Martinelli

Kapossy János: Későbarokk építészet Magyarországon - Pilgram

K

felében. Az északi néplélek végtelent megsejtő, áradó érzésvilága, mint egykor a gotikában, a barokkban is megtalálta önmaga kifejezésének legteljesebb formáit. És amikor a török uralom s a század elejének harcai után hazánkban is megindul a nagyobb építkezés, nyugaton a barokk elérte fejlődésének azt a fokát, amelyben a formák önálló léte megszűnik s tér és testtömeg, plasztikai díszítés és festészet, épület és környező tér egyetlen nagy művészi egységbe olvadnak. Az individuális életszemlélet plasztikai formafelfogását a végtelent sejtető optikai stílus váltja fel, amely a legvégső fokon az építészetben is dekorativvá lesz.

A barokk fejlődésének ezt a fokát nevezi a művészettudomány későbarokknak. Talán nem egészen megokolt meghatározással. Mert hiszen ebben a művészetben, amelyet Bécsben Johann Lukas Hildebrandt, Délnémetországban Balthasar Neumann, Dominikus Zimmermann és Johann Michael Fischer képviselnek, még a rokokóba áthajló barokk teremtő erőinek teljessége működik; sőt a dekoratív elv kibontakozása a tiszta festőiségből még mindig fölfokozást jelent a stílus végső lehetőségei felé. Későbarokk a fejlődés egy következő foka, midőn az alkotó szellem kifárad, a túlfeszített érzés végtelent átfogó ereje ellanyhul, a kor lelki tartalma elveszti egységét s bár a formák tovább élnek, szellemi életben és érzésvilágban, irodalomban és művészetben egy új életfölfogás, új ízlés, új világrend csírái jelentkeznek. A művészetek dekoratív nagy egysége újból felbomlik, a mozgalmasság lehiggad, a szeszélyes formák leegyszerűsödnek, építészet, szobrászat és festészet fokozatos kibontakozással új önálló létre kelnek.

A kor, amelyben ez az átalakulás végbemegy, nálunk Mária Terézia kora s az ízlésváltozás végső állomása a századvég klasszicizmusa. A fejlődés hármas irányú: előbb a bécsi „Hochbarock" formavilágának fokozatos leegyszerűsítése a téralkotás és tömegelrendezés barokk jellegének fenntartásával, majd a franciás Louis XVI. növekvő térfoglalása a síkszerűség és egyenes vonal visszatérésével s végül a barokk építészet egész folyamán lappangó klasszicisztikus elemek teljes kibontakozása.

A fokozatos átmenet különös világossággal figyelhető meg éppen hazánk XVIII. századi építészetében. Mária Terézia korában hazánk nagyszabású építkezések színhelye. Az udvari élet fényéhez szokott főuraink s külföldön iskolázott nagyműveltségű főpapjaink egymásután építtetik a fölszabadult országban kastélyaikat, palotáikat, székesegyházaikat s szerzetesrendek és városi polgárok vetélkednek az újjáépítés munkájában. Magyarország e korban politikailag is, gazdaságilag is az összbirodalom provinciája; művészete is szervesen illeszkedik az osztrák, avagy helyesebben birodalmi barokk egyetemes fejlődésébe. A nagyszabású megbízatások néhány idetelepedett olasz építőmester kivételével legnagyobbrészt Ausztriából, Bécsből behívott mestereknek jutnak, akik közül nem egy itt alkotta művészetének legjelentősebb emlékeit. Ezzel Mária Terézia korában a birodalom művészi tevékenységének súlypontja átesik hozzánk s ha a művészettörténet azt kutatja, minő árnyalatokon át fejlődött az osztrák építészet Johann Lukas Hildebrandt festői, optikai művészetétől a századvég klasszicizmusáig, Pilgram, Hillebrandt, Fellner és Hefele magyarországi alkotásaiban találja meg a fölvetett probléma megoldását. Ebben az értelemben a magyarországi későbarokk építészet egyetemesebb stílustörténeti jelentőségű.

E művészettörténetileg kimutatható jelenség láttán szinte önként vetődik föl a kérdés: beszélhetünk-e a XVIII. század építészetében sajátos magyar barokkról? Vajjon a későbarokk fölvirágzása hazánkban csak szerencsés gazdasági és kulturális tényezőknek köszönhető-e, avagy a faji lélek sajátos ízlése talált-e a stílusban teljesebb megnyilatkozásra? Volt-e magyar hagyomány, amely a behívott idegen mesterek stílusát módosította, avagy a magyarországi későbarokk építészet formavilága elegendőkép magyarázható-e e művészet egyetemes európai fejlődéséből?

A fölvetett kérdésekre ma még hiába várunk feleletet. Amíg szinte egész barokk építészetünk tudományos földolgozásra vár, míg az emlékek ismeretlenek s a levéltárak adatai kiaknázatlanok, amíg egy-egy mester művészegyéniségét, fejlődését és külföldi kapcsolatait hiába próbáljuk a hiányos

Magyar Művészet
1927 280, 284-87
képpel

adatokból megrajzolni s amíg a legnagyobb alkotások előtt még a mester személyét illetőleg is tanácstalanul állunk: addig minden szintetikus ítélet elhamarkodott s a faji lélek reagenciájának foka és iránya a későbarokkal szemben le nem mérhető.

Az előmunkálatoknak majdnem teljes hiánya szolgáljon mentségéül annak is, hogy e vázlatos áttekintésünkben sok kérdést megoldatlanul hagyunk.

A későbarokk kiinduló pontja a fejlődésnek az a foka, amelyet laikus nyelven a rokokó virágkorának nevezhetnénk s amelyben a kor lelkének belső ellentétei már jelentkeznek. Ezt az ellentétet különös világossággal érezhetjük, ha magunk elé képzeljük Sanssouci rokokó termeit, amelyekben parókás urak és parfümös dámák egyházi és világi hatalom ellen irányított élcekkel szórakoznak és Voltaire cinikus szatiráit olvassák. A művészetben azonban, amelynek belső formai fejlődésére, a szellemi áramlatok hatása mégis csak másodlagos, e meghasonlás még nem mutatkozik ily szembeszökően, különösen nem Mária Terézia birodalmában. És ha építészetünk e korban nem is mutathat föl oly alkotásokat, mint a délnémet terület, a rokokó egyházművészetét oly alkotás képviseli nálunk, amelyre Beöthy Zsolt mondotta egykor a premontrei atyáknak: „Ha ez a templom külföldön volna, csodájára járnának az idegenek." Sajnos, ma e templom csakugyan a csonkaország határain túl esik: *a jászóvári premontrei prépostság temploma.* Építése az első jászói prépost, Sauberer András nevéhez fűződik s teljes művészi kiképzése 1745-től 1765-ig tartott. A hagyomány Anton Salzgebert, e különben teljesen ismeretlen építőmestert tartja a művészeti alkotás mesterének. „Murarius, forte architectus", mondja a XIX. században írásba is foglalt hagyomány. A műalkotás behatóvizsgálatával Salzgebert tényleg csak „murarius"-nak, kivitelező építőmesternek kell tekintenünk. Ama körülmény, hogy a klosterbrucki anyakolostorból Magyarországba került Sauberer régi hazájából hívott be mestereket, hogy a klosterbrucki kolostor maga is Pilgram tervei alapján épült s végül e mester hiteles alkotásaival való feltűnő stílusegyezések kétségtelenné teszik, hogy a jászói prépostsági templomban *Anton Pilgram* alkotását, sőt minden bizonnyal egyik főművét kell látnunk.

Homlokzata egyedül képviseli nálunk másik két alkotásával, a pozsonyi Erzsébet-apácák és a szentgotthárdi ciszterci apátság templomával megegyezően a homorúan hajlított, kettős ékbe törő rokokó típust. Alaprajzi megoldása, bár épp oly mérsékelt, mint a fölépítés, nálunk a legszélsőségesebb rokokó alaprajzok közül való. A bejárattól egyre szélesbedő s a főoltár felé egyre szűkebbre vont térrészeket pontosan a hajó közepén megtáruló hatalmas kupolatér fogja egyetlen nagy egységbe. Önmagukban befejezetlen térelemek egymásbaáradó nagy egysége a téralkotás alapjellege. Ebben a Dientzenhofer-kör délnémet és ausztriai megoldásaihoz csatlakozik s mint távoli őstípusra, a római Santa Maria in Campitelli alaprajzára nyúl vissza.

Belső fölépítése, magas talapzaton a sarkokra állított egész oszlopaival, az egyenesvonalú, bár gazdagon tört párkány nyugodt vízszintesével s magasan ívelő boltozatával a díszítés minden rokokó gazdagsága mellett is meglepően nyugodt és tartózkodó. A rokokó klasszicizmusa ez, aminőt — bármily ellenmondásnak lássék a meghatározás — a német művészettörténet még Johann Michael Fischer alkotásaiban is megfigyelt. S e nemesen tartózkodó architektura díszítésén ott él a rokokó minden bája, a napsugár minden ragyogása. Széles ablakokon, magasról árad be a fény a megtáruló belső térbe, végigsiklik a gyengéd gyöngyházszínekben márványozott falakon, fölcsillan a könnyed és diszkrét rokokó díszítés aranyán, átdereng a freskók gobelin-tónusán s a színek és tónusok finom harmóniájába, mint fölvillanó színfolt illeszkedik a fényesre csiszolt stukkószobrok fehérje. Ez a művészet csak teljes napfényben fejti ki minden pompáját, csak a fényben bontakozik ki hangulata és érzéstartalma: ez a művészet a napsugár ünnepi himnusza.

Ez érzéstartalom fokozása a művész erős architektonikus érzéke mellett már alig lehetséges. További fejlődésében szükségképpen a stílusában lappangó klasszicisztikus elemeknek kell érvényesülniök. A néhány évvel később, 1748 és 1779 közt épített szentgotthárdi ciszterci templom belseje a díszítés mérséklésével a fölépítés

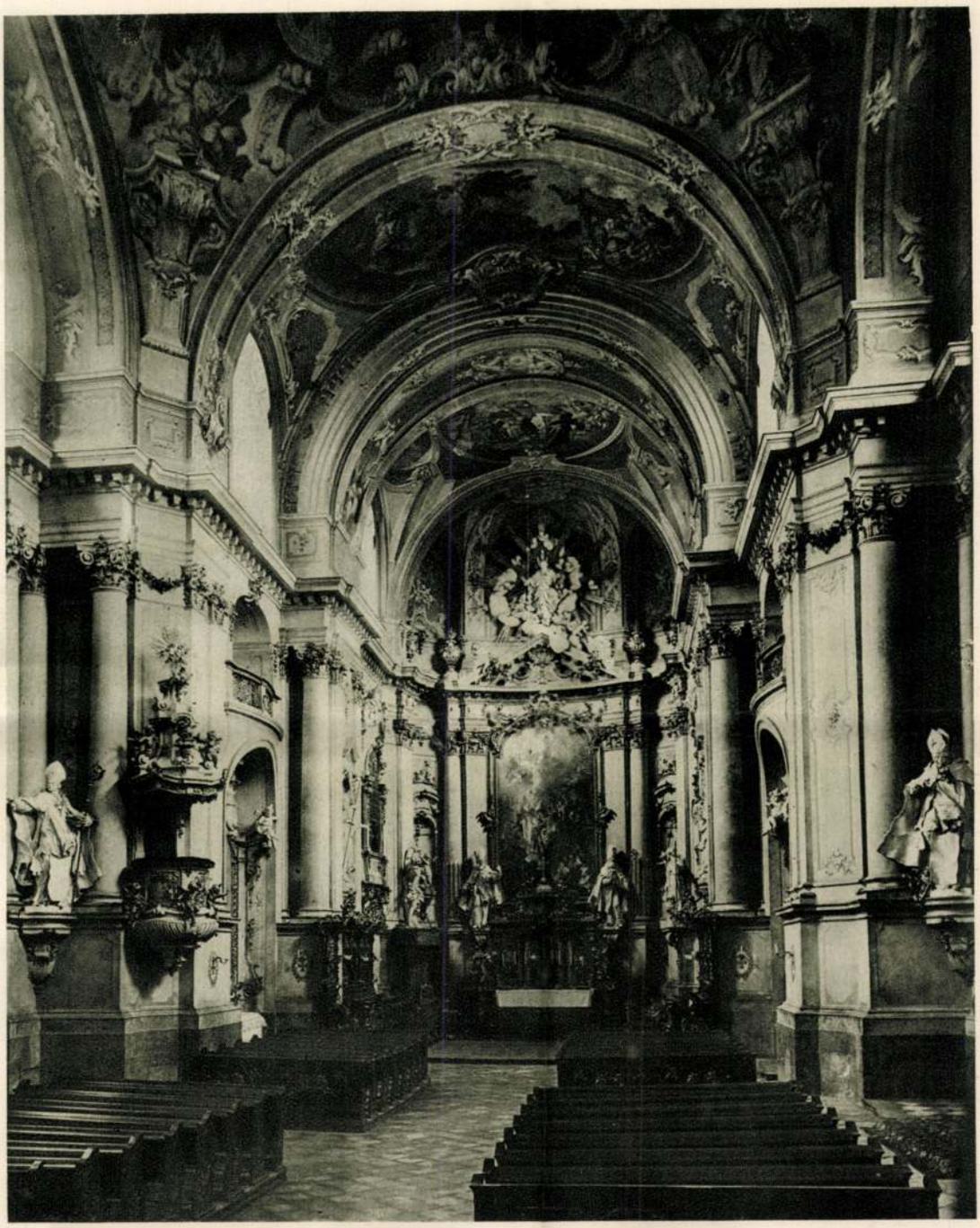

PILGRAM, ANTON: A JÁSZÓVÁRI PREMONTREI PRÉPOSTSÁG TEMPLOMA. 1745—1765

HILLEBRANDT, FRANZ ANTON: A NAGYVÁRADI R. KATH. PÜSPÖKI PALOTA

NEUMANN, JOHANN BALTHASAR ÉS GREISING, JOSEF:
AZ EBRACHI KOLOSTOR LEPCSŐHÁZA. 1716 után
Wilhelm Pinder: „Deutscher Barock" c. műve nyomán.
Verlag Karl Robert Langewiesche, Leipzig. 1912

POZSONY. AZ EGYKORI GRASSALKOVICH-PALOTA
LÉPCSŐHÁZA

FELLNER JAKAB: AZ EGRI ÉRSEKI LYCEUM

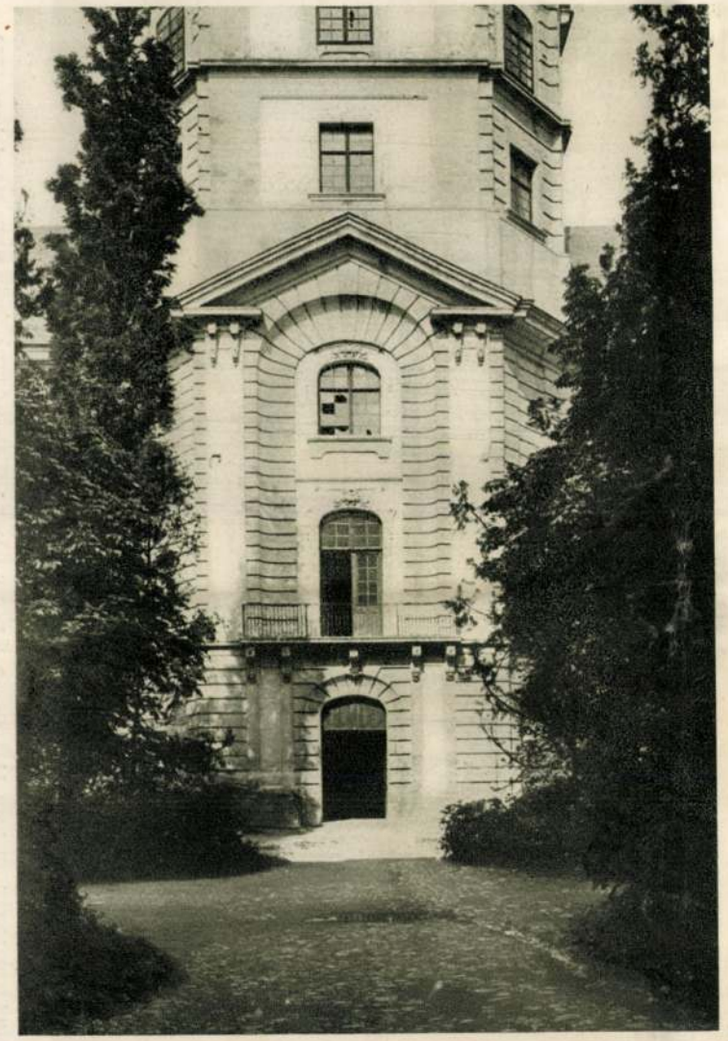

EGER. ÉRSEKI LYCEUM

OSPEL, ANTON: ZEUGHAUS AM HOF. Bécs

HILLEBRANDT, FRANZ ANTON: A NAGYSZOMBATI EGYETEM ÉPÜLETE. Homlokzat. 1770
A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem művészettörténeti szemináriumának fölvétele

HEFELE, MELCHIOR: MAGYARORSZÁG HERCEGPRÍMÁSÁNAK POZSONYI PALOTÁJA

HEFELE, MELCHIOR: A SZOMBATHELYI PÜSPÖKI PALOTA

HEFELE, MELCHIOR: A SZOMBATHELYI PÜSPÖKI SZÉKESEGYHÁZ

minden azonossága mellett is hűvösebb, kimértebb, szinte józanabb hatású.

Míg Pilgram művészetének mindössze 3—4 hazai emlékét sikerült a kutatásnak meghatároznia, az osztrák későbarokk építészet főképviselőjének, *Franz Anton Hillebrandt*-nak működése majdnem teljes egészében Magyarországra esik. Félszázados pályafutásán előbb a magyar kamara, majd a császári ház udvari főépítésze s az összes hivatalos építkezések legfőbb irányítója. Személye körül csoportosul a magyarországi későbarokk építészet három legfőbb problémája: a budai királyi palota építése, a sajátos pozsonyi barokk s az ú. n. Grassalkovich-stílus kérdése. Sajnos, e kérdések végleges tisztázását igen megnehezíti, hogy a leghitelesebb történeti bizonyítékok, tervek és levéltári források, széleskörű kutatás dacára sem kerültek eddig napfényre s éppen a legkorábbi alkotásokról lévén szó, későbbi műveinek stíluskritikai elemzése sem nyujt a következtetéseknek mindenben szilárd alapot.

Mária Terézia királyi palotájának építése 1749-ben indul Grassalkovich kamaraelnök kezdeményezésére a rendektől és vármegyéktől gyüjtött adományokból. 1755-ben már kimerül ez az összeg s Grassalkovich kérésére a királynő évi 6000 frt-ot engedélyez az építkezés folytatására. 1758-ban a palota középső negyedrésze készen áll. Ekkor készíti egy jelentés mellékleteként Sebastian Zeller kamarai rézmetsző, nyilván az eredeti tervek nyomán, a bécsi udv. kamarai levéltárban őrzött fölvételi rajzokat. E rajzokon ábrázolt architektura jórészt megegyezik a befejezés után ugyancsak Sebastian Zeller-től készített rézmetszet képével, úgyhogy ezek alapján a királyi palota első alakja meglehetős pontosan rekonstruálható.

Szélesen elnyujtott, |__| alakú építmény, a mai királyi vár belső négyszögének a Dunára néző frontja a Zsigmond-kápolnáig hátranyúló oldalszárnyakkal. Első pillantásra szembetűnik a homlokzat sajátos síkszerűsége és kötöttsége. Sehol egyetlen erőteljesebb plasztikai hangsúly; a hatalmas épülettest ritmikus tagolása is csak a franciás pavillontetővel fedett sarokrizalitokra s a szélesen az előtérbe nyomuló, hármas tagozású corps de logis-ra szorítkozik. A vízszintes sávozású alapon nyugvó két emeletet jellegzetesen későbarokk vakolt faltáblák tagolják, míg a rizalitoknak a két emeletet egybefogó óriáspilaszterek adnak gazdagabb kiképzést. A homlokzat síkjából csak a középső három tengelyt koronázó háromszögű oromfalat tartó egész oszlopok emelkednek ki nagyobb, de nyugodt plasztikával. A tetőmegoldás a franciás és Johann Lukas Hildebrandt örökségeként jelentkező pavillonrendszer azzal a leegyszerűsítéssel, hogy az oldalszárnyak nyeregtetője nem kap önálló hangsúlyt. A középső kettős kupola megoldása kissé szokatlan, kissé még bizonytalan kézre vall s a gödöllői kastély kivételével közelebbi analógiák nélkül való.

A mester kérdésére végleges, forrásszerű bizonyítékaink még nincsenek. Az újabb kutatás Johann Bapt. Martinelliben, a magyar kamara építészében volna hajlandó látni a palota tervezőjét. Csakhogy Martinelli csak 1751-ben kerül a kamara szolgálatába, s egyetlen hitelesen ismert alkotásának, a pozsonyi kamarapalotának formavilága, a megbontatlan épülettömb monumentális tömegszerűségével annyira más művészegyéniségre vall, amely eleve kizárja e mester szerzőségét. Annál meglepőbb eredményeket hoztak egy fiatal bécsi művészettörténeti író kutatásai, aki egy párisi gyüjteményben alaprajzterveket talált a palotához Jadot de Ville Issey császári főépítésztől. Jadot e korban bécsi udvari építész; futólag felvázolt alaprajztervei, amelyeken az „executé" felírás is olvasható, csakugyan egyeznek főbb vonásokban a palota alaprajzi elrendezésével. De ha figyelembe vesszük, hogy a fölépítésben még a távoli franciás elemek is tipikusan bécsi átfogalmazásban jelentkeznek; ha látjuk, hogy Jadot a bécsi akadémia 1753-ban épített palotájával Hardouin Mansard versaillesi klasszicizmusának egyenes folytatójaként áll előttünk, úgy az udvari főépítész szerzőségét is el kell ejtenünk.

Hillebrandt ekkor az udvari építési hivatalban, Jadot oldalán dolgozik. Európát bejárt, Balthasar Neumann iskolájából kikerült fiatal mester, akinek képességeit már ekkor értékelik. Későbbi alkotásaival való stíluskritikai egybevetés alapján kétségte-

lennek látszik, hogy Grassalkovich a királyi palota terveiért az udvari főépítészhez fordult, akinek műhelyében és tán irányítása mellett Hillebrandt készítette el a kivitelre szánt terveket. Igy volna érthető az a tény is, hogy amikor hosszas tervezgetés után a nagyváradi székesegyház építése végre időszerűvé válik, miért fordul gróf Forgách püspök ily nagyszabású megbizatással már 1750 első felében a fiatal Hillebrandthoz. Ennek a kornak mecénás főpapjai nem szoktak ismeretlen kezdőkhöz fordulni megbizásaikkal.

A palota teljes kiépítése a hatvanas évek végéig tart s Hillebrandt munkája most már forrásszerűen is kimutatható. Eredeti alakjában csak rövid ideig áll fenn. Amikor Mária Terézia 1777-ben idehelyezi a nagyszombati egyetemet, Hillebrandt vezetésével nagyobb átépítési munkálatok folynak. Ekkor kerül a dunai homlokzat kupolája helyébe a magas, négyszögű, lapostetejű csillagvizsgáló torony.

A mai királyi palota többszörös átalakítás s az Ybl—Hauszmann-féle újjáépítés nyomán vajmi keveset őriz Hillebrandt szelleméből. Annál teljesebb értékű emléke művészetének a nagyváradi püspöki rezidencia. Építését 1762-ben kezdi s az egy évtizeddel előbb megkezdett székesegyházzal a hetvenes évek végén fejezi be. Ez is széles, kétemeletes homlokzat, |__| alakban hátranyúló oldalszárnyakkal. Az épülettömeg ritmikus tagolását ismét óriáspilaszteres Mansard-pavillonos rizalitok adják, amelyek közül a középső lekerekített sarkokkal dagad az előtérbe. Uralkodó hangsúlyát sajátos későbarokk érzésben mérsékli a kétfelől beiktatott enyhe lefokozó rizalit, amely a homlokzat ritmusába is új ütemet hoz. A nagyobb plasztikai mozgalmasság hiánya itt is szembeszökő s főként a középrizaliton figyelhető meg világosabban. Az óriásablakoknak s oválisoknak szinte laposan a síkba kötött díszítése, a tömött füzérek merevebb mintázása s a kis kapuk fölött jelentkező lepelfüzér mind jellegzetes későbarokk motívumok. Viszont a homlokzat egésze mégsem merevedik a síkba, az épület és a környező tér még nem válnak el élesen egymástól. E megoldás legfőbb tényezői a félpilaszterekkel adott lefokozásban s a megszaggatott architrávzónában jelentkező enyhe hullámzás s az épület sarkainak domború lekerekítése. A mester alkotó szelleme itt még organikus tömegekből formálja s nem abstrakt vonalértékekre építi a homlokzatot.

A palota stíluskritikai vizsgálata Hillebrandt művészetének távolabbi kapcsolataihoz és forrásaihoz vezet s egyben a művészi kölcsönhatások új áramlatával ismertet meg. Míg Fischer von Erlach és Johann Lukas Hildebrandt művészetében Bécsé a vezetőszerep s hatása Prágáig, Würzburgig ér, most az alsófrank terület és a Rajnavidék művészete lesz a további fejlődés döntő tényezője. Hillebrandt közel három évig volt Balthasar Neumann tanítványa; főműve, a nagyváradi püspöki palota fölépítésében s elrendezésében a würzburgi rezidencia leegyszerűsítése és későbarokk szellemben adott átfogalmazása. Különösen szembeszökő az egyezés az alaprajzi megoldásban. A nagy barokk kastélyok alaprajzi elrendezésében három tényező alapvető jelentőségű: a középtengelytől jobbra induló lépcsőház, az emeleti vestibül az uralkodó nagyteremmel s e teremből jobbra-balra egymásbanyíló szobák messzi perspektívát adó sora. Mindezekben az egyezés kétségtelen. Sőt, hogy jelentéktelennek látszó egyezésekre is rámutassunk: még a cour d'honneur rizalitjainak elrendezése is teljesen azonos. Ezzel a megoldással Hillebrandt közvetlen folytatója az osztrák későbarokkban Balthasar Neumannak, illetőleg a würzburgi alaprajz kiképzésében döntő szerepet játszó mainzi iskolának, Maximilian von Welsch művészetének. A középrizalit homlokzata pedig a bruchsali kastéllyal mutat meglepő egyezéseket.

Végső alakjában ugyancsak Hillebrandt műve a nagyváradi székesegyház is. Döntő beavatkozása azonban már alig tudta teljes harmóniába hozni az előbbi vezető építészek, Giovanni Battista Ricca és Johann Michael Neumann sokat fölpanaszolt, önkényes módosításait. A sarkokra állított óriási tornyok s a homlokzat lapos falsíkjának megoldása közt hiányzik a kiegyensúlyozás; hatalmas méretek minden nagyvonalúság híján s a formai megjelenés ernyedt, bágyadt laposságáért néhány finom profilú részlet alig kárpótol.

Alkotó szellemének teljessége nyilatkozik meg újra a nagyszombati egyetem 1770-ben emelt épületével. A homlokzat előkelő ritmusával, óriás pilasztereken nyugvó háromszögű oromfalával, a kosárívű ablakok diszkrét díszítésével s a zárt épülettest finom arányaival a későbarokk építészet sajátos bécsi bájának egyik legharmonikusabb megnyilatkozása.

Pozsonyi alkotásai közül, ahol iskolát teremtett s ahol művészete saját alkotásai s a köréje csoportosuló építészek — Lander, Tallherr, Römisch és Walch — révén rányomta bélyegét az egész városképre, két főúri palota méltó különösebb figyelemre. Legnagyobbszabású alkotása itt, az újjáépített királyi vár, rombadőlt, a kincstári magtárépületet s a koronázó-dombot lebontották. A két palota fejlődésének két stíluskorszakát képviseli. Korábbi a Szécsén-palota, amely még könnyedebb, rokokóízű, ötletszerűen a tetőre épített szeszélyes oromfallal. Szellemében a díszítés részleteiben ismét délbajor kapcsolatokra utal s e kor müncheni palotastílusával tart távolabbi rokonságot. A hetvenes évek közepére tehető a gróf Csáky-palota, amelynek szigorúbb, józanabb formavilágában már a Louis XVI. hatása jelentkezik. Ez szabja meg Hillebrandt további fejlődését a lerombolt pesti kúriaépületen, a budai országházon s a mai bécsi magyar követségi palotán át a pesti német színház terveinek jellegzetes barokk-klasszicizmusáig.

A Grassalkovich-stílus kérdését, főként a gödöllői és pozsonyi paloták mesterének meghatározását, amelyben az írott források teljes hiánya aprólékos stíluskritikai vizsgálódásra kényszerít, ezúttal mellőzzük. Hogy e paloták mesterének is alsófrank környezetből kellett kinőnie, annak meggyőző bizonyítéka a pozsonyi lépcsőház egybevetése az ebrachi kolostor lépcsőházával. A rendszer azonossága a díszítés egyszerűbb formái mellett is szembetűnő. De míg az ebrachi lépcsőházban s e típus legérettebb képviselőjében, Dientzenhofer és Johann Lukas Hildebrandt pommersfeldeni alkotásában ballusztrádok és oszlopok gazdag átmenetekkel fogják a lépcsőt és teret egyetlen festői egységbe, a pozsonyi későbarokk átfogalmazásban a lépcső lazán és önállóbban illeszkedik a lépcsőháznak a termek felé nyíló zártabb falterülete elé.

A franciás Louis XVI. fokozatos beszivárgását már Hillebrandt művészetében is megfigyelhetjük. *Jakob Fellner*, gróf Esterházy Károly egri építésze szinte egyszerre e stílus főképviselőjeként jelentkezik. Ifjúkori fejlődéséről mitsem tudunk; egri működésének tisztázását Szmrecsányi Miklós lelkes munkájának köszönjük. Itt alkotta főműveit, az érseki palota egy részét s a líceumot, amelyekhez a veszprémi püspöki palota, a tatai és pápai plébániatemplom csatlakoznak. Az érseki palota lépcsőháza a fonatos korlátok gazdag átmetszésekben jelentkező festőiségével, a stukkódísz játszi könnyedségével még rokokó érzésben fogant. A palota házikápolnája a falak síkban tartott enyhe hullámzásával, a lekerekített sarkokkal, a márványozás hűvösebb előkelőségével s a díszítés franciás mérsékletével már jellegzetes későbarokk interieur.

Főművén, az egri líceum hatalmas négyszögépületén a Louis XVI. minden stílussajátsága teljes világosságban bontakozik ki. Az épület itt már mint zárt, önálló tömb illeszkedik a térbe s a környezettől való szigorúbb elhatárolását élesmetszésű lezáró egyenesek hangsúlyozzák. A ritmikus tagolást itt is rizalitok adják, de mennyivel merevebb a középrizalit egyenesben előreszökő hatalmas tömege a nagyváradi palota enyhén kidagadó rizalitjánál! Az emeleteken végigvezetett sávos tagolás, az ablakokat koronázó párkány egyszerűbb, szögletes formái s a füzérdísz szigorúbb rajza mellett újból jelentkezik az emeleteket elválasztó s a homlokzat barokk egységét megbontó keskeny párkány.

Honnan merített Fellner ez új stílusához ösztönzéseket, vajjon tanulóéveinek benyomásai élnek-e bennük, avagy a mecénás metszetgyüjteménye közvetítette-e hozzá a Louis XVI. formavilágát, ma még nem tudjuk. A líceum csillagvizsgáló tornyának alapépítménye, a háromszögű oromfalba nyomuló kosárívű óriásfülke sugárrendszerben sávozott megoldása mindenesetre az Anton Ospel építette bécsi „Zeughaus" homlokzatával s távolabbról François Cuvilliès müncheni Amalienburg-jával tart meglepő rokonságot.

További fejlődése szintén a klasszicizmusba torkollik. Ennek meggyőző példája a halálakor, 1780-ban még be nem fejezett pápai plébániatemplom szürkén márványozott, kimért és hűvös interieurje.

Az egri líceum szigorúbb, zártabb formavilágával szinte egyidejűleg mégegyszer feléled nálunk a rokokó, a magyar Versailles-ban, az 1764–1766 közt épített Esterházy-kastélyban. Az epitheton eléggé találó. Csak egy pillantást kell vetnünk a versailles-i és eszterházai park alaprajzára, hogy a közvetlen rokonságot megfigyelhessük. A kastély széles, festői elrendezése a cour d'honneur homorúan lekerekített sarkaival szintén franciás mintaképekre utal, bár fölépítésében több a nem franciás, ausztriai elem. XVIII. századi főúri építkezéseinknek kétségtelenül legnagyobbszabású emléke. Annál nagyobb hiánya tudományos kutatásunknak, hogy mesterére vonatkozólag még a találgatások sem segítenek bennünket. Az a Jacoby nevű állítólagos elzászi építész, akinek nevét a hagyomány s a kastély XVIII. századi metszetképei őrzik számunkra, a művészettörténetben eleddig teljesen ismeretlen. Lehet, hogy azonos a brünni tartományi építészeti hivatal későbbi — bár szintén meglehetősen ismeretlen — igazgatójával, Karl Jacobi Freiherr von Eckolm-mal, akit a bécsi levéltárakban őrzött írott források mint kiváló építészt emlegetnek, „der schon grosse Proben seiner Geschicklichkeit abgegeben hat". A probléma megoldását egyelőre függőben hagyjuk; e kérdésben csak az Esterházy-levéltár teljes átkutatása és a kastély beható tanulmányozása hozhat végleges eredményeket.

A magyarországi későbarokk építészet fejlődése Hillebrandt művészetében is, Fellnerében is a klasszicizmus felé tart. Teljességében bontakozik ki e stílus, a századvég barokk-klasszicizmusa, utolsó jelentős mesterünk, *Melchior Hefele* alkotásaiban. Ő is Würzburgból került hazánkba, ő is magával hozta Balthasar Neumann hagyományait, de inkább erős architektonikus érzékét, lappangó klasszicizmusát s átfogó történeti és elméleti érdeklődését. Rövid ausztriai működés után a prímás udvari építésze lesz, akinek pozsonyi rezidenciájával kezdi magyarországi működését a hetvenes évek végén. E palota homlokzata már egészen más érzésben fogant, mint Hillebrandt vagy Fellner alkotásai. Az egy síkba szedett óriáspilaszter-rend alkalmazásával, a díszítés még nagyobb egyszerűsítésével, a visszatérő egész oszlopokkal, a földszint tagolásával s a széles lezáró párkány nyugodt vízszintesével itt újból a szerkezeti fölépítés világossága s az architektonikus elv fokozott hangsúlyozása jelentkezik. Ugyanezt látjuk a vele egykorú szombathelyi püspöki palotán is azzal a főeltéréssel, hogy a korinthusi-rend helyett itt füzéres ion pilasztereket alkalmaz s a háromszögű koronázó oromfalat széles attika váltja föl.

Itt alkotja főművét s egyben a századvégi klasszicizmus legmonumentálisabb emlékét, a szombathelyi székesegyházat is. Építését 1791-ben kezdi; teljes befejezését már nem érhette meg. Homlokzatán a súlyos $^3/_4$ oszlopok s a széles lezáró párkányok uralkodó hangsúlyozásában a fölépítés szerkezeti tisztasága logikus világossággal érvényesül. E klasszicista alapérzés mellett szinte csak másodlagos a magasra tolt ablakok és fülkék, a vakolt faltáblák, a két emeletsort egybefogó óriásrend s a szélek felé való lefokozás kétségtelen barokk jellege.

Alaprajzi megoldása ugyanily stílusátmenet képviselője. A barokk térgondolat ott él még a hosszanti elrendezésben, a kereszt hatalmas kupolaterében s az oldalkápolnák rendszerében. De a kupolatér uralkodó hangsúlyát a hajó s a föltünően mély szentély, mint önállóbb téregységek, mérséklik. Az elrendezésben a szubordináció barokk elve helyébe lassankint a koordináció elve lép. Az alaprajz közvetlenebb előzője a müncheni Kajetán-templom, míg végletesen barokk őstípusa, amelyből kibontakozott, a római Gesù és S. Ignazio alaprajza.

A belső tér nyugodt, világos és ünnepélyes; benne a fölépítés klasszikus világossága a barokk templom-interieur hangulatával és érzéstartalmával szerencsés harmóniában egyesül, hatásában a klasszicizmus józan hűvösségét nem érezzük. Magas talapzat, $^3/_4$ oszlopok rendje, széles, egyenes párkány s a későbarokk kosárívek helyett újból magasívelésű, kazettás

Martinelli

udvari épitész

1719

l.

Voit Pál

Régi magyar otthonok.
Bp. é n. 210. l.

ését nem tartja az állam érdekében

s miheztartás végett értesitem.

.. augusztus hó 11.

rendeletéből:

i tanácsos.

y u l a v.b.t.t. urnak,
Bizottsága elnökének,
Budapest.

Martinelli

az Invalidus palota

tervezője

Pest XVIII. k.

l. Römer Flóris

A régi Pest.

Bp. 1873. 188. l.

Az összeg kifizettetett,

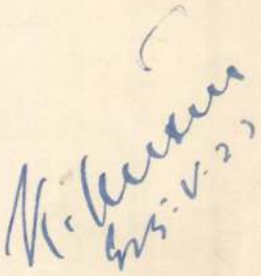

K. [illegible]
[illegible] V. 23.

Anton Erhard MARTINELLI

a pesti Invalidus kaszárnyalma

Fővárosi Tanácsházd építését vezette

1726 - 1737 között

Aggházy Mária: Magyarországi barokk
művészet, Bp. 1960. TIT József I. szabadegy.
előadásai 42.

Anton Ebhardt MARTINELLI (1684-1747)

hirzitette a magyarbéli csáky kas-
télyt 172.T-ben

Aggházy hária: hajjarornáji
barokk művészet, Bp. 1960,
TIT József A. szabadegy. előad. 42

MDK

Martinelli [Anton Lohard], építész

A pesti Városháza (hajdani, invalidusok palotája) Martinelli császári építőmester elgondolásai szerint épült.

Pukots György: Atlas is elfáradt.... 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. okt. 21.

F. MARTINELLI

Boldogasszony, Ferences templom alapraj z 1695-1702

Agoházy Mária: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960. TIT József A. szabadegyetemének előadásai

42.

Martinelli Antal

épitett XVIII. sz.

a rokkanták palotájba

Pesten

Befejezte 1727 ben

Engländerné Orvosok

58.59.1.

...ó hátralék tartalik nyilván,
...éve, hogy fizetés nem tör-
...i tehát az igazgatóság, hogy
...s adó hivatala által f. hó.
...t a tekintetes ezimmek átkül
...ban foglalt összeget kiegyen
...k.

...7 évi julinshó 25 én

[signature]

kir. pü. igazgató

Martinelli Anton

Erhard

épitéz

Gensmüeml

65,419.l.

M.D.K.

Johann Baptist Martinelli,épitész

Anton Erhardt fivére.Pozsonyban az udvari kamara székházát épitette,A kamara főépitészi hivatalát is betöltötte.XVIII.xz eleje. 442.o.

Kampis Antal: A Képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szimház és a film.Minerva.1960.Bpest

M.D.K.

Anton Erhard Martinelli, bécsi
építész

terverte a pesti Invalidus-
házat, mely 1716-tól, némi meg-
szakításokkal, 1740-ig épült, s a-
melyen nem lehet nem felismerni
Fischer von Erlach hatását. Ugyan-
csak az ő, műve volt Eszterházy Miklós rézi-
re Eszterházán (Fertőd-ön) épített kis vadászkastély
(1721), melyet később „magyar Versailles-ja építettek ki!

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

160. old.

M.D .K.

Anton Erhardt Martinelli,épitész

A pesti invalidus ház tervezője.1716-1740.442.o.
Fischer von Erlach hatását tükrözi

Kampis Antal: A Képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene,
a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

Martinelli, Anton Erhard, M.D.K.
építész

rajza után készült rézkarcban
körli a szerző az egykori Pesti In-
validus palotát – ma Központi
Tanácsházat

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 3. sz. 29. old.

Vértesy Miklós: Kossuth Bud-
pestért

M.D.K.

Martinelli, Anton Erhard, építész

nevét említik:

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topofráfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

130. old.

Martinelli Anton Eckhardt

az Invalidus ház tervezője.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970

1921

Martinelli A. E.

rajzárol Kleiner S. rézmetszete: Az Invalidus palota madártávlati terve Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1061

Martinelli Anton Erhard

teroei szerint épült Invalidusok palotájának szárnyépületét a további építkezés során épségben tartják.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3691

Martinelli Anton Erhard

építőmesterre a bp.-i Invalidusok palotájának tervezésénél hatással volt Fischer v. Erlach és Dientzerhoffer barokk stílusa.

Tóth Endréné; Budapest Enciklopédia.

Budapest, 1970. 463 l

106 l.

Martinelli Anton Erhard

tervei szerint épült fel 1724-47-ben az Invalidusok palotájának nyugati szárnya.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

106 l.

Martinelli Anton Erhard

építőmester 1727-ben folytatta a Invalidusok palotájának építését.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463.

1061

A. E. Martinelli

a perti Invalidus-ház (mai Városház) építője. Homlokzatának szobrait J. C. Mader készítette. (A homlokzat 190 m. hosszú).

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968. Móra k., 129 l., képes.

122. l.

A. E. Martinelli

dolgozott a festődi palota építésénél.

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968.
Kóra K., 129 l., képes.

114. l.

2.

A. E. Martinelli

A pesti volt Invalidusok háza
(mai Városháza) (repr.)

Artner Tivadar: A barokk müvészete. Bp. 1968.
Móra k., 129 l., képes.

122. l.

Martinelli

a festődi központi kastélymag tervezője

Műcsényi Mihály: A festődi téj-park-kastély műegyüttesről

Műemlékvédelem 1968/3. 171. o.

Anton Erhard Martinelli

1721-ben epitette az elő épületet
/egy kisebb vadánházat/ Festődön.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

129. l.

Anton Erhard Martinelli

a pesti Invalidus-ház tervezője.
Bécsi mester; 1716-tól haláláig, főbb megszakításokkal 1740-ig befejezte művét. Fivére Johann Baptist Martinelli.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képek /Minerva zsebkönyvek/

176.l.

Anton E. Martinelli

1968. 10. sz. rejtvényünk hiteles megfejtése:

2. Központi Tanácsháza. V. Városház u. 9/11. Épitette Anton E. Martinelli.

Budapest VIII. évf. 1. sz. 1969. jan., 45. l.

Martinelli, Anton

az invalidus palota
épitője Pesten

irád.

Haeufler 1854

I. 301, l.

Az épités kezdetén, a régi sem kö
látszólagos megtakarítást, a
torony falkapocsvasakkal vala
szempontból még bővitett tolo
uj alapokkali aláfogása t
tervrajzban kimutatvák. –
Elönem irányzott munkák v
karcatlépcső és fennebb érin
Mindezen létesítmények, úgy
műemlékfentartási szempon
tisztelettel kérem a tekintet
ni és ennek kapcsán az egyhá
umhoz irt kérvényél (729 n)

Budapesten 1907. October hó

Martinelli Antonio

Eraldo

capitano

Budinio

XXIII. c. 102, 108,

158. c.

125—136. tabl.

Martinelli Antonio

Erardo

1684 - 1747

épitaph

cród

Budinis

158. l

Martinelli Antonio

Erardo

ejtőőr
a pesti invalidus
palota

Budinis

125. tábla
126. "
127 "
128 "
129 "
130. "
131. "
132 "
133. "
134 "
135. "
136 "

Lipótvár
osztálytanácsos

Orsz. Bizottságának.

Martinelli, épitesz.

Archaeologiai Értesítő

XLIV., 1930., 260.

Fleischer Gyula ismertetése.

Martinelli Antal [illegible], építész,
1716–172[illegible] Pesten.

Archaeologiai Értesítő
XLIII, 1929, 219.

Reh Elemér: Adatok a pesti kálvária
történetéhez.

Martinelli Antal - Győrből, építész, XVIII. szd., Pesten dolgozott.

Archaeologiai Értesítő

XLV., 1931, 283.

Réh Gyula: Könyvismertetése.

Martinelli épitész

Bpest, Rokkantak palotája

Tér és Forma, 1935 VIII. 272

Martinelli Antal, épitész

Honmüvész, 1833. 2o8-2o9.

Magyar szorgalom...rajzolatja

Martinelli, épitéri

Hadimüzemi Lapok

1928.86.

Martinelli

Századok 1921. LV évf. 161-171 o.

Hekler Antal: A magyar művészet történt.

Építészet belső.

Tér és Forma. III é. f. 1930. 292-295 l.

K. L.: A mai térhatásról.

Martinelli, épitész

Honmüvész, 1834. 451-452

Épitészet.

A. E. Martinelli sjítka (1716-27)
(Pesti rokkanthár)

Pele B. Rokkant ellátás a hétéves háború után.
Kaza dek, 1916.
369-77-l.

Martinelli Antal szobrász

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 20. 2.

egy fiatal tehetség

Martinelli Antal Erhard
épitőmester

Religie, 1888, I. 22. sz.
169.-171.

Némethy Lajos: Egyházi é-
pitkezés... etc.

M.D.K.

Martinelli, Anton Erhard,
bécsi császári építész (1684-1747)

tervei szerinti, de teljesen meg nem valosult pesti Invalidusház látképét rajzolta és metszette Salomon Kleiner (42 × 57.5 cm).

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/
Bp. 1963. 273-274.old. LXXIX. t.

Martinelli, Anton Erhard építész M.D.K.

Fertőd, vadászház. 1712.

Kampis Antal:A képzőművészetek története 652.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

A. E. Martinelli, építész

M.D.K.

műve a pesti Invalidus (ma Tanács-) ház, az első magyar világi középület. (1726-1737)

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 899. old.

Martinelli, Anton Erhard épitész M.D.K.

bécsi mester, fivére J.B. Martinelli a pozsonyi kamara főépitészi hevatalának vezetője vol

Pest, Invalidus-ház / 1716-ban kezdve 1740-ig fejezte be müvét.

Angis Antal: A képzőművészetek története 650.1
A Kultura Világa Bp. 1963.

Martinelli, A.E. építész M.D.K.

1727-35 pesti Invalidus-ház építése

1721-ben a süttöri kastély építéséért pénzt vesz fel

Ferenczy Károly: Adatok a fertődi kastély értékeléséhez
Műemlékvédelem 1961 / V./ 4. sz.
26.l.

MDK

Martinelli Anton Erhard ,épitész

müve a magyarbéli Csáky kastély 1729-ből.

A magyarországi művészet története.I. 415.1.
Bpest,1961.II.kiadás.

MDK

Martinelli, Anton Erhard, épitész

Invalidus-palota tervrajza. Budapest.
/korabeli metszés/

A magyarországi művészet története I. 415.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Martinelli, Anton, Erhard, épitész

MDK

a pesti kaszárnya tervezője 1728-37-ben.

A magyarországi művészet története I. 413.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Anton Erhard Martinelli

1747-ben ellenőrizte Franz Anton Pilgram-nak a Szatmár-vár átépítésére vonatkozó terveit.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

571

Anton Erhard Martinelli

1719-1727 között Csáky bíboros számára dolgozott.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152l

44l

Anton Eberhard Martinelli

1727-ben érkezett Budára illetve Pest-re. Tfj. Fischer von Erlach munkatársa, a mester a nevezett felügyelete alá tar-tozott.

Voit Pál: A barokk Magyarország, Budapest, 1970. 1520

431

Anton Erhard Martinelli

kapott megbízást 1729 körül a kp-i
Invalidus ház építkezésének folytatására.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l

Anton Erhard Martinelli

új tervet készített a bp-i Invalidus
ház felépítésére vonatkozóan. 1719-től
Csáky bíborosnak tervezője.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l

43 l

Anton Erhard Martinelli

épiti az Esterházy hercegek Wallner-Strasse-i palotáját Bécsben és a fertődi kastély közép traktusát.

Vait Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970 152 l

131

Anton Erhard Martinelli

Az Esterházy grófoknak is dolgozik; 1747-ben ellenőrzi a tatai vár Pilgram féle átépítési terveit.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970 152 l

431

Anton Erhard Martinelli

bátyja Johann Baptist Martinelli-
nek.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

621

Anton Erhard Martinelli

végezte a fertődi Eszterházy kastély
átépítését. 41. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

961

MDK

Anton Erhard Martinelli, épitész

1727-ben vette át az 1718-ban megkezdett központi Városháza épitését Prati-tól, és 1738-ba a fejezte be a középsö szárnyat.

Simándi Béla : A kétszázéves Városháza. -Kis Ujság 1949 ápr.28.

Anton Erhard Martinelli

Építette a Sütör-i Esterházy kastélyt.
1721-ben az építtetés még folyamatban
volt.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

761

Anton Erhard Martinelli

első magyarországi műve a magyarbéli kastély 1727-ben fejezőlött be ennek építése.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

740

Anton Erhard Martinelli

terve a budapesti Invalidus-palo-
táról. Reprodukció

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

421

Martinelli Anton, Erhard, épitész

készitette a süttöri vadászlakot 1721-ben

A Magyarországi művészet története I.,
Budapest, 1930. II. kiadás. 451.l.

Martinelli, Anton Erhardt MDK

Központi Tanácsháza./Városház u. 9-11/.
Alapkövét Fortunato prati és Hölbling tette le 1716-ban.
Anton Erhardt Martinelli bécsi épitész terve szerint készült 1727-35 között.
A főhomlokzaton kisebb átalakitásokat végzett Hegedüs Ármin, 1899.
Helyreállitotta 1949-ben Gerő László.
Repr. 237. kép.
A templomteret részben helyreállitotta Rados Jenő 1951-ben.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
131-132. l.

M.D.K.

MARTINELLI, Anton Erhard építész

Bp. volt Invalidus-palota (ma fővárosi tanácsház) 1727-35. Rezi Magyarbél (Madarsky Bel) volt Csáky.

Batthyány-kastély

Fertőd (1720 körül), vadászkastély (a kisőbbi kastély ebből alakult)

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961

176, 193, 194, 195, 208, 214.

MDK

M

Anton Martinelli, építész

Központi Városháza épületét tervezte közösen Fortunato di Prati-val. 1716-172o.

Bajó Gyula: Budapest újabbkori épületemlékezete. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 59. l.

M

Anton Erhart Martinelli · M.D.A.

— építész

1734 ben a Vajdaságban dolgozott.

..

Varga L.: Klasszicista jelleg a nagykunsági népi ép.-ben. Művlört. Ért. 1954 1 sz. 82

Martinelli

Grassalkovich Antal Eszdemenyszésére Épül Martinelli tervei szerint 1753-56-ig a pozsonyi kamara téj palotája

Kapossy János: A Grassalkovichok mint művészetpártolók. Naphelet. 1924. 9. sz. 306. l.

Párisi Sorbonne Könyvtár magyar
osztálya V. 219

Martinelli

udvari építőmester

Közp. városháza

vrd

Gárdonyi Albert dr.

Ötven esztendő Budapest nehéstőváros történetéből. Bp. 1925.

80. l.

azért is, mert a birodalom minden részében működtek könyvmásoló és festő műhelyek. Nagy Károly rendkívüli fontosságot tulajdonított a szentiratok, szertartáskönyvek hibáktól mentes másolásának; a romlott szöveg helyreállításának, ami a kolostori központokban élénk ütemű másolást és könyvdíszítést eredményezett. Ez a lendület még halála után sem hagyott alább, ami természetesen a stílus jelentékeny változásával, az antik elemek háttérbe szorításával és a helyi hagyományok kialakulásával járt.

Végül meg kell emlékezni a karolingkori gyüjtő tevékenységről is, ami szintén egész reneszánszszerű történeti tudatot mutat. Olaszországból, mint említettük, architektonikus részleteket is szállítottak a birodalomba, még inkább a könnyebben mozgatható műtárgyakat és drágaságokat. Kéziratok, antik pénzek és gemmák, nemes anyagokból készült használati és liturgikus tárgyak, sőt keleti szőnyegek is vándorolnak a birodalom szívében. Nagy Károly pedig Teodorik Ravennában álló lovasszobrát Aachenbe szállíttatja és palotája előtt állítja fel. A barbárok többször is kirabolják

Martinelli
építész

l.

Arch. Ért. 1932-33
189. l.

Alszeghy Zsolt dr. / főgimn. tanár

~~IX. 77.~~

Martinelli, Anton
Erhard.
császári építőmester

wód
z

Fleisch Kammer

10. l.

Martinelli

1750. márcz. 27.

Martinelli Hofbaumeister

(Beszterczebánya templom)

Bartoli, Adattár I–IV. 97.

Herzog

Martinelli

épitést

pesti rokkantak háza

terveröje.

Ivód.

=

Rupp Jakab:

Buda-Pest és környékének helyrajzi tört.

Pest 1868. 274. l.

Sörös Márton

Pécs

Officina kepeskönyvek. 35. sz

(Olasz kiadás is, bővítve)

Martinelli

épitét

pesti városháza

l.

A Pesti Városháza

1936. 1. 4. 5. l.

tén a jobbratérés, illetve fejdobás $p = ½$ és $⅓$ alapvalószínűségei mellett ilyen eloszlásokat mutat. A vízszintes tengelyre a jelkészletet, a 9 szögsor menti jobbrahaladások, illetve a 9 egymásutáni dobásban mutatkozó fejek számát raktuk fel, a függőlegesen pedig a megfelelő legördülések, illetve dobássorozatok valószínűségét. A függőleges egység természetesen a függőleges darabok összege.

Ha a jelkészlet egyes pontjaiban valószínűségüknek megfelelő tömegeket képzelünk el, akkor a tömegeloszlás

$$k_9 = 0.v_0 + 1.v_1 + \ldots + 9.v_9 = \Sigma x_i v_i$$

tömegközéppontját a valószínűségeloszlás **középértékének**, az erre vonatkozó tehetetlenségi nyomatéknak

$$s_9 = \sqrt{(0 - k_9)^2 v_0 + (1 - k_9)^2 v_1 + \ldots + (9 - k_9)^2 v_9} = \sqrt{\Sigma (x_i - k_9)^2 v_i}$$

négyzetgyökét pedig a valószínűségeloszlás **szórásának** nevezik. Amint a számítás mutatja a p alapvalószínűségű jelenség m-es dobásokban, illetve sorozatokban mutatkozó valószínűségeloszlásánál

$$k_m = mp \qquad \text{és} \qquad s_m = \sqrt{mp(1 - p)},$$

az ábrán bemutatott két esetben tehát

4,5, illetve 3 és 1,5, illetve 1,41 . . .

4. **A valószínűségszámítás első alaptétele.** Ha Galton deszkáján a szögsorok m számát egyre növeljük, kísérletileg is kimutathatjuk *Moivre* francia matematikusnak azt a pontosan 200 évvel ezelőtt tett s 74 évvel később *Laplace* által megerősített felfedezését, hogy bármely rögzített p alapvalószínűségnél is *ha m elég nagy, akkor a Bernoulli-féle eloszlás* — középértékének bizonyos (m-mel növekvő) környezetében — *egy vele egyező középértékű és szórású harangalakú vagy sza-*

Martinelli

épitési

cród

Budapest Székesfőváros

Központi Városháza.

Képek a volt „Károly

latanya" átalakításáról.

H. és é. n. 7. l.

~~Fejérpataky László~~ VII. 231.

Martinelli

Epitéz

XVIII sz

wód

Edvi Bp

222.l.

Der g

Marmorgrup

Martinelli

épitész

Központi vásárhelye

rod
z

Edvi Bp

90. l. képekkel

Martinelli Antonio

bečsi épitéz

l

Mel Est kept

XXV. l.

BUDAPEST
42 VI. 10-1

Martinelli A. E.

und

Hekler Budapest

52. l.

Errardo di

épitéit XVIII.

festi invalidus här

ingod

Bevilser

II. k. 693. l.

.zonyitvány

)r. Artner Edgár egyetemi magánta-
.925

Martinelli, Anton
Erhard

közp. városháza

erőd

Pig Müvel

538-P

Martinelli, A. E.

épitéis

l.

Hekler Ung

99. l.

A tekintetes budapesti IV. ker. kir. Járás-

bírósághoz.

Sommás keresete

„KOLCSEY"

KÖNYVKERESKEDÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

budapesti bej. czégnek (VIII., Üllői-út 18. szám)

képv. **Dr. ARDÓ ALFRÉD** *ügyvéd,*

lakik: Budapesten, V., Sas-utcza 3. sz. a.

Martinelli A. F.

ired

Myskerno

26.1.

Budapest, 1919 március 11. én

Telefon 19–20.

L A

[illegible] Budapest.

G GUSZTÁV

DÉSÉBŐL

RE 2. SZ. (KIRÁLY-BAZÁR)

kir. pénzügyig. 20,081/1881. sz. a. leérkezett rendelete értelmében.

sul	Korona		
	4.–	✓	
üyve	2.–	✓	
	5.–	✓	
[illegible]	[illegible]	✓	

M.D.K.

Martinelli épitész

az egyszer Invalidus palota [ma régi Városháza, városház-utcai szárnya] terveröje. Szerző hiányolja, hogy mincs utca elnevezve róla

Gallina Frigyes: Budapest utcanevei.
Városi Szemle, XVI.évf. 1930. 1349.old.

M.D.K.

Martinelli

"A régi hires Károly kaszárnya, azelőtt pedig rokkantak háza. Főhomlokzata, mely a Város-háza utcára néz, müvészei becsü alkotás. A XVIII. században épitette Martinelli." A Központi Városháza.

Gerő Ödön: Budapest. Bp. 1904. 11. l.

MARTINELLI, Anton Eckard.

1747-ban Tatán volt

A vaitól a vaiaig. Tata, 2004. 123.

176. jegyzet

Adatok az „architektura"-oktatá
kapcsolatának történetéhez. *Épí*
1974, 3/4. 517-527., ill.

Közép-kelet-európai iparművésze
Magyar Tudományos Akadémia II.
3. 299-303.

Vizuális nevelés - mindennap. *M*
ill.

1975

A magyar iparművészet felvilágo
In: *„Sorsotok előre nézzétek."*
magyar kultúra. Szerk. Köpeczi
Akadémiai Kiadó, 1975. 271-286.

1976

A funkcionális bútor előtörténe
1. 19-21., ill.

Martinelli

SEMANKO, Andrej - ŠULCOVÁ, Jana: Barokové čestné nádvorie Bratislavského hradu. = Pamiatky muzea, 19, 1993, 1. 29-31. ill. E G

Pozsony, Vár

18.sz.ép.

Martinelli

II.

848. évi pozsonyi, utolsó rendi országgyűlés
szívök sugallatára, önként lemondtak kivált-
l s az ország minden rendű és rangú lakossá-
ek keblükre ölelni. Ez a nemes gesztus Pest
gára sem maradhatott hatás nélkül s az asz-
ó folyamata még erősebben megindult. De
ra nehéz idők jöttek. A szabadságharc le-
án beköszöntött a német világ, rendőrura-
górendszer. Aránylag kevés magyar vállalt
vatalt. Az adóprés egyre jobban dolgozott.
an zaklatták a lakosságot. Ez az elnyoma-
még közelebb hozta a magyart a német
, a falut a városhoz. A Bach-rendszer kez-
kellemetlenebb lenni s a lakosság, egyaka-
rtust csinált belőle, hogy a rendeleteket ki-
az adófizetés alól kibújjék. Az elnyomás

Franz Xaver Martinelli (J. B. Martinelli fia)
1755-tól dolgozik. Kamarai építész.

Kaposvy J. A magyar kir. udvari kamara
építészei M.-Terézia és II. József korában.
Századok, 1923-24.
585-612. l.

Johann Baptist. Martinelli †1757.
1740 k. kamarai építés
(Udvárban és Pozsonyban, kis itélőtábla)

Kaposy J. A magyar kir. udvari kamara épi-
tészei M. Teresia és II. József korában.
Századok, 1923-24.
585-613 l.

Építészet

Pesti rokkanthár építése 1716-27. (Martinelli)

Pele B. Rokkantellátás a 7 éves háboru alatt.
Századok, 1916.
369-77. l.

Epitéast

pozsonyi kamara, későbbi ítélőtábla 1753-56

J. B. Martinelli kamarai építés

Kapossy J. A magyar kir. udv. kamara építé-
kei M. Teréza és II. József korában
Századok, 1923-24.
585-613 l.

Rörplasztika, „Buruló betyár".
Martinelli

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 20. 2.

Egy fiatal tehetség

MDK

Martinelli

Pozsonyi magy. udvari kamara épülete
ép. Martinelli, bővitette Hillebrand

Jhb.d.KKCK. 1919. Beiblatt. Sp.22-24.

Martinelli

díszletfestő, XVIII–XIX

Ottó Károly

XIX közepe

pesti díszletfestő

Felvinczi Takács

Zoltán

hallgatója

dr. értekezése a

díszletfestőkről

adatokat ér

1948. nov. 28

Martinszky János

festőművén

Ziállítás a Budapest Galé-iában
(1984 x)

Tülöx (Bp)
1984 okt. 28.

Martinelli

l.

LykaMagyműI800-50

489.l

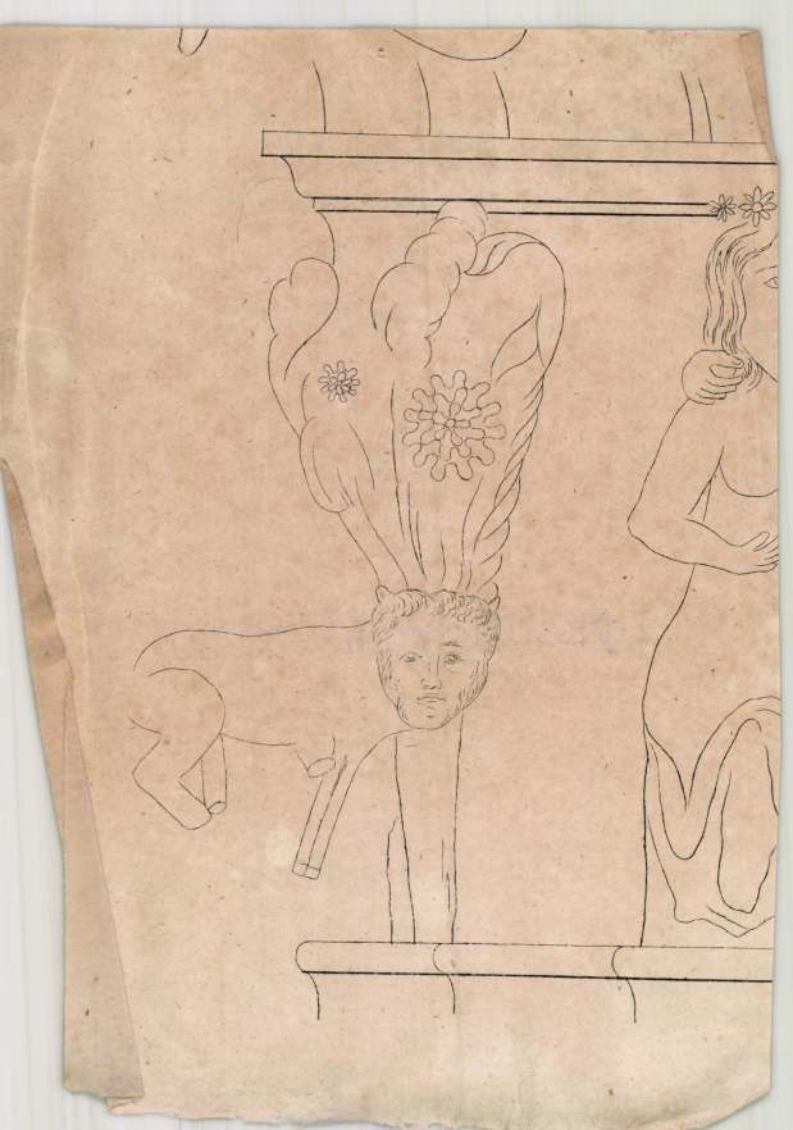

Martinelli

l.

Lykanemzromantika

211. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Martinelli

Stab IV. 107

Oživáky Antalné grófné VI. 16.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Kisújság
Megjelent: 1949 ÁPR 28

A kétszázéves Városháza

Budapest egyik legszebb és legnagyobb barokképülete, a négy utcától körülvett, több mint 200 éves központi *Városháza* Városház-utcai főhomlokzatán szorgos, nagy munka folyt, hogy a mult során végzett sok nem szakszerű és a ház eredeti szépségét elrontó renoválás után visszakapja régi arcát.

A Városházán naponta sokezer ember fordul meg, hogy ügyes-bajos dolgát elintézze, de ezeknek a sietős embereknek alig jut eszükbe, hogy jobban megnézzék a házat, amelyben járnak. Pedig érdemes, ha kissé alaposabban megtekintjük az épületet, amely kétségkívül egyike a főváros legérdekesebb házainak.

1716-ban kezdték el építeni *Fortunato de Prati* építész tervei szerint. 1727-ben *Anton Erhard Martinelli* vette át az építés további vezetését és átszervezését, aki 1738-ban fejezte be a középső szárnyat. 1784-ig az invalidusoké volt az épület, míg azokat II. József császár Nagyszombatba költöztette és a régi *Invalidus-házból* több mint egy évszázadon át, 1894-ig gránátos kaszárnya lett. Ekkor vette meg a főváros városháza céljaira és rá három évre a városházi hivatalok kezdtek abba beköltözni. A gránátosok döngő lépteit hivatalnoki tollak sercegése váltotta fel. Az épület új rendeltetésével kapcsolatos átalakításokat *Hegedüs Ármin* építész vezette. Ekkor távolították el a két oldal-attikán levő, kőből faragott, hatalmas császári sasokat is a Városházáról és stílushűtlenül lámozták ki a régi meszes külső alól a homlokzat eredeti arcát. A város fejlődésével egyre több hivatalnak kellett helyet adni a Városházán. Ezek az új építkezések nem ártottak a háznak, kivéve azt, az épület struktúrájától teljesen elütő, két belső udvari oldalszárnyat, amelyek 1918-ban épültek, az akkori tervek szerint mindössze öt esztendőre, de amelyek lebontására az azóta eltelt 30 év alatt sem került sor. Ma, amikor annyi az újabb építenivalónk, magától értetődő: meg kell, hogy maradjanak.

A főhomlokzat mai képe nagyjából olyan, mint amilyennek egy 1737-ből megmaradt metszeten látható. Negyvenhét ablaktengelyből áll, amelyek közül öt csoportot falpillérekkel tagolt lizénák emelnek ki. Három kapuja van ennek a homlokzatnak. A középső, a régi kápolnaszárnyba vezető templom-főkapu, a másik kettő pedig a Városháza mai főbejáratai. A homlokzatot kőből készült hadijelvények, szobrok díszítették, ezeket azonban, mivel javításra szorultak, a 30-as évek elején lebontották és azóta a Bazilika pincéjében őrzik. Most a restaurálás során a kapukat díszítő oromzatokat kijavítják és visszahelyezik.

Az épület új festését a barokk-idők homlokzat-színezéseinek megfelelően több színben végzik. Az ablakok kőkereteit megszabadítják a vakolattól és sérüléseiket kijavítják. Ezek a kőkeretek, pillérlábak és fejek, kőpárkányok, a kapuk kőkiképzései, a renoválás után derűs köszínezést kapnak.

A Fővárosi Tervező Iroda tudományos és műemléki csoportja készítette el gondos utánjárással, nagy művészi érzékkel a főhomlokzat renoválásának terveit és ahogy *Gerő László* műszaki tanácsos tájékoztatott bennünket, ez a munka három hónap alatt be is fejeződik. A főváros ötéves tervében kerül sor a belső homlokzatok helyrehozatalára, majd az épület tetőzetének újjáépítésére.

A Városházának ez a művészi szempontból is olyan nagybecsű része az ostrom alatt viszonylag épen maradt. Nagyobb károk érték azonban a régi gránátoskaszárnya Somogyi Béla-út felé eső részét, amely teljesen elpusztult. Mint tudjuk, a Városháza ezen az oldalán most ideiglenes üzletházakat építettek és a fővárosnak egyelőre nincs is más terve a hatalmas épületnek ezzel a részével. Erre majd csak a távolabbi jövőben kerül sor, amikor az úgynevezett Fórum-rendezési tervek kialakulnak és meg lesz a lehetőség megvalósításukra.

Simándi Béla

hídépítő munkások már csak 22 mé-
utolsó fő tartókat április 28-án il-

lázasan készül megünneplésére

lás az egész világ ségét is kifejezi

Az egész ország dolgozóival együtt *a szakszervezetek is lázasan készülnek május elseje megünneplésére.* A felvonuláson résztvesz számos szakszervezeti zenekar. A menetet a Zeneművészek Szakszervezetének 90 tagu tagja nyitja meg. Mögöttük 420 dolgozó halad egyforma munkaruhában. Az első sorok *Lenin, Sztálin, Rákosi és Szakasits díszes keretbe foglalt hatalmas képeit viszik. Külön ötezer főből álló „minta-csoport" vonul majd a menetben, amely az egész zászlóerdőt, s 52 nemzet lobogóját viszik,* ezzel is kifejezve az egész világ dolgozóinak egységét. A vegyipari munkások *kerekeken gördülő hatalmas üveglombikot,* a postások *többméteres „táviratot"* visznek.

A vidéken is mindenütt nagy lelkesedéssel készül az ország népe a május elseje megünneplésére.

520.000 négyzetméter sikuv
tunk.

Iparunk fejlődése lehet
hogy izzólámpa ballont,
lencsét — amit eddig sok
rint értékben külföldről h
—, *belföldön állítsuk elő.*
a modern házakhoz szüks
téglákat és üvegfalakat is
államosított gyáraink. Ebben az évben 18.3 millió forintot takarítunk meg azzal, hogy ilyen cikkeket nem kell külföldről behoznunk. Ugyan*ekkor exportunk a hároméves előtti szinthez képest négy és félszeresére emelkedett.* Elsősorban minőségi árukat exportálunk. Az ötéves terv során üvegiparunk gépi berendezését felújítjuk, termelésünket modernizáljuk és gépesítjük.

PÁRTMOZGALOM

— **A kispesti szervezet** április 28-án, csütörtökön este 7 órakor helyiségében (Linhardt Antal-u. 10) választási gyűlést tart. Felszólalnak: Katona Jenő, a Hirlap főszerkesztője és Rubletzky Géza, a nagybudapesti szervezetek elnöke.

MAI (SZERDAI) PÁRTNAPOK:

Rákospalota, Bocskai-u. 16. este 8 órakor: Molnár László
Pestszenterzsébet, Iskola-u. 1. este ½7 órakor: Balázsi Sándor
Rákoshegy, Petőfi-u. 31. este 6 órakor: Simándi Béla
Rákoskeresztúr, Fő-u. 38. este 6 órakor: Z. Kiss Ferenc
Budatétény, Dézsmaház-utca, este 8 órakor: Krizsevszky Jenő
Pestújhely, Somogyi Béla-u. 32. este 7 órakor: Guba Mihály

az utat a dolgozó
számára valamennyi
felé.

Míg 1938-ban csak 832 iskola (155 gimnáziumi alsó tagozat, 397 polgári iskola és 280 nyolcosztályos népiskola) adott alapfokú általános műveltséget kétszázhúszezer tanulónak, ma több, mint háromezer nyolcosztályos általános iskola működik és alsófokú oktatásunk egymilliószázezer tanuló számára biztosítja az általános műveltség megszerzését, vagyis kereken ötször többnek, mint a Horthy-rendszer iskolái.

Eddig évente huszonnyolcezer tizennégyéves tanuló jutott olyan bizonyítványhoz, mely utat nyitott a középiskolai tanulmányok felé.

A most folyó tanév végén az általános iskola nyolcadik osztályának elvégzésével hetvenezer tanuló jut középiskolai tanulmányra jogosító bizonyítványhoz.

A vagyonos osztályok műveltségi monopóliuma megszűnt, a népi de-

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizennegyedik évfolyam. 2. szám. Budapest, 1908. január 8-án.

Uj középponti városháza.

Budapest főváros anyagi helyzete ma szinte kizárni látszik egy uj középponti városházépület épitésének még csak az eszméjével való foglalkozást is. Dacára ennek, a főváros mérnöki hivatala most terjesztette a tanács elé e kérdésben folytatott beható tanulmányainak alapján szerkesztett jelentését.

A mérnöki hivatal először is rámutat a mai kaszárnyából átalakitott épület silány állapotára, majd arra a körülményre, hogy a meglevő épületekben tovább a fokozódó adminisztrationak megfelelően terjeszkedni lehetetlen s föl hivja a tanács figyelmét arra is, hogy a városház mai óriási telektömbje utját állván a belvárosi forgalom célszerü lebonyolódásának s igy az egész érdekelt városrész egészséges fejlődésének, anyagi szempontból is kivánatos volna, hogy ezt a rengeteg, értékes területet célszerübben és jövedelmezőbben használják fel.

Kétségtelen, hogy ma, a mikor valamennyi középponti hivatal a városházán van egyesitve, nem lehet arra a legjobb, s legradikálisabb megoldásra visszatérni, hogy az egész épülettömeget egyszerre lebontva, minden korláttól menten állitsunk be a rendelkezésre álló térbe egy hatalmas uj monumentális városházát. Hiszen lehetetlen volna a hivatalokat évekre ideiglenesen bérházakba áthelyezni. Ezért az adott helyzettel kell megalkudni. Olyan megoldást kell találni, a mely mellett a hivatalok legnagyobb része az épités ideje alatt is jelenlegi helyén megmaradhasson s az uj épitkezéseket minden előzetes kisajátitás nélkül végrehajthassák.

De különben is, az épület egy része műemléket képez, s mint ilyen, gondolkodás nélkül egyszerüen el nem pusztitható. Uj épület emelése esetén is a régi granátos-utcai főhomlokzat megmentése, az uj keretbe való beillesztése megfontolás tárgya kell, hogy legyen.

A mérnöki hivatal két alternativ megoldást tart lehetségesnek.

Ha — ez utóbb emlitett műemlék védelmi szempont figyelembe vételével — a már atalakitott főépületrészeket a Városház-utcai épületrészt s a Károly utcai és Gerlóczy-utcai épületrészeket minden esetre meg akarja tartani a hatóság, az épületrészek által alkotott tér lezárására a jelenlegi középületszárny helyére egy egészen uj monumentális épületet kellene emelni, a melynek főhomlokzata a térszerüen meghosszabbitott Semmelweisz-utcára nézne. A Károly-utcai, illerőleg Gerlóczy-utcai épületszárnyak csak a Semmelweisz utca meghosszabbitásáig maradhatnak meg; azon túl uj épületszárnyak épülnének a Károly körutig, s ez által olyan megoldás állna elő, a milyent annak idején a mérnöki hivatal *Palóczi* tanár eszméje alapján készitett. Szép, tágas, „cour d'honneur" létesülne, a melyet a Károly-körut utvonalában csak földszintes s csak üzleteket tartalmazó bazárszerü épületrészszel lehetne lezárni.

Az üzleteknek a városháza épületében való fenntartása ugyanis nem csupán jövedelmezőségi szempontból feltétlenül szükséges, hanem figyelmen kivül nem hagyható a Károly-körut tradicionalis üzleti forgalma tekintetéből, melynek fentartása elengedhetlen, azt megsemmisiteni semmi esetre sem szabad. Ez a megoldás természetesen a három régi, megmaradt épületrészt megfelelően átalakitja. A két oldalsó szárnyban alig is volna átépiteni való, ám annál több munkát és vele tetemesebb költséget a városház utcai, most csak ideiglenesen kitatarozott épületrész gyökeres átalakitása adna. A konstrukciók mind rosszak, régiek, az összes emeletek födémei csapos gerendákból állanak, természetesen nagyrészt korhadt állapotban, ezeket uj menyezetekkel, boltozatokkal kellene kicserélni, s az egész épület összes ablakai megujitandók volnának. Mindez s más hasonló szükséges munkálat — mint a jelentés mondja — nagyon sokba kerülne, a nélkül azonban, hogy teljesen kifogástalan s minden időkre megfelelő hivatalos helyiségeket nyernének vele a főváros központi hivatalai.

Egy sokkal radikálisabb, tetszetősebb és szervesebb megoldásnak tartja a mérnöki hivatal jelentése a másik javaslatát. E javaslat terv szerint az uj városháza a Károly-körut vonala s erre merőlegesen a Károly- és Gerlóczy-utcák által, valamint a jelenlegi ugynevezett középtraktus által határolt területen épülne föl, főhomlokzattal a Károly körut felé.

A javaslat szerint a teleknek a Deák-tér felőli s Gerlóczy-utca felőli sarka mintegy 25—30 méternyire letompitva, módot nyujtana arra, hogy az ott alkalmazott kapuzatokkal a forgalmat bevezesse az uj városháza *üzletudvaraiba*, mig a főhomlokzat közepén lenne a városháza monumentális főbejárata. Az épületszárnyak, egy a Semmelweisz-utca meghosszabbitását alkotó s arkádosan megnyitott tágas, s diszesen arkádokkal kiképezett, s üzletekkel ellátott monumentális belső teret zárnának körül, a melyen át öt főirányból haladhatna a gyalogforgalom a Belváros felé. A jelenlegi két parkozott udvar a városház utcai épületrész területét egyrészt a Szervita-tér, másrészt a Kigyó-tér felé irányuló átlós utak által megszakitott három, együttesen körülbelül 2600 négyszögöl területü telektömbre lehet fölosztani, a melyek értéke mintegy négy-öt millió korona, s a mely telektömbök mihamarább szebbnél-szebb palotákkal népesednének be.

Az uj városház egyes épületrészeit a Károly-körüti épületrészszel kezdve ugy lehetne a mérnöki hivatal véleménye szerint épiteni, hogy az egyes hivatalok minden nagyobb adminisztrativ zavar nélkül successive foglalhatnák el az egymásután elkészült épületrészeket.

Ez uj, nagystilü négyemeletes középületben azután kényelmesen elférnének az összes reprezentationalis helyiségek és valamennyi hivatal, s még ezenfelül circa 7000 négyzetméter disponibilis hely maradna a hivatalok folytatólagos kibővitésére.

A tervezet szerint ezen uj városházpalota felépitése közel 9 millió koronát igényelne. Ámde ezzel szemben fedezet gyanánt állana a felszabadult telkek értékesitése által mintegy 5 millió korona. A többi költség a bérbeadható üzlethelyiségeknek körülbelül 300,000 koronára tehető évi bérjövedelmével ellensulyoztatnék. Minthogy az épülettelek az adóreform alapján 30 éves adómentességet nyerne, az egész épitkezést esetleg amortizatios kölcsönnel is meg lehet valósitani s igy külön nehezen meghozható pénzáldozatról egyáltalán nem volna szó.

Az uj terv szerzője *Hegedüs* Ármin fővárosi mérnök.

Mi a magunk részéről csak annyit kivánunk mindezekhez hozzáfüzni, hogy a XVIII. század elején *Martinelli* tervei alapján épitett városházutcai monumentális és müvészi részletekben gazdag főhomlokzatot feltétlenül megőrzendőnek tartjuk. Hiszen ugyis sorra elpusztult minden, a mi a fővárosnak régi tradicionalis jelleget adott. Minden siváran uj máris benne, a régi hangulatokat egymásután kiüzték falai közül. Ezt az egyet meg kell menteni. És könnyü szerrel meg is lehet menteni. Ugy a kocsi mint a személyforgalom lebonyolitására a 2 főkapuzat elégséges, azon a vidéken, ezek utcavonalakká fejleszthetők a mai két parkozott udvar felhasználásával. A főhomlokzattömb mögött azután szabad keze volna a városépitő fantáziának.

Mindenesetre a kérdés van olyan fontos, hogy a városház mai átalakitott alaprajzainak rendelkezésre bocsátásával (mert ez igen szép festői megoldásokra nyujt alapot) nyilvános szabályozási tervpályázatot irjon ki a város, kapcsolatosan magának a városházépületeknek megfelelő vázlatos átépitési terveivel.

Egészen bizonyosak lehetünk a felől, hogy a mérnöki hivatal két ajánlott módozatán kivül jobb és szebb megoldások bőven látnának ez uton napvilágot. És csak azt kivánjuk még hangsulyozni, hogy a *legjobban finanszirozott* megoldás a városra nézve nem szabad, hogy egyuttal a legcélszerübb is legyen. Ott, a hol a historia is részt követel magának, ha szükséges, áldozatokat is kell tudnia hozni a fővárosnak.

A bécsi épitőművészeti kiállitás.

A VIII. nemzetközi épitész kongresszussal kapcsolatos épitőművészeti kiállitás rendezősége a magyar épitészekhez a következő körlevéllel fordult:

Ő felsége legmagasabb védnöksége alatt Wienben az 1908. május 18-tól junius 14-ig tartandó VIII. nemzetközi épitész kongresszussal kapcsolatos épitőművészeti kiállitáson való résztvételre a hazai épitészek felhivást nyertek. Nem szükséges hangsulyozni, hogy egyrészt a kiállitást rendező állam közelsége, másrészt hazai épitőművészetünk presztizse kényszerit minket arra, hogy ne csak a meghivást elfogadva, résztvegyünk azon, hanem teljes erőnket, tudásunkat és lelkesedésünket harcbavive, méltóan jelenhessünk meg a nemzetközi versenyen Ez az első alkalom, hogy hazai épitőművészetünk haladásáról és fejlettségéről a müvelt nyugati szakférfiak előtt tanubizonyságot tehetünk és figyelmüket hazai müvészetünkre felhivhatjuk s kedvezőbb irányba terelhetjük.

Nemzeti törekvéseink érvényesülése megköveteli, hogy a nagy nemzetközi közvélemény összes intézményeinkről és közállapotainkról kedvező és az igazságnak teljesen megfelelő fogalmakkal birjon, s nem szabad elmulasztani egy alkalmat sem, mely, hacsak egy paránynyal is, a kitüzött cél felé előbbre segit.

Most hazai épitőművészetünk áll ama nagy feladat előtt, hogy maga számára a nemzetközi közvélemény kedvezőbb hangulatát, talán rokonszenvét és majdan állandó érdeklődését felkeltse. És ha tekintjük a külföldi épitőművészek által elért eredményeket és az ő rajzbeli készségüket, ugy láthatjuk, hogy nem kis feladat vár a magyar épitőművészet mivelőire.

Epitőművészeink szine java a legnagyobb lelkesedéssel karolta eddig fel a feladatot; a rendelkezésre bocsátott tér szerencsés volta pedig megengedi a teljes érvényesülés lehetőségét, s igy a külsőségek kedvezőek. Reméljük,

A BUDAPESTI LÉGSZESZGYÁRAK felszerelési irodái: IV., Aranykéz-utca 6. VII., Erzsébet-körut 19.

Elvállalnak mindennemü **gázvezetékek szerelését** világitási, fütési és ipari célokra. Raktáron tartanak legjobb és legszolidabb kivitelü **gázcsillárokat,** egyszerü és diszes kivitelben, mindennemü **gázfőző és fütőkészülékeket** és melegitőket.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKŐGYÁR
részvénytársaság
EZELŐTT:
KLEINER és BOKMAYER
IGAZGATÓSÁG VIII., FŐHG. SÁNDOR-TÉR 4.
TELEFON 60—33. Gyár: KŐBÁNYA. TELEFON 50—61.
IGAZGATÓSÁGI és MÜSZAKI IRODA: TELEFON: 67-25.

Szabadalmazott „EMULGIT“ parafakőszigetelő-anyag, Shedtetők, facementtetők, mansardtetők, hideg és vékonyfalak burkolására. Könnyü hangfogó-válaszfalak. Hütők, jégvermek, sörraktárak, borpincék szigetelése. Padlószigetelés nedvesség ellen. Transportabilis épületek tervezése. Hang- és hőszigetelő parafakőszerkezetek, vas- és favázas parafakőrendszerü épitkezések.

Gőz, meleg és hideg vizvezetékek és készülékek szigetelése. Tulhevitett vezetékek szigetelése szabadalmazott „THERMALIT“ anyaggal.

Müszaki iroda a parafakőanyag célszerü alkalmazására vonatkozó tervezések kivitelére.

hogy épitőmüvészeink a sikerben való rendületlen hittel és energiával fogják támogatni a kiállitás ügyét: az idehaza elért eredmények bátoritó öntudatával, a külföldi verseny magas nivója által élesztett és fokozott buzgalommal és lelkesedéssel fognak megtenni minden lehetőt, hogy időt, fáradságot és anyagiakat nem kimélve, szine-javát mutathassuk be az épitőmüvészeti képességünknek a külföldiek előtt, hogy meggyőzzük őket müvészetünk fejlettségéről.

A kiállitás rendezését a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet, valamint a Magyar Épitőmüvészek Szövetsége kebeléből kiküldött kiállitási bizottság végzi, a kongresszusi védőbizottság aegise alatt. A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi Minister Úr, a kiállitás céljainak elősegitésére, kilátásba helyezte a kormány anyagi támogatását, valamint egyes müveknek a Szépmüvészeti Muzeum számára való megvásárlását.

A kiállitási bizottság határozata értelmében a kiállitás keretén belül, célul tüzte ki, hogy nemzeti irányu törekvéseink különálló csoportban legyenek bemutathatók. A magyaros irányu müvek tehát külön osztályban kerülnek kiállitásra, egyrészt, hogy sajátos törekvéseink a külfölddel megismertessenek, másrészt azon reményben, hogy ezirányu jogos törekvéseink a kiállitás által hatalmas lendületet nyernek.

Az alulirott bizottság nevében teljes bizalommal fordulunk igen t. Kartárs Úrhoz, remélve, hogy hathatós közremüködése által a kiállitás anyagát alkotásaival gazdagitani fogja....

Az 1908. évi wieni VIII. nemzetközi épitőmüvészeti kiállitás általános határozatai:

A kiállitás csak müvészi célokat követ. Csak oly tervek állithatók ki, melyek még élő müvészeknek a legutolsó évtizedben teremtett alkotásai: még pedig nem csak tisztán épitőmüvészeti, hanem azzal kapcsolatos egyéb képző és iparmüvészeti alkotások tervei is; a terveknél a fősuly a képies kiállitásra helyezendő. alaprajzok csak kis léptékben és csak annyiban állithatók ki, amennyiben a terv megértéséhez szükségesek. Dekorativ hatással biró nagyobb fényképek is kiállithatók kiegészitésképen. Tervek után készitett diszitések, esetleg teljes belső terekben csoportositva, a rendelkezésre álló tér méretéhez képest kiállithatók. Kivánatos, hogy egy müvész több alkotásának képét, különösen, ha más kiállitási tárgygyal is már képviselve van, gyüjteményesen, táblázatosan vagy albumszerüen állitsa ki. Minden állam számára a saját kongresszusi védőbizottsága intézkedik a kiállitás rendezése iránt, tőlük hozandó külön határozatok alapján. Az egyes államok müvészeinek kiállitása külön-külön területet alkot A wieni rendező bizottság fenntartja magának a jogot, hogy a Cour d'honneur diszitésére egyes kiváló müveket közvetlenül kérjen el a szerzőktől. A kiállitási termek falainak és menyezeteinek diszitéséről a wieni rendező bizottság gondoskodik. Térdij nem lesz fizetendő. A szállitási, csomagolási stb. költségek az egyes államok védőbizottságait terhelik A kiállitási épületben támadt tüzkár elleni biztositásról a wieni kiállitási bizottság gondoskodik. A tervek beküldésének határideje 1908. május 4. napja, amely időpont a müveknek Wienbe való megérkezésére vonatkozik. A kiállitás megnyitása visszavonhatatlanul 1908. május 18 án lesz, a kongresszus ünnepélyes megnyitása napján. A kiállitás Wienben, I. Parkring a „Gartenbaugesellschaft“ termeiben 1908. május 18. junius 14. közt lesz megtekinthető. A katalógusban mint kiállitók csakis a tervező müvészek szerepelhetnek, a kivitelező cégek mellékesen emlithetők fel. A kiállitott tárgyak el nem adhatók, megrendelések csakis tervező müvészek által fogadhatók el.

A magyar osztály részletes feltételei a következők:

A wieni központi bizottság által elfogadott „Általános Határozatok“ egész terjedelmükben a magyar osztályra is kötelezők.

A kiállitásra szánt müvek 1908. április 12 ike (vasárnap) déli 12 óráig nyujtandók be alulirott kiállitási bizottságnál, a Magyar Mérnök- és Épitész Egylet (Budapest, IV., Semmelweis-utca 2., II. em.) helyiségébe cimezve.

A beküldött kiállitási müvek elfogadása iránt 9 tagu kiállitási jury dönt végérvényesen, melynek tagja: *Fittler* Kamil, *Árkay* Aladár, *Hikisch* Rezső, *Pogány* Móric, mint a kiállitási bizottság részéről kiküldöttek, azonkivül 5 tag, kiket a kiállitásra beküldő müvészek választanak, kizárólag a kiállitási bizottság tagjai közül, titkos szavazással, relativ többséggel. A szavazásra a kiállitási bizottság által kiadott szavazolapok használandók fel, az azon foglalt utasitások betartásával.

A kiállitás rendezését 5 tagu rendező-bizottság önállóan végzi. E bizottságnak jogában áll a rendezés érdekében (pl. térszüke miatt) a jury által elfogadott müvek közül egyeseket ki nem állitani, de ez mindenkor csak a jury beleegyezésével történhetik meg. Minden jelentkező tartozik a jelentkezőiv minden egyes pontját pontosan kitölteni. A jelentkezőivek a magyar osztály kiállitási bizottságánál (Budapest IV., Semmelweis-utca 2.) szerezhetők meg. Kéretnek a jelentkezők, hogy a jelentkezőivet a bizottság miheztartása végett legkésőbben 1908. január 15 ig nyujtsák be a kiállitási bizottsághoz. Nagyobb terjedelmü mütárgyak, u. m. modellek, interieurök. nagyobb iparmüvészeti tárgyak stb kiállitása tárgyában célszerü a kiállitóknak saját érdekükben legkésőbb 1908. évi január 10 ikéig az alulirott bizottsággal érintkezésbe lépni. Tervek, festmények, fényképek egységes kiállitása érdekében a lapok egyszerüen, passepartout nélkül állittatnak ki, mert a keretezés közvetlenül a rajz mellett, minden szél kihagyása nélkül fog történni.

A kiállitók tartoznak a lapokat üvegezés nélkül, kasirozva, keretezésre alkalmas módon beküldeni. Az üvegezést, keretezést a kiállitási bizottság végezteti, a felmerülő költségeket pedig a kiállitók között arányosan osztja fel. A magyar osztály kiállitásának egységessége érdekében 3 normamagasság állapittatott meg, amelyek a tiszta képméret magasságára vonatkoznak, ugymint 25 cm, 60 cm., 90 cm. A másik méret tetszőleges. A méretre nézve kivételt képezhetnek egyes műalkotások, melyek kiváló jelentőségüknél fogva is kell, hogy helyet foglaljanak a kiállitáson, ezek kiállitása fölött a jury esetről-esetre határoz. A kiállitó neve, lakása, a kiállitott mű megnevezése és biztositási összege a kiállitott tárgy hátlapján alkalmazandó lapon adandó meg, teljesen egybehangzóan a minden műről külön kiállitandó bejelentő-lapon megadott adatokkal. A vidékről feladott tervek alkalmasan csomagolva küldendők be a kiállitási bizottsághoz. A bizottság a beküldött művekért semminemü szavatosságot nem vállal. A kiállitási épületben támadt tüzkár elleni biztositásról, a kiállitás tartamára a wieni bizottság gondoskodik. A kiállitók az alulirott bizottság minden határozatának alávetik magukat.

A kiállitás védő-bizottsága Apponyi Albert gróf tiszteletbeli elnök. Bárczy István, K. Lippich Elek, Hauszmann Alajos, Pecz Samu, alelnökök. Bobula János, Fittler Kamil, Nagy Virgil, mint az állandó bizottság tagjai. Aigner Sándor, Alpár Ignác, Berczik Gyula, Francsek Imre, Hültl Dezső dr., Jakabffy Ferenc, Jámbor Lajos, Kauser József, Korb Flóris, Lechner Ödön, Möller István, Ney Béla, Palóczi Antal, Pártos Gyula, Pfaff Ferenc, Pollák Manó, Quittner Zsigmond, Sándy Gyula, Schmahl Henrik Schulek Frigyes, Tőry Emil, Wellisch Alfréd. A kiállitási bizottság névsora pedig a következő: Fittler Kamil, elnök. Kertész K. Róbert, alelnök, K. Császár Ferenc, jegyző. Málnai Béla jegyző. Ágoston Emil, Árkai Aladár, A. Balogh Lóránd, Bobula János, Fischer József, Fleischl Róbert, Gál Bertalan, Hajós Alfréd, Hegedüs Ármin, Hickisch Rezső, Hültl Dezső dr, Jakab Dezső, Jámbor Lajos, Jónás Zsigmond, Kabdebó Gyula, Kopeczek György, Kőrösy A. Kálmán, Kriegler Sándor, Lechner Ödön, Lechner Jenő, Leitersdorfer Béla, Löllbach Kálmán, Maróti Géza, Messinger Alajos, Nagy Virgil, Pogány Móricz, Reiss Zoltán, Révész Sámuel, Schoditsch Lajos, Sebestyén Artur, Schmidt Gyula, Somló Emil, Schváb Gyula, Tátray Lajos, Tőry Emil, Vágó József, Vidor Emil.

Városszabályozási kérdések.

Ezen cim alatt e lap mult heti számában Palóczi Antal épitész, tanár az Ujvidék város szabályozási tervpályázata kapcsán a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet mű- és középitési szakosztályainak utolsó ülésén mondott és ugyancsak ezen lap hasábjain közölt referádámnak a városszabályozó tervek pályázat utján való beszerzéséről általánosságban kifejtett nézeteimet veszi beható kritika alá s terjedelmes cikkben iparkodik ezek téves, helytelen, a közfelfogással ellentétes s igy veszedelmes voltát bebizonyitani.

KRATOCHVILL ÁGOSTON
MŰ- ÉS CIMTÁBLA ÖNTÖDÉJE
Budapest, VI,. Kis János-utca 10. szám.

Készit elismert tiszta és izléses kivitelben: mindennemü bronz és horganyból **öntött felirati táblákat** u. m.: **vármegyei határjelzőtáblák, anyakönyvvezetői táblák, utcajelző és házszámok** városok részére, **cégtáblák gépgyárak** részére és miden más Telefon 28—35. — célra megfelelő öntött táblákat jutányos árak mellett. — Telefon 28—35.

Martinelli Janus

epitaph

XVIII

laid

Om VII. 93 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Martinelli

M. 6. *Johann Bapt.*, építész, • 1701 febr. 8. † 1757 jún. 24. M. 2. testvére. Udvari építőmester volt Bécsben, majd a m. kir. kamara építésze Pozsonyban. Legjelentékenyebb magyarországi alkotása a pozsonyi kamara palotája (később kir. tábla), melyet 1753—56. épített. Egyidejűleg néhány kaszárnyát tervezett, felmérte a féltoronyi királyi kastélyt stb.

Eg II 90.1

Csipkegyűjtemény, Szmik Antal - féle

VI. 148.

Martinelli Johan
Bapt.

l. Okr.
Kapj. 6 l. 7. l.

pozsaji ~~p~~
kamara
palotaja
tóle

Hona VI. 175.

Martinelli, Johann
Bapt.

Magyar Müvesiet
1927. 2, 87, 548

2061-909-203

836. Keretek.

1 darab völgyelt és kelelt diófa-keret, belől aranyozott keskeny léczczel.
Méretei 57:71 cm.

Becsértéke.....12 K

Martinelli, Johan Bapt.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 2. 87, 548

LEVELEZŐLAP

Feladó:

NYOMTATVÁNY

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Martinelli Johann
Baptist

läsd
Réh 60.l.

Martinelli Joh. Bapt.

l.

Schoenkörpvarosh

120. l.

36989. — Budapest, az

FOLYAM

SASÁG MEGBÍZÁSÁBÓL
DALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
, 1926

M a r t i n e l l i

Johann Baptiste ? /1738-65/

épitész

attr.Blaj-i székesegyház

Balázsfalva

Petr.Trans. 1938

483 l.

Martinelli, Johann Bapt.

udvari építész

életrajz

l Kem Pozs

24. l.

életrajz

Martinelli Johann

Baptist

építész

Pozsonyi udvari kamara
palotája

l. Péter II.

34. l.
35. l.

BUDAPEST, 1935
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Martinelli, J. B.

építész

l.

Kaposy Dániel

F. A. Hillebrandt.

1719 - 1797.

Bp. 1924.

76 - l.

NORVIN MATYAS EGYESÜLET SOCIETA MATTIA CORVINO 1920

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

Martinelli Johann Bapt.
1701 – 1756.

vrd
2

Nagy Portonyplasst
24. l.
25. l.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESŰLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

Franklin-Társulat nyomdája

Martinelli Johann

Baptist I.

épitesz

l.

Tölgyesy-Pozsony

61. l.

Németország V. 54

Martinelli, Johann Baptist

épitéen

l.

Kapbarokk

Rég. Tars. Evk.

II. 254. l.

Martinelli Antal Erhard

épitész

l.

Dívald 1927

142. l.

RÉGI RITKA KÖNYVEK ● EGÉSZ KÖNYVTÁRAK ● KÉZIRATOK
METSZETEK ● RAJZOK VÉTELE ÉS ELADÁSA
ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS KÜLÖNTEREMBEN
CONSTANT EXPOSITION OF SECOND HAND AND RARE
BOOKS, AUTOGRAPHS, ● ENGRAVINGS ● EARLY PRINTS

ZEUM KÖRUT 3, FÉLEMELET

ZTÁRI CSEKKSZÁMLA 16.560

Budapest, 19 43 jun.4.

	Pengő	fill.	Pengő	fill.
	3.50			
	10.-			
ok	1.50			
	3.80			
y 13 kötet	182.-			
	206.80			
fizetve	56.30			
rad:	150.-			
után következő				

Martinelli Erhard

épitéz

irod

z Lechner 1940.

180 l.

MARTINELLI Antal szobrász (1851-1917)

Mária-szobra 1900 és más müvei - r.k.templom

Hajdúböszörmény utikalauza. Szerk. Tarczy Péter. Hajdúböszörmény, 1993

28.

GELETNEK

Visitatio Canonica : Az Esztergomi Főegyházmegye Barsi Főesperességének egyházlátogatási jegyzőkönyvei 16 -1674. Vál.bev. Tomisa Ilona. Bp. : MTA Néprajzi Kutató Intézete, 1992
44-45.

Martinelli, Anton Erhard

l.

Gent Bpest Univ

53. l.

Martinelli Antal

Erhard

Epesti Központi
Városháza

Dívald Magyarnyvenel.

219. l.

Martinelli Antal

építész

pesti invalidus-ház

terv

=

Szepesházy-Thiele

II. ~~65.~~ l.

55. l

1914 márc. agyonlőtte, kit a bíróság előtt férje védelmezett, emiatt lemondván a miniszterelnökségről is. Sokan hiszik, hogy C. békeszeretete megakadályozta volna a világháború kitörését, melynek folyamán őt Clémenceau vád alá helyeztette a németekkel való állítólagos összeköttetése miatt.

Caillavet (kajavé), *Gaston Armand de* (1869—1915). Francia vígjátékíró. Flers dolgozótársa. (L. *Flers.*)

Caine (kén), *Sir Thomas Henry Hall* (* 1853). Angol regény- és drámaíró.

Ça ira (sza ira) = majd menni fog. Francia forradalmi dal («lámpavasra az arisztokratákkal») kezdő szavai.

Caisson (= kesszon), l. *Alapozás.*

Caissonbetegség. Ha magas légnyomás alatt dolgozó munkások (víz alatt, mélységekben) a súlyesztő szekrényből (caisson) gyorsan, átmenet nélkül kerülnek normális légnyomás alá, a vér által elnyelt nitrogén gázbólyagok alakjában felszabadul s ezek a finom véredényeket elzárják. Hányás, eszméletlenség, halál lehet ennek súlyos esetekben a következménye, vagy a gerincagyi véredények elzáródása miatt gerincvelő gyuladáshoz hasonló tünetek fejlődhetnek ki.

Cakes (ang. kéksz.), sütemény, piskóta.

Cake-walk (kékvók). Néger tánc.

Calabria. Így nevezték a régiek a 2 délitáliai félsziget közül a keletit, Kr. u. 700 óta a név átment a nyugatira. A mai C. sokat szenved a földrengésektől. (1908.)

Calais (Kalé). Francia kikötő, átkelőhely királyi színház igazgatója. Nevezetes fordulópontot jelent életében az 1651. esztendő, melyben A zalameai bíró remek lélekrajzával népszerűségének tetőpontját érte el s melyben, hátat fordítva a világi hiúságnak, de nem a drámaírásnak, az egyház kötelékébe lépett. Utolsó művét, egész estét betöltő verses világi drámáinak száznyolcadikát már mint nyolcvan esztendős aggastyán írta meg. *Autoinak*, mélyértelmű vallásos drámai játékainak száma 73. Ezeknek C. volt felülmulhatatlan mestere. Romantikus drámái közül legkiválóbbak Az állhatatos fejedelem, A csodatevő mágus és A kereszt áhítata. Három drámai művét rímtelen jambusokban *Győry* Vilmos fordította magyarra. Ezek közül Az élet álom címűt *Harsányi* Kálmán a gazdag eredeti versformák megtartásával 1924-ben újra lefordította s azóta a Nemz. Szính. ezt a fordítást tartja klaszszikus műsorán.

Caldiero (kal-). Falu Olaszországban, a verona—vicenzai úttól délre. 1796 nov. 12. Bonaparte sikertelen támadást intézett itt az osztrákok állása ellen. 1805 okt. 30—31. csata Masséna és Károly főherceg között, mely az előbbinek visszavonulásával végződött.

Calembourg (kalámbúr). Szójáték, amelynek alapja a szó kétértelmű v. kétféleképen értelmezhető volta. (Pl. Pincér, egy sajtot, de ne legyen kicsi, mert nagyon ideges vagyok, minden kicsiség felizgat.)

Calendae, l. *Kal(endae).*

Calepinus, *Ambrosius* (1435—1511). Olasz

Martinelli Antonio

épitéri Buda
XVIII

l.

Schoenzentháromm

19. l.

1730-909-6
Igazgatoi dolgozo-szoba.

285. Szekrény.

Egy darab puhafa szekrény két szárnyas ajtóval, léczek közé fogott sima tükörrel, fölül és oldalt párkányokkal, belül pedig egy kihuzható fiókkal és négy polczczal.

Méretei: 220 cm. magas, 65 cm. mély, 148 cm. széles.

Becsértéke.....40 K

Régi leltári száma 1.
Az Esterházy metszet-gyüjteményből.

Martinelli Antal

Erhard

Közp. városháza

l.

A Pesti Városháza

1938. 2. n. 12. l.

rő

PÁL

:

RSULAT

Martinelli Antal

épitesi

Karolyi Erzsébetnyá

l. Schmall.

II. 72. l.

73. l.

ım Volt Növendékeinek Köre.

tt és immár hagyományos baráti össze-
dasági viszonyok miatt eddig nem tudtunk
az egyes évfolyamok közötti válaszfalakat
mig minden idegen tényezőtől függet-
ont, — minél gyakrabban üdvözölhetnénk
Krisztina-tér 1.) vezetősége vendégszerető
nkre, ahol egyesületi óráinkat és össze-
kolatársi szeretettel:
földszinti udvari helyiségébe, ahol egye-
érezni magadat volt iskolatársaid körében
ő a pénteki összejöveteleket naptáradba!);
első vasárnapján d. e. 11 órakor a Budai
sünkről és terveinkről (ezt a dátumot is

Martinelli

Közp. v árosháza

cród

Foerkejmtört

187. l.

Martinelli Antal

épitész

Rokkantak háza

Lrod

Szigeti János:

Budapest (Buda, Óbuda és Pest) a XIX. század első harmadában. Bp 1933. 57. l.

BIRÓ MIKLÓS NYOMDAI MÜINTÉZETE,

Martinelli Anton

Erhard

Prod

Les Phreg

83. 4

HELYSÉG

KASSA

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Sírom

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

Orbán t

MÉRET

TULAJDONOS

TÁRGY

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Martinelli Antal

épitesz

ivod

Gallina Frigyes dr

Budapest utca-
nevei

Városi Kemle

1930. 1849. l.

Nap	Bevétel		Kiadás	
	frt	kr.	frt	kr.

A „THE MUTUAL" A világ legnagyobb
* NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG. * Magyarországi ve

GILAG ENGEDÉLYEZETT NEMZETKÖZI SZABADALMI IRODÁJA
PESTEN, Museum-körut 10. sz. Minisztertlég ajánlva.

Hó	Nap	Bevétel frt	Bevétel kr.	Kiadás frt

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

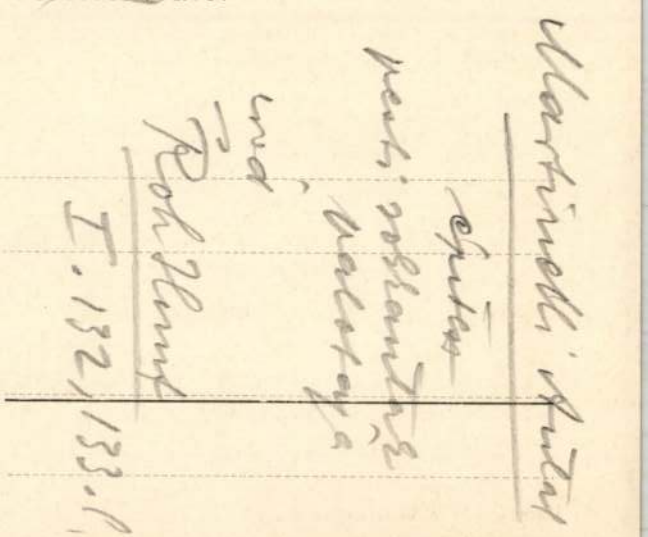

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Martinelli Antal

Erhard

Központi városház

Péter II

32. l.

34. l

külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állíttatott össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

A felsorolt ösztöndíjasok csekély kivétellel valamennyien, tehát nemcsak a magyar állami ösztöndíjasok, *az Országos Ösztöndíjtanács jelölése alapján* nyerték el ösztöndíjukat.

Az Ösztöndíjtanács *szervezetében* a tanév folyamán nem sok változás történt.

Azok a tanácstagok, akiknek ötéves megbizatása a szervezeti és ügyviteli szabályzat 1. §-ának értelmében az 1933. év végén lejárt, újból kiküldettek. Csak *dr. Hutyra Ferenc* helyébe küldötte ki az Állatorvosi Főiskola *dr. Zimmermann Ágoston* ny. r. tanárt.

6·01	Balmazújváros	,,	6·47	Nyírábrány	
6·32	Püspökladány	,,	7·10	Tiszafüred	
6·29	Nagykereki	,,	7·30	Bpest keleti	
7·35	Bpest nyugati	t.	7·20	Nagyléta-Vértes	
7·50	Hajdúnánás	m.	7·44	Balmazújváros	
7·58	Nagyléta-Vértes	sz.	8·35	Tiszalök	
8·00	Szerencs	,,	8·50	Püspökladány	
8·10	Nyírábrány		9·00	Szerencs	
9					
9					
11					
11					
12					
12					
12					
13					
13					
14					
14					
14					
14					
14					
15					
14					
17					
18					
18					
18					
19					
19					
19					
20					
21					
22					

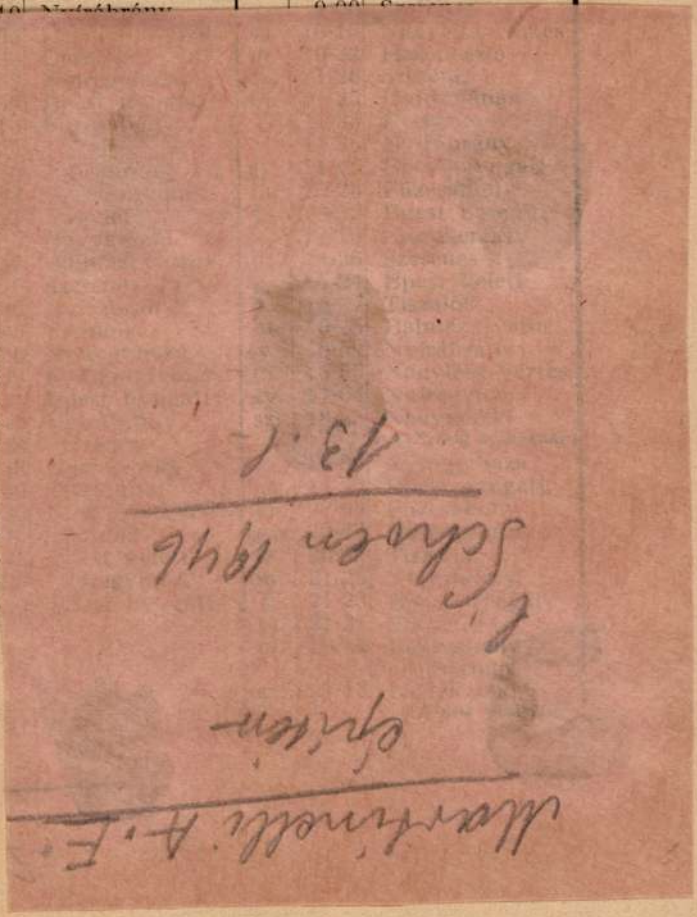

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogram „Gróf Bethlen István-harang"

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli reform

Martinelli Anton
Erhardt

l.

Bierbéptört
194, 195. l.

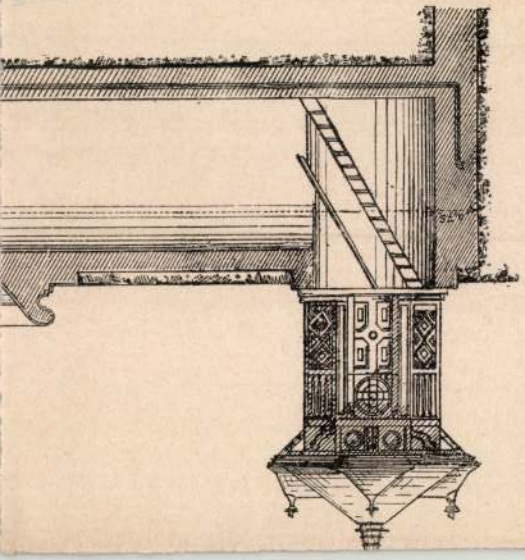

Martinelli Anton

Erhard

l.

Heklermagbarokk

11. l.

...ADI KÖNYV
...PEST VIII, S...LY UTCA 1.

...ányi Gyula dr.
...észeti Muzeum tit-
...ára urnak

...er 7.IV.4. BUDA...

Martinelli Anton Erhard

l.

Schoenkörpvarosh.

6, 8, 9, 23, 24, 26, 28,
30, 33, 35, 42, 43. 45, 47,
49, 62, 64, 75, 79, 82,
86, 94, 117. 118. 120.-124,
143,—145, 148. l, 159-167. l.

38582. — Budapest, a

FOLYAM

ASÁG MEGBÍZÁSÁBÓL
ALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
1927

Martinelli, A. F

l.

Корвр

37, 43, 81. l.

81, 82. t.

44 IV
MAGYAR KIR.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Martinelli Antal Erhard
építész

l.

Arch. Ert. 1931.
283. l.

Béke kihirdetése trombiták és dobok szava mellett (rézmetszet)

III. 33.

Martinelli,

Anton Erhard

l.

Arch. Ert

1929. 219. l.

~~Balassa Czimer 14.243~~

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRA

Iktató szám: 288

Érkezett: 1917. IV. 14.

A beadvány

kelte: IV. 12.

száma: 11.17

Tárgy:

Felkai Tátra-Múzeum

Martinelli, Anton

Erhardt

épitesz

länd

Bertalan Miscelli

trin templom

32. l. 33. l.

35. l.

Martinelli

Anton Erhard

1727 - 42

l, Medvey 38. C,

M. D. K.

MARTNELLI, Anton Erhard építész

Az Invalidus-palota módosított terve. — 1727-ben veszi át a munzát Fortunato de Prati-tól

Preisich Gábor: Bp. városépítésének története ... Bp. 1960. 27. l.

Martinelli Antal Erhard

Martinelli Antal Erhard

pesti invalidusok kara

l.

Nemeskey Lajos:

A pesti főtemplom tört.

I. k. Bpest. 1890. 284. l

FELSŐOLASZORSZÁGI KERESZT BRONZBÓL.

Lásd 155—7. lapon.

2

Kerseg tyo

...e, exc. Cl. Schleich et Ant.
...K. RMK. III.612. Apponyi III.1832. 17.--

...pera omnia quae extant. Genevae,
6.--

...a Collegii Cassoviensis S.J. Ty-
...4r., 4 lev. 3.--

Martinelli

156 BUDAPEST.- Devecis Ferencz, A Központi Városház /volt Károly-laktanya/ és környéke Budapesten. Tervmelléklettel. Bpest, 19ol. 8r., fve 1.--

11

Árverési Közlöny

1940. okt. 25.

Martinelli

épitette Pozsonyban
1753-ban a régi
Országházat a Miklós
utcában.

Pozsonyi értesítő
1940. jan. 18.

Borbély Lajos

Lónyai.

Bereg M.

Martinelli Antal

epitesz

XVIII.

und

Palu 1852. 342 l.

..... *műhely.*

főnökség!

.

..... hó ..... n történő kif

..... indokából személyesen meg n

..... számu .....

n

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Martinelli Antal Erhard

Csaszári építőmester

Pest. rokkantak palotája -

wod

P XVIII 901 -

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Martinelli Antal.

Irod

Om III 100 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláirása

Engedél

.....

a mühelyfőnök vag
aláirá

8. **sorsz.** Mühelyi minta. —

Martinelli Antal Erhard

császári építőmester

U. 1703

Martinelli Antal

épitész

III Károly parancsolatjából az invalidus katonak szánnak a nagy kaszárnya Pesten Martinelli Antal épitő mester igazgatása alatt 1727-ben, melyet Széchenyi és Kollonich érsekek, s más ország nagyjai bőkezűségükkel segitettek elő.

Magyar szorgalom és mesterségek tortenelt rajzolatja.
Honmüvész 1833. 208. l

Martinelli Antal

epitez

1727

Grod.

Petrik 1911. II. 16. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Martinelli Antal

laid.

Bmk 111.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Martinelli Antal

---

ajutest

laid vas Zp

A04. 819 l.

Martinelli Anton
Erhard

f.

Kapj. 6 l.
Johann
Baptist
ur. 1701
+ 1757

l. Wurzbach

a Karoly Lazarya
epitye

Udvarhely vármegye VI. 174

Martinelli Anton
Erhard

Totenregister der Stadt
Wien.

1747. sept. 16. — Anton Erhard Martinelli, 63 Jahre, Bürger und Hofbaumeister im Steinmetzischen haus beim Kärntnerthor, an lungendefekt.

Starzer VI. B. No. 14148

Vasárnapi Iparosképző Iskola

V. 219.

Martinelli Antal Erhardt

császári építész

1716–28. épült a főhom-
lokzat, meg ma is
végi alakjában áll, a
közepső oszlopos tempi-
lon-portikusz felett att-
lasz-szoborral, két olda-
lán a háborús és a béke szobrai-
val. A kápolna 1735. készült
el, meg a Károlykonti rész
1868 épült ki. 4000 (rokkant
nádi)
részre I. Lipót harmadik nejes
pfalz-neuburgi Eleonora cza-
szárnő ~~is~~ továbbá Széchenyi és
Kolonits biboroscsékek áldo-
zatkességéből épült. Már
1745 ben azonban a rokkanta-
zordítás

kat a nagyszombati régi egyetemi épülettben helyezteket és az épület ekkor lett a pattantyusok laktanyája 1817 ig. A napoleoni haború rokkantjai részére ismét menedéket nyújtott 1842 ig. Attól kezdve nyból kaszárnya volt. 1892 ig, amikor a főrázó az Újépülettel és a gellértkegyi fellegvárral a katonai kincstártól megváltotta és azóta központi városháza

Lbp 131-132 l.

Erzsébet Népakadémia V. 79.

Martinelli Antal

mincpitt

A Gránátos utcai főépületet
1716–27. épitette a
Károly kaszárnyát (jelen-
leg közp. varoshaza)
olasz barokk stilben-
Pesten. A kaszárnya
hátsó része később épült fel

Schmall L. Adalékok
Bp. 1899. II. 72. l 73. l

Martinelli, Anton Erhard MDK
1684-1747
építész

A pesti invalidus-palota 1728-37.

Magy.Müv. Tört. I. / szerk. Dercsényi/ 367-68.o.

Repr. Invalidus-palota tervrajza. Martinelli.

U.o. 369.o. 283. kép

A városi tanácsháza/egykori Invalidus-ház/ alaprajza.
U.o. 426.o. után 330. kép.

M.D.K.

MARTINELLI, A. E.

Jászberény. Volt kerületi székház. 1734.

Magyar évétéset. Bp. 1954. 99.

M. D. K.

HARTINELLI, A. t. építész

Bp. Invalidusház (Városi Tanács rés. háza, 1727–1735

Alaprajz 37. kép

Magyar építészet Bp. 1954. 21. l.

M. D. K.

MARTINELLI, A. E.

Bp. v. Városház u 9-11. ~~Inv~~ Invalidusok háza (Központi bárosháza.)
1727-35 (Repr. 92.)

Magyar építészet, Bp. 1954. 66. l. 199. l.

Martinelli, A

a magyarbéli Csá

Magy.Mü v. Tört.

Martinelli, A.E. MDK
építész

A süttöri vadászlak/1721/, melynek helyén épült /1762-66/ az Eszterházy kastély/~~Fertőd~~/ /Fertőd/.

Magy.Müv.T ört. I. /szerk. Dercsényi/ 405.o.

M.D.K.

Martinelli A.E.

építész

Az Invalidus ház 1716-tól Prati F., majd 1728-tól 1741-ig Martinelli A tervei szerint.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda Óbuda, Pest 1800 előtt. Budapest 1946. 13 lap.

M.D.K.

Martinelli Antal
építész

A hajdani Rokkontak palotája, később a grániátosok kaszárnyájának tervét készítette.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stíluskorszak műemlékei 131 l.

Martinelli, A.E. MDK M

építész

a magyarbéli Cséky-kastély építője.

Magy.Mü v. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 369.o.

Martinelli, A.E.
építész

MDK

A süttöri vadászlak/1721/, melynek helyén épült /1762-66/ az Eszterházy kastély/~~Fertőd~~ /Fertőd/.

Magy.Müv.T ört. I. /szerk. Dercsényi/ 405.o.

Martinelli A.E. MDK

Repr: Az invalidusok háza / ma városi tanács/ épülete. Martinelli- Kleiner rézmetszete.

74.o. 61. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1950.

Martinelli, Anton Erhard MDK

A Prati tervei alapján 1716ban épitnei kezdett invalidusok házának terveit módositotta és igy készült el az épület 1727-47-ben.
73.o.

Repr. 74.o. 61. kép. /Martinelli-Kleiner metszet/

V.ö. 235-236. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Martinelli Anton Eberhard

építész

1684 – 1708

l.

Schoen Körperwerk.

120 – 124. l.

Martinelli Antonio

Erardo

épitéz

1684 - 1747

irád XXIII. l. 102, 106-107, 108,

Budinis 158. l.

CXXV. tábla - CXXVI. t.

CXXVIII. t. CXXVII. t.

Invalidus palata

CXXIX. t. Pisten

CXXX. t.

CXXXI. t.

CXXXII. t.

CXXXIII. t.

CXXXIV. t.

CXXXV. t.

CXXXVI. t.

86

MARTINELLI ANTAL
szobrász

Kunszentmárton

Római katolikus nagytemp.
TKM 583

8.dd.

MagyKépLex, 19
6? - **Corradus** (Conradus, Konr
(Budapest), +nach 1374.
Magyarországi
E.Marosi, Bp.
[**Čortanović**, *Pál(?)*, Maler, *
MagyKépLex, 19
- **Corte**, *H.*, d.J., Graphike
G.-Ausst.: 196
plakát-történe
Corvavtzitz (Kowaschütz) (Gol
Verweis!)
MagyKépLex, 19
- **Corvetta**, *Bonaventura*, Ve
Fertőd.
Magyarország m
Sopron és körn
[**Corvinus**, *Johann August*, dt.
MagyKépLex, 19
- **Corvus Kora**, *Róbert*, Bild
lebt in Lökösháza.
E.-Ausst.: 199
(als 23-jährig
Magyarország v
[**Cosimo** Ongaro (Chosma di Lor
18 arbeitete für den Dom in
J.Balogh. Nan

Martinelli Antal Erhard

1684 + 1747

röd

Tomus 422. l.

Martinelli Antal Erhard

írod

Lechner Jenő dr.

Kepek Buda és Pest fejlődésének történetéből. MMÉE Közl

1918. 159 l.

Mag. Balogh foto.

Martinelli

M. 2. *Anton Erhard*, császári építész, * Bécs 1684, † u. o. 1747 szept. 16. Bécsben a Karlskirchének volt építésvezetője, s egyebek közt az orsolyaapácák bécsi kolostorát építette. Főműve a pesti rokkantok palotája, melynek Gránátos-utcai főépületét olasz barokk stílben 1727—1742-ig építette (1892 óta központi városháza). — Irodalom: *Schoen* A., A bpesti központi városháza. Bpest, 1930.

E. gy. II. 90 l

Szobrok IV. 96.

Martinelli
csáscári építész

cród

Kapu . 11. l.

Martinelli Joh.Baptist építész

XVIII.sz.

Jhb.d.KKCK.1919.Beiblatt 22-24.Sp.

Johann Baptist Mastinelli

halála után 1757-ben a kamarai
Építési Hivatal vezetője Franz Anton
Hillebrandt.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

62 p

Martinelli Antal Erhard

erőd

Szélágyi Sándor: Nagy-Budapest. Bpest, 1927.
32. l.

T. 1843.

rdulva álló hölgy öltözete főkötő
ő ujju és térden alól érő felöltő
virágos kelméből. A háttérben kert

ÖLTÖZÉK
rnok 44ik számához 1861.
vatterméből.

l.

Martinelli, Anton Eckard

Eber L. Ungarische Bautätigkeit des achtzehnten Jahrhunderts. A Magyar 1930. 8–9. sz. 233. l.

JACOB
BURCKHARDT

RUBENS

MDK

Anton Erhard Martinelli, épitész

fejezte be 1742 körül a Fortunato de Prati által megkezdett, Pest legnagyobbszabásu világi épitményének, az invalidus-háznak épitését./Későbbi Károly-kaszárnya, a mai központi városháza./

GentBpestmüv.
A királyi vár. 53.1.

Martinelli, Anton Erhard

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 101 – 109

1931. 12

1933. 155.

Az áruk fajai szerint

reális | ideális

szellemi és
művészeti

A kereskede

nagy

1, nagytőkével rendel

2., nagy kereskedőkt
termelőktől nag
szerzi be az áruk

3., lehetőleg nagy
reskedőknek ad

4., nagy személyze
dolgozik

Martinelli, Anton Erhard.

ivod

1 emlitve

Réh 10. l.

Martinelli, Anton Ehard

läid

Roh 10, 30, 36, 40

BUDAPEST
ÁRÉNA UT 46.

Martinelli A. E.

Pesti közp. városhára

irod

r.

Genth. Budapest

152. l.

Martinelli

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 97.

Schoen Arnold: A
pesti invalidus-ház
építése.

Martinelli

Hod

1. oz.)

Historia 1928/48. l.

(Kétszáz éves a Központi Városháza épülete.)

Martinelli

épitéz

Irod

Petrik 1909. 17. l.

53. l.

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Martinelli

1727. Bperti Károly
- kaszárnya
ind

Bpmüsz 90. l

Martinelli Antal

Rokkantak palotája. Ep. Ádtte Martinelli Antal Ebenhard 1716–1728. Ma központi városhaza, több Károly kaszárnya

Rupp: Bpest és Körny. 278–9.
Pasteiner Gy. Arch. Ert. 1896. 193.
O. M. Non. Iráb. k. III. 91.
Korof kaszárnya főkapuja, Rieger Béla rézkarcza. M. Mükincsek. I. 4 tábla.
Korof kaszárnya rézkarcképei Ger. u Gest. durch Salamon Kleiner. I–VIII tábla. Römer hagy. M. Biz.

Gerecze. A muemlékek.

617 l

Martinelli

épitészcsaládról

lásd

Révai lex.
13 k. 455. l.

Martinelli Antal

Károly kassárnya

1727. ba épült

Pat. 9. l.

Besztercebányai Városi múzeum

IV. 118.

Martinelli

ép. Ten XVIII. 27

Magyar. 125. l.

— ~~Salpesövek I. 184.~~

Martinelli

mdv. épitész.

Laid

B. Adattár I. 97. l. 7. t.

Martinelli Antal

Mérnöknek 1911. 175

Martinelli MDK

építész

a süttöri vadászkastélyt 1720ban épitette.

14.o.

Sallay Mariannа: A fertőái Esterházy-kastély.
Bp. 1959.

MDK

Martinelli, épitész

a magyar kamara épitésze volt, s halála után 1757 aug. 4.-én helyét F.A.Hillebrandt töltötte be.

[redacted] Az Archeologiai Értesitő XLII. kötete. Magyar Művészet. 1936. 668.l.

M. O. K.

Anthony Erhard Martinelli

1684–1774 épített

tervei szerint épült a budapesti Károly-kaszárnya. 1716 – 1728 között.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
206

Martinelli, Johann Baptist M.D.K.

A pozsonyi kamara főépitésze. utóda F.A. Hille-
brandt.

Fivére A.E.Martinelli a pesti invalidus-ház épi
tője.

Gerle Antal: A képzőművészetek története 650.l.
A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Johann Baptist Martinelli, építész

a pesti Invalidus-ház tervezőjének fivére, Pozsonyban az Építési Ügyek hivatalát és az Építőkamarát vezette.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 160. old.

M.D.K.

Martinelli Johann Bapt. a magyar kamara épitésze

Mária Terézia kir.palotájának tervezőjét vélték Martinelliben a kutatok.
A pozsonyi kamarapalotának alkotoja.
Kapossy János: Késöbarokk épitészet Magyarországon.

Magyar Művészet, 1927. 287.l.

A.Erhardt Martinelli építész M.D.K.

a fertődi kastély magvát alkotó vadászkastélyt építette 1721-ben.

Genth.Müeml.1959 I. 99

Martinelli Antal

MDK

építész

1727-ben kezdte meg az Invalidusok palotájának épitését/Városház utca 9-11/
231.o.

Repr. 228.o. 234. kép.

Alaérajz.
229.o. 235. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959

Anton Erhard Martinelli építész M·D·K.

A pesti invalidus-ház tervezője
1716 – 40

Kampis, Hag. műv. Bp. 1960 442

M. D. K.

MARTINELLI, Anton Eshara építész

Magyarhée kastélykápolna építése

Csaktornya kastély

Kismartonban és Süttörön az Esterházy-aknak is dolgozott.

Garas XVIII. sz. 14. l 265. l. 266

Anton Erhard Martinelli építén M.D.K.

A Központi Városháza építésénél A. E. Martinelli Fortunato de Prati stáliából magyarországra került mester épület - tervét modosítja. (XVIII. sz. vége)

dr Kardoss György. A magyar barokk és zopf építészet rövid ismefoglalása 1952. Mérnöki Továbbképző Intézet előadás-sorozatából. M.19 13.l.

M. D. K

MARTINELLI, Anton Lorhardt építőmester

A süttöri kastély építése 1721

Művért. 1955. 1. sz.

Valkó Arisztid: Fertőd/ Eszterháza, Süttör: Győr-Sopron megye/ mesterei, művészei 1720-1768 között 127.l.

MARTINELLI, Anton Erhardt építész

A süttöri kastély építésének megindítása

~~172~~ 1720

Az Iparművészeti Múzeum Évkönyv II. 1955.

Valkó Arisztid. Zenélő és ütő torovyórák

hajdani Esterházy kastélyokon 282. l.

A. E. Martinelli.

Melchior Hefele és Jakobey Miklós az Esterházyak fertődi kastélyának, a "Magyar Versailles"-nak az alkotói.

Artner Tivadar: Évszredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

297.1.

Anton Erhard Martinelli
építész

M.D.K.

A fertődi kastély építkerésén dolgozott.

Kalona Imre: A fertődi kastély kialakításának és helyreállításának
Művészet, 1962-Október — 4 lap

A. E. Martinelli,

Melchior Hefele és Jakoby Miklós:

A fertődi volt Esterházy kastély.

1762-1766. (fénykép)

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

298 l.

A. E. Martinelli

A pesti invalidusok háza eredeti terve. 1730 k. (repr.)

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

343 l.

A. E. Martinelli

épitette a pesti tanácházát, eredetileg az invalidusok számára. Homlokzata 190 m. néles, élénk nimü

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

342. l

M.D.K.

Martinelli, Anton Erhard, építész
(1684-1747)

Terve szerint épült fel a pesti Invalidus-ház, mely később Városháza lett.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz. Veb. Seemann, I. Aufl. 1966. Bd. V. Die Kunst des 17. und 18. Jahrhunderts, 864 old
Magy. művészet fejezete: A. N. Tichomirov, 514. old

M.D.K.

Anton Erhard Martinelli, építész
(Bécsben elő olasz)

nevét emliti a könyv "Szépmüvészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, hivatkozva a XVIII. században Pesten épült Invalidusok Házára [ma a Városház városház-utcai része], mely a városnak a korból szásmaró egyik legszebb emléke; építése az egész évszázadon át tartott.

Hongrie 66, Bp.1966. Szerk.: Gárdos, Miklós.
Ed.: Pannónia 185. old.

Martinelli, Anton Erhard, osztrák építész

A Fővárosi Tanács épülete 1720. körül épült Martinelli tervei szerint, a török háborúk során megsebesült katonák részére. Az egykori palota kápolnája ma a Fővárosi Tanács kultúrterme. (említve)

Látogatóban Rados Jenőnél.

1978. márc. 31. TV. 22.10 (V Gné)

Martinelli [ ] építész

A XVIII. század elején Pesten is nagy arányú kórházépítkezésbe kezdtek. *Széchenyi György* esztergomi érsek végrendeletében még 1692-ben vagyonát katonaikórház-alapításra hagyta. Az udvari haditanács 1716-ban a pesti városfalhoz közel telket vásárolt, és pályázatot írt ki az épületre. *Fortuna de Prati* mérnök terveit fogadták el; az építkezés nagyon lassan haladt. 1727-ben egy része elkészült, s ekkor *Martinelli* császári építőmestert kérték fel a további munkák kezelésére. *Az invalidus palota homlokzata neki köszönheti szépségét.*

(lt): Doktorok a dzsamiban. 4.

Esti Hirlap. Bp. 1978. júl. 25.

Martinelli, olasz építész.

A Szerviták teréből Martinelli tér lett. A Városház utcában található a Fő. Tanács épületét az egykori invalidusok palotája. Azt a hatalmas komplexumot, melyet a XVIII. sz. elején emettek a török elleni felszabadító hadjáratban megsebesült katonák menhelyének. Ennek a tervezője volt az olasz származású Bécsből hozatott olasz Martinelli. (említve)

Láttuk, hallottuk.

1977. I. 9. 9.25 Sné.

MARTINELLI, építész

Eszterháza megteremtője Esterházy "Fényes" Miklós herceg 1762-ben örökli a majorátust. A Martinelli épitette vadászkastélyból a würzburgi iskolázottságú Melchior Hefele tervezi a ma is fennálló épületegyüttest. 73.old.

VADÁSZI ERZSÉBET: Philippe de Lasalle Esterházy mintája 73.old.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Életazsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

ANTON ERHARD MARTINELLI, épitész

Egy fasor a Fertődtől délnyugatra mintegy 5 km-re fekvő Monbioju-ra vezet, melynek kastélya ahhoz lehetett hasonló, melyre Esterhazy József 1720-ban Anton Erhard Martinellivel szerződött. 134.old

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulása
130.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXX. É.sz.
Sopron, 1976

ANTON ERHARD MARTINELLI, építész

A göbbösi kastély elrendezése teljesen a monbijou-hoz és a fertődihez hasonlít. A két kastély alaprajzának és homlokzatának feltűnő hasonlósága a Martinelli-féle tervhez nem szorul különösebb bizonyításra. 140.old

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulása 130.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXX. 2.sz.
Sopron, 1976

ANTON ERHARD MARTINELLI, épitész

A fertődi kastély épitkezései már 1720-ban megindultak miként ezt martinellivel kötött szerződés bizonyitja 1720-ból.-20 szoba és két diszterem áll a szerződésben 132.old

KATONA IMRE: A fertődi kastélyrendszer kialakulasa 130.old

Soproni Szemle, Helytört.folyóirat, XXX. 2.sz. Sopron, 1976

ANTONIO MARTINELLI, építész

1707-ben 1735 között emelt Invalidusok háza-a mai Városháza-barokk frontjával, három emeletével, már gyorsan változó tájra tekint. 5.old

MÉSZÁROS OTTÓ: Budapest évszázadai 5.old

Művészek, Múzeumi Magazin, 1972. 4.sz. Bp.

Anton Erhard Martinelli

1727-től vezette a pesti Invalidusház építkezését, mely az általa átdolgozott terv alapján lényegében 1735-re, részlet kialakításában 1741-re készült el.

Művészettörténeti Értesítő
6. old 1973/1

Martinelli bécsi építész

Jászberényben, a Lehel vezér tér 15. sz. ház az egykori Jász-kun Székház egyemeletes épületét 1782-ben Martinelli-torvei szerint építették barokk stílusban. (említve)

Haris Lászlóné: Jászság.

Nagyító, 1975. 3. 17. old.

Anton Erhard Martinelli

végezte az V. Városház u. 9-11. p. a.
Invalidus ház építését.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

13351

3591

A. E. Martinelli

a fertődi Esterházy-kastély helyén
állt vadászkastélyt építette 1720-21 között

Kelényi György: Kastélyok, kastélyok, csillák
Bp. Corvina 1974

112. old.

Martinelli Anton Erhard

építész, főműve a pesti Invalidus ház a Városház utcában.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335 l

7331

MARTINELLI, Anton Erhard ép.

KOPPÁNY Tibor - DERCSÉNYI Balázs - ÖRSI Károly:
Magyar kastélyok. Bp. : Officina Nova, 1991
19.p.

Magyarbél, Csáky-kastély
Cseklész, kastély
Fertőd, esterházy-kastély középrészének épitőjéről

ANTON MARTINELLI, épitész

Esterházy József,akireva családi birtokok közül Fraknó is száll,jelentős szerepet jatszott a család XVIII.szá zadi történetében.Az ő idejében és irányitásával kez di épiteni 1720-21-ben Anton Martinelli a később a család rezidenciájául szolgáló esternázi kastélyt/hoz zavetőlegesen a mai középrészt./.- 220.old

KATONA IMRE: A fraknói kincsek I.rész. 216.old

SOPRONI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. Helytört.Folyó irat. Sopron, 1974

Anton Erhard Martinelli

bécsi születésű császári építőmester,
irányításával 1729-ben folytatódtak a
pesti invalidus palota építkezései, az
általa módosított terve alapján fejeződött
be. Ill. maradt végleges formában 1738-ban az
építkezés.

Budapest története III. Akad. kiadó 1975 Bp.

220. old.

A. Martinelli

terve alapján S. Kleiner rézmetszete
a 719. oldalon.

„A pesti Invalidus-palota tervezte 1739."

Budapest története III. Akad. kiadó 1975 Bp.

Martinelli Johann Erhard

a pesti Invalidus palota építője
nyilván a bécsi udvari főépítőtől, Bernhard Fischer
von Erlachtól nyert utasítás alapján jutott Pelle,
v. Pierre le Pautre ill. marol metszetének birtokába.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975.

466. old.

Martinelli, Anton Eckhardt

magyarországi munkásságának kérdésében egyetért
Voittal

Mojzer Miklós recenziója: Voit Pál: A barokk Magyarországon. - Művtört.Ért.1972.1.sz.9o-92.l.

Martinelli, A. E.

A pesti Invalidus-ház tervezője 1716-ban Fortunato Prati; az épületet Anton Erhard Martinelli építőmester fejezte be 1717-1724 között. Ehhez a mai Tanács körúti oldalon Franz Anton Hillebrandt tébolydát is építtetett, melyet 1824-ben bontottak le.

Zolnay László: Járványok, kórházak, orvosok az újkori Pest-Budán.

Budapest, 1978. 4. sz. 38-41. l.

Martinelli, Anton Erhardt

nevét a XVIII. századi Pest nagy építészei között említi:

Zolnay László: Művészet és műveltség a XVII-XIII.századi Pest-Buda. - Budapest, 1972.9.cz.39-41.l.

Martinelli, A. E.

művének, az Invalidus-palotának nagy perspektivát adott volna, ha előtte létrejön a Hild János terverte tér.

Barkoczi Péter: A Martinelli-tér.
Budapest, 1972.1o.sz.3o-34.1.

Marinelli, A.E.

pesti Invalidus-palotáját említi.

Molnár József: Az utolsó "pesti dzsámi".

170-173.l.

Műemlékvédelem, 1974.3.sz.

Johann Erhard Martinelli

1722-ben épitette Esterházy gróf horvát bán számára a csehlézi kastélyt (?)

Voit Pál: A. barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 1521

491

Johann Baptist Martinelli

1738-tól dolgozott Magyarországon, 1751 től a Magyar Kamara Építési Hivatalá-vezetője. 1753-ban terveket készít.

Voit Pál: A barokk Magyarország, Budapest, 1970.

2

Johann Baptist Martinelli

tervezi a Dunaalmás plébániatemplomot valamint a királyi kamarának pozsonyi palotáját.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

531

Johann Baptist Martinelli

az Innsbruck-palotáját építő Anton Erhard öccse, a kamarai Építési Hivatal vezetője 1740-től.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

61.

MARTINELLI, Anton Erhard építész

a csáktornyai vár belső épületét átalakitotta 1738-1743 között

GÓZON Imre: Kiegészitő adatok Gózon Imre 1977. évi MOB-jelentéséhez. = Pavilon, No 7, 1992
11.p. és ill.

MARTINELLI, Anton Erhard épitész

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
12, p. 10. lép

A hivatallá lett Invalidus Ház

A jászok és a kunok önerőből, súlyos anyagi áldozataik árán vonhatták ki magukat 1745-ben a fölöttük földesúri jogkört gyakorló Pesti Invalidus Ház uralma alól. Kevesen tudják, hogy a jászkun redemptio Budapest jelenlegi főpolgármesteri hivatalának épületében működött.

A Károly-kaszárnya Alt Rudolf 1845-ben közzétett rajzán

Amikor 1686-ban Pest és Buda felszabadult a törökök uralma alól, nyilvánvalóvá vált, hogy a békés idők beköszöntésével is szembe kell nézni a harcok következményeivel. Például a török elleni háborúkban maradandó vagy lassan gyógyuló katonák ápolásával, eltartásával – esetenként életük végéig. Már 1686-ban működött katonai kórház a Margit-szigeten, valamint egy másik Budán, a mai Corvin tér területén, de ezt már két évvel később Pestre helyezték át. Az ellátás azonban nem volt kielégítő a véres harcokban megrokkant veteránoknak, akik egyre többen voltak, hiszen a török elleni háború voltaképpen csak 1718-ban, a Temesköz felszabadításával ért véget.

Akadt azonban egy idős férfi, aki kötelességének érezte, hogy az ország védelmében megrokkantaknak segítséget nyújtson. Nem elhanyagolható körülmény, hogy az illetőnek a jóakarat mellett anyagi lehetőségei is voltak a gyakorlati megvalósításhoz. Az idős férfi a magyarországi katolikus egyház első embere, Széchényi György esztergomi érsek, – vélhetően korának legnagyobb mecénása is – volt. Az általa létrehozott alapítványokból jött létre egyebek mellett a budai és a győri jezsuita kollégium, a budai kapucinusok kolostora, a pozsonyi Clarissa-rendház stb. Figyelme nemcsak egyházi kérdésekre terjedt ki, jellemző módon végrendeletében százhetvenhatezer forintot hagyott hátra a budai és esztergomi vár felújítására, Buda felszabadítása után pedig különösen pártolta Buda és Pest fejlődését, igyekezett elősegíteni, hogy a két helység minél előbb visszakapja szabad királyi városi jogállását. Különösen méltányolandó tehát, hogy számtalan teendője közepette a sebesült katonák megfelelő ellátásáról sem feledkezett meg. 1692-ben tette meg az első konkrét lépést. Ekkor már századik évében járt, de ez mit sem tompította aktivitását. „Őfelsége vitézei közül milyen sokan megromlanak, megcsonkulnak, megsántulnak és a tábori szolgálatra alkalmatlanokká válnak" – állapította meg szomorúan, de nem érte be ennyivel. 1692-ben 157 000 forint értékű vágbesztercei, csejtei és bockói birtokának fedezetével alapítványt hozott létre: „Mi, Széchényi György ... katonai menhelyet emelünk és alapítunk a szabad királyi Pest városban, a Magyar Királyságnak éppen a közepén, minden másnál nyilvánvalóan a legalkalmasabb helyen." A menház felügyeletét a mindenkori esztergomi érsekre bízta, és külön kiemelte, hogy a harcokban megrokkant katonákat minden vallási és nemzetiségi megkülönböztetés nélkül részesítsék ápolásban. Jó pásztorként gondoskodott a katonák lelki épüléséről is. Előírta, hogy az épületben templom is legyen és egyházi szolgálatra alkalmazzanak papot is.

A szándékot azonban nem követte tett, vagy legalábbis nem azonnal. Ez nem az alapítón múlott, aki 1695-ben, 103 évesen hunyt el. Utódának, gróf Kollonits Lipótnak, mint esztergomi érseknek lett volna kötelessége istápolni az invalidus alap céljának megvalósítását, azaz a katonai menház felépítését, de ő nem tette meg. Tett ellenben valami mást, hogy pontosan mit, azt Kiss József tárta fel A Pesti Invalidus Ház jászkunsági földesurasága c. munkájában. 1702-ben a törvénytelen módon kisajátított koronabirtok Jászkunságot az Udvari Kamara eladta a Német Lovagrend Frank Rendtartományának, méghozzá úgy, hogy a vásárlásból maga Kollonits is részesedett, amint az egy 1702 áprilisában kötött titkos megállapodásból kiderül. A szükséges pénzt törvénytelen módon az invalidus alapból emelte ki. Majd úgy egyezett meg a Lovagrenddel, hogy a Jászkunság őt illető földesúri jövedelmeit 1715-ig átengedi a Lovagrendnek. Minderre az 1707-ben elhunyt Kollonits végrendeletéből derült fény. Az őt követő esztergomi érsek, Keresztély Ágost szász herceg rövid időn belül lépéseket kezdeményezett, hogy az invalidus alapot kivonja a kedvezőtlen szerződésből, ami természetesen ellenállásba ütközött. Ám 1715-től a Német Lovagrend kénytelen volt az esztergomi érsekhez utalni a jászkunsági földesúri jövedelmek felét, mint az invalidus alap jogos bevételét. Ez lehetővé tette, hogy csakugyan megkezdődjön a menház felépítése.

Az épület katonai szállásként Károly-kaszárnya néven vált ismertté.

A megvalósítás irányítására külön Udvari Comissio jött létre, amelyben képviseltette magát az Udvari Haditanács, az Udvari Kamara és a Német Lovagrend is. Ludwig Maximilian Regal altábornagyot bízták meg a megfelelő telek kiválasztásával, ő továbbadva a feladatot, a Budai Országos Céh vezetőjét, Hölbling Jánost bízta meg. Némi gondot okozott, hogy a leendő nagyméretű építmény helyének kiszemelt telek több tulajdonos, így részben a pesti városi hatóság, a szervita rend, valamint több pesti polgár kezén volt, de a tárgyalások végül eredményre vezettek és 4850 forint ellenében az invalidus alapé lett a telek. 1716. augusztus 2-án Hölbling és az építés vezetésével megbízott Fortunato de Prati kamarai mérnök letették az épület alapkövét. Az építkezés azonban igen lassan folyt és csak 1727-ben vett igazán lendületet, amikor Anton Erhard Martinelli építész vette át a munkálatok irányítását. 1728. január 1-jével az épületet hivatalosan is Pesti Invalidus Házzá nyilvánították, majd furcsa fordulatot vett a még nem is teljesen kész épület története: 1731-ben teljes jogú földesura lett a Jászkunságnak. 1745-ben ez alól váltották ki magukat a jászok és a kunok. Az invalidusok pedig II. József uralkodásáig maradhattak csak az épületben, amelyről Bél Mátyás büszkén írta, hogy felveszi a versenyt a párizsi Palais des Invalides-dal is. Ekkor Nagyszombatra költöztették őket, az épület pedig katonai szállásként Károly-kaszárnya néven vált ismertté. 1894-ben a főváros 560 000 forintért vette meg a katonai kincstártól, s lett Budapest első emberének hivatala.

Katona Csaba

LELŐHELY

A gőzfogas villamosítása

Mondtam már többször, ráadásul nem is én találtam ki, hogy kétféle az ember: pesti vagy budai. Ami engem illet, Pesten bennszülöttnek vagyok mondható, Budán viszont térképpel is folyton eltévedek. Fogaskerekűn is csak egyszer ültem, igaz, akkor ünnepi alkalomból. 1973 nyarának végén nagyanyám – aki debreceni lévén amúgy is előszeretettel látogatta az olyan különlegességeket, mint az úttörővasút meg a vízibusz – úgy döntött, kötelességünk felülni a fogaskerekűre is, ha már felújították. Elmentünk hát, jegyet váltottunk – menettértit kettő-ötvenért –, én meg rájöttem, hogy a fogaskerekű, műszaki kuriozitás ide vagy oda, nem más, mint egy nagy és lassú, piros villamos.

Mit tudtam én, hogy amit látok, egy kilencvenkilenc éves folyamat tetőzése? Nem is sejtettem, hogy a piros kocsik, amelyeket századik születésnapjára kapott a főváros, a matuzsálemi korú sárgákat váltották fel: azok 99 évig szolgáltak – az első ötvenöt évben még zöldre festve. Fogalmam sem volt, hogy a külhoni mérnökök által tervezett, svájci vállalkozásban kiépített fogas – akkor még „fogaskerekű gőzmozdonyú vaspálya" – a Svábhegy benépesülése előtt nyitotta meg az utat a városegyesítés idején.

Hiszen a fogaskerekű gyakorlatilag egykorú Budapesttel. Még az utolsó budai polgármester írta alá a szerződést Cathry Szaléz Ferenc svájci vállalkozóval, hogy Nikolaus Riggenbach, az első efféle vasút német tervezőjének elvei alapján építse ki a sváb-hegyi pályát. Az 1874. június 24-i avató ünnepségen azonban már Budapest első főpolgármestere feszített a gőzmozdony után százötven méteres percenkénti sebességgel száguldó kocsiban, oldalán a miniszterelnökkel és négy miniszterével.

Ott volt persze, jegyezzük meg gyorsan, a leghíresebb sváb-hegyi, Jókai Mór is. Ágai Adolf így tudósított a jeles eseményről: „Az első váltónál egyszerre csak elibénk szegül Jókai, aki svábhegyi kert- és háztulajdonos létére jogot váltott, úgy mondá, a vonat megállítására. ‚Egy tapodtat se nélkülem, míg föl nem vettetek arra a teaforraló masinátokra.' Hollán Ernő államtitkár, s az ünnepi hadsereg fővezére, nevetve állítá meg a vonatot. (...) Az Eötvös-villában aztán úgy felavattuk ezt a hegyi vonatot, hogy lemenet még a mozdony kürtője is félre hajlott."

Ezzel egy időre véget is értek a vidám idők. A fogaskerekűt túlzottan magas árai miatt elkerülték az utasok, a svájciaknak még a csatlakozást biztosító omnibuszjárat lóvásárlásába is be kellett szállniuk, sőt még azokra a telkekre is csak igen lassan akadt vevő, amelyeket az előrelátó vállalkozó időben összevásárolt. 1877-ben a svájci anyavállalat már majdnem döntött a vonal megszüntetéséről, de az itteniek nem adták fel. Igyekeztek a svábhegyiek kedvébe járni, foglalkoztak áruszállítással is, sőt néhány sajátos kombinált jegyet is bevezettek: az egyforintosban például a dunai propeller és az omnibusz viteldíja, valamint a két deci borral megfejelt Eötvös-házbeli ebéd ára is benne foglaltatott. A különböző rétegek igényeit kiszolgálandó idővel különböző osztályokat alakítottak ki a kocsikban. A legdrágább jegyek a vagonok hegy felőli végén lévő kilátásos szakaszra szóltak, ahol fonott bútorokon ülve gyönyörködhetett a panorámában az úri közönség.

1890-ben egészen a hegytetőig meghosszabbították a vonalat, a vonatok 1910 óta közlekednek télen is. A svájciak 1925-ben még tettek egy kísérletet a járat gazdaságossá tételére: sínautóbusszal kísérleteztek a svábhegyi lankákon. Egy évvel később aztán lejárt a koncesszió, a BSZKRT tulajdonába került a fogaskerekű. A főváros végre sort kerített a gőzmozdonyú vaspálya harminc éve fontolgatott villamosítására. Éppen hetven éve, 1929. július 2-án indultak meg a csöndben suhanó, immár sárga kocsik a Városmajortól a hegycsúcs felé.

N. Kósa Judit

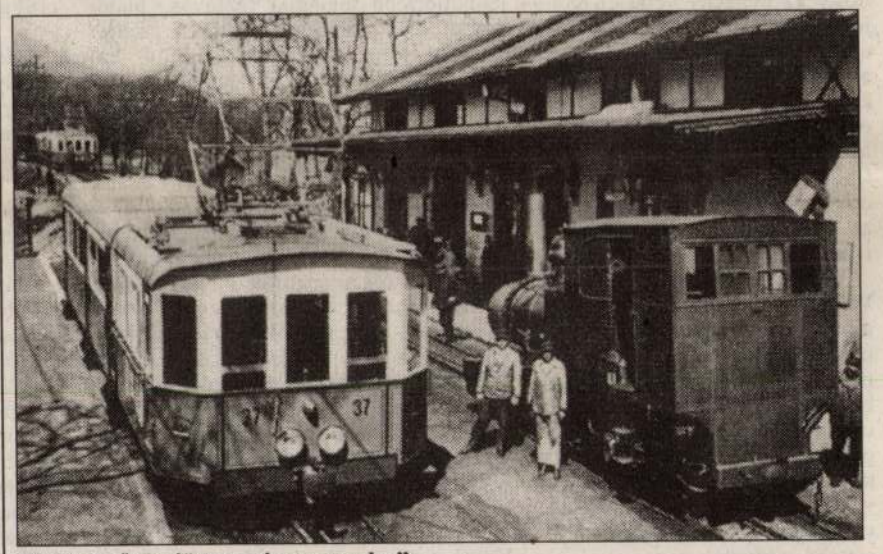

Ment a gőzös, jött az „áramvonalas"

Márványszobrok Mexikóból

Egy diplomata a Budapest Galériában

Sylvia Ramirez Rello egyik szeme sír, a másik nevet. A szomorúság oka, hogy hiába szerette meg az itteni életet, tovább kell állnia Magyarországról – vándorélet a diplomata sorsa. Így is csoda, hogy hét év után itt van még: az ő pályáján legföljebb ha öt esztendőre szól az egy helyben tartózkodás. Sylvia átadja hivatalát a soron következő kultúrattasénak.

Amint mondja, Budakeszi fog hiányozni a legjobban. Ott lakott ugyanis egy családi házban. Sylvia sokat köszönhet magyar szomszédainak. Barátságot, odafigyelést, amit csakis a vendégszerető faluhelyen kap meg az idegen; nem beszélve annak a szomszédasszonynak a gesztusairól, aki önzetlenül szállította neki a magyar konyhaművészet remekeit. „Ó, az én Budakeszim!" – sóhajt az elutazásra gondolva Sylvia.

Tudja azonban, miképpen lehet megédesíteni a búcsút. Hagyni kell valamit emlékbe az itt maradóknak, és ha a diplomataember történetesen szobrászművész, akár tárlatot is rendezhet. Hisz jól mutat a Budapest Galéria pince-kiállítótermében Óbudán, a középkori miliőben a fehérmárvány-sorozat: meganynyi absztrakt variáció az összetartozás gondolatára. A cím: 1+1=1, amiről a jól ismert gyertyametafora jut az ember eszébe: kezdetben volt a kanóc és a gyertyatest, amelyeknek egységéből új minőség, éltető-lobogó láng születik. Többszörösen szimbolikus tehát a búcsúkiállítás tematikája.

Sylvia Ramirez Rello, a szobrászművész fiatalon, európai tanulmányai után döntött úgy, hogy olyan alkotó akar lenni, aki saját örömére mintáz és farag, nem pedig hogy pénzre váltsa a szívéből fakadó, anyagba álmodott gondolatokat. Ahelyett, hogy annak idején kapva-kapott volna a genfi galériatulajdonos ajánlatán (aki egy kiállítása alkalmával szép összeget ajánlott föl, ha Sylvia havonta egy-két szobrot leszállít neki), inkább fölcsapott kultúrkövetnek. Hol ebben, hol abban az országban népszerűsíti hazája művészetét, szervez műsoros esteket, tárlatokat – most éppen saját munkáiból. Első alkalommal, csakis a búcsú kedvéért.

Persze párhuzamot vonhatunk a két pálya között: mindkettőben ott a vándorlás, a szabadság képzete, no meg a szigorú szakmai keretek – Sylvia ejt is néhány szót a két hivatás közti, számára természetes egyensúlyról. S az szintén csupán a kívülálló szemében különös, hogy egy ilyen apró termetű asszony a kicsi kezével a legnehezebb, legkeményebb anyaghoz, a márványhoz nyúl. A csodálkozás hallatán úgy legyint Sylvia, mintha csak azt mondaná: nem tudtok ti semmit. Hiszen ő éppen hogy birkózni szeret: annál nemesebb a művészi küzdelem, minél több energiát követel az anyag.

Különben is: amikor a festészet helyett a szobrászatot választotta, és egyik mestere, *Francisco Zuniga* szintén a termete miatt hüledezett, ő dacosan csak annyit válaszolt: „Én nem emelgetni, hanem vésni akarom a szobrokat."

Rados Virág

A világ zenéje a Parkszínpadon

Ír kulturális hét és Womufe fesztivál

MUNKATÁRSUNKTÓL

Hétéves hagyomány ilyenkor, nyár elején a Womufe világzenei fesztivál a Budai Parkszínpadon. Ezúttal legfeljebb az szokatlan, hogy az esemény hétköznapra – július 6–7-re – esik. Állítólag azért, mert a szervezők nem akarnak más rendezvénnyel „ütközni", konkurálni, mások elől elhalászni a közönséget. Tiszteletre méltó a szándék, de a sors fintorából néhány kilométerrel odébb, a Fonóban éppen ebben az időpontban veszi kezdetét az ír kulturális hét.

De tartsunk sorrendet, a Womufe kétnapos programjában a korábban megszokott a színvonal, fellép többek között a pozsonyi Ghymes, a Channe Nussbaum & the Spielniks klezmer-együttes, a világ leghíresebb cigány rezesbandájaként számon tartott Fanfare Ciocarlia, a Lovász Irénnel kiegészült Makám, valamint az indiai–svéd vegyes csapat, a Mynta.

A több mint tízéves Ghymes együttest nem kell különösebben húsz éve van a pályán, de első alkalommal rögzített jiddishfelvételeket. A Spielniksszel előadott számai között találhatók új szerzemények, és merít gyerekkorának „örökzöldjeiből" is. A talán legismertebb romániai rézfúvós együttes, a Fanfare Ciocarlia a korábbi török katonazenekarok mintájára alakult, az ismert hangszerek, a trombita, a tuba vagy helikon mellett szól a töröksíp, a zurna vagy az elmaradhatatlan nagydob.

Szerdán a Lovász Irénnel kiegészült Makám kezd. A Krulik Zoltán vezette társulat műsorát a különféle zenei inspirációk jellemzik, melyek a kortárs zene eszköztárától az archaikus, tradicionális zenék konzekvenciáin keresztül a szabad zenei improvizációkig terjed. Őket a zimbabwei Stella Rambisai Chiweshe követi, a mbirán játszó fekete hölgy a szinte teljes egészében férfiak által uralt afrikai zenei világban azon kevés nő egyike, aki hangszerével számottevő nemzetközi sikereket érhetett el. A kétnapos fesztivált pedig egy lantást enged a két kisnemzet, az ír és a magyar hasonlóságokat sem nélkülözõ történelmébe és kultúrájába. S talán sikerül felhívniuk a figyelmet az ír kultúra divatoktól – az új „keltomániától" – független, állandó értékeire.

Ennek érdekében a megszokott fesztiválprogramoktól eltérően ír és magyar előadók kultúrtörténeti előadásokat tartanak a keltalógiáról, a középkori és a mai Írország kultúrájáról, az angol és az ír kultúra összefüggéseiről, valamint megismerkedhetünk a Magyarországon folyó ír témájú kutatásokról, és az egyre szerteágazóbb és szorosabb ír–magyar kapcsolatok helyzetéről, eredményeiről. Az érdeklődők megtanulhatják a világhírű settáncot, megismerkedhetnek a „testes" ír sörök történetével és ízével, láthatnak Magyarországon eddig még be nem mutatott ír filmeket, az esti koncerteken pedig a szigetország prominens zenekarai lépnek színpadra. A fesztivál utolsó napján kulturális kirakodóvásár nyílik, könyvek

MURÁNYI
SZÓRAKOZTATÓ- ÉS HÁZTARTÁSI ELEKTRONIKA • KONYHASTÚDIÓ • INFORMATIKA
39 990,-
11 190,- előleg 2 039,- /19 hó
JVC HR-J245 VIDEOMAGNÓ
• 2 fejes videomagnó • B.E.S.T képrendszer • NTSC lejátszás PAL TV-n • önhangolás
64 990,-
16 190,- előleg 2 800,- /24 hó
JVC HR-J658 VIDEOMAGNÓ
• AV sztereó videomagnó • B.E.S.T képrendszer • NTSC lejátszás PAL TV-n • önhangolás
139 990,-
31 765,- előleg 6 093,- /24 hó
JVC HR-S7500 VIDEOMAGNÓ
• szuper VHS Hi-Fi sztereó • DigiPure technológia • TimeScan és TimeJog fejrendszer • önhangoló OSD, Show View • Spatializer térhatáskeltő
52 990,-
13 190,- előleg 2 141,- /24 hó
JVC C-FT20 TELEVÍZIÓ
• 51 cm képcső • kikapcsolás időzítő • 8 oldalas teletext memória • Euro-Scart csatlakozó • AV bemenet az előlapon
79 990,-
19 190,- előleg 3 458,- /24 hó
JVC UX-V3 MIKRO HI-FI TORONY
• Vertical CD technológia • digitális szintézeres tuner • 30 FM, 15 MW állomás memória • távirányító
Új márkával bővültünk!
Már a JVC termékei is megvásárolhatók a Murányi üzletekben.
84 990,-
20 190,- előleg 3 678,- /24 hó
99 990,-
23 190,- előleg 4 337,- /24 hó

Martinelli építés

1021

1973. febr. 3. Petőfi 10.oo /11/ M.

Szombat délelőtt.

- Pest-budai séták Tarnay Gizellával és Körmendi Lászlóval.

- A legutóbbi Pest-budai sétánkat a Vigadónál fejeztük be. Most is a Belvárosban maradunk, de a Váci utcában, a Váci utca 19.számú házban folytatjuk a sétát Körmendy Lászlóval.

- Ez arról nevezetes, hogy itt halt meg Kisfaludy Károly 1830-ban, 42 esztendős korában nagy szegénységben. A halál hírére feljöttek vidékről rokonai, de amikor megtudták, hogy Kisfaludynak csak adósságai maradtak, akkor bizony ezek a rokonok is elillantak. A halottas ágynál hárman voltak Toldy Ferenc, Vajda József és Vörösmarty Mihály, aki később tragikus

Mr. Ellis

módon ugyanebben a házban halt meg.

- Tovább sétálunk,alig egy sarokkal odább van a Kristóf-tér. Tulajdonképpen nem is tér, hanem egy kis utca.

- Ezt is hivták ezt mindég térnek, Budaikapu utca volt a neve, azután Vácikapu utca, Hajó utca. 1792 óta hivják Kristóf térnek, mert itt volt Nagy Kristófhoz cimzett patika. Azonkivül a Váci utca 6. sz. ház helyén állt annak idején a Birli doktor háza. Akkoriban szokás volt hogy a háztulajdonosról nevezték el a házat, a számozás nem is volt olyan fontos, mindenki tudta, hogy ez a Birli doktor háza és hogy ez hol van. Ezen egy óriási több méter magas u.n. Nagy Kristóf szobor állt

- Ez az a ház amelyben most a Masped van ugye?

- Igen, ez a sarokház, sajnos most már a Kristófnak semmi nyoma nincs a házon, pedig miután leszedték egy kisebb dombormü emlékeztetett erre a szoborra, ma már ez sem látszik. Ez a Birli doktor különös emberke volt, szülész-orvos volt, de furcsa módon Semmelweiss-el nem tudtak megegyezni, ő a gyermekágyi láz ellen hashajtót ajánlott.

- Itt a Kristóf-téren van-e olyan ház amely eredetiben megmaradt? Nem hiszem.

- Van, de van itt egy két ilyen öreg ház, sajnos ezeknek a korát nem tudom pontosan, mert különösebb müemléknek nem nevezhető, legalább is hivatalosan nem tartják müemléknek őket, de hát talán menjünk tovább. Egy régi hirdetést találtam 1859-ből a következőképpen szólt: Lucz M. az M. a keresztneve lehetett, illatszerkereskedés a Minervához. Vesz és árul mindennemü állam- és magánkölcsön papirokat. Tulajdonosa egyszersmind a magyar honban legnagyobbszerü és dusan ellátott illatszerkereskedésnek. Valódi francia és angol illatszerek nélkül mindig dús mennyiségben kaphatók.

Hát furcsa kis üzlet, hogy értékpapirokat is vesz és árul

- Biztosan ebből tudta dúsan ellátni az üzletét.

- Nyilvánvalóan.

- A Kristóf-téren volt ez az illatszerbolt?

- Igen a Kristóf-téren

- Innen már csak néhány lépés a Martinelli tér. A Martinelli teret ha jól tudom Szervita-térnek hivták, a szüleim még ma is igy emlegetik.

- Igen igy hivták, azt hiszem a 40-es években nevezték el Martinelliről a Városháza épitőjéről. Ez a Martinelli egy olasz származású ember volt, a legnagyobb műve kétségtelenül a Városháza, de dolgozott ő még a fertődi Esterházy kastélyon, azután Jászberényben a jász-kún székházat épitette 1734-ben. Az ő tervei alapján épitették át a csáktornyai és a tatai várat Érdekes, hogy művészeket ő maga hozatott mindig nyugatról, legtöbbnyire Bécsből. Az akkori művész élet nem volt valami irigylésre méltó.
Én három adatot tudok egy Franz Ehrli nevü Antwerpenből ideszármazott szobrászt és egy Valentin Kellner nevü szobrászt pl. a budai Szegény-kórházban kapott nemedéket, ott éltek. A Belvárosi Plébánia feljegyzése szer pedig egy Josef Hermann nevü königsbergi festő hogy került ide nem tudom, de 1739. nov. 4-én a pesti utcán megfagyott.

- A Szervita teret annakidején a szervita-rendről nevezték el.

- Igen a szervita rend a törökök után került ide ő Pestre és itt kaptak telket, a jelenlegi templom helyén, a Városházának ezen az északi részén volt egy török mecset. Azt a mecsetet használták először a szervita atyák az istentiszteletre átalakitották katolikus templomá. Azt később le kellett bontani, de addig nem bontották le, amig az ő templomuk el nem készült. Ezt a templomot Hölbling János kezdte épiteni 1725-ben és 1732-ben már Pauer János folytatta az épitkezést, ugy hogy 1732, tehát

régi templom,

- A templom bejáratának a két oldalán a jobb oldalán van egy domború, azzal a felirattal, hogy Krisztus hitéből, hősök véréből támadt fel hazánk. Az első világháború emlékére készitették, mert aláirták, hogy 1914-1918, a tulsldalon pedig azoknak a névsora, akik az I. Világháborúban elestek. Ez a 7. sz. honvédezrednek a hősi emlékműve. /

- Próbáljunk bemenni a templomba jó?

- Nem tud tunk bent-maradni, mert éppen istentiszteletet folyik, nem akarjuk zavarni, de itt az előtérben elmondhatjuk azt amit a templomról érdemes elmondani.

- Igen a főoltár képét Hoczendorfer János bécsi festő készitette, aztán van még temni Jánosnak egy pár szobra 1746-ból, elég szép barokk templom.

- Talán menjünk ki, hiszen a Martinelli térnek még volt egy nevezetes háza, ez a volt 10-es számú ház.

- Már ez sincsen meg lebontották a háború alatt ez a Teleky ház volt és ebben a házban lett állitólag öngyilkos Teleky László az iró és politikus 1861-ben.

- A Martinelli-tér közelében a Petőfi Sándor utcaf is gazdagabb lett egy műemlékkel.

- Igen, a Petőfi Sándor utca és a Régiposta utca sarkán lévő Szivárvány szövetkezet, ami régen a hires Brenner féle üzlet volt. Ezt a pénteki napon műemlékké nyilvánitották.

.-.-.

1021

CSIGÓ LÁSZLÓ FELVÉTELEI

WELLNER ISTVÁN

Domborművek a Fővárosi Tanács épületén

Mint köztudomású, a Fővárosi Tanács Városház utca 9—11. szám alatti központi épülete Anton Erhardt Martinelli tervei szerint épült 1727—1735 között, bár alapkövét már 1716-ban lerakták. Eredetileg a törökök elleni háború rokkantjai számára, Invalidus-háznak szánták. II. József alatt, 1784-ben gránátos laktanya lett, és 1894-től, immár 80 éve Központi Városháza.

A főváros e legmonumentálisabb barokk épületének művészi szépségéről valahogy mindig megfeledkezünk. Talán a Városház utca keskenysége okozza — a homlokzatra így nincs rálátás —, hogy szobrászati díszeit észre se vesszük. Még akik naponta lépik is át a Városház utcai kapukat, azok se nagyon figyelnek fel a kapuk fölötti domborművekre és azok latin nyelvű feliratára. Az épület főhomlokzatán a középső, Atlasszal díszített kapu vezetett a hajdani kápolnába; az ettől kétoldalt levő hármas kapunak két szélén — azaz a ki-

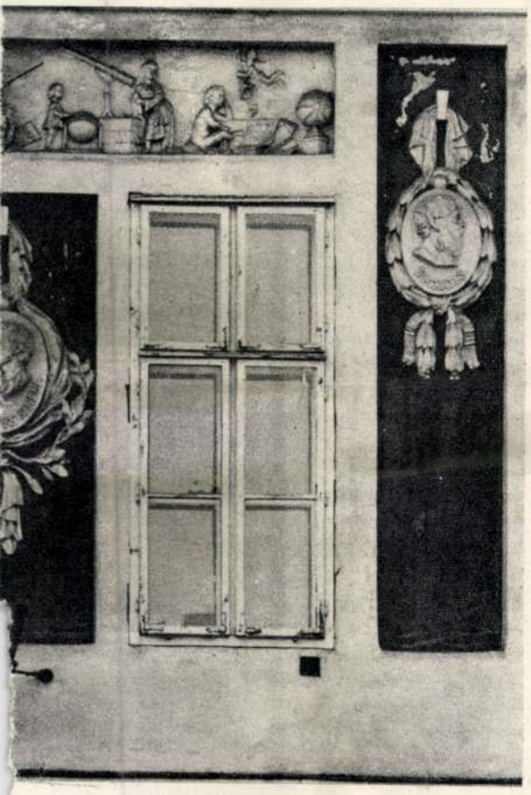

Az I. Bécsi kapu tér 7. sz. ház homlokzata

kamaraigazgatóság küldötte, az országgyűlésen Pest város képét viselendő, idejének egy részét Pozsonyban töltötte. Mindenesetre ez szolgáltatta az okot arra, hogy a kamaraigazgató melléje segítségül Petschmann albírót adja. 1688. évi ápr. 16-a után azonban sem Petschmann, sem Watula már nem bíráskodik. Petschmann ugyanis, a polgársággal egyetemben, a községi bíráskodás címe alatt bírságpénzeket is szedett, amivel ugyan megvetették a város első javadalmának alapjait, mégis, minthogy ezzel még a városi kiadásokat nem fedezhették, a polgárság maga-magára adót is rótt ki. A kamaraigazgató nagyon kíváncsi ember lehetett, s tudni akarta, vajon a városi közönség mi jogon szedi a bírságpénzeket és a bevett összegeket mire használja fel, hogy pedig kíváncsiságát kielégíthesse, 1688. évi febr. hó 20-án felszólítja az albírót számadásának azonnali bemutatására. A számadás vagy nem volt rendben, vagy a jogtalan bírságolás esett kifogás alá, mert a kamaraigazgató ápr. 16-án az albírót állásából elmozdítja, és amint mondja, ad interim, vagyis ideiglenesen, vagyis mindaddig, míg a város érdekében szükséges intézkedéseket megteendi — bírónak Knipper János Bálintot nevezi ki. Ezek szerint tehát Knipper nem az elcsapott albíró helyét foglalta el, hanem a bírói állást, minélfogva Watula ekkor már nem is ülhetett a bírói székben."

Szerepeltetését a kor magyarázza: az új Vigadó építésének kora. Lelni kellett egy polgárt is, a sok uralkodó és főúr mellé; egy polgárt, aki országépítő volt. Őt lelték, őt magasztalták fel a homlokzatra: Johann Jacob Watulát, magyaros írással Vatula János Jakabot, aki valóban élt, és valóban bíró volt Pesten, a török után. De lehetséges — amit a föntebbi szöveg nem mond ki, de erősen sugall —, hogy nemcsak Petschmann albíró, hanem *ő maga sem volt hűséges sáfár?*

(Még csak annyit: mire filmünk elkészült, éppen megjelent az impozáns *Budapesti Lexikon*. Amiben már helyesen szerepel a Vigadó két nagyasszonya és Watula Jakab neve.)

Öt antik bölcs — és egy levél

Budai vár. Bécsikapu tér 7. E középkori alapokra épült, klasszicista házra — mely később a Hatvany-családé lett, vendégháznak használták; mindkét budapesti tartózkodása alkalmával ebben szállt meg Thomas Mann — a megrendelő, Grigely József kiugrott piarista szerzetes, ókori auktorokon nevelkedett tanárember kedves íróinak-gondolkodóinak arcmását tétette fel. Így került e budai házra Cicero, Szókratész, Livius, Quintilianus, Seneca . . .

Villanás csak a filmben. A ház képével nincs mit játszani, ezért a szöveg is csak néhány mondat lehet; a fele annak, amit a föntebbi bekezdésben írtam.

Egy hónappal filmünk másodszori vetítése után kaptuk a következő levelet, két példányban, egyet a rendező, egyet én:

„Tisztelettel kérem, szíveskedjék a febr. 20-án ismétlésben leadott „Látta-e már Budapestet nappal?" II. r. c. műsorban szereplő Grigely Tamás kilépett piarista szerzetesről megírni mindazt, amit róla tud. A házát mutatták.

Pedagógus vagyok. Családnevem: Grigely. 1919-ben jöttek át szüleim a mai Magyarország területére. Azóta nem találkoztam ezzel a névvel soha. Férjem, aki ált. isk. igazgató volt, 1972-ben meghalt. Azóta egyedül élek. Nagyon szeretnék akár egyetlen rokont is felkutatni. Most felvillant egy reménysugár. Ha volt leszármazottja, megtalálom." A feladó címében u.p. = *utolsó posta* szerepel. X.-né, aki született Grigely-lány, olyan faluban éli özvegységét, keres rokonságot, ahol postahivatal sincsen.

No igen. Ha volt leszármazottja Grigely Józsefnek. De miért ne lehetne — egy kiugrott piarista szerzetesnek? Hiszen nyilván azért ugrott ki — földhöztapadt észjárásunkkal mást el se igen tudunk képzelni —, hogy . . . szóval *azért* . . . És ha e következtetésünket pirulva elvetnénk is — ilyen tekintélyes házat agglegény nemigen építtet magának . . .

E cikk zártakor *happy end*ről nem tudósíthatok. A nyomozás folyik.

Bizonyság

A Majakovszkij utcában folyt a forgatás, a Gólya áruház körül, éppen szemben a 47. számú házzal. És felnézett valaki a stábból. És így szólt: „Nézzétek! Ott is van két szobor!" És volt. A különös, mór stílusú épülethez, amiben Krúdy Gyula első pesti tanyája volt, nemigen illik a két marcona magyar dalia. De nem is veszi őket észre senki.

Számomra éppen ez bizonyította a legjobban, hogy filmünk e fejezetének „alapja" milyen szilárd. Hogy valóban évekig, évtizedekig járhatunk el házak előtt, alatt, és nem tudunk róla, hogy föntről kik néznek le ránk. Ha a forgatócsoportból valaki nem szól, ma sem tudom, hogy szobor van a Majakovszkij utca 47. főhomlokzatán. Holott 15 éve két házzal arrébb lakom.

Szobor a Majakovszkij utca 47. sz. ház egyik erkélye fölött

A hat vezér egyike

Autor: Eduard Martinelli

sebb kapuk fölött — vannak a kérdéses domborművek.

Barokkosan göngyölődő cartoucheokba foglalt latin nyelvű felirat és évszám utal a jelképes domborművek történeti jelentésére. Ezeket Schoen Arnold, a domborművek első ismertetője fejtette meg számunkra, „A budapesti központi városháza" című, 1930-ban megjelent, és sajnos már nehezen megszerezhető kitűnő munkájában.

Az északi, azaz a Martinelli tér felöli hármas kapu domborművei III. Károly királyra vonatkoznak. Az első dombormű hatpár evezős, dagadó vitorlájú, ókori típusú hajót ábrázol, melyet az orrában ülő vezér irányít. Fölül a felirat: „SIC PATRIAM FUGIMUS. MDCCIII." (Így hagytuk el hazánkat. 1703.) Vergilius első Eclogájából vett idézet, kis módosítással (az ereketiben *sic* helyett *nos* van: elhagytuk hazánkat). A kép arra emlékeztet, hogy Károlyt mint osztrák főherceget 1703-ban spanyol királlyá választották, és ekkor az út egy részét Bécsből Spanyolország felé hajón tette meg.

A következő relief felirata: „QVANTA PER AEQVORA VECTUM ACCIPIO. MDCCXI".

A Vergilius Aeneisének VI. énekéből vett idézet magyar jelentése szabadon fordítva: Mennyit hányódtál a tengeren, míg végre viszontlátlak. 1711. A kép parthoz érő hajót ábrázol, melynek orrában Aeneas alakjában tulajdonképpen III. Károly áll, aki Spanyolországból 1711-ben tért vissza hajón Ausztriába, hogy elfoglalja az apja halálával megüresedett császári trónt. A parton pálmaággal, a dicsőség jelképével várja a Habsburg-ház géniuszát szimbolizáló nőalak.

A jobb oldali hármas kapuépítmény domborművei a törökök elleni harc fővezérére, Savoyai Jenő hercegre vonatkoznak. Jobbról, azaz a Kossuth Lajos utca felöli sorrendben az első dombormű felirata: „TIBI SIGNA DEDIT. MDCCVI." Azaz: Jeleket adott neked. 1706. A reliefen katonai tábort látunk, sátrakkal és katonákkal, a háttérben pedig egy hegyen álló várba vonulnak harcosok. A kép Schoen Arnold szerint azt a kitüntetést szimbolizálja, melyet Savoyai Jenő Torino és a milánói hercegség meghódításáért kapott császárától. Ebben az esetben a signum szón a szokásos „jel" helyett jelvényt, kitüntetést kellene értenünk. A domborművön azonban kétségtelenül egy napfogyatkozást ábrázoltak, amikor a Hold korongja eltakarja a Napot. A Napból csak egy keskeny sarló látszik ki, amelyből hangsúlyozottan egy irányba indulnak ki a napsugarak. Így a relief Savoyai Jenőnek egy olyan győzelmét illusztrálja, amelynél — égi jelként — napfogyatkozás volt.

Végül a negyedik dombormű felirata: „TER VICTOR IN ANNO. MDCCX." (Háromszor győztes egy évben. 1710.) Ugyanis ebben az évben Savoyai Jenő Bethune, St. Venant és Aire elfoglalásával aratott diadalt. A relief harcosok küzdelmét ábrázolja, míg bal oldalt egy oszlop talapzatának támaszkodva áll Hercules, koszorút nyújtva az élő és halott hősök felé.

A reliefeket feltehetően Johann Christoph Mader (1697—1761) osztrák szobrász készítette, aki a XVIII. század közepén ünnepelt bécsi művész volt. Főműve, a bécsi Karlskirche homlokzatát díszítő oszlopok spirálisan haladó, domborművű képszalagja — stílusában a pesti reliefekre emlékeztet — 1730-ra készült el. De sajnos biztosat nem tudunk a pesti Invalidusház domborműveinek készítőjéről, valamint arról sem, hogy ki adta meg a szobrász számára a képek témáját s az irodalmi idézeteket. Kétségtelen viszont, hogy hazai viszonylatban kvalitásos alkotások, melyek több figyelmet érdemelnek, mint amennyiben eddig részük volt.

Thury Zoltán elbeszélése

Az uzsorás

Szürke reggel volt, ködös, vizes. Messze valahol párákban fürdött a nap és fele útjában megfulladt a nagy gőzölgő fénykorongból kiáradó világosság és meleg. Mihozzánk már csak halvány reszketés érkezett belőle, olyanforma nyugtalan nappal, mint amilyen az éjszaka, ha a gyertya perceg az asztalon. Az ég másik oldalán nappali életre kapott a hold. Előbb csak olyan volt, mint egy nagy sárgáshalavány petty a végtelen szürkeségben, aztán meg kigyúlt és vigyorgott, amíg eléje nem állott spanyolfalnak egy felleg. Az utcák szomorúak voltak. Alig lézengett rajtuk egy-két ember, akinek éppen sietős dolga volt. Masamód kisasszonyok és kopott, feketeruhás fiatal emberek szaladtak végig a gyalogjárókon, az út közepén pedig fázósan dideregtek a pokrócok alatt a lovak, amint tovabandukoltak, maguk után húzva egy-egy nehezen csikorgó kocsit. Egy-egy pillanatra csípős szél rontott bele a szürke ködbe és összekavarta, hogy csupa rongy lett az egész levegő, míg össze nem folyt újra egészbe s reá nem feküdt megint a nagy város mellére, hogy nyögtek a szürke teher alatt a nagy házak és erőszakosan tört magának utat a híg, nehézkesen ide-oda himbálódzó ködben néhány galamb, amely az egyik templom födeléről a másik templom födelére kívánkozott. Valahol messze harangoztak. A vastaghangú bimbamba apró, visító csöngettyük szóltak bele. Mind körösköríil a közelben, egyik egy kis kápolna ablakában kalimpált a kis vörös nyelvével, a másik az iskolában, a harmadik pedig annak a nagy háznak a hátsó, magas kőkerítéssel elválasztott udvarán, ahol a törvényt osztják a bírák, ügyvédek meg a vádlók, akik előtt reszketni kell a szegény bűnös embernek ilyen vizes reggelen, amikor csak az ágyban jó és másutt mindenütt rossz és amikor haragosak és rosszkedvűek ezek a törvényes urak.

Egy csomó nehéz csizma topogott föl a hátulsó lépcsőn, aztán elegáns urak jöttek hajdúk között, meg egy-két asszony, leány és elhelyezkedtek mind az előszobákban a hosszú padokon és megremegtek, amikor a fejük felett berregni kezdett a villamos csengő és valakit bevezettek közülük a belső szobákba. Némelyik bíróra várni kellett. Mikor megjött közülök egy-egy, mind felállott a sok ember a hajdúk között és alattomosan pislogtak rá, míg csak el nem tűnt az ajtó mögött. Néha egy-egy nehéz puska hozzákoppant a padlóhoz s kijött egy-egy szolga, aki fölkiáltott valakit a padról s maga előtt eresztve, szó nélkül bevezette egyik-másik szobába. Egyéb zaj azután nem is volt ezen az emeleten. Alulról nevetés hallatszott fel.

— Gerber! — kiáltotta a szolga az ajtóban.

Kicsi, összetöpörödött vén ember állott fel a padról s indult befelé.

— A kalapját hagyja künn — mondta a szolga.

Az öreg csupa alázatosság volt. Visszavitte a kalapját a padra s mintha nagyon fájna a mellében valami, minden lépésnél fölszisszenve ment be a bíró szobájába. A küszöbön sokáig törülgette a lábát s azalatt a szemeit is behunyva, igyekezett az eszébe összeszedni mindent, amire majd szüksége lesz. Szárazan köhögve nyitotta be az ajtót s kívülről még látták, hogy úgy áll meg benn, mintha nagyon öreg koldus lenne. Maga a bíró tette be utána az ajtót s aztán széket adott neki. A bíró visszaült az asztala mögé, aktákban lapozgatott s párszor szinte lopva pillantott az öregre. Aztán sétálni indult el a szobában és tanácstalanul állott meg az öreg előtt. Úgy szólott hozzá, mintha csak magában tépelődnék:

— Nem tudom, hogy mit csináljak magával Gerber, nem tudom.

Az öreg fölemelte a fejét s nyugodtan beszélt, míg a köhögés félbe nem szakította.

— Eresszen haza tekintetes úr, eresszen a családomhoz. Két hónapja vagyok már itt, megesz a tömlöc . . . Fuldoklani kezdett és úgy hörgött, mintha szerteszakadna benne a tüdő.

— Nem lehet.

— Dehogy nem, ha a tekintetes úr akarja.

— Nem tudom, hogy mit akarok.

Az arcán is meglátszott, hogy kinosan tépelődik. Az öreg szemeiből észrevette, hogy hogyan olvassa le kínlódását a vonásairól s elfordult az ablak felé. A külső világ olyan homályos volt, hogy hiába nézte, nem jutott az eszébe semmi. Végre is, mintha a nagy hanggal akarna határozott színt adni a szavának, majdnem kiabálva fordult vissza az öreghez.

— Végre is maga uzsorás és erre törvény van, törvény . . . Azon nekem változtatni nem lehet.

— De lehet, ha akar a tekintetes úr!

— Nem is akarok!

— Az már más. Akkor csak tegye azt, amit jónak lát. Velem nem sok baja lesz. Csak tessék kérdezni, felelek mindenre, amíg bírok, mert bennem van már nagyon a penész. Csakhogy azt tartom, hogy csúnya dolog velem így elbánni. Idehurcolni a szegény vén embert, aztán naponkint föl három emeletre, le három emeletről szuronyos puskák között, meg moslékot adni neki, mint a kutyának, meg bezárni egy lyukba, melynek a tetején van ablak . . .

— Elég már!

— Megértem én a csendes szót is.

— Az uzsoratörvény szerint . . .

— Rossz törvény az, tekintetes úr, mi már tudjuk, hogy rossz.

— Ki az a: mi?

— Én meg a tekintetes úr. Beszéltem én már erről a tekintetes úrnak. Volt rá időm. Hiszen azt hiszem, hogy erről nem sokat kell beszélni . . . Akik csinálták azt a törvényt, nem tudták, hogy miről van szó. Oda kellett volna hívni engem, vagy valaki mást, akinek olyan az üzlete, hogy ráüti a bélyeget a törvény. Tudtam volna mondani egyet s mást. Ha a tekintetes urat odahívták volna, szintén adott volna nekik eszet.

— Igen, igen . . . — A bíró szórakozottan nézte az öreget és amikor látta, hogy újra görcsös köhögés fogja el, vizet adott neki. A vén ember ivott, aztán nagy kék keszkenővel törülgette a homlokát s hátradült a nagy székben, aminek párnái között majd elveszett kis töpörödött teste, mintha nagyon kifárasztotta volna a beszéd. A bíró arcán azonban azt vette észre, hogy ellágyul az ő nagy nyomorúságán és most már mohón, nem törődve azzal se, hogy talán kimerülésében lefordul a székről, újra ő kezdett beszélni.

— Azt tartom, hogy semmivel se vagyok roszszabb ember, mint akármicsoda más boltos. Jól, rosszul forgatom a pénzem. Nagy kamatot szedek, mert olyan az üzletem, hogy a kockázat sokkal nagyobb benne, mint akármicsoda másik pénzüzletben. Ha azt nem tenném, lehetetlenné válnék az üzlet. Annak pedig meg kell lenni, tekintetes úr, akár a Gerber pénzével, akár a máséval.

A bíró mereven bámult maga elé. Mikor elhallgatott az öreg dongása, fölnézett s önkénytelenül is intett a fejével, hogy folytassa.

— Mert akik ezt a törvényt csinálták, nem tudták azt, hogy az ilyen magamfajta emberhez csak az jön pénzért, aki már sehol másutt nem kapott. Bizonyosan nem azért zárták be előtte a kasszákat, mert valami túlságos nagy a hitele. Akkor aztán jövök én, vagy a másik, vagy a harmadik Gerber. — Az öreg ember felállani igyekezett, de nem tudott, úgy beleroskadt a székbe. — És én adok pénzt keveset és követelek sokat. Nem azért, mert az én pénzem többet ér, mint az a másik, amit nem adnak, hanem azért, mert az én adósaim jórésze megszökik előlem, vagy valami szörnyű nagy hivatalba, vagy Amerikába, ahova nem mehetek utána. A másik résznek kell fizetni amazokért is. Én rossz ember vagyok tekintetes úr, de olyankor nagyon jó, amikor leolvasom az asztalra a pénzt, mert sok olyan ólomgolyóbist tehetnék a zsebembe, amit én spóroltam meg a halálnak.

A mellényzsebét tapogatta, mintha ott lennének a golyóbisok és lázasan igyekezett kimászni a székből. Végre sikerült neki s az asztalra támaszkodva, ott állott a bíró előtt . . . Kipirult, ahogy az igazát védte s most már néha az asztalra is csapott beszéd közben.

— Tekintetes úr! Szeretném, ha valami szebb szót mondott volna az elébb, de hát így is jó. Uzsorás vagyok, beismerem, tessék bezárni érte, hanem előbb jöjjenek el ide kezet csókolni nekem azok az anyák, apák, testvérek, akiknek a fickóit én mentettem meg a golyóbistól. — Körülnézett a szobában, mintha a terrénumot mérné. — Nem férnének itt el. Még a nagy teremben se, ahol majd rám kimondják az ament. Szép egy gyülekezet lenne, megirigyelné a zsidó templom. Úgy nézzen rám a tekintetes úr.

— Mert én egészen különös uzsorás vagyok. Aki megélhet a pénzem nélkül, hiába jön hozzám. Én az utolsóelőtti perc uzsorása vagyok . . . Ha egyszer majd lát a tekintetes úr lenn a folyosón egy halovány, ide-oda tétovázó, zavaros szemű fiút, valami jogászgyereket, aki, amikor ránéz a tekintetes úr, elkapja a szemét és reszket, küldje hozzám. Az bizonyosan engem keres. Vagy ha véletlenül hazafelé megy éjjel és a kávéházból kibotorkál egy ember, aki úgy mászik a kövezeten, mintha máris a lábain hordaná a vasat, adja oda neki a címemet: Király-utca százhetvennégy. Oda menj, gazember! Vagy amikor a Stefánia-úton lóverseny után gyalog jön befelé egy elegáns legény és belevágódik mindenkibe, aki szembejön és siralmas, kétségbeesett az arca, adja neki a kezébe a címet: Király-utca százhetvennégy. Az is engem keres. Én aztán odaadom neki azt, ami után másutt hiába kutat, a prolongált becsületet és megint belecsúsztatok ebbe a zsebembe egy ólomgolyóbist és megint . . . Nem férnénk itt el tekintetes úr, még a nagy terembe se. Vagy ha azt látja a tekintetes úr, hogy a kaszinóban egy katonatiszt kártyázik, akiről nem tudja, hogy hol szedi a pénzt, álljon a háta mögé és amikor félretántorodik az asztaltól, adja oda neki az adreszt. Gerberhez menj, bolond! Még két szobát ki kellene nyitni, hogy mind elférjünk, tekintetes úr.

A bíró mereven bámulta a vén embert és nem szakította félbe. Az pedig megint beszélt, miután már egy kicsit pihent.

— Csináljon az állam egy intézetet, amelynek az legyen a címe: Könnyelműek életmentő egyesülete. Rakja ő zsebre a golyóbisokat. Ne legyen nagylelkű ingyen . . . Hagyjon nekem békét . . .

Visszavánszorgott a székhez és újra belesüllyedt. Olyan hosszú csend lett, hogy az előszobából benyitott a szolga. A bíró erre segített az öregnek, hogy felálljon s utasítást adott a szolgának:

— Vigyék vissza, de bánjanak vele becsületesen.

Schoen Arnold: A pesti invalidus-ház építése

MAGYAR MŰVÉSZET 1930.

zője, kezébe vette a pesti invalidus-ház sorsát. Miután pedig az invalidus-ügy rendezésének a sürgősségét az elvadult közbiztonsági s megfertőzött közegészségi viszonyok kényszerítő hatása alatt, általánosan elismerte a haditanács, Savoyai Jenő herceg 1724 márciusában oly értelmű előterjesztést tett VI. Károly császárnak, hogy Pesten, mint központi fekvésű városban, az örökös tartományok rokkantalapítványainak a felhasználásával létesüljön egy birodalmi, egyetemes invalidus-ház; ezt az előterjesztést a maga egészében helyeslőleg fogadta az uralkodó, de a cseh meg az osztrák kancellár határozott állást foglalt ellene oly értelemben, hogy Prágában külön invalidus-ház, Bécsben pedig az Alserstrassei nagy árvaházzal kapcsolatban létesüljön invalidusok számára menhely, mig a pesti invalidus-ház csak magyar és más külföldi származású invalidusok számára épüljön általános jellegű s nem határozott hely és cél számára adományozott alapítványokból. Ezek után a herceg ösztönzésére teljes mértékben megindult amaz anyagi előfeltételek, pénzforrások gyüjtése, amelyek bármiféle örvvel voltak felhasználhatók a pesti invalidus-ház céljaira. Amikor az elegendőnek látszó tőke, közel hatszázezer forintnyi összeg, biztosítva lett, 1727 novemberében az udvari haditanács az építés továbbfolytatását határozta el és a Prati-féle építkezés felülvizsgálatát reábízta *Martinelli Antal Erhard* (1684—1747) bécsi építőmesterre.

Martinelli még decemberben megvizsgálván az időjárás viszontagságaitól némileg megrongált falazást, az építés továbbfolytatását az első emeletig fölépített, úgynevezett vármegyeházi sarkon ajánlva, remélte, hogy egy évi munkával 150—200 invalidus lesz elhelyezhető ebben a sarokrészben. Továbbá az alapfallal övezett telek észak-keleti sarkán kívül, de a városfalon belül még négy polgári házból álló telek megvásárlását ajánlotta, amelyre ő gazdasági melléképületek felállítását szánta. Majd hozzálátott a már most 4000 invalidus elhelyezését célzó invalidus-ház tervének a készítéséhez a Prati által méretezett és falazott alapokon belül. Mire Martinelli terve s ajánlatai az udvari haditanács választott bizottságának

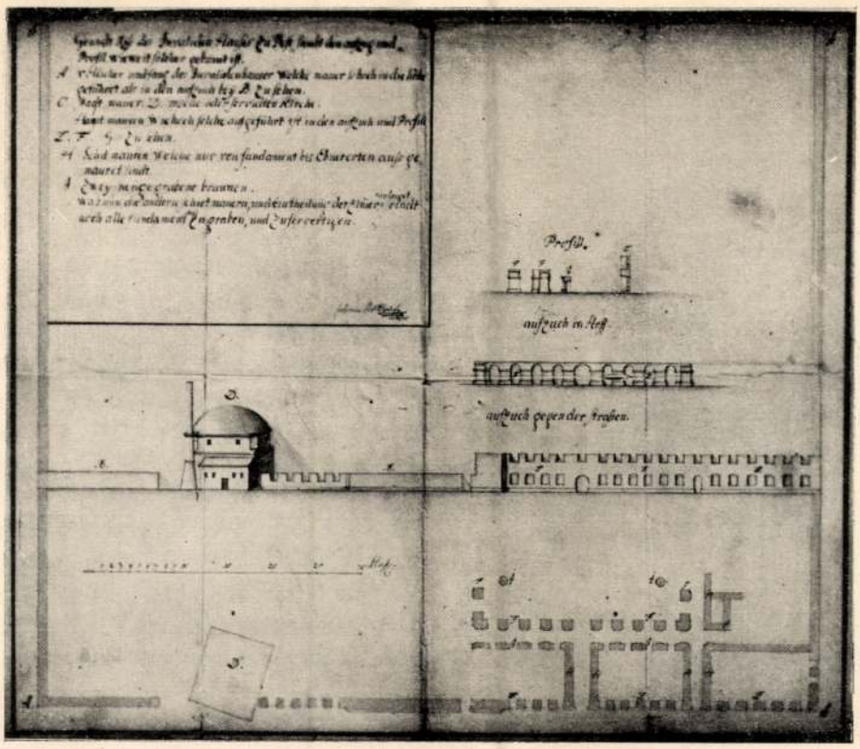

AZ INVALIDUS-HÁZ FALAZATA 1722-BEN
Matthei I. rajza a bécsi Kriegsarchivban

tárgyalása alá kerültek, már 1728 tavaszára járt az idő. Amikor is a helyi szemle megtartása után április 15-én a miniszteri konferencia is elfogadta a pesti invalidus-ház továbbépítésének az új terv szerint való folytatását; május 24-én pedig Savoyai Jenő herceg az új tervet előterjesztette az uralkodónak, aki azt ekkor véglegesen jóváhagyta. Ezzel az uralkodói Placettel lett tulajdonképpen megalapítva s biztosítva a pesti invalidus-ház léte s erre vonatkoznak annak főhomlokzati középső oromattikájába később faragott felirat szavai:

IMP. CAROLUS. VI. S. A. PP. HANC. MOLEM. CONDIDIT.
AD. SERVANDOS. MILITES. SENIO. MORBIS.
VULNERIBUS. CONFECTOS.
A. S. MDCCXXVIII.

Ez a felirat, amely VI. Károly császárt örökíti meg az invalidus-ház alapítójául, magában rejti az uralkodónak ama jóindulatát, amellyel ő megengedte, hogy különböző alapítványokat, hagyatékokat, gyüjteséket, gazdátlanul maradt összegeket fordíthasson az udvari haditanács választott bizottsága a pesti invalidus-ház céljaira, mert hiszen a Széchényi-féle 157.000 forintnyi alapítvány magában korántsem volt elegendő ilyen nagyszabásúvá tervezett intézmény létesítésére s fentartására.

SZT. FLÓRIÁN RELIEFJE AZ EGYIK HARANGRÓL
Zechenter A. rajza 1735-ből a bécsi Kriegsarchivban

AZ INVALIDUS-TEMPLOM EGYIK HARANGJA
Zechenter A. rajza 1735-ből a bécsi Kriegsarchivban

A szükségelt anyagi feltételek biztosításával Martinelli elfogadtatván tervező s kivitelező mesterül, 1729-ben a részben Bécsből iderendelt kőművesekkel oly gyors menetben folyt az építés az új terv szerint, hogy az invalidus-ház délnyugati sarkának egy része már szeptemberben lakhatóvá lőn, amikor abba Érsekújvárról 300 invalidus átköltözött. A haditanács ezek és az utánuk jövők számára zsoldul külön rézpénzt, csak az invalidus-ház területén érvényes garasokat, egykrajcárosokat meg félkrajcárosokat veretett, amely pénzérmék ducait *Antonio Maria de Genaro* (1679—1744) bécsi érmész véste. Ezenközben annyira haladt az építés, hogy a háromemeletes főhomlokzat déli szárnya oromattikájának a kétfejű császári kősasát és négy allegorikus kőszobrát *Johann Christoph Mader* (1697—1761) bécsi szobrász 1731 őszére elkészítette *Conrad Adolf Albrecht* tervező programmrajzai figyelembevételével. A következő 1732. évben szakadatlanul folyt az építőmunka, amelynek még mindig útjában állott a főhomlokzat északi szárnyában álló mecsettemplom, amelyből azonban már a szerviták, miután új templomukat augusztus 22-én benedikálta superiorjuk, kivonulóban voltak, várva az irgalmasok beköltözését, akiknek számára az invalidusház déli, a mai Gerlóczy-utcára néző épületszárnyának a városfal felé eső végében ez év végére fel is épült klauzurás lakosztályuk. Ebbe az épületszárnyba 1733 tavaszán költözött az Irgalmas-rend hat külföldi tagja vikáriussal az élén konventet alkotva. E konventnek az alapító Széchényi György prímás óhaja szerint szent György katona-vértanu volt a védőszentje, akinek tiszteletére az ir-

galmasok emeleti klauzurás lakosztályában külön kápolna volt berendezve; a gondozásukra bízott nagy kórterem pedig emeleti lakosztályuk alatt a földszinten terült el, amelyben szintén volt oltár.

E nagyszabású s hosszantartó építkezés terjedelmét messze felülhaladta annak a híre, úgy hogy még 1733-ban *Höller Antal* jezsuita atya, a bécsi egyetem tanára „Augusta Carolinae Virtutis Monumenta seu Aedificia..." című s VI. Károly császár építkezéseit dicsőítő munkájában már mint befejezett alkotásról értekezik a pesti invalidus-házról és annak a templomáról. Pedig ezidőben még alig a felében járt az építés munkája, de a következő évben a főhomlokzaton és az udvari templom-traktuson odáig fejlődött a falazás, hogy Martinelli elkészítette a főhomlokzat középső oromattikájának, a templom főoltárának és szószékének a terveit a költségvetéssel együtt. Így 1735 február 6-án a főhomlokzat középső oromattikájának négy allegorikus kőszobrát, kétfejű császári kősasát, továbbá a főoltári Flórián, György, Mór, Sebestyén katonaszentek faszobrait és a szószék faplasztikáját *Johann Thenny* (1688—1754) bécsi szobrász vállalta kivitelre szerződésileg. Alig indult meg e templomi berendezés kivitelezése, amidőn jelentés érkezett arról, hogy a mecsettemplom omladozóban; a bizottság szerencsétlenség elhárítása végett az invalidusokat a szerviták új templomába utasította misehallgatásra s megindította a mecsettemplom lebontását, amely eddig akadályozta az invalidus-ház főhomlokzata északi szárnyának a fölépítését.

A mecset-templomnak használaton kívül való helyezése és lebontása még inkább sietésre sarkalta a tető alá hozott udvari templom-traktus belső kiképzésének és berendezésének mielőbb való befejezését és a toronynak a bevégzését. Ennek megfelelően a bizottság áprilisban *Antonio Caietano Bussi* (1692—1739) bécsi stukkó-szobrásszal szerződést kötött a templomnak Martinelli terve szerint való stukkó munkálataira s ugyane hónapban elfogadta öntésre a bécsi származású *Zechenter Antal* (1701—1758) budai ágyú s harangöntőmesternek két-két relieffel ékes három harangjának a terveit; majd a harangok öntésére s a torony-

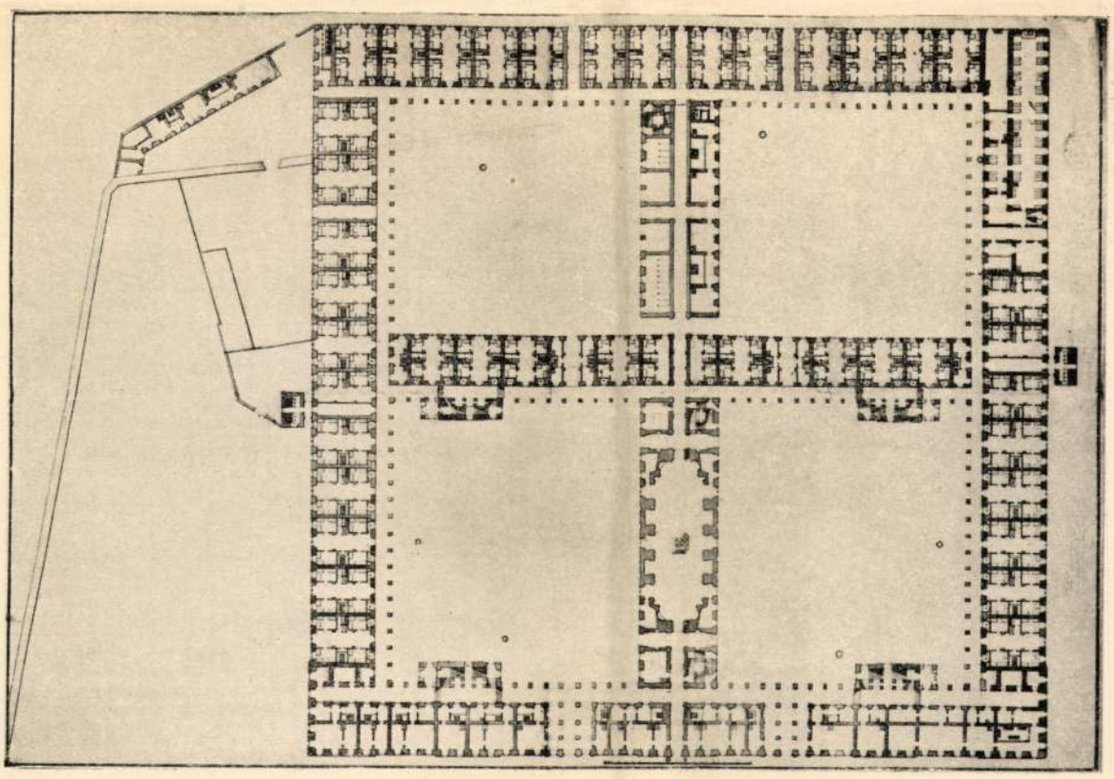

AZ INVALIDUS-HÁZ ALAPRAJZ-TERVE
Martinelli A. E. rajza 1738-ból a bécsi Kriegsarchivban

sisak fedésére törött hadi rezet kérelmezett, amit Savoyai Jenő herceg júliusban engedélyezett. Igy a templom belseje őszre annyira elkészült, hogy azt az irgalmasok vikáriusa megáldhatta s 1735 október 25-án már benne tartatott az első istentisztelet az invalidusok számára.

Tavasszal a főhomlokzat északi szárnyának a lebontott mecsettemplom helyén való befejezése került sorra. A főhomlokzat befejezett részén júniusban helyezte el *Thenny* szobrász a középső oromattika négy allegorikus kőszobrát és kétfejű császári kősasát és ekkor készülhetett ez oromattika latin szövegű felirata is. Thennynek Pesten való időzése alatt a soproni származású *Conti Lipót Antal* (1708–1773) pesti kőfaragómester segédkezett e munkálatoknál. E nyáron készült el továbbá a főhomlokzat középső oszlopos kapuzata is, amely az invalidus-ház templomába vezetett; e bejárat tympanonjába is eredetileg a kétfejű császári sas kőszobra terveztetett, de mivel a szobrász a tympanon mezejénél nagyobb méretűre faragta azt, helyette a tympanonba Martinelli rézből készült, sugaraktól övezett Isten-szemét helyeztette, amely egyúttal jelezte e kapu templomba vezető hivatását.

A feleslegessé vált sas kőszobra az invalidus-ház nyugat-keleti középtengelye irányában áttört városfal kapuja fölé helyeztetett és pedig az egykorú jelentés szerint azért, hogy benne a vásárokra errefelé jövőmenő idegenek az invalidus-ház hátulján is láthassák meg tisztelhessék a császári kegyelmes házat. Az invalidus-ház hátulsó része ugyanis Pest városát övező falig terjedett, amely városfal ezen a szakaszon egy fél-rondellától, a Römer elnevezte Krautschneider-rondellától megtörve északnyugati irányban haladt a Zsidó-piactól övezett városfal sarkáig. Ezen a szakaszon a városfalon belül annak falazatára támaszkodva épültek az invalidus-ház gazdasági melléképületei s e gazdasági épületek között a Römer-féle Krautschneider-rondellától északra nyílt az invalidus-háznak a városfalon át vezető kapuja. Még ebben vagyis 1736. évben került tető alá a főhomlokzat északi szárnya is, amelynek oromattikájára való négy allegorikus kőszobor és kétfejű

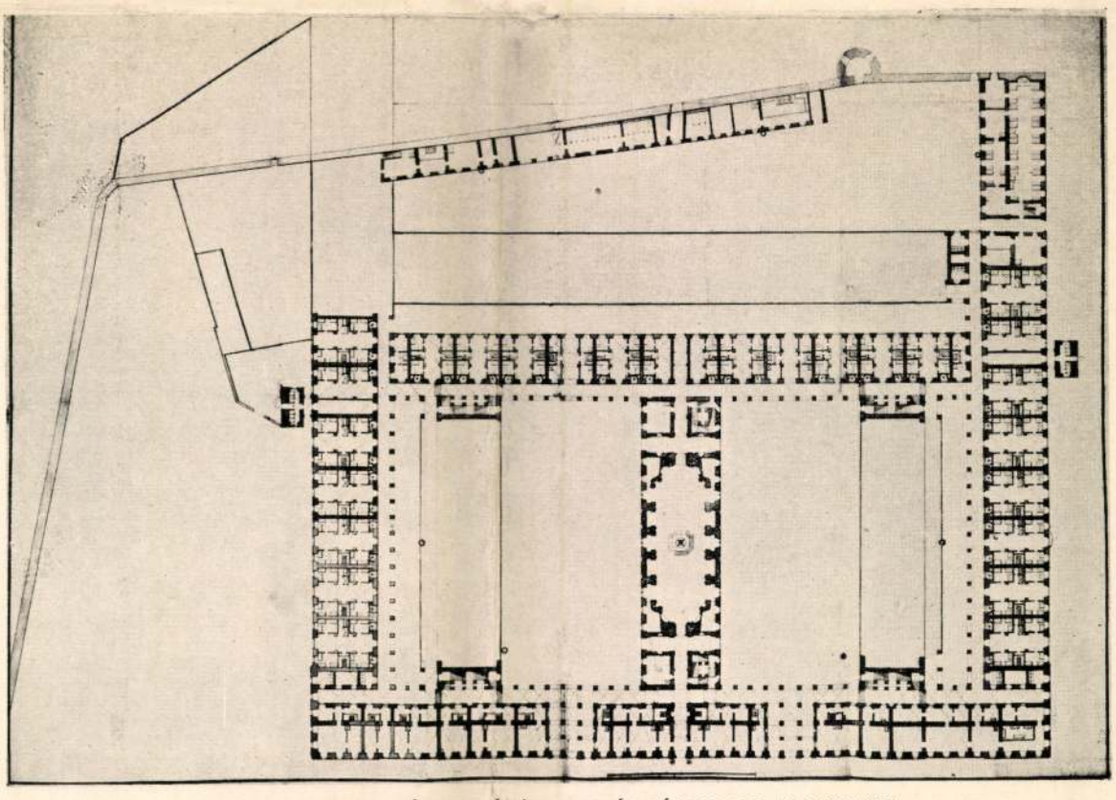

AZ INVALIDUS-HÁZ FELÉPÍTETT RÉSZÉNEK AZ ALAPRAJZA

Martinelli A. E. rajza 1738-ból a bécsi Kriegsarchivban

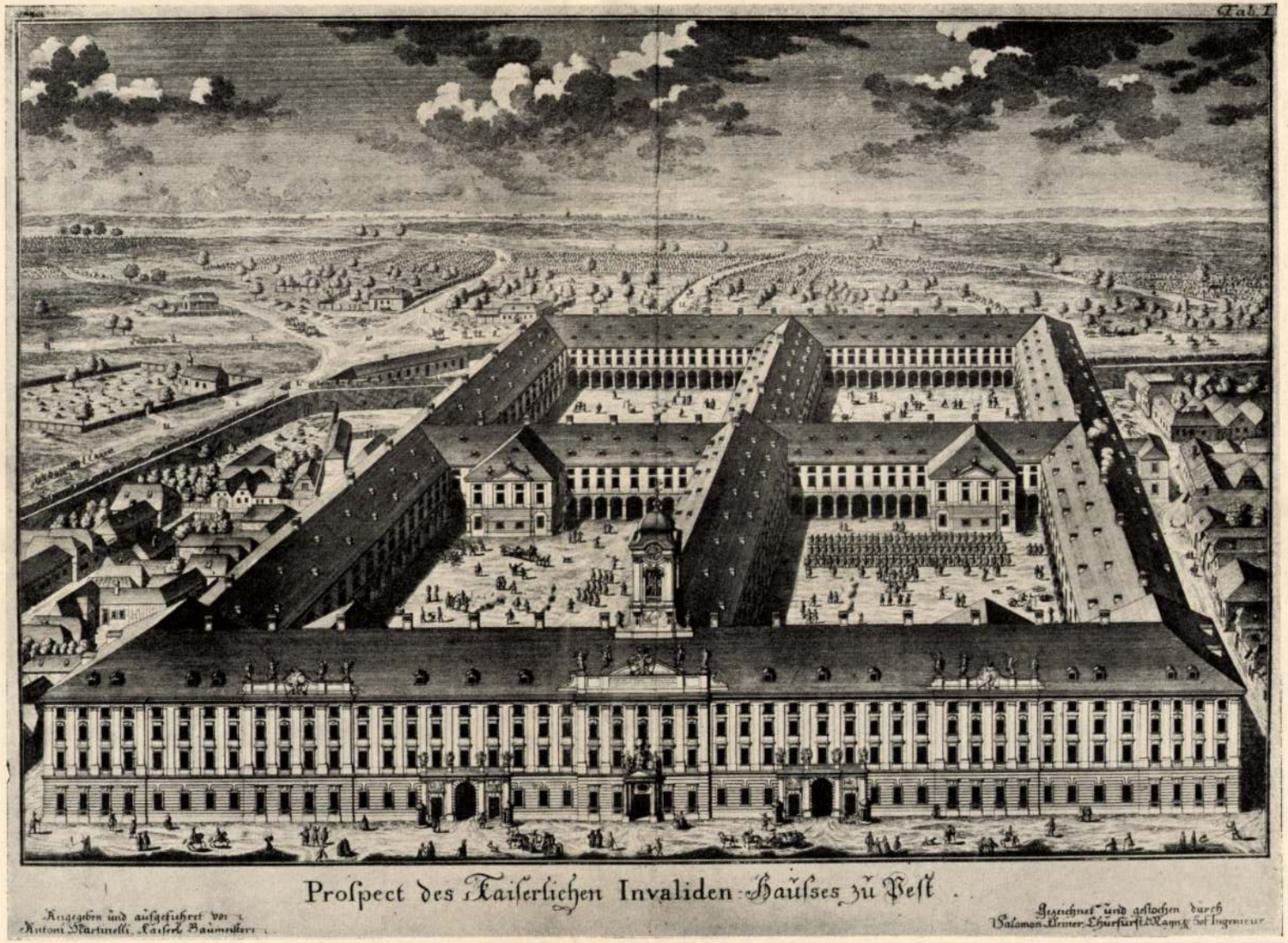

AZ INVALIDUS-HÁZ TÁVLATI KÉPE

Martinelli A. E. terve, Kleiner S. rézmetszete 1739-ből a Bp. Szfőv. Múzeumban

császári kősas megfaragását a déliszárny oromattikája szobrainak a mestere, *Mader* szobrász vállalta szerződésileg november első napjaiban. Ezek a szobrok 1737-ben, amelynek folyamán a Sütő-utcai északi épületszárny is részben befejeződött, kerültek a főhomlokzat északi szárnyának az oromattikájára. A főhomlokzati szárnnyal párhuzamosan haladó udvari középszárnyat, amely összeköti a déli, a templom és az északi épületszárnyat azokkal két négyszögbe zárt udvart képezve, ebben és a következő 1738. évben fejezte be Martinelli.

Amidőn ezzel a középső épület-traktussal is elkészült Martinelli, kiérlelt tervének a kivitele a szó szoros értelmében Pest város falába ütközött, amelyen túl a városi magisztrátussal való többszörös tárgyalás dacára sem volt képes az invalidus-ház terjeszkedni. Martinelli ugyanis olyan tervrajzot készített, amelyen az invalidus-ház az akkori Szervita- (ma Városház-) utcától kezdve a Sütő- (ma Kammermayer Károly-) és a Rostély- (ma Gerlóczy-) utca között a város falán túl terjedve, kívülről zárt négyszögű, belülről keresztszárnyakkal négy udvart befogó épülettömeget alkotott volna és amelyen a gazdasági melléképületek az invalidus-házon kívül annak Sütő-utcai északi sarkánál épültek volna. Ennek megfelelően a bizottság a városi tanácstól már huzamosabb ideje kért a városfalon kívül levő területből egy délről 10 ölnyi, északról 20 ölnyi széles és a főhomlokzattal párhuzamos határvonalban húzódó telket, amely teleknek a kisajátítása szükségképpen magával hozta volna az invalidus-ház zárt négyszögébe eső városfal lebontását. A pesti magisztrátus azonban féltékenyen őrizte a Pest városát félkörben övező városfal erődjellegét és így annak megbolygatását vagy lebontását, ha kisebb szakaszon is, amíg módjában állott, mindenképen meggátolta. Igy Martinelli 1738-ban a városfalon belül levő telek határai közé szorítva, mivel az eddig felépített épületszárnyakban nem 4000, hanem legfeljebb 2500 lélek volt elhelyezhető, belső udvari épület-traktusok szaporításával módosított tervet ajánlott kivitelre ideiglenes megoldásképpen. Az udvarbeli három új épület-traktus tervét azonban a bizottság, azzal érvelve, hogy ez új épületszárnyaknak a meglevő traktusokhoz közel való építése azokban félhomályt, sötétséget, a sok friss levegő gyüjtésére szánt tágas udvarokban levegőtlen fülledtséget és ezáltal könnyebben betegségeket idéz elő, elejtette, s az invalidusháznak eredeti, négy belső udvaros teljes quadrummá való kiépítése mellett döntött, amelynek megvalósításához újabb telek vételét sürgette.

A szükségelt külső telek szerzésének a vajúdása alatt, 1739 februárjában a bizottság az invalidus-templom számára tervrajz szerinti orgonát rendelt *Gottfried Sonnholtz* bécsi orgonakészítőnél, amely orgonának a plasztikai díszét *Pietro Antonio Gamba* bécsi szobrász faragta március 8-án kötött szerződés alapján. Mivel pedig a bizottság a pesti városfal fennálló akadálya s a telekszerzés nehézségei dacára is végleg Martinelli nagyméretű quadrumos terve megvalósítását tűzte ki célul, április 12-én szerződésre lépett *Salomon Kleiner* (1700—1761) rézmetszővel a Martinelli-féle invalidus-házterv nyolc részletének a rézbemetszése végett, amely metszetek 1740 február elejére készültek el és a pesti invalidus-háznak a város tájképébe helyezett madártávlati összképét, földszinti s emeleti alaprajzát, főhomlokzatát, az egész épület szélességi meg hosszúsági keresztmetszetét és a templom szélességi meg hosszúsági keresztmetszetét ábrázolják. E rézmetszetű képek elkészítése, amelyeknek az volt a céljuk, hogy a Martinelli-féle tervet népszerűsítsék, azt megőrizzék és alkalmas időben a továbbépítés meg belső kiképzés mintájául szolgáljanak, körülbelül a végét jelentette az invalidus-ház építésének. Hiszen a következő 1741. évben a Sütő-utcai épületszárnyat még kilenc ablaktengelynyi hosszal a városfalig kiépítve, az építkezésnek Martinelli terve szerint való továbbvitele véglegesen megszakadt és az invalidus-ház befejezetlenül húzódó oldalszárnyaival csonkán maradt, mert időközben elvesztette Savoyai Jenő herceg († 1736) és VI. Károly császár († 1740) személyében leghatalmasabb pártfogóit, bár Mária Terézia állandóan érezte kegyességét és jótékonyságát e humánus katonai intézménnyel és kivált annak templomával.

A Sütő-utcai épületszárnynak a városfal felé eső végén még folyt az építő munka, amikor szeptemberben a pozsonyi trónmentő „vitam et sanguinem“ jelenet lelkesedése nyomán

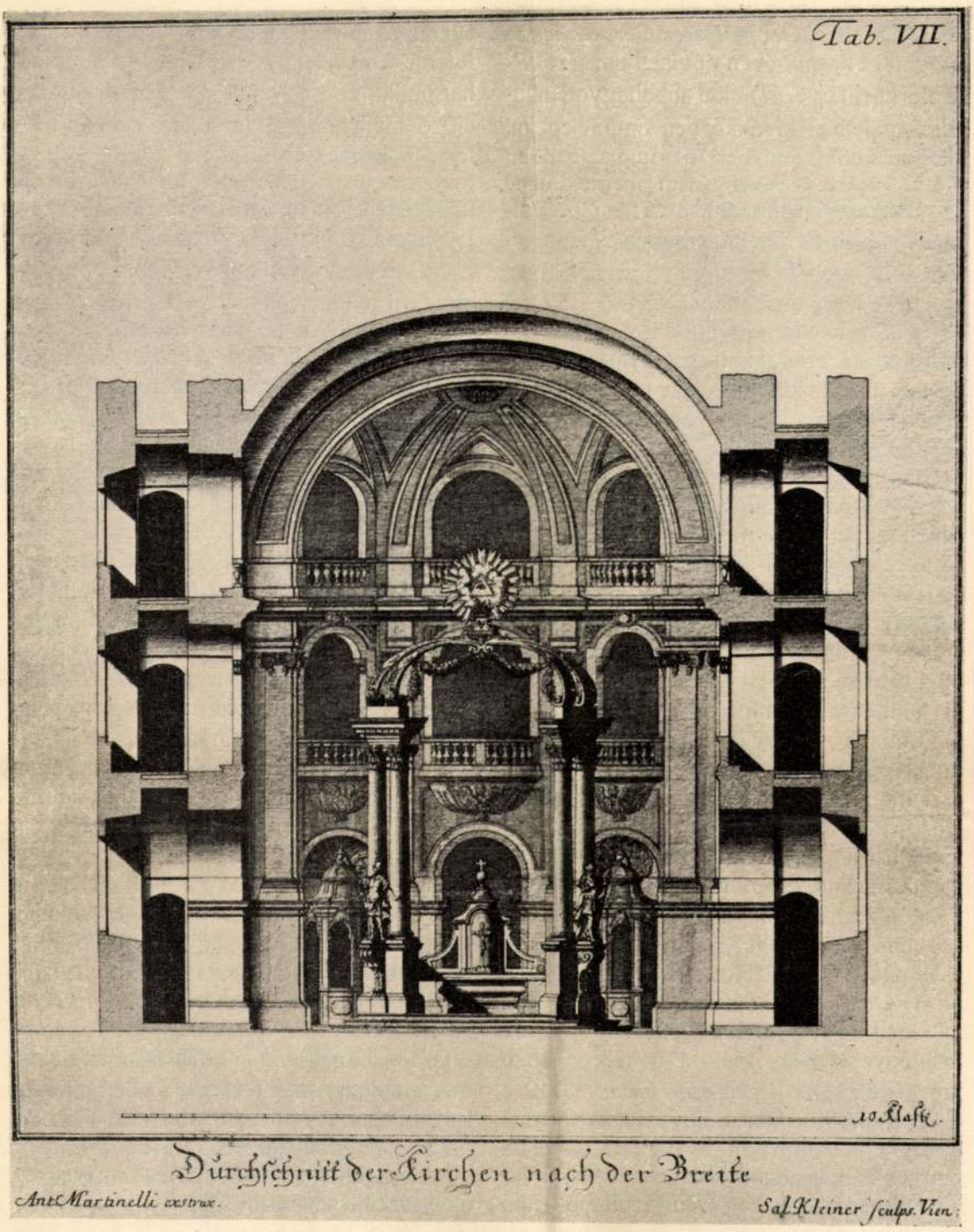

AZ INVALIDUS-TEMPLOM SZÉLESSÉGI KERESZTMETSZETE
Martinelli A. E. terve, Kleiner S. rézmetszete 1739-ből a Bp. Szfőv. Múzeumban

futár érkezett azzal a hírrel, hogy Mária Terézia udvarával együtt a porosz és bajor hadak támadása elől a védettebb Budán kíván megszállani. Gróf Styrum Ottó budai katonai várparancsnok látva a Prati által tervezett és időközben elhanyagolt budai királyi palotának az uralkodó udvar befogadására már alkalmatlan állapotát, a pesti invalidus-házat ajánlotta a királynő szállásául. De október elején a dunaparti ikervárosokban nagyobb méretű pestisjárvány törvén ki, a királynő ideutazása elmaradt az invalidus-ház pótolhatatlan veszteségére, mivel befejezetlen csonkaságára nem terelhette rá közvetlenül a királynő figyelmét. A továbbépítés abbahagyásával azután 1742 márciusában az épí-

tés felügyelője, *Georg Peter Gergetitsch* is lemondott tizenöt éven át viselt tisztjéről.

A Martinelli († 1747) által abbahagyott invalidus-épületben kiváltképpen ama fejedelmi látogatás után, amikor 1751 augusztusában Mária Terézia férjével együtt megtekintette az invalidus-házat, már csak a templom fölszerelésének és berendezésének a megszerzése folyt kisebb, szaggatott részletekben. Igy 1752 márciusában a királynő Bécsből egyházi ruhákkal együtt 24 darab fából faragott és aranyozott gyertyatartót meg 8 fafeszületet küldött e templomnak. Később 1762-ben azonban utasítást adott, hogy e templom fölszerelése lehetőleg Pesten szereztessék be. Ezidőtájban a csarnoktemplom közepén 1755-ben felállított főoltáron kívül tervezett négy mellékoltár közül kettő építtetett fel kőből. A harmadik és negyedik mellékoltár még készülőben sem volt, amidőn 1764 augusztus elején az irgalmasok invalidus-házbeli rezidenciájának a vikáriusa jelentette, hogy az alig harminc éves fából faragott főoltár szúrágás folytán pusztulóban, a tervezett négy mellékoltár közül kettő még hiányzik, a miseruhák javításra már alkalmatlan, foszlásban és a templomi fehérneműben nagy a hiányosság.

E vikáriusi memorandum előtt az invalidusház parancsnoksága is több javítási munkálat végrehajtását kérelmezte. A királynő azonban csak a legszükségesebb javítások eszközlését engedélyezte s a csatornának, amely ellen a pesti magisztrátus állást foglalt, meg a zárófalnak az építésébe egyelőre nem egyezett bele. Majd 1765 februárjában megbízta *Franz Anton Hillebrandt* (1719—1797) kamarai építészt, hogy az építsen az invalidus-templomban új főoltárt, továbbá emeljen a megszaporodott elmebeteg invalidusok számára negyven szobából álló tébolydaépületet, amely Corruptenhaus néven ismert tébolydaépület a városfalon kívül a félrondella és a Rostély-utcai kijáró között zárt belső udvarral, ⊓ alakban csatlakozott az irgalmasok vezette kórházi szárnyépülethez; és amint a királynő magánkiadásainak a számadásaiból kitűnik, ugyanekkor és ugyancsak *F. A. Hillebrandt*-tal építtette az invalidus-templom orgonáját és kórusát; minde munkálatokat Hillebrandt 1765 és 1766-ban végezte a saját, de reánk nem maradt tervei szerint.

Bizonyosan ezek után, de keletkezésük pontos idejét nem ismerve, épülhetett a templom harmadik és negyedik mellékoltára is az előző mellékoltárok módjára szintén olajfestésű képekkel ellátva; a főoltár képe a keresztre feszített Megváltót, a mellékoltárok képei szent Annát, segítő szűz Máriát, szent István magyar királyt és istenes szent Jánost ábrázolták. A templommal kapcsolatos és annak a fundamentumában kiképzett kripta rendezésére 1780-ban tért reá az invalidusház vezetősége, amikor *Schima Ignác* építési felügyelő abba 400 halotti fülke építésére készített tervet; azonban költség hijján csak 100 halott számára való fülke épült; a sírbolt átalakítási munkálatait *Josef Gerl* bécsi építőmester végezte 1781 folyamán.

A sírbolt celláinak és bejáratának a rendezése szinte szimbolikus jelentőséget rejtett magában az invalidus-házra nézve. Mert II. József 1783 július 10-én, Pozsonyban kelt iratával úgy intézkedett, hogy a pesti invalidus-házból az invalidusok máshol helyezendők el; majd novemberben a pesti invalidus-házat gránátosok kaszárnyájául szánja s a templomot emeletekre osztva a gránátosok ispotályául kívánja felhasználni, a városfalon kívül álló tébolydaépületet pedig a Pestre költöztetett tudományos egyetem céljaira óhajtja fordítani. Az uralkodó gyors utasításai nyomán megindult az invalidusok költözködése, a betegek és a fölszerelés szállítása Nagyszombat felé; a betegek távozásával a kórteremben 1784 március 22-én mondatván az utolsó mise, annak oltára profanáltatott. Május 8-án az invalidus templom fölszerelése s berendezése került leltározás alá; július 27-én a templom megfosztatván vallásos rendeltetése jellegétől exsecráltatott. A templomi tárgyaknak az értékesítése az újságban közhírré tétetvén, július 28-án bonyolódott le azok nyilvános árverése.

E jozefinista licitáció világosságot derít az akkori pest-budai műpártolásra és a műpártolók személyére egyfelől, a megvásárolt tárgyaknak a továbbkutatás szempontjából felhasználható gazdacserére másfelől. A főoltárt mindenestül és a szent Anna mellékoltár képét báró Sándor Antal, a hétszemélyes tábla ülnöke vette meg; istenes szent János oltárképét Degenschild alezredes neje szerezte meg; a keresztút 14 képét a ceglédi

plébános váltotta magához; a templompillérek díszítésére használt 11 darab ismeretlen ábrázolású festmény gróf Gyulay Sámuelné, Alvinczy József generális, a ceglédi meg turbáli plébánosok, továbbá Heckel Antal és Karaisl József polgárok között oszlott meg; hét kisebb alakú s meg nem nevezett tárgyú kép Jelessyné, Spiro József és Biretty Antal polgárok tulajdonába jutott; az orgona s a keresztelőmedence a kecskeméti plébánoshoz került; egy régi szószékre a tökölyi plébános tette rá a kezét; a fafeszületek majd mind polgároké lettek, míg a nepomuki szent János szobrocskájával díszített sekrestyei szekrény Götzel zsidóé lett; a három harangot Kohl János pesti harangöntő vásárolta meg. A becsárak oly alacsonyan olcsóra voltak megállapítva —, így a főoltár, amely Hillebrandt terve szerint készült, 100 forintnyi kikiáltási becsárban 106 forintnyi összegért cserélt gazdát, — hogy minden tárgy elkelt a becsárnál, amely egyúttal kikiáltási ár is volt, alig magasabb áron a segítő szűz Mária s szent István király mellékoltárképeinek a kivételével, amelyeket hihetőleg, hiszen becsáruk csak 2—2 forint volt, a gránátos kaszárnya kórházi kápolnája számára tartottak vissza. Az ékességeitől megfosztott templom az invalidus-háznak kaszárnyává való átalakítása áldozatául esett, mert az uralkodó rendeletéből emeletekre osztva ispotályul lett berendezve. A felmerült átalakítások megtervezésével ugyanis *F. A. Hillebrandt* lett megbízva s az uralkodó az átalakításoknak Alvinczy József tábornok véleményezésével ellátott költségvetését még július 8-án rövid Placet-jével lezárván, a pesti invalidusházból gránátoskaszárnya lőn, amelynek később Károly-kaszárnya lett a neve az alapító uralkodó tiszteletére.

Forrásaink: A Hofkriegsrath és az Invaliden-Amt 1714—1784. évi anyaga a bécsi Kriegsarchivban. A pesti városi tanács jegyzőkönyvei 1714—1784 közötti időből a Bpesti Szfőv. levéltárban. Diarium P. Emerici . . . és Liber Diarii . . . több kézirati kötete a szervita atyák pesti könyvtárában. Urbarium V. Conventus Ord: Serv: B. M. V. ad S. Annam Pestini . . . kézirat a szervita atyák pesti könyvtárában. Hillebrandt F. A. 1765—6-i szerepére vonatkozó levéltári adatokat Fleischer Gyula k. b. kutatásainak köszönjük. Fritz Wehr: Ursprünge und Entwicklung der Invalidenversorgungen in Österreich-Ungarn. Tulajdonképpen Fritz Hof őrnagy úrnak, a bécsi Kriegsarchiv főtitkárának kéziratban levő tanulmánya. Schmall Lajos: A Károly-kaszárnya. Adalékok Budapest székesfőváros történetéhez. II. kötet. Budapest, 1899. 67—74. old.

SCHOEN ARNOLD

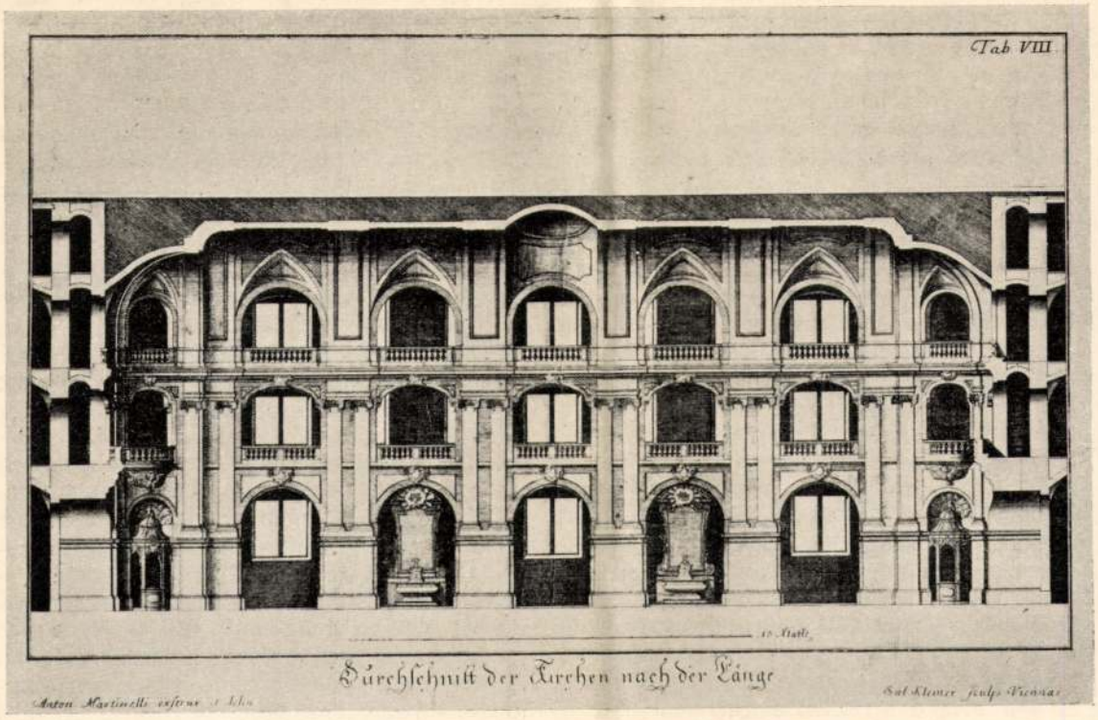

AZ INVALIDUS-TEMPLOM HOSSZÚSÁGI KERESZTMETSZETE
Martinelli A. E. terve, Kleiner S. rézmetszete 1739-ből a Bp. Szfőv. Múzeumban

TOSCANA SZOBRÁSZATA A QUATTROCENTÓBAN

II.

Még jobban megismerhetjük a quattrocento-szobrászat természetét, ha nemcsak a maga egészében nézzük történetileg a stílusalakulást, hanem külön is szemléljük az egyes szobrászi problémák megoldásának fejlődését. *A quattrocentóban merült fel ismét az újkori szobrászatnak két legfontosabb témája, az akt és az arckép.* Mindkettő az új szellem bevonulásával diadalmaskodott. Az egyéni arckép ugyan nem ellenkezett a gótikával, mint ahogyan az Alpokon túl a XV. században tényleg megférték egymással, de az akt önmagáért való tisztelete, művészi jelentőségének elismerése csak az Itáliában megszülető renaissanceban éledt újra.

A középkori művészetben, így a trecentóban a meztelen emberi test mintázása csekély szerepet játszott. Csak ott érvényesül, ahol a kép vagy a szobormű tárgya ezt előírta, mint például a megfeszített Krisztus, az ősszülők, a föltámadók, vagy egyes vértanuk ábrázolásában. Templomok gazdag faragású portáléinak szimbolikus, allegorikus vagy dekoratív díszei között is találunk itt-ott aktokat, de szerepük csak másodrendű. Mintha az ókor démonai jelentkeznének lopva a középkor skolasztikus eszmevilágában. A proto-renaissance epizódok alkalmából időről-időre szintén előtérbe jutott az aktábrázolás, de ez csak ideig-óráig tartott. A gotikus szellemű Giovanni Pisano még átveszi atyjának, Nicolának ruhátlan Herkules-ábrázolását, azonban milyen elkényszeredett, fanyar ez az akt az idősebb Pisano egészséges, erőteljes Herkulese mellett.

A renaissance-nak a való élet törvényeit, szépségeit és az antik eszményt recipiáló felfogása ismét előtérbe állította az aktábrázolást. Nem ment ez egyszerre, mint ahogyan a gotikából való kibontakozás is csak fokozatosan történt. Jacopo della Quercia ugyan azonnal, szinte túlkorán nekifeküdt az aktábrázolásnak, de ugyanekkor a ruharedőknek a burgundi gotikára, Claus Sluterra emlékeztető, szenvedelmes halmozásában is örömét lelte. Zseniális időelőttisége miatt az aktábrázolás terén Querciának nem lehetett olyan fejlődéstörténeti jelentősége, mint Donatellónak. A firenzei székesegyház Mandorla-kapujának szépséges kis relief-aktjai viszont antik minták alapján jöttek létre.

Donatello — mint már említettük — óvatosan megy itt előre. Eleinte csak puttói, angyalkái teljes aktok. Nagyrészben bennük próbálja ki, tanulja meg a meztelen emberi test ábrázolásához szükséges plasztikai problémákat. Magának a puttónak diadalmas bevonulása a művészetbe is igen nagyjelentőségű esemény. A derűt, az élet antik szellemű felszabadulását jelenti a középkor nyakig begombolt aszkézisével szemben. De nemcsak puttóinak meztelenségében, hanem az Orsanmichele és a Campanile fülkéi számára mintázott szentjeiben, prófétáiban is mindjobban hangsúlyozza Donatello a ruhaleplek alatt a test fölépítését. A Jeremiás és a Zuccone köntösének redőzuhatagai alatt az idomok erőteljesen jutnak kifejezésre. Az alakok nincsenek úgy felöltözve, mint régebben a trónoló Szent János evangélista, Szent Márk és a páncélos Szent György. Ez már az antik szellem testet-lelket kibékítő befolyására utal. Végre a harmincas években, bronzból való Dávidjában már teljes aktot mintáz a mester. Az első szabadonálló ércakt az antik világ óta.

Donatello bátor tette azonban nem találhatott általános követésre. Egyfelől a korai quattrocento szelleme még nem érett meg a tömeges aktábrázolásokra, másfelől a művészetnek a vallással való szoros kapcsolata sem engedte mindjárt előtérbe jutni az akkor megszülető l'art pour l'art gondolatát. Csak a század második felében, a részben használati célokra készülő, kisebb dísztárgyakban, a firenzei és páduai kis bronz-szobrocskákban jutott diadalra az aktábrázolás. Itt kelt ki a Donatello vetése. A humanizmus győzelme volt szükséges ahhoz, hogy az antikszellemű, a vallástól független l'art pour l'art-gondolat kifejlődhessék. De azért a vallásos ábrázolásokon belül is tovább érik az aktábrázolás. Az egyháztól is kaptak a mesterek olyan feladatokat, amelyekben az emberi test mintázásában való haladásukat bizonyíthatták. Magának Donatellónak e téren való fejlődéséről a páduai S. Antonio megfeszített Krisztusa számol be gyönyörűen. Nemcsak a test szerves felépítése jut sokkal tökéletesebben, részletesebben kifejezésre benne, hanem a mester természetmegfigyelése is nemes idealizmussal párosul a szoborban.

Még e Krisztus előtt vitte előbbre biztos lépéssel az aktábrázolást Antonio Rossellino az empolii Szent Sebestyénével. Nemesebb, finomabb és anyagszerűbb itt a test, bonyolultabb az alak beállítása, mozdulatmotívuma, formaharmóniája, mint Donatello Dávidjában, e mellett érzéstartalma is mélyebb, lelkesebb. Gyönyörű szintézise az antik testkultusznak és a középkori bensőséges kereszténységnek. Talán az egész quattrocento legszebb szoboraktja. Mozdulatának kontraposztjával megelőzi Michelangelónak II. Gyula pápa síremlékéhez készült egyik rabszolgáját (Louvre).

fényesen bizonyította, hogy a virágkedvelő mit képes elérni lelkesedéssel és a virágok igaz szeretetével.

Lokovsek Antal Budapestről igen gazdag és tartalmas gyűjteménynyel vett részt a kiállításban, a melyben számos eredeti újdonság volt. Körűlbelől 120 Chrysanthemumot mutatott be számos példányban.

Ifj. *Jelinek* Ferencz nagyváradi kertész cserepekben nevelt törpe Chrysanthemumokkal gazdagitotta a kiállítást, egy pompás havasi ibolyacsoporttal együtt.

Nádassy József kolozsvári kertész cserepekben nevelt törpe Chrysanthemumokat hozott a kiállításra egy egész vaggon-rakománynyal.

Mühle Vilmos, a temesvári kertészek nesztora remek virágkötészeti munkákat állitott ki, melyekben a Chrysanthemum virág volt az uralkodó. Asztaldísze zöld és sárga Chrysanthemumokból általános tetszést keltett, úgyszintén minden egyes más darabja is.

De ki irná le mindazt a szépséget és pompát, a mit a kiállításban látni lehetett. Leirni azt nem is lehet, látni kell azt és gyönyörködni benne. A temesvári kiállítás kicsiben megmutatta, hogy a magyar kertészek is tudnak szépet olkotni, s kiállják a versenyt külföldi társaikkal.

Kardos Árpád.

CHRYSANTHEMUM-BOKRÉTÁK.

RÉMHIREK.

Mint minden nevezetes esemény, az orosz-japán háború folyamán is tömérdek többé- kevésbbé rémes hir került forgalomba, melyek egy részéről mindjárt másnap kiderült, hogy egy szó sem igaz belőlük, más részük azonban napokig tartotta magát, a míg az események rájuk nem czáfoltak. Az izgatott idő a legjobb talaj mindenféle rémhirek keletkezésére, ámbár néha a legbékésebb és legcsöndesebb napokban is a legképtelenebb hiresztelések kelnek szárnyra, sőt hitelre is találnak.

Hogy keletkeznek az ilyen hirek? Háborús időben az aggodalom szüli s táplálja őket. Különösen a határvidékeken, a melyeknek először van okuk az ellenség betörésétől félni, van legnagyobb keletük. A félénk embert hazuggá teszi a képzelődés; az az ellenséges őrjárat, melyet állítólag látott valaki tíz mérföldnyire, a tizedik ember szájában már ezernyi katonából álló hadsereggé lesz, a mely a város szélén áll s ágyuit már rá is irányozza a házakra. Sokban hozzájárul az ily hiresztelések nagyranöveléséhez az emberi hiuság is: a ki valamit elbeszél, lehetőleg érdekessé igyekszik tenni, s mivel a hire annál érdekesebb, mennél fontosabb és izgatóbb, az illető, még ha különben barátja is az igazmondásnak, igyekszik mennél jobban felduzzasztani azt, a mit látott vagy hallott. A kik aztán hallják és tovább adják, ép így tesznek vele s így nő a hír szájról-szájra; és ha azok közt, a kik tovább beszélik, nem csupa igazmondó ember van, hanem akad nagyzoló és hazug is, akkor meg épen toronymagas szörnyeteggé lesz a hitvány szunyog.

Szinte hihetetlen, hogy néha micsoda lehetetlen dolgokat elhisz a közönség. Az 1848-iki berlini fölkelés egyik estéjén egyszerre csak az a hir járt a városban, hogy jönnek az oroszok s már Sziléziában állanak. Nem telt bele egy-két óra és a polgárőrség fegyverben állt. A dologból csak annyi volt igaz, hogy akadtak, a kik arra az eshetőségre gondoltak, hogy az orosz czár katonai segítséget fog nyújtani sógorának, a porosz királynak a fölkelés elfojtására. Az ötlet kivitelére azonban komolyan nem is gondoltak s különben is, ha az oroszok csakugyan csapatokat akartak volna küldeni Berlinbe, ennek már hetekkel előbb hire ment volna. A forradalmi hangulatban felizgatott lakosság azonban ekkor megfontolás nélkül elhitt mindent.

Néha még békés időben is elterjed és hosszú ideig, évekig is, fentartja magát egy-egy képtelen hír különösen a köznép körében. Ismeretesek azon legenda-számba menő mesék, melyeket Rudolf trónörökös életben létéről, titokzatos bujdosásáról, terveiről nem egy helyütt még ma is hisz a nép. A hetvenes években a porosz-sziléziai parasztok közt hogy hogy nem, egyszerre csak az a hit kapott lábra, hogy I. Vilmos császár az orosz czárral kártyázott és sok ezer gyermeket elvesztett, a kiket most az országban összefogdosnak, hogy Szibériát népesítsék be velük. Akárhogy czáfolgatták a képtelen hirt a hatósági emberek, a papok, a tanítók, kiirtani nem lehetett. Az egyik községbe aztán ép az iskolai idő alatt egy fekete szakállú ember jött a tanító látogatására. Valamelyik gyerek meglátta az idegent, elkiáltotta magát, hogy jönnek az oroszok Lett erre óriási ijedelem s általános menekülés. A gyerekek őrült rémületükben kiugráltak a tanterem ablakán, a szabadba, egyenesen a falu melletti erdőbe. A szülők pedig összeverődtek, az iskolaépület elé vonultak s halálra keresték az idegent s a tanitót, a kik csak nagy nehezen birtak megszökni. A gyerekek közül egyiket-másikat csak négy nap mulva találták meg az erdőben.

Háború idején az álhireket néha szándékosan terjesztik, a kiknek ez érdekükben áll, nem egyszer politikai czélokból. Nem egy ujsághir okozott már a nemzetek közvéleményei közt elhidegülést, sőt ellenséges érzületet.

A hirlapok szerkesztőségei tudják legjobban, hogy néha micsoda szörnyű hirek érkeznek hozzájuk s utólagosan kiderül a hamis voltuk. Hasonlóan sok ilyen álhir kerül forgalomba, de itt már sokaknak anyagi kárt is okoz: a börzén, a mely tudvalevőleg nagyon érzékeny és aggodalmas. Itt nemcsak a hirektől maguktól félnek, hanem attól a hatástól is, melyet ezek a közönségre s az üzletemberekre tesznek.

Mme V. DELAVIER ÉS NIVEUM CHRYSANTHEMUM-CSOPORTOK.

A TEMESVÁRI CHRYSANTHEMUM-KIÁLLÍTÁSBÓL. — Kossak Józ f fényképei után.

KLAUZÁL GÁBOR SZÜLETÉSI HÁZA.

— A mostani Központi Városház. —

Azon ezrekre menő illusztrácziók között, melyek Budáról, Pestről és Óbudáról, tehát a mai Budapestről és annak egyes részeiről, tájékairól, épületeiről készültek, kétségtelenül a legérdekesebbek és legbecsesebbek egyike az, melyet e sorok kiséretében bemutatunk.

A 15—18-ik századokban készült illusztrácziók legtöbbje ugyanis a képzelet szüleménye; van olyan is közöttök, mely a Szent Gellérthegyet a pesti oldalra teszi át; a legtöbbön hiányzik a helyes távlat, s a részletek pontossága. A most közlött kép azonban, főrészében a valóságnak megfelel. Főrészében mondom, mert ezen is nem annyira a képzelet, mint inkább a tervbe vett szándék látható. Ez a kép ugyanis a mai Központi Városházát ábrázolja, melyben száz évvel ezelőtt Klauzál Gábor született.

Ezt a képet ugyanis *Martinelli* Antal császári építész tervei után rajzolta és metszette *Kleiner* Salamon mainzi választófejedelemségbeli udvari mérnök. A kép eredeti metszete dr. *Vajda* Adolf budapesti ügyvéd és gyűjtő barátom tulajdona, ki szives volt azt kérésemre a «Vasárnapi Ujság»-nak közlés czéljából rendelkezésére bocsátani. Mint említém, ez a kép is csak részben felel meg a valóságnak, a mennyiben csupán főhomlokzata, Sütő- és Gerlóczy-utczai szárnyai, a főhomlokzatból merőlegesen kiinduló része, melyet templomtraktusnak szokás nevezni, s a mostani Városház-utczai homlokzattal párhuzamos középső része, valamint a sütő-utczai szárnynak a középső épületrészen túl terjedő része 43, s a Gerlóczy-utczai szárnynak a középső épületrészen túl terjedő része 66 méter hosszúságban van úgy kiépítve, a hogy azt Martinelli tervezte.

Megvan a valóságban az a két udvar is, melyet a templomtraktus, a közép épületrész, s a főhomlokzat és a Sütő- s Gerlóczy-utczai szárnyak képeznek. A képről látjuk, minő impozánsnak tervezte Martinelli: t. i. egészen a mai Károly-körutig akarta ezt kiépíteni ugyanolyan stilusban és beosztásban, mint a milyen a valósággal kiépített részeken látható. Azonban valószinüleg pénzhiány okozhatta, hogy az egész telektömbnek keleti fele, t. i. a Károly-körút felé eső rész kiépítetlen maradt, illetőleg csak fallal kerittetett be s idő folytán itt is történtek, azonban a főépület stilusától eltérő építkezések, milyenek a Károly-körút felé eső udvarban ma is láthatók s katonai czélokra szolgált különféle épületek, valamint a Károly-körúti homlokzatépület, mely utóbbit 1869-ben építették elég dísztelenül.

Nem levén birtokunkban a XVIII. század derekáról, t. i. azon időből, melyben Martinelli a «Rokkantak kórodáját»-t — mert ennek volt szánva az épület — felépítette, semmiféle tervrajza vagy távlati képe Pest ezen részének, és sem Rómer «Régi Pest»-je, sem egyéb irók nem nyújtván adatokat arról, minő házak vették körül a Rokkantak palotáját, azt kell mondanunk, hogy a bemutatott képen látható környezet is a képzelet szüleménye, vagy hogy legalább is sok fantáziával van megrajzolva. Ugyanis azon a tervrajzon, melyet Rómer közöl 1758-ból, épületünknek Károly-körúti homlokzata az akkori Szervita-utcza egyik oldalala, vele szemben egy házsor látszik, mely mögött az *akkori* Bástya-utcza huzódik, úgy hogy annak a mai Erzsébetváros felé néző részét már a rondellákkal ellátott városfal képezi, mely akkoriban a Kishid-utczától kiindulva, a mai Belvárost övezte s köralakban a mai fővámtéren át nyúlt a Dunáig. Valószinű azonban, hogy a sütő-utczai szárny mellett elterülő részen a képünkön látható temető megvolt, mert ott később sok emberi csontot ástak ki.

A Rokkantak kórodáját III. Károly király meghagyásából Eleonora királyné, Kollonics és Széchenyi érsekek adományaiból építették. 1716 május 28-ikán kötötték meg Pest városa és gróf Regol altábornagy a szerződést egy nagyszerű katonai kórházra megszerzendő telek ügyében. Az egész telek, mely hajdan a szerviták tulajdona volt, de csere útján a város birtoka lett, 4850 forinton ment át a katonai hatóság birtokába. Már julius 1-én megkezdték az építést és 1728-ban befejezték; de ekkor a templomtraktus még nem állott, s a Sütő- és Gerlóczy-utczai szárnyak is csak másfél emelet magasak voltak. A templomtraktus 1730 után épült fel, s a két oldalszárny jelenlegi magasságára még később.

Érdekesen irja le Schams ezt az épületet: «Pestnek valamennyi díszépülete között, mondja, első helyen áll a Rokkantak palotája; szilárd és szép épület, melynek homlokzata megérdemelné, hogy kényelmesen látható legyen, mert oly keskeny utczában áll és olyan magas, hogy annak megtekintésére nem is választhatunk olyan pontot, a honnan az egészet egy szempillantással áttekinteni lehetne. A nagyság és mérhetetlenség, az arányok nemes egyszerűsége, végre a kapuzatok izléses dísze, épen oly meglepő . . . A középső főkapu és a dór-izlésű két mellékkapu az akkori építési izlést mutatják. A középső kapu párkányán, mely két oszlopon nyugszik, egy óriási méretű Atlasz-szobor áll, s mellette nehány mithologiai alak. A mellékkapukat pilaszterek és trofeák diszítik, melyek között odaillő feliratok vannak. A főkapu felett a nagy arányokban készült császári sas látható, jobbra-balra két-két szoborral».

A főkapu feletti attikában ez a felirat látható:

IMP. CAROLVS. VI. S. A P. P. HANC. MOLEM, CONDIDIT
AD. SERVANDOS. MILITES. SENIO MORBIS.
VVLNERIBUS CONFECTOS
A. S. MDCCXXVIII.

Midőn az épület 1728-ban nagy részében elkészült, már nem katonai kórháznak rendezték be, hanem III. Károly parancsára a rokkant harczosokat helyezték el benne, a mit a fenti felirat is bizonyít. Volt itt templom, gyógyszertár, kórház, iskola, sütőműhely és mészárszék, vendéglő és lakások a tisztek s mintegy 1500—1600 rokkant katona számára.

1785-ben a rokkantakat kitelepítették az ország különböző helyeire, és az épületet laktanyává változtatták át; ekkor mindjárt két gránátos ezredet is elhelyeztek benne. 1804-ben a 32-ik gyalogezred is itt volt elszállásolva, s ebben szolgált mint őrnagy és itt lakott Klauzál János. 1817—1842-ig ismét rokkantak laktak benne, s ekkor már Károly-kaszárnya volt a neve.

Képünkön jól kivehető az Atlasz-szobor; a földgömb, melyet vállán tart, épen a II. emeletig ér, s az az ablak, mely közvetlenül a földgömb felett van, a tőle éjszak felé levő másik ablakkal együtt azon szobához tartozik, mely most a 241-ik számmal van jelölve, és melyben Klauzál Gábor született 1804 november 18-án.

A főváros 1894-ben vette meg ezt az épületet a katonai hatóságoktól 11 millió 200 ezer koronáért; és 1897-ben egyik, 1899-ben másik részét átvevén, Központi Városház czéljaira átalakította, s bár többféle változtatást és átalakítást végeztek rajta, a homlokzat megmaradt a maga eredeti alakjában azon kivétellel, hogy a kétfejű sasokat eltávolították róla s a főkapu fölé a főváros czimerét helyezték el, meghagyván az összes szobrokat, katonai jelvényeket és a négy gyönyörű domborművet, melyeket Hegedűs Ármin fővárosi mérnök előterjesztésére a főváros tanácsa megmentett az elpusztulástól és restauráltatott.

Azt a szobát, melyben Klauzál Gábor született, mint katona-gyermek, mert apja akkor még mint katonatiszt lakott itt, a főváros kegyelete emléktáblával fogja megjelölni.

Dr. Toldy László.

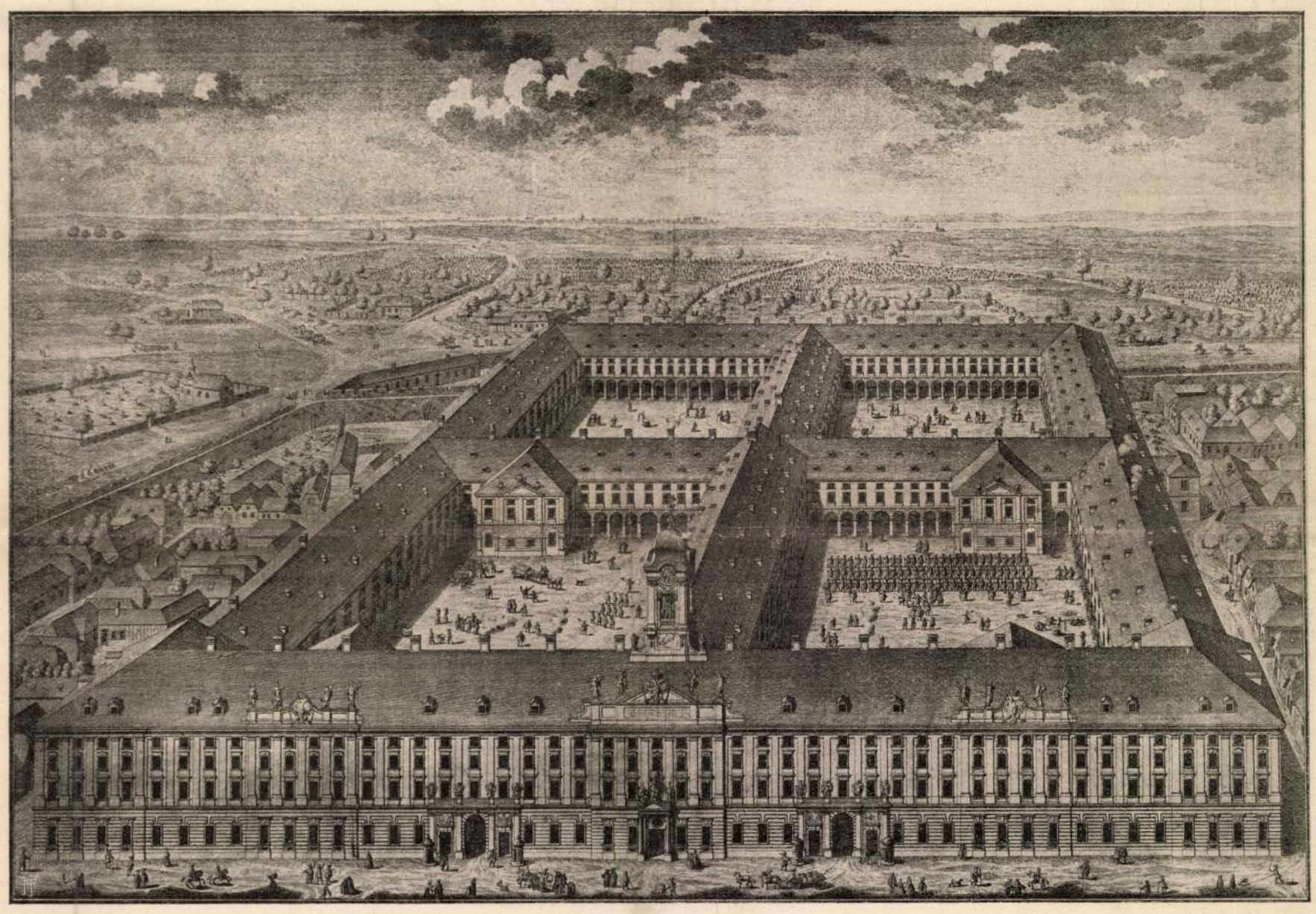

A ROKKANTAK HÁZA PESTEN. *Régi metszet után.*

Tervezte és építette Martinelli Antal császári építőmester. — Rajzolta és metszette Kleiner Salamon Mainz választófejedelemségbeli udvari mérnök.

EGYVELEG.

* **Bebelnek,** a németországi szocziálisták vezére és szónokának egy berlini özvegy asszony végrendeletében 840 ezer koronát hagyott.

* **Az amerikai Egyesült-Államokban** évenként 288 millió korona áru női szépítő szer fogy el.

MARTINELLI, Anton Erhard ejütén

KOPPÁNY, Tibor Chateaux de Hongrie XIIe - XIXe siecles. Bp., 1993 33.

MARTINELLI, Francesco építész

1695 - boldogasszonyi ferences tpl. átépítése.

Galavics Művtört.Ért. 1988 3-4 152. p.

35 A templom történetéhez lásd *Esternazy Pál:* Az egész világon . . . 65—69., és Mennyei Korona . . . 34—36. (idézve az előző jegyzetben), *J. Sebacher:* Der zum vierten Erbaute Tempel Salomon (Tirnau, 1703.), *Nagy Béni:* Herceg Esterházy Pál nádor a ferencesek jótevője. Klny. Az egri főgimnázium Értesítőjéből, 1902—03. 32.; *Horváth Athanáz:* A boldogasszonyi kegyhely története. Nezsider 1926.

du Centre Beaubourg a entrepris,depuis
spécialisé sur les arts plastiques
Bulgarie, Hongrie, Pologne, R.D.A,
S, Yougoslavie, dans le but de répon-
rs :

ssance des grands mouvements histori-
ble fut déterminant dans l'évolution
national.

n de la Documentation et de l'histoire
vité créatrice passée et actuelle des
rop souvent négligée.

s vaste (historiens, sociologues, sla-
eur totalité les phénomènes culturels

spondent au sein de la Documentation,

arisme et avant-garde russe, construc-
slave, cubisme et surréalisme tchèque...
st constitué essentiellement de la
ues anciennes du Musée National d'Art
Delaunay, J.Sima,Kupka...) et est
ofiches.

iel, le réalisme socialiste, qui mé-
et politique, et par les répercussions
tion artistique des pays socialistes
omaine se compose surtout d'écrits
ns une société socialiste, sur les
tc... Les principaux documents étant

MARTINELLI, Johann Erhard ajtter

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
13,

Martinelli ~~Janos~~

Giov. Batt. épitesz
id.

l.

Uxa. 137. l.

MARTINELLI, Johann Baptist in.

SEMANKO, Andrej - SULCOVÁ, Jana: Barokové cestné nádvorie Bratislavského hradu. = Pamiatky muzea, 19, 1993, 1. 29-31. ill. E

II.

48. évi pozsonyi, utolsó rendi országgyűlés
zívök sugallatára, önként lemondtak kivált-
s az ország minden rendű és rangú lakossá-
k keblükre ölelni. Ez a nemes gesztus Pest
ára sem maradhatott hatás nélkül s az asz-
folyamata még erősebben megindult. De
a nehéz idők jöttek. A szabadságharc le-
án beköszöntött a német világ, rendőrura-
górendszer. Aránylag kevés magyar vállalt
atalt. Az adóprés egyre jobban dolgozott.
an zaklatták a lakosságot. Ez az elnyoma-
még közelebb hozta a magyart a német
a falut a városhoz. A Bach-rendszer kez-
kellemetlenebb lenni s a lakosság, egyaka-
rtust csinált belőle, hogy a rendeleteket ki-

MARTINELLI, Johannes epitet

Balázsfalva, Szentháromság templom, 1738

Porumb, M.: Catedrala Sfânta-Treime din Blaj la 1751. = Acta Musei Napocensis, 32. 1996 353-357. ll

északkeleti apszis félkupolájában fennmaradt freskó
át ábrázolja. Alatta a három keleti fülke oldalfalain
nyugati fülkében egyes szentek önálló képei – Szent
kaptak helyet. A képek tiszta szerkezeti felépítése, az
sa, amelynek egyik szép példája a *Királyok imádása*-
mmel teli ábrázolások a padovai–velencei műhelyek,
ra utalnak. „Az *Utolsó vacsora* bemutatásánál a
lyt. A terített asztal és a tevékenykedő apostolok
zést. A jelenetek térbeliségére fordított figyelem tanúi
s, hosszú asztal vagy a *Feltámadás*-képen a hatszögű
és a *rimabrézói* falképek. A gerényi *Angyali üdvözlet*
máival azonban sem a gömöri, sem az észak-itáliai
nnes Aquila *veleméri* falképein és néhány 14. század
fenséges Istenanya- és Angyali üdvözlet-képek alatt
zus és Mária közös trónuson ülnek. Az ugyancsak
koronáját érinti. A 14. században ez a képtípus kissé
ob magát a koronázást látjuk; Mária szinte kivétel
yi képen, amelyhez hasonló a *zsegrai* falkép és Nagy

gre szorítkozó, monumentális formái és ikonográfiai
ben. A keresztboltozat négy cikkelyében a *Majestas*
képe, a mennyországot jelképező *Ábrahám kebele* és
A keleti falon, a keskeny gótikus ablak két oldalán
a van. A déli falon az ablak két oldalán Dvořáková
alószínűbb, hogy a Háromkirályok imádása-kép
Utolsó vacsora, Jézus elfogatása, Jézus Pilátus előtt,

Martinelli, Giovanni
Battista

balázsfalí katedrális
1738-1740

l

Heklerung
104. l.

Fizetendő 190.....tól ~~¼ évi~~ havi.....kor.....fill. részletben.

Korvin Testvérek. Budapest.

Martinelli Giov. Batt.

epilis

l.

Tölgyes Pozsony

17. l. 18. l. 20. l.
21. l. 24. l. 28. l.
85. l

A. és Társa

KHÁZ R.T.

:pont: Budapest, IV., Szervita-tér 3.

Vesse el a kockát!

:elt négyzeteket sziveskedjék a vonalak mentén behajtani, az igy nyert

erencsekockát feldobni

felső lapján mutatkozó
ıot sürgősen megrendelni Töröknél!

Budapest, a postabélyeg kelte.

tisztelt Cim!

orsjáték alkalmából a szerencse reményében keres-
hisszük, hogy Ön is, mint oly sok ügyfelünk, fő-
jut. Tudjuk, hogy mindnyájunk életét a szerencse
ezért ragadjuk meg a kinálkozó alkalmat és ne
ink közül kisiklani.

Martinelli Giovanni

Battista

d.

Wag Dej

179-b

...in Dalla Torrette 12 Aprile 1898: V. 22-ém (191/98).—

...tt 1901: VIII. 26-án 373 eln.sz. alatt

1476. h) Olasz mester:

Tebéu.

Egész alak, ál
szarvai és farka

Fa, magas
Vétetett Della
L. 191/98. II.

1897: VII. 31-
el. (480 97)

Martinelli, Giovanni Battista

I.

Bíró — Erdmüd

117. l.

századok művészeti törekvéseinek megítél
meggyőződést kelthetik, hogy a keresztény
művészetünknek az első erősebb impulzu
művészi formáikat.

Az egyház mindenkor felismerte a
ápolta, mint olyan eszközt, mely a hitbuzg

Erre mutat a missalék (misek
kiállításunkon a szakemberek figyelmét mé
legrégibb, hártyára írott emlékeit a XIII., X
egészen a XVIII. századig.

Voltak köztük történeti nevezetessé
(Kassa) küldött be, Nagy Lajos király tu
Ez utóbbit a bécsi Bibliotheca Rossiana kü
tatvány) és az egykor Bornemisza Péter tu
esztergomi papnövelde, az utóbbit a nyitra

A lithurgiai énekgyűjtemények kö
énekeskönyvek (1523), az Antiphonari
és a Batthyány-Hymnarium a XVI.
könyvtár, a csíksomlyói Szent Ferencz-ren
a Felsőmagyarországi Múzeumegylet és a

Egyházi zenénk ezen régi emléke
kutatóra nézve, mely egyrészt az I. Gergel
nos érvényben volt énekrendszer szerint í
részt pedig a hangjegyírás történetét az u
a jelen korban használt hangjegyírásig fe

részint szerzettek, részint alkalmaztak. E
t említett dallamok révén is oly közked-

zetes újítás jött létre, mely annak későbbi
egyházak zenéjével szemben mind a mai
mely a velenczei születésű ANDREA GABRIELI,
tanítványa GIOVANNI GABRIELI (1557—1613)

forma kiszélesbülését is maga után vonta
tben a kath. egyház zenekincsét gazdagítani.
Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Cherubini,

MMEL NEP. JÁNOS-é (1778—1837), ki mint
országon működött, mint Esterházy herczeg
mindenkor a legnagyobb dicsőség jutott
gszakításokkal ott is tartózkodott 1837-ben
laturája tulajdonában levő olajfestésű arcz-

igen gyéren számol be a történelem. Neveik
eledés homályába merülhettek. Kiállításun-
1840 körül élt szabadkai karnagy volt képvi-
r-Lexikon», «Valódi éneklő» czímű énekgyűj-
zérkönyve, egy «Halotti mise», egy Te Deum
levél 1826 és 1831-ből, melyek a római pápa

Martinelli Giovannis

Battista

iunior

épicier

l.

Budinis 108. l.

Martinelli Giovanni Battista

senior

épitéri

1701 – 1757.

Fu al servizio della Regia Camera Aulica ungherese: costruì il Palazzo Camerale di Posonio.

ired

109. l.

Budinis. 158. l.

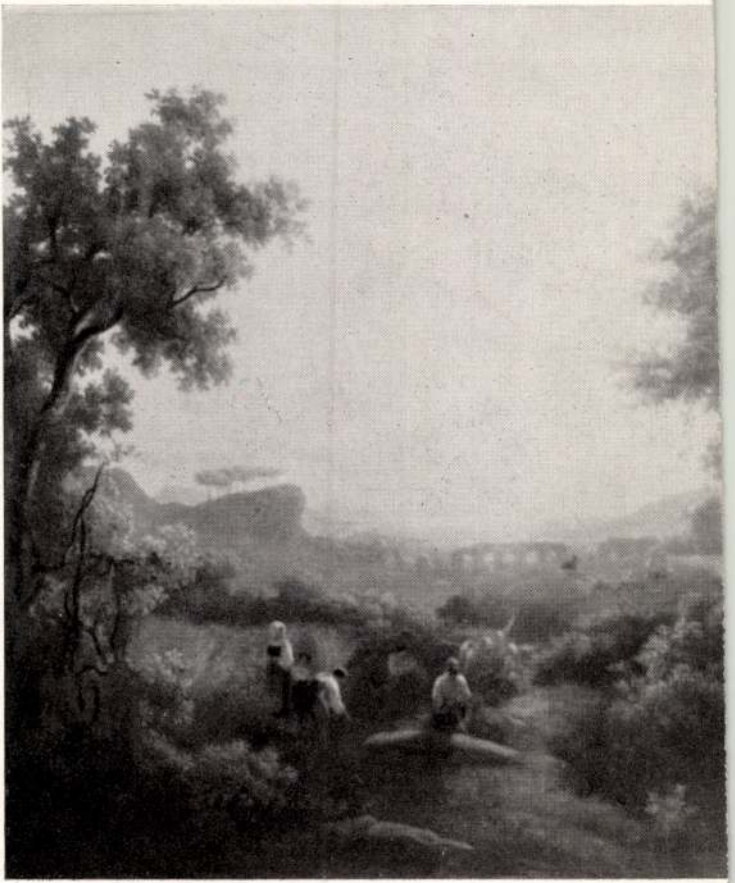

307

MARTINELLI, Anton Erhard

Berger, Michael: Újépület régi alapokon. = Athanasiana, 7. 1998. 9–19.

Balázsfalva, gör.-kat. vetesenyhi

MARTINELLI, Johann Baptis epitet

Alsókorompa, Brunnvik Karly

Ars, 1996/1-3. 162 skk.

Gerát, Ivan: Narodnim

5. Kehely, aranyozott ezüst, kerek talpán s cuppakos
művű virágok közt üres cartoucheok. 1726. 22 cm n

6. Cibórium, réz, czopfstílű.

7. Fagott a XIX. sz. elejéről.

M. SCHEILLV

IN OFEN

A. B. jelzéssel

8. Imago Mariculosa B. M. V. Casoviensis. XVII. s
olajfestmény.

9. Cibórium, aranyozott ezüst. Hic calix in ciboriun
1720 felirattal. Hatkaréjos talpának oldalpereme átt
levélfűzéres, alma alakú gombján hat rotulus tokosa
rózsákkal, cuppakosarán egymásbaolvadó domborm
ból: Izsák feláldozása, Jákob és Rachel, Magdolna J

tt. P. U.

MARTINELLI, A. E. építész

Pesti Irgalmasrend háza, ma:
Városi Tanácsház Városház u. 9-16.
(1727 - 1735.)

Gerő László: Építészeti stílusok
88. l
Bp. 1954. 90. l

MDK

Anton Erhardt Martinelli, épitész

pesti invalidusházának egyes épitészeti elemeit felismerhetjük Entzenhoffer alkotásainál. De ezek általános érvényü tulajdonságok, nem tekinthetök egy bizonyos mester hatásának.

Bertalan Vilmos: Az óbudai és kiscelli trinitárius kolostor és templom. Bp. 1942. 1-12. repr.

Martinelli Dome-
nico

epistola

Budinis

107, 158. l.

Mádtam a parancsot a gondno
sze a környéken sehol sem talált hasa
formájú cserepekkel a tetőt most ma
Tekintve a körülményt, hogy a
völgy torkolata mellett szabad téren a
viharok szeszélyének, úgy voltam bátor
ni, mert az le lesz szegezve és javitá
Az apsis és a torony rozsdás bádog
tom a templom jellegének meg-felelő
Mivel teljesen uj fedésről van m
tóságodat, kegyeskednék e munkálatot
eddig tatarozási munka nincs kilátásba
is lesz egyhamar.
A szt. István kápolna tisztán o
hogy évenkint csak Aug. 20án egyetlen
isteni tisztelet, nem mondható a közse
Alázatos kérésem m

Nagybörzsöny 1915. Jan. 2án

R. KATH.

Martinelli Domenico

1650 - 1718.

toszkán épitész

Costruì la chiesa degli Olivetani sul monte Zobio presso Nyitra tra il 1691 e il 1695. Lavorò anche Vienna.

Budinis

158. l

...országos bizottságá —

Domenico Mortignelli

magyarországi alkotása a Nyitra melletti Zobor hegyi kamalduli remeteség 1690-ből.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

271

Martinelli, Domenico.

A brünni egyetem kiadványában Domenico Martinelli barokképületeiről Morvaországban, valamint Maulbertsch és Leicher festményeiről Nikolsburgban találunk cikkeket /Das Münster, 1969. 418.l./

Bedő Rudolf: Az 1969.évben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. - Művtört.Ért.1971.1.sz.67-79.l.

7o.l.

Domenico Martinelli

által 1690-ben épített kamaldúli remetességről képült rézmetszet. Reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

281

1

Domenico Martinelli

tervei alapján épülhetett fel az első francia kastélytipus a győrmegyei Rárón.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970. 152 l

27 l

Martinelli, Domenico és Francesco

olasz mesterek, magyarországi

munkásságuk emlitése

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975

225.old.

Martinelli Francesco Saverio

epitetis

Budinis

108, 109. 158. l.

.szternek f. é. november hó 26-án
:r. állampénztárhoz intézett ren-

lékek Orsz. Bizottságához szolgálat-
nőr részére az 1912. évi XXX. t. c.
zös háztartásban élő és önálló ke-
után és pedig Németh Sándorné 27 éves
ándorné 65 éves anyja után összesen
ótlék engedélyeztetett.
z állampénztárt, hogy a fenti összeget
ugtatványaira 1916. évi január hó

Martinelli Francesco

építész

Budinis

107, 108,

158. l.

A miniszter rend

D. Majos,

miniszteri ta

A Müemlékek országos Bizotts

Francesco Martinelli

építette a boldogasszonyi ferencesek templomát 1695-1702 között

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

114. l.

Martinelli, Francesco épitész M.D.K.

Boldogasszonyi ferencesek temploma. /1695-1702 között/

Kampis Antal: A képző üvé zetek története 643.1.

A Kultura Világa Sp. 1963.

Martinelli Francesco

1657 - 1708

lombard ejusdem

Lavoro per i principi
Esterhazy. Visse e lavorò soprattutto a Vienna.

Budinich

158 l

ból:

Kiadatott

[illegible]

állampénztár

Budapest 1903 évi XII/30

s á g á n a k .

Martinelli Francesco

Saverio

1729 – 1800

épitesi

Lavorò in Transilva-
nia alla costruzione
di alcune chiese e
quindi nel Banato

Budinus

158. l

kelet alatt utasitottam a IX.

n z t á r t , h o g y

ajta pordányi régi torony meg-

s utja alkalmával felmerült uti -

0 kor.napidij után bélyegelt

fillért fizessen ki .

.nov.hó 14-én 668 sz.a.kelt

ecember hó 5-én.

Francesco Martinelli

epitelte a Frauenkirchen-i plébánia
templomot.

Allgemeine Landesstatistik des
Burgenlandes. Eisenstadt, 1954
I. kötet 431 l

1981

Francesco Martinelli

épitelte a Frauenkirchen-i templomot.

Georg Dehio: Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler, Burgenland, Wien 1935.

6461

MDK

Francesco
Martinelli, Francesco, építész

tervezte a Boldogasszony templomát. 1651-1708.

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 379. l.

MARTINELLI Francesco építész M.D.K.
(1651 – 1708)
Boldogasszony (Frauenkirchen)
ferences templom (1669 – 95)

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 178.

K.D.U

MARTINELLI érétész

(1684 – 1747)

Az egykori invalidus palota bő-
homlokzata (1728-1737) repr.

Dombo József: Müvészettörténet Bp. .1960. 262. l.

Martinelli Antal MDK

Szegény legény a csárdában, szobormü

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

M.D.K.

Martinelli

1720, a fertődi kastély központi épülete.

Esterházy József 1720 juliusában szerződést köt vele egy 20 szobás, két diszterme s vadászkastály épitására Süttörön.

Vele párhzamosan szerződött az ácsmunkákra Mödlhammer Simon

Müemlékvédelem 1967/2. 80-81.l.

Martinelli

olasz építész tervei szerint épült
a Károly kanárya, a volt Invalidusok
kórháza, mely később Károly kanárya,
majd Központi Városháza lett.
Ma a Fővárosi Tanács néhhelye

Épült 1716 - 1728-ig

A könyvben Hürlimann aquatintája
található az épületről.

Kuwassy rajza nyomán. 93.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról, Kalikon 1959.

Martinelli, Domenico M.D.K.

Tervei szerint kezdik épiteni Zoborhegyen a kamaldu
li remeték temploma, konventje, és a remetelekok
1695.

távlati kéo, metszet a XVIII sz.

repr.

Magyar müemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966.

22
203.

M.D.K.

Martinelli 1067.sz.

Művészeti Aukciók és Kiállitások.Grill-féle könyvkereskedés Gergely R.T. III.aukció.
Bp. 1947.nov.

Martinelli

MDK

III. Károly uralkodása alatt épült Budapesten a Károly kaszárnya Martinelli és Hildebrand bécsi épitészek tervei szerint.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőmüvészet története. 1906. Bp.

26.1.

MDK

Martinelli Anton Erhard,
határozottan Liberal Bruant-nak hatása alatt állott
mikor a mai Közp. Városháza eredeti terv szerint
Rokkantak számára emelt épületet/részben kivitelre
került tervét/ megtervezte. /Később Grámátos Kaszárma lett, majd a város megvásárolta hivatal részére.

Eckhardt Sándor: Pest-Budai barokk.-Magyar Szemle
1931 XI.k. 2.sz. 205-6.old.

MDK

anton Erhardt Martinelli, ép.

vette át a városháza épitését, melyet 1716-ban
Fortunato da Prati terve szerint kezdtek épiteni.
A középső szárnyat Mart. 1738-ban fejezte be.

Visszakapja müemlék-köntösét a pesti városháza. -
Kisujság. 1943. VI.29.

A. E. Martinelli
építész

M. D. K.

A fertődi kastély összekötő épületeit
1721-ben tervezte.

Ferenczy Károly: Álláspontok találkozása és összecsapása
Művészet, 1963. június — 11 lap

MDK

Martinelli

Pozsonyi magy.udvari kamara épülete;
ép. Martinelli, bővitette Hillebrand

Jhb. d. KKCK. 1919. Beiblatt. Sp. 22-24.

MDK

Martinelli olasz építész.

1716-28-ig építette a pesti Invalidusok Kórházát

ill.

101 rép a régi Pest-Budáról. Bp 1959
(Rexa Dezső)
92.0

M. D. U.

MARTINETTI (1) E. A. építész

Bp. Városház-u. 9-41. Központi Városhaza (1727-35)

Gerő László: Magyar építészet koladó hagyomanyai Bp. 1951. 32. l.

Martinelli G. B.

Pozsony, régi városház,
épült 1753-56. Ter-
vezte fenti.

Repr.

Šourek. 741, 742. 4

ágos Tanácsa"

s Elnökségének

B U D A P E S T.

VIII.Szentkirályi-u.7.sz.

l értesitjük a Tekintetes Elnökséget

'több hiány észlelhető,különösen

. A XVI-ik században felmerült elkeseredett
át jellemzi az Erdélyben Válaszúton színre
-nak ötfelvonásos színműve, «Igaz papság

kézirat öt, német és latin nyelven írt myste-
ra enged következtetni, tehát a mysteriumi
empontból is rendkívüli érdekességgel bír.
s múltba, mert régi népdalaink nagyrészt
kutatásában csak a «históriás énekek»-ben
je első sorban TINÓDI SEBESTYÉN említendő;
ímű művében bocsátotta közre (Kolozsvár
Habár ezen «históriák» szövege kevés költői
dület és mély érzés jellemzi; a legkiválóbb
i hangjegyekre átírva alább következik:

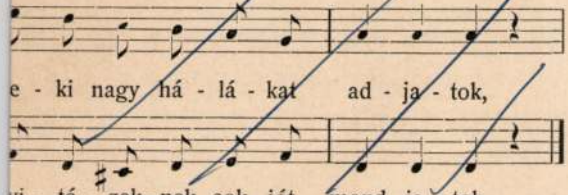

A népies jellegű énekek gyűjtemé
hogy a magyarok a külföld nagyobb hala

Ezek közül tartalmánál fogva leg
műve, mely a XVI. és a XVII. század legj
Zangius († 1620), Melchior Vulpius (15
(1560—1629), Thomas Walliser (1568—16
de mindenekelőtt ORLANDO LASSO-nak (15
nak neveztek el, nemcsak több 4—8 szó
műveit is tartalmazza.

A protestáns egyházi zene szintén
sunkon; ott láttuk a «Csurgói Kodex» (
énekgyűjtemények későbbi keletű kéziratm
ref. főgymnasium állított ki.

Mindkét kodexben a hangjegyek n
rendszerre írvák kulcsok nélkül. Ezekhez
keresztyén gyülekezetben való isteni dicsér
tatott énekeskönyve (1574), mely az eperjes
és SZENCZI MOLNÁR ALBERT «Sz. Dávid
zsoltára» című műve (Herborn 1607), m
melyeket Goudimel Kolozs franczia hugen

Martinelli Franz

1. Kap. 161.

Utmutató, XVII. n. Zrínióváraljára

VI. 11.

Martinelli Franz
Xav.

---

l.

Kap. 29 l.

30 l.

Thassy B. VI. 28.

Martinelli

M. 4. *Franz Xav.*, epitész, M. 6. fia. Atyjánál Bécsben tanult, azután sokáig u. o. működött. 1776. mint kamarai építész, templomokat épített Erdélyben. 1777—79-ig a bánáti építési igazgatóságnál tevékenykedett.

E. J. II. 901

Martinelli építőmester K.D.K.

1738-46 körül a Balázsfalva-i templomot építette a holozsvári mintájára.

Gáldi L.: Siebenbürgen im Aufbau des ungarischen Kultus. Bp.-Leipzig 1943, 68

MARTINELLI kamarai építész XVIII. szd. MDK.

Tóth Andrásné Bolányi Nóra: A méracki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten, Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. köt. 80. l.

Martinelli Francesco /1651-1708/
építész MDK

tervezte a
Boldogasszonyban/Frauenkirchen/ Eszterházy Pál
nádor által épittetett ferences templomot.

Magy.Mü v. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 334.o.

A Szervita-templom 1827-ben. **Hofbauer János** rézkarca

SZÁRAZ GYÖRGY

Martin

Budapest, 1991/9

Előbb Szerviták terének hívták a templom régi gazdáiról; ma *Anton Erhard Martinelli*nek, a barokk városháza — az egykori invalidusmenhely — építőjének a nevét viseli. Levegőtlen, örökké zsúfolt, furcsa építészeti keverék: egyszerre vidékies és nagyvárosias, ősi és modern. A Városháza tömbje éppen csak „belóg" a térbe, helyén valamikor török mecset állt, kövei beépültek az 1944—45-ös ostrom idején elpusztult szervita rendház falaiba. 1732-ben épült föl az egyszerű barokk templom; később reneszánsz-klasszicista stílben átépítették; kapuzatának két oldaláról Szent Anna és Szent Pellegrin néz le a térre; falában dombormű: az első világháború 7. huszárezredének emléke, a 30-as évek jellegzetes „heroikus" megfogalmazásában.

A templom mellett szorosan, a kolostor helyén a Távbeszélő Igazgatóság csupa üveg, csupa alumínium irodaháza; oszlopsoron nyugvó árkádjai alatt a „telefondoktor" szolgálatait ajánlgatják a kirakatok, s papírmasé Hófehérke, törpéitől és Donald kacsától környezetten, a telefonos meseszolgálatot.

A szemközti, északi oldalon valamikor a XVIII. századi Fehér Hajó fogadó telke húzódott; imígyen emlékezik meg róla a kortárs leíró: „Ha *(a fogadó)* idegen lakója kényesebb nyugati nemzet tagja találna lenni, alighanem gyorsan belesínylett volna azon állandó maláriába, mely az Uri-utcára nyíló udvar ingóványai fölött nehezült. Az idegen lakó azonban rendszerint rácz, oláh, görög, morlák vagy montenegrói volt, esernyő helyett egy pár török pisztolyt cipelvén hóna alatt." De itt állt a Fehér Bárány fogadó is, később a palota, amelyben Teleki László gróf, a függetlenségi párt vezére 1861. május 8-ra virradó éjszaka, az osztrák—magyar kiegyezés előtt hat évvel, főbe lőtte magát.

Ma kilencszintes modern irodaház áll a helyén, benne a Műszaki Fejlesztési Bizottság és a Számítástechnikai Intézet; földszintjén autószalon. Keleti oldala zárt szöget alkot a teret lezáró parkolóházzal, amelynek falán a Shell, a Danubius Hotels és az IBUSZ „rent a car" reklámja virít. A tér zárt kis szögletében borókacserjék, fiatal fenyők takarják az épületek szellőzőaknáit.

Délen a Petőfi Sándor utca házsorának folytatása zárja le a teret. Az irodaházzal szemben a 2-es számú: 1904-ben épült; fehér márványburkolat, bronzveretek — az egész reménytelenül elhanyagolt. Földszintje egész hosszában férfiruha-szaküzlet, csúf, parókás kirakati babákkal. A kapualjban kozmetikus hirdet. Mellette a 3-as épület: szecesszió 1906-ból. Keskeny „gyufaskatulya" női fodrászattal. Ezt a Török és Társa bankház építette — sorsjegyhirdetésük szállóige volt a századfordulón: „Török — szerencséje örök!"; az oromzaton tipikus szecessziós allegória: a megdicsőült Hungária, címert tartó angyalokkal, körülöttük csimbókos hajú vitézek, szűrös parasztok, lengő lobogók, villogó kardok és kaszák... Ha elnézed a „műalkotást", rájöhetsz: volt kitől tanulniuk az 1950-es évek allegóriagyártóinak... A 4-es szám még 1810-ből való; de 1874-ben átépítették, akkor kapta mai eklektikus homlokzatát. Gyerekruhabolt foglalja el az egész utcai frontot. A kapu melletti sarokvitrinkében övek, napszemüveg,

A.E. MARTINELLI

A Műszaki Fejlesztési Bizottság és a Számítástechnikai Intézet irodaháza

Martinelli tér 2.

Ipar és zaj elválaszthatatlanok egymástól . . .

Eifert János felvétele

Ha munkaköri ártalom, akkor fel az illetékes audiológiára, ott elvégzik a megfelelő vizsgálatot a süketszobában. Ezután már csak ki kell tölteni egy nyomtatványt, s az üzemorvos megírja a kárigényre vonatkozó javaslatot. Irány az Országos Orvosszakértői Intézet, ahol pontot tesznek a kálvária végére. Ha van a vállalatnak naprakész zajtérképe. Már pedig a legtöbb vállalatnak nincs ilyenje. Jóllehet a zajt nálunk sokkal inkább mérik, mint orvosolják. Jó pénzért számos intézet, a SZOT munkavédelmi intézete is, vállal zajszintmérést, ami alkalmasint elviheti a védelemre szánt summa jelentős részét. Ám a dolgozó ettől nem lesz boldogabb, mivel minisztériumi határozat van arra, hogy kártérítési ügyben csak a KÖJÁL mérése fogadható el. A nyájas olvasó most azt hiszi, hogy ez az, amitől meggazdagodhat az orvostársadalomban érthetetlenül kissé alábecsült KÖJÁL, de csalódást kell okoznom. A KÖJÁL ugyanis — fura egykeség — kifejezetten közegészségügyi érdekből, teljesen ingyen végzi el a zajvizsgálatot. Csak éppen nem kapkodja el. A mindössze öttagú zajcsoport ugyanis a rutinvizsgálatokon túl regionális feladatokat is ellát Pest megye üzemeiben, s évente csaknem félszáz kártérítési ügyben kell adatot, információt szolgáltatnia — egyéb, lényegében nem kevésbé bokros teendői mellett. Úgyhogy jó esetben két helyen tudnak egy időben ott lenni. 1980-ban 42 vállalat 193 üzemrészében, összesen 409 munkahelyen végeztek felmérő jellegű vizsgálatot. Kiemelkedő jelentőségűnek tartják a Csepel Művek Jármű- és Konfekcióipari Gépgyárában és Egyedi Gépgyárában, valamint Transzformátorgyárában lefolytatott vizsgálatot, melynek során a három gyár 94 üzemrészében, 185 munkahelyen, összesen 1468 dolgozó zajterheléséről győződtek meg. Kiderült, hogy a dolgozóknak több mint 80 százaléka a határértéket meghaladó zajszintű környezetben éli munkás-hétköznapjait. (Nem kell szörnyülködni, a jelenség meglehetősen általános! Az esetleges gyors segítség, meglehet, fölemésztené a három gyár teljes árbevételét. Éppen ezért a diagnózis nem kötelez intenzív gyógyításra. A tüneti kezelés pedig úgy néz ki, hogy a vállalat intézkedési terve három-négy munkahelyen próbál enyhíteni valamit a decibel szorításán, tehát valamilyen útonmódon a legbetegebb szerveit igyekszik felfrissíteni. Ami könnyen azt eredményezheti, hogy a többi százhetvenolcvan helyre jó ideig egy fillér nem jut zajvédelmi fejlesztésre.) A Fővárosi KÖJÁL zajcsoportja jó, ha minden tíz évben egyszer fel tudja keresni ugyanazt a vállalatot. Budapest területén mintegy 160 olyan hely van, ahol még egyszer sem jártak. De nem is kell minden esetben helyszíni mérés a tisztánlátáshoz. Viszonylag szép adatgyűjteménnyel rendelkeznek. Tehát, ha például egy lakatos folyamodik halláskárosodás címén rokkantsági járadékért, és ott van az adatlapján, hogy egyenget és köszörül, akkor nyugodt lelkiismerettel látatlanban igazolni lehet, hogy „*a munkahelyén a zajszint meghaladja a határértéket*". Hasonlóan nem érdemes szétforgácsolni a szerény kapacitást szövöde, öntvénytisztító esetében vagy kompresszorkezelőknél sem. Ha a zajtérkép nagyon régi, azóta úgysem javult a helyzet. Vagyis nem lehet akadálya a döntésnek, legfeljebb valamelyest elhúzódik az ügy. A lényeg az, hogy a dolgozó igazolja, 1966. július első napját követően öt évet zajos munkahelyen töltött el. A társadalombiztosító a munkaképesség csökkenése arányában fizet járadékot — népszerűbb nevén süketpénzt —, a munkabér nyolc, tíz, tizenöt, illetve harminc százalékát, mely munkabérként kezelendő, és beleszámít a nyugdíjba is. Következésképpen a halláskárosodás éppen olyan munkaképesség-csökkenéssel jár, mint az idővel komoly fájdalmat okozó vibráció vagy bármiféle más munkahelyi ártalom. Illetve mégsem, mert akinek a halláskárosodása „csak" 16—25 százalék között van, attól két év elteltével automatikusan megvonják a járadékot. Mondván: megszokta azt a kis nagyothallást. Csakhogy aki elkezd süketülni, ha egy csepp esze van, nem hagyja abba. Végül is csak egy százalékot kell hozzászerezni a meglevőhöz, s az újabb megméretés után már tíz százalék „állandó prémium" üti hónapról hónapra a markát. Le lehet tenni a nagy esküt, hogy akik ebben a cipőben járnak, még véletlenül sem hordják az egyéni védőeszközöket.

A süketpénz helyességén lehet vitatkozni. Hiszen általa egy fikarcnyival sem csökken a halláskárosultak veszélyeztetettsége. S az vesse az utolsó követ arra a hajóépítőre, aki pár évre a nyugdíjtól nem követ el mindent, hogy a tizenöt százalékos kategóriából átkerüljön „a legjobbak", a harminc százalékosok közé. Ügyeskedés? Persze, hogy az. De hát negyvenkilenc vagy ötvenegy százalékos halláskárosodással élni, teljesen mindegy. Csak a vállalatoknak nem mindegy, amelyek, ha nem is szívesen, de fizetnek. Így még mindig jobban járnak, mintha a zajforrások elnémítására köteleznék őket. Ismerek olyan vállalati vezető jogtanácsost, aki „a törvény nevében" rendre megtagadta vagy mérsékelte a balesetet szenvedett dolgozók keresetkiesésének a kifizetését, mivel a munkaadó csak így tudja megfelelően kifejezni rosszallását a vétkességért. Most, hogy a rendelet 100 százalékos táppénzt ír elő a baleseti sérültek részére, valósággal vigasztalhatatlan.

Kétségtelen, hogy egyéni védőeszközökben nincs hiány egyetlen zajos vállalatnál sem. Mondják, hogy a svéd vatta zajcsökkentő hatása igen jó. Hasonlóan dicsérő jelzőkkel illetik a konstruktőrök és kereskedők a zajvédő fültokot, amelynek érdekessége, hogy sisakra is szerelhető. Ennek ellenére a dolgozók nem szeretik egyiket sem, s jó, ha a húsz százalékuk használja. Hosszú a kifogások lajstroma, amelyek közül kettő különösen nem hanyagolható el: zavarja a munkát meg a közérzetet. Csakúgy, mint a védőszemüveg, a sisak vagy a porálarc. Sok helyütt jelentik ki az illetékesek, a művezetőtől egészen a főmérnökig, „nem hivatalosan", hogy „a védőeszközöket nem lehet használni, s ráadásul, balesetveszélyesek is". Ami nem változtat azon a tényen, hogy aki figyelmeztetés ellenére sem viseli egyéni védőeszközét, azt el kell tiltani a munkától. Saját érdekében. A művezetőnek éppen úgy, mint a főmérnöknek. Mintha ittas lenne a tetten ért dolgozó. Reprezentatív felmérésem során azonban nem sikerült olyan esetre bukkannom, amikor érvényt is szereztek volna a dolgozó egészségét kétségtelenül védő határozatnak. Vasas üzemekben látni gyakran, hogy az odalátogató küldöttségek tagjai kivétel nélkül védősisakban vannak. Öltöny, nyakkendő, védősisak. Akkor is, ha isten bizony nem eshet senkinek a fejére semmi. „*Mégse láttam ez ideig egyetlen olyan igazgatót sem, aki nagy piros fültokkal ment volna le az üzembe* — mondta a Fővárosi KÖJÁL zajcsoportjának vezetője — *azért, mert ez az előírás, meg hogy jó példával járjon elöl. Valahányszor mérni megyek, nekem is rá-teszik a fejemre a sisakot, de egyéni védőeszközzel még soha sem kínáltak meg, pedig már jó tíz éve járom zajügyben az üzemeket. Közben nem egy helyen akkora a zaj, hogy egyszeri hatására is megsüketülhetnék, s akkor teljes joggal beperelhetném kártérítésért a vállalatot.*"

A fültokot azonban — mely kísértetiesen hasonlít a zeneboltokban használatos fejhallgatóhoz — nem lehet hazavinni. Márpedig a regenerálódáshoz, ahhoz, hogy az a dolgozó, aki a munkahelyén nyolc órát töltött erős zajban, megfelelően kipihenhesse magát, elengedhetetlen volna. Nem lényegtelen, hogy hol lakik, forgalmas út mellett „szocialista toronyházban" vagy családi házban, s hogy mit csinál szabad idejében. Elképzelhető, hogy traktorral kertészkedik, szögbelövést vállal, autót szerel, fusizik. Megannyi kitűnő kikapcsolódás. A fület azonban egyik sem pihenteti.

Székely Tamás felvételei

elli tér

Fehér István felvételei

nyaklánc, női csecsebecse; a boltozat alatt nagyobb kirakatok: bőröndök, női táskák. Még beljebb, a lépcső mellett a bőrdíszműves „boltja", odébb, a liftnél másik bodega: a sarokvitrin gazdájának „miniboltja". Ha kinézel a sötét, betonozott udvarra, közepén ládában föld, rajta virágok, cserépben... Az emeletről gyerekzsivaj: a Közért-Vállalat bérel ott egy lakást bölcsődének...

Végül az 5-ös: „premodern" műemlék, 1912-ből. Vázas szerkezet, páros pillérsor az alsó két emeleten, föntebb fehér zománctégla-burkolat, népies mintájú, színes majolikacsíkokkal. Kapujától balra patika, ablaksora mögött virágok, két cserép pármai ibolya között az örök reménykedő felirat: „Takarítónőt felveszünk!" Jobbról a Rózsavölgyi hanglemezbolt: „komoly" — s ehhez mérten színtelen — kirakatában Bach, Mozart, Beethoven, Liszt, Bartók. A másik, jóval színesebb kirakatban a Mosoly Országa, Deep Purple, Africa Simone, Super Love meg a magyar „csillagok" nagylemezei... Középütt csábító tábla: „Rendkívüli ajánlatunk! Sinatra nagylemeze most 50 Ft-ba kerül!" A bolt ajtaján át szüntelen árad a zene a térre: beat, opera, cigányzene, népdal, táncmuzsika, operettsláger... A kapu alatt itt is vitrinek: ötvös, kalapos, női szabó hirdeti magát — a boltjuk másutt van, valamelyik mellékutcában. Bódé azért itt is került a lift mellé, de ez a Rózsavölgyihez tartozik, ajtaján felirat: „Nyugati hanglemezek vétele" — s nem lehet beférni, tolonganak a „maszek" eladók...

A tér közepén, alacsony korláttal kerített füves, szabálytalan háromszögben Mária-oszlop áll, párkányzatán három szent: József, Anna és Joachim — férj, anya és apa. Eredetijét 1729-ben állították ide „város díszéül"; ez volt Pest első köztéri emlékműve. De mivel a hajóhídi átszállításra várakozó marhacsordák ezen a térségen verődtek össze, az állatok hozzádörgölőztek, megrongálták; újrafaragott mását 1941-ben állították helyére. Ma alatta áll meg az egyirányú utcán közlekedő busz, de többi oldaláról ismét csorda veszi körül: parkoló autók tömege. S a teret örökkön megülő benzingőz alighanem tesz annyi kárt benne, mint elődjében a várakozó ökrök.

Barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió, premodern és hipermodern épületek; falusias egyszerűség és neobarokk pátosz, Szent Család és a Shell fénybetűi, Bach-fúga a templom belsejéből és konzerv beatmuzsika a zeneműboltból... Meg a falakat, oszlopokat elborító hirdetőcédulák: kézzel, géppel írottak, stencilezettek. Virágállvány, télen is fűthető hétvégi ház eladó... Korrepetál, vizsgára előkészít gépészmérnök... Trikó és ajándékvásár... Rock, diszkó... Szőnyegpadlót tisztít, tapétázást vállal, falat radíroz... Közgáz jazz klub... Karbantartó torna, nők részére, még nem késő!... És jóga, minden mennyiségben: statikus jóga, dinamikus jóga, feszültségcsökkentő lazítás... Jóga kondicionáló tanfolyam... Jógaszalon, Európában a legkorszerűbb...

És emberek: kirakat előtt ácsorgók, cekkert-gyereket cipelők, fodrászlegény a boltajtóban, kékköpenyes öreg, karszalaggal a parkolóhelyen, aktatáskások az irodaház előtt, fiatal afrikai nő, szemben a gyerekruhákkal...

Autóduda, muzsika, benzinbűz, tolongás... Belváros.

Martinelli tér 5.

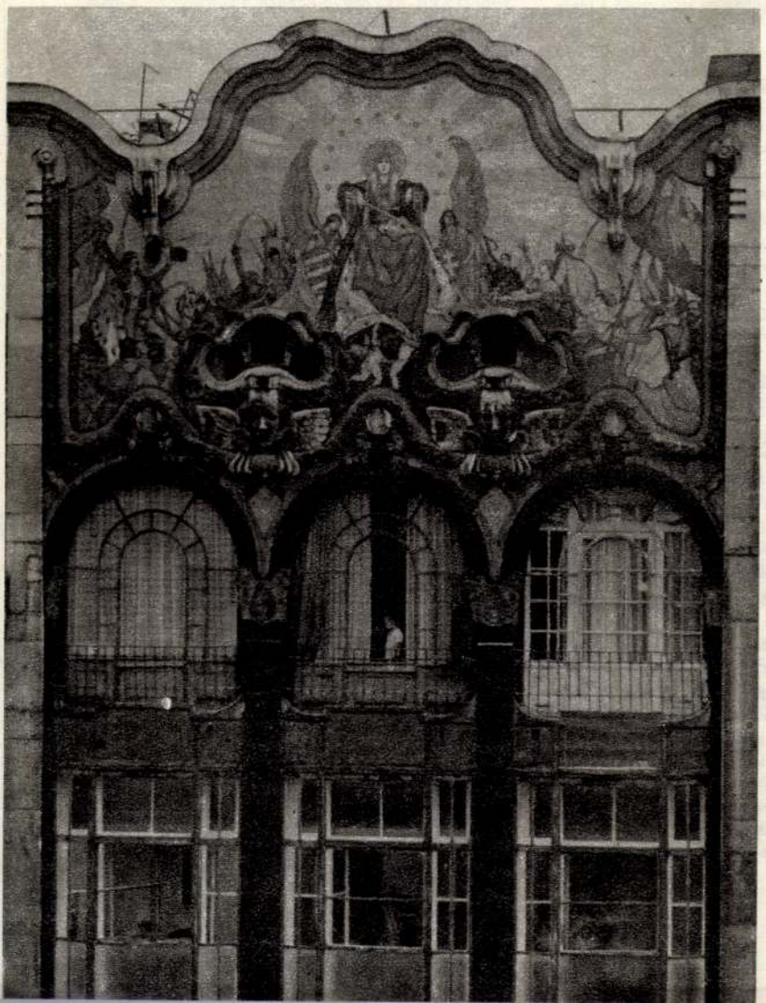

Martinelli tér 3.

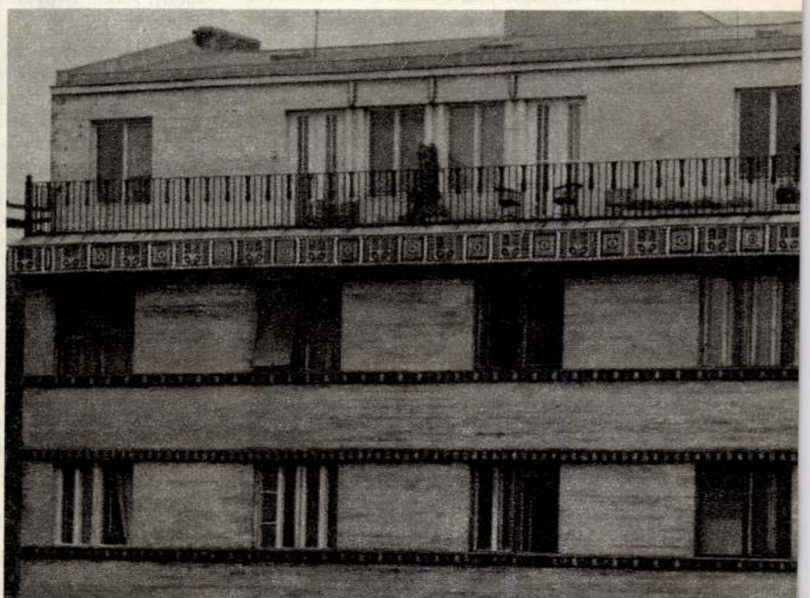

Eifert János reprodukciói

HOLLÓS LÁSZLÓ

Erőd a VIII. kerületben

Írásomat egy nyomozás történetével szerettem volna kezdeni. Szilágyi János *Halló, itt vagyok!* című késő esti rádióműsorának egyik adásában idős asszony kezdett beszélni a MÁVAG-kolóniáról, az onnan kikerült híres emberekről. Beszámolója váratlanul félbeszakadt, „belefojtották a szót" anélkül, hogy a nevét elárulta volna. Keresésére indultam, s mindjárt az első kísérletemet siker koronázta. A Ganz-MÁVAG művelődési házának nyugdíjasklubjában azonnal felvilágosítottak: özvegy *Dóczy Dénesné* volt a telefonáló. A nyomozás tehát elmaradt, úgy látszik, túl jó detektívnek bizonyultam.

A VIII. kerületben, közvetlenül a Ganz-MÁVAG mellett található kolóniát a Vajda Péter utca—Bláthy Ottó utca—Golgota út és a Delej utca határolja. A Golgota térről szemlélve a kolónia inkább erődítménynek vagy laktanyának tűnik, semmint lakótelepnek. Nem csoda, hogy 1945-ben a bevonuló szovjet csapatok katonai objektumnak nézték. Egyforma, vörös téglás háztömbjei közül előbukkanó víztornyának csak a csúcsát látni. A lakótelep alaprajza U alakú. A felbetonozott belső udvart húsz négyemeletes épület veszi körül, belül van még három kétemeletes ház. A 640 lakás többsége szoba-konyhás, az udvarra nézőkhöz kis erkély tartozik. A házak előtti apró kerteket gondosan ápolják, az erkélyeken és az ablakokban virágok díszlenek, az udvart körös-körül fák szegélyezik. 13-as számú lépcsőház és ajtó nincs a telepen.

A kolónia keletkezése

A MÁV-gépgyár 1909-ben megvásárolta a fővárostól a gyártelep szomszédságában levő 19 500 négyzetméteres területet. Ide építtette föl a kolóniát, elsősorban azért, hogy a gyár legjobb szakmunkásai, hivatalnokai, helyben lakásra kötelezett tűzoltói minél közelebb legyenek a munkahelyükhöz. A maga idejében korszerűnek, jól felszereltnek számító munkástelep létesült, különösen, ha az 1945 előtt épült szegénytelepekkel, a Mária Valériával, a Dzsumbujjal vagy a Tripolisszal hasonlítjuk össze. Szociális és kulturális létesítményei alapján nem tűnik túlzónak a budapesti Magyar Királyi Állami Gépgyár 1928-as kiadványának megállapítása:

„*A gyár igazgatósága a munkásban nemcsak az anyagi javak termelőjét látja, hanem a családfenntartót és az állampolgárt is. Ezért a termelés fokozásával a munkás életstandardjának megfelelő anyagi jólétet kíván biztosítani, s feladatának tekinti a munkások erkölcsi és kulturális előmozdítását is.*"

A tiszta és száraz lakásokban villany világított. Mindegyikhez külön vécé tartozott. Olcsó volt a lakbér, a tüzelő, kedvezményes vasúti jegyet kapott az egész család. A telep középső részén, a mostani művelődési házban vendéglő és étterem is működött. Az első emeleten filmvetítők és színháztermek, a másodikon a munkások önművelődési körének helyiségei, a harmadikon birkózó- és vívótermek voltak. Az épület alatti pincében helyezték el a gép- és kazánházat. Innen szolgáltatták a szükséges gőzt és meleg vizet a fürdőnek és a központi mosókonyhának. A villamos facsarógéppel, önműködő mángorlóval és kulissza rendszerű szárazgőz szárítókkal felszerelt mosókonyhát, csekély díj ellenében, naponta 48 család használhatta. A szuterénben 300 személyes fürdő működött. Előcsarnokából nyíltak a kád- és gőzfürdő kabinjai. Mögötte húzódott a kis- és a nagymedence, a zuhanyozó, a masszírozócsarnok és a fodrászat. A telepnek külön orvosi rendelője, anya- és csecsemővédő intézete volt. Rendszeresen ellenőrizték a munkásgyerekek egészségét. A tüdőhurutos, vérszegény, rosszul táplált gyerekeket nyáron vidékre küldték. Voltak könyvtárak és olvasótermek. Gyermekfoglalkoztató, munka- és tanonciskolák, napközi és zeneiskola, sportszakosztály és méhészkör működött. Ismeretterjesztő előadásokat tartottak, munkástovábbképző- és nyelvtanfolyamokat, tanulmányi kirándulásokat szerveztek. Az analfabéta-tanfolyamok előadásait a munkaidő alatt tartották, így szorítva rá a hallgatókat a részvételre.

Munkásjóléti és kulturális intézményeit tekintve a kolónia túlmutatott a századeleji viszonyokon. De hogy valójában milyen volt itt az élet akkoriban, arról csak a szemtanúk vallhatnak. Sokan már meghaltak, mások elköltöztek azóta. Ottjártamkor

Fogorvosi rendelő is volt a kolónián

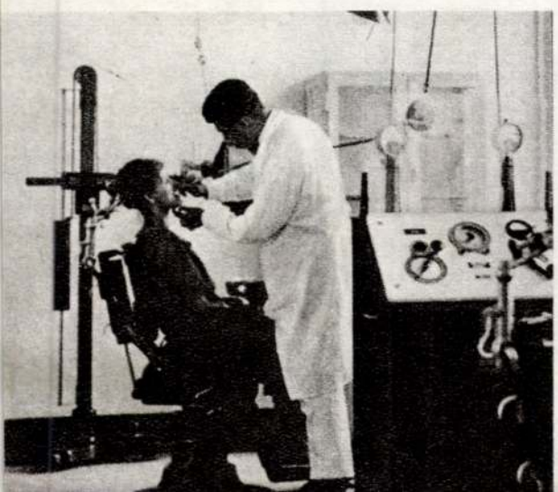

A fürdő egyik medencéje

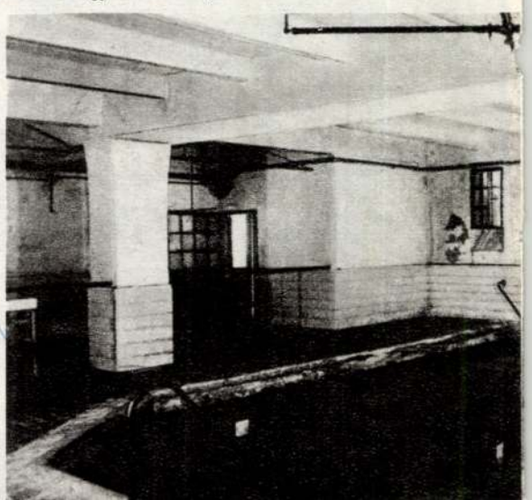

Martinelli

M. 3. *Domenico*, olasz építész (Lucca 1650—1718), Rómában Carlo Fontana hatása alatt fejlődött, majd 1690—1705 között Bécsben fejtett ki nagy építészeti tevékenységet, ahol egyike lett az osztrák barokk legfontosabb előkészítőinek .A bécsi Liechtenstein- és Harrael-paloták építője, Magyarországon a Nyitra melletti zoborhegyi Oldénus-templomot építette

I. É. G. II. Gol

1904. XII. 9.

Kolozsvár

Szabályzatok és ügykezelési nyomtatványok

(979) 1904.

Martinelli, Domenico

MAGYAR MŰVÉSZET
1932. 259

szt. tanuló.

ARGY:

/

as

iskolai év.

0401.

Martinelli D.

irod

Rados Jenő dr.
Magyar Eastefok.
11. l.

at./ francia-német-olasz szakos tanár-

udományi fakultásán. A római egyetemen

iulio Bertoni: Filologia romanza és

i előadásait és az utóbbi tárgyból

t, Leopardi/kitüntetéssel tett annuale

ságáról készülő doktori értekezéséhez

Martinelli Domenico

l.

Schoenkörperwäsch

79, 80. l.

112. 113. l.

MOBKR 2256.

pilocarpus jaborandi

jaborandi

72

Martinelli Dom.

(itt Martinellé)

l.

Wag Dej

161, 176-l

Dalla Torrevié 12 Ciráni CS fr.
398: V. 22-én (1919/8).—
tt 1901: VIII. 26-an 373 eln. sz. alatt

1476 g) Olasz mester:

Tehén.

Egész alak, áll
hátul pedig bal lábával

Fa, magassága
Vétetett Della T
L. 191/98. II. a) J

1897: VII. 31-én
(480 97)

Dalla Tor

Martinelli Domenico

l.

Schoenkörpvarosh

79, 80. l.

Martinelli, Domenico

architetto Toscano

Costruì la chiesa degli Olivetani sul monte Zobio presso Nyitra tra il 1691 e il 1695. Lavorò anche a Vienna.

Thod
2 107. l.
Budinis 158. l.

72

Martinelli Domenico

építész

l.

Nitra

112. 113. l.

MOBKvL 2256.

pilocarpine jaborandi

jaborandi

Joh. Bapt. Martinelli, építész

M.D.K.

Pozsony, az udvari kamara székházának építője. Kamarai főépítész.

Kampis, Hag. műv. Bp. 1960, 442

Nem

MDK.

Martinelli, Johann Bapt., építész

1701–1757. 65. lap

4 pozsonyi Udvari-Kamaraépület (1753.) 34. lap

65.

Franz Anton Richard: Pressburg (Pozsony), die ehemalige Hauptstadt Ungarns... ...

Berlin = Stuttgart, 1935. 83. l. 12. t.

JOHANN BAPTIST MARTINELLI, építész

Pozsonyban a második országházat Johann Baptist Martinelli építette /1701-1754/, tervei alapján Franz Karl Römisch /1716-1779/ építette. 1753-tól 1756-ig, eredetileg királyi kamara céljaira. Átalakítása Franz Anton Hillebrandt /1719-1797/ udvari kamarai építésztől származik. 83.old

RÓZSA GYÖRGY: Vázlatok a magyar országgyülések ikonográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA.I. A M.N.M. évkönyve, Bp. 1972

Martinelli, Gior. Batt.

épitette a balázsfalvi gör. kath. székesegyházat 1838-45-ben.

Uj Idők Lex

III. K. 682 l.

F jobbra

Martinelli Giov. Batt.

laid

Biró Erdélyi

26-1.

Kath. Pelágia
Prot. Viola

CSÜTÖRT.

20

Kath. Timót és Mau.
Prot. Teofil

PÉNTEK

21

Kath. Tamás aps.
Prot. Tamás

SZOMBAT

22

Kath. Zenó vt.
Prot. Zenó

51

Izr. 16. S. Vajekhi

Martinelli, Francesco

Saverio

épitèsse

1729 – 1800

Lavorò in Transilvania alla costruzione di alcune chiese e quindi nel Banato

irod 108, 109. l.

Budinis 158. l.

Martinelli Francesco

Bécsbe szakadt olasz
építőmester

l. Lyka emlékkönyv

189. l.

Martinelli, Francesco
építőmester
1695–1702. ujja. épitette
a boldogasszonyi [bu-
csujáró templomot

vrod

z

Dehio-Ginhart

206. l.

[(Moson vm)

Burgenland!

Martinelli Francesco

l -

Schoenkörpvarosh

79, 120. l -

Ajándék

YAR
SZET

SZTI

KY PÁL

Martinelli, Francesco

architetto lombardo
1651–1708.
Lavorò per i principi
Esterhàzy. Visse e la-
vorò soprattutto a Vienna.

107, 108,
Pudinio 158. l.

Martini Francesco
di Giorgio
architetto

l.

Budinis XXI. l.

Ez a cédula XV. nd-i sienai
művénne vonatkozik?!
Miért van Martinelli-nél?

1960 ápr. 15. Mojzesh.

1183

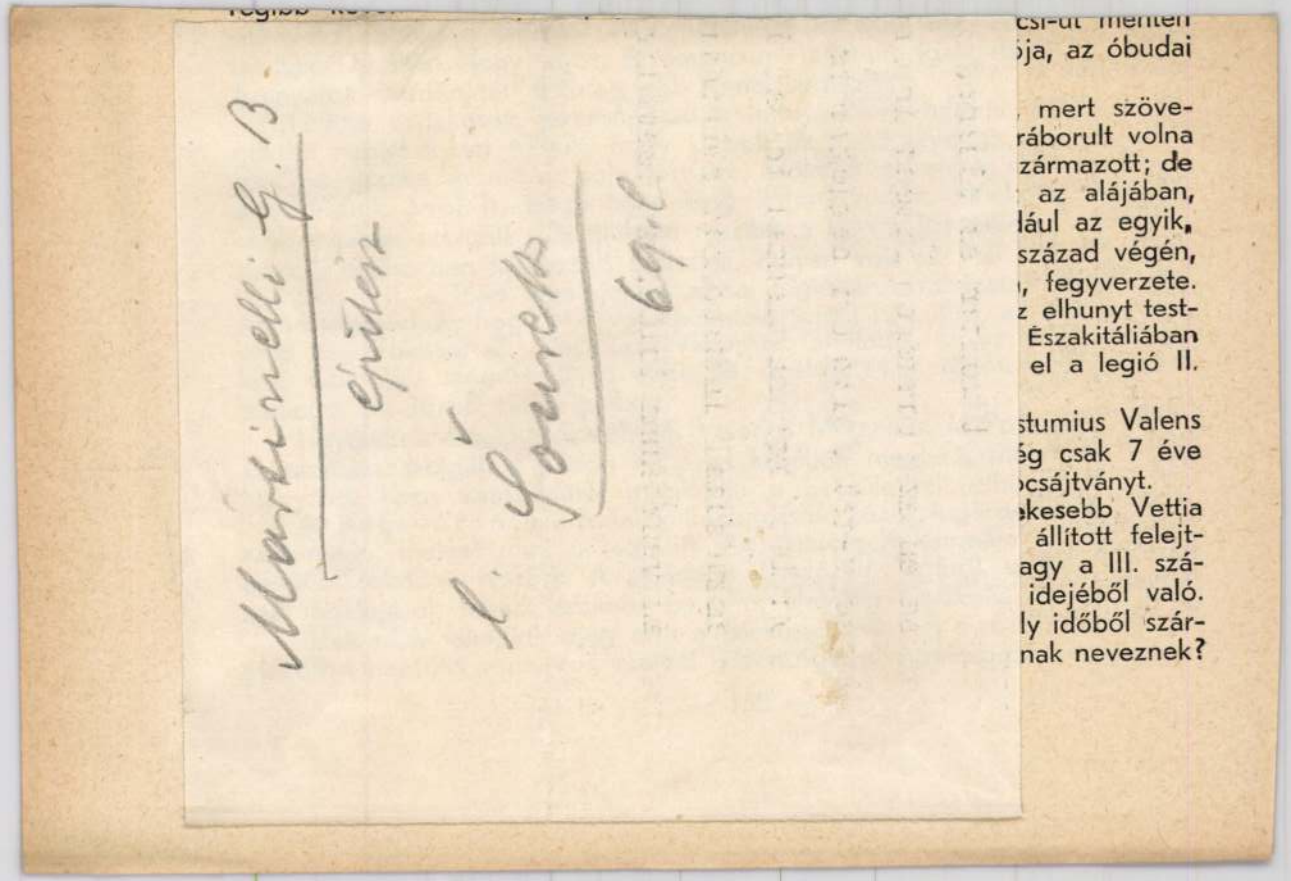

csi-út mentén
ója, az óbudai

, mert szöve-
ráborult volna
származott; de
az alájában,
lául az egyik,
század végén,
, fegyverzete.
z elhunyt test-
Északitáliában
el a legió II.

stumius Valens
ég csak 7 éve
csájtványt.
kesebb Vettia
állított felejt-
agy a III. szá-
idejéből való.
ly időből szár-
nak neveznek?

tárkő felirata szerint II. Claudius császár uralkodása alatt, Kr. u. 268-ban bővítettek ki. A régi római világ e csoda alkotásának egy része a Flórián-tér 3. számú háza előtti üvegcsarnokból levezető helyiségben tekinthető meg.

4. A Miklós-utca csatornázása alkalmával 2 oltárkövet találtak, melyek feliratából kitűnik, hogy ott állott valaha a légió II. adiutrix tábori kórháza. A kövek egyikét P. Venusius Aper, a kórház gondnoka, Aesculapio és Hygie tiszteletére állította, a másikat ugyancsak Aesculapiusnak szentelve, Timartius, a légió orvosa (castrensis medicus-a) akkor állította, mikor Ó Fufitius Cornutus, consul designatus volt. Ilyformán mindkét kő a II. századból származik és az aquincumi muzeum két saroktermében 379 és 380 számokkal jelezve látható.

5 A Viador-utcában napfényre került egy óriási méretű feliratos kőtábla, mely valamely középület falába lehetett illesztve. Ez a tábla tudtunkra adja, hogy azt az amfiteátrumot építő légió II. adiutrix, Antonius Pius császárnak akkor ajánlotta, mikr ez Kr. u. 145-től kezdve, negyedízben viselte a consuli méltóságot. Magát az amfiteátrumot a Pacsirtamező-, Szöllő- és Nagyszombat-utcák által határolt Királydomb nevű háztömb lebontásánál találták meg és mérteiben sokkal nagyobb, mint a hetvenes évek végén kiásott csigadombi, melyről sokáig azt hitték, hogy ez volt Aquincum egyetlen circusa.

Martinelli, Domenico M.D.K.

Zoborhely / Nyitra mellett / kamalduli remeteség

Miemlékvédelem 1965/3. 138. l.

Martinelli G. B.
senior

épitess

Budinis

108, 158. l

3-án 388. sz. a. kelt fölterjesztéttságot, hogy Czipper Nándor épitészlf épitész, a vajdahunyadi vár helyreyébe ideiglenes minőségben való alkalalmazom a t. Orsz. Bizottságot, hogy etdijat, továbbá Vajdahunyadon való lyszini pótlékot, utólagos havi részhelyreállitására elszámolás kötelezett-

Martinelli Giovanni Battista senior

1701 – 1757

capitello

Fu al servizio della Regia Camera Aulica ungherese: costruì il Palazzo Camerale di Posonio

Budinich

158. l.

közoktatásügyi Ministertől

s tanítórend ~~egyházmegye~~
atalos használatra a Ci
megküldöm
i decemberhó 17én
meghagyásából

L. Á.

anácsos

Johann Baptist Martinelli

1757-ben halt meg, utódja a hamarosi építési állásban Franz Anton Hillebrandt.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

26. l.

Johann Baptist Martinelli

Anton Erhard Martinelli fivére.
A pozsonyi kamara főépítési hiva-
talának vezetője volt s ugyanitt
építette az udvari kamara vék-
házát. Hivatalában Franz Anton
Millebrandt váltotta fel.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képed /Minerva zsebkönyvek/

126. l.

vieti, la realtà è ben diversa: l'architettura razionale è sorta

Martinelli
Hegedus Istvan
epitér

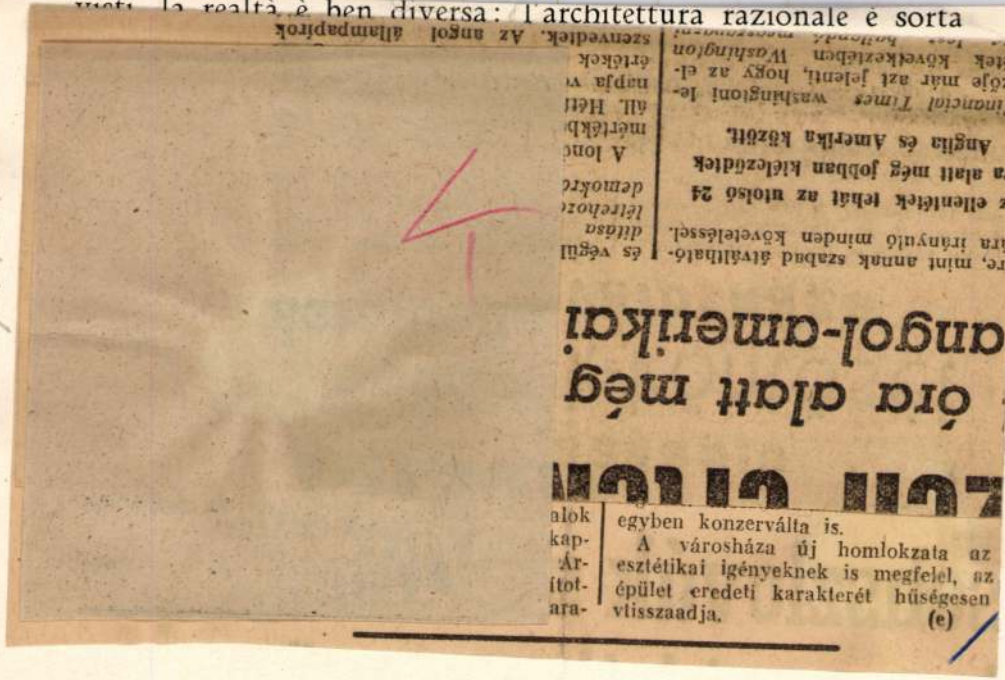

...re, mint annak szabad átválthatósára irányuló minden követeléssel.

...z ellentétek tehát az utolsó 24 ...ra alatt még jobban kiéleződtek Anglia és Amerika között.

Financial Times washingtoni le...zője már azt jelenti, hogy az el...tétek következtében *Washington* ...

és végül ... *ditása* ... *létrehoz...* *demokr...*

A lond... mértékb... áll. Hét... napja v... értékek ... szenvedtek. Az angol állampapírok

...ára alatt még ...angol-amerikai

...alok ...kap- ...Ár- ...ítot- ...ara-

egyben konzerválta is.

A városháza új homlokzata az esztétikai igényeknek is megfelel, az épület eredeti karakterét hűségesen vtisszaadja. (e)

Il Pontefice all'apertura della Porta Santa (1925).

Martinelli, Anton Erhard
épitén

l.

Kapbarokk

Reg. Tars Erh.

II. 254. l.
259. l.

Nincs vevő a Vidám Parkra

Nem tartozik a sikertörténetek közé a Vidám Park privatizációja. Az első kísérlet eredménytelen volt, a második fordulóról a héten tárgyalt a közgyűlés két illetékes bizottsága, de döntés nem született.

A Vidám Park Rt. eladásánál a fő cél nem a költségvetés néhány százmillió forinttal történő gyarapítása, hanem a park fejlesztéshez szükséges feltételek megteremtése, egyúttal a hely jellegzetes arculatának megőrzése. Ehhez kétmilliárd forint kellene, de szakemberek szerint ötmilliárd lenne az ideális, tehát tőkeerős befektetőre van szükség.

A privatizációra tavaly kiírt első pályázat eredménytelenül zárult, mert az ajánlatok között nem találtak mindenben megfelelőt. Akkor határozták el az illetékesek, hogy a következő tender meghívásos lesz, azaz zárt körben ajánlják fel a Vidám Park Rt. részvényeinek kilencven százalékát. (Tíz százalékot a dolgozók vásárolhatnak meg, az alapvető döntésekbe való beleszólás jogát biztosító úgynevezett aranyrészvényt pedig a főváros megtartja magának.) Ezzel egyébként csak a szórakoztatás lehetőségét adják el, mert a föld továbbra is a főváros tulajdonában marad.

A második pályázatra azt a hét céget hívták meg, amelyik az első tender anyagát is megvásárolta. Közülük három adott be újabb pályázatot, de csak a két legjobb ajánlatot benyújtó céggel – egy magyar és egy francia többségű konzorciummal – kezdődtek meg a tárgyalások. Az ügyben illetékes bizottságok – a tulajdonosi és a kulturális – a héten zárt ülésen de döntés határozatképtelenség miatt nem született.

Nem emiatt van azonban szükség további tárgyalásokra a jelentkezőkkel, hanem mert a pályázatokat sokan hiányosnak tartották. Többen nem látják biztosítottnak például a Vidám Park egyéni arculatának megőrzését. Félő ugyanis, hogy a sok műemlék játékkal és nagy hagyományokkal rendelkező parkból egy kommersz szórakoztató üzemet hoznának létre, a fővárosnak viszont komoly feltételei vannak a park sorsával kapcsolatban. Ezért a tárgyalódelegáció legfontosabb feladata megfelelő garanciákat szerezni a leendő vevőtől arra, hogy a felújítás nem a Vidám Park egyediségének, jellegzetességének rovására megy majd.

A tárgyalások várhatóan három hét, legfeljebb egy hónap múlva lezárulnak, így januárban a közgyűlés kiválaszthatja a pályázat nyertesét. A fővárost szorítja az idő, mert ha bármi okból meghiúsul a privatizáció, ismét meg kell kötni a szerződéseket a jelenlegi bérlőkkel, ha pedig eredményes lesz, mielőbb meg kell kezdeni a fejlesztést, hogy a szezonban már ismét fogadhassa a park a látogatókat.

A. G.

Műemlék a kiskörúti üzletsor

Meghiúsulhat a Városháza átépítése

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

Az OMVH egyébként csak ideiglenes megoldásként fogadja el a parkot az üzletsor helyén, mivel a végső cél a Városháza épületének keretes beépítése. A Martinelli olasz építész tervei alapján a XVIII. században készült négy belsőudvaros épületegyüttesből csak egy két belsőudvaros együttes épült meg. Ezért az OMVH szerint, ha már fejlesztésbe kezdenek, akkor műemléki szempontból mindenképpen a Martinelli-féle keretes beépítés megvalósítása lenne kívánatos. Bár Ferencz Zoltán elismeri, hogy a zöld felületre szükség lenne a túlzsúfolt belvárosban, azt azonban szerinte valahol másutt kellene kialakítani, ezen a területen ugyanis soha nem volt park.

A Városháza átépítése késedelmet szenved az OMVH bontási tilalma miatt, de a főváros már másodfokon is megtámadta a határozatot, így hamarosan bíróság elé kerül az ügy – mondta érdeklődésünkre *Orosz András*, a Főpolgármesteri Hivatal alosztályvezetője. Ezenkívül hamarosan elküldik a védelem megszüntetésére vonatkozó kérelmet a két illetékes minisztériumhoz. Az üzletsor védettsége így előbb-utóbb megszűnik, ám addig áll a beruházás. Orosz szerint egyébként a negyedik épületszárny megépítése több milliárd forintba kerülne. Bármennyire ragaszkodik is az OMVH ehhez a megoldáshoz, a főváros pénzügyi lehetőségeinek ismeretében a negyedik szárny egyhamar aligha épülhet meg.

A. G.

Budapesti kézikönyv három kötetben

Háromkötetes kézikönyv készül Budapestről. A könyv az ország megyéit és a fővárost bemutató, huszonhat részes sorozat darabja lesz, s várhatóan még karácsony előtt megjelenik. A szerkesztők egy száz évvel ezelőtti, hasonló munka szelleméhez hűen, a kor követelményeinek megfelelően állították össze a kiadványt, amely történeti áttekintést, adatbázisokat és idegen nyelvű összefoglalókat is tartalmaz.

Százegy éve annak, hogy Borovszky Samu gondozásában megjelent az első és azóta is egyetlen országos kézikönyvsorozat első kötete. Minden megyének – akkor még hetvenöt volt belőlük – és Budapestnek is külön könyvet szántak benne, s elsősorban az átlagolvasót akarták kiszolgálni, nem nyújtva többet a népszerű tájékoztatásnál. A napjainkig is használt századfordulós anyag első néhány részét nemrég reprint változatban újra kiadták, de a kezdeményezés félúton megakadt.

Az új sorozat ötlete a múlt év elején született a Közép-európai Üzleti Szövetség (CEBA) vezetőiben, és még áprilisban útjára indult a vállalkozás – tájékoztatta lapunkat a Budapest-kötetek főszerkesztője, *dr. Beluszky Pál* akadémikus.

A Magyarország Megyei Kézikönyvei készítői nagy súlyt helyeznek arra is, hogy a kötetekben szereplő adatok a lehetőségekhez képest frissek legyenek. Ezért, bár eleinte úgy gondolták, hogy a fővárosnak nem szánnak külön kötetet, végül nem is egy, hanem három részben foglalkoznak majd Budapesttel. Az elsőben a főváros egészét érintő kérdésekről lesz szó, a másodikban sorra veszik a kerületeket, a harmadik pedig egy adattár lesz. A főszerkesztő szerint a vállalkozáshoz jó nevű szerzőgárdát sikerült megnyerniük, s ez biztosan sokat emel az értékén – mondta Beluszky. – Reményeink szerint a háromtagú könyvegyüttes még karácsony előtt a boltokba kerül.

Dr. Kasza Sándor, a sorozat főszerkesztője részletesen is beszámolt a kötetek tartalmáról. Az elsőben a szerkesztői előszavak után tíz fejezet következik. Először rövid tájékoztatást kapnak azok az olvasók, akik nem akarják végignyálazni mind a négyszáz oldalt. Ezután következik a főváros településmonográfiai, azaz földrajzi, történeti, városépítészeti, szerkezeti, népesedési, infrastrukturális és idegenforgalmi leírása – sorolta Kasza Sándor. – Helyet kap egy színes műemléki adattár, egy budapesti Ki kicsoda, és innen ismerheti meg az olvasó a város állandó rendezvényeinek naptárát is.

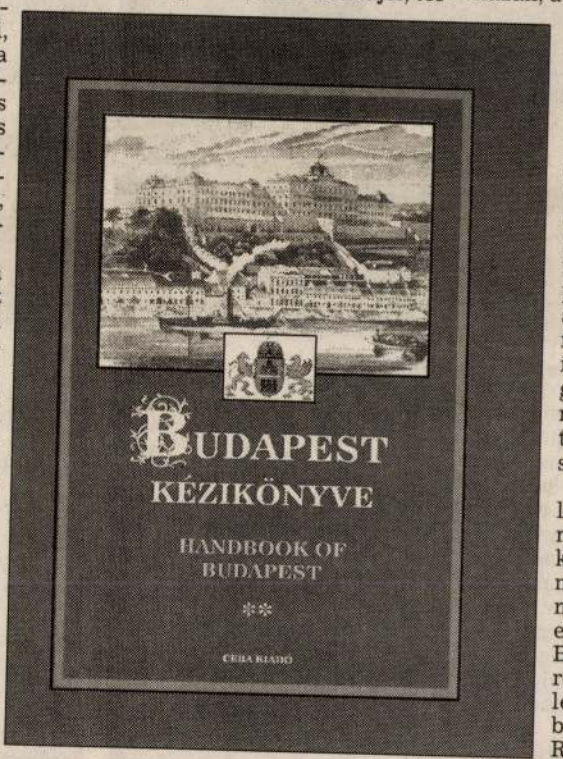

A második kötetben a kerületeket tárgyalják, egyenként tizenöt-harminc oldalon. Ugyanazok a szerkezeti egységek alkotják az egyes fejezetek gerincét, mint az össz-budapesti kötet esetében, ezenkívül egy közszolgálati adattárban sorolják fel a helyi intézményeket.

A harmadik könyvben van a fővárosi gazdasági élet legfontosabb szereplőiből összeválogatott, speciális Ki kicsoda. Itt kapott helyet az idegenforgalmi kalauz, amelyben minden budapesti szálloda, rengeteg étterem, fürdő, múzeum, sportlétesítmény és utazási iroda címe is szerepel – rövid jellemzéssel. A nonprofit adattárban a Fővárosi Közgyűlés, a Főpolgármesteri Hivatal, más fővárosi intézmények, politikai szervezetek, egyházak, a budapesti sajtó és minden fontosabb egyesület lesz megtalálható, a gazdasági adattárban pedig a legnagyobb, budapesti székhelyű magyarországi cégek adatairól tájékozódhatunk majd. A befektetési információk részeként megismerhetjük a főváros és a kerületek partnervárosainak adatait és az ottani beruházási lehetőségeket is. A kötetek végére angol és esetenként német nyelvű összefoglalót tettek, a külföldi olvasók kedvéért.

Kasza Sándor a vállalkozásról szólva elmondta: egy nagyobb közép-európai kezdeményezés része. Ha a magyarországi kísérlet eredményes lesz, a CEBA hasonló könyvsorozatokat fog megjelentetni Csehországban, Szlovákiában, Romániában, Horvátországban és Szlovéniában is. A jelek pedig sikerre utalnak: két kötet (a Nógrádot és Baranyát bemutató) már idén áprilisban a boltokba került, újabb kettő nyomdában van, még négy pedig közvetlen nyomdai előkészítés alatt áll. A legutolsóval, a Békés megyeivel és az összefoglaló jellegű, ezeroldalas Magyarország Kézikönyvével így már jövő tavasszal teljes lehet a sorozat. Az előállítás összes költsége addigra elérheti a kétszázötvenmillió forintot, ebből csak Budapest negyven-ötvenmillióba kerül majd.

Dunai Márton

MARGÓ

Lakossági fórum a díjbeszedésről

A társasházak és a Díjbeszedő Rt. kapcsolatáról, a tervezett új beszedési rendszer várható hatásairól tartanak lakossági összejövetelt hétfőn a XII. kerületi polgármesteri hivatalban, a Böszörményi út 23–25. alatt. Az érdeklődők kérdéseire *Világi András*, a Díjbeszedő Rt. vezérigazgatója válaszol majd. *(Munkatársunktól)*

Megújult a rendelő

Tegnap adták át a betegeknek a felújított Szondi utcai háziorvosi rendelőt. A 15 millió forintból korszerűsített intézmény jobb szolgáltatásokkal és szebb környezetben fogadja a pácienseket. *(V. M. P.)*

Önkéntes véradás

A Magyar Vöröskereszt önkéntes véradást szervez hétfő reggel nyolc és délután három óra között a IX., Mester utca 38-ban, délelőtt tíztől délután két óráig pedig a VII., Hársfa utca 43., valamint a XI., Thallóczy utca 1. alatt. *(V. M. P.)*

Természetesen

Ősi, természetes módszerekkel gyógyító orvosok, guruk és vajákosok rendeznek találkozót vasárnap a Petőfi Csarnokban. A Természetgyógyászat című lap kezdeményezésére idén már másodszor gyűlnek össze a városligeti csarnokban, hogy a természetes életvitelt és a régi, természetközeli gyógymódokat népszerűsítsék. Aki ellátogat a rendezvényre, az egyszerre öt helyszínen ismerkedhet meg a grafológusok, kineziológusok, álomfejtők, spiritiszták, regressziós hipnotizőrök, bioenergetikusok, karakterológusok tudományával. Az előadásokat a hazai természetgyógyászat szaktekintélyei tartják. *(Cs. L.)*

Vízállásjelentés a ráckevei térségből

Szeptember 30-án az utóbbi évek legalacsonyabb vízállását mérték a soroksári Duna-ág ráckevei szakaszán. A vízmagasság 45 centiméterrel volt alacsonyabb a normálisnak számító vízszintnél. Ilyenkor egy helyben áll a víz, a 62 kilométeres Duna-ág olyan, akár egy tó.

HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

A folyó itt néha olyan, mintha tó lenne

Az alacsony vízállás azzal jár, hogy nem jut vízutánpótlás a Duna-ághoz tartozó, 290 kilométer hosszúságú csatornahálózatba, beleértve a Duna–Tisza és a Kunsági-csatornát is. Emiatt egész nyáron akadozott az öntözés és több ezer sporthorgász, akik közül nem is kevesen a fővárosból érkeztek, nem hódolhatott a szenvedélyének Pest megye déli térségében. Valójában mindenki abban a tudatban volt, hogy az áldatlan állapot az iszaptalanítási program velejárója, s mint azt májusban *Boháh Imre*, a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság ráckevei üzemmérnökségének főmérnöke ígérte, augusztus végéig a munka befejeződik. A munkálatokkal el is készültek, az idei évre előirányzott 30 millió forint elfogyott. Ennyibe került az árapasztó csatorna Dömsöd és a szunyogi szivattyútelep közötti tizenegy kilométeres szakaszának a kikotrása, valamint egy átereszto műtárgy megépítése. Csak emiatt, értelemszerűen nem kellett volna minden csatornában bokáig érő víznek lennie, kiváltképp nem a három legfrekventáltabban, a Duna–Tisza-, a 30-as és 31-es csatornákban.

Bohák Imre elmondta, a ráckevei Duna-ág csak akkor kap elegendő utánpótlást, ha az élő Duna szintje elég magas ahhozgas, hogy a gravitáció utján is átjusson a víz a Kvassay-zsilipen a Duna-ágba. Átjuttatható lenne persze szivattyúk segítségével is, ám ez naponta 100-120 ezer forintos kiadást jelentene, amire nincs pénze a Kövignek. Mivel azonban az élő Duna vízállása augusztusban és szeptemberben igen alacsony volt, gravitációs erővel nem juthatott víz a Duna-ágba. Ez szeptember 30-ig olyan mértékű szennyeződéssel járt, hogy a Környezetvédelmi Felügyelőség felszólította a Köviget az azonnali vízpótlásra. Erre azonban végül mégsem került sor, mert a Duna ismét áradni kezdett, s végül nem volt szükség a szivattyúkra, a ráckevei Duna ezek nélkül is ismét kapott vízutánpótlást.

A Kövig hajlott a szóra, annál is inkább, mert a Dunán árhullámot jeleztek október első napjaira, s a szakemberek úgy vélték, már nincs értelme bekapcsolni a szivattyúkat. Végigjártuk Alsónémedi, Bugyi, Dabas, Ürbőpuszta és Apaj térségét, ám semmiféle javulást nem tapasztaltunk, a csatornák vízszintje egyetlen centivel sem emelkedett. Kérdésünkre Boháh Imre elmondta, hogy a folyamatos vízutánpótlás hiánya miatt a dél-pesti szennyvíztisztító állomás térségében olyan szennydugó keletkezett, amit csak többnapos átmosással lesznek képesek eltávolítani a Duna-ágból. Amíg ezzel nem készülnek el, nem engedhetik be a vizet a csatornákba. Csakhogy közben az árhullám levonul, s ezért újra szükség lesz a szivattyúk beindítására. Már persze ha kapnak rá pénzt – tette hozzá a főmérnök.

És ha már pénzről van szó, jó volna végre tisztázni, mikor kerül sor a dél-pesti szennyvíztisztító rekonstrukciójára, hiszen a napi 72 ezer köbméter – úgymond tisztított – szennyvíz, ami a ráckevei Duna-ágba kerül, minden, csak nem tiszta.

Elképesztő az az adósság, amit a vízügyiesek felhalmoztak az elmúlt évtizedekben, jóllehet ezért nem ők a hibásak. A Duna-völgyi-csatorna harminc éve nem volt kotorva, s a csatornák többségében tizenöt éve nem végeztek iszaptalanítást. Emiatt a medrüket annyira benőtte a nád és sás, hogy sok helyen – például Apaj alatt, a 30-as csatornánál – a víz már nem képes elfolyni a rendes medrében, átfolyt a szántóföldekre, s emiatt több hektárnyi, művelés alatt álló táblát elöntött a Szomor-féle gazdaságban.

Az idén elkezdett program jövőre folytatódik, a tervek szerint 80 millió forintot kap a ráckevei mérnökség az iszaptalanításra. Csepp a tengerben, hiszen ebből a pénzből kell majd rendbe tenni a gyáli belvízrendszert és az ecseri tározót is. Ezután már aligha jut majd a pénzből a 30-as és 31-es csatornákra. Azt viszont már lehet tudni, hogy a csiki-csuki a zsilipeken jövőre sem változik, azaz, hol lesz elegendő víz a csatornákban és a ráckevei Duna-ágban, hol nem.

Matula Gy. Oszkár

XVI. kerület: új mentőállomás

Hét év telt el az ötlettől a megvalósulásig

A XVI. kerületi mentőállomást október elején adták át. Mivel létrejöttében nagy szerepe volt a lakosság áldozatvállalásának, érdemes a kezdeményezés hétéves történetét felelevéníteni.

Az ötletet 1990-ben *dr. Büki Tamás* önkormányzati képviselő vetette fel, aki mentőorvosként tudta, hogy a meglévő mentőállomásokról a kerület nehezen érhető el. Az akkori önkormányzat támogatta az elképzelést, vezetői, *Fekete Gábor* polgármester és *Treer András* alpolgármester ötven-ötvenezer forintos felajánlásával alapították meg a XVI. kerületi mentőállomásért közérdekű kötelezettségvállalást. A telket az önkormányzat adta, a mentőállomást pedig közadakozásból kívánták megépíteni.

Az ügy sokakat megmozgatott: a kuratórium tizennyolcmillió forint pénzbeni és tízmillió forint természetbeni – munkában és anyagban értendő – felajánlást gyűjtött össze. Az építkezés 1993-ban kezdődött és két évig a felajánlások ütemében folyt. Amikor 1995-ben kifulladt a lendület, s elfogyott a pénz, az épület már szerkezetkészen állt. A kuratórium ekkor az önkormányzattól kért segítséget, de sem a 1995-ös, sem a '96-os költségvetés nem volt képes előteremteni a befejezéshez szükséges pénzt. A kényszerű leállás idején nem tudták őriztetni az épületet, ezért egy kisebb tűz és több lopás is kárt okozott benne. 1996 őszén a kuratórium a fővároshoz fordult, a közgyűlés meg is szavazott húszmillió forintot a mentőállomás befejezésére. Ezt a pénzt – mivel a közérdekű kötelezettségvállalás nem jogi személy – a kerületi önkormányzatnak adták át, és az vállalta, hogy a pénzből az építkezést saját kivitelezésben befejezi, illetve a még hiányzó négymillió forintot előteremti. Ez meg is történt, végül pedig az Országos Mentőszolgálat három és fél millió forintért berendezte az épületet.

Treer András, a kuratórium társelnöke bejelentette, hogy a közérdekű kötelezettségvállalás – amelynek kurátorai munkájukért semmiféle díjazásban nem vettek fel – a mentőállomás megnyitásával megszűnt.

Cs. K. É.

Szövetkező helytörténészek

Nagyobb eséllyel pályázhatnak

A hét elején ismerkedésre gyűltek össze Zuglóban a fővárosi helytörténeti egyesületek. Az eddig egymástól függetlenül tevékenykedő szervezetek képviselőinek a házigazdák egy laza együttműködési szövetség megalakításának lehetőségét ajánlották fel.

Buza Péter, Herminamező Polgári Körének ügyvezető elnöke a találkozón hangsúlyozta, hogy a fővárosi helytörténeti egyesületek szövetségbe tömörülve nagyobb eséllyel pályázhatnának fővárosi pénzekre, mint egyenként. A csaknem mindegyik kerületben életre hívott egyesületek legfőbb pénzforrásai a helyi önkormányzatok lennének, ám a kerületek nem mindegyike tudja – vagy akarja – finanszírozni a helytörténeti kutatásokat, kiadványokat. A szövetséget a tervek szerint a főváros egyesítésének 125. évfordulóján, azaz jövőre alapítanák meg.

S. T.

A tisztasághoz vezető úton

Kevés ilyen kerül kevésbe.

biztonsága és nem utolsósorban felszereltsége az, ami nem kevés:

• blokkolásgátló (ABS)** • kétoldali amerikai légzsák • oldalmerevítések • légkondicionáló

• távirányítású központi zár • immobilizer • elektromos ablakemelők

A Szervita-templom 1827-ben. **Hofbauer János** rézkarca

Budapest, 1981/9

SZÁRAZ GYÖRGY

Martin

Előbb Szerviták terének hívták a templom régi gazdáiról; ma *Anton Erhard Martinelli*nek, a barokk városháza — az egykori invalidusmenhely — építőjének a nevét viseli. Levegőtlen, örökké zsúfolt, furcsa építészeti keverék: egyszerre vidékies és nagyvárosias, ősi és modern. A Városháza tömbje éppen csak „belóg" a térbe, helyén valamikor török mecset állt, kövei beépültek az 1944—45-ös ostrom idején elpusztult szervita rendház falaiba. 1732-ben épült föl az egyszerű barokk templom; később reneszánsz-klasszicista stílben átépítették; kapuzatának két oldaláról Szent Anna és Szent Pellegrin néz le a térre; falában dombormű: az első világháború 7. huszárezredének emléke, a 30-as évek jellegzetes „heroikus" megfogalmazásában.

A templom mellett szorosan, a kolostor helyén a Távbeszélő Igazgatóság csupa üveg, csupa alumínium irodaháza; oszlopsoron nyugvó árkádjai alatt a „telefondoktor" szolgálatait ajánlgatják a kirakatok, s papírmasé Hófehérke, törpéitől és Donald kacsától környezetten, a telefonos meseszolgálatot.

A szemközti, északi oldalon valamikor a XVIII. századi Fehér Hajó fogadó telke húzódott; imígyen emlékezik meg róla a kortárs leíró: „Ha *(a fogadó)* idegen lakója kényesebb nyugati nemzet tagja találna lenni, alighanem gyorsan belesínylett volna azon állandó maláriába, mely az Uri-utcára nyíló udvar ingoványai fölött nehezült. Az idegen lakó azonban rendszerint rácz, oláh, görög, morlák vagy montenegrói volt, esernyő helyett egy pár török pisztolyt cipelvén hóna alatt." De itt állt a Fehér Bárány fogadó is, később a palota, amelyben Teleki László gróf, a függetlenségi párt vezére 1861. május 8-ra virradó éjszaka, az osztrák—magyar kiegyezés előtt hat évvel, főbe lőtte magát.

Ma kilencszintes modern irodaház áll a helyén, benne a Műszaki Fejlesztési Bizottság és a Számítástechnikai Intézet; földszintjén autószalon. Keleti oldala zárt szöget alkot a teret lezáró parkolóházzal, amelynek falán a Shell, a Danubius Hotels és az IBUSZ „rent a car" reklámja virít. A tér zárt kis szögletében borókacserjék, fiatal fenyők takarják az épületek szellőzőaknáit.

Délen a Petőfi Sándor utca házsorának folytatása zárja le a teret. Az irodaházzal szemben a 2-es számú: 1904-ben épült; fehér márványburkolat, bronzveretek — az egész reménytelenül elhanyagolt. Földszintje egész hosszában férfiruha-szaküzlet, csúf, parókás kirakati babákkal. A kapualjban kozmetikus hirdet. Mellette a 3-as épület: szecesszió 1906-ból. Keskeny „gyufaskatulya" női fodrászattal. Ezt a Török és Társa bankház építette — sorsjegyhirdetésük szállóige volt a századfordulón: „Török — szerencséje örök!"; az oromzaton tipikus szecessziós allegória: a megdicsőült Hungária, címert tartó angyalokkal, körülöttük csimbókos hajú vitézek, szűrös parasztok, lengő lobogók, villogó kardok és kaszák... Ha elnézed a „műalkotást", rájöhetsz: volt kitől tanulniuk az 1950-es évek allegóriagyártóinak... A 4-es szám még 1810-ből való; de 1874-ben átépítették, akkor kapta mai eklektikus homlokzatát. Gyerekruhabolt foglalja el az egész utcai frontot. A kapu melletti sarokvitrinkében övek, napszemüveg,

A. E. MARTINELLI

A Műszaki Fejlesztési Bizottság és a Számítástechnikai Intézet irodaháza

Martinelli tér 2.

Ipar és zaj elválaszthatatlanok egymástól . . . **Eifert János** felvétele

Ha munkaköri ártalom, akkor fel az illetékes audiológiára, ott elvégzik a megfelelő vizsgálatot a süketszobában. Ezután már csak ki kell tölteni egy nyomtatványt, s az üzemorvos megírja a kárigényre vonatkozó javaslatot. Irány az Országos Orvosszakértői Intézet, ahol pontot tesznek a kálvária végére. Ha van a vállalatnak naprakész zajtérképe. Már pedig a legtöbb vállalatnak nincs ilyenje. Jóllehet a zajt nálunk sokkal inkább mérik, mint orvosolják. Jó pénzért számos intézet, a SZOT munkavédelmi intézete is, vállal zajszintmérést, ami alkalmasint elviheti a védelemre szánt summa jelentős részét. Ám a dolgozó ettől nem lesz boldogabb, mivel minisztériumi határozat van arra, hogy kártérítési ügyben csak a KÖJÁL mérése fogadható el. A nyájas olvasó most azt hiszi, hogy ez az, amitől meggazdagodhat az orvostársadalomban érthetetlenül kissé alábecsült KÖJÁL, de csalódást kell okoznom. A KÖJÁL ugyanis — fura egykeség — kifejezetten közegészségügyi érdekből, teljesen ingyen végzi el a zajvizsgálatot. Csak éppen nem kapkodja el. A mindössze öttagú zajcsoport ugyanis a rutinvizsgálatokon túl regionális feladatokat is ellát Pest megye üzemeiben, s évente csaknem félszáz kártérítési ügyben kell adatot, információt szolgáltatnia — egyéb, lényegében nem kevésbé bokros teendői mellett. Úgyhogy jó esetben két helyen tudnak egy időben ott lenni. 1980-ban 42 vállalat 193 üzemrészében, összesen 409 munkahelyen végeztek felmérő jellegű vizsgálatot. Kiemelkedő jelentőségűnek tartják a Csepel Művek Jármű- és Konfekcióipari Gépgyárában és Egyedi Gépgyárában, valamint Transzformátorgyárában lefolytatott vizsgálatot, melynek során a három gyár 94 üzemrészében, 185 munkahelyen, összesen 1468 dolgozó zajterheléséről győződtek meg. Kiderült, hogy a dolgozóknak több mint 80 százaléka a határértéket meghaladó zajszintű környezetben éli munkás-hétköznapjait. (Nem kell szörnyülködni, a jelenség meglehetősen általános! Az esetleges gyors segítség, meglehet, fölemésztené a három gyár teljes árbevételét. Éppen ezért a diagnózis nem kötelez intenzív gyógyításra. A tüneti kezelés pedig úgy néz ki, hogy a vállalat intézkedési terve három-négy munkahelyen próbál enyhíteni valamit a decibel szorításán, tehát valamilyen útonmódon a legbetegebb szerveit igyekszik felfrissíteni. Ami könnyen azt eredményezheti, hogy a többi százhetvenolcvan helyre jó ideig egy fillér nem jut zajvédelmi fejlesztésre.) A Fővárosi KÖJÁL zajcsoportja jó, ha minden tíz évben egyszer fel tudja keresni ugyanazt a vállalatot. Budapest területén mintegy 160 olyan hely van, ahol még egyszer sem jártak. De nem is kell minden esetben helyszíni mérés a tisztánlátáshoz. Viszonylag szép adatgyűjteménnyel rendelkeznek. Tehát, ha például egy lakatos folyamodik halláskárosodás címén rokkantsági járadékért, és ott van az adatlapján, hogy egyenget és köszörül, akkor nyugodt lelkiismerettel látatlanban igazolni lehet, hogy „*a munkahelyén a zajszint meghaladja a határértéket*". Hasonlóan nem érdemes szétforgácsolni a szerény kapacitást szövőde, öntvénytisztító esetében vagy kompresszorkezelőknél sem. Ha a zajtérkép nagyon régi, azóta úgysem javult a helyzet. Vagyis nem lehet akadálya a döntésnek, legfeljebb valamelyest elhúzódik az ügy. A lényeg az, hogy a dolgozó igazolja, 1966. július első napját követően öt évet zajos munkahelyen töltött el. A társadalombiztosító a munkaképesség csökkenése arányában fizet járadékot — népszerűbb nevén süketpénzt —, a munkabér nyolc, tíz, tizenöt, illetve harminc százalékát, mely munkabérként kezelendő, és beleszámít a nyugdíjba is. Következésképpen a halláskárosodás éppen olyan munkaképesség-csökkenéssel jár, mint az idővel komoly fájdalmat okozó vibráció vagy bármiféle más munkahelyi ártalom. Illetve mégsem, mert akinek a halláskárosodása „csak" 16—25 százalék között van, attól két év elteltével automatikusan megvonják a járadékot. Mondván: megszokta azt a kis nagyothallást. Csakhogy aki elkezd süketülni, ha egy csepp esze van, nem hagyja abba. Végül is csak egy százalékot kell hozzászerezni a meglevőhöz, s az újabb megméretés után már tíz százalék „állandó prémium" üti hónapról hónapra a markát. Le lehet tenni a nagy esküt, hogy akik ebben a cipőben járnak, még véletlenül sem hordják az egyéni védőeszközöket.

A süketpénz helyességén lehet vitatkozni. Hiszen általa egy fikarcnyival sem csökken a halláskárosultak veszélyeztetettsége. S az vesse az utolsó követ arra a hajóépítőre, aki pár évre a nyugdíjtól nem követ el mindent, hogy a tizenöt százalékos kategóriából átkerüljön „a legjobbak", a harminc százalékosok közé. Ügyeskedés? Persze, hogy az. De hát negyvenkilenc vagy ötvenegy százalékos halláskárosodással élni, teljesen mindegy. Csak a vállalatoknak nem mindegy, amelyek, ha nem is szívesen, de fizetnek. Így még mindig jobban járnak, mintha a zajforrások elnémítására köteleznék őket. Ismerek olyan vállalati vezető jogtanácsost, aki „a törvény nevében" rendre megtagadta vagy mérsékelte a balesetet szenvedett dolgozók keresetkiesésének a kifizetését, mivel a munkaadó csak így tudja megfelelően kifejezni rosszallását a vétkességért. Most, hogy a rendelet 100 százalékos táppénzt ír elő a baleseti sérültek részére, valósággal vigasztalhatatlan.

Kétségtelen, hogy egyéni védőeszközökben nincs hiány egyetlen zajos vállalatnál sem. Mondják, hogy a svéd vatta zajcsökkentő hatása igen jó. Hasonlóan dicsérő jelzőkkel illetik a konstruktőrök és kereskedők a zajvédő fültokot, amelynek érdekessége, hogy sisakra is szerelhető. Ennek ellenére a dolgozók nem szeretik egyiket sem, s jó, ha a húsz százalékuk használja. Hosszú a kifogások lajstroma, amelyek közül kettő különösen nem hanyagolható el: zavarja a munkát meg a közérzetet. Csakúgy, mint a védőszemüveg, a sisak vagy a porálarc. Sok helyütt jelentik ki az illetékesek, a művezetőtől egészen a főmérnökig, „nem hivatalosan", hogy „a védőeszközöket nem lehet használni, s ráadásul, balesetveszélyesek is". Ami nem változtat azon a tényen, hogy aki figyelmeztetés ellenére sem viseli egyéni védőeszközét, azt el kell tiltani a munkától. Saját érdekében. A művezetőnek éppen úgy, mint a főmérnöknek. Mintha ittas lenne a tetten ért dolgozó. Reprezentatív felmérésem során azonban nem sikerült olyan esetre bukkannom, amikor érvényt is szereztek volna a dolgozó egészségét kétségtelenül védő határozatnak. Vasas üzemekben látni gyakran, hogy az odalátogató küldöttségek tagjai kivétel nélkül védősisakban vannak. Öltöny, nyakkendő, védősisak. Akkor is, ha isten bizony nem eshet senkinek a fejére semmi. „*Mégse láttam ez ideig egyetlen olyan igazgatót sem, aki nagy piros fültokkal ment volna le az üzembe* — mondta a Fővárosi KÖJÁL zajcsoportjának vezetője — *azért, mert ez az előírás, meg hogy jó példával járjon elöl. Valahányszor mérni megyek, nekem is rá teszik a fejemre a sisakot, de egyéni védőeszközzel még soha sem kínáltak meg, pedig már jó tíz éve járom zajügyben az üzemeket. Közben nem egy helyen akkora a zaj, hogy egyszeri hatására is megsüketülhetnék, s akkor teljes joggal beperelhetném kártérítésért a vállalatot.*"

A fültokot azonban — mely kísértetiesen hasonlít a zeneboltokban használatos fejhallgatóhoz — nem lehet hazavinni. Márpedig a regenerálódáshoz, ahhoz, hogy az a dolgozó, aki a munkahelyén nyolc órát töltött erős zajban, megfelelően kipihenhesse magát, elengedhetetlen volna. Nem lényegtelen, hogy hol lakik, forgalmas út mellett „szocialista toronyházban" vagy családi házban, s hogy mit csinál szabad idejében. Elképzelhető, hogy traktorral kertészkedik, szögbelövést vállal, autót szerel, fusizik. Megannyi kitűnő kikapcsolódás. A fület azonban egyik sem pihenteti.

Székely Tamás felvételei

elli tér

Fehér István felvételei

nyaklánc, női csecsebecse; a boltozat alatt nagyobb kirakatok: bőröndök, női táskák. Még beljebb, a lépcső mellett a bőrdíszműves „boltja", odébb, a liftnél másik bodega: a sarokvitrin gazdájának „miniboltja". Ha kinézel a sötét, betonozott udvarra, közepén ládában föld, rajta virágok, cserépben... Az emeletről gyerekzsivaj: a Közért-Vállalat bérel ott egy lakást bölcsődének...

Végül az 5-ös: „premodern" műemlék, 1912-ből. Vázas szerkezet, páros pillérsor az alsó két emeleten, föntebb fehér zománctégla-burkolat, népies mintájú, színes majolikacsíkokkal. Kapujától balra patika, ablaksora mögött virágok, két cserép pármai ibolya között az örök reménykedő felirat: „Takarítónőt felveszünk!" Jobbról a Rózsavölgyi hanglemezbolt: „komoly" — s ehhez mérten színtelen — kirakatában Bach, Mozart, Beethoven, Liszt, Bartók. A másik, jóval színesebb kirakatban a Mosoly Országa, Deep Purple, Africa Simone, Super Love meg a magyar „csillagok" nagylemezei... Középütt csábító tábla: „Rendkívüli ajánlatunk! Sinatra nagylemeze most 50 Ft-ba kerül!" A bolt ajtaján át szüntelen árad a zene a térre: beat, opera, cigányzene, népdal, táncmuzsika, operettsláger... A kapu alatt itt is vitrinek: ötvös, kalapos, női szabó hirdeti magát — a boltjuk másutt van, valamelyik mellékutcában. Bódé azért itt is került a lift mellé, de ez a Rózsavölgyihez tartozik, ajtaján felirat: „Nyugati hanglemezek vétele" — s nem lehet beférni, tolonganak a „maszek" eladók...

A tér közepén, alacsony korláttal kerített füves, szabálytalan háromszögben Mária-oszlop áll, párkányzatán három szent: József, Anna és Joachim — férj, anya és apa. Eredetijét 1729-ben állították ide „város díszéül"; ez volt Pest első köztéri emlékműve. De mivel a hajóhídi átszállításra várakozó marhacsordák ezen a térségen verődtek össze, az állatok hozzádörgölőztek, megrongálták; újrafaragott mását 1941-ben állították helyére. Ma alatta áll meg az egyirányú utcán közlekedő busz, de többi oldaláról ismét csorda veszi körül: parkoló autók tömege. S a teret örökkön megülő benzingőz alighanem tesz annyi kárt benne, mint elődjében a várakozó ökrök.

Barokk, klasszicizmus, eklektika, szecesszió, premodern és hipermodern épületek; falusias egyszerűség és neobarokk pátosz, Szent Család és a Shell fénybetűi, Bach-fúga a templom belsejéből és konzerv beatmuzsika a zeneműboltból... Meg a falakat, oszlopokat elborító hirdetőcédulák: kézzel, géppel írottak, stencilezettek. Virágállvány, télen is fűthető hétvégi ház eladó... Korrepetál, vizsgára előkészít gépészmérnök... Trikó és ajándékvásár... Rock, diszkó... Szőnyegpadlót tisztít, tapétázást vállal, falat radíroz... Közgáz jazz klub... Karbantartó torna, nők részére, még nem késő!... És jóga, minden mennyiségben: statikus jóga, dinamikus jóga, feszültségcsökkentő lazítás... Jóga kondicionáló tanfolyam... Jógaszalon, Európában a legkorszerűbb...

És emberek: kirakat előtt ácsorgók, cekkert-gyereket cipelők, fodrászlegény a boltajtóban, kékköpenyes öreg, karszalaggal a parkolóhelyen, aktatáskások az irodaház előtt, fiatal afrikai nő, szemben a gyerekruhákkal...

Autóduda, muzsika, benzinbűz, tolongás... Belváros.

Martinelli tér 5.

Martinelli tér 3.

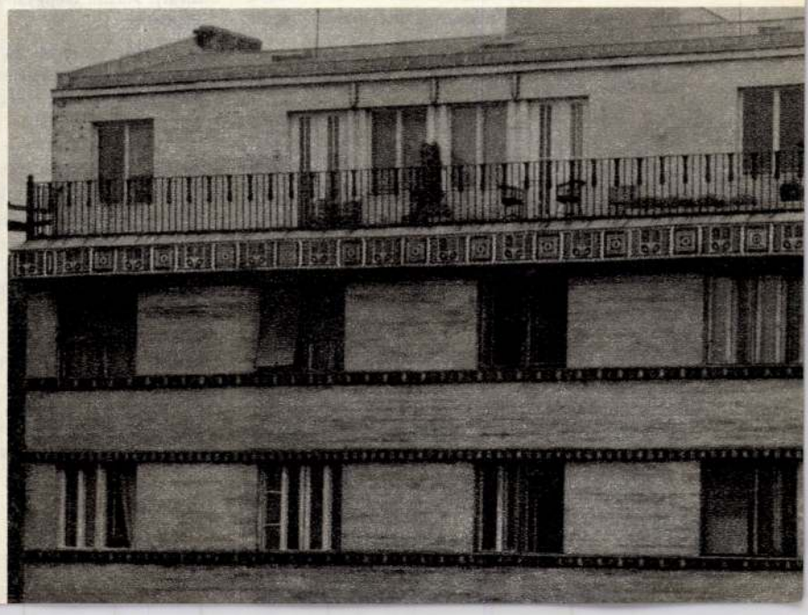

Eifert János reprodukciói

HOLLÓS LÁSZLÓ

Erőd a VIII. kerületben

Írásomat egy nyomozás történetével szerettem volna kezdeni. Szilágyi János *Halló, itt vagyok!* című késő esti rádióműsorának egyik adásában idős asszony kezdett beszélni a MÁVAG-kolóniáról, az onnan kikerült híres emberekről. Beszámolója váratlanul félbeszakadt, „belefojtották a szót" anélkül, hogy a nevét elárulta volna. Keresésére indultam, s mindjárt az első kísérletemet siker koronázta. A Ganz-MÁVAG művelődési házának nyugdíjasklubjában azonnal felvilágosítottak: *özvegy Dóczy Dénesné* volt a telefonáló. A nyomozás tehát elmaradt, úgy látszik, túl jó detektívnek bizonyultam.

A VIII. kerületben, közvetlenül a Ganz-MÁVAG mellett található kolóniát a Vajda Péter utca—Bláthy Ottó utca—Golgota út és a Delej utca határolja. A Golgota térről szemlélve a kolónia inkább erődítménynek vagy laktanyának tűnik, semmint lakótelepnek. Nem csoda, hogy 1945-ben a bevonuló szovjet csapatok katonai objektumnak nézték. Egyforma, vörös téglás háztömbjei közül előbukkanó víztornyának csak a csúcsát látni. A lakótelep alaprajza U alakú. A felbetonozott belső udvart húsz négyemeletes épület veszi körül, belül van még három kétemeletes ház. A 640 lakás többsége szoba-konyhás, az udvarra nézőkhöz kis erkély tartozik. A házak előtti apró kerteket gondosan ápolják, az erkélyeken és az ablakokban virágok díszlenek, az udvart körös-körül fák szegélyezik. 13-as számú lépcsőház és ajtó nincs a telepen.

A kolónia keletkezése

A MÁV-gépgyár 1909-ben megvásárolta a fővárostól a gyártelep szomszédságában levő 19 500 négyzetméteres területet. Ide építtette föl a kolóniát, elsősorban azért, hogy a gyár legjobb szakmunkásai, hivatalnokai, helyben lakásra kötelezett tűzoltói minél közelebb legyenek a munkahelyükhöz. A maga idejében korszerűnek, jól felszereltnek számító munkástelep létesült, különösen, ha az 1945 előtt épült szegénytelepekkel, a Mária Valériával, a Dzsumbujjal vagy a Tripolisszal hasonlítjuk össze. Szociális és kulturális létesítményei alapján nem tűnik túlzónak a budapesti Magyar Királyi Állami Gépgyár 1928-as kiadványának megállapítása:

„A gyár igazgatósága a munkásban nemcsak az anyagi javak termelőjét látja, hanem a családfenntartót és az állampolgárt is. Ezért a termelés fokozásával a munkás életstandardjának megfelelő anyagi jólétet kíván biztosítani, s feladatának tekinti a munkások erkölcsi és kulturális előmozdítását is."

A tiszta és száraz lakásokban villany világított. Mindegyikhez külön vécé tartozott. Olcsó volt a lakbér, a tüzelő, kedvezményes vasúti jegyet kapott az egész család. A telep középső részén, a mostani művelődési házban vendéglő és étterem is működött. Az első emeleten filmvetítők és színháztermek, a másodikon a munkások önművelődési körének helyiségei, a harmadikon birkózó- és vívótermek voltak. Az épület alatti pincében helyezték el a gép- és kazánházat. Innen szolgáltatták a szükséges gőzt és meleg vizet a fürdőnek és a központi mosókonyhának. A villamos facsarógéppel, önműködő mángorlóval és kulissza rendszerű szárazgőz szárítókkal felszerelt mosókonyhát, csekély díj ellenében, naponta 48 család használhatta. A szuterénben 300 személyes fürdő működött. Előcsarnokából nyíltak a kád- és gőzfürdő kabinjai. Mögötte húzódott a kis- és a nagymedence, a zuhanyozó, a masszírozócsarnok és a fodrászat. A telepnek külön orvosi rendelője, anya- és csecsemővédő intézete volt. Rendszeresen ellenőrizték a munkásgyerekek egészségét. A tüdőhurutos, vérszegény, rosszul táplált gyerekeket nyáron vidékre küldték. Voltak könyvtárak és olvasótermek. Gyermekfoglalkoztató, munka- és tanonciskolák, napközi és zeneiskola, sportszakosztály és méhészkör működött. Ismeretterjesztő előadásokat tartottak, munkástovábbképző- és nyelvtanfolyamokat, tanulmányi kirándulásokat szerveztek. Az analfabéta-tanfolyamok előadásait a munkaidő alatt tartották, így szorítva rá a hallgatókat a részvételre.

Munkásjóléti és kulturális intézményeit tekintve a kolónia túlmutatott a századeleji viszonyokon. De hogy valójában milyen volt itt az élet akkoriban, arról csak a szemtanúk vallhatnak. Sokan már meghaltak, mások elköltöztek azóta. Ottjártamkor

Fogorvosi rendelő is volt a kolónián

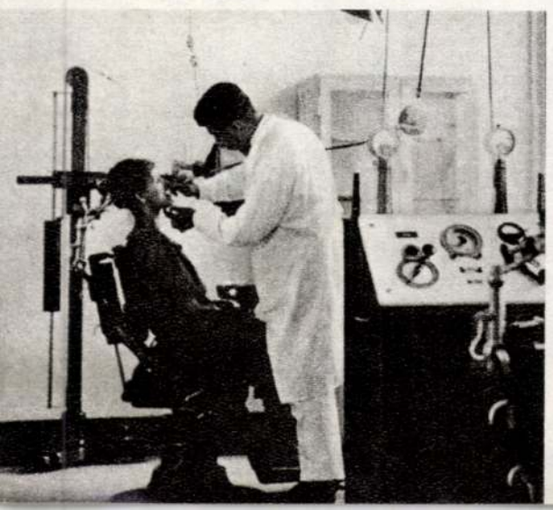

A fürdő egyik medencéje

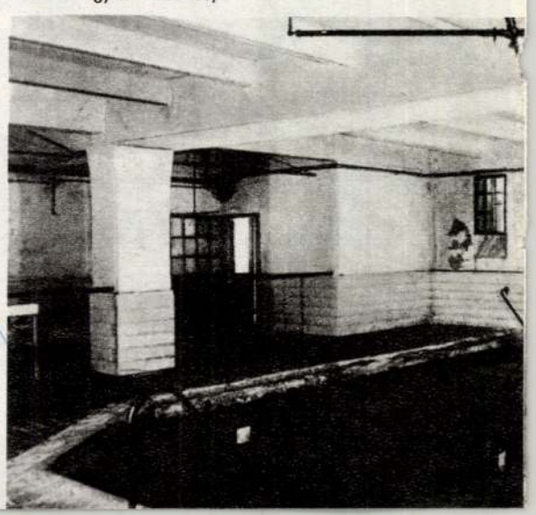

MARTINELLI Antal szobrász (1851-1917)

A templom homlokzatán elhelyezett Szt.István és Szt.László szobrok készitője sóskuti kőből1892-ben de több szobrot készitett a szentélybe is Jézus Szive és Mária Szive, Szent Péter és Pál. A templom és a plébánia között álló Fájdalmas Mária szobrot.

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok,2. **1990 (1991)** 99,lo3.p.

5. Kokárdás rendőr Budapesten a Batthyán
Fejér Zoltán felvétele

Martinelli

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán
szobraival szerepelt.

NU·930·III.15·

Martinelli Antal
szobrai

l. Egyházm. Lap
I. 1880. 64. l.

mokon is hivnak: 129-592, 122-609.

Azon nagybudapesti egyszámlatulajdon
ket korábban a Takarékosztály egyes
cius 1-től a Pénzforgalmi osztály kö
gei veszik át:

a./ Thököly-uti kirendeltsé
/volt 19.sz.fiók/
b./ Flórián-téri kirendelts
/volt 24.sz.fiók/
c./ Bartók Béla-uti kirende
/volt 30.sz.fiók/
d./ Ujpesti kirendeltség, U
/volt 31.sz.fiók/
e./ Kispesti kirendeltség,
/volt 32.sz.fiók/
f./ Pesterzsébeti kirendelt
/volt 33.sz.fiók/
g./ Kőbányai kirendeltség,
/volt 34.sz.fiók/
h./ Csepeli kirendeltség, C
/volt 35.sz.fiók/

Az egyszámlatulajdonosok pénzforgalm
zás nem történik, összes korábbi ügy
tatványok használatát is/ érvényben

Adott esetekből kifolyólag ezuttal i
figyelmét arra, hogy a Bank vidéki f
ról /amennyiben a kedvezményezett ne
lás/ Fo.V./1948.sz.körlevelünk értel
beküldeni. A Bank vidéki fiókintézet
ben szereplő 600.000-es számlaszámai

MDK

Martinelli Antal nobrán

1882. „Buruló betyár" c gipszszobrát elviteti a KT-tól.

MDK-A-I-1/1065.

Martinelli, Antal

pesti festő, ugyláttszik
l. felerége szinésmő, és 1825-
30. a pesti német szinház
tagja volt.

Kádár Jolán

A pesti és budai
német szinészet tört-
1812 – 1847. Bp.
1923
42, 44, 94, 95. l.

A pesti német szinház tagjai
1823 ban fenti vezetésével maguk
veszik át a szinház at. ~~vezetését~~. Ő-
festette (egy ideig) a szinház uj diszle-
teit, javitotta a végieket.
Martinelli diszleteit
az egykorn kritika igen diciérte.
Meg az 1840-es években is a
szinháznál működett

P 1825-ig vezeti o

Késői habán, XVIII. század.

KORSÓ,
nagyméretű, fajánszból.
Késői habán 1794-ből.

KORSÓ,
fajánsz, késői habán,
XVIII. század.

KORSÓ,
fajánsz, lovaskatonával.
XVIII. század.

KORSÓ
szarvassal. Fajánsz, késői habán.
XVIII. század.

KORSÓ
szarvassal, fajánsz.
XVIII. század.

LAP,
fajánsz, rajta lovas katona, AS és 1754 felirat.
Magyar, XVIII. század.

LAP, (199. kép)
fajánsz, rajta feketesárga-zászlós lovas katona.
XVIII. század.

TÁNYÉR,
fajánsz, késői habán.
XVIII. század.

Martinelli Antal festő

egy ezüst kelyhet ajándékozott 1817-ben a lipótvárosi templomnak.

Klinger, Georg: Rede bey der Einweihung der durch Beyträge der Leopoldstädter Gemeinde in Pest daselbst errichteten Nothkirche. Ofen [1817]. 13. l.

os Bizottságának

Budapesten.

---

i Károly kassai ügyvédnek költ„
14,882/1907. sz. a. kelt megkeresés kap„
tekintetes Bizottságot a közalapítvá

2175. CSILLÁR, kétágú bronz, áttört díszítéssel, villanyra szerelve, Török. 300

2176. GYERTYATARTÓ, bronz, domború mascaronfejekkel, renaissance stílus. *(Ft 50)* 1

2177. KÉTÁGÚ FALIKAR PÁR, aranyozott bronz, Louis XVI. stílus. *(Ft 150)* 1

2178. KÉTALAKOS SZENT SZOBOR, színezett fafaragvány (hiányos), Osztrák, 1700 k. 150

2179. KERESZTES VITÉZ, farelief, Francia. *(Ft 600)* 1

2180. APOSTOL, faszobor, Német 17. sz. *(Ft 120)* 1

2181. ASZTALI-ÓRA, feketére pácolt fa, négy alabástrom oszloppal, Magyar, 1840 k. *(Ft 200)* 1

2182. ÁLLÓ-ÓRA, szekrényforma, feketére pácolt fa, mutatólapján zománccsendélet, Magyar 1800 k. *(Ft 250)* 1

2183. SZEKRÉNYÓRA, fatokban, mutatólapja kalapált díszítéssel, Magyar, 18. sz. *(Ft 250)* 1

2184. ÁLLÓ-ÓRA, tűzaranyozott bronz, szekrényalak, mutatólapja zománcképekkel, tokban, Osztrák, 1840 k. 150

2185. FALIÓRA, faragott és aranyozott fa, szalagdísz, tetején szárnyas sas, Empire. 200

2186. FALIÓRA, aranyozott bronz, domború levéldísz, tetején urna, Francia, 1800 k. (Mutatólapja pótolt.) *(Ft 1000)* 1

2187. ÁLLÓ-ÓRA, aranyozott bronz, oroszlánlábakon, ütőszerkezettel, Bécs, 1280 k. *(Ft 250)* 1

2188. NŐI-ARCMÁS, fehér márványszobor, szürke márványtalapzaton, megoldatlan monogrammal. *(Ft 120)* 1

2189. TÁJKÉP, állatokkal, porcellánra festett miniatür, arany és teknőckeretben (keret csorba), Bécs, 1800 k. *(Ft 150)* 1

2190. PARAVANT, fekete klasszikus stílusú állvány, fekete alapon vörös színű applikált figurális díszítéssel (a görög kráter vázák modorában). *(Ft 150)* 1

2191. PUSKA, gyöngyházberakás, tauschirozott és gyengeezüst dísszel *(Ft 250)* 1

2192. VADÁSZKÉS, gyengeezüstfoglalat és markolat, Balkán, 19. sz. *(Ft 40)* 1

2193. TŐR, ezüsthüvely és markolat, Balkán, 18. sz. *(Ft 50)* 1

2194. TŐR, elefántcsontdíszítéssel, Japán, 19. sz. *(Ft 40)* 1

2195. TŐR, hüvely és markolat domború ezüstdíszítéssel, Perzsa, 18. sz. *(Ft 180)* 1

2196. TŐR, dúsan faragott famarkolattal, Jáva, 17. sz. *(Ft 150)* 1

2197. FEKVŐ AKT, vasszobor, Magyar, 19. sz. k. *(Ft 30)* 1

2198. ELEFÁNT, faszobor, agyara és körmei csontból, Jáva. 150

2199. NŐI AKT KORSÓVAL, bronzszobor, márványtalapzaton, jelezve: Martinelli. 80

2200. TEMPLOMI GYERTYATARTÓ, zinn, domború levéldísz, 18. sz. *(Ft 150)* 1

2201. ÁLLÓ-ÓRA, tűzaranyozott bronz, kígyós lábakon, tetején allegorikus alak, Bécs, 1820 k. *(Ft 300)* 1

2143/a. SÉTABOT, ébenfa, orrszarvú-fogóval *(Ft 40)* 1

2143/b. SÉTABOT, amerikai diófa *(Ft 40)* 1

2144. KERET, széles, aranyozott, 35×29 cm *(Ft 25)* 1

2145. KERET, fekete fa, 41×25 cm *(Ft 20)* 1

2146. ARANYOZOTT KERET, 5 darab, circa 55×46 cm *(Ft 80)* 1

2147. KERET, 5 darab, széles, aranyozott, hibás, circa 55×45 cm *(Ft 120)* 1

2148. KERET, 5 darab, széles fekete fa, circa 30×40 cm *(Ft 80)* 1

2149. KERET, 5 darab, részben aranyozott, circa 35×27 cm *(Ft 40)* 1

2150. KERET, 2 darab, kisebb, aranyozott *(Ft 25)* 1

2151. KERET, 5 darab, kisebb méretű (1 ovális) *(Ft 50)* 1

2152. KERET, aranyozott, 32×25 cm 10

2153. KERET, hollandi, régi, 10×7 cm 10

2154. MINIATÜRKERET, aranyozott bronz 15

2155. KERET, 5 darab, keskeny, fa, 50×35 cm (Ft 50) 1

2156. KERET, 5 darab, kisebb méretű, főleg aranyozott *(Ft 50)* 1

2157. FAKERET, 5 darab, circa 30×40 cm, *(Ft 50)* 1

2158. PÁNCÉL-MODELL, kovácsolt vas, fatalapzaton. *(Ft 200)* 1

2159. LÁDIKA, fa, köröskörül szenteket ábrázoló elefántcsont reliefekkel. Német. *(Ft 400)* 1

2160. URNA-PÁR, fehér márvány, aranyozott bronz, láncos és szatírfejes díszítéssel. Francia empire. *(Ft 800)* 1

2161. TEMPLOMI GYERTYATARTÓ, faragott fa, aranyozott. 18. sz. *(Ft 50)* 1

2162. TEMPLOMI GYERTYATARTÓ-PÁR, faragott fa, aranyozás nyomaival. 18. sz. *(Ft 100)* 1

2163. KEREK TÁL, vésett díszítéssel, plated. *(Ft 150)* 1

2164. MÁRTÁSTÁL, vésett dísz, plated. *(Ft 200)* 1

2165. TÁLCA, fogós, vésett díszítéssel, plated. *(Ft 350)* 1

2166. FERENC JÓZSEF, mellszobor, talapzaton, bronz, 19. sz. m. f. *(Ft 60)* 1

2167. GALAMBFÉSZEK, carrarai márványszobor, szürke talapzat. Olasz. *(Ft 100)* 1

2168. FERENC JÓZSEF, biscuitmellszobra, fatalapzaton. 1849. *(Ft 80)* 1

2169. FALI TÜKÖR, csiszolt, aranyozott ökörszemes keretben. 80×56 cm. *(Ft 150)* 1

2170. FALI DÍSZTÁL, három darab, kettő domború zenélő cigányjelenetek, vörösréz, harmadik pásztorokkal, öntött-vas. Magyar, 19. sz. *(Ft 100)* 1

2171. GYERTYATARTÓ, háromágú, talpas, bronz. 1800 k. *(Ft 100)* 1

2172. KEREK TÁL, zinn, vésett zsidó feliratokkal, 1700 k. *(Ft 400)* 1

2173. TEÁS KANNA, zinn, szalagos domború dísz, Louis XVI. *(Ft 80)* 1

2174. POHÁR, zinn, vésett címerrel, Német, 18. sz. *(Ft 100)* 1

Himaszombat Ybl

Martinelli Antal fiatal szobrász

föltünése

Budapesti Hirlap,1882,IX.2.o.

259.sz.2.o./Sz.és M./

Plasztika, zsáner-szobor Ybl

Martinelli Antal Busuló betyárra

Budapesti Hirlap, 1882, IX. 20.

259. sz. 2. o./Sz. és M./

Martinelli Antal Szobrász VI/l

Budapesti Hirlap, 1882. IX. 20.

259. sz. 2. o. /Sz. és M./

Martinelli Antal

Hobraw

Lyka München
58.l.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK

Martinelli Antal

festő (?)

1.

Viszota Lánchid

92. 1 - 98. 1.

		2	3	4
	1915 augusztus 2 t			
	ács			
1	Verebélyi Pál	10½	10½	10½
	Kőművesek			
1	Szivák Péter	10½	10½	10½
2	Csemer János	"	"	"
3	Verebélyi József kása	—	"	"
4	Verebélyi Gyula	10½	—	"
	Napszámosok			
1	Verebélyi Ferenc	10½	10½	5½
2	Menyi Pál	"	5½	5
3	Poth István bankó	"	10½	5½
4	Zagyi István	"	"	"
5	Verebélyi János Mihály	—	"	5
6	Oláh György	10½	10½	10½
7	Csemer Orbán	"	"	—
8	Csemer Donát	"	"	10½
9	[illegible]			

— Már amennyire tehette. *Teljesen vagyontalanok vagyunk.* A fiam vivómesterségből élt, azután nyugdija volt a városnál.

— Nem volt zavart elméjü?

— Volt neki rögeszméje, az azonban nincs összefüggésben az esettel.

— De nem volt hóbortos?

— Nem. Inkább magába mélyedő természetü volt.

— Jól látott?

Először operálták a szemét, de az egyikkel kifogástalanul látott.

— A hallása nem volt rossz?

— Nem.

— Kivánja a vádlott megbüntetését?

— Nem, de kártérítésre igényt tartok.

— Milyen kártérítésre?

— Ezer koronába került a temetése. Ennek a megtérítését kérem, ha lehetséges.

Utána több tanut hallgatott ki a bíróság. A törvényszék a mechanikust *egy hónapi fogházra* itélte.

HIREK.

Megszünt a papirgyár büze.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, szeptember 22

A szalmapapirgyár igazgatósága ismét

— Azok a hidak, akik . . .

— *Amelyek*, nem akik, — kiáltozták feléje.

— Hát jó, legyen amelyek — hagyta rájuk Mahler. Azonban később megint *kik* nek mondta a hidakat.

— Csak személyekre mondják, hogy *kik*, tárgyakról ugy mondják, hogy *amely* — okvetetlenkedett valaki az ellentáborból.

— Az a hid, akiről ő beszél, — vágott vissza a Mahler szomszédja — van olyan fontos tárgy, mint a maga személye.

— Miért? Talán ez az a hid, amely a képviselőházhoz vezet?

Ha már hidról van szó, följegyezzük azt is, hogy a mai megyegyülésen rákényszeritettek Magyarpécskára egy vashidat. A község régebben elhatározta, hogy a Maroson vashidat csináltat, de később megmásitotta a határozatát. Nagyon drágának találta a vashidat, gondolta: elég lesz neki tutaj is. A mai megyegyülés azonban nem egyezett bele a megmásitott határozatba. Azt mondta:

— Pécska, neked muszáj vashidat épiteni!

Hiába szónokoltok a gyülésen a pécskai magyarok:

— Nem birjuk a nagy költséget, belepusztul a község!

A tekintetes vármegye nem kegyelmezett. Gyülés után egy pécskai paraszt bizottsági tag igy panaszolkodott:

— A nép nem birja a sok költséget, kivándorol. Már pedig mindegy annak a kivándorlónak, akár tutajon jut át a Maroson, amikor elhagyja a faluját, akár pedig vashidon.

Romániában megkinzott aradi leány.

Lenke kálváriája.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, szeptember 22

Betegen, kegyetlenül megkinozva szállitottak tegnap Romániából Aradra egy ideváló leányt. Mintegy félévvel ezelőtt került el innen ahol kicsi korától kezdve egy előkelő orvosnál nevelkedett. Romániában egy magyargyülölő családhoz került, ahol olyan rosszul bántak vele, hogy a félholtra vert leányt a hatóságnak kellett kiszabaditani kezükből.

A botrányos esetről itt következik tudósitásunk:

Mint egészen kis gyermek került egy tekintélyes aradi orvos házához *Bálint* Lenke árvaleány. Hosszu évekig volt az orvos családjánál, amely jólelküen gondoskodott ró a. Bálint Lenke hálásan is viselkedett jóltevő szemben, mindaddig, amig egy szép legény nem csavarta a fejét.

Tavaly nyáron történt ugyanis, hogy ekkor már 19—20 év körüli leány Kovacon, ahol az orvosnak szőlőbirtoka van, megismerkedett egy szép cigánylegénnyel. A legény hamarosan magába bolondította a leányt, akit még arra is felbiztatott, hogy meglopja jóltevőjét. Igy történt, hogy Bálint Lenke pénzt és ékszereket lopott el az orvostól s a lopott tárgyakat a kolna egyik szobájában a padozat alatt rejtette el. A bünre azonban hamar rájöttek, mire a leányt büntetésül a háztól eltávolitották.

Bálint Lenke ezután még nehány hónapig Aradon maradt, majd kiment Romániába, ahol távoli rokonai laktak. Romániában volt csaknem egy fél esztendeig. Több családnál volt, legutoljára pedig magyargyülölő emberek közé került, akik *rettenetesen megkinoztak*. Nehéz munkát végeztettek vele, majd ütni-verni kezd-

Kossuth Ferenc
az aradi Kossuth-szoborról.

Látogatás a müvészeknél.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, szeptember 22.

Az aradi Kossuth-szobor munkálatai serényen folynak. Tegnap fönt járt a fővárosban az a bizottság, amelyet az asztaltársaság küldött ki a szobor megszemlélésére. Ma délelőtt pedig *Kossuth* Ferenc nézte meg a szobrot Barabás Béla társaságában.

A látogatásokról ezeket jelentik nekünk:

A bizottság vizsgálata

Az Aradon felállitandó Kossuth-szobor munkálatai teljes befejezés előtt állanak. A szoborbizottság a szobor fő- és mellék alakjainak megbirálására és átvételére szükebb küldöttséget küldött ki, melynek elnöke Barabás Béla országgyülési képviselő. A bizottság tegnap megvizsgálta a szobrot, amely után értekezletet tartott. Az értekezleten résztvettek a szobrotkészitő müvészek, Margó Ede és Pongrácz G. Szigfrid is. Egyhangulag megállapitották, hogy a szobor a pályázat feltételeinek teljesen megfelel és müvészi kivitele is teljesen kifogástalan. A müvészek kijelentették, hogy a szobormü a szerződésben megszabott határidőn belül el fog készülni és a jövő év folyamán már állani fog Aradváros legszebb pontján, a József főhercegután. Nagy örömet keltett a bizottság tagjai között Barabás Béla képviselőnek az a kijelentése, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi minisster még az öntés előtt meg fogja tekinteni a szobrot. Aradváros közönsége még a jövő év folyamán fogja leleplezni a szobrot nagyszabásu ünnepségek között, amelyen meg fog jelenni Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter is.

Kossuth Ferenc a szoborról

Éjjel jelenti fővárosi tudósitónk: Barabás Béla ama kijelentése, hogy az aradi Kossuth-szobrot legközelebb Kossuth Ferenc is megnézi, ma valóra vált. Ma délelőtt ugyanis a betegségéből fölépült Kossuth Ferenc Barabás Béla társaságában a müvészeknél megtekintette a szobrot és a legnagyobb elismerés hangján szólt róla. Kijelentette, hogy az ország különböző helyein fölállitott szobrok közül alig talált olyant, amely frappánsabbul juttatná kifejezésre atyja halhatatlan nagyságát. A miniszter egyben kijelentette, hogy valószinüen részt vesz az aradi Kossuth-szobor leleplezési ünnepségén. Barabás sietett kijelenteni, hogy az aradiak nagy szeretettel fogadják Kossuthot és emlékezetes marad itt az ő látogatása.

Kossuth Ferenc látogatásairól a „*Magyar Tudósitó*“ ezeket jelenti:

Az Aradon felállitandó Kossuth-szobor terveit ma délelőtt tekintette meg *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter, aki ma kelt fel először betegágyából. Első utja *Martinelli* kőfaragó mesternek Elemér-utca 10. szám alatt levő mütermébe vezetett, ahova *Barabás* Béla kiséretében érkezett meg. A müteremben a minisztert a tulajdonoson kivül Margó Ede és Pongrácz Szigfrid, a szoborpályázat győztes müvészei fogadták.

A miniszter élénk érdeklődéssel és nagy figyelemmel szemlélte meg a szobor főalakját, amely három méter magas. Az alkotás nagyon tetszett a miniszternek, s

teljes megelégedését fejezte ki, csupán a szakállra és hajra vonatkozólag voltak némi kifogásai, amelyeket a jelenlevő müvészek nagy köszönettel vettek és készségesen járultak a miniszter ama felhivásához, hogy keressék fel holnap lakásán, ahol is a kifogások tárgyában bővebb utmutatással fog szolgálni.

Innen Kossuth Barabás Béla kiséretében *Margó* Ede mütermébe hajtatott, ahol megszemlélte a szobor mellékalakjait. Egyik csoport a harcost ábrázolja, aki Kossuth Lajos felhivására a harcba indul, édesanyja és jegyese pedig biztatják, hogy menjen harcba a szabadságért. A másik csoport egy zászlótartót ábrázol, akit egy ellenséges golyó sziven talál. Mellette áll egy másik honvéd, aki a zászlót a haldokló kezéből kiragadja. E két csoport hátterében van elhelyezve egy szilaj paripán bravurosan vágtató csikós. A két mellékcsoport bronzból, a csikós alakja kőből van.

A miniszter hosszabb ideig nagy figyelemmel szemlélte a szobor alakjait és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a müvészek alkotásáról, kijelentvén, hogy azt *architekturai szempontból nagyon sikerültnek tartja* s a kivitelt e formában véli a leghelyesebbnek.

Kossuth röid ideig még szivélyesen elbeszélgetett a két müvészszel, azután Barabással együtt a képviselőházba hajtatott.

Martinelli Antal

Szobrász

l.

Eszhazin. Lap

I. 64. l.

Martinelli

l.

Evang. templ.

333. l.

MAGYAR
REJTVÉNYUJSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 11.
TELEFON: 186—401

Tek.

EUROPA Hirlapterjesztő Vállalat

Budapest.
V.Visegrádi u.36.

Martinelli Jenő

Magyar Képzőművészek Egyesületének nagy aranyérmét (kapta) Elégia c. nobráért.

Pesti Napló

1937. febr. 5.

pel és 419 képpel 14.- helyett	6.80
őidézésében és terjesztésében	
	1.80
Regény 130 oldal .	-.60
rta: Heller 2 kötet vászon-	
oldal	8.--
szarvasgomba féléi Irta: Hollós	
jzzal és 1 térképpel	3.50
eddig ismert állatok rendszeres	
kb. 800 oldal	7.--
ali 648 oldal 213 képpel és	
éppel	5.--
Irta: Mende 170 ábrával	-.80
atok története Irta: Mika	
egközti képpel 37 fekete és	
al	4.--
lisch 195 képpel 456 oldal kötve	5.--
ma Irta: dr.Parasin I:	-.80
rajzzal 575 oldal kötve	6.--
einer 210 képpel 840 oldal kötve	7.50
erése Irta: Schmidt 2 kötet	
	10.--
500 képpel 707 oldal kötve	10.--
75 képpel 733 oldal	5.--
nött kiadás) 4 miniatür kötetben	2.40
J.Walter 368 képpel 680 oldal	10.--
ény	-.50
ve	-.40

1937. 5.

Martinelli Jenő

Varázstanc és
Elegia c. szobrai
repr.

Nemesvári 248. l.

Bukowinaer Localbahnen.

sporen.

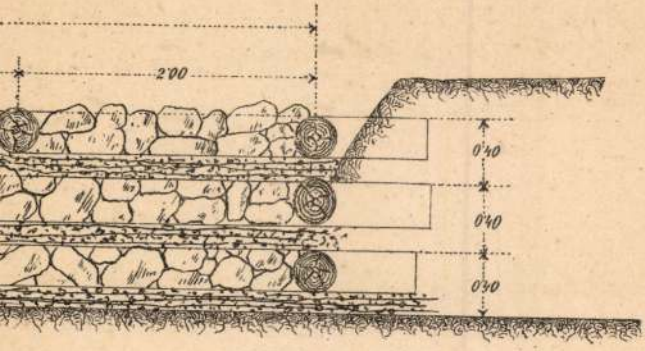

Querschnitt C.D.

B

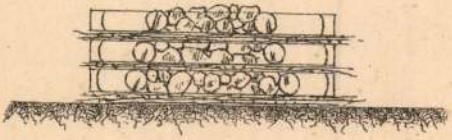

sten.

Längsschnitt

Martinelli Jenő

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

S. A-né képmása, gipsz
Vágyakozás, bronz 8000.–
Éva, márvány plakett.
6000.–

1921. szept. n. o.

Mr. Bowden.
Miss Angela Marie Harten.
Newson, amerikai követs.
titkár leányhája.
Önarckép.
Magdolna, bronz, 10.000.–
Ülő akt, bronz 10.000.–
Női arcmás, bronz

Halmérő" font V. 178.

Martinelli F. A.

Műszaruk szobrász - Bpest
1912. tár kiáll. - 246.

Ansbach h. n. V. 97.

Martinelli Antal

Zobrazy

Szül. Rimaszombat
1851, megh. Bpest
1917. Beisben tanult
Bestuben (Münchenben) és Brüsselben
dolgozott – 1880. harangott
Rimaszombatban, majd Kas-
sára ment hol a felvi-
dek templomot vezére
oltárképeket festett. A pesti
jáki templom Zobrazy-
munkát Martinelli
lerzi tette –

Hornyay vetten ezt? Barom,
miért nem irtad ide

Ha. jól emlékszem mindest Martinellis
finálist tudom, ak úgy látszik fic nem.

Kath. Aladár pk.
Prot. Álmos

CSÜTÖRT.

21

Kath. Eleonóra
Prot. Eleonóra

Izr. 11. Sobebimbőjt

PÉNTEK

22

Kath. Péter szék.
Prot. Gerzson

SZOMBAT

23

Kath. Dam. Péter
Prot. Alfréd

Izr. 13. S. Thezave

MÁRTINELLI 1. *Antal*, szobrász és festő, * Rimaszombat 1851, † Budapest 1917. Bécsben végezte tanulmányait, azután Berlinben, Münchenben és Brüsszelben dolgozott. 1880. Rimaszombatban telepedett le, majd Kassára költözött, hol felvidéki templomok részére oltárképeket festett. 1882. Szegény legény a csárdában c. gipszszoborművét állította ki a bpesti Műcsarnokban. A bpesti jáki templom szobrászmunkáit M. készítette.

E. G. II 90 l

Ravenna műemlékeinek megvédése
és helyreállítása V. 205.

Martinelli Antal

szobrány

1880-ban reört vett a Haynald féle egyházi festészeti és szobrászati ösztöndíj pályázaton.

irod

Egyházi szemlevészeti lap

1880. 64. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Martinelli Antal

~~[illegible]~~ szokász

1882. Rimaszombat.

(117) Szegény legény a csár-
dában. Szobornu. Pöszont-
vény. 60 fol.

Őszi kiállítás 1882. II sor

Martinelli testvérek

márványozók

l.

Tanulmányok Bp

Múltjából. III.

96. l.

Csontvár, emberi VI. 156.

Martinelli Antal
Rimaszombat

A budapesti Műcsarnok tárlatain a következő művekkel vett részt:

1882. őszi kiáll. II. oor.: Szegény legény a csárdában, szobormű gipszből, 60 ft.

Martinelli Antal-

Hobrán

Szt. 1851 nov. 30

† 1917. aug. 8.

Lind

Medvey 124, 125 l.

~~Velegi lelet VI. 14.~~

M.D.K.

Martinelli szobrász

volt Zala György segédje, aki a pécsi székesegyház szobrászi munkáin a püspök és a káptalan tagjai által követelt javításokat a helyszínén elvégezte. A munka elkészülte után az Épitési Bizottság elrendelte a kriptalejárok világos felületeinek festését, aranyozását, hogy az alkalmazkodjék a templom polikrom festéséhez.

Csemeginé Tompos Erzsébet: A pécsi székes-egyház Schmidt-fele újjáépítése.

Az Építőipari és Közlekedési Müszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp. 1964. X. köt. 5. sz. 67-68. old.

MDK

Martinelli Jenő

Newson amer.követs.titkár leánykája

Önarckép

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 13 l.

MDK

Martinelli Jenő

Mr.Bowden az amerikai seg.akció vezetője

Miss Angela Marie Harten

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 13 l.

MDK

Martinelli Jenő szobrász

Molnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941. 3.sz. 30.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Görög táncosnö I.	Ezüst.
Görög táncosnö II.	"
Görög táncosnö III.	"
Görög táncosnö.	Bronz
Kigyóbüvölö.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 46.1.

MDK

Martinelli Jenő -

Hiuság, bronz

Az Eötvös gimn. jub.br.jelvény

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 8. 1.

Eötvös József gimn. 100 éves fennállása.

MDK

Martinelli Jenő

szobrász, az iskola v. növ.

Iskola történeti kiáll. 1954. jun. 15. l.
Eötvös József gimn. 100 éves fennállása

MDK

Martinelli Jenő

Vizió, br.

Varázslánc, "

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

24. l.

MDK

Martinelli Jenő

Keleti vizhordó leány, br.

Árv.Közl. 1939. 5.rk.sz. 92.aukc. 42.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász.

Judith. Gipsz.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőmüv.kiáll. /Rend.M.Kir. Vall.- és Közokt.Min. / 1933 ápr. 19.-máj.25. Kép.tm. 33.1.

Martinelli Jenő

Szimfonia, gipsz
Szent Ferenc, gipsz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
11 1.

Martinelli Jenő
Merengés, bronz

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 16 l.

Martinelli Jenő

Plakettek: tanulmány, ezüst; tanulmány,bronz;
önarckép, bronz.
Éva, bronzplakett

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 12 l.

Martinelli Jenő
Álmélkodó, bronz

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 2o 1.

Martinelli Jenő

zsobrán

Bpest.

Műcsarnok

1915-16. sárosi

~~Puszta-Ráboly h. n. II, 52, 55,~~

Érkezett 1907. május 31.

358/1907. sz. (Budapest, 1907. május 28-án 11441. sz. a.)

Számvevőség érvényesítve Küldi Wosinszky Mór orsz. felügyelő budapesti utiszámláját (A pénz felvétele végett kiadatott Wosinszky Mór orsz. felügyelő úrnak, 1907. VI. 3.)

SZINHÁZ és MŰVÉSZET

II. Rihárd király

(Bemutató a Nemzeti Szinházban)

Beethoven utolsó szonátájának minden nagyszerüségei között az a legcsodálatosabb, hogy modern; ritmikus rohanásában mintha végesvégig a mi mai szivünk zakatolna. Shakespearenek ebben a komor középkori királydrámájában is a modernség az, amin elbámulunk; hősének modern lélekrajza. Szinte megfoghatatlan, hogyan szorulhatott éppen ebbe a lomha, brutális, krónikahangu, hitszegések sorozatából álló polgárháborus történeti drámába az a hajszálmérlegen latolgató modern lélekelemzés, mely egy betegesen finom hermafrodita lelket tud végső rejtekéig fölkutatni és napvilágra tárni.

Két, szivükben, lelkükben élesen elkülönitett csoportban egy táborravaló remek férfijellem és a női szivek ezer változatu serege vonul fel Shakespeare harminchat drámai müvében; és a harminchetedikben akad ime egy egészen különálló, csodálatos ötvözet, mely egyik csoportba sem sorozható, mert se nem férfi, se nem nő, mind a kettő egy személyben, akiben ez a kettősség szakadatlan belső küzdelmet jelent és aki tiz szót sem mondhat ki anélkül, hogy lelkének férfivonásait nőiességgel, nőiességét férfivonásokkal el ne mosná. Olyan, mint a szinjátszó selyem. Rezzen egyet: kék; még egyet rezzen: piros. Ez a hol férfiagyu és asszonyszivü, hol női észjárásu és férfiakaratu csodalény a modern idők valósága; a feminin férfi; a mi szemünkben sokszor látott eleven realitás, a dekadens irodalom csemegéje. Aligalig érthető, hogy Shakespeare egy ilyen »tulfinomodott« lelket az angol-renaissance nyersen egészséges levegőjében nemcsak észrevett, de teljes valóságában föl is tudott tárni.

II. Rihárd lélekrajza egyetlen a maga nemében a lélekrajzok roppant shakespearei mappájában. Üvegházi embervirág, amelyet Shakespeare szakadatlanul kardjuk markolatára csapkodó csontos öklök közé dob, ahol fonnyadozva morzsolódik szét, mig sárba nem hull, hogy megtiportassék.

A női lélek gyöngeségeinek valóságos tárháza ez a férfi-árnyékkirály. Végtelenül szeret férfiasságot játszani, mert szenvedve érzi, hogy lágyszivüsége asszonyi lágyság. Ragyog a büszkeségtől, mikor azt hiszi, hogy erélyes tudott lenni, de könnybelábbadt szemmel védekezik s tolná a felelősséget másra, mikor kisül, hogy csak kegyetlenkedett. Harci dicsőségről álmodozik, de egy szikra sem szorult belé a katonából. Félénk, s féltékeny a bátrakra. Verekedni nem tud, csak oltalmat keres, azt is inkább szavak, mint falak mögött. Bizik a szentelt olaj védelmében, amellyel királlyá kenték, de eszébe sem jut, hogy kard van az oldalán, amellyel támadni is lehetne. Szép szomoru szavakon ringatózik bele a kesergésbe és szeret szépen keseregni, mint a ráérő asszonyok. Határozni annál kevésbé tud; vagy ha igen, ugy csak vak indulatból, meggondolatlanul. Vagy elkésik, vagy elsieti a dolgát. A sorsát eldöntendő csatát elszalasztja, a trónjáról való lemondást elhirtelenkedi. Normális férfilélek semmi kányszeritő szükségét nem látná még a magamegadásnak, de Rihárd hiuságán halálos seb már az első karcolás, s elvérzik bele. Határtalanul boldogtalan tud lenni, de élvezi is ezt a boldogtalanságot; ő maga vájja egyre mélyebbre a sebét, nehogy elálljon a vérzés, melynek minden cseppjehullása édes kin neki. Mikor pedig már valóságos sebeket kap, akkor vagy sir, vagy átkozódik. Fájdalma nem férfibánat, hanem asszonyi kétségbeesés. Aszszonyibb már semmi sem lehetne, mint az, amit — hadsereggel a háta mögött — földretérdelve mond a földnek:

Oh ne tápláld királyod ellenit,
Ne adj gyönyört, kéjt, holló-vágyaiknak;
Utjokba küldd a pókot, mérgivel,
S a randa békát, hogy az áruló
Láb megriadjon, mely téged merész
Lépésivel vadul tiporni jő.
Hints utaikra szurdaló csalánt,
S ha kebleden virágot szedni nyulnak:
Őrizd kigyóval, mely két nyelvet öltsön
Bántóira s halálos mérgivel
Királyod ellenségit ölje meg.

Hol itt a férfi? Seregek állnak szemben, egymásra rontani készen és ez a kadros-sisakos uralkodó pókot, békát, kigyót és csalánt kiván ellenségeinek, ha a réten *virágot szedni* nyulnak a füvek közé!

És ezen a mindig borongó női lelken mégis át-átcikáznak a férfiasság villámai. Egy-egy másodpercre megdübörögnek tőlük a földigcsüngő siró fellegek. És a föl-fölriadó álmos férfilélekben ezek a robbanó megszólalásai teszik olyan bámulatraméltó remekké ezt a valamennyinél bonyolultabb szerkezetü shakespearei teremtményt. Mikor, a még el nem bocsátott haddal, vezérei körülállják, s ő egyetlen férfias lépéssel még egész királyi tekintélyét megmenthetné: tisztára női képzelete már menthetetlen vesztét szinezi ki s a gyöngelelküség mégjobban félni vágyásával királygyilkosságok meséit idézi föl. De hirtelen megérzi, hogy a körülötte álló marcona keménylegények szánják az ő nagy, tehetetlen gyöngeségét. Felcsattan benne a férfibüszkeség: »Mit süvegeltek?«

Ilyen hirtelen robbanó férfikitörések szövik át meg át halk siránkozásainak puha selymét, s azok arányától válik Rihárd szövevényes lelke minden shakespearei skófiumok legfrissebben maradottjává. Olyan, mintha ma teremtette volna. Csak a darabon terpeszkedig végig a patinaréteg, Rihárd alakján nyoma sincsen.

II. Rihárd belső küzdelme páratlan a világ drámairodalmában. A két nem birkózása ez, egyetlen szivnek legmélyebb rejtekében. És ennek a küzdelemnek nem is a halál a megváltása, hanem a meghalás mikéntje. Ami legtragikusabb volt II. Rihárdban, az nem bukik, hanem diadalt ül; mert a halál pillanatában levetkőzi lelkének minden asszonyos puhaságát, s férfimódra hal meg. Ugy rohan gyilkosaira, mint az oroszlán, s az utolsó percben drágán adja oda, amit eddig csak vesztegetni tudott.

Hálásak vagyunk a Nemzeti Szinháznak, hogy ezt az ólomkeretbe foglalt jellem-gyöngyszemet harmincöt esztendővel a Shakespeare-kultusz kolozsvári uttörői után végre Budapesten is megragyogtatta, s olyan színészt választott hozzá, akinek a nagyok közé emelkedéséhez ez a rendkivül nehéz szerep tekintélyes magasságu lépcsőfokot jelent.

Abonyi Géza nem egészen azt a II. Rihárdot játszotta meg, amelyet mi, mint a feminin férfi remekbefaragását bámulunk, de eltérő felfogása iránt is tisztelettel kell viseltetnünk, mert nemes izléssel és mély bensőséggel valósitotta meg, amit elgondolt. Ellágyulásaiban férfiasabb maradt, mint a mi képzeletünk Rihárdja, kitöréseiben pedig fegyelmezettebb, kevésbé robbanó. Nagy egészében, modern szóval élve, kevésbé hisztérikus. Hullámtaraj és hullámvölgy között igy nem volt akkora a távolság e hánykolódó lélek végleteiben. A hullámzás kevésbé érzett viharosnak, nem láttunk olyan mély örvényekbe s nem éreztük annyira, milyen végzetes táncot jár felkorbácsolt tengerén a királyi gálya, az a nőből férfiba, férfiből nőbe sikló megdobált lélek. És nem érezhettük olyan nagyszerünek a végső szökőhullámot sem, mely a halál megváltó partjára veti ezt a végül mégis csak férfivá magasodó szerencsétlen kettős lényt.

Annál tökéletesebb volt azonban Abonyi alakitásában a gyönge király és a királyi gyöngeségek rajza. A megtört büszkeség gyötrelmére, a megalázottság vergődéseire, a pillanatnyi megnyugvásokkal fokozott, soha meg nem nyugovásra olyan hangjai, olyan tekintetei és olyan mozdulatai voltak, amilyenekre csak istenáldotta, rendkivüli színésztalentum képes. A koronától való bucsuzkodásának remek lélekrajzánál csak az a halkszavu, sötétbe-révedező gunnyositása volt szebb, mikor a harmadik felvonásban sátra előtt ül, s gyönge szive elmerül a szép szavak keserü tengerében. Beszéde teljesen levetkőzte már régebbi modorosságait, finoman siklik árnyalatról-árnyalatra, tiszta, plasztikus és ragyogó. Arcjátéka és mozdulatai akkor a legkifejezőbbek, mikor csekélyke megremegésekből tevődnek össze. Igen kicsiny eszközökkel tud igen sokat kifejezni. Kétségtelen, hogy minden eddigi szerepei között II. Rihárd a legjelentősebb, s igen-igen sokat igérő alakitása.

Nem dinamikával, hanem mély bensőséggel megjátszható szerep nem valami sok akad ebben a nagyszemélyzetü drámában. Legtöbbje csak hangoskodás vagy maga a szintelenség. Igazán értékes talán csak két elharapott szerep: Gloszter özvegyéé meg Gaunté. Az előbbit egyetlen jelenetében is felejthetetlen élménnyé tudta tenni *Jászai* Marinak hanyatlást nem ismerő csodálatos müvészete. A drámai beszéd és szinjátszás netovábbja, ahogy butól elgyötrött agyából valami mást akar kicsikarni s keres egy szót, ami nem gyászából fakad:

De mégis . . . ne siess,
Valami tán eszembe jut. Mondd meg lneki . . .
Mit is?

Aki még nem ébredt rá, hogy mi a drámai nyelv, az hallgassa meg ezt a néhány, semmitmondónak tetsző szürke szót, amikor akkorra színész bontja szinekké, mint Jászai Mari.

Gál Gyula mesterien játszotta meg a szókimondó, királytsáppasztó, ihletett Gaunt haldoklását, *Petheő* Attila (Henrik) pedig különösen szükszavu végső jeleneteiben az ujdonsült királyt. A többi szereplők nagy tömegéből különösen *Bartos* Gyulát (York), *Aczél* Ilonát (a királyné), *Fehér* Gyulát (Mowbray), *Nagy* Adorjánt (Northumberland) és *Gömöry* Vilmát (York hercegné) emeljük ki.

Horváth Jenő rendezése kitünő. Legragyogóbb pontja talán az, mikor a szerencsétlen árnyékkirályt szánó hivek fejéről lassu egymásutánban lekerül a sisak. Képnek pedig megdöbbentően szép és kifejező a fogságra vitt király bucsuvétele királyi hitvesétől. Az egymás karjába hervadt emberpár-virág fekete keretbe foglalt képébe két holdfényben csillogó alabárd nyulik s merev némaságában is ugyanannyit beszél, mint a gyászos tempóban megemelt sisakok.

Az ünnepszámba menő Shakespearebemutatót Berzeviczy Albertnek, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének széles történelmi hátterü, sulyosan értékelő tanulmánya előzte meg.

Harsányi Kálmán

HOLNAP PREMIER
A TERÉZKÖRUTI SZINPADON
RENDES HELYÁRAK

• **(Egy vonósnégyes jubileuma.)** Magyarország zenei kulturájában a csucspontok fejlődtek csodálatos európai szinvonalra. Nem mondhatjuk, hogy a zenei oktatás országszerte ugy volna szervezve, ahogy a magyar faj tehetsége voltaképpen megkövetelné, — de van egy elsőrangu zenei főiskolánk. A magyar énekkultura egészen kis körre szoritkozik — de van egy Operaházunk, mely kellő vezetéssel a legnagyobb feladatokra képes. A közönség széles rétegeiben alig tapasztalunk komoly érdeklődést a szimfonikus zene iránt — de van nagyszerü filharmóniai zenekarunk. És a legnemesebb házi muzsika, a kamarazene sincs ugy elterjedve nálunk, mint a külföldön bárhol — de voltak és vannak vonósnégyestársulataink, melyek ámulatba ejtik a világot.

A *Waldbauer—Kerpély* kvartett első helyen áll ezek közt. Most jubilál. Nem tudjuk pontosan a jubiláris évszámot, a két *ünnepi hangverseny* müsora nem jelzi. De az évek itt mellékesek is. A fődolog, hogy Waldbauerék, alighogy megalakultak, máris versenyeztek az öreg, az elismert, a meghitelt kollégákkal, amellett egész irányuk, felfogásuk, egyéniségük, müvészetük oly fiatal, hogy észrevétlenül le fog peregni mellettük a jubileumok egész sora, a kort, és az érdemet nem fogják tiszteletet keltő palástnak használni, mely a hanyatlást takarja. Alakulásuk is a jövő muzsikája érdekében történt, igen kedves és szimpatikus módon. Ugyanis a négy ifju müvész, alighogy elhagyta az iskolapadot, összeszövetkezett, hogy Bartók, Kodály és a többi magyar és külföldi uj komponista müveit bemutassa. Amihez akkor még bátorság kellett. A jövőért szálltak sikra, de azért a multról sem feledkeztek meg. Példás objektivitással sorakoztak müsoraikon az összes korok, a klasszikusoktól az impresszionistákig. És egyforma szeretet, gond, elmélyedés, finomság jutott minden stilusnak. Waldbauer és társai nem a pártokat, de a müvészetet szolgálták. S ezt oly páratlan müvészettel, amelyről rajtunk kivül Páris, London, Róma, Amsterdam — jóformán az egész világ publikuma, sajtója, nagy muzsikusai tanuskodnak. A *Waldbauer—Kerpely* név ma nemzetközi valeur, a mindenütt elismert abszolut értékek közül való. Ideális propagandacsapat, mely amerre megfordul, a magyarság diadalát jelenti. Büszkén magyarok. Mikor keddi második ünnepi koncertjük müsorát kizárólag magyar müvekből állitották össze, csak multjukhoz és meggyőződésükhöz maradtak következetesek. *(k. a.)*

• **(Hirek az Operából.)** A magyar kir. Operaházban holnap, vasárnap a *Farsangi lakodalom* kerül szinre, kedden *Schwarz* Vera kamaraénekesnő a *Carmen* cimszerepében lép fel vendégként, szerdán *Leuer* Hubert fellépésével a *Bajjazzó*-kat adják, csütörtökre *Schwarz* Vera fellépésével *Aidá*-t tüzték ki, szombaton *Schwarz* Vera *Tosca* cimszerepét énekli, vasárnap ifjusági előadásul *Parsifal* van a müsoron.

• **(Hirek a Nemzeti Szinházból.)** Shakespeare *II. Rihárd király* cimü tragédiája szerdán és vasárnap este szerepel müsoron. Csütörtökön Ibsen *Solness épitőmestere* a szezonban először. A női főszerepben *Tőkés* Anna lép fel, mint vendég. Pénteken az *Egy magyar nábob*, szombaton a *Vén gazember*, jövő kedden *Constantin abbé* teszi változatossá a müsort. Vasárnap délután mérsékelt helyárakkal Herczeg Ferenc nagysikerü vigjátéka, a *Gyurkovics lányok* kerül szinre, mely hosszabb idő óta nem szerepelt müsoron. — A *Kamaraszinházban* Charles *Vildrac* nagysikerü vigjátéka, a *Kitartás*, ezen a héten szerdán és vasárnap este kerül szinre. *Schöpflin* Aladár *Vége a szép nyárnak* cimü szinmüve kedden, csütörtökön és vasárnap délután szerepel a müsoron. Szombaton *Váradi* Arankával és *Odry* Árpáddal a főszerepekben *Az árnyék*, jövő kedden az *Első látogatás* és *Boubouroche* teszik változatossá a heti müsort.

* (Az Unió Szinház r.-t. köteles előadni Verő György »Pesti nóta« cimü operettjét.) *Verő* György az Unió Szinház részvénytársaságot bepörölte és arra kérte a bíróságot, hogy kötelezze az Uniót *Pesti nóta* cimü darabjának még ez évben való előadására, vagy százmillió korona kártérités megfizetésére. Verő György keresetében előadta, hogy az Unió igazgatósága megrendelte tőle a *Pesti nóta* cimü darabot, amelyet ő elkészitett és benyujtott a szinházhoz, ahol azt *el is fogadták*. Ennek ellenére a szinház vezetősége egyáltalában *nem akarja előadni* az operettet. A polgári törvényszéken *Födy* Károly dr. tanácselnök ma tárgyalta ezt a pört. A tárgyaláson az alperes szinházi részvénytársaság képviselője azzal védekezett, hogy a szinház nem köteles előadni a darabot és *egy szinházat egyáltalában nem lehet arra kötelezni, hogy bármilyen darabot előadjon*, még akkor sem, ha azt csakugyan elfogadta. A biróság a szinházat *legfeljebb kártérítésre* kötelezheti, de egy operett előadására semmiképpen sem. A tárgyaláson a biróság kihallgatta *Beöthy* Lászlót, a részvénytársaság elnökét, aki *beismerte, hogy Verő György az Unió megrendelésére irta a darabot*, amelyet a szinház el is fogadott. A perben álló felek jogi képviselőinek előterjesztése után a biróság itéletében *arra kötelezte az alperesként szereplő Unió Szinházak részvénytársaságot, hogy Verő György »Pesti nóta« cimü operettjét még 1925. év folyamán adassa elő.* Az itélet indokolása szerint bizonyos, hogy a szinház megrendelte és előadásra elfogadta a darabot, *ez pedig magával hozza azt a kötelezettséget is, hogy a darabot szinre kell hozni.*

* (Irodalomtörténeti előadások.) A *Magyar Irodalomtörténeti Társaság Szász* Károly elnöklésével felolvasóülést tartott. *Galamb* Sándor, a magyar drámai alsóbb fajokat ismertette és történeti áttekintését a budapesti Népszinház és ennek előzményei: a Molnár György budai Népszinházának és Miklósy Gyula Istcán-téri szinházának működéséhez kapcsolta. A magyar operett történetén kezdetétől fogva egészen a mai dekadenciájáig végigtekintett. Végül rámutatott az alsóbb faju drámairodalomnak legujabb ágaira: a kabarétréfákra, a filmjátékokra és a revümüfajra. A második felolvasó *Harsányi* István, sárospataki tanár volt aki irodalomtörténeti adalékok cimmel értekezett egy *eddig ismeretlen*, Sárospatakon felfedezett XVII. századbeli *virágének*ről, a debreceni grammatika eddig ismeretlen szerzőiről, *Bornemissza* Péterről és *Bodrol* szóló feljegyzésekről, majd kimutatta, hogy a »Halni mégyek« kezdetü vers szerzője nem Pálóczy Horváth Ádám, hanem *Győry* Mihály és végül, hogy Balassa istenes énekeinek függelékében két vers szerzője *Kőrösi* István.

* (Pályadijnyertes Juhász Gyula költemény.) A *Budai Dalárda* pályázatot hirdetett egy *himnuszszerü* magyar dalra. A pályázaton első *Juhász* Gyula, kinek versét *König* Péter szegedi zeneszerző zenésitette meg. A dal cime: *Himnusz Budához.*

* (Növendék-hangverseny.) Ma este tartotta a Fodor-iskola első nyilvános hangversenyét. A nivós növendék-produkciók sorából is kimagaslott a kis *Földes* Bandi játéka, aki a Mozart variációkat játszotta Duport Menuet-je fölött brilliáns tehnikai készséggel s feltünő érettséggel. A kis müvészjelöltnek nagy jövőt jósolhatunk. Szép sikerrel játszottak még *Biró* Sári, *Somogyi* Erzsébet, *Kramer* Imre, *Sass* Dezső, *Lászlóffy* Margit és *Salgó* Alice.

* (Arany János emléktáblája.) Az Erkel-utca és Üllői-ut sarkán álló házban lakott *Arany* János öt esztendeig. A ház tulajdonosa, Böhm Béla most diszes emléktáblával jelölte meg a, házat, a táblát nagy ünnepségek közt ma délelőtt leplezték le. Az Üllői-utat és az Erkel-utcát teljesen megtöltötte a nagyszámban egybegyült közönség, amelynek soraiban az Akadémia, a Kisfaludy Társaság, a Petőfi Társaság, a Magyar Nemzeti Muzeum, a Tudományegyetem, a Nemzeti Szinház, a Nagykőrösi Arany János Társaság, a Soroksári Vörösmarty Kör, az Iparmüvészeti Társulat képviseltették magukat. Ott volt *Kupcsay* Félicián vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsos, a kultuszminiszter képviseletében, *Berzeviczy* Albert, *Lukács* György, *Ereky* Károly, *Heinrich* Ferenc, *Bárczy* István, *Czakó* Elemér, *Lechner* Jenő, *Bittner* János a Kereskedelmi és Iparkamara képviseletében, *Györgyi* Kálmán, *Hevesi* Sándor, *Dezső* Kázmér polgármester Nagykőrös város közönsége képviseletében, *Holló* Sándor Bars megye részéről, *Simay* Ede az OMKE, az Asztalos-ipartestület és a Kárpitos-ipartestület küldöttsége. Az emléktábla előtt felállitott szónoki emelvényt zászlók és cimerek diszitették. A Horánszky-utcai Vörösmarty főreáliskola ének- és zenekara adta elő Varga Viktor tanár vezetésével a magyar Hiszekegyet, majd *Vojnovich* Géza ismerteti miként lett ez a ház a várva-várt irodalmi központ. Itt volt a *Figyelő* szerkesztősége, idejártak az akkori nagyjaink: *Eötvös, Gyulai* Pál, *Szász* Károly, *Tompa* és az akkori fiatalok: *Gönczy* Pál, *Egressy* Gábor, *Győry* Vilmos, *Thaly* Kálmán. Itt irta tanulmányainak nagyrészét, itt fejezte be a »Buda halálá«-t Arany János. Áldott emléke legyen áldás az egész ország szellemi életén. *Négyessy* László méltatta a ház jelentőségét a Kisfaludy Társaság nevében. Ezután az ének- és zenekar a közönséggel együtt a Himnuszt énekelte el és ezzel a szép ünnepség véget ért. Az emléktábla felső része fehér márványból készült, melyen Arany Jánosnak életnagyságu bronzképmása van reliefben. Alatta a vörös márványban aranybetükkel: *E házban lakott Arany János. Nemzetünk koszorus költője, 1860—1864.* A müvészi emlékmü *Martinelli* Jenő szobrászmüvész alkotása.

* (Kárpáthy Ernő dr. és Némethy Ferenc a Zenemüvészeti Főiskola főigazgatójának estélyén.) *Hubay* Jenő dr., a Zenemüvészeti Főiskola főigazgatója a hétfői jubiláris filharmóniai est után vendégül látta budai palotájában közéletünk notabilitásait, mely alkalommal megjelentek: *József* főherceg, *Auguszta* főhercegasszony, *József Ferenc* és *neje* őfenségeik kiséretükkel, *Apponyi* Albert gróf, a kormány több tagja, a külföldi diplomácia tagjai, valamint az egyházi, politikai, müvészeti és sajtóképviseletek reprezentánsai. Az estély keretében a nagyszámu előkelő közönségnek különleges zenei élvezetet nyujtott a házigazda *Kárpáthy* Ernő dr. gitármüvész és *Némethy* Ferenc hegedümüvész együttesének bemutatásával, akik eddig egészen ismeretlen szinhatásu előadásban mutatták be a zeneirodalom kisebb gyöngyeit Kárpáthy Ernő szakképzett, muzikális átiratain. Nagy tetszést arattak ugy a duók, mint Kárpáthy szólószámai.

* (Irodalmi est.) Az *Auróra Kör Magyar Irodalmi Társaság* május 14-én, csütörtökön délután fél 6 órakor a Pedagógiai Szeminárium nagytermében felolvasó-ülést tart. Tárgysorozat: *Császár* Elemér dr.: elnöki megnyitó. *Tóth* Lajos: főtitkári jelentés. *Kozocsa Sándor:* költemények. Ifj. *Zulawski* Andor: *Szemelvény a modern irodalmi problémák* cimü sajtó alatt lévő munkájából. *Tóth* Lajos: költemények. *Orbán* István: novella. Ifj. *Szász* Károly: költemények. Vendégeket a társaság szivesen lát.

* (Magyar parasztlakodalom londoni szinpadon.) A London Pavillon nagy táncrevüt mutatott be *»Táncra fel«* cimmel. A revü utolsóelőtti jelenete magyar parasztmenyegzőt ábrázolt. A rendkivül szingazdag jelenet általános tetszést aratott.

* (A berlini filharmónikusok.) *Furtwängler* és nagyszerü zenekara tegnap játszott másodszor. Az est hangulatát az első hangverseny szenzációs sikere tette meleggé és feszültté. A közönség tudta, hogy mindaz, amit hallani fog, müvészi megnyilatkozás s ebben a hitében és várakozásában nem is csalódott. A Brahms-szimfónia, a Till kulenspiegel, a Mesterdalnokok megnyitója mint egy lenyügöző, ezer szinben ragyogó, hatalmas ritmusok erejével hullámzó hangáradat vonult el előttünk, imponáló nagyságban, egyre uj meglepetéseket keltő érdekességben. A bécsi filharmónikusok talán melegebb hegedühangzásukkal vesztegetik meg a publikumot, a berliniek ereje, komolysága, bámulatos fegyelmezettsége, megszerezve Furtwängler zsenialitásával, eléri a reproduktiv lehetőségek azt a fokát, melyet a mai kor tehnikai készségével elérni lehet. Mai fogalmak szerint az orkesztermüvészet netovábbja. Az ovációk zugó vihara versengett a zenekar minamikájával. *(k. a.)*

* (Hangverseny elszakadt testvéreink javára.) A *Honvédelmi Párt*, az *Erdélyi Társaskör* és a *Délvidéki Otthon* május 14-én a Zeneakadémia kistermében este nyolc órakor jótékonycélu hangversenyt rendeznek. A hangverseny keretében beszédet mond *Rákosi* Jenő, *Fáy* Szeréna, a Nemzeti Szinház tagja költeményeket ad elő, *Balázs* Árpád saját szerzeményü dalait adja elő, Philipp *Scharf*, amerikai hegedümüvész, aki Párisban, Londonban, Berlinben nagyszabásu hangversenyeket tartott, Dolesskó, Waldes-Krauzler és Paganini müveiből játszik, *Thoman* István zeneakadémiai tanár pedig Liszt Ferenc müveiből ad elő. Jegyek 50.000 és 25.000 korona közötti árban délelőtt 10—12 óra között a Délvidéki Otthon Deák Ferenc-utca 10, félemeleti irodájában, továbbá déli 12—1 óra között, valamint délután 6—8 óra között a Honvédelmi Párt Eszterházy-utca 4. szám alatt levő helyiségében válthatók.

* (Tavaszi tárlat megnyitása.) A Mücsarnok tavaszi kiállitását május 16-án, szombaton délben a kormányzó nyitja meg. A kiállitás teljesen rendezetten, készen áll és megtöltötte a Mücsarnok összes termeit. Rendkivüli gazdagságban foglalja magába *Munkácsi* Mihálynak több nagyszabásu müvét, *László* Fülöpnek ötven alkotását és *Pentelei Molnár* Jánosnak majdnem száz alkotását. Ezenkivül a mult évben elhunyt kiváló épitőmüvésznek, *Petz* Samunak egész épitészmüvészeti munkásságát. Azonkivül *Hüvös* Lászlónak huszonnégy szobormüvét. A tárlat hivatalos megnyitása után másnap, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg a nagyközönség számára.

* (Előadás az északi rokonaink költészetéről.) Északi rokonaink költészetéről tartott értékes előadást *Bán* Aladár, a Petőfi Társaság tagja, a Magyar Képzőmüvésznők Egyesületében. Jellemezte a finn és észt népköltést és a két rokon nép költészetének kiemelkedő müvelőit. Előadását saját müfordításaival világitotta meg. A finn, észt és magyar nép költészete eredetiségével, ősi hagyományainak és költőinek erős jellegével külön fejezetet érdemel az egyetemes irodalom történetében s hivatva van arra, hogy felfrissitse a nyugati népek ernyedő kulturáját. A szép számban megjelent tagok az előadást nagy tetszéssel fogadták.

* (»A juss« könyvalakban.) *Bibó* Lajosnak a Nemzeti Szinházban nagy sikerrel előadott parasztdrámája, *A juss*, most jelent meg könyvalakban. A rendkivül izlésesen kiállitott kötet élére *Bibó* Lajos igen érdekes s a maga nemében egészen uj bevezetést irt, amelyben a magyar szinjátszás titkát iparkodik megvilágitani.

* (A Waldbauer—Kerpely vonósnégyes második hangversenye.) A *Waldbauer—Kerpely* vonósnégyes május 12-én, kedden tartja második ünnepi koncertjét. Az érdekes magyar müsoron *Bartók, Dohnányi* és *Kodály* vonósnégyesei szerepelnek.

* (A Petőfi Társaság Jókai-sorsjátékot rendez.) A pénzügyminiszter megengedte, hogy a *Petőfi Társaság* az integritás megvédésére hatalmas irodalmi alapot teremtsen és ebből a célból Jókai-sorsjátékot rendezhessen. A müvészi sorsjegyek Jókai kitünően sikerült arcképével ma kerültek forgalomba és a bankokban, tőzsdékben, valamint az összes elárusitó helyeken kaphatók 20.000 koronáért. A játékterv szerint a főnyeremény szerencsés esetben 200 millió korona. A sorsjegyeket a közönség máris nagy szeretettel fogadta.

* (A kassai Kazinczy Társaság tagválasztása.) A kassai Kazinczy Társaság tagválasztást tartott és mintegy *százhusz* felsőmagyarországi magyar irót és irónőt választott be a társaság tagjaiul. Az ismertebb nevek: P. *Békefi* Hermin (Kassa), *Boska* Géza (Komárom), *Dancsó* Oszkár (Ungvár), *Fejes* János (Rimaszombat), *Jankovich* Marcell dr. (Pozsony), *Mécs* László (Nagykapos), *Ölvedy László* (Érsekujvár). Elhatározták a magyar könyvbarátok társaságának megteremtésével kapcsolatosan egy *könyvkiadó vállalat* alapitását is.

* (Hangverseny a Wenckheim-palotában.) Két fiatal müvészjelölt hangversenyezett ma este a Wenckheim-palota nagytermében. Az egyik az alig 15 éves *Toronyai Rigó Csaba*, aki a hegedünek máris figyelemreméltó virtuóza, a másik, *Szabó* Ili, egy 13 éves, kis koloraratur szoprán. Viotti XXII. hegedü koncertje, Beriot IX. hegedükoncertje s különösen a Vieuxtemps Fantasia appassionata után szünni nem akaró tapsok üdvözölték a szép reményekre jogositó fiatal hegedüst. A kis primadonna Offenbach Baba áriájával, Dell'Acqua Villanell-jével és Sztojanovits Lepke-románcával aratott nagy sikert. A zongorakiséretet *Némedy* Ilonka látta el finoman, alkalmazkodón.

* (A Kisfaludy Társaság felolvasóülése.) A *Kisfaludy Társaság* május 14-én, szerdán délután öt órakor tartja rendes havi ülését a Magyar Tudományos Akadémia kistermében. Elbeszélést olvas fel Tavasz cimen *Csathó* Kálmán, a magyar mondavilág költői feldolgozásából mutat be egy önálló részt *Sebestyén* Gyula Imre király és Peire Vidal cimen, végül *Bayer* Józsefnek, a magyar szinpad és dráma jeles buvárának öregkoráról olvas fel *Császár* Elemér. Vendégeket szivesen látnak, a bemenet szabad.

---

* (A »Halló, Amerika!« utolsó előadásai.) Még csak csütörtökig bezárólag adják a *Fővárosi Operettszinház* szenzációs revüjét. Addig minden este a nagyszerü énekes-táncos látványosságot adják, amelynek századik estéjét nagy lelkesedéssel ünnepelte a közönség.

A Mozgókép Otthonban és az Uraniában
A csendes völgy
Nelly Shipman világhirü alakitása
A szófiai bombamerénylet
Helyszini felvétel
A Buddha szeme
Egy amerikai világlap riporterének története
Harold Lloyd:
„Ő müvészeti körutja"

Szinházak heti müsora		Operaház (7)	Nemzeti Szinház (3, 7)	Kamara-Szinház (1/8)	Városi Szinház (3, 1/8)	Vigszinház (1/8)	Királyszinház (3, 1/8)	Magyar Szinház (3, 1/8)	Fővár. Operett-szinház (3, 1/8)	Renaiss. Szinház (1/4, 1/8,	Belvár. Szinház (3, 1/8)	Blaha Lujza-Szinh. (1/4 7, 9)	Terézkörut Szinpad (1/8 9)
Vasár	d. u.	—	A vén gazemb.	Vége a szép ny.	Iglói diákok	Ezüstlakodal.	Marica grófnő	Altona	A nótás kapit.	Waterlooi csata	A nagys. assz.	—	Uj müsor
	este	Farsangi lakod	II. Richárd	Kitartás	Dolly	Wir lassen uns	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Hétfő	este	—	Süt a nap	—	Pill. kisasszony	Fanny és a csel.	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Kedd	este	Carmen	A nászinduló	Vége a szép ny.	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Magnetic	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Én már ilyen v.	Uferini	Uj müsor
Szerda	este	Bajazzók	II. Richárd	Kitartás	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Az ötórai vend.	Halló, Amerika	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Csüt.	d. u.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Uferini	—
	este	Aida	Solness épitőm	Vége a szép ny.	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Csibi	Halló, Amerika	Májusi muzsika	En már ilyen v.	Uferini	Uj müsor
Péntek	este	—	Magyar nábob	—	Dolly	Fanny és a csel.	Szibill	Az ötórai vend.	Musik	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor
Szomb.	d. u.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Uferini	—
	este	Tosca	A vén gazemb.	Árnyék	Dolly	A csirkefogó	Régi jó Budap.	Magnetic	Schloss Wett.	Májusi muzsika	Kékszak. ny. f.	Uferini	Uj müsor
Vasár.	d. u.	—	Gyurkovics l.	Vége a szép ny.	Tul a Nagykriv.	Csillagok	Marica grófnő	Altona	Tatárjárás	Őszi szerelem	Ki babája vagy.	Uferini	Uj müsor
	este	Parsifal	II. Richárd	Kitartás	Dolly	A csirkefogó	Régi jó Budap.	Az ötórai vend	Musik	Májusi muzsika	Mariska, v. a h.	Uferini	Uj müsor

Martinelli jenő

Ülő női akt, bronz

Budapest székes főv. tulajd.

V.

32. I. Mátyás király oklevele

pergamenk, 1485-ből.

Martinelli (Jenő)

1915. ápr.-máj. Kiáh. N. Salon
Krisztus, gipsz
Férfi arcmás, gipsz

azt hiszem Jenő, mert
a Egerszt neve nincs Eitève.

Mihalik József: A magyar Közmű-
velődési Könyvtárak szervezése cz.
tervezete IX. 154.

Martinelli Jenő

Műcsarnok
1915–16. téli tárlat 397
1917–18. téli tárlat 408, 416
1918. tav. tárlat 273
1918–19. téli tárlat.
1920–21. téli tárlat 145
1921. őszi tárlat 184.
1922. jub. tárlat 539.
1922. őszi tárlat 139, 140, 199
1923. tav. tárlat 682, 683, 684, 685, 686.
1926. angol-magy. tárlat 193
1926. őszi tárlat 173, 177, 179
1927. őszi tárlat 196
1927/28 téli tárlat 441, 453, 459
1928. tav. tárlat 199, 217
1929. tav. tárlat 148, 174, 177

~~A [illegible] edényfedő, római VI. 280.~~

Martinelli Jenő

Hiuság bronz szobor

Budapest székes föv. tulajd.

r Prognosticatió 1567.

Martinelli Jenő

Hiuság bronz szobor

Budapest székes föv. tulajd.

V.

74. Lichtenberger Prognosticatio 1567.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász.

Visió. Bronz.

Nyiregyházi Müv. Hetek. 1940.máj.4.-töl jun.3.-ig.
Képzömüv. Kiáll. tárgymutató. 10.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Arany János emlék-tábla./Erkel-utca 2o./
Helytelen relief -stilusból származó nehézségek/et a mélység ábrázolása, mint a müfaj lényegével nem egyezö feladat okozza.

Széchenyi-fürdöt az ö szobra is disziti.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Dp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 54.l.

MDK

Martinelli Jenő

Zsuzsanna, gipsz

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 14. 1.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Ora et labora!

[illegible]

Martinelli Jenő

Nobras.

A Juristowsky –

Család sírcmlete

Vlpr

Ho M Hu. 43.1.

11037.

balra fordult, koszorúba és ke-
lonban van abrázolva. Mögötte
függöny mögött folyótól szelt
st. Felirata a kép alatt:

th

. 8.6:6.2 cm.

-906
6-7

MDK

Martinelli Jenő

Judith, gipsz

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

33 l.

MDK

Martinelli Jenő

Magdolna, br.

Női arcmás, bg.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 13 l.

MDK

Martinelli Jenő

Ülő akt, terr.
Táncosnő, bronz
Női tanulmányfej, bronz

Árv. Közl. 94. aukc. 1940.
45 l.

MDK

Martinelli Jenő szobrász

Pogány Ö.G: Magy. művészeti sorsjáték kiáll.
Képzőművészet, 1935. 8o.sz. 22 l.

MDK

Martinelli Jenő

Merengő, gipsz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 15 l.

Martinelli Jenő szobrász
Musica graeca, bronz
Vanitás, bronz
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o.nov.

Budapest,1936.október 10-én.

OS BIZOTTSÁGA

B U D A P E S T
- - - - - - - - - -
X.Rákos utca 10.

van szerencsénk értesiteni, hogy Tár-
8-án tartott ülésében a Bizottságot
vi 10 pengő tagságidij fizetésének kö-
nk rendes tagjai sorába választotta.
az alkalmat, hogy örömünknek adjunk ki-
atlakozása felett,

MDK

Martinelli Jenő
Női fej

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll. 1926-31. 1931.
4 l.

Martinelli Jenő nolván M. D. K.

Bp. I. Karados-ul, hivésztelep.
1922-től a Fészek club tagja.

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1928, 43

MDK

Martinelli Jenő

Ülő női akt, terr.

Táncosnő, bronz

Árv. Közl. 1941. márc. 2 rksz, 46 l.

MDK

Martinelli Jenő szobrász

K.M: Az I. Ferenc József koronázási dij pályamüveinek kiáll. Nemz. Ujs. 1927, jun. lo. 11 l.

, 4 ablakos, íves kapuval és tor-
co Casagrande, az Egerben dolgozó,

MDK

Martinelli Jenő

A bpi IV.ker.közs. Eötvös József reálisk. 75.é.
jub. emlékérem, vas

Keleti rabszolganő, bronz

Árverési Közl. 194o. okt. 4.rk. 95.auk.
44 l.

MDK

Martinelli Jenő

Keleti vizhordó leány, bronz

Árverési Közlöny. 194o. l.rk.sz. 42 l.

Martinelli Jenő

nobrány

l.

Nemesvári 89. l

.

tes Terrain unter $\varepsilon = 10°$

rl. Böschungswinkel $\rho = 40°$ und dem

aus Steinmaterial vom spec. Gew.

$h = 4{\cdot}400\,m$.

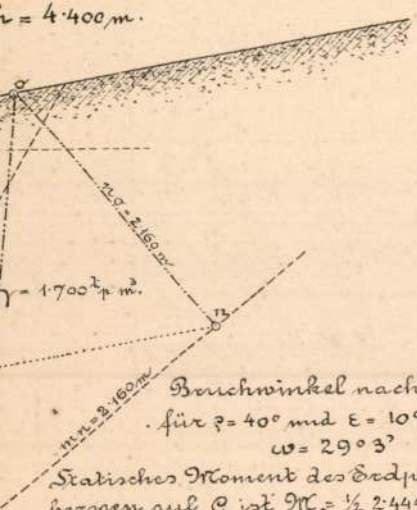

Bruchwinkel nach Formel 5

für $\rho = 40°$ und $\varepsilon = 10°$

$\omega = 29°\,3'$

Statisches Moment des Erdprismas ABC

bezogen auf C ist $M_C = \frac{1}{2}\,2{\cdot}444 \,.\, 4{\cdot}40 \,.\, \frac{2}{3}\,2{\cdot}444 \,.\, 1{\cdot}7$

$M_C = 14{\cdot}893^{tm.}$ (2)

nach 3 ist $M_{C_1} = \frac{h}{6}(2a^2 + 2a\,b - b^2)\,\gamma_1 = M_C = 14{\cdot}893$

b angenommen mit $b = 1{\cdot}000\,m$, $h = 4{\cdot}40\,m$, $\gamma_1 = 2{\cdot}6^t$

berechnet sich $a = 1{\cdot}660\,m$

k nach Skibinski $E = \frac{\cos 10° \,.\, \sin 29°\,3'}{\cos 39°\,3'} \operatorname{cotg} 69°\,3' \,.\, \frac{1}{2}\,1{\cdot}7 \,.\, 4{\cdot}4^2$

$E = 3{\cdot}879^t$

k nach Rebhann $E = \frac{1}{2} \,.\, 2{\cdot}160^2 \,.\, 1{\cdot}70 = 3{\cdot}966^t$.

Nach Formel 10 für $a_1 = 0{\cdot}660\,m$

berechnet sich $a = 1{\cdot}560\,m$

Martinelli Jenö

vobra a

ORS. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

Halapi östelep I. 29.

1905. január 20.

A Szegedi Somogyi könyvtár- és városi múzeum igazgatóságának: az 1904. évi könyvtári és természetrajzi államsegély felhasználásának előzámolására jóváhagyólag tudomásul vétetik, a régészeti segély elszámolására kért haladék megadatik (2/1905.)

Martinelli Jenő, Bp. X.Százados-ut 3-13. Müvésztel.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

MDK

Martinelli Jenőszobrász

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művészet 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

MDK

Martinelli Jenő

Ülő akt, terr.
Táncosnő, bronz
Női tanulmányfej, bronz

Árverési Közlöny, 1940. 3.rk.sz. 46 1.

MNK

Martinelli Jenő
Keleti nő, bronz

Árverési közlöny. 1938. 6.sz. 39 l.

Martinelli Jenő

Geboren zu Budapest am 3. Oktober 1886, als Sohn des Bildhauers Anton Martinelli und Nachkomme des italienischen Architekten Martinelli, der auf den Ruf Kaiser Joseph des I. im Jahre 1716 die gew. Carlskaserne, das heutige Budapester Stadthaus erbaute. Die Mittelschulstudien und die Hochschule der bildenden Künste in Budapest als Schüler Antal Loránfi's und Béla Radnai's absolvierend, lernte er später bei seinem Vater und war 1914 auf Studienreisen in Paris und Rom. Seit 1911 beständiger Beschicker in- und ausländischer Ausstellungen, sind viele seiner Werke in Museen und in Privatbesitz. Besonders gelungen sind seine Aktstatuen und Statuetten.

Sok nüve fels. — 298/

Hu Prmagyerem 297./l.

Hadsereg.

Székely gyalogos.

Az egész alakban ábrázolt
va egymásra tett kezeivel fele
gához. Felirata fölül:

Erstes Szekler Grä
Regiment.

ez után balra: Der Stab liegt z
a kép alatt két sorban:
Entstand 1762 unter M.
Die Gränz Regimenter ha
jelzése a felső sarkokban: 124.

Szines rm., mér. a rl. 16

Sz.n.
72-90

Martinelli Jenő

1) Pihenő, bronz
2) Nő lepkével, bronz

1932 fév új szorzem.kiáll Műcsarnok

ISTITUTO DI STORIA MODERNA
Fondo Gabotto

Martinelli Jenő

~~Műes. kiáll, tól~~

Pipics Gd. l.

A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárábo

kölcsönvettem a következő munkát:

Szerző, vagy rendszó	czím, rész	darab-szám	alak	kötés	

Kelt 1.....

Határidő 1.....

Hivatalos jegyzet: .....

Sajátkezü aláirás: .....

Állás: .....

Lakás: .....

Martinelli Jenö

Nobrázt

1902

Ermisk 1930. 86 l.

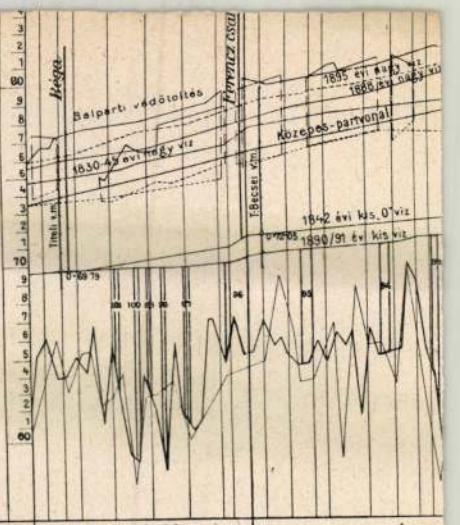

| Jellegző szakaszok | | I. hossza 62·3 km. rövidülés 37·5 km. | | |

Martinelli Jenő

Tükör előtt c. szobor-
műve repr.

Művészet 1917. 94. l.

Martinelli Jenő

Martinelli Jenő szobrászművész
műterme, X. Százados-út, Művésztelep 11. 141-471

Bptávb 1940 szept.

Martinelli Jenő

szobrász

lárd

Lex Magy Társ.

369. b. l.

Martinelli Jenő

1920. reprezentatív
kiáll. Nemzeti Szalonban
Musica graeca, bronz
Vanitas, bronz

Lőcsei városház-épületnek a Szepesvármegyei
Múzeum részére való átengedésének
ügye VI. 70.

Martinelli Jenő

Magyar Múzeum
1928. 399.

Kelidy, Sodromy Romaniczos, XV. Sz.
Trencsén v. Kath. plébániatemplom
Kulajdona VI. 242, 243,

…rafias tigztelettel.

…M EGYESÜLET…

[illegible]

elnök

Martinelli Jenö

Mücsarnok
1915. tav. kiák. 289
1921. tav. kiák. 436
1928/29. tél. kiák. 148, 205, 214

Arezzo h.n. III. 153, 235. – i edeiyak
VII. 195. – i provincia V. 203, 204.

Martinelli Jenő

Műcsarnok Hobrai Rákosfalva

1911. tav. kiáll. 244.

1912–13. téli kiáll. 283

Zborói erdőgondnokság VI. 154.

Martinelli Tenó

szobrászművészt megbízta a főváros, hogy Mátyás király vadászkertjének falmaradványaira domborműves táblát készítsen.

Pesti Napló 1933. nov. 3.
12. lap.
Nemzeti Újság 1933. nov. 3

U. 3636
3639

Martinelli Jenő

i. 1
MAGYAR MUVESZET
1928. 399
1929. 356.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Martinelli Jenő

Piheno. (Bronz)

Tm. Bp. 1932.

[illegible] VII. 21. — 1901: VII. 21. — 1903: VII. 21.
1905: VII. 21.

H — Ki függeszteféré vonatkozó adatok a Nemz. Múzeumban:

I -- 1905. átv. jegyzék 434.-- Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2073 és a leltárban 3028.

Al. Képt 295.
Ly lels. 94.

Vés 1862 (?)

Martinelli Jenő

Álmélkodó c bronz-
szobra repr-
Művészet 1918. 90. l.

Budapesti kir. egyetemi Könyvtár
VI. 311.

Martinelli Jenő

Apaczai Csori János emlékműve (Sirboli-szimbolum) az alábbi csarnokban fentitől-

ivód

z

Szegedi emlékcsarn.

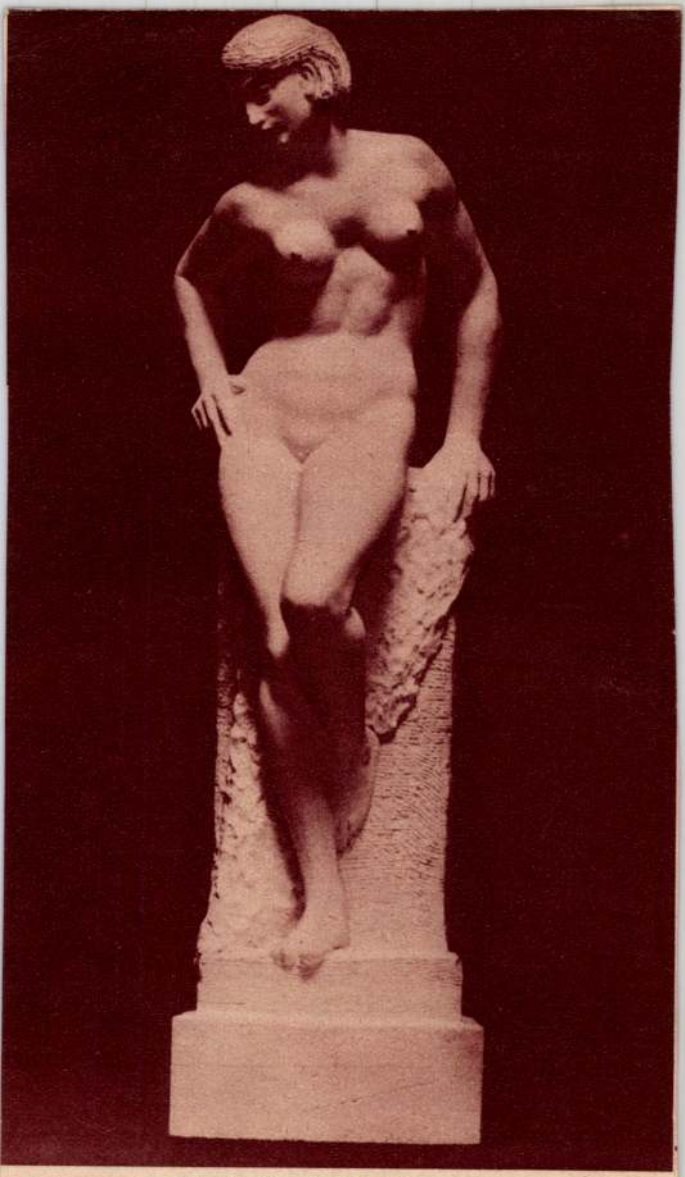

Martinelly Jenő: Elégia

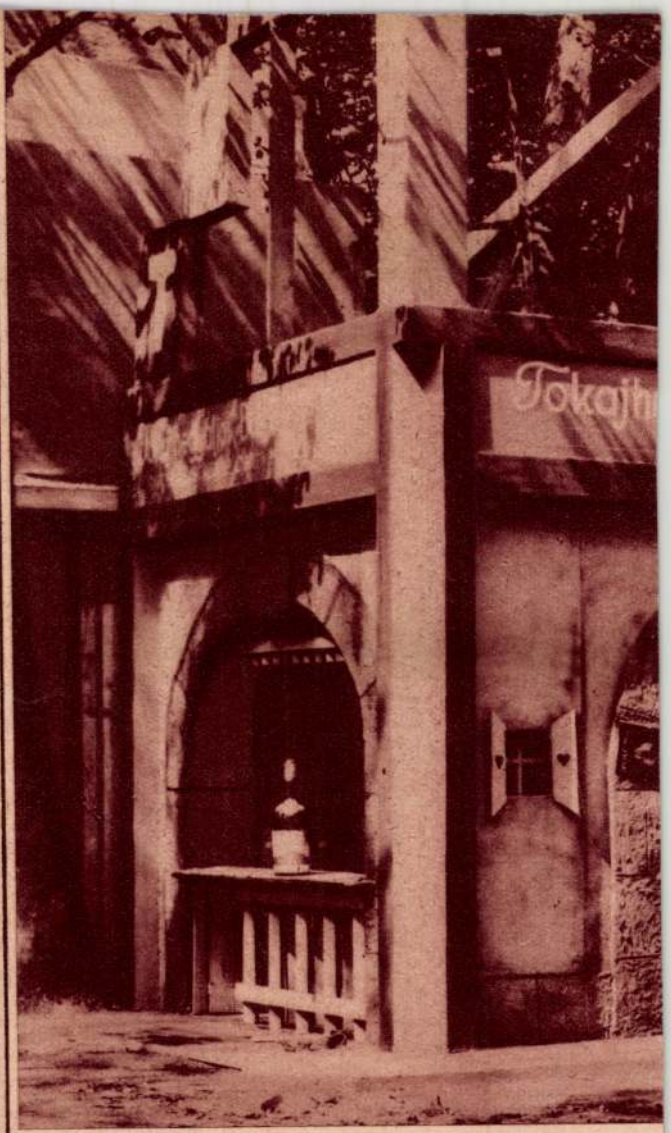

Lapunk olvasói jól ismerik a Tokajhegyaljai Borte
borait a maguk fajtiszta valóságában hozza forgalo
be a Szövetkezet a vásár

1000 koronás egyesületi díjat Klammer Mariska «Falu vége» című olajfestményének, az 500 koronás fővárosi díjat Bükkerti Mariska «Délutáni napfény» című olajfestményének ítélte oda.

«KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE» címmel új művészi egyesülés alakult. A Szövetség tervbe vette kiállító helyiség építését s más nemzetek művészetével szoros érintkezést akar fenntartani. A Szövetséget az újabb művészi irányok képviselői szervezték meg, festők, szobrászok és építészek. Az alakuló közgyűlés elnökké Erdei Viktor festőművészt, alelnökké Orbán Dezső festőművészt és Bokor Birman Dezső szobrászt választotta meg. A választmány tagjai lettek Kádár Béla, Kmetty János, Nemes-Lamperth József, Perlrott-Csaba Vilmos, Sassy Attila, Tihanyi Lajos, Török Jenő festőművészek, Kern Mihály és Pátzay Pál szobrászok, Lándori Vilmos építőművész. Póttagok: Manhart Alfréd és Schönberger Armand festőművészek, Medgyessy Ferenc szobrász.

HOLLÓSY SIMON

Nem annyira műveivel, mint inkább személyes ösztönzése és tanítványai révén rendkívüli hatással volt a magyar képírás sorsára Hollósy Simon, akit a halál 1918 május 8-ikán ragadott el tőlünk. Művei, amelyeket a nyolcvanas években kezdett kiállítani Budapesten, még pedig nagy ritkán, az akkor uralkodó felfogással — ha tárgyuktól eltekintünk — alig álltak kapcsolatban: igazi értéküket tehát nem is becsülték annyira, mint például manapság. Hozzá kell vennünk, hogy intenzivebb festő-munkássága idején nem Budapesten, hanem Münchenben élt s hogy képeinek egy része messzi külföldre vándorolt a műkereskedők révén, anélkül, hogy kiállította volna. A nagy közönség alig ösmerte Hollósy nevét egészen a millenniumig, amikor hirtelen sűrűn emlegetetté lett, de nem alkotásai révén, hanem annak a mozgalomnak kapcsán, amely csakhamar a nagybányai művésztelep megalapítására és szervezésére vezetett. Ekkor heves nézeteltérések osztották két pártra a művészet iránt érdeklődőket, aminek erős visszhangja támadt a sajtóban s Hollósyt sűrűn emlegették, nem annyira

ESSŐ ERZSÉBET MADONNA TRANSSILVANIAE

mint festőt, hanem mint egy modern művészeti mozgalomnak irányítóját, fejét. Valóban, a nyolcvanas évek végén s a kilencvenesek elején élénken jelentkező magyar naturalista s a belőle kifejlődött impresszionista művészet a legbensőbben összefügg Hollósy ihleszlő egyéniségével: ő és barátainak szűkebb köre tudta azt közönségünkkel elfogadtatni, tudott neki hitelt szerezni s tudta a fiatalsággal megértetni. Kivált a művész-ifjúság ama részével, amely közvetlenül nála, az ő iskolájában keresett okulást, Münchenben s 1896-tól fogva telenkint Münchenben, nyarankint Nagybányán. Ez a pedagógiai munkássága, bármily sajátszerű

MARTINELLI JENÖ ÁLMÉLKODÓ

formák közt folyt is, semmi máshoz nem hasonlítható nagy befolyással volt az ifjabb nemzedékre, s ha e közvetlen hatás később csökkent is, amidőn t. i. Nagybányát elhagyta: maradandó nyomokat hagyott képírásunknak ama fontos korszakában, amelyben az meglepő módon újjászületett.

Ekkora hatásának titka művészi érzéssel telített egyéniségében, lelkességében, sugalló erejű hitében, szenvedélyes művészet-fanatizmusában rejlett. Ment volt a formalizmusnak még árnyékától is, mindentől, ami a művészetben eltanulható rendszert jelent, recipéktől s a jó szürke középszerhez vezető módszeres útmutatásoktól. Sőt semmit sem gyülölt, semmit sem szidalmazott és üldözött oly elszántan s hevesen, mint éppen a művészetre való oktatásnak e módját. Ezért kelt ki gyülölettel az átlagos akadémia-tipus ellen s ama szellem ellen, amely a formai ügyeskedést, a lecke hű betanulását föléje helyezte a vérbeli művészi törekvéseknek. Valóban, az ő iskolájában nem tanulhatták meg azt, hogy hogyan kell képet festeni, hanem inkább megtanulták megérezni azt, hogy mi is a művészet. Innen van az, hogy tanítványai és barátai köréből a legkülönfélébb művészeti irányok képviselői kerültek ki, akik, ha valóban kiváló tehetségűek voltak, csakhamar megtalálhatták a maguk útját. Csodálatosan szuggesztiv módon korrigált s ritka erővel tudta a fiatalságban életre kelteni azt a tudatot, hogy a művész életének tartalma valóban a művészet. Ő ezt egyszerűen becsületességnek nevezte. Olyasmi, ami éppen nem oly gyakori, mint ahogy sokan hiszik.

Mint ember tipusa volt a nemes értelemben vett bohémnek: a formákra mit sem adott, a külsőséges ceremóniákat gyűlölte, hangulata s pillanatnyi kedve elé nem szabott korlátot, diákosan könnyüvérű, anyagi érdekek iránt alig fogékony, szenvedélyes, jószívű, rajongó, elmésen fordulatos beszédű ember volt. Amellett szíve fanatikusan csüngött mindenen, ami magyar. A zenét is éppen a magyar nótákon át tudta s szerette élvezni, maga is mesterin hegedüit, csellózott. Tagbaszakadt, hatalmas termetű férfiú volt, szénfekete hajjal s szemmel, kissé örményes arcvonásokkal; életének legkiadósabb szakában sok rossz napot látott, de így is mindig kész volt megosztani garasát a hozzávetődött még szegényebb művésztárssal vagy tanítvánnyal, akik közül sokakat egészen a maga pénzén tartott el, ha esetleg emiatt mindenét zálogházba is kellett adnia. Kerülte a mondain társaságot, annak külsőségeitől őszintén undorodott, szabad idejét a müncheni kávé- vagy sörházak egyikében töltötte, ahol mindig a művészek, írók nagy serege csoportosult köréje s ahol aztán vége-hossza nem volt a lázas vitáknak, a legbehatóbb megbeszéléseknek, ame-

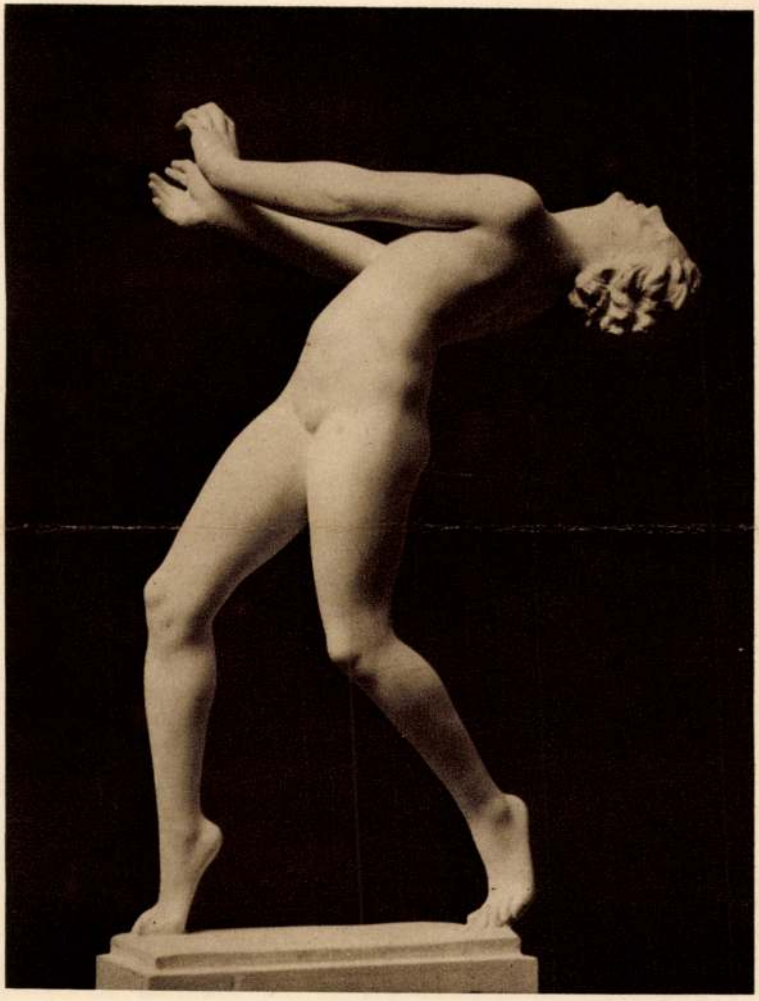

MARTINELLI JENŐ: VÍZIÓ.

Évk Kmt. 1929. 151. l

GAÁL FERENC: «FALUSI KERESZTELŐ»

Martinelli Jenő

[illegible]

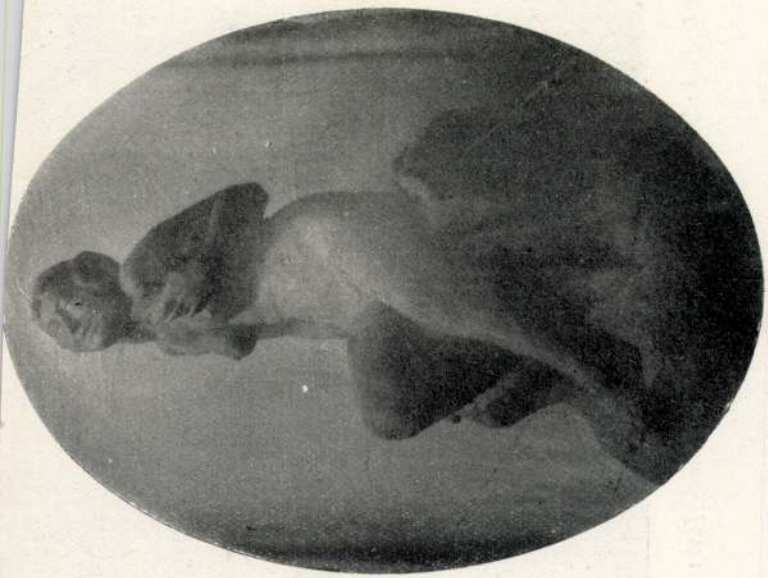

Martinelli Jenő: Vágy.

Gyöngyösy 125. l

12

Kövesházi Kalmár Elza: Táncos férfi.

Homonnay Jenő: Júdás.

Martinelli Jenő

1937. nov. 7.

MAGYARSÁG S

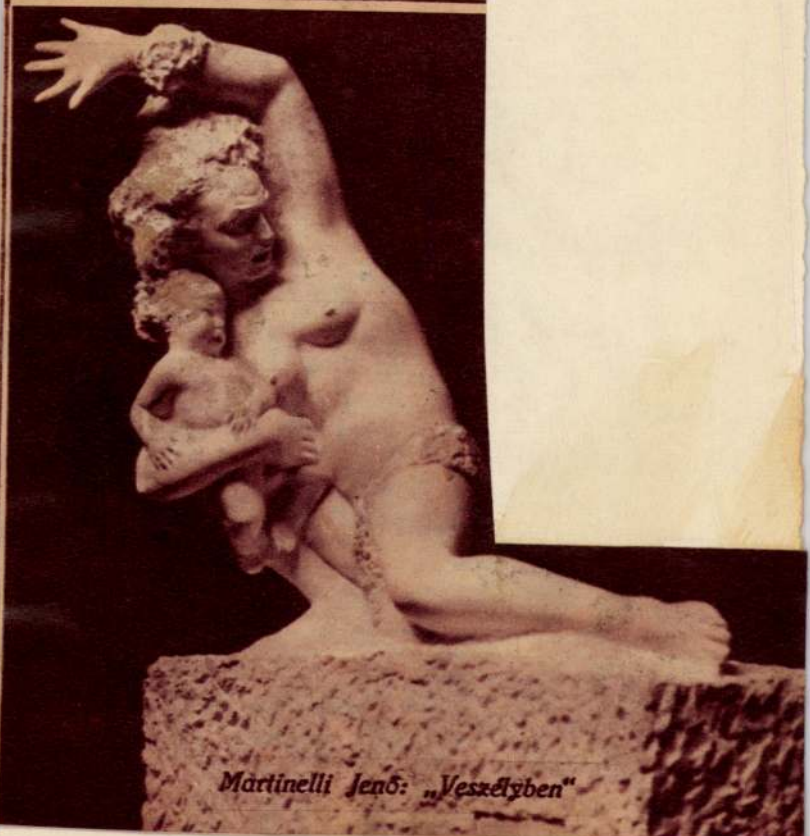

Martinelli Jenő: „Veszélyben"

Martinelli Jenő

Martinelly Jenő Madonna szobra a műcsarnok kiállitásán

Nemzeti Ujság Egész
Vasárn. 1938 nov. 27.

MARTINELLI JENŐ:

SZENT FERENC.

Nemzeti Szalon Egyházin. kiáll. 1926.

Magyar Építőművészet

1941. 12. 7.

pályázatot írnak ki egy nagyszabású épület, a kétkamarás országgyűlés házának felépítésére. *Anderson* tervét fogadták el a ki-

Martinelly Jenő szobrászművész „Ora et labora" című műve nagy feltűnést keltett a téli tárlaton

ratokhoz vezető hatalmas lépcsőházban némi előzményét látjuk a magyar parlament neogótikus stílusához egyáltalában nem illő lépcsőfeljáratának.

Ugyancsak klasszikus stílusban épült 1874—1883

pápa megbízásából a Pápai Bíróság részére átalakította. Ehhez, az 1817-ben újjáalakult Parlament részére, 1905—14 között Ernesto *Basile* észak felől új épületrészt csatolt, amely a hagyományos reneszánsz formákat nem egészen szerencsésen, szecessziós törekvésekkel elegyíti.

Az új gótika stílusában épült az ottawa-i (Canada) Parliamentbuilding, csakhogy, eltérően a magyartól, e stílusnak teljesen leegyszerűsített formájában. Alaprajza téglalap-alakú, melynek két végében nyertek elhelyezést az üléstermek. A hosszanti homlokzat közepén nyíló főbejárat fölött négyzetes csonkatorony emelkedik. John A. *Pearson* épülete belső részében kapott gazdag kiképzést. A díszes előcsarnokban az oszlopokból és pillérkötegekből mintegy szárából kinyíló hatalmas virág bomlik ki a boltozat sűrű bordázata. A tanácskozótermek kiképzése azonban eltér a homlokzatok és az ablak kivitelénél kifejezésre jutó új gótikától s a reneszánszból átvett kazetták s a korai barokk ornamentikája díszítik a belső termeket. Itt is megtaláljuk tehát a XIX. század jellegzetes stílus-keveredését.

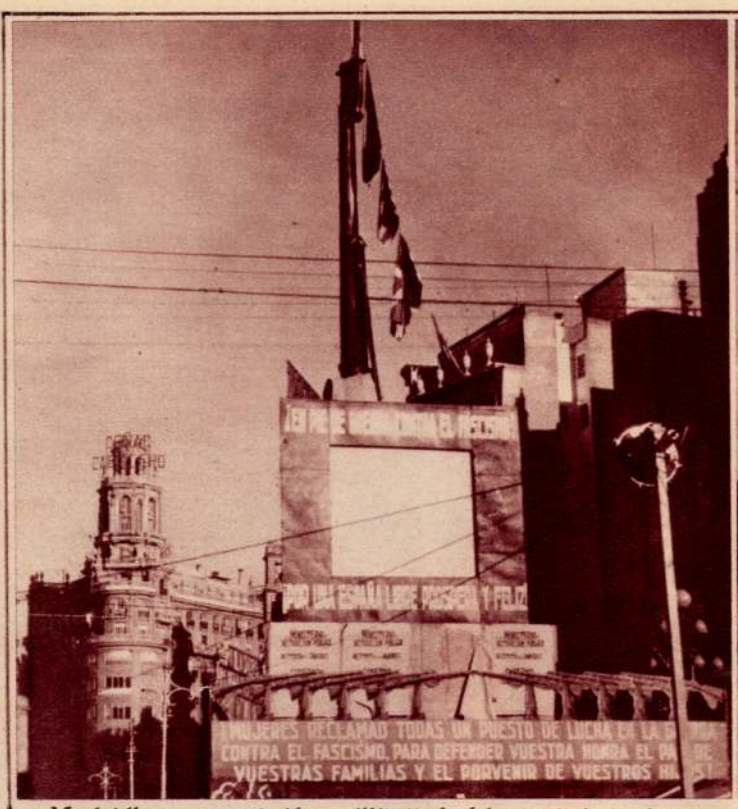

Madridban az utcákon állitottak fel mozivásznakat a vörösök, melyeken éjjel-nappal a jólismert izléstelen és hazug propaganda folyik

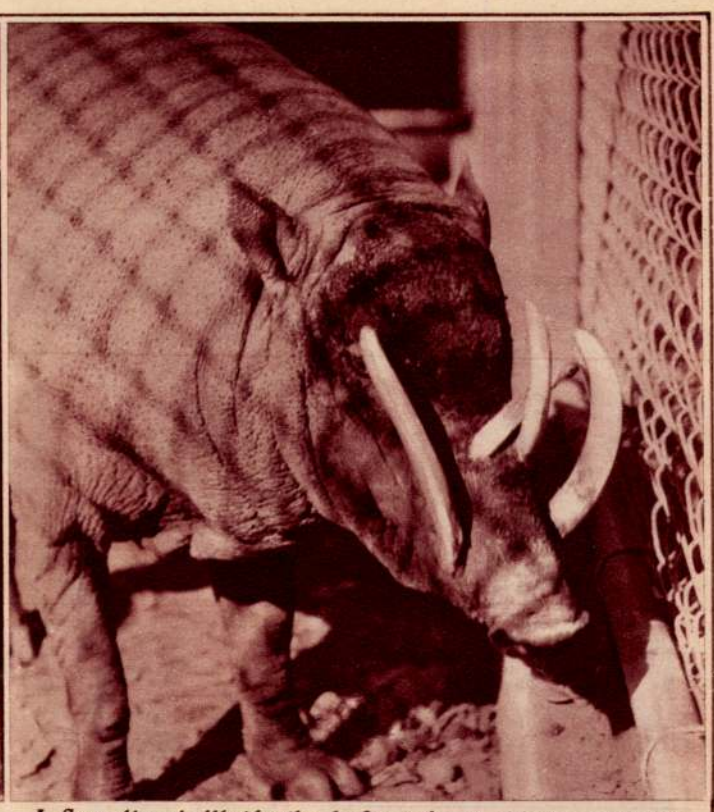

A San diegoi állatkertbe befioztak egy állatot, melynek viziló-bőre és vadkan-feje van

Kiszabadult egy királytigris a detroiti állatkertből. — Az ismeretlen hideg és végtelen fehér hó láthatólag teljesen megzavarták az egyébként mindig támadó, vérengző fenevadat, mert „eltekintve" néhány kisebb incidenstől sem emberi sem állati élet épségében nem tett kárt. Kirándulása azonban mégis csak egyoldalu „happy-end"-el végződött, miután a többszöri hazatérítési kisérletnek nem engedve, agyonlőtték

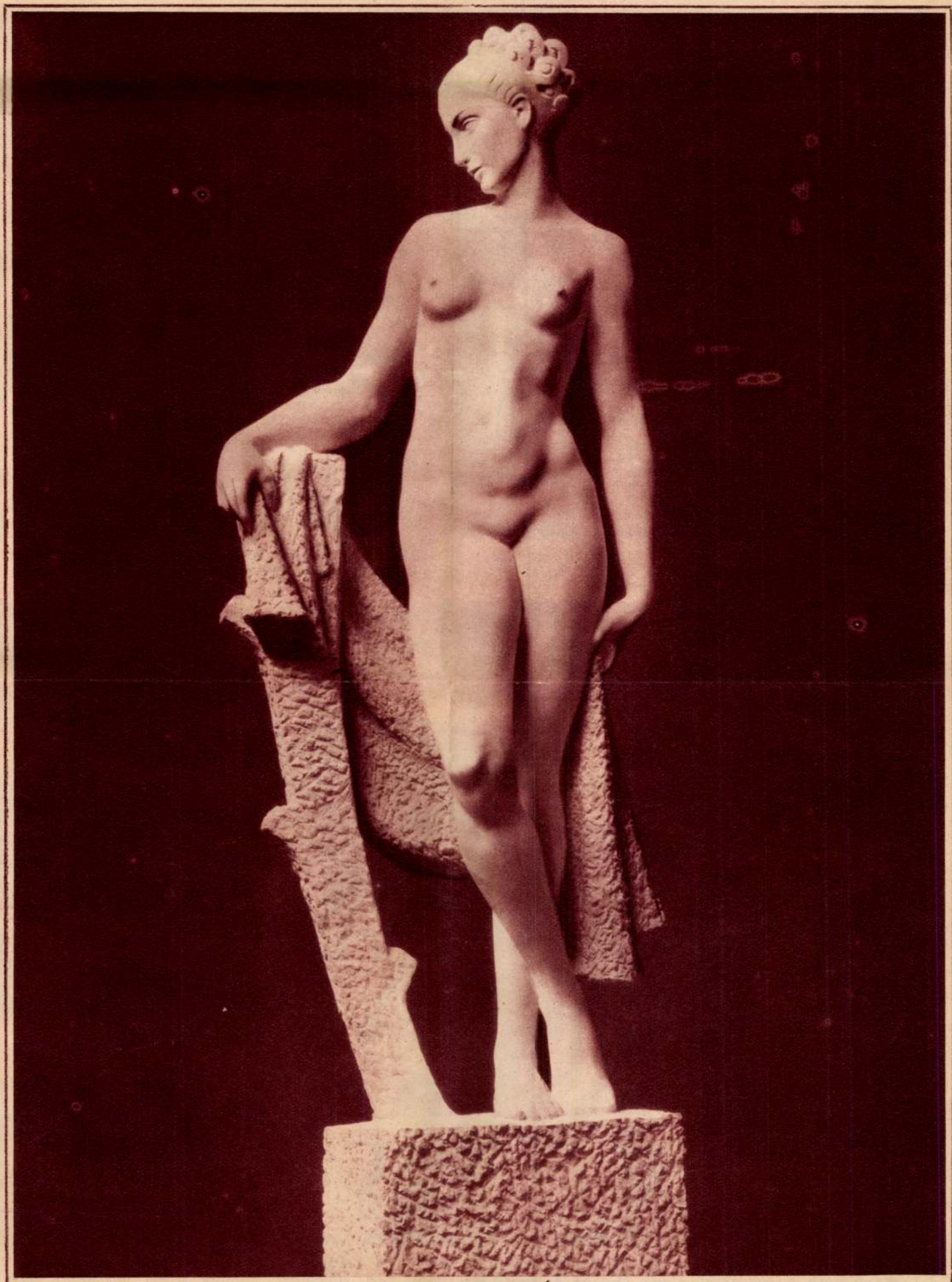

Martinelli Jenő: „ELÉGIA"

A képzőművészek egyesületének aranyérmét nyerte

Felelős kiadó: Ifj. Dr. Rupprecht Olivér. Globus Nyomdai Műintézet Rt. mélynyomása. — Nyomdaigazgató: Havas M

Martinelli Jenő

Martinelli Jenő: Capriccio.

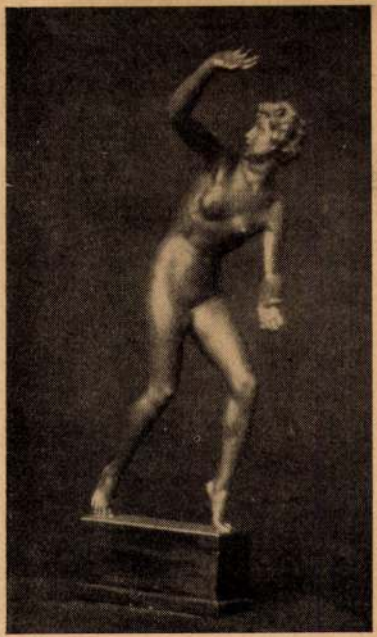

Martinelli Jenő: Lót felesége.

Rátsz. 254. l

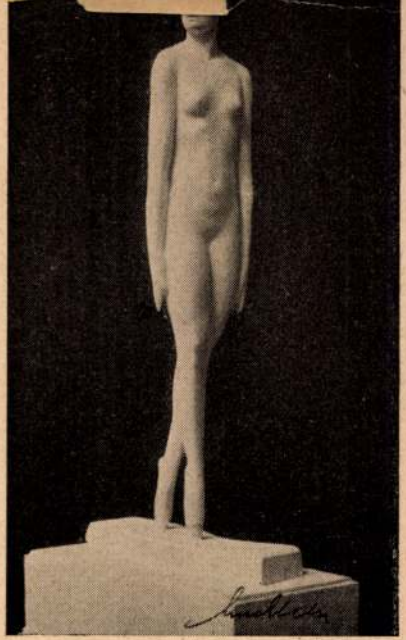

Lux Elek: Nikitana, táncosnő.

Lux Elek: Táncosnő.

Martinelli Jenő

Csókássy

Martinelli Jenő: Varázstánc
Martinelli Eugenio: Danza magica

ár sipu orgona

A VIDÉKI SAJTÓ,

AMELYNEK HANGJA

millió fogyasztóig érel

TÁRLATOK

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA

A Képzőművészeti Társulatnak a Fővárossal kötött megállapodása szabályozza a Tavaszi Tárlat képét. Ez az a tárlat, melyen minden akkreditált csoport saját zsürijével külön teremben vehet részt a Műcsarnok kiállításán. Ez a megállapodás azt a célt szolgálja, hogy ez a tárlat lehetőleg az egész magyar művészet képét tükrözze. Persze ez sohasem sikerülhet egy tárlatnak sem, de a cél megközelítésére minden esetre módot ad. Annál kirívóbb és kínos benyomást keltő furcsaság volt, hogy a Tavaszi Tárlatot nem nyitották meg ünnepélyes keretek között. Nem tudjuk, hol és ki követte el a hibát. Nem tudjuk elképzelni, hogy a kultuszminisztérium ne küldte volna el képviselőjét, ha meghívást kap. Azt se tudjuk elképzelni, hogy ez a meghívás ne ment volna el. Mindenesetre az Országos Képzőművészeti Társulat igazgatóságának, mint az egész kiállítás rendezőjének és vendéglátó házigazdának tisztáznia kell, hogy miért történt meg ez az ünneprontó hiba.

I.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÖRZS- ÉS TÁRSTAGJAI

Ezeké a művészeké az I. és a VI. terem. Tulajdonképen valamennyien — egy kis töredék csoportonkívüli leszámításával — a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagjai. Tárlatuk fénypontja ezúttal is *Karlovszky* Bertalan mesteri portréi. Mindaháromuzeális érték, de különösen az Odry Árpád kosztümös portréja az, amely általános feltűnést és mély benyomást keltett. Ez az arcmás még Karlovszky mester magasan ívelő pályáján is állomást jelent. A sors különös kegye, hogy a magyar művészetnek ez a doyenja 70éves korára alkotó erejének ilyen teljességében tudja szolgálni a magyar művészetet. Mellette *Bosznay* István tájképei reprezentálják a magyar piktura magas szintjét. Ugyancsak ezen a falon találjuk *Moldován* Béla két igen értékes, szép képét. Egyik feleségének portréja, másiknak A kis beteg a címe. Mindakettő

IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA: ÚTON

a fehér színnek egy csodálatosan finom szimfóniája. Tiszta festői eszközökkel elért artisztikum mind a két kép, melyek nemcsak festőjüknek, de az egész tárlatnak szintjét egész klasszissal emelik. *Pádly* Aladár is elsőrangú teljesítményt nyujt csupa hangulat és festői látás tájképeivel. *Kukán* Géza is egy kitünően karakterizált arcképpel szerepel. *Sárkány* Gyula önportréja bravúros munka. *Komáromi Kacz* Endre női arcképein művészi izlés dominál. A nagy fal főhelyén ezúttal *Kövér* Gyula állít ki egy életnagyságú táncosnőfigurát. Kétségtelenül a legreprezentánsabb munka mindabból, ami eddig a fiatal mester kezéből kikerült. Tarka színei összefogott harmóniája, a rajz elanja adják belső értékét a hatásos képnek. *Barkász* Lajos tájképei kiforrott festői egyéniség művei. *Márton* Ferenc havas képeinek finom tónus hatása van. *Major* Jenő tájait egy művészlélek hangulatos kedélyvilága teszi vonzóvá. *Brüll* Aladár „Műteremben" című képén a mesterség tudása excellál. *Nyilassy* Sándornak a „Vetésnézők" c. vászna már több mint egy impresszionista napsütés. Élmény, melynek átütőereje van. *Komáromi Kacz* Endréné, *Romek* Árpád, *Mihalovits* Miklós, *Tury* Gyula és *Győrffy* István művei egészítik ki még az első terem jól összeválogatott anyagát.

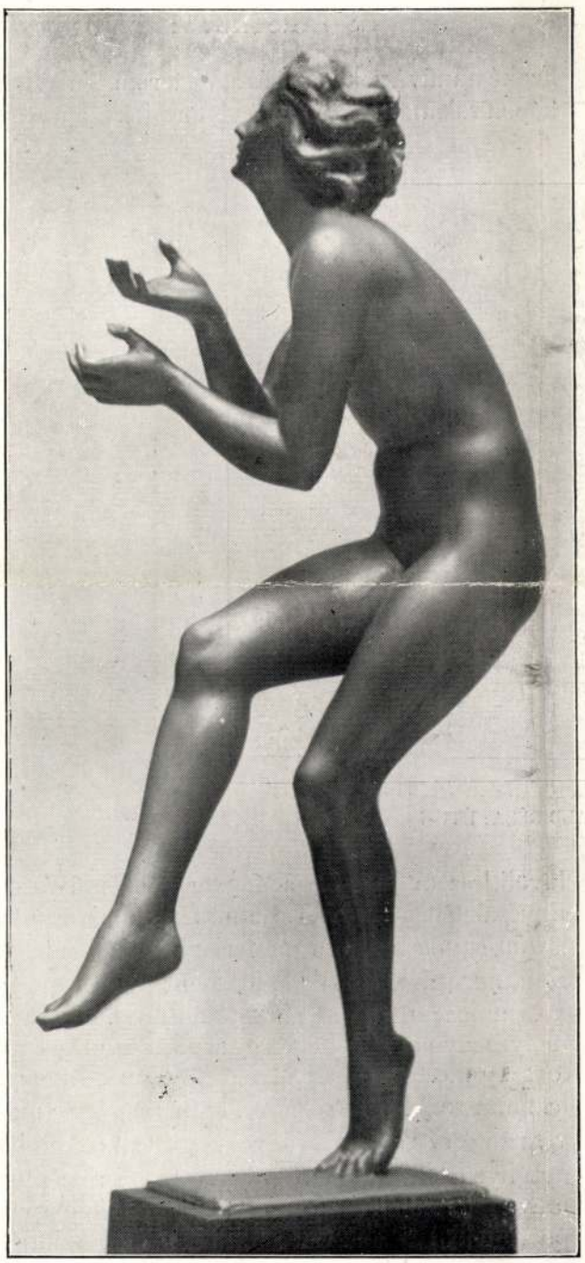

MARTINELLI JENŐ: SYMPHÓNIA

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Az első terem kiállitóin kivül találjuk még a VI. teremben a tehetséges Müller Ágosta egy arcképét, csallóközi *Farkas* Lőrincnek egy érdekes interieurjét, *Brenner* Nándor kis kompozicióját, az egyéni utakat járó *Horváth* József megkapó festményét, *Oláh* István egy hangulatos táját, *Fried* Pál eredeti színezésű táncosnőjét, *Sashegyi* Kálmán, *Bohn* Ferenc és *Fischer* Edvin szép tájképeit.

II.
A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE

A II. terem anyagából az élre kell állitani *Burghardt* Rezső tavaszi hangulatot lehelő pompás tájképeit, *Englerth* Emilnek egy életnagyságú női portréját, mely ennek a kiváló portretistánknak legérettebb munkája akár a megfestés mesteri izléssel harmóniába tartott pittoreszksége, akár a karakterérzés könnyed frissesége szempontjából; *Kemény* Nándor két zsánerképét, melyek közül különösen a „Hazafelé" c. az, amelyik ezt a talentumos művészünket ezen a most vágott új útján is már céljához érkezetten mutatja be; *Szabó* Dezső „Selyemkendős leány" c. a közvetlenség szuggeszciójával és a tudás erejével frappírozó képét és szentgyörgyvári *Gyenes* Lajosnak az ő egyéni modorában festett, a csendéleteknél oly szokatlan monumentális érzéssel ábrázolt Potpourriját. Ezeken kivül a jó képeknek egész sorát találjuk még itt. Itt vannak mindjárt a tekintélyes mesterek, *Pállya* Celestin, *Kézdi-Kovács* és *Lengyel-Reimfuss* festményei, *Vígh* Bertalan festői ötletekben szikrázó nagy tablója, *Hosszú* Márton reprezentáns

Képzőművészet
P29.18.n.

Martinelli Jenő

Nő lepkével (Bronz.)

Tm Bp. 1932

— 1897: VII. 24. — 1898: VII. 24.

~~Erny Mihály hagyománya 1871. — Magy. Képt. 217. — Ltsza 159.~~

— 1900: VII. 24. — 1901: VII. 24. — 1903: VII. 24. — 1904: VII. 24. — 1905: VII. 24.

— Magy. Képtár 217. — Uj lelt. sz. 159. — 1905. átv. jegyz. 437. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2076. és a leltárban 3031. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben. Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hagy. 1871

M. 217
Uj. 159

[redacted]

Martinelli Jenő

életrajz

irod

Csókássy 25. l.

Végleges megirásnál felhasználandó okv.

Mohácsi ismeretlen katona emlékmive,
mohácsi vesz alkalmával elesett lengyel katonák emlékmive
48-as honvédemlék a Operti hossi temetőben

Orsova.

A Duna közepén a szige
figyelmünket, a melyek előtt
háttérben pedig az ostromló

PROSPECT der Belagerung O
des F.M. Bon Loudon im
(Vue du siege d'Orsova pa
du F.M. Baron de Loudo
fölül jobbra: No XXI.
legalól: Wien, bei T.E. v. T
magyarázó szövegének kezdete
ORSOVA (Les quatre bast
befejezése: O Sandban

Szines rm., mé

Martinelli Jenő

Lásd

Ki-Kicsoda?

541. l.

Nyomtatvány

Nagyságos

Dr. Genthon István egyetemi m.tanár urnak,

B u d a p e s t.

Müemlékek Országos Bizottsága,
Rákos utca 1o.

Martinelli Jenő

Dr. Javornitzki Jenő igazságügyi számvevőségi igazgatót tisztviselő társai 30 éves szolgálati jubileuma alkalmából, Martinelly Jenő bronz dombormű képmásával ajándékozták meg

Nemzeti Ujság vasárnapi kiadás
1936. dec. 6

Martinelli Jenő

1905/6 – 1907/8

Ferkèpzomfoiskòvk

111.1

Martinelli Jenő

szobrász

Műcs. kiáll. 1911 tól
Pipics 117. C.

1363. *I. Ferencz Józs*

Egy, a Német birodal
szerződés emlékére vert sim
bormű előlapján, vállig, jo
de olyképen vannak a ha
ábrázolva, hogy a német csá
nyert elhelyezést. A hátlapo
lélhető. Felirata az előlapo
»WILHELM. II.« és a hátlapon
AUSTRIACOS ATQUE HUNGA
MUTUO COMMERCIO CONFECT
KAL. FEBR. MCMV.«.

Bronz, méretei 5·4 : 5·4 c
30 K. — A művész ajándéka
— Átvétetett az 1911 novembe
augusztus 5-iki 147546–911 közo

szeptember 18-án (1803–912). –
15-én (465–913).

Martinelli Jenő

l. Nobrán

Árv. Csarn. 97. aukció

Kat.

U. ar. 99. aukc. Kat.

ar. Pennacchi.

ismeretlenek.

elkedő és hosszú ősz hajjal,
zolt Atya-istent piros palást-
eszélne. Széttárt kezeit kissé
ór. Feléje két Cherub röpül.
— Lelt. sz. 1248. — Vétetett
1000 lirán (897 K). — Elszá-
(246–95). — Az elszámolásra
1895 november 28-iki 61301
elszámolást elfogadta az 1900
0) és az 1901 augusztus 26-iki

lajstr. 16. l. — Verzeichniss

III.
67 (1248)
644 (407).

67

Martinelli Jenő

nobrass

X. Kárados út

Műveztelep

MKSz 1947

Martinelli Jenő

Thieme Becker

XXIV. 165. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Martinelli Jenő

— **Búcsú és szoborszentelés a Terézvárosban** Az 1777-ben alapított terézvárosi plébánia vasárnap ülte meg templombúcsúját, avilai szent Teréz ünnepét. Ez alkalommal szentelték fel a Jézus Szíve oltár művészi Jézus Szíve szobrát, *Martinelli* Jenő szobrászművésznek ruszkicai márványból készített sikerült alkotását. A szobor felállítását *Hévey* Gyula plébános buzgólkodására a hívek áldozatkészsége tette lehetővé. Nagyon élénk volt a búcsú világi része is és az egész nap folyamán a kedvező időjárás mellett ezrek és ezrek keresték fel a rögtönzött vásári sátrakat és a különféle szórakozó bódékat, amelyek körül vidám volt a hangulat a késő esti órákig.

Pesti Napló 1938. okt. 18.

Pesti Hirlap 1938 okt. 18.

— **Szoborszentelő és bucsu a Terézvárosban.** A terézvárosi plébánia vasárnapi templombucsuja alkalmából *Blieszner Ágoston* prépost-plébános felszentelte a templom uj Jézus Szive-szobrát, *Martinelli Jenő* alkotását, majd ő mondotta a főpapi szentmisét is. Az ünnepi beszédet dr. *Szabó Imre* budapesti érsekhelynökségi titkár mondotta. A bucsu egyházi részét az októberi Rózsafüzér-ájtatosság és gregorián vesperás fejezte be, amelyet *Hévey Gyula* pápai kamarás, plébános celebrált. Nagyon élénk volt a világi bucsu is: sokezren keresték fel a vásári sátrakat és a különböző bódékat.

Református egyházmegyei közgyülés. Hódmezővá-

Jantovnyi Endre, Jöngyöstarján RK.
Templom

VIII. KÜLÖNFÉLE. — VERSCHIEDENES.

1871—2070.

1871. A JÓ PÁSZTOR, szinezett faszobor. Osztrák, XVIII. sz. — Der gute Hirte, farbige Holzfigur. Österreich, XVIII. Jh.

1872. LEGYEZŐ, aranyozott diszü békateknőküllőkkel, festett lapján mulatozó társaság táncoló párral. Francia, XVIII. sz. m. f. — Fächer, vergoldete Schildpattspeichen, am Blatt Scene. Französisch, zw. H. XVIII. Jh.

1873. LEGYEZŐ, áttört diszü csontküllőkkel, selyemlapján festett galambpár, virágok és pikkelydisz. Bécs, 1800 k. — Fächer, durchbrochene Beinspeichen, am Seidenblatt Taubenpaar. Wien, um 1800.

1874. LEGYEZŐ, keskeny elefántcsontküllőkkel, lapján vizparti halászjelenet. Francia, XVIII. sz. — Fächer, mit schmale Elfenbeinspeichen, am Blatt Fischerscene. Französisch, XVIII. Jh.

1875. LEGYEZŐ, relief faragásu, áttört, aranyozott diszü gyöngyházküllőkkel, pergamen lapján a mithológia istenei. Francia, XVIII. sz. m. f. — Fächer, durchbrochene Perlmutterspeichen mit Reliefdekor und Gold, am Pergamentblatt Scene. Französisch, zw. H. XVIII. Jh.

1876. LEGYEZŐ, áttört, szines és aranydiszü elefántcsontküllőkkel, pergamenlapján szines bibliai jelenet. Francia, XVIII. sz. e. f. — Fächer, durchbrochene, farbige und goldgezierte Elfenbeinspeichen, am Blatt biblische Scene. Französisch, e. H. XVIII. Jh.

1877. LEGYEZŐ, elefántcsont és gyöngyházküllőit aranyozott alakok diszitik, pergamenlapján szinesen festett Watteau-jelenet. Francia, XVIII. sz. — Fächer, Elfenbein und Perlmutterspeichen mit Figuren in Gold, am Pergamentblatt Watteauscene. Französisch, XVIII. Jh.

1878. LEGYEZŐ, elefántcsontküllőin szines és áttört diszités: alakok és virágok, szinesen festett pergamenlapján Teniers-modoru jelenet: mulatozó társaság a szabadban. Francia, XVIII. sz. — Fächer, durchbrochene Elfenbeinspeichen mit Figuren und Blumendekor, am Pergamen-

1853. NŐALAK KORSÓVAL, öntött bronzszobrocska, márványtalapzaton. Jelezve: Martinelli. 1920. — Frauenfigur mit Krug, Bronze. Sign. Martinelli. 1920.

1854. KÉT LOVAS HARCOS, öntött ón. Japán, XIX. sz. — Zwei Reiter. Japan, XIX. Jh.

1855. LOVAS IJJÁSZ, öntött ón. Japán, XIX. sz. — Bogenschützer. Japan, XIX. Jh.

1856. ELEFÁNTON ÜLŐ BÖLCS, öntött ón. Japán, XIX. sz. — Gelehrter auf Elefant. Japan, XIX. Jh.

1857. OROSZLÁNNAL KÜZDŐ HARCOS, öntött ón. Japán, XIX. sz. — Kampf mit dem Löwen. Japan, XIX. Jh.

1858. KÉT GYALOGOS HARCOS, öntött ón. Japán, XIX. sz. — Zwei Krieger. Japan, XIX. Jh.

1859. KÉT VADÁSZTŐR, acélpengével, egyik vésettdiszü markolattal. Német, XIX. sz. — Zwei Hirschfäuger. Deutsch, XIX. Jh.

1860. KÉT DISZTÁNYÉR, festett zománc, fekete alapon grisaille-festésben, a peremén groteszkek, közepén jelenet A nyár, és Ősz ábrázolására. Limoges-modorában. — Zwei Prunkteller, Maleremail, mit Grotesken und Szenen in Grisaillemalerei. XIX. sz.

Ernst Múzeum aukciói XXI

1822. KÉT BRONZ GYERMEKFEJ, faragott talapokra szerelve. Olasz renaissance. — Zwei Kinderköpfe, Bronze. Italienische Spätrenaissance.

1823. SZENT PÉTER, öntött bronzrelief fára szerelve. Késői Olasz renaissance. — Heilige Peter, Bronzerelief. Italienische Spätrenaissance.

1824. DIANA MELLSZOBRA, aranyozott bronz. Francia, XIX. sz. e. — Büste der Diana, vergoldete Bronze. Französisch, e. H. XIX. Jh.

1825. BRONZSZOBOR, szakállas egyházi alak. — Fatalapzaton. Korea, XVIII. sz. — Bärtige Figur, Bronze. Korea, XVIII. Jh.

1826. BRONZSZOBOR, rákárus nő. Márványtalapzaton. Japán, XIX. sz. — Krebsverkäuferin, Bronze. Japan, XIX. Jh.

1827. BRONZSZOBROCSKA, szakállas tudóst ábrázolt. Fatalapzaton. Japán, XIX. sz. — Bärtiger Gelehrter, Bronze. Japan, XIX. Jh.

1828. BRONZSZOBROCSKA, remete szarvassal fatalapzaton. Japán, XIX. sz. közepe. — Einsiedler mit Hirsch, Bronze. Japan, Mitte XIX. Jh.

1829. BRONZSZOBOR, álló puttó, onixtalapzaton. Magyar, XIX. sz. — Stehender Putto, Bronze. Ungarisch, XIX. Jh.

1830. TRIPTICHON, festettzománc képekkel: Krisztus kinszenvedéséből vett jelenetek. XIX. sz. — Triptychon, mit Emailbilder. Scenen aus den Leiden Christi. XIX. Jh.

1831. BRONZSZOBOR, imádkozó kisleányt ábrázol. Fatalapzaton. Francia, XIX. sz. k. — Betendes Kind, Bronze. Französisch, Mitte XIX. Jh.

1845. VADÁSZKÉS, fekete bársonnyal boritott hüvelyén arabeszkes ezüst veretekkel. Felirattal: Emlékül Munkácsy Mihálytól, Páris, 1895. — Hirschfänger, die Scheide mit Samt überzogen, Silberbeschläge mit Widmung und Jahreszahl. Paris, 1895.

1846. DISZEDÉNY, bronz, széles cloisonné-övvel. Kina, XIX. sz. — Vase, Bronze mit Cloisonné-Frisen. China, XIX. Jh.

1847. FÜSTÖLŐ, bronz, cloisonné-frizekkel és két füllel. Kina, XIX. sz. — Räuchergefäss, Bronze mit Cloisonné-Frisen. China, XIX. Jh.

1848. TÁLCA, cloisonné, sziklából kinövő fával és madarakkal, kosárfonatos fémperemmel. Japán, XIX. sz. — Tasse, Cloisonné, in Korbflechtfassung. Japan, XIX. Jh.

1849. KEREK TEMPLOMI TÁLCA, sárgaréz, ezüst és vörösréz tausirozással: zsidó körirattal, közepén oltár, alul a jeruzsálemi templom fala, két oldalt Áron és Mózes alakja. XIX. sz. Jelezve: Eliahu Zagu, Damaszkusz. — Runde Platte, Messing, mit Silber und Kupfertauschierung. Damaskus, XIX. Jh.

1850. ÉVA, öntött bronzszobor, vörös márvány talpon. Jelezve: *Martinelli* 1921. Olasz, modern. — Eva, Bronzefigur. Italienisch, modern.

1851. VÉNUSZ, öntött bronzszobrocska. Lépő nőalak. Márványtalapzaton. Jelezve: Martinelli. Olasz, XIX. sz. v. — Venus, Bronzefigur. Italienisch, E. XIX. Jh.

1852. A SZÉPSÉG, öntött bronzszobrocska, tükörbe néző ülő nőalak. Jelezve: Martinelli. Vörös márványtalapzaton. Olasz, modern. — Schönheit, Bronzefigur. Italienisch, modern.

Ernst Muzeum aukcioi

Martinelli Jenő

nobrait

l.

Liber Bp nobrai

444. l.

Martinelli Jenő szobrász

Százados-út, Műv. észtelep.

Műcsarnok

1930. tav. kiáll. IV. t. 19, 51, 56

1930/31. jub. kiáll. 256, 690, 699

1934. nemz. képzm. kiáll. 154

H1, H1

Einringer Forever VIII 59

Martinelli Jenő

szobrász

Mohácsnak a szerb megszállás alól való felszabadulásának emlékére készített szobormüvei

Horváth, Dr Kazimír

Kurze Geschichte und Beschreibung der Stadt.

Mohács 1936. 11. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Martinelli Jenő
szobrász

Reutterenc
szobra Jen-
tizőt,
a bpesti egyházm.
kiállításon
repr

Magyar Katoli-
kus Almanach
I. évf., Bp. 1927
534. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Martinelli Jenő

M. Képröm. Egyes. tagja.

KMTARS művesoptok
1931 feb márc kiáll.

IV. 31, 33

1931/32. téli kiáll. 166

1932. febr. márc. kiáll. 352

1932. tav. tárl. 129, 130

1933. nemz. képzm. kiáll.

412

RUCZ GYULA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 27-29
Piarista palota — TELEFON: 1—862—28
Régiség- és műkereskedő Antik bútorok és lakberendezések

II. SZOBROK, PLAKETTEK ÉS ÉRMEK

(686-tól 1128-ig)

a) Szobrok

		Kikiáltási ár pengőben
686.	BESZÉDES LÁSZLÓ (1874—1922), Éva. Bronz .	35.—
687.	—, Menyecske. Bronz	35.—
688.	CSÁKY JÓZSEF, Ülő nő. Bronz	35.—
689.	CSORBA GÉZA, Ady Endre halotti maszkja. Gipsz	8.—
690.	DAMKÓ JÓZSEF, Marika. Bronz	100.—
691.	—, Gyermekképmás. Fehér márvány	23.—
692.	FÜREDI RICHARD, Erős Jancsi. Bronz . .	150.—
693.	GORY A., A forrás. Márvány	80.—
694.	GYŐRY GYULA, Szemérem. Hársfa	28.—
695.	—, A bohém. Hársfa	28.—
696.	—, Földműves. Hársfa. (Javított.)	22.—
697.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XVII. SZÁZAD, Madonna. Festett fa	30.—
698.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XVIII. SZ., Madonna. Bronz	24.—
699.	—, Püspök mellszobra. Festett fa	80.—
700.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ., LEONARDO DA VINCI UTÁN, Utolsó vacsora. Bronz dombormű	10.—
701.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ., Centaur. Bronzirozott terrakotta	60.—
702.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ., Biedermeier leányka. Bronz	24.—
703.	ISMERETLEN MŰVÉSZ, XIX. SZ., Angyal. Faragott és festett fa. 2 drb. (Hibásak.)	45.—
704.	—, Ámor és Psyhe. Elefántcsont dombormű . .	70.—
705.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ., Görög nő. Fehér márvány. Hozzá szoborállvány zöldes márványból. (Az állvány hibás.)	130.—
706.	ISMERETLEN SZOBRÁSZ, A milói Vénus. Bronz	45.—

	Kikiáltási ár pengőben
707. ISMERETLEN SZOBRÁSZ, Ádám és Éva kiűzetése a paradicsomból. Bronz dombormű . .	20.—
708. KOVÁCS ZOLTÁN. Női akt őzzel. Bronz . .	27.—
710. LAPINI, G., Virágtánc. Fehér márvány. Hozzá sötétzöld szoborállvány. (Hibás.)	400.—
711. LEVASSEUR, Átkelés a patakon. Bronz . . .	60.—
712. LIGETI MIKLÓS, Hegedüs László mellszobra. Bronz	80.—
713. —, Anonymus szobrának kicsinyített mása. Bronz	35.—
714. MARTINELLI JENŐ, Kis csirkék. Terrakotta	8.—
715. —, Karthausi barát. Terrakotta	19.—
716. —, Női tanulmányfej. Terrakotta	7.—
717. —, Ülő akt. Terrakotta	19.—
718. MAUGSCH GYULA, Bacchansnő párducokkal. Bronz. (Kissé hibás.)	160.—
719. MEJER, Rokokó hölgy. Bronz és elefántcsont .	32.—
720. MENEGHETTI, C., Turbános arabsfej. Fa. (Hibás.)	60.—
721. MÜLLER H., Vadász. Bronz, márvány talapzaton	60.—
722. OLASZ MŰVÉSZ, XIX. SZ., Apolló. Bronz .	120.—
723. ORBÁN JÓZSEF, Magyar gazda. Fehérmárvány	200.—
724. OSZTRÁK MŰVÉSZ, 1800 KÖRÜL, Abdul Hamid képmása. Öndombormű, keretben . . .	7.—
725. RUBLETZKY G., Anya gyermekkel. Bronz . *(Illusztrálva a VI. táblán.)*	90.—
726. SCHROTTA JÁNOS, Női akt. Bronz . . .	80.—
727. STOFFER, Munkácsy Mihály mellszobra. Fa. (Repedt.)	25.—
728. IFJ. VASTAGH GYÖRGY, Versenyparipa. Bronz, márványtalapzaton . . . . . *(Illusztrálva a VII. táblán.)*	350.—
729. VEDRES MÁRK, A bölcs. Karrarai márvány	220.—
730. VICARI, C., Nympha. Márvány	45.—
731. TELCS EDE, Szerzetes. Terrakotta	18.—
732. Feszület. Ébenfa, elefántcsont korpussal és elefántcsontdombormű. Mária a gyermekkel .	150.—

b) Aranypénzek

733. NAGY LAJOS MAGYAR KIRÁLY (1342—82) ARANY FORINTJA	40.—
734. ZSIGMOND MAGYAR KIRÁLY (1387—1437) ARANY FORINTJA	33.—
735. V. LÁSZLÓ MAGYAR KIRÁLY (1453—1457) ARANY FORINTJA	34.—

Árverési körlevél 1937. okt. hó.

Martinelli Jenő

nobrán XIX n.

1846. Nőlephivel.

bronz P 500.–

Almásy-Teleki XII. 1943

Martinelli Jenő

Akt c. olajfestménye
repr.
Művészet 1943. 64. l.

Magyar Művészet
kiállításról

Martinelli Jenő

Kitsnobra az alábbi
telepen

Tér és Forma.
1942. 172. l.
(Budapest székesfőváros
szociális építkezései. A
Tomcsányi- és Pongrác-
uti kislakásos telep.)

ICHE A BUDAPEST
920—1930.

ESSORE DI MAGISTRATO
BER

Martinelli Jenö

Bül. 1886. okt. 3.

l.

Medvey 125. l.

~~Vaál h. n. VI. 14.~~

Magyarságos

Martinelli Jenő szobrász-
művész úrnak

Budapest
X Rajadó ut 3/13

Az elmult év szeptember havában volt szerencsém művész Úrnak közölni, hogy az „Éremkedvelők Egyesülete" részére szivességből és ingyen, vállaltam a magyar plakett és éremművészek műveinek katalogisálását és egyben felkértem életrajzi adatai és emlékérem és plakett művei pontos leirásának szives beküldésére.

A nevezett Egyesület ezzel egyrészt hazafias, kulturális, feladatot kiván teljesíteni, amiért is a mű, a nagyobb terjeszthetőség érdekében német nyelven is megjelenik, másrészt ezzel ujjabb fellendülést kiván adni a hazai és külföldi plakett és emlékérem gyűjtésnek, aminek hasznát legnagyobb részt éppen az éremművészek láthatnák.

Sajnos, dacára annak, hogy ezen feladat lelkes támogatását jogosan véltük minden magyar szobraszművésztől elvárhatni, mindeddig nélkülöznöm kell Művész Úrnak életrajzi adatait, valamint plakett és emlékérmeinek pontos leirását, vagy azon szives közlését, hogy emlékérmeket vagy plaketteket egyáltalán nem készített.

Ily körülmények között arra kellett szorítkoznom, hogy a múzeumok, valamint saját és egyéb magángyűjtők birtokában levő emlékérmek és plakettek s, az illető gyűjtők bemondása alapján szerkesszem meg ezen műnek művész Úrra vonatkozó részét.

Ennek következményeképpen azonban eleve el kell hárítanom magamról minden felelősséget, ha művei és talán éppen azok, melyekre legnagyobb súlyt helyez, nem lesznek ezen, a magyar érem és plakettművészet egészét felölelni kivánó alapvető munkában felvéve, mivel ezeket múzeumokban vagy gyüjteményekben fel nem lelhettem, vagy oly emlékérmek és plakettek szerzősége lesz művész Úrnak tulajdonítva, amelyeknek autorságát semmi körülmények között sem vállalná, ezzel egyrészt saját érdeke ellen cselekedve, másrészt lehetetlenné téve egy teljesen pontos mű megszerkesztését.

Újból, külön ki kell emelnem, hogy a kért adatok beküldésével semminemű anyagi, vagy előfizetési, vagy bármily egyéb kötelezettséget,

Martinelli Jenő
nehány

3

sem mostanra, sem későbbre nem vállal, mivel ez sem az „Éremkedvelők Egyesülete", sem az én részemről nem nyerészkedésre számító ténykedés, hanem tiszta és önzetlen hazaszeretet által sugallt cselekedet, mellyel Magyarország magas kulturális fejlődése a külföld előtt is bemutattatni kivántatik.

Van szerencsém tehát Művész Urat

újból felkérni, hogy életrajzi adatait és műveinek a mellékelt minta szerint megszerkesztett jegyzékét, a hazafias célra és saját érdekére való tekintettel mielőbb alólirott cimemre eljuttatni méltóztassék, — megjegyezve, hogy kételyek esetén lakásomon mindenkor felvilágosítások megadása céljából rendelkezésre állok.

Kiváló tisztelettel :

Dr Procopius Béla

Cimem:

Méltóságos

Dr. Procopius Béla nyug. rk. követ és megh. Miniszter Úrnak,

Budapest, IV., Piarista-u. 2. sz. V-ik em. 12 ajtó.

Minden egyes emlékérem vagy plakett, leirását kérem külön-külön a következő adatok közlésével megszerkeszteni:

Méret? milyen a nagysága?

Öntött? vert? trébelt? vagy galvano-e?

Alakja? kerek, ovális, négyszögletes, vagy 5, 6 vagy 8 stb. szögletű, vagy szabálytalan alakú-e?

Anyaga? Arany, ezüst, bronz, ón, vagy gyps-e stb. és hány példányt készíttetett mindegyikből.

Egyoldalú vagy kétoldalú-e a plakett, vagy emlékérem?

Előlap.

A felirás teljes és pontos szövege, azzal, hogy körirat-e, vagy az érem vagy plakett alsó vagy felső részén, jobbra, balra, vagy a középen van-e, vizszintesen, vagy függőlegesen stb. Domború vagy mélyített-e az irás?

Az arcképnél, fej-e vagy mellkép? jobbra vagy balra, szembe, fél, vagy $^3/_4$ profilban jobbra vagy balra van-e ábrázolva az illető plakett vagy emlékérmen, holott a jobb vagy bal, az érmet szemlélő jobb, vagy bal oldalának megfelelően veendő, hajadon fő? szakáll? szemüveg? stb. Öltözet? Nőnél hajviselet?

Egyéb az emlékérmen, vagy plakétten foglalt díszítés, mint pl. babérlevél, alul vagy felül, drapéria?

Az emlékérem vagy plakett szegélye, gyöngykör, vagy sima, vagy egyszerű vonal, keret stb.?

Mesterjegy vagy teljes név, hol van? mesterjegynél milyen? és hol?

Hátlap.

A felirat teljes és pontos szövege, úgy mint az előlapnál.

A hátlapon foglalt allegorikus, vagy egyéb compositióknál az alakok leirása, férfi vagy nő? meztelen-e, lepellel borított, vagy más öltözetű? páncélos, álló, vagy ülő, fekvő, vagy térdeplő alakok fordulnak szóban, jobbra, balra, vagy szembe fordulva?

A fej födetlen-e vagy sisakos, fátyollal, vagy koronával stb. fedett?

Mely alak, jobb vagy balkezében mit tart? vagy tesz? Megjegyzendő, hogy a jobb kar vagy láb stb. az ábrázolt alak jobb keze, vagy jobb lábának megfelelően irandó le.

Több alaknál ezek száma, neme? Mi van az emlékérem közepén, bal vagy jobb oldalán, mi van elől, mi van a háttérben? alul vagy felül?

Babér, cser, vagy szöllőlevél, vagy buzakalász koszorú övezi-e a hátlapot?

Milyen a perem?

Van-e, hol és milyen mesterjegy?

Pittner

Muten Nagy Kállói / Dr Kállay Tibor – in rundem vertief. Medaillon Brustb. desselben 3/4 nach links.

P 77·5 X 46·5 Penzverő

Életrajzi adatok.

Név

Születési hely

év hó

nap

Végzett művészeti tanulmányok

p. Rundschrift: u. III. országos. Kezművesipari Tarlat Budapesten 1928. nach vorne gewandt sitzender weibl. Genius. Rechte auf Hammer aufgestützt, in der linken Füllhorn, herumliegend Handwerkzeuge. Links: Teles. E.

Mesterek

60

Tanulmányutak.

Rundschrift: A Stephaneum Igazgatósága és Tisztviselői Kohl Ferencz Erdemérmek 19–30. Brustb. n. rechts bartig. –

Élnyert dijak, kitüntetések stb.

?

Munkásságának iránya. (kisplasztikus, architektonikus, vagy monumental szobrász, érmész stb.)

AMERIKAI KÖVET TITKÁRÁNAK KISLÁNYA.

1/

Gömbölyü placett, 8 cm. átméöjü öntött ezüstből 3 drb, 1 db . bronz, két oldalu felirat körben: " anno domini MDCCCCXXI " Doris Talgott Newson, Budapest , baloldalnál alul skörbe megy jobbra. Mélyitett irás jobb profil, 4 éves kisleányt ábrázol baby frizura. Szignálás balsaroknn. Hátlap a középen a kislányka saját kezü aláirása Doris, babérkör disz, külső pereme egy profilos.

Gömbölyü plakett 8•2 átmérőjü, öntött kerek alak, négy ezüst, három bronz,kétoldalu. C.G. Bowden, Budapest anno domini MDCCCCXXI, nyaktól kezödő körfelirat, mélyitett irás, fejkép jobb profil, hajadonfő, alul vésett babérlevél, a szegéllyel párhuzamos körvonal közt foglal helyet az irás. Szignálás a nyák háta mögött, teljes név.

Hátlap: " Budapest szegényeinek fáradhatatlan támogatója fölirás. Allegorikus négyes csoport, stilizált női angyal ruhával, melette jobbról /: nézve balról :/ mankóra támaszkodva fél akt látható,férfialak, ezelött ruhás női alak kisdeddel kezében, angyal alaktól jobbra meztelen álló gyermek, az angyal keze a vállán, háttérben sugarak, alulról nyitott babérkoszoru, középen a lábaknál amerikai cimer.

Gömbölyü 9.2 cm. plakett, öntött ezüst 4 drb. , bronz 1 drb., kétoldalu felirás : " Angela Marie Harter, mélyitett irás, fej jobbról balra néz, fejkép, bubifrizura, felirat baloldalt körben a nyaktól a szemig, szignálás teljes név és évszám, jobboldalt a nyaknál a haj alatt. Martinelli Jenő 1921

A hátlap külső pereme egy profilos, sajátkezü aláirás Angela babérkördiszben.

Harmatzi Simon Lóránt portré. Egy oldalas , méret 9.-12 cm. Téglány 3 drb. bronz, 1 drb. galvanoplast. Arckép jobb profil cvikkerrel, baloldalt a nyaknál teljes név és évszám, jobboldalt alul 1 szer 1.2 cm. családi cimere a megmintázottnak. Martinelli Jenő 1922

Önportrait 8 szor 9.8 cm. , téglány. 3 drb. bronz kétoldalu, bal profil, hajadonfő, jobb oldalt lent mesterjegy /: M.J. :/

Hátlapon felirás Martinelli, Budapest anno domini MDCCCCXXI felirás alatt babérág.

AMERIKAI KÖVET TITKÁRÁNAK KISLÁNYA.

Gömbölyü placett, 8 cm. átméőjü öntött ezüstből 3 drb, 1 db. bronz, két oldalu felirat körben: " anno domini MDCCCCXXI " Doris Talgott Newson, Budapest , baloldalnál alul skörbe megy jobbra. Mélyitett irás jobb profil, 4 éves kisleányt ábrázol baby frizura. Szignálás balsarokon. Hátlap a középen a kislányka saját kezü aláirása Doris, babérkör disz, külső pereme egy profilos.

Gömbölyü plakett 8-2 átméréjü, öntött kerek alak, négy ezüst, három bronz,kétoldalu. C.G. Bowden, Budapest anno domini MDCCCCXXI, nyaktól kezdő körfelirat, mélyitett irás, fejkép jobb profil, hajadonfő, alul vésett babérlevél, a szegéllyel párhuzamos körvonal közt foglal helyet az irás. Szignálás a nyák háta mögött, teljes név.

Hátlap: " Budapest szegényeinek fáradhatatlan támogatója felirás. Allegorikus négyes csoport, stilizált női angyal ruhával, mellette jobbról /: nézve balról :/ mankéra támaszkodva fél akt látható,férfialak, ezelőtt ruhás női alak kisdeddel kezében, angyal alaktól jobbra mezetelen álló gyermek, az angyal keze a vállán, háttérben sugarak, alulról nyitott babérkoszoru, középen a lábaknál amerikai cimer.

Gömbölyü 9.2 cm. plakett, öntött ezüst 4 drb. , bronz 1 drb., kétoldalu felirás : " Angela Mario Harter, mélyitett irás, fej jobbról balra néz, fejkép, bubifrizura, felirat baloldalt körben a nyaktól a szemig, szignálás teljes név és évszám, jobboldalt a nyaknál a haj alatt.

A hátlap külső pereme egy profilos, sajátkezü aláirás Angela babérkördiszben.

Harmatzi Simon Lóránt portré. Egy oldalas , méret 9.-12 cm. Téglány 3 drb. bronz, 1 drb. galvanoplast. Arcképp jobb profil cvikkerrel, baloldalt a nyaknál teljes név és évszám, jobboldalt alul 1 szer 1.2 cm. családi cimere a megmintázottnak.

Önportrait 8 szor 9.8 cm. , téglány. 3 drb. bronz kétoldalu, bal profil, hajadonfő, jobb oldalt lent mesterjegy /: M.J. :/

Hátlapon felirás Martinelli, Budapest anno domini MDCCCCXXI felirás alatt babérág.

2

9.8 szer 13 cm. egyoldalu balprofilu római sisakos ÖNPORTRÉ, alul jobb sarok aláirás Martinelli /: nyomtatott betü :/

Egy oldalas 14 cm. kör balprofilu női fej, bronz hullámos konty, domboritott betükkel a felirás /: feleségem :/ jobboldalon aláirás irott betük Martinelli J. 921.

Egy oldalu ~~1~~. 5.2 cm. körplakett jobb profilu női fej mellkép, drapériával körfelirat, baloldalu nyomtatott domboru betükkel Martinelli, jobboldalon homloktól mellig nyomtatott domboru betük - Irma 1919 . Görög konty.

Egyoldalu 5 cm.-es körplakett, bal profil mellkép, görög konty felirat balról jobbra, mélyitett nyomtatott betü Martinelli J. 1919 Budapest.

10.2 szer 7. D i j p l a k e t t . Téglány,pereme keskeny, két egymással támadólag szembenálló görög harcos, lándzsával és pajzzsal jobb oldalu teljes akt, fehér sisakkal, válláról repülő lepellel, bal-~~teljes akt fehér sisakkal~~ oldalu rövid görög szoknya, meztelen felsőtest, sisakkal, válláról balfelé szálló lepellel, háttérben hegy, a talaj egyenetlen, kézjegy M.J. 1926. Felirása domboru betükkel; Pénzügyi tisztviselők sportklubja - Budapest - anno domini MDCCCCXXIII.

Hátlap két repülő amurett , lobogó leplekkel egy pajzsot tartva, melynek közepét alulról felfelé egy harmad szélességü szalag futja át , ebben P.T.S.C. domboritott monogramm van. Felső harmadrész alsó harmadrésze vizszintes srafirozás. Alattuk kis táblácska az esetleges dedikáció részére./: korlátlan mennyiség :/ 5 ször 3.5 cm. mint fenti lett redukálva és verve.

4.5 cm. gömbölyü kétoldalas érem, vert,korlátlan mennyiség, pereme dupla, profilozott benne felirással teljes körben : Pénzügyi Tisztviselők Sportklubja - anno domini MDCCCCXXIII, belső sikot teljesen betöltő közepén akt hajadon fővel két kezét középen pallosra támasztva, kiterjesztett stilizált szárnyakkal, balról a megmaradt körcikkben a magyar cimer vizjelzései,jobboldali körcikkben, hármashalom kettőskereszttel alatta

mesterjegy, a szárnyak és az akt közötti mezőny hullámosan srafirozva.

Hátlap kétszer dupla perem között körben babérkoszoru, középen sima feliratnak szánt hely. Ugyanaz 3.5 cm.-re is redukálva, korlátlan mennyiségü bronzveret.

K u l t u s z m i n i s z t e r i V á n d o r d i j .

Egyoldalu, jobb oldalt emelvényen Kossuth Lajos áll szónokolva, balfelé tekinte, jobb kezét előre nyujtva , balkezével köpenyét felfogva, oldalt a kardja látszik, bal oldalt emelvényen magyar ruhában csizmában ül Hajnik Károly, az első magyar gyorsiró, bal kezében jegyzőfüzetet tartva , jobb kézzel ir, tekintete Kossuth felé forditva, háttérben parlamentrészr, alul magyar ruhás álló alakok, felül karzatrészen ülő és álló alakokkal, egész alul szabálytalan térben felirás : Magyar Királyi Vallás és Közoktatásügyi M,niszter Vándordija az országos gyorsiró versenyeken legjobb eredményt elért középfoku iskola számára MDCCCCXXX. Felül jobb sarokban szignálás Martinelli Jenő. 1 drb. ezüst, 1 drb. bronz mérete 20 szor 29.

Magyar Gyorsirók Országos Szövetségének kitüntetési jelvénye, a méret 1.4 szer 1.9 cm. egy oldalas jelvény, szabálytalan alaku, vert korlátlan menniségben, arany,ezüst és bronz. Négyszögletes középrész, ennek közepén nagy kör, a kör külső részéről a négyszöglet minden irányába sugarak. A kör közepén nagy kettős kereszt, ennek alsó vizszintes részétől lefelé galamb kiterjesztett szárnyakkal, egy nagy madártollon állva, mely alatt a magyar cimerpajzs, négyszöglet felső két sarkán negyedkör, majd ezeket összefogó nagyobb nyolcad kör, peremdisz, benne magyaros levél stilizálás, négyszöglet alsó részének közepén téglányperemben M.Gy.O.Sz. Ezen sarkokat negyedkörhajlásban stilizált vonalak kötik össze.

10.7 szer 17 téglány, keskeny peremmel, kőfalazaton nyugvó nagy boltives nyilás, a boltiv és perem közti rész lehullott vakolata alatt téglafalazat látszik. A nyilás balsarkában görög drapériás ifju áll, kockás földön, balkezével a falazatnak támaszkodva, háttal jobb kezével távolba int. Ezen ifjutól balra a kőfal tövében embléma: földgömb, bagoly mellette, fogaskerék centrifugál reguláторral, alul két könyvvel. A háttérben hullámok, rajta vitorlás csónak, melyen 3 görögruhás ifju áll, baljukban vándorbottal, jobjukkal visszaintve. Hátrább a hármashalom kettőskereszttel

boltiv jobboldali falazatján lefelé babér ág halad. - A kockás földtől lefelé téglány perem között mélyitett alapon domboritott betükkel dedicatió: " Bátran szelje hajód a sors hullámait ifju, áldásával az ős iskola lelke kisér. " MDCCCIV jobb sarokban MCMXXX, felső jobbsarok irott betükkel signálva: Martinelli Jenő.

HÁTLAP: az iskola épülete, alatta domboru betükkel felirás: A BUDAPESTI IV. KER. KÖZSÉGI EÖTVÖS JÓZSEF REÁLISKOLA 75 ÉVES JUBELIUMÁNAK EMLÉKÉRE alatta keresztbe tett babér ág.

---

2 x 2.2 cm. vert placet korlátlan mennyiség, egyezik a fenti placet előlapjával, csak a felirása domboru betükkel: a budapesti IV ker. községi EÖTVÖS JÓZSEF reálisk. 75 éves jubeliumának emlékére.

---

19 cm. átméréjü körplacet, pereme keskeny profil~~mezőben~~, mezőben babér füzér körben, belvilág kettévágva, felső nagyobbik részében hullámba uszó alak, melyből háromnegyed rész fej látszik és két kar vizzel takarva áttetszőn, az alsó kisebb rész három egyenlő részre osztva , közép kocka sima felület irásnak szánva, baloldalt a körcikben a magyar cimerböl vett folyók motivumja, mig a jobboldali körcik ben hármashalom kettös kereszttel,a háttérben napsugar ak.

Martinelli Jenő született Budapesten 1886 október 3-án. Leszármazottja Martinelli építőművésznek, ki II.József császár hivására jött Magyarországra s itt épitette a jelenlegi városházát / volt Károly kaszárnya/ s több épületeket. Apja Martinelli Antal szintén szobrász volt.

Középiskoláit és a Képzőművészeti Főiskolát Budapesten végezte, hol Loránffy Antal, és Radnai Béla, később atyja Martinelli Antal tanitványa lett. 1914-ben tanulmányuton volt Párisban és Rómában. 1911 óta állandó kiállitója a budapesti kiállitásoknak s jelenleg is itt müködik..... MUNKÁI: emlékmüvek, portreik, de föleg mint akt szobrász tünik ki, aktjaiban a mozgás müvészete kristályosodik ki, s klasszikus tökéletességgel alkotja táncosnőit.

1921-ben a BUDAI kiállitáson ÁLLAMI DIJAT a " HIUSÁG" c. 1923-ban "TÁNCOSNŐ" c. HALMOS IZOR, 1929-ben"VISIÓ" c. szobrával másodszor nyeri meg a HALMOS IZOR plasztikai dijat.

Mücsarnok és Nemzeti Szalon állandó kiállitója, azonkivül több külföldi reprezentális kiállitáson vett részt: Hollandia 1920, Velence 1922 Barcelona 1929, Amerika 1930, Monza 1930, stb.

Számos hösi emléket állitott: Jászladány 1926, Zirc, Zagyvapálfalva, Budakeszi 1930, Arany János és Vitkovits Mihály emléktábláit Budapesten, a szegedi Fogadalmi Templom PHANTEONJA / Nagyjaink emlékcsarnoka/ részére Apácai Cseri János enciklopédista allegoriáját, valamint a gyorsirók Kultuszminiszter Vándordiját készitette 1930-ban. A szék. Főváros muzeuma részére négy szobrot szerzett meg :"Hiuság" "Tükör elött" Nő lepkével" "Pihenő nő".
Az Állam "Női akt" c. szobrát a Szépmüvészeti Muzeum, és Női Tanulmányfej" c. szobrát az "UJ MAGYAR KÉPTÁR" részére vette meg.

A budapesti és a szolnoki Hősi temető müvészi kiképzése Martinelli nevéhez füzödik. Több monumentális siremlék alkotója, a Széchényi fürdő öt drb. márvány gyermek aktja képviselik még müvészetét.

Tagja: Képzőművészeti Társulatnak, Képzőművészek Egyesületének, Nemzeti Szalonnak, Pátria clubnak, Fészeknek.

Müvei: magángyüjteménybe több portréja van: Mr. Bowden 1921, Doris Talgott Newson 1921, Angela Marie Harter 1921, Harmatzy Simon Loránt 1922, Kávássy Béláné 1925, Zawadovszky Alfrédné 1926, özv. Sipöcz Lászlóné 1928, Branderburger 1929,. Táncosnőiből Londonba és Amerikába , Olaszországba több példány van magángyüjteménybe.

1917-be Sajtóhadiszálláson volt.

Martinelli János

Táncosnő, bronz

Művészeti Hotek Pécs

1941

X.

VEGYESEK

Martinelli Jenő

Kolozs

l. élet.

Karcragmagyállam

717. l.

1205. Angyal.

Jobb lábával felhőkön áll,
tekint. Fejét dicsfény övezi,
szőke haja vállaira omlik, szá
alatt szűk ujjú piros köntöst h

Fa, méretei 67·8 : 28·7 cm.
1895 július 4-én E. Costantinitől
számoltatott 1895 augusztus 31-é
lásra nézve lásd az 54347–95 é
61301 sz. min. előadmányi ívet.
1900 november 28-iki 4561 (63
26-iki 373 eln. sz. leirat (464–9

Jegyzet. L. az 1896-iki
Nº 151. — Preisliste Nº 151.

Vá. 1895.

Martinelli Jenő

nobrán

Visio c. nobra
repr.

Karczag magyállam

laporám nincs.

Martinelly Leó

wolrain

Férfi mellszobor,

repr.

Gyöngyösy 90.l.

Rozsnyói régiségek X. 79

Martinelli Jenő

Hindu táncosnő, gipsz

Amazon "

Finálé "

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Nemzeti Szalon
Lev. Kiáll. 1922 Jun

Martinelli Jenő

159. Jézus. Bronzban. 2500.
160. Szt. Antal. Bronzban. 2500.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

252

München ben 1888. februar 4-én.)

-kastélyban.

blakon át megvilágitott. betétés fabutkolatú
szület áll. Alatta (rojtos és czimeres) vörös terítő van, mely le-
t talpas poharat látunk vörös és fehér
negekkel kivert zöld bársony-tiék. előtt párna
bojtokkal. A faragott sícket rojt futja körül
immer~~tel van~~ ékesi~~tve~~. Az ~~abl~~ ablakon át ~~[illegible]~~
t, hol földszintes házikó köti le figyelmünket.
kép látfúk s az oroszlánfejekben karikák van-
dlóvat egyik kocskájában: H. Heger
München 1877.

50·5 c/m.

an. Ara 400 frt.

5

MARTINELLI JENŐ

80	Gerelyvető	bronz	900.—
81	Atléta	bronz	1000.—
81/a	Tennisz vándordij	bronz	800.—

Nemzeti Szalon
Sport-művk kiáll. 1934 máj

MDK

Martinelli Jenő

Merengő, gipsz

I.Ódveszeti Kiall.Kat.1946.Jul.7-Jul.28-ig.
15.lap

Martinelli Jenő

Plakettek, ezüst, bronz

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Martinelli Jenő MDK

Éva, bronzplakett

Műcsarnok 1922 őszi kárlat

Martinelli Jenő MDK

Merengés, bronz

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Martinelli Jenő

A Műcsarnok 1929-iki tav.tárlatán a Halmos Izor kisplasztikai dijat Martinelli Jenő "Vizió c.szobrára adták ki.

Cikk: A Műcsarnok tav.tárlatának dijai.

Képzőművészet, 1929. 19.sz. 104.l.

MDK

Martinelli Jenő

Varázstánc, repr.

Képzőművészet 1929. 17. sz. 47.l.

MDK

Martinelly Jenö, szobrászm.

kisplasztikái kvalitásosak.

A Műcs. téli tárlata.-

Képzőművészet. 1932. VI.évf. 46.sz. 18.l.

MDK

Martinelly Jenő

Képzőművészet 1932. 52. sz. 153.l.

MDK

Martinelli Jenő

Szobormüve a Műcsarnok kiáll.-an.

Művészet, 1918.53-54.l.

Wertpreis 40 Pf.

Martinelli Jenő

Vágyódás, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Tanulmány két drb.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Martinelli J/enö, szobrászm.

munkájával menti az egyébként alacsony színvonalu szobrászati anyagot.

"Ora et labora" c. allegorikus müvével szerepel.

B.P.L.: Megnyilt a Téli Tárlat a Mücsarnokban.
Nemzeti Ujság. 1938. febr. 6. 12.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm.

Táncosnö. Klasszikusan mintázott, hatásos szobor.

/ny./:A Műcsarnok téli tárlata.-Szobormüvek. Képzőmüvészet.1929.16.sz. 25-28.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm

148. Varázstánc.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 13.1.

Martinelly Jenö, szobrászm. MDK

75 éves fennállását jubiláló belvárosi- ill. Eötvös József reáliskola - képzömüvészeti kiállitá sán fényes névsor sorakozik fel egykori növendékei révén.

Egy jubiláris kiállitás a Nemzeti Szalonban. Képzömüvészet.1932. 206.1.

Martinelli Jenő

MDK

Álmélkodó, bronz

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

M.D.K.

Martinelli Jenő szobrászművész

Fényképét közli a lap munkaközben, amint Esterházy Ágnes filmszinésznőt mintázza.

Szinházi Élet. Bp. 1928. okt. 7-13. XVIII. évf. 41. sz. 34. lap.

Martinelli Jenő

MDK

Tükör előtt, gipsz

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Martinelli Jenő

MDK

Tanulmány, gipsz

Miccarnek 1917-18 téli tárlat

MDK

Martinelli Jenő

Kisplasztikaja, a Műcsarnok 1937. évi téli kiállításan.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1937. jan. 24. 21. l.

MDK

Martinelli Jenő

Résztvett az 1934.maj.-ban rend. Sportművészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló,1934.maj.20. 5.o.

MDK

Martinelli Jenő, szobrász

132. Haláltánc. Bronz márványon.

192. Akttanulmány. Márvány.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.8.l.

 M. D. U.

MARTINELLI Jenő szobrász

szül. 1886 –

1116. Hiúság Ltsz.: 5846.

1117. Női fej (1927.) Ltsz.: 6245.

1118. Nő lepkével Ltsz.: 56.455-N

1119. Táncoló nő Ltsz.: 56.456-N

1120. Zsuzsánna Ltsz.: 56.457-N

./.

A M. N. Galéria állagjegyzére I./b. rész

Bh. 1959. 37 – 38. l.

2 - M. D. U.

MARTINELLI Jenő szobrász

1121. „Varázstónc" Usz.: 56.458-N

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./V. rész

Bp. 1959. 39. l

MDK

Martinelli Jenő

Női akt, bronz

Angol-magyar kiáll. műcs. 1926. máj. 15. l.

M.D.K.

Martinelli Jenő /1886-

1073. Pihenő. Szobor. 46.5 cm. mag. bronz.
1074. Elégia. " 46 " " gipsz.
1075. Ülő női akt. Szobor. 26.5 cm. mag. bronz.
1076. Női akt. Szobor. 45 cm. " "

Elvesztek. /Fővárosi Képtár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
76. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Martinelli Jenő, szobrász

készítette 1929-ben Vilkovics Mihály költőnek, a mai Veres Pálné utcai leánygimnázium helyén állott házának elhelyezett emléktábláját.

Wildner Ödön: A Vilkovics-ház emléktáblája. Városi Szemle, XV. évf. 1929. 1184. old.

Martinelli Ferenc, rézmetsző

M.D.K.

Vitkovics Mihály költő egykori lakóházának fényképe, az 1829-ben elhelyezett Martinelli féle emléktáblával.

Wildner Ödön: A Vitkovics-ház emléktáblája.
Városi Szemle, XV.évf. 1929. 1184.old. után.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

154. Elégia. Gipsz.

Bp.Műcs. - OMKT. Honz.Képzőmüv. Kiáll. 1934.ápr. 29.-jun.17.

Kat. 9.1.

MDK

Martinelli Jenó

Hajnal, márványban

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 13.1.

MDK

Martinelli Jenő

1929-ben a Halmos Izor dijat kapta

A képzőművészeti év története. P.H. 1930 évi naptára. 83.l.

MDK

Martinelli Jenő

Tükör előtt, repr.

Művészet 1917. 94.l.

MDK

Martinelli Jenő

Női akt. Bronz.
Capriccio. "

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI.A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest,1929.Okt.hó
Kat. 17.1.

MDK

Martinelli Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.l.

Verfügt am

Martinelli Jenő MDK

Tavaszi álom, szobor

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

XUM

Martinelli Jenö, szobrász. MDK

1c15. Női akt. Bronz, márványtalapzaton.

Árverési Charnek aukció katalógus. /3. sz./
1933. okt. 43.l.

MDK

Martinelli J.enö, szobrászm.

A Szépm.Muzeum
A Műcsarnok még mindég hadikórház, előcsarnokában
3 három termében van a kiállitás. A szobrok legtöbbje a Szépm.Muzeum belépőjében van kiállitva.
M.J. 4 tokat állitott ki.

Szépm.Muzeum - Téli kiállitás. 1917-18.
Művészet. 1917. 49.1.

Martinelli Jenő MDK

Ülő női akt, bronz

Műcsarnok 1924 február-március

Martinelli Jenő MDK

Hiuság, bronz

Műcsarnok 1924 február-március

Martinelli Jenő

Görög táncosnő I-III. ezüst

Táncosnő, bronz

Kigyóbüvölm², bronz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Martinelli Jenö szobrászm.

199. A "Ring"-ben. Bronz.

217. Francsek Médike arcmása. Gipsz. Mgt.

KMT. 1928. tav.kiáll. Kat. 13.1.

MDK

Martinelly Jenő

A Műcsarnok tav.kiáll.-án, Halmos Izor kisplasztikai díját, "Vizió" c. bronzszobrának ítélte a birálóbizottság.

Cikk: Kiosztották a tav.tárl.dijait.

Ujság, 1929.márc.29. 11.lap

Martinelli Jenő NDK

Női akt, bronz

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

MDK

Martinelli Jenő

Lechner Jenő tervezi a mohácsi lengyel emlékművet. Oszlop a lengyel sassal. A sast Martinelli Jenő mintázta.
Az oszlopot az 1526-iki mohácsi ütközetben elesett 2000 lengyel emlékére állitotta a Magyar Lengyel Egyesület.

Magyarság, 1931.febr.8.

Martinelli Jenő MDK

Fürdő után, márvány

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Martinelli Jenő A.

Portrait. Gipsz-szobormü

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 37.l.

MDK

Martinelli Jenő A.

Portrait. Gipsz-szobormü

Képzőm. ~~kiáll~~ Társ. 1911. tav. kiáll. kat.
37.l.

Martipoli Jeng V.

Portrait. Cyber-modern

Kunst. Kopf. Jung. Frau. Mädl. Mod.

X.1.

MDK

Martinelli Jenő

Tavasz, gipsz

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 11.1.

Martinelli Jenő MDK

Női akt, szobor

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MMK

Martinelli Jenő

MDK

Fürdő után, bronz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Martinelli Jenő

Női akt

KMT. 1915/16. téli kiáll. kat. 56.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm.

Andante. Bronz.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20-jan.17. Kat. 12.1.

MDK

Martinelli Jenő

Vizió c. szobráért a Halmos Izor kisplasztikai dijat kapta

A Műcsarnok tav. kárlatának dijai. Képzőművészet 1929. 19.sz. 1e4.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm.

Kétizben: Halmos Izor-dija.

Kitüntetések, dijak.
Mücs. -OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 32.1.

Martinelli Jenö, szobrászm. MDK

441. Merengö. Bronz.

Képzöm. Társ. 1927-28] téli kiáll. Kat. 23. l.

Martinelli J-enö, szobrászm.

453. Tanulmányfej. Gipsz.

459. Éva. "

Képzőm.Társ.1927-28 téli kiáll. Kat. 24.l.

MDK

Martinelli Jenő

Táncosnő

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.l.

...

MDK

Martinelli Jenő

Feleségem. Szobormű. Magánt.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. 56. l.

MDK

Martinelli Jenő

Halmos Izor díját kapta a Műcsarnok 1929.évi tav.kiáll.-án.

Cikk: A képzőművészeti év története.

Pesti Hirlap nagy naptára 1930 évre.
/képpel./ 83.l.

MDK

Martinelli Jenő

Görög tánc. Gipsz.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 9.1.

MDK

Martinelli Jenő

S. A.-né képmása gipsz mgt.
Vágyakozás bronz
Eva márvány plakett

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatának katalogusa. 1920. Majus. 16. l.

Martinelli

~~Huber Péter Pál~~

tovább

óbudai órás

1790. körül 822. sz. a.

Martinelli 1067. sz.

Róna József 857. sz.

Track Ádám órás 1001. sz.

Vay Miklós szobrász 839. sz.

Vedres Márk 869 sz.

A.

Művészeti Aukciók és Kiállítások Grill-féle könyvkereskedés gyarapodása R. T. III. aukció. Bp. 1947. nov.

594

1910.

..

a keresztről (Ján. 19 r. 38).

I és vérző

~~[illegible]~~ Feszület, a melyről a laj-
a létrán leereszkedő ~~kopasz~~ ari-
yolcscsal körülkötött holt testét
őt és kék palástot viselő Madonna
kit a göndör szőke hajú szent Já-
ört ~~[illegible]~~ lábszáru lator látható,
ev. Kissé idább balról Mária és
g jobbról Mária Nagdolna ~~térdel~~,
en a földön kavicsok, koponyák és
uzsalem városa és vidéke ~~foglalja~~
a szikla tövében ~~egy~~ teljesen uj
kép fölül félkörives.

pedig

.

1910. április 12-én (647-910).
ús hó 4-én (771-910).

NAGY VITA KÖVETTE CHURCHILL ALSÓHÁZI BESZÉDÉT

(NST) Churchill keddi alsóházi beszédét vita követte a kormány-nyilatkozattal kapcsolatban. A vitát Pathwick Lawrence, a munkáspárt szónoka nyitotta meg, aki a Labour-party parlamenti csoportjának elnöke. Lawrence rámutatott arra, hogy Churchill távollétében bizonyos hátsólépcső-politika volt megfigyelhető Angliában és voltak olyanok, akik ezt a helyzetet a maguk céljaira igyekeztek felhasználni és kedvezőbb pozíciókba jutni. A nép és a parlament nagy többsége azonban változatlanul a miniszterelnök mögött áll. A munkáspárt szónoka azonban arra kérte a kormányt, hogy legyen több bizalommal a közvélemény iránt és nyilatkozzék kissé részletesebben a keletázsiai vereségek hátteréről.

A konzervativ képviselők közül elsőnek Erskine Hill szólalt fel. Bejelentette, hogy nemrég még leveleket kapott egy malakkai ültelvénytulajdonostól, aki szerint ott nem értik, miért nyugtalankodnak Angliában annyira a félsziget sorsa miatt. A hatóságok arról biztosították őket, hogy minden a legnagyobb rendben van. A képviselő ezután rámutatott arra, hogy a hibák elkerülhetetlenek, de nagy a gyanuja, hogy ugyanazokat a hibákat újra meg újra elkövetik. Hill e bírálat ellenére azzal zárta be beszédét, hogy a kormány mellett szavaz.

A továbbiak során Arthur Henderson munkáspárti képviselő szólalt fel. Reméli — mondotta —, hogy szavazásra egyáltalán nem lesz szükség. Feltétlenül szükséges ugyanis, hogy az egész alsóház Churchill kormánya mögött álljon. Ez a megállapítás nem jelenti azt, hogy mindenben egyetértene a kormánnyal. Különösképpen fontosnak tartja, hogy külön minisztert nevezzenek ki az egész hadianyagtermelés élére.

A kormány ellen elsőnek Sir Herbert Williams képviselő nyilatkozott, aki a villamosiparban tekintélyes szerepet játszik. Williams kijelentette, hogy nem szavazhat a kormány mellett, a miniszterelnöknek nem szabad személyes ügyeit a nemzet ügyeivel összekevernie. Azt sem tartja helyesnek, hogy Churchill egyben hadügyminiszter is. A miniszterelnök ugyan gyakran nagy inspirációról tett tanuságot, de túlságosan gyakran rosszul van értesülve.

Mander liberális képviselő azzal kezdte felszólalását, hogy nem habozik fenntartás nélkül támogatni a kormányt. Szembefordult azokkal, akik helyesnek tartották a Churchill elleni fellépést. Azután azt követelte, hogy Sir Stafford Crippset vegyék be a kormányba. Legjobb megoldás erre az volna, ha termelési miniszterré neveznék ki.

(NST) Már az alsóházi vita legkezdetén két módosító indítványt terjesztettek be az angol kormány által javasolt bizalmi szavazat szövegéhez. Az egyik módosító indítványt Grenville nemzeti liberális és P. A. Harris liberális képviselő nyujtotta be. Eszerint csak Churchill személyének, nem pedig a kormánynak szavaznának bizalmat és hozzátennék, hogy Churchillnek új kormányt kell alakítania arra való tekintet nélkül, hogy mely párthoz tartoznak az új miniszterek. A másik módosító indítványt D. V. Pritt munkáspárti és Gallacher kommunista képviselő terjesztette be. Ez az indítvány bizalmat szavazna Churchillnek, de követelné a kormány átalakítását.

A vita további során Henderson Stuart nemzeti liberális képviselő az eddig leghevesebb támadást intézte a miniszterelnök ellen. Ő is azt mondotta ugyan, hogy Churchillnek továbbra is meg kell maradnia a kormány élén, de szerinte képtelenség volna azt állítani, hogy a többi miniszter hasonló bizalomnak örvend.

A kormány olyan hibákért és olyan fejetlenségért felelős, hogyha nem történik változás, Anglia könnyen elvesztheti a háborút. Stuart azt fejtegette ezután, hogy a miniszterelnöknek túlsok a hatalma és esetleg diktátor lehet belőle. Ennek a rendszernek véget kell vetni. Különösen az fontos, hogy a miniszterelnök ne legyen egyszemélyben nemzetvédelmi miniszter is, mert különben az ő kizárólagos hatáskörébe tartozik a brit birodalom teljes hatalma.

Több munkáspárti képviselő csatlakozott Stuart nézetéhez és azt hangoztatta, hogy Churchillnek meg kell nyirbálni hatáskörét. Egyes munkáspárti képviselők különösen az indiai, burmai és malayai benszülött lakosság irányában folytatott kormánypolitikát bírálták.

A kormány mellett szállt síkra Tinker és Davies munkáspárti, valamint Robertson, Peake és Reed konzervativ képviselő. Különösen Peake hangoztatta, hogy véget kell vetni az alsóházban a szakadatlan Churchill-ellenes tűszúrásoknak. Reed azt fejtegette, hogy meg kell szüntetni a Churchill-elleni fondorkodásokat és a lesből való tördöféseket.

A vita szerdán folytatódik.

Majszki megbetegedett

(Német Távirati Iroda.) A brit hírszolgálat jelentése szerint Majszki, a Szovjet-Unió londoni nagykövete, hirtelen megbetegedett és ezért a közeli napokra lemondta minden beszédét. *(MTI)*

Churchill fölvetette a bizalmi kérdést

(NST) Churchill miniszterelnök kedden megtartott alsóházi beszéde elején bejelentette, hogy a beszédet követő vita befejeztével felveti a bizalmi kérdést. Bár a vita előreláthatóan több napig tart, még kedden közölték a képviselőkkel a bizalmi indítvány szövegét. Ez a következő:

— A Ház bizalommal van a kormány iránt és a lehető legnagyobb segítséget nyujtja a kormánynak a háború erőteljes folytatásához.

OLASZ VÉLEMÉNYEK CHURCHILL BESZÉDÉRŐL

(Stefani) Churchill alsóházi beszéde elsősorban parlamenti taktikai beszéd, amelynek célja semlegesíteni különböző brit körök elégedetlenségét. A beszéd azért hangzott el északamerikai csapatoknak Ulsterben történt első partraszállásával egyidőben, hogy emlékeztesse a brit képviselőket arra, hogy Churchill az Egyesült Államok bizalmának letéteményese és hogy neve biztosítja Anglia számára Roosevelt százszázalékos szolidaritását. Római ujságírói körökben a beszéd a következő öt megjegyzésre ad alkalmat:

Churchill jelzi, hogy a líbiai csata nem jelent meghiusult brit támadást, hanem jelenti Egyiptom védelmét és hogy ezt a feladatát teljesítette. Churchill itt szándékosan megfeledkezik november hó végén mondott beszédéről, amelyben jelezte, hogy a három Cunningham a Brit Birodalom új Waterlooját készíti elő. A brit kormány azóta is minden hivatalos és félhivatalos megnyilatkozásban líbiai támadásról beszélt, amelynek célja az olasz-német erők teljes megsemmisítése.

Churchill mintegy kegyelemdöfést adott a csendestengeri amerikai hajóhadnak, amikor a pearl-harbouri csapásra utalva megállapította, hogy a csendestengeri fölénye a multé. Churchillnek ebből a megállapításából a japán vezérkar hasznot húzhat, annál inkább, mert további veszteségeket elkerülhetetlennek mondott.

Churchill személyes felelősségével fedezte a többi miniszterekét, mert másképpen nem járhatott el. A való helyzet az, hogy az angol kudarcok és hibák forrása nem műszaki vagy igazgatási okokra, hanem az irányítás és a hadászat hibáira, elsősorban a legfelsőbb irányítást végző miniszterelnök hibáira vezethető vissza, aki tehát a háború általános vezetéséért magától értetődően legfőképpen felelős.

Churchill jelezte, hogy a csendestengeri haditanács székhelye nem London, hanem Washington lesz, mert a koronatartományok ezt így kívánták. Anglia tehát elvesztette az angolul beszélő népek többségének bizalmát és az elsőszülöttségi jog immár az angolszász család északamerikai ágára szállt át. *(MTI)*

(Magyar Távirati Iroda) A „Messaggero" Churchill tegnapi beszédével kapcsolatban a következőket írja:

Churchillben most is nem a nagy szónokot, a rendkívüli tehetséget, hanem a drámai színészt csodáljuk. Churchill két szerepet tud megjátszani az alsóház előtt: a győzelmes hadvezér szerepét, aki minden nehézségnek ellentáll és minden nehézséget leküzd, aki az ellenséget kezében tartja és ellenőrzést gyakorol az egész világ fölött; másodszor a komoly tragikus szerepét, amikor a dolgok rosszul mennek. Ilyenkor pesszimista álarcot ölt. Most is ezt a szerepét játszotta és kegyetlenségekre és a sorsra hivatkozott. Kereste a szónoki hatásokat. Beszédében a halállal ölelkezik és elrettentő képet fest az északafrikai hadihelyzetről. Kegyetlen realistának mutatta magát. Ilyenkor attól sem retten vissza, hogy túlbecsüli az ellenfeleit is. Sötét képet fest a hadihelyzetről és mindenkiben azt a benyomást kelti, hogy bár a brit csapatokat a halál jeges fuvallata érinti, de azért még nincsen semmi sem elvesztve.

A mai záróüléssel véget ér a riói értekezlet

BRAZILIA MEGSZAKÍTJA DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATAIT A TENGELLYEL

(NST) A riói értekezlet a szerdára halasztott záróüléssel véget ért. A szerdára kitűzött teljes ülés elé 48 határozati javaslatot és indítványt terjesztenek. A Peru és Ecuador közti viszály elsimítására a perui külügyminiszter újabb ellenindítványt dolgozott ki. Az értekezlet körében nagy megelégedést keltett ez az indítvány és azt hiszik, hogy mindkét fél számára elfogadható.

A braziliai minisztertanács kedden ülést tartott Petropolisban. Az ülésen résztvett a külügyminiszter is. A minisztertanács után közölték a nyilvánossággal, hogy Vargas elnök aláírta a tengellyel való diplomáciai szakitásról szóló rendeletet.

(NST) a pánamerikai értekezlet záróülését szerda délután hat órára halasztották. A konferencia körében úgy tudják, hogy erre az újabb halasztásra a Peru és Ecuador között fennálló határviszály szolgáltatott okot, amelyet minden erőfeszítés ellenére még mindig nem sikerült elsimítani.

Hétfőn Sumner Welles amerikai külügyi államtitkár, valamint Argentina, Brazilia és Chile külügyminiszterei titkos értekezleten kísérelték meg újból e vitás probléma megoldását. Az ez alkalommal előterjesztett közvetítőjavaslatokat azonnal továbbitották dr. Emanuel Prado perui elnöknek és Peru külügyminisztere, a perui küldöttség vezetője kedden egész nap szállóbeli szobájában várta az elnök telefonértesitését. A közvetitési akcióban résztvevő államférfiak tanácskozásuk után azonnal megbeszélést folytattak előbb a perui, majd az ecuadori külügyminiszterrel, azután pedig ismét a vitás határterület óriási térképanyagának tanulmányozásához fogtak, mert remélik, hogy ezt a kellemetlen kérdést még a konferencia befejezése előtt a két fél megelégedésére oldhatják meg.

Argentina és Chile halasztásra akarja bírni Braziliát

(Bud. Tud.) Rio-de-janeiroi hírek szerint Argentina és Chile még mindig nyomást gyakorolnak Braziliára, hogy a tengelyhatalmakkal való diplomáciai viszony megszakitásának legalább elhalasztását érjék el. Az argentin és a chilei kormány a braziliai kormányt arra kéri, hogy lépéseit halassza el addig amig Argentinában és Chilében lezajlanak a választások. Erre februárban, illetve márciusban kerül sor.

Chile álláspontja

Santiago di Chile, jan. 28. (OFI) A kormányhoz közelálló körökben kijelentették, hogy nem tudnak semmit sem azokról a hírekről, amelyek szerint Chile meg akarja szakitani diplomáciai kapcsolatait a tengellyel. Ezzel kapcsolatban emlékeztetnek Chile állásfoglalására, amelyet a rioni értekezleten határozottan leszögeztek. Az ilyen döntést ugyanis először a chilei képviselőháznak kell megszavaznia. Hozzáteszik továbbá, hogy minden alapot nélkülöznek az ilyen zavarkeltésre szánt hírek. (MTI)

Bezártak kilenc német és két olasz vállalatot Braziliában

(Bud. Tud.) A braziliai főváros rendőrsége elrendelte kilenc német és két olasz kereskedelmi vállalat bezárását.

A Wilhelmstrasse a pánamerikai konferencia eredményeiről

(Bud. Tud.) A Wilhelmstrasse illetékes körei — mint a Neue Zürcher Zeitung tudósítója jelenti — kedden ideiglenes állásfoglalást adtak a pánamerikai értekezlet eredményéről. Megelégedéssel állapitották meg, hogy az Egyesült Államok nem érték el akaratukat. A konferencia mozgató erői Roosevelt és Sumner Welles voltak. Céljuk elsősorban az volt, hogy a délamerikai államokat háborúba rántsák és ezzel az Egyesült Államoktól függőviszonyba hozzák. Semmiféle eszközt nem hagytak megkisérletlenül e cél érdekében, kezdve a katonai fenyegetéstől egészen a befolyásos személyiségek megvesztegetéséig.

A riói értekezlet által végeredményben elfogadott kompromisszumos határozat szerint minden ország saját maga határoz a diplomáciai viszony megszakitásának kérdésében.

Berlinben — irja a továbbiakban a tudósító — nagy reményeket helyeznek Argentina és Chile magatartásába. Ez a két ország nem engedte magát megfélemliteni. A délamerikai országok magatartását egyébként, miként Tokióban, Rómában és Berlinben hangsúlyozzák, megjegyzik maguknak a háború utáni időre.

FÖLÁLLÍTJÁK A SZÍRIAI HADSEREGET

(NST) A szíriai kormány rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében még ez év folyamán szíriai hadsereget létesítenek. Az új hadsereg költségeinek fedezéséről már az 1942—43. pénzügyi évre szóló költségvetésben gondoskodtak. A nyilván angol és degaulleista tisztek által kidolgozott terv értelmében Szíria 15 hadosztályt szerel fel. Valószínű azonban, hogy az új hadsereg költségeinek csak kis részét fedezi maga Szíria és angol részről tetemes pénzügyi segítséget nyujtanak erre a célra. Az új szíriai hadsereghez hír szerint brit-degaulleista katonai bizottságot neveznek ki. Damaszkuszban a legközelebbi napokban katonai főiskola nyilik meg a szíriai hadsereg tisztjeinek kiképzése céljából. A kormány végül már lefoglalt bizonyos területeket katonai gyakorlóterek létesitése céljából.

Ankarai jólértesült körökből származó hír szerint Sir Oliver Lyttleton közelkeleti angol megbizott hirtelen teheráni utazása kapcsolatban áll azzal a ténnyel, hogy az iráni-brit-szovjet szerződés megkötése még mindig nagy nehézségekbe ütközik. A szerződést és annak kiegészitő jegyzőkönyvét az iráni kormány hétfőn ismét a parlament elé terjesztette jóváhagyás végett. Iráni részről a parlament beleegyezése után még a pótjegyzőkönyv elismerésétől is függővé teszik a szerződés aláirását, mert azt akarják, hogy a pótjegyzőkönyvet a szerződés integráns részének tekintsék. A pótjegyzőkönyv bizonyos korlátozásokat tartalmaz a szerződésben az angoloknak és a Szovjet-Uniónak biztositott jogok terén. A szovjet diplomácia nyilván nem akarja az iráni kormány pótjegyzőkönyvét elfogadni, angol részről viszont kiegyezésre törekednek, mivel az angol hadviselés jelenlegi válságos helyzetében az Iránnal való viszonyt nem akarják újabb teherpróbának kitenni. Szovjet részről ezzel szemben egyenesen óhajtják a viszony kiéleződését, mert Moszkva nyilván szivesen látná, ha bizonyos területi igényeit már most megvalósithatná Irán rovására, ahelyett, hogy területi szavatosságot nyujtson a jövőre nézve is az iráni államnak.

Hat halálos ítéletet hozott a spanyol haditörvényszék

(NST) A spanyol haditörvényszék kedden tizenegy kommunistát ítélt el, hatot halálra, ötöt pedig harmincévi fogházra. Az elitélt kommunisták között van Laranda, a polgárháborús baloldali kormány nevelésügyi miniszterének öccse, valamint Fernandez, a köztársaságiak sajtó- és propagandafőnöke. A most elitélt baloldali elemeket annak idején a portugál kormány szolgáltatta ki Spanyolországnak.

KISLÁNY-NAGY KALAND
A Columbia-filmgyár vigjáték-attrakciója
Joan Bondell, Melwyn Douglas
főszereplésével
Holnaptól kizárólag
BROADWAY
1/24, 1/26, 1/28, 1/210 (Sláger film)

Németország egészségügyi helyzete

A német birodalmi statisztikai hivatal jelentést tett közzé a háborús Németország egészségügyi viszonyairól. Eszerint 1941 harmadik évnegyedében a Birodalom területén több mint 419.000 volt az élveszületések száma, vagyis 4.8 százalékkal nagyobb, mint 1940-ben, ugyanebben az időszakban. A német nép egészségügyi helyzetének kedvező fejlődésére mutat az a tény, hogy a születések száma meghaladja az 1939 harmadik évnegyedében elért eredményt.

A jelentés a német népnek a második háborús év végén való kedvező egészségügyi helyzetével kapcsolatban megállapítja, hogy a halálozások száma 1941 harmadik évnegyedében a polgári személyek körében körülbelül ugyanaz volt, mint a megelőző két év hasonló időszakában.

A német birodalmi statisztikai hivatal jelentése végül rámutat arra, hogy a csecsemőhalandóság 1941 harmadik évnegyedében még alacsonyabb volt, mint 1940 harmadik évnegyedében.

Dr. Conti német birodalmi egészségügyi vezető a dán orvosok gyűlésén kijelentette, hogy a német nép egészségügyi állapota ezen a télen is megrendíthetetlen.

Angol kézre játszotta hajóját négy francia hajóstiszt

Távollétükben mind a négyüket halálra ítélték

A *Journal* vichyi jelentése szerint a tengerészeti haditörvényszék egy francia gőzös elvesztése ügyében feltűnő ítéletet hozott.

A mult év december 12-én a portugál partok közelében az angol blokádhatóságok lefoglalták a »Formigny« nevű francia hajót.

Miután a hajóelkobzás körülményei gyanúsak voltak, *a tengerészeti minisztérium bűnügyi vizsgálatot rendelt el.*

A vizsgálat eredményeképpen a harmadik katonai körzet állandó tengerészeti törvényszéke tárgyalta az ügyet és *in contumatiam* ítélkezett a per négy távollévő vádlottja felett. A vád szerint a hajó négy tisztje: *Tavard* első mechanikus és *Brunot* főgépész, valamint *Le Grossot* harmadik mechanikus és *Buttapuocco* hadnagy elősegítették a hajó elkobzását.

Erőszakkal megakadályozták a parancsnokot az elhárító akcióban.

A négy vádlottat a haditörvényszék távollétükben halálra ítélte. Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Ek 1942 jan 28

Művészi szobrok, domborművek és freskók díszítik a főváros új épületeit

A főváros vezetősége egyrészt a középítkezések művészi kivitelezésének előmozdítása, másrészt a tehetséges magyar képzőművészek foglalkoztatása érdekében elhatározta, hogy *a jövőben minden városi építkezéseknél valamilyen formában művészi alkotások számára is teret enged.*

A polgármester rendeletileg intézkedett aziránt, hogy az építkezési költségek két százalékát fordítsák az épületek művészi díszítésére, vagy az építkezésekkel kapcsolatos egyéb művészi alkotások beszerzésére.

A polgármesteri rendelet alapján már eddig is *számos művész, főleg szobrászművész kapott megbízást a fővárostól az új középítkezések művészi színvonalának emelésére.*

A legutóbbi időben a Pongrácz-úti kislakásos telepen az épületcsoport tengelyében állították fel Györy Dezső „Család" című alakos szoborcsoportozatát és Csuss Ferenc lubickoló medencéjét.

Vargha Ferenc, *Maugsch* Gyula, *Martinelli* Jenő és *Izbégi Villám* Rózsa szobrászművészek egyéb munkáit. A fürdőépület halljában *Erdei Dezső alumínium szobrát* helyezték el, míg az épületek falait *Medveczky* Jenő és *Molnár C.* Pál hatalmas méretű gyönyörű grafitjai ékesítik.

Az épületek átjáróiban tájékoztató jelzésekkel ellátva a telep *madártávlat* képét festette meg *Mosdossy* Imre festőművész freskotechnikával.

Timár-utcai bérházak udvarán Borsódy Frigyes, a Taksony-utcai bérház kertjében Andrássy Kurta János, a nagyfuvaros-utcai bérházban Borbereki Kovács Zoltán egy-egy reprezentatív szoborművet kerültek elhelyezésre.

A most épülő *Bocskay-úti* új fővárosi statisztikai hivatali székház homlokzati domborműveinek mintázására *Szomor* László szobrászművész kapott megbízást. A domborművek a *statisztikai adatgyűjtés köreit ábrázolják és erőteljes csoportokba foglalt alakjaikkal szervesen illeszkednek be az építmény komoly hangulatába.*

A Mező-utcai új iskola reliefjét *Horváth Géza* szobrászművész készíti. A kerepesiúti hajléktalanok menhelyén *Sostay Horváth Etel Szent Erzsébet szobrát helyezték el.*

A Kun-utcai központi tűzőrség újjáépített székházában állítják fel a közeljövőben Siklódi Lőrinc művészi munkáját, a hivatásuk közben hősi halált halt tűzoltók szoboremlékművét és emléktábláját.

Ezenkívül *Abonyi-Grandtner* Jenő a golgotaúti Kálvária kápolna előtti szoborcsoportozat befejezésére és *Erdei* Jenő szobrászművész a szervitatéri új *Mária-szobor alkotására kapott megbízást* a fővárostól.

LISSZABONBÓL jelentik: A fűtőanyag beszerzésében előállott nehézségek következtében a portugál vasutak igazgatósága több személyvonat-járatot beszüntetett.

— RÖVID — NAPIHÍREK

A DÉLVIDÉKI FÖLDBIRTOKPOLITIKAI KIRENDELTSÉG Topolyán helyszíni szemlét tartott és elhatározta, hogy 650 házhelyet utal ki az arra rászoruló magyar családoknak egyenként 600 négyszögöles parcellákban.

◆

A BUDAPESTI ÜGYVÉDI KAMARA legutóbbi választmányi ülésén ünnepélyesen megemlékezett azokról az ügyvédekről, akik 40 évvel ezelőtt szervezték oklevelüket. Az ünnepeltek névsora a következő: Ábrahám Dezső, Benárd Emil, Blauner Mór, Csató Gyula, Fenes Ferenc, Goldschmidt Mór, Heinrich Antal, Horváth Miksa, Kertész Ignác, Kováts Zoltán, Láncz Jenő, Lengyel Béla, Lukács Bernát, Magyar Nándor, Nagy Elek, Pat Dániel, id. Péteri Ferenc, Ranschburg Nándor, Sárkány Mór, lécfalvi Sipos Gábor, Spitzer József, Székely Salamon, Török Artúr, Vadász Mihály és Véghelyi Viktor.

◆

AZ ÜGYVÉDI KAMARÁK Országos Bizottsága tisztikarának mandátuma lejárt. A bizottság most új tisztikart választ. Elnökké dr. Nyúry Béla kalocsai ügyvédet, elnökhelyettessé Ancsin Pál budapesti ügyvédet választották. Titkárok Kersch Ferenc (Szeged) és Petheő Béla (Budapest) lettek.

◆

A SZINYEI MERSE PÁL Társaság Szinyei Merse Pál halálának 22. évfordulóján, február 2-án, hétfőn délután 5 órakor az Akadémia ülésztermében emlékünnepélyt rendez.

◆

A VI. KER. FELSŐKERESKEDELMI iskolák végzett növendékei 28-án, szerdán este fél 9 órakor tartják összejövetelüket az Oktogon-kávéház különtermében (Mussolini-tér 3). Felkérik a volt iskolatársakat, hogy jelenjenek meg.

◆

A NAGYVÁRADI, PÉCSI, SZEGEDI ÉS KASSAI postaigazgatóságok tisztviselői részére közellátási csoportokat állítanak fel. A mintát a nagyváradi beszerzési csoportszervezet szolgáltatja, amely jelenleg 2100 személyt lát el élelmiszerrel. A nagyváradi postapalotában megnyílt étkezdén a nőtlen postatisztviselők 34 fillérért reggelit, 1.40 pengőért pedig ebédet kapnak.

◆

A BUDAPESTI FOGTECHNIKUSOK Ipartestülete beszámolt arról, hogy a szakma sikerrel kísérletezett a pótanyagok, különösen műgyanták és chrómnikkelötvözetek bevezetésével, amellyel a kaucsuk és nemesfémhiányt sikerült pótolni.

◆

A POLGÁRMESTER a fővárosi Anyaggazdálkodási Intézet vezetésével Bányai Béla gazdasági főtanácsost, helyettesévé Frank Richárd műszaki tanácsost és Szabó Dániel mérnök-őrnagyot bízta meg.

◆

MEG AKARTA ÖLNI A FELESÉGÉT, azután öngyilkosságot kísérelt meg a fejérmegyei Kőszálhegy községben Nyuli József 64 éves földműves. Késsel az asszony szíve felé szúrt, de a sok ruha megakadályozta, hogy életveszélyes sérülést ejtsen az asszonyon. Ezután a késsel felesége nyakát sebezte meg, majd egy kisbaltával az asszony fejére sujtott. Ezután a kést saját gyomrába szúrta és nyakát borotvával mélyen bevágta. A mentők mindkettőjüket a székesfehérvári Szent György-kórházba vitték.

Életfogytig tartó fegyházra ítélte a tábla *az érdi rablógyilkosság tettesét*

Bűntársai nyolc és tízévi fegyházbüntetést kaptak

Miskolczi Gyula *érdi* vagyonos lókereskedő 1939 október 19-én reggel kerékpárján azzal távozott a lakásáról, hogy *Budapestre megy a lóvásárra.* Közölte feleségével, hogy korán tér haza, mert sok elintéznivalója van még otthon. De hiába várták, *többé nem tért vissza, nyomtalanul eltűnt.*

Megindult a nyomozás és csakhamar kiderítették, hogy Miskolczi együtt indult el Érdről Budapest felé Francik Lukács Béla 35 éves lókereskedővel.

Adatok merültek fel arra is, hogy Budapestről szintén együtt indultak vissza, és Érd határában a *Csillag*-féle csárdába együtt tértek be. Kihallgatták *Francik Lukács* Bélát, aki azonban olyan vallomást tett, hogy *nem tud Miskolczi hollétéről semmit sem, az eseményekre egyáltalán nem emlékszik,* mert a Csillag-csárdában teljesen lerészegedett.

A nyomozás további folyamán adatokat szereztek be arról, hogy *Francik Lukács* Béla gyűlölködő, halálos *ellensége volt az eltűnt Miskolczinak* főként azért, mert lókereskedésük körül éles konkurrenciában állottak. Tanuvallomások hangzottak el arról, hogy *Francik meghitt barátságot tart fenn az érdi cigányokkal.* Maga is jól beszél cigányul. Üzlettársa Raffael Gyula lócsiszár is cigány volt.

Adatok merültek fel arra is, hogy Francik hosszú időn át folyvást üzelte cigány barátait Miskolczi ellen.

Tanuk jelentkeztek, akik arról tettek vallomást, hogy Francikéknak volt egy vastag drótkötélből font ostora, amelynek végén mandula nagyságú ólomgolyó volt és *Francik sokszor nyiltan beszélt arról, jóként cigánybarátai előtt, hogy ezzel az ólmos drótostorral kellene agyonütni Miskolczit, a cigányok esküdt ellenségét.*

A nyomozás későbbi szakában, amikor a gyanúokok egyre növekedtek, *Francikot előzetes letartóztatásba helyezték* s ügyanerre a sorsra jutott üzlettársa, a cigány *Raffael* Gyula, továbbá *Gadzser* János 26 éves cigánylegény is.

A csendőri nyomozás során a rablógyilkosság részleteire vonatkozó beismerő vallomást tettek, de ezt később a vizsgálóbíró előtt és a székesfehérvári törvényszéken megtartott főtárgyaláson is visszavonták.

Mind a három vádlott konokul és körömszakadtáig tagadta, hogy része lenne a Miskolczi elleni rablógyilkosság büntettében. A törvényszék előtt több napon át tartó főtárgyalás után az összetett bizonyítékok alapján *tényként állapították meg, hogy Miskolczit az álmosvégű drótkötéllel Francik leütötte, áldozatát kirabolta és holttestét a kerékpárjával együtt a Dunába dobták.* A rablógyilkosságnál a másik két vádlott őrt állt és a holttest eltüntetésénél segédkezett.

A törvényszék Francikot életfogytig tartó fegyházra ítélte, Raffael, mint bűnsegédi bűnrészes tízévi, Gadzser pedig nyolcévi fegyházbüntetést kapott.

A tábla új bizonyítást rendelt el, amelynek során *Gadzser* megtört és az egész cselekményre vonatkozó beismerő vallomást tett. Dr. vitéz *Széchy* István főügyészhelyettes és dr. *Sebestyén* Ernő védő felszólalása után a tábla a törvényszék ítéletét helybenhagyta, mégis olyan módosítással, hogy *Gadzser büntetését hétévi fegyházra mérsékelte.* A főügyészhelyettes semmisségi panaszt jelentett be *Francik ügyében halálbüntetés kiszabása végett* és a másik két vádlott büntetésének súlyosbítása érdekében, de semmisségi panasszal éltek a vádlottak és a védők is s így az *ügy végső döntésre a Kúria elé kerül.*

Összeégett két kisgyermek *a bezárt lakásban*

Megdöbbentő szerencsétlenség történt tegnap *Dunakeszin. Hornyák* Józsefné munkásasszony tegnap délután egyházi adóját ment rendezni, mialatt *hét esztendős Eszter leányát és öt éves Józsi fiát egyedül hagyta a lakásban.* Mikor *Hornyákné* visszajött lakására, *megdöbbentő kép tárult eléje.*

A lakás bútorzata legnagyobb részt elégett s a két gyermek borzalmasan összeégve, eszméletlenül feküdt a szoba padlóján.

A mentők az öt éves *Hornyák* Józsit súlyos égési sebekkel szállították a Madarász-utcai gyermekkórházba, míg *a hét éves Hornyák Esztert már nem lehetett segíteni, halott volt.*

A mentőorvos megállapította, hogy a kislány halálát *fulladás* okozta.

A megdöbbentő gyermektragédia ügyében rendőri vizsgálat indult, amely megállapította, hogy a szerencsétlenséget a kályhából kipattanó szikra okozta.

Valószínű, hogy a *gyerekek a tűzzel játszadoztak* s így pattant ki a szikra a közelben lévő ágyra, amely *pillanatok alatt lángra lobbant s a lakásba zárt gyerekek az égő szobából nem tudtak kimenekülni.*

Az Országos Földhitelintézet mérlege

Az Országos Földhitelintézet igazgatósága 1942. évi január hó 27-én tartotta mérlegmegállapító ülését. Az igazgatóságnak bemutatott mérleg az intézetnek úgy hitelnyujtó, mint földbirtokpolitikai tevékenysége terén fokozott eredményt mutat.

A mérleg szerint az intézet kereken 366 millió pengő saját és idegen tőkét kezel. A forgalomban lévő záloglevelek összege 85 millió pengő, míg a záloglevél kibocsátás alapjául szolgáló hosszúlejáratú kölcsöntartozások összege 96 millió; a váltótárca 73 millió, állami pénztár- és kincstárjegyek 14 és félmillió, a rövidlejáratú kölcsönök állománya 64 millió, a bizományban kezelt ingatlanok és kölcsönök összege pedig 70 millió pengő. A takarékkönyvön és folyószámlán elhelyezett összegek 132 millió pengőt tesznek ki, amely az előző évivel szemben 29 millió pengő emelkedést mutat.

Beruházási kölcsönök

Az elmult év tavaszán az intézet megkezdte — a kormány intencióinak megfelelően — a középlejáratú, a termelés fokozását célzó beruházási kölcsönök engedélyezését, melyből az elmult évben 3 millió pengő került folyósításra. Fokozott mértékben állott az intézet váltókölcsönök folyósításával is a gazdaközönség rendelkezésére és a gabonavásárlás közérdekű lebonyolítását is nagyobb összegű váltóhiteliel segítette elő.

Az intézet a saját tulajdonát képező ingatlanokból eladott 3973 kat. holdat 580 vevőnek, magánfelektől kapott parcellázási megbízások lebonyolítása során pedig 8151 holdat 2122 vevőnek. Az állami elővásárlási jog gyakorlása útján 7790 holdat adott el 2370 vevőnek, a telepítési törvény alapján állami megbízásból megszerzett ingatlanokból pedig eladott 14.101 holdat 4080 vevőnek.

Az elővásárlás folytán és a telepítési törvény alapján megszerzett ingatlanokból a fentemlített eladásokon felül még 4394 holdat adott haszonbérbe 712 kishaszonbérlőnek és 1461 házhelyet osztott ki. Szabadkézből átvett haszonbérbe 1118 holdat, melyet 355 alhaszonbérlő között osztott szét. Kishaszonbérletek alakítására irányuló tevékenysége keretében mint az állam földbirtokpolitikai lebonyolító szerve, az 1941. évben az 1920: XXXVI. t. c. 49. §-a alapján átvállalt haszonbérleti szerződésekből kifolyólag 2532 holdat, a telepítési törvény 20. §-a alapján kishaszonbérletekbe adásra kötelezett haszonbérletekből 1776 holdat és az 1939:IV. t. c. földbirtokpolitikai rendelkezései alapján jogerősen igénybevett zsidóbirtokokból 34.988 holdat, összesen tehát 39.296 holdat osztott ki, illetve juttatott összesen 8662 kishaszonbérlő és 18 középbérlő kezére.

Házhelyek és haszonbérletek

Az 1941. évben tehát — a házhelyeken felül — összesen 78.823 holdat juttatott részben tulajdonul, részben haszonbérlet gyanánt 18.899 vevő, illetve haszonbérlő kezére. Ha ezen adatokhoz hozzászámítjuk az előző évek számadatait, azt látjuk, hogy — a házhelyeket itt is figyelmen kívül hagyva — az intézet megalakulása óta 5½ év alatt összesen 257.537 holdnyi területet osztott 60.496 vevő, illetve haszonbérlő között.

Az elmúlt év elején felállított kolozsvári fiók útján az intézet segítségére sietett az erdélyi gazdaközönségnek is, úgy középlejáratú beruházási, mint váltókölcsönök engedélyezésével. Ingatlanok vásárlásával pedig megkezdte a felszabadult keleti és erdélyi országrészeken is parcellázási és földbirtokpolitikai tevékenységét is.

Az év végével indult meg az intézet újvidéki fiókjának működése, mely a kolozsvári fiókhoz hasonló feladatokat fog ellátni a Délvidéken.

Az üzleteredményszámla kerekítve 701.000 pengő tiszta nyereséget mutat. Ennek felhasználására az igazgatóság a közgyűlésnek azt a javaslatot teszi, hogy az intézet az üzletrészek után, mint az előző évben, 1½% osztalékat fizessen, 50.000 pengőt mezőgazdasági szociális célokra fordítson, míg 397.000 pengőt a tartalékalapokhoz csatoljon.

RÓMÁBÓL jelentik: Az olasz lapok isztanbuli jelentései szerint a libanoni kormány elhatározta, hogy a liszt- és kenyérhiányra való tekintettel a lisztfogyasztást szabályozza és bevezeti a lisztjegyeket.

Martinelli Jenő

l.

Nemzeti Muzeum

1920. nov. - dec.

melyet a Müemlékek Országos Bizott-
dőben végzett katalogizálása fejében

. Csaba Mátyás

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.
Genthon
elnök h.

Képes Pesti Hirlap 1930 LII Jun.24.2 o.

Rozgonyi

Martinelli Jenő: A budakeszi hősi emlék

mü. 6x9.

Martinelli Jenő

MDK

Vizió, bronz

Varázstánc, bronz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Martinelli Jenő szobrász

Budapesti Szemle CCXXXVI. 1935: 49-85- Soltészné Szilárd Kató: Arany János a magyar képzőművészet tükrében

Klein Mihsa Sobrán

598

Martinelli Jenö

Katol.Szemle.1941.78-81.l.

Martinelli Jenő szobrász

Pesti Hirlap. 1923. márc. 16. 5

Spanni vérszetünk tavaszi kiállítása

Martinelli Jenő szobrászművész

8 Órai Ujság 1931. VIII. 8. 5.

Hír a mokácsi lengyel emlékműről

Martinelli Jenő MDK

Táncosnő, bronz

Danaida, bronz

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Martinelli Jenő

készítette a X. ker. Pongrác-uti kislakásos telep lubickoló meldencéjének egyik kutszobrát.

Halász Közép 1941

63. l.

4315. sz. A szepesi püspöktől.

SZEPESVÁRALJA 1 NOV 94

Méltóságos

Báró Forster Gyula ny. ministeri Tanácsos

Urnak, mint a müemlékek orsz. Bizottsága

Elnökének

SZEPESVÁRALJA 1 NOV 94

II Láncshíd u 4

Hotból

gyb. ügyben

portómentes.

Budapest.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
192/1917 szám
Érk.: 917 márc. hó 24-n.

296 szám.

A Müemlékek Orsz.
Nagytekintetü El

Folyó h
becsü átiratára s
berendezési tárgy
muzeumi igazgatós
lemint Mihalik Jó
Imre úrhoz intéze

Martinelli Jenő
Hobrair

l. –

Erődi – Bodnár

124. l. kappel
128. l.

Martinelli Jenő

szobrász

l Pápa

Szabad Művészet

1948. 305. l

boríték

szám kisebb.

Hogy mit termelhet a mezőgazdálkodással foglalkozó lakosság, a talajtól, a tengerszint feletti magasságtól, az éghajlattól és az időjárástól, végül a tervszerűségtől függ. Csak nagy általánosságban foglaljuk össze a termelési adatokat:

A *búza* mennyiségi termelésének aránya a legnagyobb a Tisza mellékén Tokajtól a Dunáig, K-re Aradig, és a Tiszántúlon. Ehhez csatlakozik Baja környéke és Baranya. A legnagyobb az arány Arad és Hódmezővásárhely táján. A többi tájon a búza fokozatosan elveszti elsőrendűségét és a Felvidékek medencéiben. Liptóban, Árvában nem terem meg. A Kárpát-medence búzatermése évi átlagban 45 millió q.

A második főtermény a *kukorica*. Ebből aránylag a legtöbbet termelnek az Alföld D-i felében, Bácskában és a Temesközben. É-felé az arány fogy, és csak Erdély közepén emelkedik ismét. A Dunántúl csak a Mezőföld kukorica-aránya haladja meg a búzáét. A medence kukoricatermelése átlagban évi 48 millió q.

A *rozs* termelésének főterületei a Dunántúl, az *árpáé* a Kis-Alföld, a *zabé* és a *burgonyáé* az ÉNy-i-Felvidék. A legtöbb *dohány* a Mátra—Bükkalján, *cukorrépa* a Kis-Alföldön, *takarmányrépa* a Dunántúl, *bab* a Drávántúl, *borsó, lencse* az ÉNy-i-Fel-

Martinelli Jenő

Nemzeti Ujság Egész mell.
1939 febr. 19

Martinelli Jenő szobormüve, a kultuszminisztérium gyorsiró-vándordija, amelyet az elmult évben a szegedi állami fiu felsőkereskedelmi-iskola nyert

szabad szem élől tevésztem, hogy míg ők ke

AGYAR MONARCHIA

N ÉS KÉPBEN.

ban részesítették és sajátságos módon épen azon tényezők hanyagolták el leginkább, melyek első sorban hivatva, kötelezve lettek volna művészi emelkedését, megizmosodását elősegíteni.

Hatóságok és intézetek, melyek a nyom-

régiségét e
igazolja. A
idomú csúcs
ablakú-, tíz
tozatú, abla
ablakdíszekk
csipkés szen
íves motívur
végül az ö
ablakú alsó
Közvetl
Csobánc, F
nemespécse
dőség egyik
Mindezek
tozatmaradv
A gót
zek, ablakc
zetes Toma
említett kor

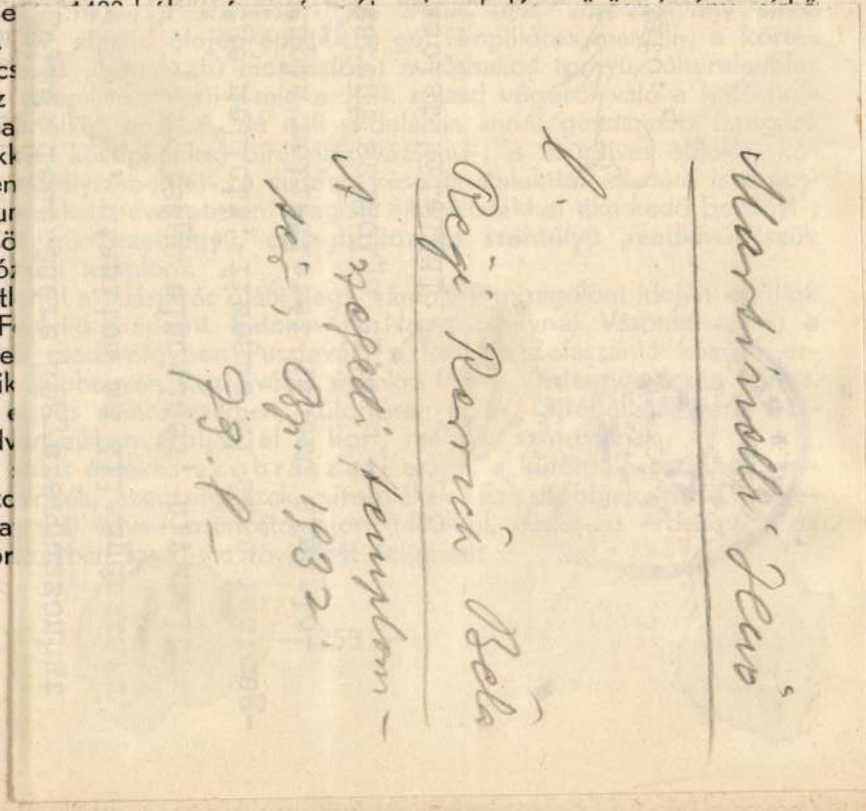

keresztelték. Ez a hajó negyven évig járta a vizet, mikor minden alkatrésze lomtárba került. 1888-ban megalakult a Balatoni Gőzhajózási Rt., mely idők folyamán a Baross nevű kerekes gőzhajót, majd a Kelen, Helka, Kisfaludy és Jókai nevű csavargőzösöket építtette. Minthogy a hajóforgalom egyre növekedett, 1926-ban a régi gőzhajózási társaság részvényeinek átvételével újjáalakult Balatoni Hajózási R. T. öt modern, gázolajjal fűtött motoros hajót: a Csobáncot, Szigligetet, Csongort, Tündét és Siót, ezenkívül hat hatalmas vas uszályhajót állított be a forgalomba, majd 1928-ban Tihany és Szántód között motoros kompot helyezett üzembe.

A hajózás fejlődésével természetszerűleg versenyt tartott a hajókikötők, mólók építése is, úgy hogy ma már a legtöbb fürdőtelep elől eltüntek a régi rozoga fahidak, fából összeácsolt kikötők s helyüket tetszetős, a gyakorlati követelményeknek mindenben megfelelő vasbeton falú mólók váltották föl.

*

Bár az előző fejezetek egyikében nagy általánosságban már foglalkoztunk a Dunántúl építő és képzőművészeti emlékeivel, hogy a Balatonkörnyékről összefogó képet kapjunk, azért e helyen is felsoroljuk a te-

Martinelli Jenő

MDK

Loth

Mücsarnok 1929/30 téli kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Pihenő

Nicsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Panthesilea

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Zsuzsanna

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Symphonia, bronz

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Bajadér, bronz

Műcsarnok 1929. tavaszi kiállítás

Martinelli Jenő MDK

Vizió, bronz

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Kigyóbüvölő

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Női akt, szobor

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Martinelli Jenő MDK

Varázstánc, szobor

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

A ringben, bronz

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Francsek Médike arcmása, gipsz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Lukrécia

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Merengő, bronz

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Éva, gipsz

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Martinelli Jenő

Pihenő nő, Bronzirozott gipsz.
Éva, Dombormű, ezüstözött bronz.
Nő korsóval, Bronz.
Táncosnő, "
Halászgyerek, Márványszobor.

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec. 4.sz.57.1.

MDK

Martinelli Jenő

"A tárlat legjobb képe" c. pályázaton, számos szavazatot kapott Martinelli Jenő "Varázstánc" c. szobra.

Cikk: A tárlat...

Képzőművészet, III.évf. 55.lap

Martinelli Jenő MDK

Ifjuság, bronz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Éva, bronz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Martinelly Jenö, szobrászm.

a szobrászok terme kiváló elhelyezésével gazdagabb.

/Gy./: A szobrászok terme.

A Műcsarnok reprezentatív kiállitása.
Képzőművészet. 1932. 48. sz. 63.l.

MDK

Martinelli Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 12.1.

MARTINELLI JENŐ, szobrasz

Az 1940.évben rendezett "Nyiregyházi Művészeti Hetek" keretében nagy országos kiállitást rendeztek. Valamenynyi élvonalbeli festőnk és szobrásznunk képviselve volt azon. A május 4-től június 3-ig nyitva tartott kiállitáson 148 mü volt kiállitva. Köztük az övé is. 32.old

DIENES István: Művészetelet a nyiregyházi Sóstófürdőn, 1961-64. 26.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz.

MARTINELLI JENŐ, szobrász, /megh./

Szigeti István, aki a lapban a szobrászokkal, és éremművészekkel foglalkozik, többek között Martinellit is keresi. Aki közeleb it tud róla, kéri annak közlését. 16/144/.old.

HIREK-KÖZLÉSEK: ....

Az ÉRKM, K. közlönyek az éremgyűjtés köréből.
------ XIV. 1958. 9.sz. Bp.

Martinelli Jenő

Merengő, gipsz

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Martinelli Jenő

Szobrait szép igéretként emliti meg Gerő Ödön: "Az ünnepi tárlat" c. kritikájában, a Képzőművészeti Társulat ötvenéves fennállásának ünnepére rendezett, jubiláris kiállitásról.

A HÉT, Bp. 1911. ápr. 9.
XXII. évf. 15. sz. 239. lap.

Martinelli Jenő

Bemutatott műve:

242. sz. „Merengő", gipsz.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért"
I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

15

MARTINELLI JENŐ, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy. szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm. plaketten.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
MARTINELLI JENŐ.-Felirat: M.J.-Ism.helyen.-98+80 mm.
Leirás: HP. 352?. 31.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXII.évf. 1970.-1. sp. 1970

Martinelli fenő szobrász

„Elégia" c. művéért a Magy. Kép. Műv. Egyesülete nagy aranyéremmel tüntette ki a Műcsarnok tél. tárlatán (emlitve)

Lyság 1937 II. 5

Martinelli Jenő

— A Magyar Képzőművészek Egyesületének aranyérmét a Műcsarnok téli kiállításán a résztvevő négyszáz művész közül *Martinelli Jenő*, a zseniális szobrászművész és *Kövér Gyula*, a nagyigényű kompozíciók festője nyerték el. A két kiváló művész kitüntetése megelégedést váltott ki a művészeti közvéleményből.

N.U. 1937. I. 31

Nemzeti Újság

Martinelli Jenő (1886-)

Pihenő.
Szobor.Bronz.Sign.1929.

Elégia.
Szobor.Gipsz.

Ülő női akt.
Szobor.Bronz.Sign.1920.

Női akt.
Szobor.Bronz.Sign.1917.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Martinelli fenő szobrász

„Elégia" c. művét a Magyar Kép. mův. Egyesület aranyéremmel tüntette ki a Műcsarnok téli tárlatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1937 II.5

Martinelly Imre

Szobrászművész

Szolnoki művésztelep kiállítása - Országos Tiszavidéki kiállítás - Szolnokon - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.VIII.15.

Martinelli Jenő szobrász

Kisplantikával szerepel a
hűcsarnok téli tárlatán

Cejhagyarság 1937 I. 24

Martinelli Jenő nobrási

Kerepel a műszarnok
téli tárlatán

Nemzeti Újság 1937 I.23

Martinelli fenő szobrász

„Haláltánc" és „Elégia" c. műve szerepel a hűsarnok téli tárlatán (emlitve)

Magyarság 1937 I. 23

Martinelli Jenő nobránmüvész

1886-ban nül Bp. s 1954-ben halt meg Bp. A Mintarajzist. Loránfi Antal s Radnai Béla növendéke, majd Párisba, Rómába ment. 1911-től nevezett harai kiáll. kisplant., épületnobr., emlékmüvetet, rózsézi nobr. rénített (I. világháb. emlék, kő, 1925, Zirc; 1926. Jászladány, Gróuz; 1927, Budetemi.) 1911-54-ig dolg. a müv. telegren.

nérados uti müvésztelep ziállítása. A Kat. összeáll. Gyp Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965.

20.

Martinelli Jenő

Táncoló nő 1932. Bronz, 41,5 cm.
J.: „Martinelli J." M.N.G.
Ltr.: 56.456-N.

Szárados uti művészlelep kiállítás
kat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965,

50

Martinelli Jenő

MDK

Ora et labora!

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Martinelli Jenő

MDK

Mária a kis Jézussal, gipsz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

GAÁL FERENC: «FALUSI KERESZTELŐ»

Evk KMT. 1929. 152 l kép

Martinelli Jenő

Gaál Ferenc

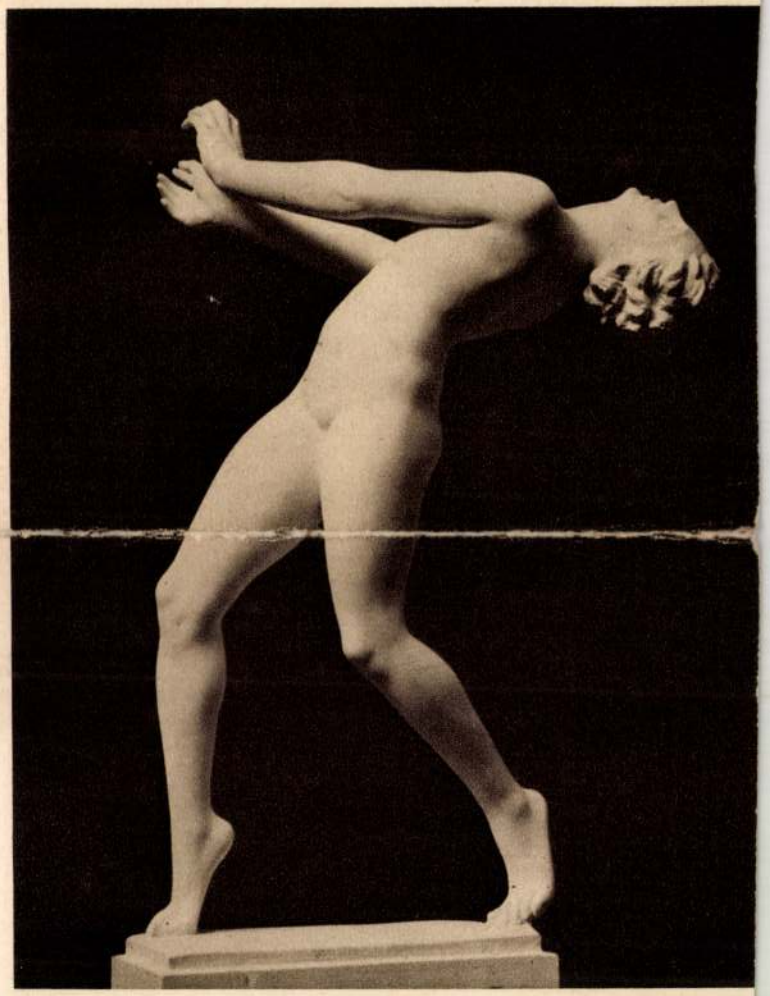

MARTINELLI JENŐ: VÍZIÓ.

A kőbányai Segítő Szűz Mária-kápolna

Irta: dr. Schoen Arnold
a szőv. emlékművek felügyelője

Ősi emlékművekben éppen nem bővelkedő Pest város kőbányai kerületének római katolikus lakossága ritka évfordulóra készül: megünnepli régi kápolnájának kétszázéves fennállását. Az ünnep kerületi jelentőségén felül emelkedik a kápolnának helytörténeti és művészettörténeti fontosságánál fogva. Ezért időszerű, hogy meggyujtva az emlékezés mécsét annak fényével megkíséreljük eloszlatni a kápolna multjára, történetére nehezedő homályt.

Ez a kápolna ma szinte társtalanul áll a pesti oldalon, pedig a 18. században ugyancsak volt bővedje a kápolnáknak nemcsak Budán, hanem Pesten is. A mai belvárosi plébánia-templommal szemben a Duna partján romállapotban ugyan fennállott még a középkorból származó temető valószinűleg Szent Mihály kápolnája, amely már 1689-ben tulajdonjogi vita tárgyát képezte és amelyet a tudós Bél Mátyás alapvető Notitiájában még 1737-ben is említ ismeretlen okból Szent Anna-kápolna romjaként; sorsa ezután ismeretlenségbe vész. Új kápolna-alapítással a városi tanács járt elől vezérlő például, amidőn 1711. folyamán a pestis elmulásáért fogadalomból emeltetett kápolnát Rókus és Rozália szentek tiszteletére, amelyet 1740-ben hajóval megtoldva ma a Rákóczi-úton mint Szent Rókus-kápolnát ismerünk. Ugyancsak 1711-ben a Kecskeméti-kapun kívüli temetőben Schwartz Anna Mária emeltette a Halottak kápolnáját, majd ugyanez évben a Váci-kapú előtt a dalmát nemzetiségű lakosok építtettek kápolnát a tövissel koronázott Megváltó tiszteletére, amelyben az Ecce Homo szobra állott. 1720 januárjában áldotta meg Wellenzon plébános a Tizennégy Segítő Szent kápolnáját, amelyet Wiernes Vilmos építtetett a Kecskeméti-kapú elé. Még ugyanazon évben épült a pálos atyák számára özvegy Tarkossné Doloczky Mária asszony költségén Krisztus öt sebének tiszteletére fölajánlott kápolna (körülbelül a mostani Központi Egyetem épület helyén), amely 1721 január elsején részesült benedikálásban. 1726-ban a templomatya Chenu Anatol emeltetett nepomuki Szent János tiszteletére kápolnát a Rákos-pataknál (penes Viam Regiam), amelyet Chenu később megnagyobbított és 1730 május 7-én áldott meg a helybeli plébános. Körülbelül egyidőben az előbbi kápolnával épült Mária látogatásának, a Sarlós Boldogasszonynak tiszteletére fölajánlott kápolna a Váci-kapun kívüli temetőben, amelyet szabó-kápolnának is neveztek, mert Stiglmayer Jakab szabó és neje építtette, majd férje halála után fia és második ura Sommer K. Ferenc 1733-ban kibővíttette azt. Időrendileg ezután 1739—1740, folyamán épült a kőbányai Segítő Szűz Mária-kápolna. Ugyancsak a Segítő Szűz Mária tiszteletére építtetett kápolnát 1740 folyamán a téglaégető felé vivő út mentén Paumann Henrik és neje a pestistől való szabadulás emlékére. 1746—1749 között épült Pest legművészibb kápolnája a Kőbánya felé vivő út mentén a Kálvária-kápolna, a későbbi Józsefváros legértékesebb műemléke, amelynek kőépítménye ma az epreskerti művésztelep sűrű fái között rejtőzik. A tragikus életű özvegy alapítónő nagyszerű Kálváriája után még egy oltáros kápolna épült 1755-ben a pesti Dunaparton a só-hivatal mellett annak tisztviselői számára még pedig nepomuki Szent János tiszteletére. Végül bezárja a pesti kápolnák 18. századi sorát, habár nem volt oltára, Szent Miklós püspöknek a Szent Rókus-kápolna előtt kerek csarnokkal övezett kőszobra, amelyet 1772-ben emeltetett védőszentje tiszteletére Povazanetz Miklós magyar szabó.

A 18. századi pesti kápolnák sora egy középkori magyar alapítású kápolna romjával kezdődik és egy hontmegyei származású magyar szabó szintén később elpusztított emlékművével végződik. A Szent Miklós-szobor utáni századvég fölvilágosodott bölcseletű szelleme nem kedvezett újabb kápolnák létesítésének. II. József reform-rendeletei pedig egyenesen lebontásra ítélték a gazdátlan kápolnákat. Amit pedig a kalapos király nem semmisített meg, azt elpusztította a kiméleti időt sem ismerő türelmetlen városfejlesztés, városrendezés és a mult emlékeivel szemben fukarul viselkedő szűkkeblűség. Igy nem csoda, hogy a sok kápolnából időnkre csak az epreskerti Kálvária kőépítménye maradt meg műértők csodált műemlékeként, továbbá az egykor egész város által fogadalmazott Szent Rókus-kápolna nagyterjedelmű közkórház védőszárnyai alatt annak szentélyeként és a kőbányai kápolna mint annak a kerületnek több mint másfél századon át egyetlen szentélye, majd szükség-temploma.

A kőbányai kápolna fogadalmi emlékmű. 1733-ban ugyanis a soproni születésű (*1708) Conti-Lipót-Antal kőfaragó, Pesten mester és polgárjogot szerezvén, a tavasszal elhúnyt Schilk Ferenc Antal pesti kőfaragómester özvegyét, Drenker Krisztinát vette feleségül augusztusban. E házassággal megszerezte Schilk kőfaragó műhelyét. A mesterségében kiváló Conti csakhamar minden nevezetesebb építkezés kőfaragó munkájában résztvéve, jómódba jutott; nemcsak munkájával, hanem életmódjával is közmegbecsülést szerezve később a városnál tisztséget viselt mint százados, külsőtanácsos és templomatya. A szorgalmas, jómódú, vallásos lelkű Conti-házaspár valószinűleg azért mert a pestis járvány halálos veszedelme elkerülte őket, fogadalomból a kőbányai kőfejtőbe vezető út mentén fekvő szőllejének sziklás emelkedésén kápolnát létesített 1739—1740 folyamán. Az egyszerű csínnal, korának barokk stilusában emelt kápolna homlokzatát két kőszoborral és kővázával, tornyocskájának hagymaalakú tetejét pedig — e vidéken ma is páratlanul álló — kősisakkal díszítette maga Conti a kőfaragómester. A kápolna dongaboltozatú belsejének apszisába — fővárosunk területén e korból ma is egyedül álló — egészben kőből faragott oltárt épített. Az oltár menza alatti barlangba Szent Rozália fekvő alakjának szobrát, a csavartoszlopú oltárfelépítmény párkányaira páduai Antal, xaveri Ferenc, Rókus és Sebestyén szentek álló kőszobrait faragta díszítésül, még pedig a körülményekből itélve nem más, mint ő maga Conti. A sajátmaga alkotta kőoltár oromzatába Szentháromságot, oltárcímképül pedig Cranach Lukács német festőnek az innsbrucki Szent Jakab-templomban levő Mária kegyképe nyomán másolat-változatot festetett. A sekrestyével, haranggal és a legszükségesebb kellékekkel ellátott kápolna a Segítő Szűz Mária (B. Maria V. Auxiliatrix, Maria-Hülff, Maria-Hilf) tiszteletére fölajánlva 1740 augusztusában részesült egyházi megáldásban.

A kegyeséletű Conti-házaspár a kápolna búcsúnapján, amely eleinte Havas Boldogasszony ünnepére, később azt követő vasárnapra volt megszabva, évenkint körmenetről és istentiszteletről gondoskodott 300 forintos alapítvánnyal. Később Conti a kápolna lecke oldali sekrestyéjével összefüggőleg alápincézett, magas, hatszobás házat épített papilakásul. Tárgyalt is Perneky Ferenc ecseri plébánossal papoknak odatelepítése céljából, sőt vele szerződést is kötött három lelkész letelepítésére vonatkozólag. De az érseki helynök 1765 szeptember 3-án a szerződést illetőleg az alapítványt nem tartván életképesnek, papok odatelepítését nem engedélyezte.

Conti, aki első felesége halála után 1753-ban újra megnősült, élete végéig szívén viselte kőbányai kápolnájának jövendő sorsát. Amidőn pedig az elmúlás érzése megkörnyékezte, 1772 október 2-án végrendeletileg 500 forintot hagyományozott a kápolna búcsúnapjának a belvárosi plébánia-templomból induló s oda visszatérő körmenettel, a kápolnában zenés misével, magyar- és németnyelvű prédikációval való megünneplésére; továbbá 1000 forintot testált arra az esetre, ha a kápolnával összefüggő házba pap, lelkész költözne be a kápolna gondozása végett, hogy az annak kamatait élvezze évenkint ő érette, első feleségéért († 1753) és annak volt férjéért, Schilk Ferencért († 1733) mondandó tizenkét engesztelő miséért. Vagyonának általános örökösévé második nejét, Schallhardt Éva Rozinát tette meg. Halála 1773 januárjában következett be. Végrendeleti kívánsága szerint tetemét a belvárosi plébánia-templomban a kőmíves-céh által Mária menybemenetelének tiszteletére emelt mellékoltár melletti kriptába temették az ott nyugvó első felesége mellé.

Második felesége azonban csakhamar Hülff Móricz Bálint kapitányhoz menvén nőül, elhanyagolta néhai férje rendelkezéseit és a kőbányai szőlőbeli Segítő Szűz Mária-kápolnát is, amelyet II. József 1786-ban bezáratott. Elárverezése és lebontása azonban 1787-ben meghiusult, mert Hülffné érvényesítette hozzávaló törvényes tulajdonjogát, de gondozásával azután sem igen törődött. A sorsára hagyott, megvedlett kápolna megnyitását azonban 1796-ban a kőbányai szőlőbirtokosok kérelmezvén, Hülffné hajlandó volt lemondani a kápolna tulajdonjogáról a pesti városi tanács javára, ha a tanács gondoskodik annak a fenntartásáról. A további tárgyalások részleteit nem ismerve, csak az bizonyos, hogy 1802 április elsején az érseki helynök megengedte, hogy a kápolnát a kőbányai szőlőbirtokosok, a maguk költségén helyreállítsák. A tatarozás meg is történt még azon évben, Szent Orbán napjára, amikor a józsefvárosi plébános újra megáldotta a kápolnát Segítő Szűz Mária tiszteletére. A nekibuzdulásban a kőbányai bérlők rendbehozatták a kápolna melletti lakóházat is és benne kocsmát nyitottak, amely körülmény még az 1822. évi kánoni vizsgálat idején is sok huzavonát okozott.

A meződazdaságilag és iparilag megerősödött Kőbánya fokozódó népesedésével a kápolnának, mint e vidék egyetlen szentélyének a fontossága is megnövekedett már a 19. század elején. Ezért az érseki helynök már 1818-ban engedélyt adott, hogy benne hétköznapokon, sőt szüret idején vasárnap is miseszolgáltatás legyen. Később ez az engedély csak vasár- és ünnepnapi misemondásra módosult. De a messze fekvő, különben is erősen foglalkoztatott, nagykiterjedésű józsefvárosi plébániából való istentisztelettartás állandó nehézségekkel járt. Ez a körülmény arra késztette a kőbányai birtokosokat, hogy állandó lelkészt kérjenek a kápolna mellé. 1869 nyarán Benedikovics Károly józsefvárosi káplán személyében helyi lelkészt nyervén, gondjuk a kis befogadóképességű kápolna bővítésére összpontosult.

Roch János fővárosi almérnök 1870-ben készített is a tanács utasítására tervet az akkor még kerítéses udvarral és sekrestye felől folyosós házzal körülfogott kápolna meghosszabbítására: négyablaktengelynyi hosszú, dongaboltozatos hajót és ennek homlokzati közepére pedig kisded tornyot szerkesztett. A terv azonban nem valósulhatott meg, valószínüleg költséges volta miatt. Igy olcsóbb, egyszerűbb megoldáshoz kellett nyulni. A kápolna homlokzatához háromablaktengelynyi hosszú ideiglenes hajót építettek fából, annak homlokzata elé pedig különálló haranglábat. A kibővített kápolnát és három új harangját 1873 június 24-én szentelte föl az érseki helynök. A fahajós kápolna szolgált ezután az 1881-ben létesített X. kerületi önálló plébánia szükségtemplomául 1899 április 2-ig. Ezen a napon megáldva adatott át hivatásának a Szent László király tiszteletére fölépült kőbányai új plébániatemplom, melynek fölszentelése 1900 június 27-én ment végbe.

A kőbányai plébánia-templom használatba vételével árvaságra jutott a Conti-féle Mária-

Öröklakások

Buda legszebb helyén, Margit-körút 103. alatt 2 és 3 szobás luxuslakások, továbbá **Rózsadombon** gyönyörű szép kilátással 2×3 szobás, félig kész villaépületek, központi fűtés, meleg vízzel. Egy lakásrészhez **80** □-öl külön telek jár. **XI., Horthy Miklós-út** mentén **Karolina-úton** egyszobás, teljes komfortos öröklakások félig kész házban, június és novemberi beköltözésre **kaphatók.** Bővebbet: Margit-körút 103. **építési iroda** I. emelet. Telefon: 154-694. **Kedvező fizetési feltételek**

Tehermentes telkére családi házat
kedvező fizetési feltétellel felépítem 7% kamatlábbal

Régi elavult öreg házát
kedvező feltétellel átmodernizálom. **Építési iroda: II., Margit-körút 103. I. em. Telefon: 154-694**

AZ ANGOL PARK
a legkellemesebb szórakozóhely
Minden csütörtökön fényes műsor a szabadban

Calderoni és Társa
BUDAPEST, VÖRÖSMARTY-TÉR 1
LÁTCSÖVEK, fotokészülékek, szemüvegek, barométerek és hőmérők.

kápolna. Később a főváros lengyelajkú katolikusai használták istentiszteleti helyül, körülbelül húsz éven át. Mikor azonban a lengyelek fölépítették nagy küzdelmek árán új templomukat és azt a pápai nuncius 1926 november 14-én átadta hivatásának, ismét magára maradt a Conti-féle kápolna. Időközben tereprendezéssel kapcsolatosan lebontották a mellé épített házat, majd később az eléje épített fahajót és harangtornyot. Körülbelül tíz évig tartott elhagyatottsága, amely idő alatt fokozottan ütköztek ki a pusztulás tünetei. Megvedlett homlokzatáról az egyik sarokváza leomlott, a másik sarokváza megcsonkult, oromzati két szobra a felismerhetetlenségig eltorzult; belsejét szintén kikezdte az idő vasfoga, képei elkormosodtak, nemes barokk architektúrájú oltára kontárul agyonmázolt arculatával restaurálásra áhítozott; mindenütt az elhanyagoltság nyomán járó pusztulás jelei mutatkoztak rajta.

A fennállásának kétszázéves fordulójához közeledő, a korabeli szépségeinek pusztulás felé haladó kápolnát a székesfőváros helyes történelmi érzékkel műemlékvédelmi gondozás alá vette 1937-ben. Terepviszonyaihoz alkalmazkodva, környezetét kertművészetileg rendezte. Lebontván sekrestyéjét, omló vakolatú falait újra vakoltatta s festette; homlokzati pilasztereinek kapiteljeit újra faragatta. Oromfalára barokk stílusú Mária-monogramot faraglatott kőből. Új kaput készíttetett és föléje ízléses vasrácsot veretett. A torony sarokvázáit rekonstruáltatta, új kőből faragva. Az oromzat tönkrement sarokszobrai helyébe Martinelli Jenő szobrásszal megmintáztatta Szűz Mária szüleinek, Szent Annának és Szent Joachimnak álló szoboralakjait, amelyeket a vázákkal együtt a Fischer Testvérek kőfaragóműhelyében faragtak kőből. Az újra vakolt és festett belsőnek a mennyezetére 1938-ban Diósy Antal festőművésszel az Immaculata falfestményét festette. Összes képeit Szentiványi Gyulával restaurálttatta. És a maga nemében rendkívüli műbecsű kőoltárt szobraival és faragványaival együtt megtisztítva, eredeti állapotába varázsoltatta. E gondosan purifikáló, mintaszerűnek mondható helyreállítás részletmunkáit Fridrich Lajos szőv. műszaki tanácsnok irányítása mellett Balogh György és Borsos László szőv. mérnökök tervezték és vezették.

Az új fényre derített kőbányai Mária-kápolna, amint történetének e vázlatából látszik, Conti kőfaragómesternek legszemélyesebb alkotása, — emléke, amelyben visszatükröződik a telepes lakosság szorgos munkája nyomán új életre ébredt Pest város 18. századi lelkisége. Mindenesetre méltó arra, hogy a múlt művészi emlékei nélkül szűkölködő X. kerületben, amely városrészt Szent László király nevével akarnak megtisztelni, ez a kápolna hivatásához méltó szerepet töltsön be. Egyházi, vallási szerepén kívül, valamely magasztos történeti esemény emlékhelyévé legyen, hogy ezáltal is minél inkább kapcsolódjon bele a mindennapi életbe és ne jusson ismét árva Hamupipőke sorsára. És talán végül időszerű lenne, hogy az alapító emlékét is szerény emléktábla tartsa fenn.

BUDAPEST HÚSZ ÉVE

Halász Árpád dr. fejlődéstörténeti tanulmánya

Budapest történetének legutolsó húsz esztendejét: a jóvátételnek, újjáéledésnek, a világvárosias kifejlődésnek, a magyarságban és kereszténységben önmagára talált megújhodásnak nagyszerű és közelségében sokszor izgalmasan ható fejezeteit írta meg *Halász* Árpád dr. hatalmas kötetben. Az összeomlás után előretört nemzeti és keresztény gondolat diadalmas korszakának és ebben *Wolff* Károlynak és *Sipőcz* Jenőnek állít emléket ez a könyv, amelynek nemcsak a kerek húsz esztendő ad jogosultságot, hanem az a beteljesülés, amelyhez a nagy ideálok most jutottak el. A szerző maga is hangsúlyozza vállalt feladatának rendkívüliségét, amikor elöljáróban megállapítja, hogy *„a feldolgozott időszak a legértékesebbek közé tartozik, amelyet Budapest valaha is megért.* 1920 és 1939 két mérföldkő. Egyik a vesztett háború utáni reménytelenségből szinte isteni segítség folytán lassan-lassan magához térni próbálkozó országot és fővárost jelöli, — a másik nemzeti öntudattól, saját lelki és fizikai erőinek felismerésétől duzzadó akaratú Magyarország és Budapest mesgyéjén áll.“ S ezt a „legértékesebb időszaknak“ a megírásával vállalt feladatot *Halász* Árpád nagyszerűen alkotta meg. Könyve, mint maga az időszak, mindenekelőtt érdekes, mert aki írta, nemcsak várospolitikus, nemcsak kutató történetíró, hanem újságíró, aki szuggesztiv erővel hódítja meg maga számára az olvasót. Meghódítja, de ki is elégíti, mert színessége mellett lelkiismeretes, világos, mindenre érdeme szerint kiterjedő s ott, ahol a keresztény és nemzeti gondolat hatalmas útját festi és a nagy zászlóhordozók lelkét bontogatja, felemelő és magával ragadó.

Nagy és hasznos munkát végzett *Halász* Árpád könyvének megírásával. Hitében és öntudatában megerősíti az olvasót s emeli a büszkeségét a polgárnak, akinek nemcsak írásban, hanem soksok pompás képben is megmutatja gyönyörű Budapestjét.

✱

A bevezető fejezet tömören ismerteti a székesfővárosnak 1873-ban történt megszületésétől az 1929. évig terjedő korszakot, amely akkor záródott le, amikor nagybányai *Horthy* Miklós vezérlete alatt a nemzeti hadsereg Budapestre bevonult. Az új korszaknak irányjelzője volt az a program, amelyet a törvényhatósági bizottság többségi pártjának, a Keresztény Községi Pártnak elnöke *Wolff* Károly az 1920 augusztus 11-iki közgyűlésen mondott el. „Világnézeti programot adott, hangsúlyozva, hogy a társadalmat és politikát átitató materiálizmus helyébe a keresztény kultúra alapján való szabad fejlődés gondolatát állította. Kemény szavakkal fejtette ki azokat az okokat, amelyek a szocializmus és marxizmus csődjét előidézték s a törvényhatósági bizottság többsége jobboldalának tomboló ünneplése közepette jelentette ki, hogy pártja a krisztusi szeretet jegyében, a kereszténység gondolatával és a nemzeti eszme keretében fogja megoldani a felmerülő problémákat. A keresztény erkölcs uralmát követelte, rámutatva arra, hogy a főváros tisztviselői karától olyan garanciákat követel hivatali működésben, amelyek biztosítják azt, hogy minden egyéni érdek mellőzésével, a keresztény nemzeti gondolat, mint létalapot, fogják megingathatatlanul szolgálni.“

Szeptember 1-én polgármesterválasztásra ült össze a törvényhatósági bizottság és *Sipőcz* Jenő dr. addigi kormánybiztost ültette az első polgár díszes székébe. Sipőcz Jenő e tisztségében a keresztény nemzeti gondolat mellett kötötte le magát, abban a meggyőződésben, hogy ez a gondolat, amely gazdag lelki tartalmával és mély kereszténységszociális érzésével egyedül alkalmas arra, hogy a mának és jövőnek nehéz problémáit megoldja.

Miután két hét mulva befejezést nyert az újjászületett törvényhatóság főtisztviselői karának megválasztása, megkezdődött a székesfőváros új alapokon való felépítésének munkája.

Ezt a munkát ismerteti a könyv első fejezete, amely *a gazdasági talpraállás* címét viseli. A számok légiói sorakoznak ebben a fejezetben, amely érdekesen és plasztikusan festi le ezt a hősi küzdelmet, amelyet a fővárosnak a világfelfordulást követő években folytatnia kellett. A rendkívüli háborús kiadások miatt a főváros háztartásában nagy hiányok mutatkoztak, amelyeknek nem volt költségvetési fedezetük. A hiányokat ideiglenes kölcsönökkel pótolták, aminek következtében 1914—1919. közötti években a fedezetlen hiányok 232 millió koronára szaporodtak. 1921-ben törlesztési 30 éves tervet készítettek, amelynek lebonyolítására azonban nem került a sor, mert már az 1920. és 1921. évek zárszámadásaiban feleslegek mutatkoztak, amelyekből az időközben értékben sokat veszített 232 milliós hiányt. csaknem egészében fedezni lehetett. Sokkal körülményesebben sikerült a háború alatt felszaporodott külföldi kölcsöntörlesztések és kamatok rendezése. Ezt a tartozást 1923-ban és 1924-ben ideiglenesen a bázeli, véglegesen 1925-ben az ostendei egyezményben rendezték.

De ezen a két súlyos problémán kívül a főváros folyó háztartásának egyensúlya is nehézségekbe ütközött. Az árak állandó emelkedése lehetetlenné tette a szükségletek előre való megállapítását, másrészről pedig lehetetlen volt a bevételeket a viszonyok változásának megfelelően fokozni.

A kiadások egyre és rohamosan nőttek. Az emelkedő drágaság mellett ennek oka az volt, hogy pótolni kellett a háborús évek kényszerű mulasztásait, az utak, üzemek, intézmények leromlását. És mindezek tetejébe jelentkeztek az új igények a szociális téren, amelyek a fővárostól óriási áldozatokat kívántak, szociális intézmények fejlesztése, alapítása, a fővárosi munkásság béremelése és a különböző nyomorenyhítő akciók és segélyezések terén.

Ez a sötét, de hűségesen megfestett helyzetkép a legékesszólóbb méltatása mindannak, ami ezekben az esztendőkben történt. Nemcsak a pénzügyi helyzetet sikerült rendezni, hanem nagyszabású beruházások révén az egészségügyi, kulturális, szociális, közlekedési, közélelmezési intézmények, utak, csatornák egész sora épült ki. Az 1927-ben és 1930-ban felvett kölcsönökből 150 és ezekben az években a folyó bevételekből ugyancsak 150 millió pengőt fordítottak beruházásokra, ugyanakkor, amikor a kormány nagy bevételeket volt kénytelen a fővárostól megvonni s amikor a főváros jelentékeny vagyonértéket képviselő alapjai az infláció következtében megsemmisültek.

Ezekkel a momentumakkal világít rá *Halász* Árpád könyve arra a pénzügyi politikára, amelyet a többségi *Keresztény Községi Párt* támogatása és iránymutatása mellett a főváros vezetősége folytatott. Élénken domborítja ki itt a Községi Takarékpénztár életrehívásának súlyát és az intézetnek szerepét, majd megemlékezik a Kisipari Hitelintézet missziójáról is.

✱

A keresztény és nemzeti gondolat hódítása s a gazdasági talpraállítás műve voltak az alapok, amelyeken ennek a húsz évnek eredményei felépültek. Ez csúcsosodik ki ebből a tanulmányból, amely a következőkben végigvezet a korszak munkáján és eredményein.

Budapest *kultúrájáról* szólva, mindenekelőtt a valláserkölcsi élettel foglalkozik, amely éppen olyan szétesett állapotban volt az összeomlás után, mint a gazdasági heyzet s ezt is éppen újjá kellett építeni. A lelki élet után a szellemi élet: az iskolák, a népművelés, a gyüjtemények, művészetek, majd a testkultúra gazdag eredményei sorakoznak fel előttünk. Hatalmas fejezet mutatja be *a szociális Budapestet.* A sok-sok intézmény és akció ismertetése után leszögezi a megallapítást, hogy „az elmult húsz esztendőt méltán nevezhetjük a szociális eszmék jegyében történt haladás korszakának, amelynek vívmanyait nemcsak a közvélemény ismerte el értékállóknak, hanem megbecsülte az államhatalom is, midőn a főváros szociális intézményeit példaképül állította az országos szociálpolitikai törekvések elé. A főváros ezen a téren ma már a mintaszerű intézmények egész sorával és szervezettségének olyan kereteivel rendelkezik, amelyek nemcsak országos, de európai elismerést is szereztek a főváros autonómiájának.“ A szociális részhez szinte hozzáilleszkedik az a fejezet, amely *a főváros alkalmazottainak* érdekében történt intézkedésekről szól.

A városfejlesztés keretében a közlekedés terén történt nagy események, a hatalmasan fellendült idegenforgalom a világvárosi nívóhoz mért út- és csatornaépítés, a parkok hatalmas fejlődése, majd a városrendezés terén keresztülvitt és megvalósításra megérett tervek kerülnek az olvasó elé

A lakosság ellátásáról szóló fejezet a legtöbb ágú és a legterjedelmesebb, hiszen itt ismerkedünk meg azzal a sok munkával, rengeteg alkotással, amely a közélelmezés és annak intézményei és üzemei, a közegészségügy és ezek keretében a köztisztaság, a fürdők és gyógyvizek, továbbiakban a légoltalom, a tűzoltóság s ugyancsak a lakosság ellátását szolgáló nagyüzemek: az Elektromos Művek, Gázművek, Vízművek fejlesztése körül történt.

A *városigazgatás* husz éves története után a *Keresztény Községi Párt* történelmi szerepét foglalja össze a munka egészen a legújabb idők nevezetes eseményéig, a *Nemzeti Egység Fővárosi Pártjával* való egyesülésig, amely megteremtette a *Magyar Élet Keresztény Községi Pártját* és a keresztény nemzeti gondolat képviselőinek a törvényhatósági életben játszott irányító szerepét teljes mértékben biztosította.

A húsz év két nagy egyéniségének, *Wolff* Károlynak és *Sipőcz* Jenőnek szárnyalóan szép méltatása zárja le a könyvet, amelynek megírásáért hálásabbak nem tudunk lenni *Halász* Árpádnak, mintha elismerjük, hogy a műve méltó azokhoz a nagy szellemekhez, akiknek emléket állított.

✱

A nagyterjedelmű munkának a *Székesfővárosi Házinyomda* magas színvonalát méltán jellemző ízléses kiállítása, a szöveget tarkító 179 kép, a nemesmetszésű címlap valóban méltóvá teszi a kötetet ahhoz a célhoz, amelynek érdekében a kiadó *Wolff Károly Emlékbizottság* megiratta: *Wolff Károly emlékének megörökítéséhez.*

A 427 oldal terjedelmű díszkiadással együtt, amelynek ára 15 pengő, a mű népszerű kiadása is megjelent. Ez utóbbi 160 oldalon magukról az elért eredményekről számol be írásban és képben. A népszerű kiadás előszavát *Csilléry* András dr. írta. A népszerű kiadás ára 4 pengő.

BÉLYEGZŐK
VÉSÉSEK
ZOMÁNCTÁBLÁK
CIMKÉK
Szeiler József
VI., TERÉZ-KRT 23.
Telefon 126-674

Tennisz-felszerelés! Túracikk!
DÖRNER-SPORT-tól
I., Krisztina-körút 73. Telefon: 156-622.
Köztisztviselőknek kp-nél 10% eng. vagy részletre is.

Martinelli Jenő

Capriccio, bronz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Martinelli Jenő

Csillag István: Kazinczy.

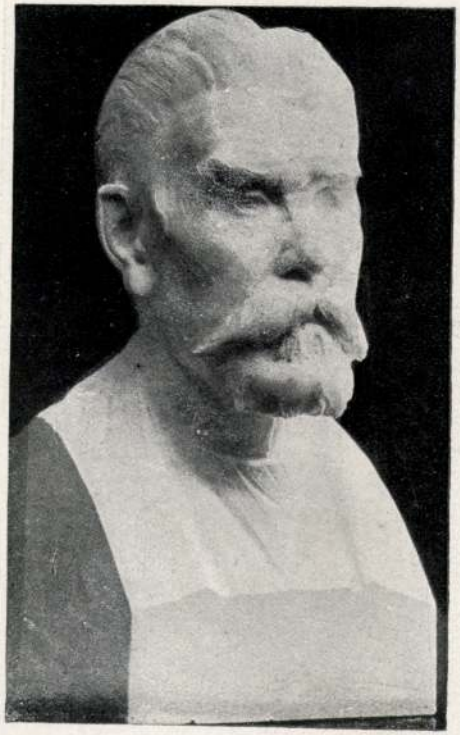

Csillag István: Tóvölgyi Titusz.

Gyöngyösy N. 89. l. kép

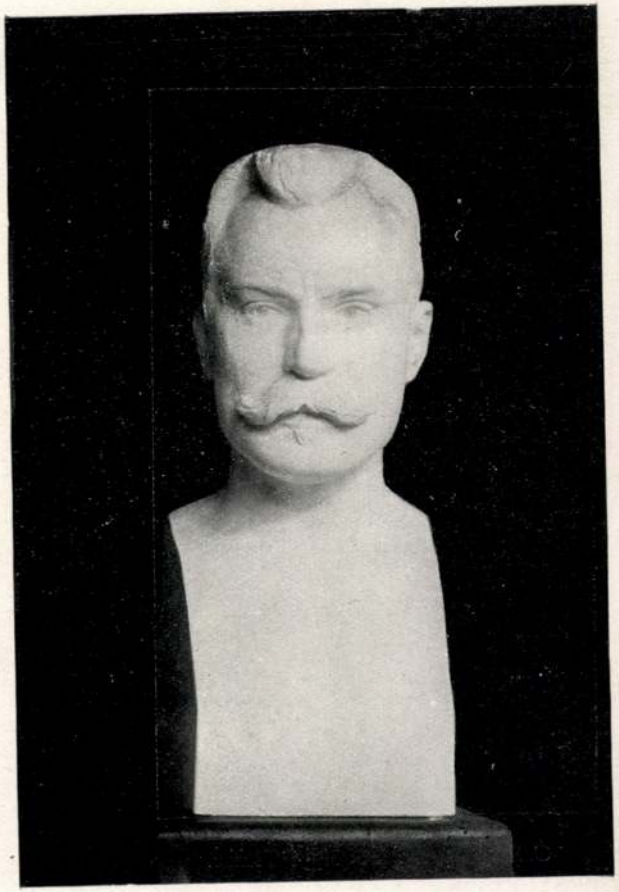

Tóth János: Havas István író.

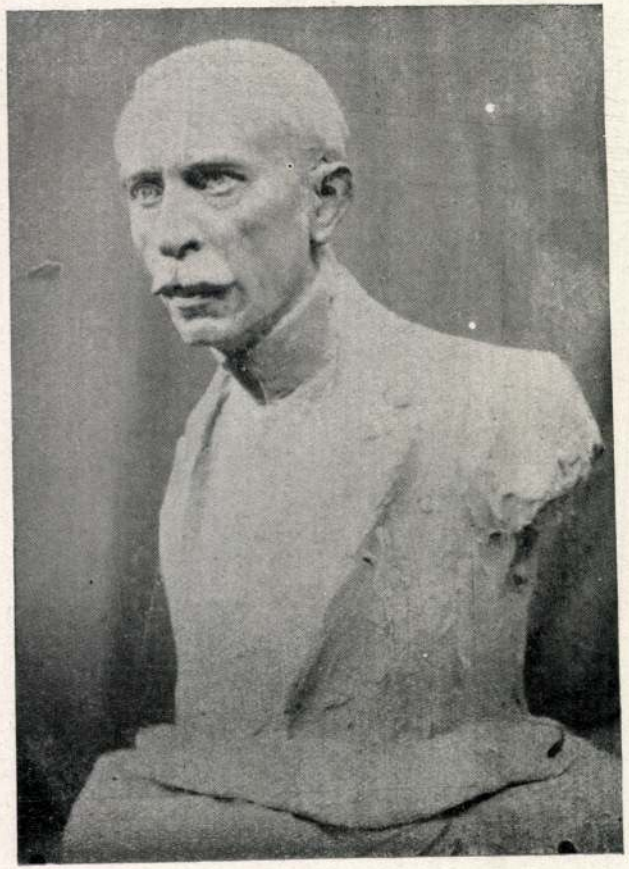

Martinelly Jenő: Férfi fej

Magyarország uj helsinki-i követe megérkezett állomáshelyére

Helsinki, julius 20.

Marosy Ferenc, Magyarország új finnországi követe, aki eddig Horvátországban képviselte országát, Stockholmon keresztül szerdán Helsinkibe érkezett.

A sajtó képviselői előtt megérkezésekor kijelentette a követ többek között, hogy Magyarország Horthy kormányzó vezérlete alatt *minden erejével a győzelemig harcol Németország oldalán a bolsevizmus ellen.* Marosy Ferenc Stockholmig Németországon és Dánián át gépkocsin utazott és utja folyamán meggyőződést szerzett a német nép szilárd és bizakodó magatartásáról a mostani döntő küzdelemben.

Az Uj Magyarság tábora a bombakárosultakért

Az angolszász terrortámadások károsultjainak megsegítésére csütörtökön a következő adományok érkeztek az Uj Magyarság szerkesztőségébe:

Negl Ferenc (Bpest) 1000 pengő, Idolky Ferenc (Bpest) 200, sződligeti gyermek önképzőkör 86, Dezsényi Mihály dr. (Bucsa) 50.20, Nosz Gyula dr. (Bpest) 50, Kremser Károly dr. (Sopron) 10 pengő.

A most nyugtázott adományokkal együtt az Uj Magyarság tábora eddig 402.173 pengő 56 fillért adományozott a bombakárosultak megsegítésére. Az újabb adományokat is rendeltetési helyére továbbítottuk.

Külön légoltalmi készültséget szerveztek a városházán

Az állandó légiveszélyre való tekintettel a polgármester a légitámadások következményének elhárítása érdekében *külön légoltalmi készültséget szervezett a városházán és a kerületi elöljáróságokon.* A polgármesteri rendelet hangsúlyozza, hogy a légitámadások alkalmával a kerületi elöljárókra nagyméretű és igen fontos feladatkör hárul, ezért mindent el kell követni, hogy a kerületi elöljárók feladataikat bármilyen helyzetben is elláthassák. Ennek érdekében elrendelte a polgármester, hogy a főváros valamennyi kerületi elöljáróságon egy tisztviselő és egy altiszt éjjeli ügyeletes szolgálatot teljesítsen 20 órától másnap reggel 8 óráig. Ha a főváros valamelyik kerületét a rendes hivatali munkaidőn kívüli időben légitámadás éri, az illető kerületi elöljárósághoz beosztott valamennyi alkalmazott, amennyiben a riasztás feloldása 20 óráig történt, a riasztás feloldását követő egy órán belül, amennyiben pedig a riasztás feloldása este 20 óra és reggel 6 óra közötti időben történt, reggel hét órakor — vasár- és ünnepnapra való tekintet nélkül — *szolgálati helyén jelentkezni tartozik.*

A polgármesteri rendelkezés munkaerőket biztosit a kerületi elöljárók részére a központi igazgatás és az egyéb hivatalok létszámából is. A polgármester rendelkezésére külön készültségeket szerveztek, s a készültségbe egy-egy heti időtartamra húsz fogalmazási, húsz segédhivatali, tíz kezelési szakbeli alkalmazottat és tíz altisztet jelöltek ki.

Szinház, Film, Művészet

A színészek és a reklám

Talán a kor, de mindenesetre a szórakozni vágyó közönség túlságosan magasra helyezte őket. Túlságosan, mert a színész mindig a kivételes kedvenc szerepét töltötte be a társadalomban. De mintha a legutolsó tíz esztendőben az a bizonyos uborkafa túlságosan megnőtt volna. És ennek a fának két olyan hajtása is volt, amelyik mégjobban elősegitette a már dekadencia számba menő „magaslati népszerűséget": az egyik a színházi sajtó, a másik pedig a film.

„Ne vonjátok meg tőlünk a pillanatnyi siker talmi csillogását" — mondta egy híres színész, amikor valaki szóvá tette, hogy népszerűségük felül múlja minden más művészeti ág munkásának népszerűségét. Valahogy így van: valóban pillanatnyi a sikerük, hiszen az író után megmaradnak a könyvek, a festő élete után is a képek, de a kimondott szó elszáll és ha Lear király, vagy Cyrano lelépett a színpadról, csak az emléke maradt meg, az se mindig. Ma már igazában nem is tudjuk, hogyan játszott Déryné, Lendvay Márton, Megyery és ma már azt is csak körvonalazva tudjuk, milyen volt a három Imre (Nagy Imre, Pethes Imre, Császár Imre), Jászai Mari, Csillag Teréz, Varsányi Irén játékstílusa. Alakításuk, a forró színházi esték emléke elszállt a pillanattal... A film azonban sok mindent megörökít majd, tehát a színészet is belépett a maradandóbb alkotások közé. A fénykép, a film megőrzi majd az egyéni játék stílusát és így azt is a színészből, ami érték, ami egyéniség volt benne. De ugyanígy felszínre dobja majd az évtizedek távlatából azt a sok mondvacsinált, hamis csillogást, amit a reklám, a jóhiszemű közönség, a hozzánemértők sokasága (a szépség teljes összetévesztése a tehetséggel) vont azok köré, akik tulajdonképpen soha nem is voltak színművészek, csak szereplők voltak filmen, színpadon.

Jöttek ismeretlen hölgyecskék, akik különös kegyek folytán filmfőszereplők lettek: a hír máris szárnyra kapta őket. X. Irénke, aki egész biztosan még egy Shakespeare-darab előadását se látta, a képes színházi sajtó még különösebb jóvoltából oldalakon át nyilatkozott korszerű színházi kérdésekről és becses személyének hallatlan varázsáról. Ha az ifjú hölgy pedig valami mulatói botrány hangos hőse lett (ami egyáltalában nem volt ritkaság), akkor máris megvolt a további lehetőség a nagyobbarányú „népszerűsítésre". Mert ebben az esetben mártírok lettek, akiknek szabad életébe beleszólt a „prüd" erkölcsiség. És mivel minden tettüket lehető legelőnyösebben állították be, a közönség rokonszenve mindig fokozódott irántuk. És csoda, hogy ilyen körülmények mellett valósággal megrészegedtek ezek a Prütyikék, Incikék a feléjük irányuló reflektorfénytől? És a közönség, a jóhiszemű ezrek, akik elhitték a tömjénezés hazugságait?

Nem volt tehát, amivel mérni lehetett. Fokozni kellett mindent, ha lépést akartak tartani ebben a színészi hírverésben. Az igazi színészt oly magasra kellett helyezni, hogy az már valóban olimposzi volt. A színház és a film csak úgy látta biztosítva jövőjét, ha vezető tagjait „sztárolják". Az egyébként igen tehetséges, kitünő képességű színész, vagy színésznő orákulum lett. Üzleti és szellemi orákulum. Véleményt mondtak a bemberg-selyemről, az aladdin-lámpáról, a minden rendű és rangú művészeti ágakról, az irodalomról, az írókról, fürdőhelyekről, hivatásokról, felfedezésekről és még „írtak" is, vaskos köteteket, hiszen ez meg biztos üzlet volt a lelkiismeretlen kiadványok lelkiismeretlen terjesztőinek. A tévedések mezejére terelték tehát a színészeket. Oda és olyan helyekre, ahol semmi keresni valójuk nem volt. A színésznek más hivatása nincs, mint szolgálni a színházat és az írót. De nem ő a színház és nem ő az író! Sajnos, erről igen sokan elfeledkeztek.

Ezen a téren feltétlenül új szellemet kell teremteni. Azért, mert a színházi lapokat meg kellett tölteni, tehát az üzletet kellett szolgálni, olyan légkör teremtődött a színészek körül, ami legenyhébben szólva is túlzás volt. Ne a művésznő budoárja legyen a téma, hanem a színház és az irodalom, ne a művész úr egyéni szórakozása, hanem a szerep megoldása és a színpadi művészet. Egyideig keserű lesz a szőlő, de a talmi uborkafát bizony ki kell vágni.

Hogy a pletykás szellem a társadalomban annyira helyt kapott, abban nagy része volt a régi, immáron megszűnt színházi lapoknak.

Tizennyolc magyar művész kapott zenei ösztöndijat Salzburgba

A budapesti magyar-német társaság ez év nyarára az alábbi magyar művészeknek adott zenei ösztöndíjat Salzburgba:

Buday Renéné Majoros Erzsébet zongoratanárnő, Csillléry Béla karnagy, Darvas Éva zongoratanárnő, Krausz Eleonora akadémiai növendék, Laskó Emil karnagy, Zsigmondy Dénes hegedűszakos növendék, Martzy Johanna hegedűművész, Milinkovich Gemma énekesnő, Kenessei Koller Ferenc rendező, Portelcki Margit operaszakos növendék, Seitz László művészképzős növendék, Suhayda Mária zongoraművésznő, Szabados Mária hegedűszakos növendék, Gáborjáni Szabó Klára színésznő, Szalay Eszter operaénekesnő, Szőke Tibor karmester, Tóth Dénesné, Solymossy Margit operaénekesnő, Zoltay Nándor karmester.

* **Filmváltozat Kosztolányi-regényből.** Kosztolányi Dezső „Aranysárkány" című ismert regényéből filmet készítenek. A forgatókönyvet Konkoly Miklós írta. A változatot Hosszú Zoltán dr. filmvállalata készíti.

* **Olasz film német és svéd filmszereplőkkel.** A Hunnia filmvállalat szombaton mutatja be az „Ismeretlen asszony" című olasz filmet, amelynek külön érdekessége, hogy férfifőszerepét a kiváló német jellemszinész, Gustaw Giesel játssza. A női főszerepet Wiveca Lindfors svéd szinésznő alakítja, akit az olasz kritikusok e szereplése után a szintén svéd származású Gréta Garbóhoz hasonlították.

Harminc százalékkal emelik a vidéki szinészek fizetését

A színművészeti kamara választmánya most foglalkozott a vidéki koncessziók kérdésével s megtette javaslatát a kultuszminiszterhez az engedélyek kiadására vonatkozólag. A vidéki színigazgatók testületében a jövő évadra előreláthatólag nem lesz sok változás. Amint azt már jelentettük, csupán a pécsi színház körül támadtak bonyodalmak, amennyiben *Székely* György dr. eddigi igazgató mellett ezt a koncessziót *Szűcs* László is megpályázta.

A választmány foglalkozott a vidéki színészek szociális helyzetével is s a megváltozott árviszonyokra való tekintettel úgy döntött, hogy *a létminimum szinvonalán mozgó fizetéseket az igazgatóknak harminc százalékkal fel kell emelniök.* Napirendre került az állami szubvenció kérdése is. A 28 vidéki színtársulat a *mult évadban összesen 180.000 pengö* állami támogatásban részesült. A kamara most *ennek az összegnek felemelése iránt javaslatot tett* a kultuszminiszternek. A minisztérium illetékes osztálya rövidesen felülvizsgálja a benyujtott színháznyitási kérvényeket s az engedélyeket előreláthatólag augusztus közepén adja ki.

* **Rádbizom a feleségem** cimü Vaszary vígjátékot szombaton, 22-én mutatja be az Átrium. A mulatságos, bonyodalmakban gazdag film főszerepében Páger Antal mellett Ajtay, Bilicsi, Vaszary és Hajmássy játszanak. A Görgényi forgalmazásában bemutatásra kerülö film egyik érdekessége, hogy Páger Antal feleségével utoljára játszik együtt.

* **Imrik Klára: Határkőnél.** Most jelent meg a Pátria irodalmi vállalat kiadásában a fiatal írónő friss verseskötete, amely hat csokorba gyüjti Imrik Klára poétikus költeményeit. Finom derü, lendület, s az élet áradó szava cseng ki a költeményekből, amelyeknek egyik része személyes impressziókból, másik része pedig fantáziadús képzeletvilágból támad. A lira melegsége, amely Imrik Klára mondanivalóján végig áramlik, különösen rokonszenvessé teszi a fiatal írónő müveit. Csiszolt, gördülékeny verssorai, mondanivalójának finomsága egyformán biztató ígéretet jelent.

Pontos arány
a kacagás és borzongás között
Ketten a tengeren
Arthur Jensen, Sigurd Langberg
A **Barlangban** Modern-film

ELVESZTETTEM
julius hó 18-án délelőtt a Keleti p.-u. ruhatáránál barna, használt irattáskámat, melyben rámnézve fontos okmányok voltak. Kérem a megtalálót, hogy azt a Tábor-papirkereskedésbe, Veres Pálné-utca 3 alá, illő jutalom ellenében leadni szíveskedjék

A Nemzeti Könyvtár
legújabb számában
egy elfelejtett magyar író ragyogó elbeszélései jelentek meg.
TÖRÖK GYULA:
A ROZÁL LÁNYA
Ára csak 50 fillér, mindenütt kapható!

A TITOKZATOS ROKON 4
Regény
Irta: Simonfay Margit

— Vigyázz! Nem szabad tudni nekik, hogy mi már találkoztunk. Ha délután átjössz, kérlek, ne említsd előttük.

— Nem értem, miért?

— Majd megérted később. Most már itt vagyunk és nincs idő a magyarázgatásra. A legfontosabbakat elmondtam. Csak egyet még. Úgy-e, te mérnök vagy?

— Főmérnök — felelte Miklós önérzetesen és bosszantotta, hogy mosolyt látott elsuhanni a lány arcán.

— Nekem nem mindegy — tette hozzá kimért hangon — nagyon sok munkába és erőfeszítésbe került, míg mérnökből főmérnök lettem.

— De hiszen én csak azt szeretném tudni, hogy mennyi a szabadságod?

— Három hét.

Most Lucia kinyújtotta a kezét és unokabátyja elé tartotta.

Ha van benned egyetlen szikra rokoni szeretet, vagy emlékezés a régi szép napokra, akkor megígéred, hogy ez alatt a három hét alatt segíteni fogsz nekem.

— Megígérem — felelte Miklós kényelmetlenül érintve a lány szokatlan modorától — Mire való ez? Miben segítsek?

— Adj kezet rá — mondta Lucia. Biztos akarok lenni benne.

Miklósnak nem tetszett ez a színpadias jelenet, de éppen azért, hogy végét vesse, belecsapott a lány kinyújtott tenyerébe.

Lucia arca felragyogott.

— Most megfogtalak.

— Három hétre — felelte Miklós, mikor az autó, a szálloda ajtaja elé kanyarodott. Még mozgásban volt, amikor a lány leugrott róla.

— Isten veled — szólt vissza kedvesen. — El ne felejtsd, hogy még nem láttuk egymást.

Könnyű léptekkel sietett tovább és Miklós fejcsóválva nézett utána addig a rövid ideig, ameddig a soffőr és az előzékeny portás igénybe nem vették minden figyelmét.

Lucia ezalatt boldogan haladt tovább az úton, amely a tengerpart szélén a villájuk kapujához vezetett.

II.

Miklós a szállodában evett pár harapást és azután első dolga volt lefeküdni és pótolni mindazt, amit éjszaka elmulasztott.

Azt álmodta, hogy Lucia életveszélyes őrült és jóval a felébredése után is érezte az álom hatását. Mindúntalan a lányra gondolt és nem tudta, mit tartson róla.

Később a tengerre nyíló terraszon ebédelt és nagyon meg volt elégedve az olasz módra készített ételekkel. Általában jól érezte magát a hotelben és örült, hogy itt maradhat.

Igaz, hogy otthon még azt tervezte, hogy náluk fog lakni, úgy, mint tíz év előtt. Gondtalan és vidám hetekre készült otthon. Azt remélte, hogy el fogja itt felejteni minden baját és bánatát. Azokat a szenvedéseket, amiket a múlt hozott, éppen úgy, mint azokat, amik még várnak rá valahol a jövőben. A jelennek akart élni, mint ahogyan az állatok és a növények csak a jelennek élnek. Élvezni akarta, hogy szép az élet, hogy süt a nap és hogy ő egészséges. Egyelőre le akart szokni a gondolkozásról. De mindúntalan felbukkant gondolataiban a bácsi rejtélyes betegségével és hóbortos lányával. Milyen kellemetlen, hogy meg kell látogatni őket.

A pompás ebéd után cigarettára gyújtott és kényelmesen hátradőlve karosszékében, mint valami zenét hallgatta a körülötte levő emberek hangos beszédét. Nem figyelt a szavakra, csak a hangokra, amelyek közé sok nevetés keveredett. Természetesnek találta, hogy az emberek jókedvűek körülötte. Magától értetődőnek és kellemesnek találta ezt. Szemei előtt ragyogott a tenger. A kék vizen fehér hajók és tarka vitorlások mozogtak. Itt-ott egy mótoros puffogása, vagy egy sziréna elbődülése tette változatossá a hangzavart.

Miklós olyan szívesen beleolvadt volna ebbe a környezetbe. Jól esett volna neki átengedni magát ennek a lusta és fényűző életnek, a tenger és a napfény varázsának, de nem lehetett. Megakadályozta Luciának tett ígérete. Tudta, hogy a lány várja és segítséget remél tőle. Találgatta, hogy miről lehet szó.

Most már tudta, hogy ostobaság volt idejönni. Ismeretlen helyre kellett volna utazni, ismeretlen emberek közé, akikkel annyit törődhetett volna, amennyi éppen jólesik neki. Kár volt idejönni, de még ennél is nagyobb kár volt lekötni az egész szabadságát és magára venni mások gondjait. Ebben a derűs környezetben tűszúrásként hatottak rá azok a tolakodó gondolatok, amelyek Lucia zavart és zilált lényét vetítették elébe. A szavai és a szemei! Minden olyan rendkívüli volt rajta. És most nincs mit tenni, el kell menni hozzájuk. Szerencse, hogy nem kellett hozzájuk költözni és legalább nagyjában megőrizheti a függetlenségét. Nem kell magára venni a szálló-vendég bilincseit és nem kell a házirendhez alkalmazkodnia. Még szerencse, hogy Lucia nem az ellenkezőjét kívánta tőle. De azért mégis furcsa kívánság volt. Ugyan mi oka lehetett rá?

Annyira zavarta a látogatásra való kilátás, hogy jobbnak látta minél előbb túlesni rajta és kedvetlenül bár, de útnak indult a tengerparti villa felé.

(Folytatjuk)

Séta a szőnyegbombázással sujtott egyik budapesti művésztelepen

Az angolszász terrortámadások áldozatául esett egyik nevesebb budapesti művésztelep is, ahol *húsz kiváló magyar festőművész és szobrászművész művészi értékekben gazdag műterme állott, tele szebbnél szebb alkotásokkal.*

Amint belépek a művésztelepre, fantasztikus látványnak vagyok a tanuja. *Jobbra egy darabokra tört lovasszobor, majd szeszélyes összevisszaságban ugyancsak darabokra tört női aktszobrok hevernek.* Egy álló női aktszobornak leszakadt a feje és a két karja. *A műteremlakásokon sehol nincs egy ép ablaküveg.* A műtermek hatalmas üvegablakai hiányzanak, *üresen merednek a szemlélődő elé.*

A bejáratnál a legelső műterem *Füstös Zoltán* festőművészé. A falak megrepedeztek, a csillárok leszakadtak, de csodálatosképpen a műteremnek semmi baja nem történt. *A művészek úgy beszélnek Füstös Zoltánról, mint egy hősről, aki még a bombázás alatt otthagyta az óvóhelyet és igyekezett menteni, ami még menthető.*

Maugsch Gyula szobrászművész műtermében már más a helyzet. Hősi emléktáblát készített a testnevelési iskola részére, kerámiából, amely *teljesen megsemmisült.*

— Mi most a helyzet? — érdeklődöm.

— *Ujból kell kezdeni a munkát. Már hozzá is fogtam, mert a bombatámadás után itt a munka nem szünetel, mindenki ott van a maga helyén és dolgozik.*

Pádua Kálmán festőművésznek a műterme teljesen megsemmisült. A romok között állok, leányával, Pádua Ilonkával, aki *Kiss* Ferenc tanítványa s egyben zeneművészeti főiskolai növendék, bánatosan mondja:

— *Nekem elpusztult gyönyörű zongorám és minden partiturám. Nem tudom, miként vizsgázom le.*

Megtudom a többi művésztől, hogy *Pádua Kálmánné, aki légoltalmi parancsnoka a telepnek, ugyancsak hősies magatartást tanusított, mert még a támadás ideje alatt kirohant és megmentette Szentgyörgyi művész gyüjteményét, különben a gyüjteményre szakadt volna a mennyezet.*

Somogyi Sándor szobrászművésznek is összetört néhány szobra. *Antal Károly szobrászművésznek mindene megsebesült.* A műterem előtt hever néhány gipszöntvény, egy lószobor három darabra törve és egy relief, ami egy kis magyar családot ábrázol. *Derzsi* Gergely iparművésznek a műtermében megsemmisült *egy hatalmas Luther-szobor.*

Tragikus sors érte *Schrotta* Frigyes szobrászművészt, aki *kint van a fronton, egész műterme leégett.* Híresek voltak Schrotta faszobrai, amelynek anyaga leüszkösödött. Rengeteg *faanyag, mükö semmisült itt meg,* de különös kár egy Visszhang c. nagy szobor, amely teljesen megsemmisült. *Ez a szobor egy Visszhangot kiáltó nőt ábrázolt.*

Egyik művész megszólal mellettem:

— Tessék csak nézni, milyen furcsa, valamennyi szobra elpusztult, *csak a halált ábrázoló szobor maradt meg sértetlenül... Itt fekszik a földön darabokra törve Savararola életnagyságú szobra is.*

Ezt mondják a körülöttem állók:

— *Öt bomba érte a művésztelepet.*

Ezen a művésztelepen a következőknek a műterme semmisült meg:

Pádua Kálmán, *Szentgyörgyi* Istvánné, *Derzsi* Gergely, *Schrotta* Frigyes, *Martinelli* Jenő, *Csér* Károly, *Antal* Károly, *Szabó* Iván.

Pádua Kálmánné ezt mondja:

— A mi óvóhelyünk megrongálódott, közelben sincs óvóhely, úgy hogy a legnagyobb veszedelemben vagyunk. *Sürgős segitségre lenne szükségünk.*

Próbálom megtudni, hogy milyen nagy a kár művészi értékekben a művésztelepen. Van, akinek *több mint százezer pengős kára* van, de általában véve *40—50 ezer pengős értékeket képviselnek a megsemmisült képek és szobrok.*

Felkeresem *Medgyessy* Ferenc szobrászművészt is. Éppen dolgozik, így szól:

— *Én szerencsés voltam, mert mindössze négy kis szobrom tört el.* Egy nagy munkán dolgozom most, a Juhász Andor-utcai katonai intézet részére csinálok egy *négy méter magas és két és fél méter széles harcijeleneteket ábrázoló reliefet.* Amint teszik látni, ezek a jelenetek kezdődnek a honfoglalás korabeli katonák életével, a középkori harcok bemutatásával, a mult világháború gyalogsági harcait mutató képpel, az utolsó reliefen már a mostani világháború gépesített harcai tünnek fel. A Szent István lovasszobor nem semmisült meg. *Hála Istennek dolgozok romok között is,* a beomlott mennyezetek, lehullott vakolatok, szétszórt gerendák és üvegszilánkok között is.

Szerencséje volt *Horváth* Géza szobrászművésznek is, mert *műterme nem semmisült* meg. Éppen egy Rákóczi korabeli kurucokat ábrázoló reliefen dolgozik, amelyet majd a főváros által felépített kassai munkásüdülő épületében helyeznek el.

Megtudom azt is, hogy *Antal Károlynak negyven szobra semmisült meg.*

Megkérdezem a művészektől:

— Megrendelésnél, ha elpusztult a nyersanyag, vagy a félig kész alkotás, kinek a kára?

Ezt a választ kapom:

— *Ez nem lehet a mi kárunk. Reméljük, ezt megtéritik.* Hiszen számos megrendelt művészi alkotás elpusztulása után újból meg kell mintázni vagy festeni a megrendelt festményt vagy szobrot, tehát *a mi kárunk az is, hogy kétszer kell művészi munkát fektetni egy alkotásba.*

Diószeghy Miklós

Sünde'mann a zsidókkal való emberseges bánásmódról

Berlin, julius 20.

Azokkal a külföldi hirekkel kapcsolatban, hogy Európában embertelen bánásmódban részesitik a zsidókat, Sündermann helyettes birodalmi sajtófőnök ismertette Németország és szövetségeseinek eljárását a zsidókérdésben. Sündermann foglalkozott a zsidóknak a második világháboruban tanusított magatartásával. A háború megindulásakor, 1939 szeptember 3-án a nagyzsidó körök *bejelentették korlátlan részvételüket a háboruban Németország ellenségei oldalán.* Ugyanezt az elhatározást adta tudtul *Weizmann* cionista vezér az angol hadüzenet napján Chamberlainhoz intézett levelében. Mindezekből kiderül, hangsúlyozta a sajtófőnök, hogy nemcsak az ellenséges államok, hanem az egész világ zsidósága is részt kér magának a Németország elleni háboruban.

Ez a helyzet kötelességévé tette Németországnak és szövetségeseinek, hogy a zsidó támadásokkal szemben védekező rendszabályokhoz nyuljanak. *Ezek a rendszabályok azonban sohasem mentek túl az emberiesség és józanság határán.* Az intézkedések lényege az volt, hogy *a zsidókat elkülönitették a lakosságtól, és képességeikhez mérten bekapcsolták őket az európai munkába.* Az öreg zsidókkal és azokkal, akik valaminő érdemeket tudtak felmutatni, kivételt tettek. Valamennyi zsidónak megadták a lehetőséget, hogy családtagjaikkal és a külfölddel érintkezzenek. Németország azért olyan erős, fejezte be nyilatkozatát a sajtófőnök, mert *a bomlasztó elemet kikapcsolta népéből.* A zsidókérdés európai megoldása, melyet emberségesen, de a követelményeknek megfelelően hajtottak végre, egyszer majd iskolát fog csinálni az egész világon.

Ujabb légitámadás Délnémetország ellen

Berlin, julius 20.

Az amerikai légierő kötelékei csütörtök délelőtt dél felől jövet *ismét berepültek Délnémetország fölé.* Egy másik amerikai kötelék, amely nyugat felől repült be, *középnémetországi helységeket támadott.* A német vadászkötelékek az erős védelem mellett repülő amerikai bombázókat *egész útjukon támadták.* Az összpontosított légvédelmi tüzelés az amerikai bombázókat több helyen *irányuk megváltoztatására* kényszeritette.

Az északolaszországi városokban polgárőrségek tartják fenn a rendet

Velence, julius 20.

A Nemzetközi sajtótudósító jelenti:

Walter *Seidlitz* az Europapress tudósítója irja:

— Olasz polgárőrség tartja fenn a rendet most Északolaszország minden utcájában. A vidéken toborzott önkéntesek védelmezik falvaikat politikai zavargások ellen. Olaszország mint a szik vérbeli együttélésnek országa, *most egyre inkább családi élet nélküli országgá lesz.* A háború az egész országban csaknem teljesen elválasztja egymástól a családtagokat. Egész súlyos belpolitikai probléma keletkezett ebből. A haza tudja gyermekei tragédiáját, — magyarázta nekem *Cuzzo* államtitkár. A 45 milliós lakosságnak több, mint egyharmada a megszálló hadsereg hatalma alá került. *Nincs egyetlen olasz család sem, amelynek ne lenne hozzátartozója vagy innen vagy túl az Apenninek frontvonalán.* Néhány millióra becsülik azoknak a férfiaknak számát, akik a csatamezőkön maradtak, fogságba jutottak, mint munkások külföldre kerültek, vagy pedig az új olasz hadseregbe tartoznak. A családi élet megszünése rendkivül lazitja az erkölcsöket. *Ennek következménye, hogy a felelőtlen elemek csoportokba verődve nagy pusztitásokat végeznek.* A polgárság tagjai nem viselnek egyenruhát s csak fehér karszalagról lehet felismerni őket.

Az olasz sajtó állandóan felhivásokat közöl, amelyekben felszólítja ezeket a törvényen kivül álló felelőtlen elemeket, hogy a testvérháborut szüntessék be. A velencei *Il Gazettiano* cimü lap a következőket irja: *A testvérgyülkosság egyedül képes egy népet teljesen kürtani. Túl háborun és béken nincs nagyobb feladat, mint a jövőt biztositnai.*

„Nyugodjatok békén a hős bajtársak anyaföldjén..."

Esti német pilotatemetésen egy nógrádi faluban

Valahol a Börzsöny alján, 1944 julius

A *Börzsöny* dúsan zöldelő hegyei hullámos, mindinkább sötétedő árnyként dőlnek az alkonyi égboltra. Valahol messze nyugaton még süt a nap, de itt a hegyek alján már tömörül a szürkeség és csak a falu felett lebegő bárányfelhők fordos széle izzik vörösbe játszó rózsaszín fénnyel.

Már elmúlt nyolc óra, amikor a falu mindkét templomának tornyában megkondulnak a harangok és szomorú gilingalangolással jelzik, hogy *utolsó útjukra kisérnek valakiket.* Ugyanakkor a hegyekből lefelé kanyargó müúton nehéz lovaskocsi zörög a völgy felé. *Rajta négy katonakoporsó. Négy fiatal német repülő holttestét hozzák a külső hegyekből,* ahol egy lelőtt repülőgép roncsai alatt találták meg őket az erdőkben dolgozó emberek.

A *Budapest* ellen intézett egyik legutóbbi angolszász repülőtámadás alkalmával történt, hogy saját és a szövetséges vadászok elűzték a főváros fölül a támadókat és itt a Börzsöny fölött kényszeritették harcra őket. A saját és a szövetséges vadászok és rombolók hősies elszántsággal vették föl a harcot a túlerőben lévő ellenséggel, amelynek gépeiből pokoli tűz zúdult feléjük szakadatlanul. De a hős repülők halált megvető bátorsággal állták a harcot. A rombolók úgy támadtak a nagy négymotoros *Liberatorokra,* mint amikor fecskék kergetnek ragadozó sasokat. A fürge vadászok pedig le-föl röpdöstek hol előttük, hol mögöttük s heves tüzet zúdítottak rájuk.

Alig tartott néhány perce a légiharc, amikor *gyors egymásutánban két Liberator zuhant le távolabb,* az egyik község határában. De az eredményért meg kellett fizetni. Az alant kéklő hegylánc fölött kihagyni kezdett az egyik szövetséges romboló motorja. A gép egy ideig még fenn tartotta magát a levegőben, majd hirtelen ivvel lebicsaklott a föld felé és lezuhant a mélybe. Két lelőtt ellenséges bombázó ellenében egy szövetséges rombolót követelt a harc. A romboló hős német repülői eredményes légicsatában haltak hősi halált, szövetséges bajtársaik földjének védelmezésében.

S most zengnek a harangok. Gilingalangolásuk közben leér a völgybe a hősi halott német repülőket hozó kocsi. A falu szélénél nagy tömeg várja őket. A nehéz nyári munkába kifáradt emberek fekete serege némán szegődik a koporsókat vivő kocsi nyomába és gvászoló lélekkel kiséri azokat a temető felé.

A temetőben újabb nagy tömeg várja a hősök holttestét. Itt szorong az egész falu apraja-nagyja. Az egymás mellett ásitozó sírok körül leventefiúk és egy magyar légvédelmi alakulat diszszakasza áll diszőrséget. A sírgödröket máris virág takarja. Mindenki hozott magával egy-két csokrot, egy-két szálat.

Közben beesteledett. A sírok előtt álló óriási hársfák levelei halkan zizegnek a lanyha esti szélben s lenn a völgyben egészen csendes az üres falu.

A német haderőt két tiszt képviseli, a magyar légierők részéről pedig egy repülőszázados áll a sírok szélén. A koporsókat egymás mellé fektetik a földre majd megkezdődik a temetési szertartás amelyet egy katolikus és egy református pap végez.

A gvászoló falusiak és a községben tartózkodó sok fővárosi ember megtölti az egész temetőt. Felekezeti különbség nélkül, áhitatosan, sirva mondják az imádságokat és énekelik a gyászénekeket. Mindenki úgy gyászol, mintha saját fiát, apját, férjét, vagy testvérét temetnék. Tudják, hogy a négy hős német fiú *vakmerő harcban, a magyar föld védelmében áldozta föl ifjú életét* és saját katonáikat siratják bennük.

A koporsók beszentelése után az egyik német katonatiszt megszólal a koporsók előtt. A hős repülőket búcsúztatja rövid, katonás beszédben. De azért megremeg a hangja, amikor ezeket mondja:

— Az emberiség és hazátok jobb jövőjéért áldoztátok föl fiatal életeteket. De e fiatal életek feláldozásából majd *győzelem és új élet fakad...*

Ezután a falu fiatal papja búcsúzik a szövetséges bajtársaktól a község nevében. Ismerteti érdemeiket és követendő példaként állítja tettüket a magyar ifjúság elé, majd igy fejezi be búcsúbeszédét:

— *Hős magyar bajtársaitok vérrel áztatott és ezerszer megszentelt anyaföldjébe tértetek meg pihenni. Legyen áldott nyugalmatok és pihenjetek békén a magyar földben, amelynek hősies védelmezésében törött le ifjú szárnyatok.*

A sírok körül zokog a tömeg. S mig a koporsókat leeresztik a sirokba, *a magyar mezők és kiskertek tarka virágainak zápora hull velük a végső pihenőhelyre.* S magyar föld virágai omlanak a sírhalmokra is és magyar föld virágaiból fonott koszorúk ölelik körü a kereszteket, amelyek tövében négy hős német katona álmodja immár az örökké tartó álmot.

Közben felcsendül a *Szózat* dallama és ezrek éneklik áhitatosan és sirva, mintha e négy hősi halott sírja mellől üzennék minden magyarnak:

Hazádnak rendületlenül,
Légy hive, ó, magyar...

Gyimesi Pál

Nyugdíjintézettel rendelkező nagy iparvállalat keres azonnali belépésre öskeresztény perfekt

Eliot-Fischer gépkönyvelőt (nőt)

esetleg betanításra fiatal, érettségizett női munkaerőt vagy olyan fiatal férfi munkaerőt, aki a katonai kötelezettség alól fel van mentve. Ajánlatokat életleirással és eddigi gyakorlat megjelölésével „Osztatlan munkaidő Budán" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába, IV. Városház-u. 10. kérünk.

Weekendházak

gömbfából készülnek, télen is lakhatók, szétszedhetők, megtekinthető XIV. Vizakna-u. 8. 68-as végállomástól 5 perc. Vadász. Telefon: 143-348.

Martinelli Jenő

MDK

Madonna, gipsz

Műcsarnok 1938 őszi tárlat

Martinelli Jano

Madonna, ripea

Martinelli Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán táncosnő-
kisplasztikái szerepelnek. (említve.)

Magyarság. 1924. dec. 16.

Martinelli Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán „Kiggóbűvölő" c. – és női akt-szobra szerepel.
(emlétve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Martinelli Jenő.

A Műmarvak téli tárlatán „Kiggyűrű-völő" c. – és női alt-robra resepel.
(eculetue.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Martinelli Jenő.

a Műcsarnok téli kiállításán
szobrainak szerepel.

Budapesti Hírlap, 1928, dec. 16.

Martinelli Jenő

MDK

Madonna, gipsz

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Martinelli Jenő

A Műcsarnok téli tárlatán szobor-művei szerepelnek.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Martinelli Jenő MDK

Pihenő Amazon, bronz

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Harmatzi-Simon Lóránd képmása, bronz

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Önarckép, bronz

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

M.D.K.

Martinelli Ferenc, szobrász

hősi emlékművét Zircen
f. hó 8-án leplezték le

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.
szept. 16. sz. 5. old.

MDK

Martinelli Jenő

Feleségem. Szobormű.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. 56. l.

MDK

Martinelli Jenő

Görög tánc

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. 81.l.

Martinelli Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - szobrával szerepel.

Finom mozgásu táncosnői - Vizió - Varázstánc.

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Martinelli Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán kisplasztikája szerepel.
(említve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Martinelli Jenő

MDK

Andante, bronz

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Szimfónia, gipsz

Szent Ferenc, gipsz

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm.

kis szobraiban /aktok/ lüktetö élete es a mintázás könnyed bája az érték.

Mücsarnok.Tavaszi Tárlat./?/.
Képzömüvészet. 1929. 18.sz.

M.D.K.

Martinelli Jenő szobrász

A Pongrácz-uti kislakásos telepen állitották fel munkáját.

Cikk: Művészi szobrok, dombormüvek és freskók diszitik a főváros új épületeit.

Esti Kurir, 1942 jan. 28. - 4.1.

Martinelli Jenő MDK

Hajnal, gipsz

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Martinelli Jenő

Női tanulmányfej, br.

Táncosnő, br.

Arv. Közl. 1938.dec. 8.rksz. 88.sukc.

MARTINELLI JENÓ

Szüz Mária szobor.

Magyar Építőművészet, 1941. 12.sz.

Martinelli Jenő MDK

Álmélkodó, bronz

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Martinelli Jenő

aranyérmet kapott

Kiosztották a Képzőművészek Egyesületének dijait.

Pesti Napló, 1937. jun.24.

MDK

Martinelli Jenő

Madonna

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.

64.l.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Görög muzsikus leány. Bronz, márvány talapzaton.
Hiuság. " " "

Áll.Árv.Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll.1922.dec.15.-17.
Kat. 11.1.

Martinelli Jenő nn MDK

Egyiptomi táncosnő, gipsz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Martinelli Jenő MDK

Görög táncosnő, gipsz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

M.D.K.

Martinelli Jenő

A tavaszi nagy tárlaton a Műcsarnokban bemutatott 443 kép és szobormü között szerepel müve.

Képek, szobrok - festők, szobrászok. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Martinelli Jenő

Egyiptomi táncosnő. Gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 15.1.

Martinelli Jenő MDK

Hiuság, bronz

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Martinelli Jenő MDK

Ülő női akt, bronz

Műcsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Martinelli Jenő

Görög táncosnő. Gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 17.1.

M.D.K.

Martinelli Jenő

Műterme megsemmisült a Budapestet ért egyik szőnnyegbombazás alatt.

Diószeghy M.: Séta a szőnnyegbombazással sujtott egyik budapesti művésztelepen.

Uj. Magyarság, 1944 jul. 21. 5.l.

Martinelli Jenő
szobrán

M.D.K

A kiállitáson műveiből kulé-
hertetőt találunk.

Telepy Katalin: Az 50 éves Szárádosúti műveiztelep kiálli-
tása.

Művészet, 1965. febr. – 12 kap.

M.D.K.

Martinelli Jenő, szobrász

3 pályaműve az Ady-sír-emlékpályázaton „hellénizáló allegorikus alakjaival – írja Komor János – inkább valamilyen szépművészeti épület homlokzatára kívánkoznak, mint Ady hamvai fölé."

Vállalkozók Lapja. Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 15. sz. 6. old.

Martinelli Jenő MDK

Pihenő, bronz

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Martinelli Jenő MDK

Veszélyben, gipsz

Mücsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Martinelli Jenő

M.D.K.

Debrecen

A Művészeti Lexikon szerkesztősége kéri, hogy a művész adatait hozzák a szerkesztőséggel.

—:—

Művészet, 1966. január - 48 lap

Martinelli Jenő

MDK

Görög táncosnő, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi Kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Egyiptomi táncosnő, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Martinelli Jenő MDK

Nő lepkével, bronz

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Pihenő, bronz

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Martinelli Jenő

MDK

Judith, gipsz

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Martinelli Jenő MDK

Zsuzsanna, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.- 1940 január

Martinelli Jenő

Szobormüve, a szőv. mügyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U. 932. VI. 17.

Berliner Tor
Öffentlich

Martinelly Jenő szobrászművész

— **A mohácsi csatában résztvett lengyelek emlékműve.** *Burgio* báró pápai legátus 1526-ban Budán zsoldosokat toborozott, hogy ezekkel szaporitsa II. Lajosnak a törökök ellen induló hadseregét. A kétezer lélekszámnál nagyobb csapatnak *Gojniczky* Lénárd lengyel kapitány lett a vezére. A lengyel csapat résztvett a mohácsi ütközetben. Ennek emlékére most Mohácson gyönyörü emlékművet állitottak, amely *Martinelly* Jenő szobrászművész alkotása és amelyet augusztus 29-én, szombaton ünnepélyes keretek között fognak leleplezni.

M.931.VIII.27.

Martinelly Jenő szobrászmuvész

M.931.VIII.27.

Martinelli Jenő, szobrász

dolgai érdemelnek emlitést.
Tav. tárlat a N. Szal.-ban.

(m. v.) N. U. 932. VI. 19.

Martinelli Jenő

szobrász

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Uj Nemzedék
1930.XII.21.

Martinelli

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása- a Műcsarnokban - szobrával szerepel.

8 Órai Ujság
1930.VII.31.

Martinelli Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel. Kisplasztika

Magyarság
1930.XII.21.

Martinelli Jenő MDK

Éj, bronz

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Martinelli Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Téli tárlatán.

N. h. 1939. XII. 17.

Martinelli Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NM 1931. II. 24.

Berlinelli Jenő

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 22.

Martinelly Jenő
szobrászművész.

A Ferenc József jubileumi alapítvány
első szobrászati pályázatára benyújtotta pályaművét.

Magyarság. 1927. nov. 20.

Martinelli Jenő MDK

Görög tánc, gipsz

Műcsarnok 1935 III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Matinelli fenő szobrász.

Kerepel a Műcsarnok tél.

tá-la-tán

Magyarság 1938 II. 6.

Martinelli.

A III. Kerületi Képzőművészeti kiállításon mint szerepelt.

Új Magyarság, 1935. márc. 24.

Mátrafüred, 1937. Márc. 21.

Martinelli Jenő

MDK

Elégia, gipsz

Műcsarnok 1937 Téli kiállítás

Martinelli Jenő

MDK

Haláltánc, gipsz

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

Marchmont Tenö

Hafslösa, Sigas

Martinelli Jenő MDK

Elegia, gipsz

Mücsarnok 1934.Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Martinelli

Mücsarnok téli kiállításán szere-
pelt.

8 óu. 929. XII. 22.

Martinelli Jenő

Műcsarnok téli tárlatain
"Lóth"-ja szerepelt.

PH.929. XII.24.

Martinelli Jenő

szerepelt a dúcsamok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Martinelli fenő szobrász

„Ora et labora" c. műve szerepel a műszaknak tén. Tárlatán (emlitve)

Nemzeti Lipsg 1938 II. 6

Martinelli tenő nobrási

hozzájel a Műcsarnok téli tárlatán

Est Kurir 1938 II. 9

Martinelli Jenő

Műve nerepel a Vemreti Szolcsbere pendesett Sportművéneti-Kiállitáson.

m. 934. v. 20.

Martinelli Jenő
szobrász

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - szobrával
szerepel. -

Az Est
1929 III. 3

Martinelli Jenő

MDK

Pihenő, br.szobor

Elégia, gipsz "

Ülő női akt,br."

Női akt, " "

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Martinelli Jenő
zobrán

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – most Lux
Elek hatása alatt támoló nőkben keresi
mozdulatproblémák zobrázati megoldását

Budapesti Hirlap

1929 III.3

Martinelly Jenő
szobrász

Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban-
szoborral szerepel.
Bravuros és finomságában is monumentális Görög.
tánc-a

Nemzeti Ujság
1935.XI.7.

Martinelli Jenö

Kiállít

Róm. 1947. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, [illegible]
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Martinelli Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Martinelli Jenő

Képzőművészeti Társulat téli kiállításain a Műcsarnokban szerepelt

Martinelli Jenő, *Kóbor G.* Elek, *Reményi József*, *Gaádi Kayser* Lajos, *Andreyka József*, *Szilágyi Nagy* István, *Reviczky* Hugó és *Szántó* Gergely állítottak ki még sikerültebb szobrokat és plaketteket.

YBL ERVIN.

Korcsolyázó Szövetség tegnap tartotta évi rendes közgyűlését, amelyet *Demény* Károly nyugalmazott államtitkár elnök nyitott meg. Demény Károly beszédében ismételten hangoztatta, hogy a közel multban bejelentett lemondását nem vonhatja vissza s tisztségét a közgyűlés rendelkezésére bocsátja. Az évi jelentések után a szövetség megválasztotta új tisztikarát. Elnöknek egyhangúlan *Szent Győrgyi* Imre dr.-t választották, ügyvezető alelnök

BH. 929. XII. 22.

Martinelli János

Nemzeti Szalonban az Eötvös József reáliskola kiállításán szobraival szerepelt.

NU.932.X.18

Marsinelli Jenő

Nemzeti Szalon jubiláris tárlatán finom kisplasztikáival szerepelt.

PH. 1932. x. 16.

Martinelly Jenő, szobr. - 1

kell kiemelni - N. Szal. szeronzáró kiállitásán szereplő művészek közül.

Dékány András

M. 932. VI. 19

Martinelli Jenő

Kiállít

Új M. 1942. IV. 19.

özpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

épzőművészeti Élete"

amely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható

ok 1954-55."

özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

Martinelli Jenő [redacted]

Akttanulmány, márvány

[redacted] 1942 [redacted]
A magyar müvészetért c.kiáll.

Martinelli Jenő MDK

Haláltánc, bronz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás
A magyar művészetért c.kiáll.

Martinelli Jenő MDK

Primavera, gipsz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Martinelli Jenő szobársz M.D.K.

Apáczai Csere János szegedi szobra

Tisztelt Szerkesztőség!
Péter László: Emlékcsarnok az árkádok alatt

Magyar Nemzet 1966. febr. 11, 5.1.

M.D.K.

Martinelli Jenó

Gipsztanulmányai, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.H.932.IV.24.

Martinelli Jenő

Gipsztanulmányai, a Múcsarnok tav. tárlatán.

M.H.932.IV.24.

Martinelli Jenő

Szoborkompeziciója, a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

N.U. 932.IV.24.

Martinelli Jenő

Szeberkompeziciója, a Képzőm.Térs. tav. térlatán.

N.U. 932.IV.24.

Martinelli Jenő

szobrász

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - szobrával szerepel

Nemzeti Ujság 1931.XII.22

Martinelli

szobrász

Téli Tárlat a Műcsarnokban - kisplasztikával szerepel.

Magyarság 1931.XII.20.

Martinelli fenő

Az Eötvös József reáliskola kiállításain kiállított alakjaival és portréjával szerepelt.

BH. 932. X. 16.

Martinelly Jenő

Eötvös reáliskola
Nemzeti Szalon kiállításán
szobraival szerepelt.

M. 932. X. 16.

MDK

Martinelli Jenő

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

MDK

Martinelli Jenő

Tanulmányfej, repr.

Képzőművészet 1928. febr. 7. sz. 53.l.

Martinelli Jenő

Kiállít

NÉ. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Martinelli Jenő
szobrász

— Martinelli Jenő szobrászművész az Uj Szent János-kórházban sulyos műtéten esett át. Dr. Hauber László adjunktus végezte az operációt. A művész tisztelői közül számosan érdeklődtek hogyléte iránt, orvosai rendeletére azonban látogatókat egyelőre még nem fogadhat s csak neje tartózkodhat mellette a kórházban.

Kemsit. újság
1935 XII. 28

Martinelli Jenő

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

Nu. 1933. IV. 20.

Martinelli Jenő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. H. 1933. IV. 19.

Martinelli

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban komoly szobor-tanulmányával szerepelt.

MH. 929. X. 20.

Martinelli szobrász

Munkácsy-cél II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

Az Est 929. X. 20.

Martinelli fenő

Madonna-i műve nerepel a Képőművészeti Társulat ősi tárlatán a Műcsarnokban (emlitve)

Aj Nemredék 1938 XI. 12

Martinelli Jenő

„Madonna" c. nobra szerepel a Képzőművészeti Társulat őszi tárlatán a Műcsarnokban

(emlitve)

Nemzeti Ujság 1938 XI. 9

Martinelli Jenő

Műcsarnok téli tárlatának sorsolá-
sán "Lótik" c. műve szerepelt.

PH.929.XII.22.

Martinelli Jenő

Művével nerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

MDK

Martinelli Jenő

Női fej, f.márv.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Martinelli Jenő

Jézus Szt.szive, gipsz
Mária a kis Jézussal, "

M. Egyházműv. kiáll. M.Szol. 1941.II.

Martinelli Jenő

MDK

Primavera, kutszobor, gipsz

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Martinelli Jeno

Primavera, Autunno, Gipse

Martinelli Jenő MDK

Hajnal,

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Berlin, den 7. Juni

Herrn

Martinelly Jenő
szobrász

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitásán, emlitve görög tánca.

Nemzeti Ujság 1935.III.24.

Martinelli Jenő.

A fővárosi tanács Ady Endre-
szimlék-terv pályázatán vezt
vesz alkotásával.

Magyarság, 1927. dec. 8.

Martinelli Jenő.

Az Ady Endre-emlékek elkészítésének pályázatán részt vett.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Martinelli.

Az Ady-emlékpályázat zsű-
rije nem ajánlotta be a dön-
tőbe pályaművét.

Pesti Napló, 1924. febr. 12.

Martinelli Jenő.

a Műcsarnokban bemutatott Ady-
síremlékpályázaton pályaműve, –
mely Krisztushoz megtérő költőt
ábrázol, – szerepel.
(említve.)

a Reggel, 1928. febr. 13.

Martinelli Jenő.

Részt vesz az Ady Endre-
síremlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Martinelli Jenő MDK

Ifjuság, bronz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Éva, bronz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MARTINELLI JENŐ

Haláltánc. Gipsz.
Elégia. Gipsz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Martinelli Jenő szobrász

Képzőművészet 1931. 37. sz. 42.l. kép

Martinelli

Szobszmüvel nerepel
a Müczarnok 75 éves
jubiláris kiállításán.

N. U. 936. V. 3.

Martinelly

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt.

MH.929. XII.22.

Martinelli Jenő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. 1933. IV. 20.

Martinelly Jenő

Független Kritika képzőművészeti kiállitása -
Lipótvárosi Társaskörben - munkájával vesz részt.

Nemzeti Ujság
1935.XII.20.

Martinelly Jenő

festőművész

Karácsonyi kiállitás a Független Kritikának rendezésében - a Lipótvárosi Társaskörben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.22.

Martinelli Jenő

"Táncosnő" c. bronzszobra

.....

szerepelt a Magyar Művészeti Sorsjáték

nyereménytárgyai között.

N.U.933.VI.21.

Martinelli Jenő MDK

Mária a kis Jézussal. gipsz

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Tanulmányfej.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásai. 1938 jul.1.-aug.1.
Kat.2o.1.

HDK

Martinelli Jenö, szobrász

Hindu táncosnö.	Gipsz.
Amazon.	"
Finálé.	"

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat.1932.junius. Kat.

MDK

Martinelli, szobrász

mozgástanulmánnyal szerepel.

Pipics Zoltán dr.:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitása. -Mücsarnok. -U.M. 1934 dec.8. 21.1.

Martinelli Jenő

Százados-uti művésztelep aukciója.

M.U.934.IV.8.

Martinelli Jenő

Alkotása a Nagy.Művészeti sorsjáték nyeremény-
tárgyainak kiáll.-ra.

P.H.934.XII.8.

Martinelli Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

NM 1926. X. 24.

Martinelli Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

M.D.K.

Martinelli Jenő szobrász

Feleségével együtt a Százados-uti müvésztelep lakója.
Mindkettőjük fényképét közli a lap.

Lippay Gyula: Krumpli, virág és szobortermelés a Százados-uton. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. aug. 28.-szept. 3.
X. évf. 35. sz. 11. lap

M.D.K.

MDK

Martinelli Jenö, szobrászm.

Fürdö után. Márvány.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 22.1.

Martinelli Jenő szobrász

Hajnal

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.

M.D.K.

Martinelli Jenő szobrász

Martinelli Jenő: Almélkodó szobraról kép.

Művészet 1918. 90.l.

Matrinelli Jenő MDK

Jézus szent szive, gipsz
Mária a kis Jézussal, gipsz

Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

MDK

Martinelli Jenő

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 12.l.

Martinelli Jenő

MDK

Tanulmány 2 db. ezüst, 1 db bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállítás

Martinelli Jenő MDK

Vágyódás, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Hammatzi Simon Lóránd képmása, bronz

Pihenő Amazon, bronz

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Martinelli Jenő NDK

Önarckép, bronz

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Martinelli Jenő szobrász

Pihenő

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934

Martinelli Jenő szobrász

Hindu tánc

Zsuzsanna

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Martinelli Janö, szobrász

Hiuság. Bronz.
Bünbánat. "

Budai Vigadó.-Képzöm.kiáll. 1921 okt. Kat. 12.1.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Vizhordó nö.	Gipsz.
Musica la Greca.	"
Delila.	"
Footba ll.	"
Siesta, Relief.	"

Budai Vigadó. -Képszm.kiáll. 1921. okt. Kat. 14.1.

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Önportrait.
Római harcos.
Eva.
Mistr.Bowden. Arckép.
Miss Doris Newton.

MDK

Martinelli Jenő

Bp. IX. Erkel utca 20.

Fischer József tervei szerint helyreállitva 1955

Itt lakott Arany János 1860-64 között.
Emléktábla Martinelli Jenő müve. 1925.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

171.1.

MIK

Martinelli Jenö, szobrász

Zsuzsanna . Szobor, gipsz. Jelz. "Martinelli".

Nemz.Sza.1.Müv.Egy.-Szkfv.Kpt. és Tört.Muz.uj szerzeményei.1937/38. 1939.maj.-jun. Kat.

MDK

Martinelli Jenő szobrász

MTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 36 l.

MDK

Martinelli Jenő

Ülő akt, terr.

Női tanulmányfej, br.

" " terr.

Árverési Közl. 1937. 4.rksz. okt.

45 l.

Martinelli Eugenio

nobräir

l.

Pajai Ünnepi Hét

1948. aug. 28 —

sept. 9.

Pajai 1948. 8. l.

21924. — K.

MI NYOMDA

OLTJA

JOS-UTCA 18

LAPÍTÁSLÉV 1577

K: 37.473 ÉS 57.124.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

BÉLYEGMENTES

(11856/1879. P. M. sz. rendelet megállapított személyes illetékmentesség folytán.)

lékek Országos Bizottsága

Budapest

CSAK JELEN LEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	AP	f.	AP	f.	AP	f.
-Temesvarer						

MDK

Martinelli Jenö, szobrász

Éj. Bronz, márványon.

Műcsarnok. IV. Képcsarnok, kiáll. "A Magyar Művészetért".
1913 máj. 16-30. Kat. 11.1.

MDK

Martinelli Jenő

Női akt, br.

Árv. Közl. 1933. dec. 4.rk.sz. 68. aukc.
50. o.

Martinelli Jenő

"Táncosnők" c. szobormüve
a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Martinelli Jenő

"Hajnal" c. szobra a Magy.Képzőm.Egyesületének negyvenéves jub.kiáll.-ám.

N.U.934.XII.12.

Martinelli Leó

szobrász

Barcelonai világkiállitás - képzőművészeti kiállitása - kiállitási pavillonban - szoborral szerepel.

Plan Libre

Nemzeti Ujság
1929. VII. 21.

Martinelli Jenő

A Képzőművészeti Társulat vásárolt műveiből a Műcsarnok téli tárlatán.

M. 1930. I. 5.

Martinelli Jenő

szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

VU 1930. III. 15.

Martinelli Jenő

Zsuzsanna

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Martinelli Jenő MDK

Vizió, repr.

Képzőm.Társ.Évk.1929.152.o.

MDK

Martinelli Jenő

Mária a gyermekkel, terr.

Karthausi barát, "

Táncosnő, br.

Kis csirkék, terr.

Árverési Közl. 1937. 4.rksz. okt.

45 l.

Martinelli J. A. MDK

Otthön, szobor

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Martinelli Jenő (12 ok)

AZ 1931/32. ÉVI

TÉLI KIÁLLÍTÁS

TÁRGYMUTATÓJA

1931 DECEMBER 20 — 1932 JANUÁR 17-IG

NYITVA NAPONTA ½10—2 ÓRÁIG

K.

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

ELADÁSI FELTÉTELEK.

Az *eladó művek* árai a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. A *vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási árai nincsenek kiírva, *nem eladók.* Úgy az ajánlatoknál, mint a vétel megkötésekor a vevő egy vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót a kitüntetett összegig, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyed része a nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *tizennégy nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be, a törvényes forgalmi adóval együtt. Ha a felajánlott összeget a művész elfogadta, a mű az ajánlattevő, illetve a vásárló tulajdonát képezi és másoknak el nem adható. Az eladó művek nagy része havi részletfizetésre is megszerezhető, külön egyezség alapján, melyre nézve felvilágosítással a titkári hivatal szolgál.

A kiállított és megvásárolt művek biztosításáról azok tulajdonosai tartoznak gondoskodni

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a kiállítás bezárása után, a befizetést igazoló nyugta és az aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni saját terhükre.

Az 1932 január 31-én túl visszahagyott művekért a Társulat semminemű felelősséget nem vállal.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT IGAZGATÓSÁGA.

Budapesti Hirlap nyomdája.

A

KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

RENDES TAGJAI TAGJEGYEIKKEL

ÖSSZES KIÁLLITÁSAINKAT

DIJTALANUL LÁTOGATJÁK,

CSALÁDTAGJAIK SZÁMÁRA

ÖT INGYENJEGYET KAPNAK,

RÉSZTVESZNEK A RENDES TAGOK KÖZÖTT

RENDEZENDŐ

TÁRGYSORSJATÉKON

ÉS INGYEN KAPJÁK A

TÁRSULAT

MŰBECSŰ KIADVÁNYAIT

BELÉPÉSI NYILATKOZATOKAT KÍVÁNATRA

AZONNAL KÜLD A TITKÁRI HIVATAL

A kiállítás festészeti anyagát
KOMÁROMI KACZ ENDRE
és BARKÁSZ LAJOS;
szobrászati anyagát
felsőeőri FÜLÖP ELEMÉR;
építészeti anyagát
HIKISCH REZSŐ
rendezte.

A művészet barátaihoz!

A Képzőművészeti Társulat
1932. évre belépő

új tagjainak

azon rendkívüli

kedvezményt nyujtja,

hogy a belépési nyilatkozat aláírása és a 24 pengő tagdíjnak lefizetése után

azonnal kiszolgáltatja

Évkönyveinek egy kötetét,

ajándék gyanánt.

Ezenkivül az 1932. évre kiváltott tagsági jegyet

azonnal érvényesíti

az 1931. év hátralévő napjaira is, mely korlátlan szabad belépést biztosít a tagjegy tulajdonosának a december havában nyitva lévő

téli kiállítására is

19. MÁTRAI LAJOS: Napsütésben. Bronz.
20. KARLOVSZKY BERTALAN: Dr. Ripka Ferenc. Magántulajdon.
21. BÓDY KÁLMÁN: Scythiából. Bronz.
22. BOSZNAY ISTVÁN: Nyár.
23. SZÜLE PÉTER: Tamás Mihályné. Magántulajdon.
24. BOSZNAY ISTVÁN: Késő ősszel.
25. Z. TELEKI M.: Tanulmányfej. Gipsz.
26. SZABÓ DEZSŐ: Peonia csokor.
27. HÁRY GYULA: Verőcei parasztudvar.
28. MIHALOVITS MIKLÓS: Szenvedély.
29. VIDOVSZKY BÉLA: Fehér terem.
30. BENKHARDT ÁGOST: Modellek a kertben.
31. VIDOVSZKY BÉLA: Részlet a miniszterelnöki palotából.
32. MIHALOVITS MIKLÓS: Vampir.
33. HÁRY GYULA: A Halászbástya.
34. SZABÓ DEZSŐ: Rózsaszínruhás leányka.
35. CZENCZ JÁNOS: Merengés.
36. BURGHARDT REZSŐ: Őszi szántás.
37. MERÉSZ GYULA: Coreth grófné sz. Hodossy Marianne. Magántulajdon.
38. HORVÁTH BÉLA: A királyi vár a Gellérthegyről.
39. ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: Cigányasszony gyermekével.

II. TEREM.

Olajfestmények. Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

40. SÁRDY BRUTUS: Eső előtt.
41. ARADI EDVI ILLÉS: Múzeumban.
42. TURY GYULA: Dr. Némethy Károly. Magántulajdon.

A művészet barátaihoz!

A Képzőművészeti Társulat
1932. évre belépő

új tagjainak

azon rendkívüli

kedvezményt nyujtja,

hogy a belépési nyilatkozat aláírása és a 24 pengő tagdíjnak lefizetése után

azonnal kiszolgáltatja

Évkönyveinek egy kötetét,

ajándék gyanánt.

Ezenkivül az 1932. évre kiváltott tagsági jegyet

azonnal érvényesíti

az 1931. év hátralévő napjaira is, mely korlátlan szabad belépést biztosít a tagjegy tulajdonosának a december havában nyitva lévő

téli kiállítására is

I. TEREM.

Olajfestmények. Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

1. ROMEK ÁRPÁD: A multak emlékei.
2. LÁDOR JÁNOS LÁSZLÓ: Faluvége.
3. ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: Női arckép. Magántulajdon.
4. MÉRŐ ISTVÁN: A menyecske udvara.
5. MÉRŐ ISTVÁN: Akt-tanulmány.
6. KUKÁN GÉZA: Szmrecsányi Lajos egri érsek. Magántulajdon.
7. BURGHARDT REZSŐ: Trianoni határ Nógrádszakálnál.
8. SZÜLE PÉTER: Utolsó garas.
9. SZÜLE PÉTER: Augusztusi hangulat.
10. KARLOVSZKY BERTALAN: gyurgyenováczi Rosenberg Hermann. Magántulajdon.
11. ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: Naplemente a bogyiszlói cigánysoron.
12. KUKÁN GÉZA: Dr. Hódossy Gedeon. Magántulajdon.
13. NÁDLER RÓBERT: Parti sétány Abbaziában.
14. KUKÁN GÉZA: Áhítat.
15. illyefalvi LŐTE ÉVA: Ima a holdhoz. Gipsz.
16. BURGHARDT REZSŐ: Felhők.
17. KUKÁN GÉZA: Sóstay Horváth Etel. Magántulajdon.
18. BURGHARDT REZSŐ: Október végén.

19. MÁTRAI LAJOS: Napsütésben. Bronz.
20. KARLOVSZKY BERTALAN: Dr. Ripka Ferenc. Magántulajdon.
21. BÓDY KÁLMÁN: Scythiából. Bronz.
22. BOSZNAY ISTVÁN: Nyár.
23. SZÜLE PÉTER: Tamás Mihályné. Magántulajdon.
24. BOSZNAY ISTVÁN: Késő ősszel.
25. Z. TELEKI M.: Tanulmányfej. Gipsz.
26. SZABÓ DEZSŐ: Peonia csokor.
27. HÁRY GYULA: Verőcei parasztudvar.
28. MIHALOVITS MIKLÓS: Szenvedély.
29. VIDOVSZKY BÉLA: Fehér terem.
30. BENKHARDT ÁGOST: Modellek a kertben.
31. VIDOVSZKY BÉLA: Részlet a miniszterelnöki palotából.
32. MIHALOVITS MIKLÓS: Vampir.
33. HÁRY GYULA: A Halászbástya.
34. SZABÓ DEZSŐ: Rózsaszínruhás leányka.
35. CZENCZ JÁNOS: Merengés.
36. BURGHARDT REZSŐ: Őszi szántás.
37. MERÉSZ GYULA: Coreth grófné sz. Hodossy Marianne. Magántulajdon.
38. HORVÁTH BÉLA: A királyi vár a Gellérthegyről.
39. ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ: Cigányasszony gyermekével.

II. TEREM.

Olajfestmények. Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

40. SÁRDY BRUTUS: Eső előtt.
41. ARADI EDVI ILLÉS: Múzeumban.
42. TURY GYULA: Dr. Némethy Károly. Magántulajdon.

43. KÖVESDY GÉZA: Babpirgálók.
44. GYÖRFFY ISTVÁN: XIV-ik századbeli ház folyósója.
45. SZÜLE PÉTER: Búsuló. Magántulajdon.
46. GYÖRFFY ISTVÁN: Régi ház udvara.
47. KÖVESDY BÉLA: Olvad a hó.
48. NÁDLER RÓBERT: Ráthonyi Ákosné. Magántulajdon.
49. SÁRDY BRUTUS: Alsóörs.
50. ~~ARADI EDVI~~ ILLÉS: Interieur.
51. KATONA NÁNDOR: Esőben.
52. VIDOVSZKY BÉLA: Aratás a felvidéken.
53. ~~GAÁL FERE~~NC: A Margitsziget ősszel.
54. PROHÁSZKA JÓZSEF: Feketeruhás nő. Magántulajdon.
55. VIDOVSZKY BÉLA: Parkrészlet.
56. VIDOVSZKY BÉLA: Zagyvapart ősszel.
57. SZŐDY SZILÁRD: Ripka Ferenc. Bronz. Magántulajdon.
58. szengáli POOR LILI: Dr. Traeger Ernő vándordij. Bronz. Magántulajdon.
59. MÉRŐ ISTVÁN: Falún.
60. ROMEK ÁRPÁD: „1931."
61. SZABÓ DEZSŐ: A Gyilkos tó a Cohárd sziklával.
62. ~~DOLÁNYI BEN~~CZUR IDA: Őszi hangulat.
63. SZABÓ DEZSŐ: Gyergyói hegyek.
64. ~~HÁRY GYULA~~: Marksburg.
65. ~~HÁRY GYULA~~: Szászhermány Erdélyben.
66. KATONA NÁNDOR: A tó mélye.
67. ~~CZENCZ~~ JÁNOS: Pihenés.
68. ~~CZENCZ~~ JÁNOS: Akt.
69. SZLÁNYI LAJOS: Misefai házak.
70. ~~GAÁL FERE~~NC: Félakt.
71. SZLÁNYI LAJOS: Hóolvadás a Tátrában.

72. VISKI JÁNOS: Nehéz út.
73. HORVÁTH BÉLA: Téli hangulat a budai hegyekben.
74. SZÁNTHÓ MÁRIA: Akt-tanulmány.
75. SZLÁNYI LAJOS: A szolnoki határban.
76. SZLÁNYI LAJOS: Tavasz.
77. SZLÁNYI LAJOS: Tanya.
78. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Hazai virágok.
79. KRUSNYÁK KÁROLY: Bibliás asszony.
80. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Virágnyíláskor.
81. NÁDLER RÓBERT: Virágos kertben.
82. MERÉSZ GYULA: Parasztleány.
83. BARKÁSZ LAJOS: A hervadás pompája.
84. EÖLVEDI GACHAL JÓZSEF: Parasztleány.
85. NÁDLER RÓBERT: Országút a székelyföldön.
86. BENKHARDT ÁGOST: Csendélet fikusszal.
87. PROHÁSZKA JÓZSEF: özvegy dr. Remetey Károlyné. Magántulajdon.
88. HÁRY GYULA: Oroszlánkő.
89. DÓZSA FARKAS ANDRÁS: Női akt. Gipsz.
90. SCHROTTA FRIGYES: Ébredés. Gipsz.

III. TEREM.

Olajfestmények. Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

91. VIGH BERTALAN: Vikár Béla. Magántulajdon.
92. KLAMMER MARISKA: A Szent Rókus kápolna.
93. MÁNYAI JÓZSEF: Női arckép. Magántulajdon.
94. GY. TAKÁCH BÉLA: Hódolat.
95. VIGH BERTALAN: Zsuzsika. Magántulajdon.
96. ZALA GYÖRGY és ditrói SIKLÓDY LŐRINC: Ludwigh Gyula. Bronz. Magántulajdon.

97. HORVÁTH BÉLA: Őszi napsütés.
98. BRÜLL ALADÁR: Arckép. Magántulajdon.
99. TOLNAY ÁKOS: Tájkép.
100. SZABÓ BÉLA LEÓ: Rupprecht Alfonz. Magántulajdon.
101. ROMEK ÁRPÁD: Parasztkonyha.
102. BRÜLL ALADÁR: Női arckép. Magántulajdon.
103. THOMAS ANTAL: Tabán.
104. UDVARY PÁL: Vízhordás.

Szoborművek.

105. AMBRÓZY SÁNDOR: Női arcmás. Gipsz. Magántulajdon.
106. GOSZTONYI ALICE: Tanulmányfej. Bronz.
107. BÖDY KÁLMÁN: Önarcmás. Gipsz. Magántulajdon.
108. BETLEN GYULA. Pihenő leány. Márvány.
109. LUX ELEK: Dr. Némethy Károly. Gipsz. Magántulajdon.
110. DAMKÓ JÓZSEF: G. T. arcmása. Gipsz. Magántulajdon.
111. FARAGÓ ÁRPÁD: Leányka. Márvány.
112. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Tanulmány. Gipsz. Magántulajdon.
113. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Ujházy Sándorné. Gipsz. Magántulajdon.
114. SZAMOSI SOÓS VILMOS: V. B.-né. Gipsz. Magántulajdon.

Olajfestmények.

115. UDVARY PÁL: Palóc leányok.
116. BENKHARDT ÁGOST: Aranyliget.
117. MIKOLA ANDRÁS: Völgyben.

118. KUNFFY LAJOS: Öntöző leány.
119. KUNFFY LAJOS: Csendélet.
120. KUNFFY LAJOS: Szüret.
121. MIKOLA ANDRÁS: Falu széle.
122. BENKHARDT ÁGOST: Esti csend.
123. VARGA FERENC: Wlassits Géza. Gipsz. Magántulajdon.
124. GIMES LAJOS: Mátyás templom.
125. CSAPÓ JENŐ: Virágok az ablakban.
126. ROTTMANN MOZART: Női arckép. Magántulajdon.
127. CZENCZ JÁNOS: Erdő mélyén.
128. CSAPÓ JENŐ: Csendélet.

Szoborművek.

129. ANTAL KÁROLY: Tanulmányfej.
130. gaádi KAISER Lajos: Micu. Gipsz. Magántulajdon.
131. MARKUP BÉLA: Tarmai Kornélia. Márvány. Magántulajdon.
132. izbégi VILLÁM RÓZSA: Pihenő öreg. Gipsz.

IV. TEREM.

Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

133. illyefalvi LŐTE ÉVA: Dr. Lőte József. Gipsz. Magántulajdon.
134. AMRÓZY SÁNDOR: Fürdés után. Gipsz.
135. KALOTAY KREIPEL OTTÓ: Huszár. Gipsz.
136. MENYHÉRT ENDRE: Kútfigura. Gipsz.

137. HAMPEL KÁROLY: Önarcmás. Tanulmány Gipsz. Magántulajdon.
138. LUKÁCS IRÉN: Arcmás. Gipsz.
139. TOKODY GYULA: Tanulmányfej. Gipsz. Magántulajdon.
140. MORHARDT GYULA: Leányfej. Gipsz. Magántulajdon.
141. Z. TELEKY M.: Édes álom. Gipsz.
142. HOMONNAY JENŐ: Verebély Géza. Gipsz. Magántulajdon.
143. SÓVÁRY JÁNOS: Gaál Endre. Bronz.
144. KASZTNER LAJOS: kisfaludi Dr. Lipthay Pál. Gipsz. Magántulajdon.
145. KOVÁCS IMRE: Arcmás. Márvány. Magántulajdon.
146. HORVÁTH BÉLA: Síremlék. Gipsz.
147. BUZI BARNABÁS IMRE: Női akt. Gipsz.
148. N. HAICH ERZSÉBET: Merengő. Gipsz.
149. SOMLÓ SÁRI: „1919." Gipsz.
150. ditrói SIKLÓDY LŐRINC: A IV-ik Károly király emlékére állított Golgotha Tihanyban. Krisztus és a két lator alakja. Gipsz. Magánulajdon.
151. ditrói SIKLÓDY LŐRINC: A tihanyi Kálvária 14 stációs domborműve. Gipsz. Magántulajdon.
152. SZŰCS ISTVÁN: Nomád. Gipsz. Magántulajdon.
153. DÓZSA FARKAS ANDRÁS: Ülő nő. Gipsz.
154. FARKAS BÉLA: Vetkőző leány. Gipsz.
155. VISNYOVSZKY LAJOS: Arcmás. Márvány. Magántulajdon.
156. SÓVÁRY JÁNOS: Hajnalka. Márvány. Magántulajdon.
157. VASTAGH ÉVA: Számadó gulyás. Gipsz.
158. KASZAB KÁROLY: Özv. Z.-né. Gipsz. Magántulajdon.

159. MADARASSY WALTER: Trianon. Bronzérem.
160. RÓNAY KÁZMÉR: Arcmás. Bronz. Magántulajdon.

Az üvegszekrényben.

161. cs. SZAMOSSY IMRE: Vasárnap délután. Bronz.
162. CSERHALMI JENŐ: Új bor. Bronz.
163. NAGY KÁLMÁN: Gyermekfej Körtefa.
164. CSUCS FERENC: Férfi akt. Gipsz.
165. NAGY KÁLMÁN: Leányka akt. Körtefa.
166. MARTINELLI JENŐ: Andante. Bronz.
167. MAUGSCH GYULA: Komondor. Gipsz.
168. vitéz TÉCSY LÁSZLÓ: Érmek. Bronz. Magántulajdon.
169. MADARASSY WALTER: Krisztus sírbatétele. Bronz.
170. SZEGE SÁNDOR: Szent Erzsébet-érem. Gipsz.
171. ANDREJKA JÓZSEF: „Lenni, vagy nem lenni." Bronz.
172. LUX ELEK: Táncosnő. Bronz.
173. szentgáli POOR LILI: Dr. Gerlóczy Géza. Bronz. Magántulajdon.

174. NEMES GYÖRGY: Barátkozás. Gipsz.
175. CSILLAG ISTVÁN: Dr. Kiss Arnold. Bronz. Magántulajdon.
176. SINKÓ ANDRÁS: Gyerekfej. Tanulmány. Gipsz. Magántulajdon.
177. DUL LAJOS: Tanulmányfej. Gipsz.
178. DUL LAJOS: Gyermekfej. Gipsz.
179. ANDRÁSSY JÁNOS: Tanulmányfej. Gipsz. Magántulajdon.
180. TOKODY GYULA: „Kalapom szememre vágom." Bronz.

181. KOVÁCS PANNI: Tanulmányfej. Gipsz. Magántulajdon.
182. cs. SZAMOSSY IMRE: Kaszaverő. Bronz.
183. ~~HAJDU REZSŐ:~~ Arcmás. Gipsz. Magántulajdon.
184. KALOTAI KREIPEL OTTÓ: Népfölkelők. Gipsz.
185. NEMES GYÖRGY: Anya. Gipsz.
186. BELATINY HADZSY DUCI: Meditálás. Bronz.

A Képzőművészeti Társulat rendes tagjai tagilletménye gyanánt 1931 december 22-én, délután 5 órakor, a Műcsarnok tanácstermében kisorsolandó művek. (A szoborcsarnok baloldali falán):

AZ 1931. ÉVI TAVASZI ÉS ŐSZI KIÁLLITÁSBÓL:

~~BURGHADT~~ REZSŐ: A Balaton vihar előtt.
NÁDLER RÓBERT: Bicskei határ.
~~BARKÁSZ~~ LAJOS: Jancsi és Juliska.
~~BOSZNAY~~ ISTVÁN: A mikosdi kastély.
~~BENKHARDT~~ ÁGOST: Matyó menyecske.
GIMES LAJOS: Raguzai kikötő.
PÁLLYA CELESZTIN: Napkelte.
PÁLLYA CELESZTIN: Parasztszekér.
HÁRY GYULA: Az alcsuti kastély 1901-ben.
maróthi MAJOR JENŐ: Kora tavasz a Balatonon.
SZLÁNYI LAJOS: Faluvégi házak.
MIHALOVITS MIKLÓS: Menyecske cicával.
GYÖRFFY ISTVÁN: Régi templom belseje.
GAÁL FERENC: Városligeti részlet.
ROMEK ÁRPÁD: Édességek.
GY. TAKÁCH BÉLA: Topolyafák.
RÖKK KÁROLY: Meleg délután.
HESSKY IVÁN: Záporeső után.
NEOGRÁDY ANTAL: Virágzó liliomok.
PÁRIS ERZSI: Dombtetőn.
NAGY SÁNDOR: Meseillusztráció.

EDVI ILLÉS ALADÁR: Fészer.
BARÁNSKI E. LÁSZLÓ: A borvíz.
D. SIKLÓDY LŐRINC: Prédikáció közben.

E művek sora kiegészül azon műtárgyakkal, amelyeket a Képzőművészeti Társulat művásárló bizottsága ugyanezen célra megvásárolt 1931/32. évi téli kiállításunk anyagából.

*

A szoborcsarnok jobb és hátsó falán kiállíttattak azon műlapok, amelyek sorából a Képzőművészeti Társulat rendes tagjai, 1931. évi tagsági jegyük felmutatásával szabadon kiválaszthatják azt a műlapot, melyet ezévi tagilletményük gyanánt kapnak. E célból a számvevőségi irodához (előcsarnok jobbra) kell fordulni.

V. TEREM.

Olajfestmények. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

187. S. BORS KÁROLY: Tabán.
188. KAMPIS JÁNOS: Kállay Imre. Magántulajdon.
189. S. BORS KÁROLY: Halászok.
190. KONEK IDA: Csendélet.
191. BASILIDES SÁNDOR: Vontató hajók.
192. EDVI ILLÉS ALADÁRNÉ: Munkaközben.
193. MIKOLA ANDRÁS: Felsőbányai táj.
194. SZÁSZ ISTVÁN: Öregasszony.
195. IFJ. DÖRRE TIVADAR: Eső után.
196. KACZIÁNY ÖDÖN: Csendélet.
197. DÖBRÖCZÖNI KÁLMÁN: Hegedüs bácsi.

198. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: A Pascal-malom. Pasztel.
199. BRÜLL ALADÁR: Férfi arckép. Magántulajdon.
200. BURGHARDT JÓZSEF: Legelő.
201. GULYÁS JÁNOS: Szegény asszony ebédje.
202. GÁL JÁNOS: Párisi nyár.
203. SPOLARICH TH. LÁSZLÓ: Várakozás.
204. NEOGRÁDY ANTAL: A Mátrából.
205. KÖVÉR GYULA: Női arckép. Magántulajdon.
206. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Részlet a Római fürdőből. Pasztel.
207. DÖBRÖCZÖNI KÁLMÁN: Búsuló festő.
208. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MÁRIA: Magyar gádoros ház.
209. SZATMÁRI HORVÁTH KÁLMÁN: Nyárutó.
210. ISTOKOVICS KÁLMÁN: Leányfej.
211. ALBÁN ISTVÁN: Istállóban.

VI. TEREM.

Olajfestmények. Az eladó művek árai az ajtó mellett vannak kifüggesztve. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

212. VARGA FERENC: Látomás. Terracotta.
213. GY. SÁNDOR JÓZSEF: Chioggiai bárkák.
214. SZABÓ DEZSŐ: A nagyasszony.
215. GULYÁS SÁNDOR: Mező.
216. MIHALOVICS MIKLÓS: Ébredés.
217. GULYÁS SÁNDOR: Szénagyüjtés.
218. VIGH BERTALAN: Kecskeméthy Gyula. Magántulajdon.
219. CSALÁNY BÉLA: Mezőkövesdi utca.

220. MERÉSZ GYULA: Fürdő leány.
221. GAAL FERENC: Olaszországi utca.
222. BUDAI SÁNDOR: Z. Szabó Béláné és leánya. Magántulajdon.
223. GAAL FERENC: Városligeti részlet.
224. KRUSNYÁK KÁROLY: Férfi fej.
225. MULLER ÁGOSTA: A-moll sonata.
226. EÖLVEDI GACHAL JÓZSEF: Falurészlet.
227. EÖLVEDI GACHAL JÓZSEF: Puszták fia.
228. KÖVÉR GYULA: Nyári táj.
229. SZATMÁRI HORVÁTH KÁLMÁN: Rákospatak.
230. ROMEK ÁRPÁD: Virágos udvar.
231. EÖLVEDI GACHAL JÓZSEF: Anya gyermekével.
232. GIMES LAJOS: Tél a Zúgligetben.
233. HÜLLENKREMER ÖDÖN: A varrónő.
234. GY. SÁNDOR JÓZSEF: Piac.
235. HÜLLENKREMER ÖDÖN: Watteauruhás nő.
236. GULYÁS SÁNDOR: Elszámolás.
237. NAGY VILMOS: Gitáros leány.
238. GY. SÁNDOR JÓZSEF: Kisvárosi utca.

VII. TEREM.

Olajfestmények. Vízfestmények. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

239. SZABLYÁNÉ LOHWAG ERNESZTIN: Gyermekarckép. Magántulajdon.
240. ZOMBORY LAJOS: Elragadott kocsi.
241. WELLMANN RÓBERT: Arcképtanulmány. Pastel. Magántulajdon.
242. ZOMBORY LAJOS: Búcsusok Szolnokon.
243. GY. SÁNDOR JÓZSEF: Prága télen.

MARTINELLI Jenő szobrász

Honismeret, 1990.1.sz.

II. világháborús hősi emlékmű a szolnoki temetőben

1988-ban a sajtó szenzációs hírként közölte, hogy a Veszprém megyei Ugodon felállították a második világháború magyar áldozatainak első emlékművét. Ez az állítás némi korrekcióra szorul, ugyanis a szolnoki hősi temetőben már 1949 őszén elkészült egy második világháborús emlékmű, melynek létezéséről azonban kevesen tudnak.

A római katolikus temető nyugati részén lévő hősi temető története az I. világháborúig vezethető vissza. 1914–1918 között a szolnoki katonakórházakban elhunytakat, majd 1919-ben a román intervenciósok elleni harcban elesett vöröskatonákat, összesen 760 hősi halottat, itt helyezték végső nyugalomra. Az elesett vöröskatonák némelyikének sírtábláján ott állt: „A proletárdiktatúráért halt hősi halált." Ezeket a feliratokat az 1920-as évek elején eltávolították, csak a hősi halottak nevét hagyva meg.[1] Ugyancsak itt nyugszanak az 1914 és 1918 között meghalt orosz hadifoglyok is. Az orosz foglyok tiszteletére 1930-ban a szolnoki honvéd állomásparancsnokság emlékoszlopot állított. Az I. világháború alatt 61 olasz hadifoglyot is ide temettek, őket azonban 1934-ben az olasz követség exhumáltatta és hazaszállíttatta.[2]

A II. világháború idején 92 magyar, 1344 német és 2 román katonát temettek el a hősi temetőben. A németek közül legtöbben az 1944. június 2-i bombázáskor vesztették életüket a vasútállomásnál felállított fertőtlenítő barakkokban. Közülük csupán 112-nek a neve ismert. A többit nem tudták azonosítani.[3]

Az I. világháborús hősi halottak tiszteletére 1929-ben Martinelli Jenő szobrászművész hét kisebb emlékművet készített. A gúla alakú emlékoszlopok tetején turulmadár állott. A második világháború bombázásai ezeket az emlékműveket teljesen tönkretették.[4]

A világháború befejeződése után felvetődött a gondolat, hogy a szétrombolt emlékművek darabjaiból valamennyi itt eltemetett hősi halott tiszteletére emlékoszlopot kellene állítani. A hősi temető rendezését és az emlékmű felállítását a szolnoki 16. Honvédkiegészítő Parancsnokság anyagilag támogatta, de az ügy mellé állt Zsemlye Ferenc polgármester vezetésével a városi képviselő-testület is. Az új emlékmű tervrajzát a képviselő-testület megbízásából Kurucz Tibor városi műszaki tiszt készítette el és 1949. június 27-én terjesztette a polgármester elé. A rajzon az összetört 7 emlékmű darabjaiból kifaragott, 7 betonkockából álló obeliszk látható, melynek tetejére az egyik épségben maradt turulmadarat helyezték. Talapzatánál szűrös parasztember szobra van, aki az emlékoszlop elé koszorút tesz le.[5] Az ember nagyságúnál nagyobb fehér mészkő parasztfigura eredetileg a szolnoki Kossuth téren állt. Horthy István kormányzóhelyettes 1944-ben elkészült szobrának mellékalakja volt. A szoboregyüttest, Vastagh György szobrászművész munkáját, 1945 után szétbontották. Horthy István szobrát eltávolították, de a paraszt alakja a koszorúval 1949 nyaráig ott maradt a tér közepén, a városháza főbejáratával szemben.[6] 1949 augusztusában a polgármester utasítására Bagi Mátyás kőfaragómester a szobrot szakszerűen levéste a talapzatról és kiszállította a temetőbe.[7] Az ezt követő hetekben Kurucz Tibor tervének megfelelően az obeliszk is elkészült és talapzatához állították a magyar népet jelképező paraszt figuráját. Ünnepélyes felavatására azonban a kedvezőtlenné vált politikai légkör miatt nem kerülhetett sor.

Az emlékmű felállításának körülményeiről már a helybeliek sem tudnak. Semmilyen felirat nem utal arra, hogy egy olyan hősi emlékműről van szó, mely 1945 után az I. és II. világháború elesett magyar, német, olasz, orosz és román katonáinak és hadifoglyainak tiszteletére készült.

Sajnos az emberi tudatlanság a hősi temető sírjait sem kímélte. Az 1950-es évek végén a sírkövek cinkből készített névtábláit lefeszegették és a MÉH-telepen értékesítették. Kaposvári Gyula nyug. múzeumigazgató szerint hulladékgyűjtő úttörők, a római katolikus temető gondnoka szerint felnőttek követték el a súlyos kegyeletsértést. Mindenesetre elgondolkoztató, hogy a fémhulladékok átvételével

---

[1] Szolnok Megyei Levéltár (SzML) Szolnok Városi Tanács V. B. Igazg. Osztály ir. 823–1/1954.
[2] Uo.
[3] Uo.
[4] Uo.
[5] SzML, Szolnok polgármesterének iratai. 4149–2–1/1949.
[6] SzML, Szolnok polgármesterének iratai. 2050/1949.
[7] SzML, Szolnok polgármesterének iratai. 4149–2–1/1949.
[8] Az ismeretlenül eltemetettek fejkövein is volt névtábla, melyen csak ez szerepelt: „Ismeretlen". SzML, Szolnok Városi Tanács V. B. Igazg. Osztály iratai. 823–1/1954.
[9] Ugyancsak megtalálható a Szolnok Megyei Levéltárban a szolnoki szovjet hősi temetőben eltemetettek névsora. Szovjet katonákat a magyar, illetve német hősi temetőben nem hantoltak el, csupán az I. világháborús orosz hadifoglyok sírjai vannak itt.

télyt és Bartók Béla egykori lakóhelyét jelölő emléktáblát. Huszton fölmásztunk a vár „bús düledékeihez," s elmondtuk Kölcsey itt született veretes sorait.

Visk, Técső, Aknaszlatina egy-egy magyar nyelvsziget az ukrán és román települések gyűrűjében. A kazettás mennyezetű, faragott szószékű viski templomot Sari József asztalosmester, Técsőn a Kossuth-szobrot és a belváros nevezetességeit dr. Szöllősi Tibor orvos, az aknaszlatinai sóbányát pedig Zombori István nyugdíjas bányamester mutatta meg. Mindhárman kiváló helytörténészek, lokálpatrióták. (Szlatinán szeptemberben új magyar középiskola kezdte meg a működését, a kárpátaljai magyarok összefogásának eredményeként. Csoportunk számos történelmi és földrajzi falitérképet, könyvet, diafilmet, festményreprodukciót küldött az iskola fölszereléséhez, de ennek sokszorosára lenne szükségük. Bízom benne, hogy e sorok olvasói közül is sokan próbálnak segíteni. Címük: 295760 Szlatina 3. sz. középiskola. Szovjetunió)

Munkácson a Munkácsy Mihály szülőházának helyét jelölő emléktáblát, a Rákóczi-házat és a 15 éve tatarozás alatt álló hatalmas várat kerestük föl. A szolyvai autóbusz-pályaudvar egyik fájára koszorút akasztottunk, emlékezve a lebetonozott tér alatti tömegsírban nyugvó több száz (több ezer?) magyar és más nemzetiségű áldozatra, akik itt fagytak meg 1944/45 telén, amikor a sztálini önkény kényszermunkára hurcolta őket. A Vereckei-hágó és a beregvári kastélyszanatórium megtekintésével zártuk kirándulásunk első szakaszát, melyre elkísért Balla Gyula, Csap mellől származó magyarságkutató is, aki sok hasznos adattal egészítette ki az ismereteinket.

Segítené a kárpátaljai turizmust a vízumkényszer eltörlése, a határátlépés meggyorsítása; olcsó, kulturált szálláshelyek (pl. kempingek) létesítése és egy részletes (magyar nyelvű, térképekkel, fényképekkel és címjegyzékkel ellátott) útikalauz megjelentetése.

*

A Kárpátalján tapasztalt élénkség után lehangoló volt Csengersimánál a szinte kihalt román határ. A benzinkutas szerint valószínűleg mi voltunk az egyetlen magyarországi autóbusz, amelyik ezen a nyáron itt megkísérelte az átjutást. Napokon keresztül, több száz kilométert megtéve, Észak-Erdélyben egyetlen magyar rendszámú autóbusszal sem találkoztunk, s személyautóval is csak néhánnyal. Kétségtelen, hogy a román állampolgárok teljesen ki vannak szolgáltatva, de az útlevél sok kellemetlenségtől megvéd és segít a beszerzésben is. A román törvényeket is betartva valószínűleg csak a határon kerülünk kapcsolatba a hatóságokkal. Az néha megalázó ugyan, de elviselhető. A civil társadalom pedig (a románok többsége is) segítőkészséggel fogadja a magyar turistákat.

Szatmárnémetiben a püspöki székesegyházat, a Vécsey-házat, melyben aláírták az 1711-es szatmári békét és a színházat néztük meg. Kuruc-nótákat énekelve haladtunk át a majtényi síkon, a fegyverletételre emlékezve. Nagykárolyban a székesegyház, a Károlyi-kastély, az egykori piarista gimnázium (ahol Révai Miklós tanított és Ady Endre tanult valaha), a régi megyeháza (Kölcsey Ferenc jegyzőségének színhelye) és Kaffka Margit szülőháza adott lehetőséget egy-egy rövid megemlékezésre.

Érmindszenten (most Ady Endre a falucska neve) Ady Endre szülőházát, szobrát és emlékmúzeumát kerestük fel. Sződemeteren szomorúan tapasztaltuk, hogy Kölcsey Ferenc szülőházának üveges verandáján már nem látható az itt közölt fényképen szereplő emléktábla. (A felvételt kb. tíz évvel ezelőtt készítettem.)

Ákos Árpád-házi királyaink idejében épült hatalmas templomát a századfordulón szépen helyrehozták, de látogatóinak száma megcsappant. Zilah belvárosát is teljesen átépítették, de a magas tömbházak között is magára vonja a figyelmet Fadrusz János gyönyörű Wesselényi Miklós-szobra. A gimnáziumba nem nyertünk bebocsátást, így a kapualjban voltunk kénytelenek idézni Ady Endre „üzenet egykori iskolámba" című versét.

Kolozsvárott tavaly is járt ez a csoport, ezért csak rövid sétát tettünk a belvárosban, s egy felejthetetlen órát töltöttünk Beke György íróval, aki a moldvai csángókról, a bukaresti magyarokról és a több kötetben leírt erdélyi barangolásairól beszélt meghatóan. Szamosújváron megnéztük Szervátiusz Tibor táncoló lányokat ábrázoló kedves bronz szökőkútját és Rózsa Sándor egykori börtönét (kívülről). Széken Nagy Mihály lelkipásztor mutatta be a gyönyörű kézimunkákkal díszített református templomot és beszélt a tatárok pusztításáról, a Bertalan-napi megemlékezésekről, a széki táncokról, a táncházmozgalomról, a csodálatosan gazdag széki varrottasokról, népviseletről. Örömmel újságolta, hogy mennyire megnövekedett a japánok érdeklődése az erdélyi magyar népi kultúra (elsősorban a zene és a táncok) iránt. Azt viszont szomorúan jegyezte meg, hogy ebben az évben augusztus elejéig több japán turista kereste föl a széki templomot, mint magyarországi. Magánházakba is betértünk. Alig tudtunk „elszabadulni" a sok szép látvány és barátságos fogadtatás miatt.

Désen a magas tornyú református templomot, Nagybányán a belvárost néztük meg. Végül Koltón a Teleki-kastélyban a gazdag Petőfi-emlékkiállítást és a híres somfát kerestük fel, amely alatt a hagyomány szerint a nászúton levő költő 28 versét írta, többek között a Szeptember végén-t is.

Valamennyi templomi és múzeumi emlékkönyvben elkeseredve láttuk, hogy mennyire meggyérült a magyar látogatók aláírása. Erdélyi testvéreink nem jöhetnek. Ha mi sem megyünk, annak beláthatatlan következményei lehetnek. Induljon útnak mindenki, aki csak teheti! Nem csupán gyógyszerekre, élelmiszerekre van most szükség, hanem legalább annyira kell az elszigeteltséget oldó baráti biztatás, a kézszorítás is.

Dr. Kálmán Attila

megbízott személyek nem törődtek a körülbelül 2000 lap[8] feliratával és eredetével, amikor súly szerinti értékben felvásárolták a cinklemezeket. A feliratokat egyébként a hősi temetőre vonatkozó iratok alapján pótolni lehetne. A Szolnok Megyei Levéltárban a parcellákról készült eredeti jegyzékek megtalálhatók.[9]

Ugyancsak szükséges lenne az 1949-ben felállított emlékmű felirat elhelyezése. Annál is inkább sürgető feladat ez, mivel kósza hírek szerint némely lakóterületi közösségek a szoborra, mint „búsuló juhász" alakjára igényt tartanak, és közterületen szeretnék felállítani.

Dr. Cseh Géza

Nagycsepely a múltjára emlékezik

Nagycsepely Balatonszárszótól délre, 10 km-re fekszik a somogyi dombok között. Termőtalaja jó, erdők övezik, magasabb részeiről látni lehet a Balatont is. A községben avargyűrűk maradványai találhatók, szántás idején mindenfelé római kori emlékek fordulnak ki a földből. A műemlék jellegű református templom középkori kolostori kápolna romjaira épült.

A község azonban sok más községgel együtt elanyátlanodott. Megszűnt a helyi tanács, a termelőszövetkezeti iroda, az iskola. Maradt az italbolt, a „kultúrház" és a templomok. A felsős iskolásokat Szárszóra, a kisebbeket Kötcsére viszi a busz, az iskola elvégzése után a fiatalok szinte kivétel nélkül elkerülnek a faluból. A munkaképes felnőtteket minden reggel 4–5 busz hordja a környékre dolgozni, de a község lakosságának java része nyugdíjasokból áll. Akik a faluban megüresedő házakat megveszik, azok is főként nyugdíjasok s inkább csak nyaralni jönnek ide. A leépülésre talán legjellemzőbb, hogy két

Martinelli Jenő

orvk. repr.

Lex MagyTárs

50. tábl.

Neue Folge. I. Band.

Die Stadt Halle und der Saalkreis

bearbeitet von

Gustav Schönermark,
Architekt.

VII. Lieferung. Preis 1,50 Mark.

Halle a. d. S.
Verlag von Otto Hendel.
1885.

Martinelli Jenő

Szefeltlex. 261. l.

Bőélet. arch.
n. o. 835. l.

Martinelli Ilnö

szobrász

budakeszi hösi-

emlék (bronz

szobor)

Szabó Pestom

I. k. 3. körzet

54. l.

hogy a Szürebb körü Bizott-
mánynak a 3000 frtból 500 frt
~~[illegible]~~ rendelkezésre; miért is
felkéretni határoztatik a fővárosi
tekintetes tanácsa, miképp a
III-ik kerületi régészeti ásatásoknak
folyó évben való folytatására
közgülésileg megszavazott 3000
frtból 500 frtot a III-ik ker. elöl-
járóságnak kintalványozni, s
ezen elöljáróságot utasitani
szivesk edjék, hogy a kiküldött
Bizottmány tagjainak a
bizottmányi elnök ur által
áttamazott nyugtáira, ezen
500 frtból az előzetes vizsgá-
lat és turzás folyamán
felmerülendő költségeket eset-
ral-esetre fizesse ki. –
Itt határozottan megjegyzettetik

gálta
kívül
házi
nary

Állan

gélik
házi
mány
ciája
Közé
műtö
tanul
a Bi

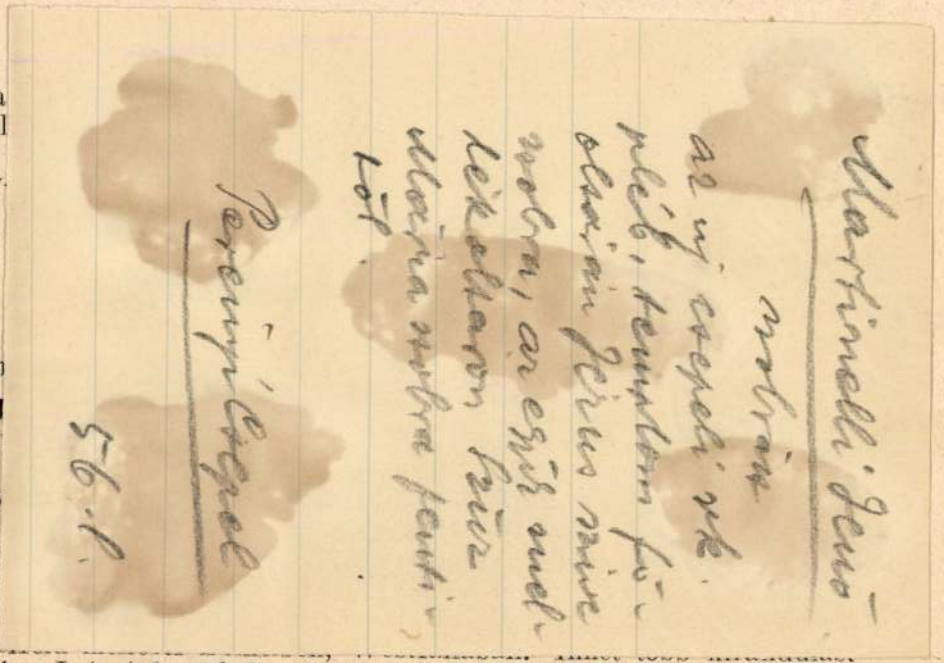

tett, így Leipzigbe, ahol a Gustav Adolf Verein által a külföldi diasporalelkészek számára tartott gyűlésen, majd ugyanezen egyesületnek

magyar történetírók munkásságának feldolgozásához. Főképen Velencében, Páduában, Rómában és Bolognában folytatott kutatásokat, amelyek során többek között egy eddig ismeretlen magyar tárgyú olasz tragédiára akadt, amely Izabella királynéról szól. Érdekes adatokat talált a bolognai magyar tanulók szerepéről és életéről. Velencében és Páduában végzett kutatásai során Forgách Ferenc és Istvánffy Miklós ottani szereplésére vonatkozó adatokat talált.

Dr. Murarik Antal (1913, Budapest, róm. kat.), kir. bírósági joggyakornok, Budapestről, jogtörténeti tanulmányokat folytatott (Eckhart Ferenc professzor) Prágában dr. Jan Kapras és dr. Theodor Saturnik egyetemi jogtörténész professzorok cseh, középeurópai és szláv történeti szemináriumaiban, valamint dr. Šachmatov Mistislav emigráns orosz jogtörténész professzor gyüjteményében és a prágai közkönyvtárakban. Feldolgozta a szlovák és cseh nyelvű magyar jogtörténeti irodalmat, s eredményeiről a Századokban számol be. A cseh jogtörténeti szemináriumban a magyar jogtörténeti irodalomról nyujtott áttekintő képet s e kérdésről a prágai cseh jogi kar felkérésére rendszeres cikkekben számolt be a szeminárium folyóiratában. Szláv adatokat gyüjtött nagyobbterjedelmű, sajtó alatt lévő magánjogtörténeti munkájához. Többször meglátogatta a pozsonyi egyetemet, ahol Rauscher és Horna jogtörténész professzorokkal való megismerkedése a budapesti jogi karral való kiadványcserét eredményezte. Két és fél hónapot

Martinelli Jenő

képes mell 1925 okt. 1.

Zirc nagyközség 64 hősi halottjának emlékszobra, amelyet most leplezték le. (Martinelli Jenő szobrász alkotása.)

gandó.)

Martinelli Jenő

az alábbi kápolna oromzatán levő Szent Anna és Szent Joachim szobrokat fenti muntázta. Köbe faragta a Fischer tésvérek kőfaragó műhely.

Schoen Arnold dr.

A kőbányai Segítő Szűz Mária - kápolna - Magyar Főváros 1939.

20. II. 6 l.

MDK

Martinelli, Eugenio = Martinelli Jenő

Asbóth Sándor levele, Pápa, 1949. IX.29.

Martinelli Jenő febr. 28.
Magyarság képes mell. 1937. [illegible].

HAJNAL
Martinelli Jenő müve

KÖNYVKERESKEDÉS **MAGYAR JENŐ** ANTIQUARIUM

BUDAPEST, IV., MÚZEUM-KÖRÚT 31

:-: LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁS :-:

Postatakarékp. csekksz.: 33.269. Folyószámla a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank Múzeum-körúti fiókjánál.

TELEFON: 88-3-64.

VI/p.214.

Nagyságos

dr. Szentiványi G

B.vásárlása folyóiratok

Ki

Martinelli Jenő

RNOK TÉLI TÁRLATA

(Harmadik közlés)

Martinelli Jenő. „Haláltánc"

Magyarság képes mell. 1937 febr. 7.

jezései. Semmi rajztanításban sem részesültek, semmire sem figyelmeztették őket és hogy az első próbálkozásnál sem állott mellettük tanító, aki kezüket vezette, vagy ízlésüket irányította volna. Talán azt mondhatnók, hogy szükségképen tudják magukat kifejezni? Ez a definíció megközelíti a valóságot, de a teljes valóság még sem ez.

Ha megkérdezzük a leánykákat, mi késztette őket az ilyen munkákra, megkapjuk a helyes választ: örömet akartam vele szerezni a barátomnak Máriának, Évának, Ráchelnek vagy egy másik kis leánynak. Szeretet szülte ezeket a rajzokat, arra vannak szánva, hogy valakit megörvendeztessenek. — Mi egyebet is adhatnának, pénzük nincsen és így segítő pajtásul szegődött az értelem a jó akarathoz. Minden gyermekben szunnyad valamelyes színérzék. Adjunk csak festékes dobozt kis gyermeknek a kezébe és be fog vele pingálni mindent, ami a keze ügyébe esik. De a sárközi gyerekek még festéket sem ösmernek és csak a tapasztalat tanította meg őket arra, hogy ha színes papirt vízbe mártanak, a víz színes lesz tanítják, hogy ha tollat tentába, a fekete folyadékba m vele, úgy okoskodnak, hogy evvel a színes tentával és Tiszta vízbe mártják tehát a színes papirost és tollal r toll kéznél és akkor úgy segítenek magukon, hogy heg és azt mártogatják a tentába és evvel rajzolnak. Egysz és csak gyermek fantáziája találhatott fel ilyen kifejezé

Martinelli Jenő

Martinelli Jenő: Zsuzsanna"

Magyarok Rómában 1938. okt. 23.

Martinelli Jenő

Képzőművészet
1928. 7. 17.

MARTINELLI JENŐ: TANULMÁNYFEJ

A MŰ

PORCEI

IRTA S

Porcellán! Misztikus szó manapság is aminthogy az volt évszázadokon keresztül. tikus szó, mert egyfelől vagóntételekben á a piacon, másfelől egyes darabokat ara mérnek fel. Pedig porcellán az egyik és p lán a másik. Ó mily boldog, aki kiismeri a porcellánban!

Martinelli

M. 5. *Jenő*, szobrász, * Budapest 1886 okt. 3. A bpesti mintarajziskolában Loránfinál és Radnainál tanult, azután Párizsban és Rómában volt. 1911. állított ki először a Műcsarnokban. 1921. az állami díjat, 1923. a Halmos Izor-kisplasztikai díjat nyerte. Realisztikus akt- és arcképszobrokat készít. Hiúság c. bronz női aktszobrocskája és Női fej c. fehér márvány szoborműve a Szépművészeti Múzeumban, több műve a fővárosi, egy a newyorki múzeumban van. Tőle való Apáczai Cseri János emlékműve a szegedi Pantheonban.

E. G. II. 90 l

Gobl Ödön I. 232

1904. IX. 15.

Magyaróvar.

Felnémet kéziratok (673/1904.)

MARTINELLI JENŐ

szül. Bpesten, 1886. Itt, Párisban és Rómában végezte művészeti tanulmányait. Résztvett a hollandiai (1920), a velencei (1922), a barcelonai (1929), az amerikai (1930) és a monzai (1930) reprezentatív kiállításokon. Hiúság című szobrával 1921-ben az állami díjat, Táncosnőjével (1923) és Visio c. munkájával (1929) pedig két ízben nyerte el a Halmos Izor díjat. 1930-ban a monzai kiállításon Diplome d'Honneur-t kapott. Számos hősi emlékművet (Jászladány, Zirc, Budakeszi stb.) és emléktáblát készített. Ilyenek: Arany János (Bpest), Vitkovits, a szegedi Pantheon számára készült Apácai Cseri János emléktábla stb. Elkészítette továbbá a mohácsi Ismeretlen katona emlékművét, a mohácsi vész alkalmával elesett lengyel katonák emlékművét, továbbá a mohácsi Ország, Vármegye és Város irredenta zászlótartóit. A bpesti hősi temetőben lévő 1848-as honvédemlék szintén M. műve. Több alkotása van a Szépművészeti és a Fővárosi múzeum birtokában.

MARTINELLI EUGENIO

nato a Budapest nel 1886. Svolse i suoi studi qui, a Parigi ed a Roma, Particìpò alle esposizioni rapperesentative di Olanda (1920), Venezia (1922), Barcellona (1929), d'America (1930), e di Monza (1930). Con la sua statua intitolata „Vanità" nel 1921 vinse il premio dello Stato, con la sua „Danzatrice" (1923) e con „Visione" (1929) vinse due volte il premio di Isidoro Halmos. Nel 1930 all'Esposizione di Monza il Diploma d'onore. Ha eseguito numerosi monumenti ai Caduti (Jászladány, Zircz, Budakeszi, ecc.) e numerose lapidi, come quella di Giovanni Arany, uno dei più grandi poeti epici della letteratura ungherese, a Budapest, di Vitkovics, di Giovanni Apáczai Cseri nel Pantheon di Szeged, nonchè il Monumento al Milite Ignoto di Mohács, il Monumento ai Caduti polacchi della battaglia di Mohács, nonchè gli stendardi irredentistici nazionale, provinciale e cittadino a Mohács stessa, nonchè nel Cimitero di Budapest il monumento all'Honvéd del 1848. Molte sue opere sono in possesso del Museo di Belle Arti e di quello Municipale di Budapest.

IDEI TANULSÁGOK – IMMÁR JÖVŐRE

Tóstrandon vidám volt a vásár

Salgótarján. Néhány napja, hogy bezárt a IV. Tóstrandi Vidám Vásár, de – miközben folyik a gazdasági számvetés – már elkezdődött a készülődés a következő ilyen rendezvényre. Megelőzve a rendezők mérlegkészítését, Ercsényi Ferenc alpolgármestert, az egyik fő szervezőt arra kértük, foglalja össze az olvasók számára az eredményeket és a legfontosabb tapasztalatokat.

A színpadi műsorok sok nézőt vonzottak

Megtudtuk, hogy a korábbi vásárokat rendező stáb lényegében adott volt, s lelkesen szervezte az idei vásárt. A lelkesedés azonban nem pótolja a pénzt, ami miatt sem a kulturális, sem a sportkínálatban nem lehetett jelentős minőségi előrelépéssel számolni. Véleménye szerint azonban mind a két terület programkínálata színvonalas, jó volt. Még akkor is, ha rajtuk kívül álló okok miatt elmaradtak rendezvények.

Bizonyára sokan megerősítik Ercsényi Ferenc véleményét, hogy a vásár résztvevői igényesebben jelentek meg, a vendéglátás kifejezetten családias volt, s az árakra sem lehetett különösebb panasz. Az viszont tény, hogy a jövőben például másképpen kell megoldani a lengyelpiac működését a vásár időtartamára.

Az alpolgármester azt sem hallgatta el, hogy voltak azért olyan gondok, amelyeket a jövőben meg kell oldani. Az egyik ilyen a tisztaság. Különösen a műanyag poharak okoztak galibát, mert nem volt elegendő szeméttartó a befogadásukra. S noha forgalmi akadályok nem keletkeztek, de a tömeg be- és elvezetése, mozgatása időnként nehézkesen ment.

A megoldásban a Volán segített a buszjáratok sűrítésével, és nagy szerepet vállaltak a rendőrök, akiknek nem csak ez köszönhető, hanem az is, hogy a bűnözőket „szóhoz sem hagyták jutni". Igaz, a látogatók is vették a lapot, és kulturáltan viselkedtek. Szerencsére a mentősökre sem volt szükség egy-két kivételtől eltekintve. Az viszont tény, hogy az állandó jelenlétük fontos.

A következő vásár szervezői ugyancsak gondban lesznek, hiszen már most igazolódott, hogy kicsi a vásár helye. Szerencsére mind több a kiállító, évről évre gyarapodik a kempingtalálkozó létszáma. Az országos kempingtalálkozó szerves része immár a vásárnak, ezzel tehát számolni kell a jövőben is.

Végül megtudtuk, hogy az alpolgármesternek személy szerint a legjobban tetszett *Zsurzs Katiék* gyermekműsora, a labdarúgó-mérkőzések és az íjjászbemutató, s nagyon ízlettek a hideg sörök. Gyengének ítélte meg a tűzijáték első részét. Véleménye szerint ez a vidám vásár két nagyon kellemesen eltöltött napot jelentett mindenkinek, s csak az rontott rajta, aki akart.

P. A.

Derűs perceket szerzett a nézőknek a bikagolás

SOKKAL GAZDAGABBAK A DÁNOK, MÉGIS TAKARÉKOSABBAN ÉLNEK

A felfedezés örömét hozza meg a diáknak

Fazekas György salgótarjáni történelem-földrajz szakos tanár alig több mint egy esztendő leforgása alatt kétszer is járt Dániában tanulmányúton. Ez annak köszönhető, hogy aktívan bekapcsolódott a népfőiskolai mozgalomba. A Nógrád Megyei Sréter Ferenc Népfőiskolai Egyesület – a megyei művelődési központtal – tanfolyamot szervezett a falusi turizmus témakörében. A Borbély Lajos Műszaki Középiskola tanárának nem volt ismeretlen a népfőiskola, hiszen korábban négy évig Sárospatakon tanított, ahol mély gyökerei vannak a mozgalomnak.

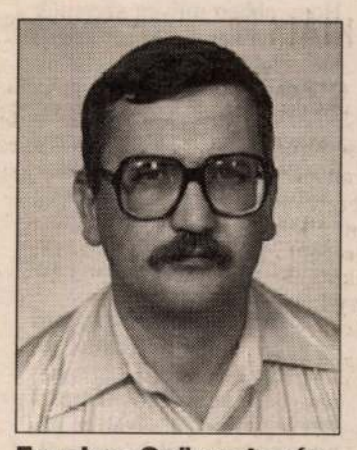

Fazekas György tanár

– Tavaly májusban jártam először az északi országban. Az AMU Center felnőttképzési tanfolyama egyhónapos volt – emlékezik Fazekas György. – Olyan jó tapasztalatokat szereztem, hogy akkor elhatároztam, ide visszatérek. Magam sem gondoltam, hogy reményeim ilyen gyorsan valóra válnak.

Már az óvodában tanítják

A második tanulmányút január 5-től április végéig tartott. Tizenöt magyar utazhatott a hétszáz lakosú Vellingbe, a Mezőföld Népfőiskolai Társaság, a Demokráciáért európai alapítvány és a Vestjylland Népfőiskola jóvoltából.

A testedzés is hozzátartozott a tanfolyamhoz

– Csoportunkban mindenkinek megvolt a kiemelt területe. Nekem – mint tanárnak – az oktatási rendszer, ezen belül a felnőttoktatás. Az ősszel már szeretném egy itthoni tanfolyamon hasznosítani az ott tanultakat.

– Mi jelentette önnek a legnagyobb élményt?

– Nehéz választani a sok közül. De ha kell, kiemelném azt a korszerű, kulturált szemléletet, ami az embernek a környezethez való viszonyát jellemzi. Már az óvodás korban elkezdődik a környezet szeretetére és tiszteletére való nevelés, és tart addig, amíg a magáénak nem érzi az ember.

– Mint tanár, mit ültetne át feltétlenül a magyar viszonyokra?

– Roppant tetszett, hogy az oktatás középpontjában nem a tantárgy áll, hanem a diák, a személyiség. Ő a főszereplő. Az új anyag feldolgozása nem úgy történik, mint nálunk. Itt a tanár felveti a problémát a megtanulandó anyaggal kapcsolatosan, és azt beszélik meg a gyerekek, akik korábbi ismereteiket felhasználva ötleteznek, hozzáteszik a maguk gondolatát. A tanár irányítja a beszélgetést, a kollektív tudásra építve.

– Bizonyára adódtak nyelvi problémái...

– Angolul elég jól elboldogultam. S mivel a dánt nem beszélem, főleg nyelvórákat látogattam. Nagyon tetszett, hogy az általános iskola ötödik osztályáig – ők is hatéves korban kezdik az iskolát – idegen nyelvet nem tanítanak. Addig az anyanyelvet kell tisztességesen megtanulni. Az ötödikben aztán választ a gyerek. A többség az angol, de sokan a francia mellett döntenek. A tízezer lakosú városokban pedig mindenütt választható az orosz nyelv is. Előírás, hogy az ötödik osztály végére nyolcszáz szót kell tudni, és minimális nyelvtant, a jelen és a múlt idő használatát. Hogyan éri el ezt az eredményt a tanár? Teljesen rá van bízva, bármilyen módszer alkalmazható. Mi ennek a rendszernek az eredménye? A hetedikes diákok már folyékonyan beszélik az idegen nyelvet. A személyiség középpontba állítása azt eredményezi, hogy a dán gyerekek – következésképpen a fiatalok és felnőttek – talpraesettebbek, jobban fejezik ki magukat, jobban alkalmazkodnak a helyzetekhez, mint mi. Persze igaz ugyanakkor, hogy a tárgyi tudásuk alatta marad a miénknek. Tehát a két szisztémát kell összehangolni.

Nyíltak és segítőkészek

– Milyenek a dán emberek? Megtalálta velük a kellő, a kívánatos hangot?

– Rendkívül nyíltak, könnyű velük barátságot kötni. Segítőkészek. De fölöslegesen nem pátyolgatják az embert. Ha látják, hogy már eligazodik, magára hagyják. Gazdag ország, a miénknél háromszor annyi az évi nemzeti jövedelme. Mégis nálunknál szerényebben, takarékosabban élnek. Nem dobálják el például a kenyeret. A népfőiskolai konyhán hulladék nem volt. Ez jellemző a háztartásokra is. A kacatokhoz, az anyagi javakhoz nem ragaszkodnak úgy, mint mi. És kifelé sem mutatják gazdagságukat. Nem hivalkodóak. Nem biztos, hogy a legjobban öltözött emberek a leggazdagabbak.

– Hol fogja hasznosítani ezeket a sokszínű, gazdag tapasztalatokat?

– Elsősorban a mindennapi munkában. Jelenleg egy személyiségközpontú osztályfőnöki nevelési programon dolgozom, első évfolyamos középiskolák számára. Az ellesett módszereket hasznosítani tudom szaktárgyaim tanításában. Igyekszem minél kevesebb időt elvonni a diákjaimtól, és megadni nekik a felfedezés örömét.

Korán önállósodnak a fiatalok

– Beszélgetésünk végén kérem, ossza meg velünk egyik kedvezőtlen tapasztalatát is. Talán ott sem fenékig tejföl minden. . .

– Természetesen nem problémamentes az ottani társadalom sem. Nagy gondot jelent a családok korai felbomlása. Sok a válás, a gyerekét egyedül nevelő nő, férfi. A fiatalok korán kirepülnek a családi házból, önálló életet kezdenek. Ezt az általános iskola tizedik osztályának befejezése után teszik. A törvény szerint állampolgári jogon jár egy olyan minimális szociális támogatás, amiből az ifjú fenn tud tartani egy lakást, elláthatja magát. Következménye, hogy a családi kapcsolatok megszakadnak, ritkán találkozik a gyerek a szülőkkel, nagyszüleivel, elveszíti a tradíciókat. Ezért náluk ismeretlen a hagyományőrzés. Amikor néptáncokat mutattunk be, csak csodálkoztak: fiatalok és ennyire ismerik! A dánok ma már látják és érzik rendszerük problémáját, éppen ezért igyekeznek is tenni a javításáért.

(ok)

Salgótarján és környéke

RÖVIDEN

SALGÓTARJÁN. A Nógrádi Történeti Múzeumban Rajzmester címmel képzőművészeti kiállítást nyitottak az eddigi rajzbiennálék legjobb darabjaiból. Az érdeklődők 57 művet láthatnak, többek között olyan neves művészektől, mint *Banga Ferenc, Bálványos Huba, Lóránt János,* a megyeiek közül: *Földi Péter, Czinke Ferenc.* A november 30-ig nyitva tartó kiállítást *Peák Ildikó* művészettörténész rendezte.

VIZSLÁS. Az általános iskola elmúlt tanévének tapasztalait értekelte csütörtökön a képviselő-testület. Ugyanakkor számba vették az idén belépő negyedik osztállyal kapcsolatos teendőket is. Az új osztály másfél millió forintjába került az önkormányzatnak, hiszen tantermet kellett kialakítaniuk, amit be is bútoroztak a szeptemberi kezdésre. Az oktatási törvény alapján meglett volna a lehetőség a hatosztályos iskola működtetésére, de anyagi fedezet hiányában erre most nem kerülhet sor.

SALGÓTARJÁN. Debrecenben, a Magyar Tudományos Akadémia területi székházában szeptember 1-3-a között rendezik meg az első országos, a jelenkor története konferenciát. Címe: Hatalom és társadalom a XX. századi magyar történelemben. A rangos előadók sorában egy Nógrád megyei is található: *dr. Horváth István*, a salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzeum igazgatója. Tervezett előadása a Nógrádban 1920 és 1938 között élt szlovákok életével foglalkozik.

Az oldalt szerkesztette:
Sulyok László
Hétfői lapszámunkban:
Balassagyarmat és környéke

Startra kész az alapítványi középiskola, ahol kötetlenebb az órarend

SALGÓTARJÁN. Szeptember 12-én kezdődik az első évfolyam első tanéve a salgótarjáni ILS nyelviskola J.L.Segull alapítványi középiskolájában. Három szakon – idegen nyelvű menedzserasszisztens, idegen nyelvű titkár-ügyintéző és au pair – indul az oktatás. A közeli tanévkezdés alkalmából beszélgettünk Körmendi Évával, az iskola igazgatónőjével.

– A közelmúltban elég különleges módon, négy turnusban, háromnapos táborozás keretében zajlottak le az iskola felvételi vizsgái. Az ottani csoportfoglalkozásokon négy megfigyelő pontozta a diákok teljesítményét. Milyen szempontok szerint történt ez a pontozás?

– A kommunikációs készséget, a tűrőképességet, a csapatmunkában való részvételt és hasonló képességek felmérését szolgálta ez a tréning.

– Mit kellett teljesíteni ahhoz, hogy valaki jó, illetve rossz pontot kapjon?

– Érdekes módon látszólag ez volt a legkönnyebb tréning, de ennek volt a legnagyobb pontértéke. Ha valaki, mondjuk, kibírt másfél órát úgy, hogy nem szólalt meg, nem vett részt a vitában, közömbös maradt, vagy ha állandóan beszélt és mindig ő akart a középpontban lenni, egyaránt kevés pontot kapott. Ez azt jelenti, hogy az előbbiből hiányzik az ellentmondás természetes reakciója, az utóbbi viszont lehet, hogy egyénileg nagy tempóban tudna haladni, a csoportmunka azonban nem igazán neki való. Ha viszont valaki csendben volt, de az alkalmas pillanatban közbeszólt, és elmondta a véleményét, akkor az azt jelenti, hogy figyelt, és be tudott kapcsolódni a munkába, ami nem volt részéről rossz teljesítmény.

Körmendi Éva: Az alapítványi iskolában az inverz tandíjnak az a lényege, hogy ingyen lehet tanulni, de hiányozni nem

– Bizonyára sokakat érdekel, hogy milyen lesz a bekerült diákok órarendje. Mit hallhatnánk erről most?

– Tantárgyblokkok lesznek és különböző műveltségi elemek, nem pedig tantárgyak. Például ilyen tantárgyblokk lesz a nyelvi, amely a kommunikációt fejleszti. Az informatika és számítástechnikai blokk annyiban kapcsolódik a nyelvhez, hogy funkcionálisan használja az ott megtanultakat. A harmadik blokk pedig a szakmai, amelynek keretében szakirányától függően sajátítanak el a diákok különböző ismereteket. Az órarend ilyen módon nem lesz olyan kötött, mint más iskolákban, hiszen a diák szinte maga állítja össze.

– Úgy tudom, hogy meglehetősen egyedülálló módszert dolgoztak ki a hiányzások megszüntetésére. Vajon mi a lényege?

– Ez az úgynevezett inverz tandíj, amelynek az a sajátossága, hogy tanulni lehet ingyen, de hiányozni nem. Ennek már elkészült a szabályzata is, ami tulajdonképpen arról szól, hogy az igazolatlanul elmulasztott órákat ki kell fizetnie a diáknak, hiszen ezzel nem csak ő marad le a tananyaggal, hanem a csoport munkáját is hátráltatja.

– Összefoglalná röviden a tanítási módszerük lényegét?

– Az egész módszer a csoportmunkára alapul, hiszen az életben tíz foglalkozásból kilenc olyan, ahol együtt kell működni valakivel. Tehát gyakorlatilag, függetlenül attól, hogy milyen szakról vagy szakmáról van szó, meg kell tanulnia mindenkinek együttműködni, kompromisszumokat kötni. Fontos, hogy oda tudjon figyelni a másikra, beszélgetni tudjon vele, vitatkozni tudjon, és ha olykor az a másik padlón van, tudjon segíteni a talpra állásban. Ne úgy gondolkodjanak a diákok, hogy délelőtt nem tanulok semmit, mert iskolában vagyok, és majd este, ha lesz időm, akkor tanulok, hanem a délelőttöt tanulásra szánom, ráadásul úgy, hogy közben jól is érzem magam, mert egy csoportban vagyok, ahol kellemes tanulni. Tulajdonképpen – ahogyan ma mondani szokták – erről szól az egész iskola.

Nagy Krisztina

Martinelli János szobrán

A kárpótlási jegyek mélyrepülése

Nehéz megítélni, s főleg tetten érni, mi idézi elő a kárpótlási jegyeknél bekövetkezett mélyrepülést, a soha nem látott mélypontra való árfolyamsüllyedést.

A szakemberek szerint ez a folyamat azzal kezdődött, hogy a földárveréseken a törvényben aranykoronánként előírt ezer forint kikiáltási árat megfelezték. A további értékcsökkenést sokan a tőzsdére való bevezetéssel indokolják, mondván, mint értékpapírnak az értéke, az ottani játékszabályoknak megfelelően, lefelé és felfelé változik. Az utóbbi időben, sajnos csak lefelé, méghozzá igen erőteljesen.

Megyénkben az elmúlt héten az egyik nap kárpótlási jegyet felvásárló kft.-nél csupán 37, a megye nyugati részén lévő banknál pedig 39 százalékot adtak 100 forint névértékű jegyért. Azóta a vételi ár 40-42 százalékra tornázta fel magát a hét első napjaiban. Két jelentős kereskedelmi cégünk – a Nógrádker Rt. és a Centrum Áruház – az előző heti 53 százalékról 50 százalékra mérsékelte a kárpótlási jegy vásárlási értékét.

Többen határozottan vallják, hogy a mára kialakult megfejthetetlen szituációban szerepe van azoknak a pénzintézeteknek, bankoknak, amelyek megyénkben is máról holnapra beszüntették a kárpótlási jegyek felvásárlását, sokkolva a közvéleményt. Hogy ebben milyen szerepük volt a brókereknek, azt nem a mi feladatunk megítélni. Mindenesetre a kárpótlási jeggyel rendelkező mezőgazdasági szövetkezetek igazgatósági elnökei abban hajthatatlanok, hogy a közösség kárpótlási jegyekben megtestesült vagyonát nem kótyavetyélhetik el, kivárják a jobb időket, lehetőségeket.

Arról nincsenek összegező adataink, hogy kik jártak jól megyénkben a 60, netán ennél nagyobb százalékos kárpótlási jegyük eladásával és hányan vannak, akik bízva az állam ígéretében, hogy szélesíti a felhasználás palettáját, új területekre terjeszti ki a kárpótlásijegy-értékesítési lehetőségét – most becsapva érzik magukat.

A témában illetékes privatizációs kormánybiztos, *Bartha Ferenc* a televízióban a többi között elmondta, hogy mára elfogyott az az állami vagyon, ami a kárpótlási jegyek birtokosainak jó tőkebefektetést jelentett. Egyúttal arra kérte az érdekelteket, ne adják el bagóért kárpótlási jegyüket. Jövőre megkaphatják a névérték száz százalékát...

Ha megteremtődnek a feltételei, a megyei kárrendezési hivatal megkezdi az állami tulajdonú földek árverezését, s erről lapunkban is tájékoztatja olvasóinkat.

Venesz Károly

A magyar szupermodell saját pénzen utazik

A Hawaii-szigeteken, közelebbről Maui-n szeptember 11-e és 18-a között rendezik meg a Supermodel of the World modell szépségversenyt, amelyre 40 országból hívtak versenyzőket. Szép lány bőven akad Magyarországon is, de ennek a nemzetközi megmérettetésnek a nógrádiak számára az adja az igazi jelentőségét, hogy hazánkat a szécsényi Szőke Gitta képviseli.

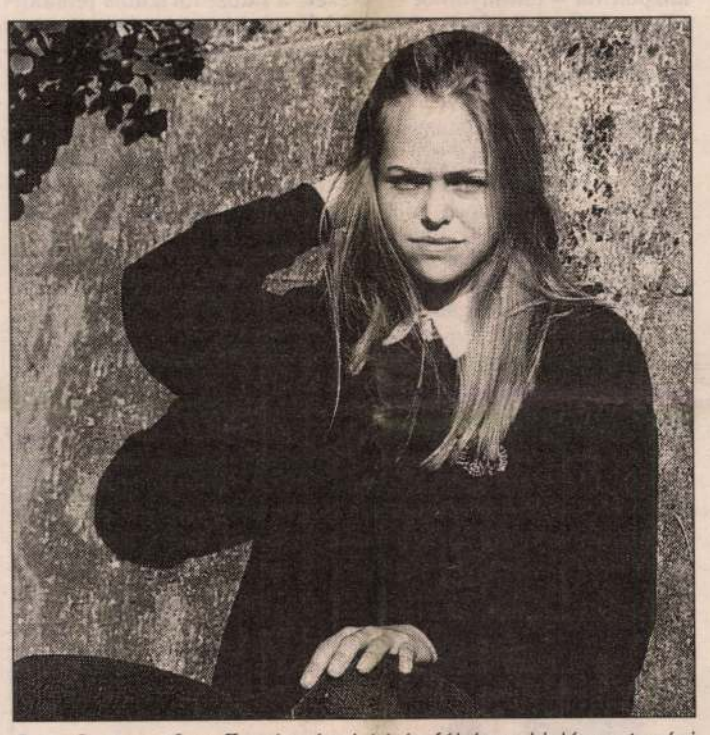

A szép reményű szécsényi 14 és fél éves kislány utazási támogatás nélkül indult Hawaii-ba Fotó: Gyurián Tibor

A repülőjegy – ki hinné! – nem olcsó, hiszen oda-vissza 130 ezer forintba kerül. Ami viszont meglepő, a budapesti székhelyű New Image Modell-ügynökség nem fedezte az útiköltséget . . . (Az amerikai tartózkodás anyagi fedezetét a Ford Ügynökség biztosítja. A Havaii-szigeteken az ötcsillagos luxus szállodában egy éjszaka ugyanis 1250 dollárba kerül, tehát drágább, mint a Budapest-Honolulu „vonalra" szóló repülőjegy!)

Szőkéné Bojtár Ágnes, Szőke Gitta édesanyja elmondta, hogy lapunk korábbi felhívására egyetlen támogató sem jelentkezett, így a saját pénzükből voltak kénytelenek a lányukat utaztatni . . .

– Sajnos, nem tudtuk meg időben, hogy nekünk kell előteremteni a repülőjegy költségeit, így nem találtunk szponzorokat sem – mondta. – Gitta egyébként valamivel előbb utazott el, hogy egy kicsit a helyszínen is gyakorolhassa az angol nyelvet.

A New Image Modellügynökség ügyvezető igazgatója, *Pocsai Alex* elmondta, hogy valóban kölcsönt kellett kérni a repülőjegyre . . .

– Nem adtuk fel, megpróbáljuk visszaszerezni a repülőjegyre kifizetett összeget. Továbbra is tárgyalunk cégekkel, lehetséges szponzorokkal – mondta.

Az eredményt majd meglátjuk: a repülőjegy ára egyelőre tisztázatlan, a verseny eredményhirdetése pedig szeptember 17-én lesz . . .

F. Z.

Katonaszobor-avatás Pálfalván

Tegnap délután a zagyvapálfalvai felső temetőben felavatták az újra megalkotott I. világháborús katonaszobrot. Az esős idő ellenére mintegy százan jöttek el a kegyeleti eseményre, amelyen először Ercsényi Ferenc, a város alpolgármestere, a körzet önkormányzati képviselője mondott megemlékező szavakat.

Arra a hetvenegy évvel ezelőtti eseményre emlékezett, amikor 1923. november 11-én ugyanezen a helyen felavatták Nógrád megye egyik első katonai emlékművét. Akkor Zagyvapálfalva község és a vármegye népe állított emléket az I. világháborúban elesett hőseinek tiszteletére.

Ötvenhárman voltak, nevüket tudjuk, hiszen a krónikák megőrizték, sokuk leszármazottai még ma is itt élnek közöttünk. Sokat tudunk róluk, csak azt nem, hogy hol találtak végső pihenőre, mely csatatér jeltelen sírjaiban fejeződött be számukra a háború. Sírjukra senki sem vihetett virágot, éppen ezért kellett egy hely, ahol az életben maradottak áldozhattak az emléküknek. Ezért lett a pálfalvai temetőben egy zarándokhely, a táboriruhás kőszobor, a pálfalvai katona jelképe.

A szobrot azonban idővel kikezdte az idő vasfoga. A Martinelli János szobrászművész szobrát Bobály Attila szobrászművész alkotta újra, hogy ismét betölthesse hivatását.

Ponyi Arthúr zagyvapálfalvai kanonok plébános meleg méltató szavak és ima mellett megszentelte az alkotást.

Az új szoborra elhelyezték a kegyelet virágait. Elhozta koszorúját a megyei területvédelmi és hadkiegészítő parancsnokság is.

P. A.

Csapdának bizonyul a ragacs Salgótarjánban, és keseríti a kenyérgyári szomszédok életét

Ha nem is egész Rákóczi út, de a kenyérgyér melletti útszakaszon lakó salgótarjániak életét megkeseríti egy gödör. Telefonok tucatjain keresztül jött a segélyért kiáltók hangja, mert panaszukra lapunktól reméltek segítséget.

Az egyik lakó visszafelé vezet, szeretné megmutatni azt a gödröt, amit odafelé nem vettünk észre.

A hölgy botra támaszkodik, – a simán is nehezére esik a járás – gondoltuk.

Tyúkper, szomszédharag. Erősödött bennem a gyanú, míg Andó Gusztávék portája felé ballagtunk, immár a megszaporodott kísérettel.

Ők megállás nélkül mondták bajukat. Hogy *Andó Gusztáv* magánútnak mondja a közét, ki nem javítaná a háza előtti gödröt, amit szerda reggelre virradóra ráadásul valami ragadó anyaggal öntött ki.

Falusi utakhoz szokott lábamat nem riasztotta a lakók által gödörnek kikiáltott mélyedés.

De új cipőm bizony bánta, hogy óvatlanul beleléptem. A fránya kis mélyedés csapdának bizonyult. Korántsem vendégmarasztaló tartalmából fotós kollégám rángatott ki. Tényleg valami ragaccsal öntötték ki. A nyúlós kitudjamit homokkal, némi kavics kíséretében álcázták.

Azért csak oda értünk a sokat szidottak kapujához.

– Szerda reggel vettük észre a ragacsot – mondja Andó Zoltánné, aki édesanyja annak a férfinak, akivel az utcából sokaknak bajuk van. – Mondtam is mindjárt a fiamnak, csináljon vele valamit.

– Jaj, Magdika, az Isten áldja meg – szólítja meg egy hölgy, a többiekkel a háta mögött – csak azt ne mondja, hogy nem a Guszti csinálta.

– Nem is – védekezik Andó Zoltánné. – A fiam csak leszórta homokkal, kaviccsal, hogy bele ne ragadjon valaki.

– Akkor még jót is tett velünk, így érti Magdika? – replikáznak mások is. – Kijavította, mikor valójában azt akarja, hogy ne járjunk arrafelé?

Nem tudjuk meddig tették még a szemrehányásokat az asszonynak a közelebbi és távolabbi szomszédai. Azt sem, ki és miért öntötte ki a vízelvezetőnek szánt mélyedést azzal a kellemetlenkedő anyaggal. Tény azonban, hogy a ragacs ott van.

De az is tény, hogy a városi önkormányzatnál a közterületfelügyelőkhöz – akik az ilyen és ehhez hasonló ügyekben is hivatottak a lakosság érdekében intézkedni – nem érkezett az ügyről sem szóban, sem írásban, sem telefonon bejelentés.

Az egyik bosszús lakó a szóvivő szerepében Fotó: Rigói

A ragacsos anyag azonban ott van, keserítve az arrafelé lakók, járók életét.

– tuza –

Hétfőn kerékpárutat avatnak Hollókőn

A világörökségként nyilvántartott településen augusztus 29-én, hétfőn délelőtt 10 órakor avatják fel azt az új utat, amely egy tervezett kerékpárút-hálózatnak lesz szerves része. Ez a mintegy nyolckilométeres útszakasz az elmúlt évben megépített rimóci szakaszhoz csatlakozik.

A NAP HÍREI

Traffipax

Augusztus 27-én, 6 órától 14 óráig Salgótarjánban a Somosi, a Füleki, a Rákóczi, a Karancs, a Budapesti és a Csizmadia úton, **28-án, vasárnap** pedig 10-től 18 óráig a 21. sz. főútvonalon Pásztó, Jobbágyi, Mátraszőlős külterületén, valamint Pásztó és Szurdokpüspöki belterületén számíthatnak műszeres sebesség-ellenőrzésre a gépkocsival közlekedők.

Ma: tiroli népzene

PÁSZTÓ. Az Innsbruck melletti Pill városka negyventagú zenekarának bemutatkozó hangversenyét a tervezettől eltérő időpontban, augusztus 27-én, szombaton délelőtt 10-től 12 óráig tarják a Zsigmond Hotel és Étterem előtt.

Nyílt túra

SALGÓTARJÁN. A Zöld Út Természetjáró Egyesület augusztus 28-án, vasárnap nyílt túrát szervez. Tervezett útvonal: Lakberendezési Áruház – Számviteli Főiskola – Ponyipuszta – Salgóbánya – kemping. A résztvevők a Lakberendezési Áruház előtt találkoznak 7.00 órakor.

Házavató

TAR. A bátonyterenyei Ádám Zsigmond Nevelőotthon augusztus 29-én, hétfőn 11 órakor rendezi meg a községben az újabb családi ház átadó ünnepségét. A házat a beköltöző gyerekeknek átadja Korill Ferenc, a Nógrád Megyei Közgyűlés elnöke.

Életerő

BALASSAGYARMAT. Két évvel ezelőtt alapították a helyi katolikus egyházközségek lapját, az Életerő-t. A most megjelent legújabb számban – mások mellett – *Kamarás József, Kovács Gábor, Kovalcsik András Nagy Ervinné* helyi szerzők írásai, *Hanzelik László* és *Szabó Sándor* versei olvashatók.

Támogatott diákok

MAGYARNÁNDOR. A község önkormányzata tankönyvvásárlási segélyt ad az iskolai év kezdetére a településen élő diákoknak. Az általános és a középiskolások 2100 forintot kapnak, a főiskolások pedig ezen kívül még 5000 forint kiegészítésben is részesülnek. Valószínű több is el kelne.

Honatyák látogatóban

Tegnap délelőtt *dr. Rafael Károly* rendőrfőkapitány találkozott Nógrád megye országgyűlési képviselőivel. A megbeszélés tárgya a megyei rendőr-főkapitányság 1994. évi tevékenysége és gazdasági helyzete volt. Rafael Károly arról tájékoztatta a képviselőket, hogy a Nógrád megyei főkapitányság továbbra is az első négy legeredményesebb megyék között van az országban, annak ellenére, hogy súlyos pénzügyi problémák veszélyeztetik működését.

A megye országgyűlési képviselői a délután folyamán *Korill Ferencnek*, a megyei közgyűlés elnökének társaságában Budapesten látogatást tettek az osztrák nagykövetségen.

A rimaszombati járás területén támadt újra a sertéspestis

(Felvidéki tudósítónktól)

Amint arról korábban beszámoltunk, Szlovákiában tavaly decemberben észleltek először sertéspestisben megbetegedett állatokat.

Egy nagyvadászat után az elejtett zsákmányt a határközeli Jéne falu határában osztották szét. A maradékból jutott a közben legelni kicsapott házisertéseknek is, amelyek azután napokon belül elpusztultak.

Azóta hol itt, hol ott ütötte fel a fejét a veszélyes kór és százszámra pusztították ki hagyományos véres, drasztikus módszerekkel a szövetkezeti és a magánvállalkozói sertéstelepek állatait.

Egy idő óta azonban nem hallatott magáról a betegség. Egészen augusztus 10-éig, amikor egy eddig teljesen új vidéken, a Vály-völgyben jelentkezett. Az itt elterülő kálosfai szövetkezet nyolcszáz sertést számláló állományát irtották ki.

A rimaszombati járási hivatal elöljárója körlevélben elrendelte a vaddisznók kilövését. Az említett rendelet megtiltja a lelőtt vaddisznók feldarabolását, szétosztását, kiherélését és mint írja, az elejtett vad kötelezően elkobzandó.

Időközben a Bátkai Állami Gazdaság nemesradnóti telepe is veszélybe került. A szomszédos Rimaszécsen egy vállalkozónál észleltek pestissel fertőzött sertéseket, azokat azóta ki is irtották. Nemesradnóton „mindössze" ezerkétszáz darab sertést tartanak nyilván a gazdaság állattenyésztői.

F. O.

Nyertes pályázatok

MÁTRASZŐLŐS. A település önkormányzata sikerrel vett részt különböző pályázatokon. Három esetben is nyertek. A díjazott pályázatok előnyeit érezhetik a közeljövőben a mátraszőlősi állampolgárok.

A szociális alapellátás és kríziskezelés programjára nyolcszáznyolcvanezer forintot nyertek a Népjóléti Minisztériumtól, ezt az összeget óvodai gépek vásárlására fordítják majd.

Közhasznú foglalkoztatáshoz vásárolnak eszközöket az úgynevezett kistérségi válságkezelő programon nyert háromszezer forintból. Ezt a pályázatot szintén a Népjóléti Minisztérium írta ki.

A háziorvosi szolgálat helyzetét és munkáját EKG-készülékkel tervezik javítani abból a kétszázezer forintból, amit a Szerencsejáték Részvénytársaság szociális alapjától nyertek.

(d. i.)

KÍVÁNCSISKODÓ

A választ személyesen vagy levélben szívesen megadják

Salgótarjániak panaszolták, hogy a kábeltévé egyik általuk fizetett sávján a STV adásait sugározzák, illetve sugároznák, ha lenne mit. Azt szeretnék megtudni, hogy a „szabad" sávra miért nem kötik rá a Duna TV-t vagy a TV4-et, ugyanis ezt a két adót ők nem tudják fogni.

A kérdésre *Sepsey Albert*, a Focus Unió Kft. műszaki vezetője válaszolt:

– Erre a kérdésre nehéz lenne a lap hasábjain válaszolni, mert ez többszörösen meghaladja a Kíváncsiskodó rovat terjedelmét. A televíziós csatornák változtatásához, ugyanis egyszerre kell megfelelni a törvényi, a műszaki, a szervezési és az üzletpolitikai kitételeknek. Amennyiben a kérdező(k) személyesen felkeres(nek) vagy közlik kilétüket, levélben is szívesen megválaszolom a kérdést. Egyébként ennek a tájékoztatásnak akkor is készséggel teszek eleget, ha az érdeklődők a Focus Unió Kft. 316–587-es telefonvonalán jelentkeznek az őket érdeklő információért.

Mihálygergei olvasónk tette szóvá, hogy – véleménye szerint – késve mentek érte a mentők. Azt kérdezi, hogy a mentőnek a bejelentéstől számítva mennyi idő alatt kell a hívásra kiérkezni?

mdk.

Martinelli-Kleiner

a pesti Invalidusház terve, rézmetszet 1739.

1 kép 1

Bertalan Vilmos: A Kiscelli Múzeum
Bp. 1962. 18. l

Martinelli, [Lucas], díszletfestő MDK

Elökerült Lucas Martinelli díszletfestő szerződése a pesti német szinházzal.

Pakots György: 11 lepkelángú lámpa a Váci utcában 3

Sp. 1966. aug. 10.

ESTI HIRLAP

Martinengo
festő

l.

Egyházm. Lap.

I. 1880. 131. l.

Martinszky János festő

Mohács

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10. sz. 321. o.

Hírek. – Elhalálozások.

Martinengo

MDK

György Az Egyházi festészeti pályázat. Egyházművészeti Lap. 1880. 129-132 l.

Martinengo Hermin

festő

Pozsonyban. Fleischmann Károly tanítványa.

Pozsonyi műállítás

1883. 30. l.

Abstinenz-Verein

Herr

mit Familie

wohnhaft in

Verein.

Datum: Unterschrift

1883. 30. X.

Martinengo Herman

Mezei virágok

Pozsonyi műkiállítás

1883. 12. 1.

MDK

Martinecz /k?/ József.

Szabad Művészet.1947. 11.sz. 223.l.

Csípős a szeptember végi éjszaka. Csillagos az égbolt, cseppnyi szél sem fúj, annyi sem, hogy a fák leveleit megmozgassa, mégis kabátmarasztaló az idő. Itt, a hegyek között, a katonai lőtér környékén tökéletes éjszakai csend és nyugalom van. De amolyan várakozásteli csend ez. Nem is tart sokáig. A fák, bokrok rejtette utakon gépkocsikaraván közeleg, a sötét éjszakában „vakon", alig észrevehető fénnyel, s gondos csendben. Az erdőszéli tisztásig jutnak el, amikor egyetlen fékcsikorgássá változik át a gépkocsik hangja.

Szemben egy piros rakéta

A túloldali hegyes-völgyes vidékről „rendelték el" a megálljt. Piros rakéta világít a magasban, hunyorgó, újból felerősödő fénye annyit jelent, hogy hamarosan „ellenséges" akció kezdődik. A tüzérfelderítők pedig, akik a kocsikon érkeztek, felkészülten akarják fogadni az éjszakai csendbontókat.

Rövid percek telnek el. Már nem az előbbi az erdőszéli tisztás. Mindenütt lázas munka folyik. Rádiósok keresnek összeköttetést egymással, rövid, határozott parancsok repkednek a levegőben, páran műszert állítanak fel.

— *Jegesmedve, Jegesmedve, itt Bagolytető, jelentkezzen...*

Hallani a rádióban a rengeteg „közreműködőt", azonban mindenki kiválasztja a magáét, s az előbb keresett Jegesmedve csak számukra érthetően jelenti, hogy a tüzérek már foglalják el a tüzelőállásokat.

— *Adását nyugtáztam, azonnal jelentse a tűzkészséget.*

Most következnek a legizgalmasabb percek. Ahol a rakéta villant, most valóságos tűzijáték kezdődik. Az „ellenség" különböző tűzfegyverei fénybe borítják a vidéket.

A távmérő mellett egy monoton hang hallatszik:

— *Megvan. Elkaptam...*

— *Adja az értéket.*

— *Negyvenkettő—kilencven.*

— *Idő?*

— *Nyolc másodperc.*

A rögtönzött rajztáblára fektetett térképre újabb és újabb jelek kerülnek. A gyér világítás mellett is jól kivenni, hogy az „ellenség" nagyobb egységet vetett be az előrenyomuló tüzérek ellen. P. százados egyezteti az adatokat, meghatározza a tűzfészkek pontos helyét.

A távmérőnél *Németh László* tizedes áll. Tekintetét valósággal belefúrja a műszerbe, nem lehet elszalasztani egyetlen felvillanást sem. Kezével alig észrevehetően fordítja a műszert, s a sötétben is messzirelátó, nagy pontosságú szem előtt nincs menekvés. A huszonkét éves fiatalember tudja, hogy most rajta áll vagy bukik a lövészet sorsa. Apró figyelmetlenség már esetleg kilométernyi mellélövést okozhat. De hát Németh László nem téved, itt is éppen úgy, mint a polgári életben a Csepel Művekben a marógépnél, pontosan végrehajtja a feladatát. Az „ellenség" tartózkodási helye — bár többször

— *Harmadik tűzkész.*

— *Második tűzkész.*

A parancsnok az óráját figyeli. Öt perccel a megszabott idő előtt elkészültek. Nagyon jó ez a teljesítmény, figyelembe véve a rossz látási viszonyokat, a terep okozta nehézségeket.

A vezérlövegnél újból ellenőrzik az állított értékeket. Minden rendben. Csupán egyetlen szóra várnak. A repeszgránát már ott lapul a csőben.

Alacsony termetű fiatalember áll a löveg mellett, figyeli a kezelők munkáját. *Mészárovics János* tizedes — a lövegraj parancsnoka. Rajta is észrevehető a fáradtság, az álmatlanság, hiszen nem első napja már, hogy gyakorlaton vannak. Erről azonban egyetlen szó sem esik most. Sokkal nagyobb az izgalom, az akarás legyőzi a fáradtságot.

Aztán elhangzik a várvavárt szó:

— *Vezérlöveg, tűz!*

Szinte ezzel egy időben a szomszédos löveg világítógránátot lő. ki. Szabad szemmel is jól látni a figyelőből a becsapódást.

— *Vezérlöveg, tíz vonással lejjebb a szintezőt.*

— *Értettem.*

Mészárovics tizedes odamormogja a fogai között a fiúnak:

— *Úgy látszik nem sikerült a legjobban...*

Előléptetés a tüzelőállásban

Gondolatai egy kissé most elkalandoznak. Pár hónappal ezelőtt ugyanígy voltak a lövegnél. Csak akkor nem messzi kilométerekre, láthatatlan „ellenségre" tüzeltek, hanem a szembejövő harckocsimodellre. Vészesen közeledett, s szinte lázban égett

Hát a mostani nem sikerült így! Legalábbis nekik. Mert a többi löveg szinte lélegzetvételnyi szünet nélkül lövi az „ellenséget". A tüzérek megsemmisítő csapást mérnek rájuk.

Megint Mészárovicsékon a sor. Por, füst vág fel a löveg körül, s amikor az egyik kezelő jelenti a hátrasiklást, a rajparancsnok halkan mondja a beosztottjainak:

— *Úgy érzem fiúk, ez jobb volt az előzőnél.*

— *A következő még jobb lesz* — hallatszik rá a válasz.

Már hajnalodik, amikor újból elindul a gépkocsioszlop. Itt elvégezték a feladatukat a tüzérek, de máris szólítja őket a kötelesség, a parancs, amely szerint egyik harckocsizóegységgel kell együttműködve támadást végrehajtaniok.

Jókora „slukkok" a feketés kulacsból, egy nyugodtan, pihenve elszívott cigaretta, s már elszállt az átvirrasztott éjszaka minden álmossága. A tüzérek sietnek a hegyes-völgyes vidéken fegyvertársaikhoz, a harckocsizókhoz.

AZ OLDALT ÍRTA:

GYULAI FERENC

A FELVÉTELEKET

KOTROCZÓ ISTVÁN

KÉSZÍTETTE

A lövészraj felszereléséből nem hiányzik a legkorszerűbb páncéltörő fegyver sem

Ahhoz, hogy valaki megismerkedjen a majd tucatnyi katonából álló lövészrajjal, előbb a „trióval" kell szorosabb barátságot kötnie. Most, a gyakorlat szünetében ott fekszenek a füvön, az egyik fa alatt.

Az első, s egyben a kulcsember, *Ónodi Ferenc* szakaszvezető. Ő a raj parancsnoka. Bevonulásakor a szomszédos községből csak egyszerűen be kellett költöznie a laktanyába. Meg foglalkozást változtatni. Mert ácsra azóta még nem volt szükség. Jó lövészrajparancsnokra annál inkább. És Ónodi szakaszvezető itt is letette a mestervizsgát, elnyerte a Magyar Néphadsereg Kiváló Katonája címet.

— *Hosszú, kemény munkával teli út volt* — emlékszik vissza. — *Az utolsó három hónapban, amikor vizs előtt voltam, jóformán se é jelem, se nappalom nem vo A követelmények szerint k tárgyból négyes osztályzat l het, az még kiváló szint. N kem sikerült mindenből, elméleti tárgyakból és a gy korlati lőfeladatokból is ötös.*

Már kérdezni akarom, hog mi hasznát vette ennek raj, amikor bemutatkozik trió második tagja, *Takác István* honvéd. Alacsony te metű, fürgemozgású fiata ember. Csodálom katonáss gát, amikor meghallom, hog a polgári életben férfiszab volt a szakmája. És azt i hogy milyen őszintén elmon mindent.

— *Megtanítottak lőni. Mi dig nagyon akartam, de ne sikerült. Elizgultam, elideges*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

Martinet (Bodolai László)

MAGYAR IFJÚSÁG
1962 SZEP 7 8

1021

NO, LÁM: EGY HONFITÁRS!...

A magyarok Párizsban vonzzák egymást. Valami egészen titokzatos radar-érzékkel a véletlenek virtuóz összjátékával találkoznak... és beszélgetnek anélkül, hogy bemutatkoznának. Például...

Nevem az almanachban

Az impresszionista festők kiállításán áhitattal sétálunk a képek előtt. Felfedezzük *Monet* vásznain az atmoszférába burkolt alakokat, tárgyakat, hallani vélünk egy bájos menüettet, melyre *Degas* balerinái táncolnak, mélyet szippantunk *Renoir* friss kerti levegőjéből... és ott, a kisméretű Portrait de Model mellett dolgozik a másoló festő. Fesztelenül értékeljük munkáját, melyről még hiányzik a renoiri lényeg — az árnyalatok plasztikus finomsága. És ekkor elnéző mosollyal szól: „Még egyéb is hiányzik... messzi van a késztől."

No, lám: egy honfitárs! Miként került ide, hogyan él, milyen pompásan beszél magyarul — támadunk rá csodálkozva. Még harminckettőben választotta Párizst, a várost, ahol minden csupa festészet. Akkor a magyar Nemzeti Szalon tagja volt. *Martin László*, mint *Bodolai László*. Itt egy csapásra *Martinet* lett és Martinet sokat tanult, miközben művész-lelkiismeretét óvta a modernizmus szelétől, viszont anyagi gondjai állandóak. Drága a festék és a vászon. Harminckettő óta most, nemrég került neve a válamirevaló francia festőket számon tartó almanachba. Aztán befagy a beszélgetés, mert csak mi kérdezünk — ő nem.

Ebédünket elköltöttük a menzán. Olajban fürdetett friss paradicsom, forrázott zöldbab, félig nyers hússzelettel.

A kijáratnál várt bennünket. Rendetlen frizura, harmadnapos inggallér, gyűrött nadrág, lejárt cipő... Első mondata izgalomkeltő expozíció volt társalgásunkhoz. Azt mondta:

— *Orosz-szakos vagyok a Sorbonne-on.*

Csupa kérdőjelek voltunk.

— *Nyugtalan természetem hozott ki és ettől még tisztában vagyok a világerők mozgásának törvényszerűségeivel. Hiszem, hogy a francia kiadók egyre több munkát fognak adni az orosz fordítóknak.*

— Elégedett vagy? — mert tegeződünk vele.

— *Nézzétek. Párizsban csak két éve vagyok. Belgiumból menekültem. Nem szeretem az unatkozó országokat. Irtózom a nyárspolgároktól. Voltam Londonban. Felháborított a tea-őrület, a buszsofőr is leállítja a kocsit és utánozhatatlan nyugalommal szürcsölgeti teáját. Itt? Hogy is mondjam nektek. Az a mázlim, hogy egy francia család szobát, ágyat adott. A kosztért és ezekért a rongyokért* — kezével meggyűri kitágult pulóverét — *éjszakánként kávéházat takarítok. Ez van.*

— Találkoztunk végzett építészekkel. Azon túl, hogy „megtalálták az igazságot", kivételesen jó sorsukkal dicsekedtek.

— *És ez hol történt?*

— Itt.

— *Ahá! A végzett építészek sem vetik meg az egyfrankos menzát... Ez az igazság, amit megtaláltak. A helyzet az, hogy Párizsban drága a lakás, az élet. Persze van munka, de az otthon is van...*

Pillanatra eltűnődik.

— *És odahaza mi újság? Nincs közöttetek kispesti?*

Nincs közöttünk kispesti. De így is tudjuk, áll a kiserdő és legkisebb hazája kapujánál, a Valéria helyén új lakótelep épült. De ő most már nagyon éhes, nekünk is mennünk kell...

Kaland a Metróban

Honnan is igyekeztünk hazafelé? A Folies Bergere-ből, vagy a tüzijáték-fényű Champs-Elysées-ről? Tizenkettő is elmúlt, az utolsó Metrót elkapni igyekeztünk, amikor részeg férfi állta utunkat az egyik kihalt állomáson. Jófajta borvirágos orra virított, válla megtörten rogyadozott a szesz súlya alatt. Mint egy kötéltáncos egyensúlyozott a keskeny, fehér csempés alagútban. Kedélyesen szólt hozzánk angolul. Egyikünk tréfás kedvében oroszul válaszolta: nye ponyemájem. Rákezdett az oroszra, untuk már és a szemébe nézve kiáltottuk: „Apuskám, lépj most már le, de gyorsan!" Látták volna, amint mozdulatlanságba meredt, vigyázzba állt szinte:

— *Magyarok vagytok? Az anyátok* (erre-arra), *adjatok egy kis pénzt, mert még szomjas vagyok.*

Ó, te perfekt lump, hát oltani tudja-e örök szomjadat a gyenge francia vörös bor? Hiszen ezért csupán nem érdemes hazát változtatni, ember!

Valami fiyesmit motyogunk neki őszintén, zavartan, aztán néz utánunk kétségbeesetten, mintha azon gondolkodna, miért is van ő itt? Pedig szomorúságát az okozza, hogy nem adtunk neki pénzt.

Komornik Ferenc

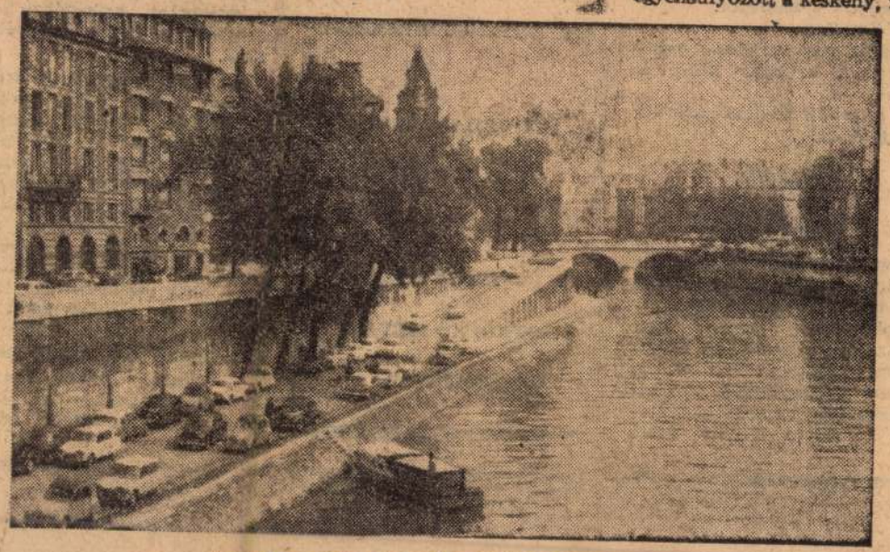

A Szajna, mely a Dunát próbálja pótolni.

...háttérben az Eiffel-torony

Martini Artur

— A modern olasz szobrászat bécsi kiállitása bezárult. *Salata* szenátor, a bécsi olasz kulturintézet elnöke megvásárolta a kiállitás két darabját — *Martini* Artur és *Messina* Ferenc egy-egy müvét — és az osztrák állami kép- és szobortárnak ajándékozta.

Nemzeti Ujság

1935. XII. 14.

MDK

Martini József

Portál. Tervezte és kivitelezte : Martini József. Fényképfelv.
Kettős portál. Kivitelezte: Martini József. Fényképfelv.

Művészet, 1936. 3-4.sz. 76.lap

Martini József

Portál

Tervezte és kivitelezte : Martini József

76

Művészet

1936. 3-4. sz. 76 l.

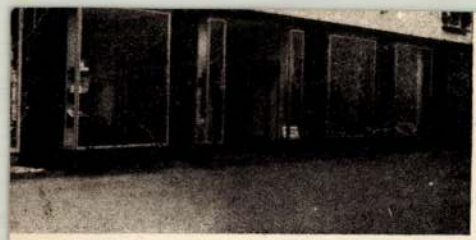

ortál

Kivitelezte: Márkus Lajos Rt.

sőleg is nagyszerűek és örökök. Fenntartás nélkül Lisztet talán csak mint a modern akkordszimbolika megteremtőjét ünnepli fölényes illusztrátorként, de rámutat arra, hogy nem tulságosan nagy melodista és alig lirikus s hiányzik még belőle a meleg humor. Molnár Antal úgy tartja, hogy a Liszt-féle programmzene csak a szellemi arisztokráciának való, és őt magát a pán-európai zenenyelvet beszélő diplomatatipusnak állítja be. . . Csak ott és abban téved Molnár igen súlyosan, hogy Liszt vallásos ihletét, a megváltás és megdicsőülés Liszt-i hangulatát inkább póznak szeretné minősíteni s azt gondolja, hogy Liszt vallásos zenéje inkább csak „megidézi és leírja" a vallásos érzületet, mert a Mester hite alapjában pesszimista volt, mely menekülést keresett az élet jajjaiból . . . Végzetes félreismerése ez Liszt egyéniségének és élő hitének, mely nemcsak hangulat, szín és póz volt, hanem a legmélyebb és legeljesebb katholikus Credo s mint ilyen sobasem díszelgő pózzal.

Nem időszerű és nemzeti szempontból nem is indolt tehát, hogy Liszt-tel szemben éppen *most* igyekezzünk aggályainkat kifejteni. Egyébként is, mikor láthatjuk, hogy a görögtüzeken és csinadrattákon felül is mi-

MARTINI Katalin Mária
Kézdivásárhely, 1946. december 21.
Tképz. Főisk. Iaşi, grafikus

Banner Erdély

Martini Kristóf

épitőm. (Christoph)

1683. javitja a soprom

tzent Mihály-templo-

mot

Csatkőzl

KÖZPENZZEL-BERKENTESITET
93 OKT. 23 92
A
BUDAPEST 4.

I.

Műemlékek bor. bizottsága

Martini Kristóf, kőmüves

Sopronban 1676-tól emlitik a számadáskönyvek. 1682-ben városi kőmüves. 1683-bana Szt. Mihály tempomban javitásokat végzett. 172. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III. Az ifj. Dorfmeister Épitészet, kőfaragók, szobraszok 168. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 23. évf. Sopron

MARTINI Mihály építész

A tiszolci ev. templom tervezője; jó nevű rimaszombati építész

Erdélyi Géza: Gömör klasicista építészete.
= Új Mindenes Gyűjtemény 2. (1983) 62. p. 68. p.

HELYSÉGEK és HELYSÉGRÉSZEK

a – Fej. 453
aliget – Bar. 139
asár – Hev. 687
aújalpár – BAZ. 323
aújdevecser, lásd: Encs – BAZ. 338
aújkér – BAZ. 323
aújszántó – BAZ. 323
aújvár – BAZ. 324
ádszalók – Szo. 1067
da – GyS. 505
od, lásd: Edelény – BAZ. 336
ony – Pest 849
sa – Pest 851
salag – GyS. 505
sád – Vas 1131
lács – Hev. 687
dásztevel – Vesz. 1229
dony – Fej. 453
dorjánháza – Vesz. 1229
Alsóbörzsöny, lásd: Bonyhád – Tol. 1097
Alsódiás, lásd: Gyenesdiás – Zala 1390
Alsódörgicse, lásd: Dörgicse – Vesz. 1269
Alsógalla, lásd: Tatabánya – Kom. 792
Alsógyenes, lásd: Gyenesdiás – Zala 1391
Alsókéked, lásd: Kéked – BAZ. 352
Alsómocsolád – Bar. 140
Alsónémedi – Pest 852
Alsónyék – Tol. 1093
Alsóörs – Vesz. 1231
Alsópáhok – Zala 1381
Alsóperepuszta, lásd: Zirc – Vesz. 1378
Alsópetény – Nóg. 799
Alsóság, lásd: Celldömölk – Vas 1137
Arács, lásd: Balatonfüred – Vesz. 1253
Arka – BAZ. 326
Arló – BAZ. 326
Arnót – BAZ. 327
Aszaló – BAZ. 327
Aszód – Pest 852
Aszófő – Vesz. 1233
Attala – Tol. 1093
Avasi templomrom, lásd: Szigliget – Vesz. 1340

Á

Ábrahámhegy – Vesz. 1235
Ács – Kom. 749
Ácsteszér – Kom. 750
Ádánd – Som. 949
Ágfalva – GyS. 506
Álmosd – HB. 657
Áporka – Pest 853

Martini Miklós
ágyúöntő
1625. Bécs

l.
Hadtört. Közl
1928. 425. l.

856.

...ra tekintve van ábrázolva. Jobb kezében
...ipőjére tette. Fején szent István koronája van;
...s bajusza meg szeme barna; arcza leberetvált.
...látható, vértje sima, fehér bélésű kék palást-
...szitik s derekát piros öv szorítja. Alól a hadi
...góból, ugyanennyi ágyúból és bárdból, dobból
...ól áll. Mögötte a fehér párkányon a felirat ez:

... SIGNIFE ECCLESIÆ.

...31: 65 cm.
...ájus 12-én Péchy Gyulától (175/98. No I.).
...vételár elszámoltatott 1899. IV. 21. én [198/99]
~~...~~. elszámolást Endomásul vette 1899. IV.
...sz. leirat (516/99. 597/99)
Napló szama 973/98.

Martini Miklós

becsi ágyúönto

1625

l

Hadtört Közl

1928. 425. l.

Minden beadványnál az alábbirt számra kell hivatkozni.

_____ szám.

Ezt az értesitölevelet a határnapon fel kell mutatni.

MARTINI, Paul festő

Pozsonyrölő, oltárkép rest. 1688-1689

Wisnath (?) oltárkép 1690

Pozsony, Rozália Zajnahu, ad 1691

Ars 1996/1-3. 235.

Sekrestye ajtaja felett következő halotti czímerek:

1. Hajniki Bezegh Pál, 1853.

2. Garamszegi Géczy István, 1842.

3. Gróf Teleki Józsefné, 1844.

4. Zolnay Lajos, 1853.

Sekrestyében:

5. Benedikty György, 1841.

6. Lónyay Sófia

7.Kalnusz Sámuelné, 1837.

Várkastély

Félig romokban, Teleki Róthnak tulajdona négyszögletes udvart zárnak körül négy saroktoro kulcslyuk lőrések. XVI. sz. beli kapu és várpa

Raphael Martini

geb. zu Ragusa gegen das Ende des 18. Jahrhunderts, gest. zu Spalato um das Jahr 1840), übte die Malerkunst aus. Man hat vor seiner Hand meist Bildnisse, unter deren jenes des Lorenz Pavlinović, Pfarrers von Makarska, und jenes des Dichters Anton Restić. Mehrere seiner Arbeiten befinden sich im Besitze von Anton Kaznačić in Ragusa. Das Bild des Dichters Restić ist von Vinko Fiskovic auch in Kupfer gestochen und befindet sich bei der Ausgabe von seinen Gedichten, die im Jahre 1816 in Padua erschienen sind. Es dürfte wohl auch von ihm das von Giuseppe Valentinelli in seiner „Bibliografia della Dalmazia e del Montenegro" (Zagrabia 1855) p. 228. No 1440 angeführte Bilder oder

Rafael Matini 2

Werk: „Ritratto di Francesco M. Appendini ex Provinciale delle scuole pie, all'età di anni 55", Milano 4°. herrühren. Aus Valentinelli's Angabe lässt sich jedoch nicht mit Sicherheit bestimmen, ob damit ein Bild oder eine Schrift gemeint sei, weil es in der Rubrik von Schriften der Storia letteraria della Dalmatia, p 212-228. Ao 1321-1412. aufgeführt erscheint.

Kukuljević Sakcinski Ivan. Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb. 1859. 247 l

---

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien 1867. XVII. 40. l.

Martini Simone

vagy

Simone Martini ?

Szent Margit, falkép az Assisi S. Francesco-ban

l.

Jajczay János =

Árpádházi Szent Margit hétszázéves arculata.

Bp. 1943. IV. tabla

66 és kv. U.

yát is intézetünk titkári
pest, IV. Egyetemtér 1–3. sz.,
P.] szívesen megküldeni

l

mber hó 14.-én.

Földes Béla s.k.
elnök

Irod. Bizottsága

nökségének

Helyben

M. Szépművészeti Muzeum

Boldog karácsonyi ünnepeket szerez családjának a Vasárnap.

Indul a

ZANZA-REGÉNY

világhírű regények — zsugorítva.

ELSŐ REGÉNYÜNK

WERFEL:

A meg nem született csillaga

A TARTALOMBÓL:

Betlehem — Parragi György írása.

Szent László képe Calabriában

A korszaknak, melyben élt, jellegzetes figurája volt, méltó megszemélyesítője a század ideáljának. A magyar történelemnek ő volt az az alakja, aki tökéletesen megfelelt a lovagkor szellemének.

Királyról lévén szó, életét hazájával jegyezte el s ha csupán a cserhalmi ütközetre gondolunk, láthatjuk, hogy a lovagi próba négyes feltételét miként állta.

Az emlékezést a szent királyról egy képzőművészeti felfedezés tette aktuálissá, ha ugyan egyáltalában kell jogcímet a rendkívüli egyéniségekkel való foglalkozáshoz.

A *Burlington Magazine*, ez a kitűnő angol művészeti folyóirat érdekes cikket közöl Giovanni *Paccagnini* tollából, egy altomontei Szent László-oltárképről.

A festmény maga — az altomontei Santa Maria della Consolazione templom oltárképe — nem ismeretlen a piktúra beavatottjai előtt. Ez a trecento-oltár azonban újabb képzőművészeti vitának adott teret, amelynek eredménye: Szent László magyar király képét a calabriai templomban a sienai trecento-festők büszkesége, Simone Martini készítette.

A temperával fára festett triptichon főalakja a magyar király. A képen felirat bizonyítja: S. Ladislas Rex Ugrie. A jobboldali mellékszárnyon Keresztelő Szent János és Magdolna, a baloldalin egy püspök, valószínűleg Szent Miklós és Szent János evangélista. Szent Lászlót nyitott koronával ábrázolja a kép, bárddal, a gótikus királyok jelképével kezében. Mellén ruhakapocsként a piros-fehér csíkos Árpádházi címer.

A megrendelő valószínűleg magyar volt. Az arcképet, minden bizonnyal, az akkoriban forgalombakerült Szent László-képes pénzek után festették. A keletkezés időpontját 1317 körül állapították meg. Calabriában készültét a magyar és itáliai Anjouk rokonsága tette aktuálissá.

A művészettörténészek hosszú időn keresztül ismeretlen altomontei festőnek tulajdonították az oltárképet. A későbbi viták folyamán egyesek Giotto iskolájának, mások Simone Martini egy követőjének. Giovanni Paccagnini állapította meg, hogy készítője kétségkívül maga Simone Martini.

Elméletét elsősorban azzal a ténnyel támasztja alá, hogy ez időben olyan tehetségű festő, mint az oltárkép készítője Calabriában nem élt. A sienai stílus és a munka minősége is Simone Martini személye mellett szól. Nem utolsó sorban döntő azonban a színek kezelésénél jelentkező sienai látásmód. A különös arany háttér, amely elnyelni látszik a figurákat, a tunika kékes-zöld árnyalata, a ruha vöröses kékje, a kontúrok elefántcsont-szürkés színezése. Bizonyítják a ruha függőleges redőzési módja is. Nem utolsó sorban azonban a sienai mester mellett szól Simone Martini hiteles alkotásaival való összehasonlítás.

Magyar szempontból tekintve, mindenképpen rendkívüli jelentőségű Giovanni Paccagnini megállapítása. Nemcsak azért, mert Szent Lászlóról Magyarországon is igen kevés kép maradt fenn — a zsegrai és vitfalvai templomok freskóin kívül nem igen tudunk középkori ábrázolásáról. Örvendetes ez a tény, mert így a trecento egyik első mestere emelt maradandó emléket magyar királynak.

Vadnai Zsuzsa

ményezte, a népszerű dalok nivójának emelésére. Igazat kell adni ezeknek a támadásoknak, de meg kell mondani, hogy a slágerek közül mindig csak a legrosszabbakat idézik, a jókat vagy nem ismerik, vagy ha ismerik, figyelmen kívül hagyják. Akad az utóbbi évek termésében olyan dal is, mely minden kritikát kibír. Ilyen a «Gyere, ülj kedves mellém», «Szép esténk lesz», «Baracknyílás idején», «Munka után».

Aki a könnyű zenét elfuserált klasszikus zenének tartja, sohasem fogja helyesen elbírálni a slágereket.

Rossz — *Abszolut*
klasszikus zene — *klasszikus zene*

vizsgálja a slágereket, az úgy jár, mintha egy *távolugró* teljesítményét aszerint bírálná el, hogy az milyen *magasat* ugrik. Pontosan ez áll a szövegekre is. Költészet és slágerzene Heltai Jenő szerint úgy aránylik egymáshoz, mint művészet és iparművészet. Hasonlítsuk össze József Attila «Mama» című versét az «Őszhajú asszony» című slágerral.

«Szürke haja lebben az égben,
Kékítőt old az ég vizében»

így fejeződik be József Attila verse, és mi felkiáltunk: Micsoda nagy művész, milyen remek vers, gyönyörű képek, gyönyörű kifejezések!

dus vagy nélküle,
tudja senki se,
jú asszonyt,
it.»

mindössze valami, ami a *saját* érzelmeinket kellette fel. Az «Őszhajú asszony» úgy ha ott ránk, mint egy plakát. Nem művészi formájával, kifejezésével, hanem *puszta témájával*. A művészetből sohasem lesz sláger és slágerből sohasem lesz művészet.

G. Dénes György

Szekula Jenőről

Majd hanyattestem, olvasván a minap, hogy valami ünneplésére készülnek Szekula Jenőnek, mert ötven esztendővel ezelőtt nyomtatták ki először az írását.

Ötven év, te jó Isten. Tegnap volt, hogy ott ültünk egyik reggel a Millennium-kávéházban. Nem tudom már, ki bátorított be abba a kávéházba (Andrássy-út és Eötvös-utca sarok), ahol a riporterek gyülekeztek hajnalban. Első szerkesztőségi évemet szolgáltam a régesrég elhalálozott Budapesti Naplónál. A vidéki lapokból kellett a használható híreket kihalásznom, átírnom. Csak azért említem, hogy jobban meg lehessen érteni, milyen pazarul imponáltak nekem a riporterek, akiknek a nevük alá volt írva a riportnak. A magamféle suttyó zsurnalisztáknak nem az írók imponáltak, hanem a riporterek. Azok nagy fiúk voltak. Odajött reggelre a Millenniumba mind a riporter, Tábori Kornél, Szekula, Hegedűs Gyula (igen, a Magyar Nemzet főszerkesztője), Lakatos László, Matskássy József, Ötvös Leó, Landler Jenő (az 1919-es forradalmár), Kovács Noldi (ez sohse feküdt le), Hosszú Fodor (Aladár) Fröhlich Jancsival (olyanok voltak ketten, mint Zoro és Huru), Pók Ödön, Bresztovszky Ernő, ezekre emlékszem. De beszagolt a Millenniumba, mikor a lap már kint volt az utcán, az elegáns, kicsi Csergő Hugó is, ő a Polgár-t, Vázsonyi lapját szerkesztette (mindig megvárta a nyomdában a lapot) és ott ült minden reggel a riporterek közt a bölcs Szász Zoltán; ő hozta azt a döntvényt, hogy nem lehet tehetséges ember, aki 7 óra előtt lefekszik. Ezt az esztendőt, amelyikben a Millennium-kávéházat megismertem, 1905-nek hívták. A molett nő volt a divat és az ujságírók apámnak [illegible]

előtt, a modern irodalmi folyóirat.) Kiss József kiadta a regényt (*A számüzött* volt a címe), Szekula kapott 400 koronát, szörnyű nagy pénz volt, elkártyázta. Azután novellákat írt a Hét-be; Rákosi Jenő is kért tőle novellát a B. H.-ba. Negyven koronát kapott darabjáért.

(Megjegyzem, igen nehezen vallott Szekula. Folyton fel akart állani: hagyd már, kérlek, unalmas.)

No azután látták, olvasták is, akik olvasták, egyik regényt a másik után írta, legtöbbet ujságíró-módra, folytatásonként ebbe vagy abba a napilapba. Utoljára „*A mai nap*"-nak írt egy pár folytatásos regényt. Emlékszem, milyen híres lett *A fekete báró* című bácskai regénye.

Össze-vissza vagy negyven könyvet írt S[illegible] negyven regény[illegible] ven könyve va[illegible] írónak és ittm[illegible] nincs háza, n[illegible] közi értékű k[illegible] gyontárgya. S[illegible] úgy élt mindig [illegible] *mouth*, ahogy [illegible]

Igaz, az se j[illegible] hogy valamely [illegible] gényéből szin[illegible] elküldje Hollyv[illegible] a magyar gy[illegible] el. S nem tagj[illegible] saságoknak: a [illegible] lett volna vag[illegible]

Vagy huszo[illegible] a Római-fürd[illegible] magában Szel[illegible] nakházban. T[illegible] hangot nem [illegible] vadlibákat.

Ilyen embe[illegible]

Legalább t[illegible] az írást al[illegible] miért? Úgy [illegible] hogy, ilyesmi[illegible] Kiírta magát[illegible] gát", az anná[illegible] dolgozik tová[illegible]

Kérdeztem, [illegible] csak legyintett.

Martini Simone

Martini Simone

Magyarországi kent
Erzsébet c. képe
(Assisi S. Francesco)

Repr.

Banfi-Ricordi

1. tábla.

Berlin-Dahlem
Rheinbabenallee 10

Herrn
Dozent Dr. Stephan Genthon

Budapest IX
Rákos-u. 10

Martini, Simone

Lied

Banfi – Ricordi

117, 118 L.

1754

Martini, Simone

l.

Gereuropaihelyz

10. l.
14. l.
22. l.

~~Kulcsok III. 221~~

Martini, Simone

sienai festő XIV. sz

l.

Péter I. 58. C.

Lásd Ipolyi művét

a szepeshelyi vezés-
egyház 1317 ben
készült falképéről.

Martini, Simone

Sienai festo

L. f

Peter I. 100 L.

ber hó 17 napjan dél

utor

mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak

ingóságok vételárából a végrehajtató követelését

zükre foglalás korábban eszközöltetett volna s ez a

lentéseiket az arveres megkezdeseig nálam irásban

ág táblájan kifüggesztését követő naptol számittatik.

l. hó 27 napjan

kir. bir. végrehajtó.

VI., Gyar-utcza 10. szam.

Budapest

Martini, Simone

Ipolyi a nepeshelyi
református templom 1317-ben fes-
tett freskóját Pentvel
hozta kapcsolatba
Péter András a Németor-
szágból importált bizan-
tinizáló stil szerény, helyi
jellegű termékének tartja

Péter magyarul
Velence (30. l.
V. k.)

Tek.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Budapest.

V. Rothermere u. 12.

Martini, Simone

l.

Szépmüvèszet

1944. 109–112. 1

kèppel

Tek.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

MAGYAR KIR. POST
DOR
941

Budapest.

V. Rothermere u. 12.

Martini, Simone

Ipolyi a nefeshelyi
nékesegyház 1317-ben fes-
tett freskóját fentivel
hozta kapcsolatba
Péter András a Németor-
szágból importált bizan-
tinizáló stil szerény, helyi
jellegű termékeinek tartja

Pétermagyarmuv

Vevecke (30. l.
V. K.)

IRODALOM

JEGYZET

Martini Simone

XIV. 4.

l.

Jaj Boldmarg

Szépmüvèszet

1942. 277. l.

BUDAPEST

Martini, Simone

l.

Corvina

1925. II. 49,

50. l.

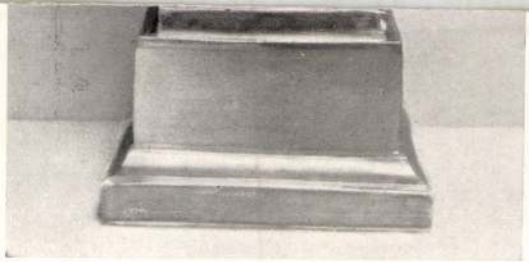

621

938

Martinidesz László
borollói

Kilátás a Gellért-
hegyről, grafika

Nemzeti Salon
tavaszi tárlat
1934. június

Borollói M. L.
alatt indikálva

Martinides László
(Godollói)

Uj Szalon

1934 aug. szt István kiáll

Álló akt
Kilátás Budakeszíről

Pasz.

Пётр сказа́ли: «Здраствуйт Стьопка.»
Шсовой атветил: «Здрастýти Ривиата
Здéси ачиóша ан идиóте свáми
в начáлнику в лáгерь. Досвидáнна!»
лиза и Пётр атвéтили: «Досвидáна!»
Ани́х и Стьóпка пашли́ к начáлнику.

Н: 1 К: 4 [illegible]

Martinidesz László

Vedollói

1936-os Szalon
(Nemzeti Szalon)
1939. jún.
Női akt, pant
Félakt, pasztell
Tanulmányfej, vízf.

Bodollói Martinidesz

László

Férfi mellkép, tanulmány, repr.

Képzőművészet

1933. 130. l.

5-

észitett közcsó és összekötőcső

től:

sszekötőcső	összesen
8.126.63	171.833.84
4.736.18	2o2.214.o5
1.918.78	3o1.4o5.51
88.292.84	3o3.o18.88
39.599.31	264.324.64

Előirányzat	Zárószámadás szerint
8o.ooo.- P	3o9.o18.o3 P

Bodollói Martinidesz

László

festő

Női akt, pastell

Félakt s

Tanulmányfej, virf-

Nemzeti Szalon

1939-es szalon

BODOLLÓI MARTINIDESZ LÁSZLÓ

10. Erdei út, pasztell
11. Fekvő akt, pasztell,
12. Hátakt, pasztell,

Nemzeti Szalon

Őszi kiáll. 1939. szept.

Martinidesz László

festő

László

=

Bodolloi Martinidesz

László alatt rö,

Martinka Ferenc

szül. Budapesten 1894
marc. G. Rk. 4 par-
mur. szkola
1917/18 ugyan tanf.
Kepz. fölsz-

Honfoglaláskori zabla. VIII. 206.

Martinka József

festő

1910 – 13

Éinusk 1930, 86 l.

1:1.000.000. magasságra: 1.200.

zintre vonalkozrnak a vízrajzi osztály mérése szerint.

I. hosszu. 876 klm. rövidülés 87'2 klm.

| | | |

Martinka József

Ékítmányes terverés

Dicsőret

Éimisk. 1913-14.

Martinka József

1917/18

Ferképzőmúzeum

111. 2

Martinka József

100 K államsegély

Éimisk 1912/13.

28-l.

Önfoglalkozási tárgyak III. 81.

Martinka József

Könyvfedél bőrből,
eritmenyes diszitéssel

Éjmusk 1912/13

Viselet.

Horvát katona.

Az előtérben álló és t
tona balkezével oldalt mutat,
ra vetett puskájának csövét f

Homme de B

alól balra: J.G. de St. Sauve
jobbra: Barabé recorrige
ancien Ingr de

Szines rm., mér. a rl

Martinka József

Szemere Attila
arcképe

A Szemere család
családfája

Mindkettő fenti rajza.

Repr.

Zarándy A. Gáspár

Huba Vére Szemere.

Bp. 1910.

spanyol hadvezér

Juan d'Austria, III. 118.

N.D.K.

MARTINKA József

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Kéti: Nagybánya... Sp. 1956.333.l.

MDK

Martinka József

Pályázatok. Magyar Iparművészet 1912. 38.l.

Martinkó András

Jevgenyij Beresztovszkij: Valóban szenzáció 2.

1970-ben Gershovics Alekszandr megírta és Moszkvában megjelentette „Petőfi költői színháza" c. könyvet. A könyvet megvitatták a MTA Irodalomtudományi Intézetében. A szerző köszönetet mondott Lukácsy Sándor, Martinkó András és még több magyar tudósnak.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 30-old.

Martinki Mätzas

Loone

l.

Forum 1931. 309. l

Martinkó Mátyás

1912/13 – 1915/16

Ferkèpzomfoiskèvk

1/1. l.

Martinkó Mátyás

losonci rajztanár és festő

nevet 1938 után

„Vágás"-ra vál-

tortatta

lásd

Vágás Mátyás

alatt

~~Báthory Zsigmond VII. 274.~~

MDK

Martinkó Mátyás
27o K. áll. ösztöndijat kapott

Képzőm. Főisk. Évk. 1915-16. 8.l.

MDK

Martinkó Mátyás

középisk. rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1915-16. 49. l.

MARTINKÓ-VÁGÁS Mátyás festő

(1894, Losonc – 1945-ben Segedre ment és ott halt meg)

Limes 1999/2. 84-85.

A fenti lista alapján elmondható, h
Zoltánt foglalkoztatta legintenzívebben Tar
száma feltűnő, hanem az a több mint húsz év
Tandori műveket nem csak a költő személy
ezért akár műcsoportnak is tekinthetjük azo
tekintem át.

A *Nyolc dal Tandori Dezső verseir*
(*Még egynéhányszor átpergetem ujjaim köz*
sivatagban c. kompozícióval. A nyolcadik d
az *Orfeusz kerjtét* veszi alapul, szövege pedig
és a *Négy téli évszak Klee–nek* az *Infi*
bonyolultnak tetsző kapcsolatrendszert kron
az *Orfeusz kertje*.[53] A nyolc hangszerre írt
Tandori vonatkozást (dedikáció, mottó, szöv
a mű alapstruktúrája egy Tandori vers alapjá
Kosztolányi–vers). A cím pedig Paul Klee
1987–ből való *Nyolc Tandori–dal* fentebb e
önidézet, de a szöveg[54] nem az eredeti vers
tétele között három Tandori verset találunk
visszhangjai címet adja Jeney, de ennek sem
első *Orfeusz* darabhoz. Mind a szöveg, minc
hogy az *Orfeusz*–sorozat később nem kapcso
cím Klee–re vezethető vissza, Tandori Kle
sincs köze egymáshoz.

A *Hérakleitosz H–ban* a *H*

MDK

Martinkovics P.,festöm.

Fürdö után. Olf. 70x56.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 28.l.

Martino

Martino, olasz festő, aki az esztergomi dom kapujának Hippolit érsek által elrendelt restaurálásán és diszítésén dolgozott.

Akadémia. Hippolit számadások.

Arch. Ért. 1923–26. 204. l.

Theseion, athènes II. 234

Martino depintore

Ippolito d'Este megbízásából 1495-ben Esztergomban részt vett a románkori kathedrális portalajainak díszítésében.

B. I. Firenze 204. l.

908. № 47.

4326.

J. v.

Jan Gossaert (Mabuse) ntán

A mester sz. Maubeugeban 1470-ben. F

Jézus kigúnyol~~tat~~ása.

A előtérben szemlélhel

oszlop talapzata el

és tövissel megkoronázott Kri

veszi körül, a kik

nádszálat nyújt

kot hord, egy kék turbánt vis

bal kezével olyan mozdulatot

tetét ég felé emelte, kezeit

lette. Hosszú haja, szakálla é

fehér gyolcs takarja. A hátté

hajtásos kapun innen, lombos f

Festmény, a rányléczes

Ja, méretei ~~51.2:40.3~~ cm

908 F — Beciersche 5000 K.

Jegyzet. A leltár szerint

Johann Gossaert: Chris

zen Rahmen mit Goldleisten,

Jelzése 63. —

F és a régiben pag. 88.

Jegz:

Kincstar

51:40.1.

8 (669)

Martino, Carlo

l

Tolnai: Régi magyar főúrak

137-l.

Vasárnap 25 Vilmos hv.		**Protestáns** Vilmos **Görög** Febrón **Izraelita** Thamus 1
Hétfő 26 János és Pál vt.		**Protestáns** János és Pál **Görög** Dávid rem. **Izraelita** Thamus 2
Kedd 27 László kir.		**Protestáns** László **Görög** Sámson **Izraelita** Thamus 3
Szerda 28		**Protestans** Arszlán **Görög**

Carlo Martino

Tervezte az Eisenstadt-i Esterházy kastély átépítését. (1663-1672.)

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

3721

Martino János

Pótő

Szül. 1849 jun. 10. Bécsben. Német anyanyelvű. Elemi iskolákat jart, később a bécsi akadémiának másolgatott.

1876/7 I. esti tanfolyam a bpesti mintarajztanodában.

1876/7 II. esti tanfolyam

Liber pater VI. 206.

Martino de Natalis

Roma. Vaticáni könyvtár.
Speculum Humanae Salvationis. 1428-29.
Cod. Reg. Lat. 99.
Kézirat Kassán.

Poglayen-Neuwall:
Stefano: Itinerario per i turisti ungheresi. Roma, 1942. 61 l.

Martino da Rovigo

lapicida } XIII. s.
veneto,

Nella chiesa di Zaloca
vi è la lapide sepolcrale
che lo ricorda.

Cod
2 18. l.
Budinis 158. l.

Martino da
Rovigo
lapicida
Budinis
18, 158.1.

Martino da Rovigo

XIII. sz.

lapicida, veneto

Kalocsa

Budinis 158. l.

lásd

Ravegus alatt is

Martinovics arcképe

Hajnóczi Iván: Martinovics állítólagos arcképe. Századok 1912. 53. l.

Martinovics Ábrahám

Kisplastika
1892

Minsk 1930. 86 l.

Martinovics Béla

festő MDK

A pásztói Szentlélek kápolna oltárképe.
/Szentlélek eljövetele/ 1887.

341.o.

Genthón:Nógrád. 1954.

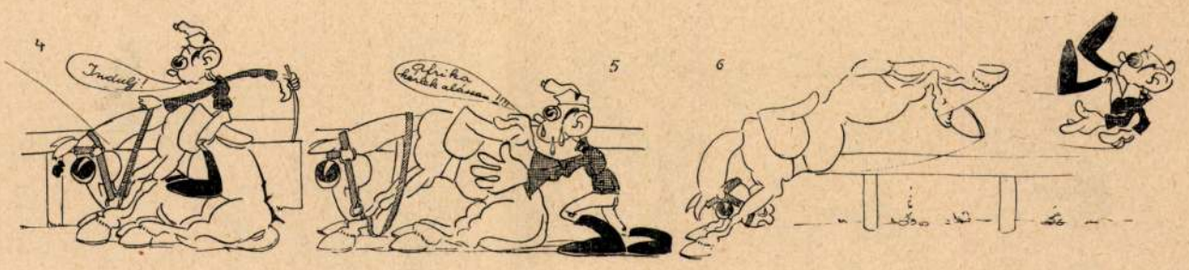

„Geörts, a halál-lovas" *Rajzolta Martinovics Béla akadémikus*

HÁBORÚ 1955-BEN

Fantasztikus álom

Irta: Bocsor Elemér akadémikus

Bámuló, szúrósszemű sötétség. Nehéz árnyak suhannak benne — szél zörrenti az ágat — jaj, valaki jár! Félelemherceg csatlósai járnak. Nehéz nyomás a mellén, a gyomrában ; érzi lüktetni a szívét, nem baj, csak előre. Még pár lépés és mélység nyílt meg alatta, lába görcsösen rugódott bele a levegőbe és azután zuhant — zuhant bele a semmibe . . .

Felnyitotta a szemét és csodálkozott. Reggel volt és a nap meleg fénye ráömlött valami furcsa kertre. Egyenesre nyírt fasorok keresztezték egymást szabályos derékszögben és szinte végtelennek látszottak. Később rájött, hogy mesterségesen mélyítették így a távlatot. De akkor még csodálkozott. A fű szintén le volt nyírva egész simára, rajta kerekek nyomai.

Elindult az egyik fasorban s eléderengett valami nagy épület. Mintha ismerős lett volna, de erre nem esküdött volna meg tiszta szívvel. Állandó, egyenletes gépbúgás úszott ki belőle, s három nagy kémény nyúlt bele az égbe, de egyik sem füstölt. Tetejükről valami csővel újra levezették a füstöt. Alul az épületen árkádos kapuk sora, az emeleteken jóformán csak ablakok, hihetetlenül nagy ablakok.

Az egyik ablakból valami fényesség lökődött ki, tisztán lehetett látni lomha repülését. Pár pillanatig repült és nekivágódott egy tónak. Nyomában nehéz, fehér gőz szállt fel. A víz felzúdult s kis darabon kékes lánggal égett. Furcsa — gondolta —, nem vagyok talán józan? Nem, tisztának érezte a fejét, csak a szíve táján kalimpált valami rossz érzés. Elindult a tóparton furcsa ércszerszámok közt. Nagy hengerek voltak ezek. Jobban megnézte, tekercselve voltak fehér, vastag érchuzallal. Itt-ott antennaszerű állványok emelkedtek, csakhogy ezek vastag hálót feszítettek ki.

A furcsa tömkelegbe egészen beleveszett. Most már kezdett eltűnni belőle a régi megismerés nyomasztó tudata : az érzés, ha rátalálunk valakire, kit ismerünk és még sem tudjuk, kicsoda. Hirtelen megállt. A gépezetek közt furcsán húzódott meg egy szobor. Ezt már megismerte . . . gróf Butler Jánosnak stb. olvasta a felírást és megdermedt a szíve. Mi van vele? Hisz ez a Ludovika Akadémia kertje és az a nagy gyár, az volna az akadémia? De hát mi ez? Káprázat, csalódás, délibáb? A szíve veszedelmesen lüktetett. A gyomrában mintha nehéz hegy feküdne . . . Micsoda gépek ezek itt? Lassan közeledett az egyikhez. Halálfej. »Vigyázz, életveszélyes !« Mint villámsújtott fa, úgy zuhant a földre — s talán ez volt a szerencséje. A következő pillanatban ugyanabból az ablakból egész csomó fényes tárgy repült ki a tóra, mely egész tömegében lángolni kezdett. Ugyanekkor a magasba feszített hálókon iboľyás fényívek gyúltak ki erős sistergéssel. Valami zúgott a levegőben. A fényívek hirtelen hatalmas sugárrá egyesültek és nekivágódtak egy iszonyú sebességgel jövő fekete lövedéknek. A robbanás, mely azt követte, kisebbfajta mennydörgéssel felért.

S ebben a végítéletben ott feküdt a szerencsétlen félig elkábulva, félig ész nélkül. Hirtelen felugrott. A hőség egyre fokozódott, a tó lángjai vigan lobogtak és hirtelen megpillantotta, hogy hatalmas csöveken víz ömlik bele a tóba. Azután futni kezdett vad erővel az épület felé. Alig kétszáz méter után felbukott egy drótban, melyet magával rántott. Sziréna üvöltött fel utána, az épületben kinyílt egy árkád s furcsa, autószerű, elől-hátul hegyes, átlátszó kocsi gurult ki onnan. Benne két búvársisakos, fényes ruhájú ember. Felkapták az eszméletlenül fekvőt s a kocsi a nélkül, hogy megfordult volna, rohant vissza az épületbe.

Csípős, de jóízű folyadékot érzett a szájában és felnyitotta a szemét. Nagy, fénnyel telt teremben volt. Mellette két nyulánk fiatalember. Még nem vették észre, hogy magához tért. Beszélgettek.

— Furcsa a ruhája, az édesapámnak van egy képe, azon láttam ilyet.

— Én meg a múzeumban.

Azután a szuronyát nézegették.

— El tudod képzelni, hogy ezt valamikor emberölésre használták?

— Nagyon primitiv, ámbár lehet, hogy öltek vele sok rajta a vasoxid.

Kint újabb dördülések, robbanások.

— Ugyancsak működik Prága, de remélem, nem sokáig! Majd elhallgatnak, ha megindul feléjük a hidrogén izzó felhője !

— Csitt ! Magához tért !

Odaléptek az ágyhoz.

— Ki vagy, hogy kerültél a tóhoz és micsoda ruha van rajtad?

Rajzolta Martinovics Béla akadémikus

Árgyirus királyfi úgy zuhant az asszonya mellé, mint egy darab formás, fehér fa.

És a csók sikolyos orchesteréből víziós és torz lihegésekből lágyan és csöndben forrósodtak halk vallomássá az asszony szavai.

— Mondd nekem — mondd — Te az Élet királya — mondd csak egyszer ezt a szót: — Anyám!...

Anyám! Ez a különös, fehérarcú, szomorú asszony mint egy messziről hajított, hajlékony tőrt, úgy dobta feléje ezt a szót.

Árgyirus királyfi felugrott. Szemében gyilkos, pusztító dühök fekete kutyái csaholtak, vissza nem váltható kétségbeesések, csúnya dolgok emlékei, csak most megdöbbent iszonyatok egyetlenegy artikulátlan sikollyá oldódtak a száján...

Anyám! Fehér gyerekévek, kivallatlan vallomások, soha ki nem sírt sírások most találták meg az útjukat Árgyirus királyfi szívéhez.

Az eljátszott évek kisértése kiült a szájára, mint egy fenyegető, fekete gnóm.

Árgyirus királyfi lovaglóostorral verte ki a vendégeit a feketeölű éjszakába.

— Megbolondult! Delirium trémens! Pedig még fiatal! Gőgös! — Ostoba! — Perverz! Züllött! Egy bontott mellű nő az arcába rikácsolta: Nem kellettem neked ugye? Megmondtam, hogy az Isten a gőgödért megver. Már kezdi. Ha-ha-ha...

Valahol egy harang kongott félreverten, félelmetesen és messziről vissza-visszacsengett részeg asszonyok és dülledt szemű férfiak éneke.

Árgyirus királyfi úgy állott a szoba közepén, mint a nagyon megvádolt lelkiismeret.

Csönd volt. — A szoba mint egy kiürített bordély, laposan és hüvösen áporodta bele az éjszaka bűneit a csöndbe. Az asszony sápadtan, szótlanul figyelte a férfit. Döbbenetes volt. A két szemében iszonyú tetemrehívások jajongtak és a keze utálkodva rándult meg a bútorok érintésétől.

Felvitte az asszonyt az emeletre, egy csöndes, tiszta szobába. Kint ifjú viharfelhők lobogva indultak támadásra a pitymalló égen. Megeredt az eső életethozó, bőséges zuhogással.

Árgyirus királyfi az aszonya mellett térdelt és záporos sírással bújt el az arca az asszony fekete hajsátorában.

Mint egy régi-régi, kibeszéletlen, soha el nem gyügyögött, mindent visszahívó, megváltó szó forrósodott ki a száján, az örök jóságra és testvérségre kivánkozó gyerekszó: Anyám! — Édes Anyám!

REMINISCENTIA

Irta: Padányi Jenő akadémikus

Muzsikálva, halkan mesél a gyár,
Némaság álmában hallgat a falu.
Sárga fénypilléktől rajzik a zsalu
S részeg szél a fák közt dülöngve jár.

Lila szobából bús nóta csendül,
Leányvágyak szárnyán rózsafelhőkbe száll.
(Völgyek sötétjén őszen gubbaszt a vár.
Korhadt pincékben a tücsök hegedül...)

A Bükk kék-sötétjén: bronzvörös orom,
Tetőjén szürke, sápadt zárdarom,
A rőt repkény közt zörögve jár a szél.

Ódon termekben a multak árnya jár...
S ahogy dohogva, nyögve mesél a gyár,
Konduló hórák csöndes akkordja kél...

A JÓ CSEND

Irta: Lakatos József akadémikus

Percek suhannak nesztelen...
s a roppant időben
a csend itt maradt velem.
Azóta könnyes éjben,
ha bántott az ember,
ha szenvedtem:
csitított engem
csendesen.

A csendnek száz hangja van.
Fülembe hegedül
bársonyos muzsikát,
elaltat. Ha lankad
az erőm, ha félek,
a csend békét igérget.

És mindig velem van a csend.
Valaki csak egy szóra vágyik,
némán kérve egy szóért eseng...
A kimondott szó nyomán
öröm-csengő csilingel,
s a jó csendben a szó visszacseng.

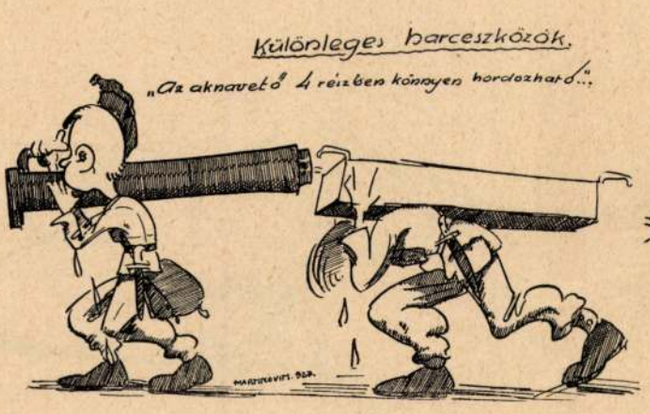

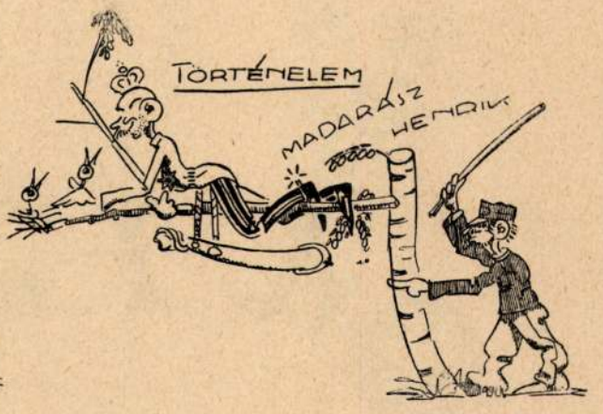

kötni huszonkét ifjú évnek zengő vitorláit, ha a tenger egyszer félelmessé válik. Ahova nagy és csúnya iszonyodások bizonyossága elől el lehet szökni és hüvös, egyszerű szavak bőhullású zuhataga alatt ki lehet fürdeni magából minden utálatot, ami a nagyszerű és csodálatos élet apró, piszkos bogáncsaiból ragad meg a köntös szegélyén.

Egy szép és bőséges nyári zápor után az udvari tanács elé állt.

Bejelentette, hogy utazni akar.

A közvéleményt képviselő tanács összeröffent.

Utazni ? Miért ? Hova ?

Hiszen ebből az országból még nem kivánkozott ki senki. Ez az ország meseország. Itt nincsen nyomor, nincsen szenvedés, okkal-móddal örülni is lehet, dolgozni is szabad, ételital bőven kijut minden polgárának.

És a Fenség — éppen a Fenség utazni akar.

Árgyirus királyfi valami katonamarsot dobolt ki az asztal szélén s megunva az általános elképedés utáni zsivajt, udvarias fintorral maga írta alá először a beleegyező engedélyt. Másnap fütyörészve indult útnak, egy lobogózászlós hófehér hajón.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Árgyirus királyfit az élet királyának hívták.

Már nem volt olyan fiatal, de talán még szebb volt. Titkos és különös tüzek lobogtak a szeme mélyén, a keze fehérebb és keskenyebb lett — olyan volt, mint egy bűvös, fiatal kígyó.

Bejárta már az egész világot.

Mindent megtalált, amit néven tudott nevezni. Minden asszony csókja néki tartogatott drága méreg volt. Minden öröm néki tartogatott ajándék volt és minden pillanata az ifjúság csodájának ünnepi szertartásává vált.

Árgyirus királyfi élt, nevetett, ölelt, csókolt — örült az örömnek és magának és mindennek — és még nem tanult meg sírni.

De ha mámoros éjszakák kiürítették, mint egy csillogó poharat és tengerre kelve, kifeküdt a fedélzetre, hogy az arcát lehűtsék nyáresti illatos, friss szelek, — a szeme szomorú volt és fáradt.

Valami mindég tovább űzte.

Láthatalan fantóm — láthatatlan korbáccsal, és mindég szomjas volt és mindég kevés volt minden. Aranytálcán hozták eléje megszépített testüket az asszonyok, de már utálta őket.

Fehér hómezők és különös városok aranykupolái versekét virágoztak a szivében, — de kevés volt.

Hiába fogta meg a szemét római örökifjú éjszakák csodája, hiába kinálkozott feléje az öröm, mint egy bontott ölű, ezermellű hetéra, Árgyirus királyfi tovább hajszolt valamit, valamit — aminek nincsen neve, nincsen kezdete és nincsen vége — ami örök és szétszakíthatatlan, szép és oszthatatlan, amit nem lehet könyvből megtanulni.

Árgyirus királyfit kergette a Szeretet.

Árgyirus királyfit — kergette a Szomjúság.

És mert benne élt, de nem tudta, mert benne élt és mindennap megölte magában, — folyt tovább a hajsza, a tegnap, ma és holnap végeláthatatlan hajszája.

Ha elfáradt, duhaj orgiák mámora teregette rá a felejtés ópiumos palástját.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Jaj de kedves volt ez az ötlet — Fenség !

Árgyirus királyfi megsimogatta a kipirult arcot.

A megtárt függönyök mögül felharsant a zene, ifjú lányok táncot lejtettek. Fehérbőrű fizetett rabnők ezüsttálakon piros gránátalmákat hordoztak körbe, a szökőkutak pezsgőt permeteztek.

A meghívottak többé-kevésbbé szellemesen mimelték a megértésüket.

Árgyirus királyfi fenséges unalmában megcsináltatta a Vénuszhegy modern szalóndíszleteit.

Az élet királya fehér rózsákat dobált a nőkre, a selyem és bársony állatkertben a szavak tompa kaosszá váltak.

A sokféle megbántott élet gyönyörbe feledkezett sírása csúf lihegésekbe torzult.

A zenekar a másik szobában a daltalan szivek elé lobogtatta Wagner ezerarcú lelkét és a megcsúfolt zene a vendégek fülében csókra és hosszú-hosszú felejtkezésre zendülő riadóvá vált.

Árgyirus királyfi ezen az éjszakán akart meghalni, hogy értelmet adjon még el nem pusztított, soha senkiben jó szóvá, megbocsátó, jóvátevő simogatássá nem vált fiatal életének.

Az élet királya az öröm piros ruháját kendőzte nagy, széles, kikivánkozó sírására. — Felkacagott, fékeveszetten, mint egy diadalmas vércse és magasra emelte poharát.

Evoé Élet ! Evoé Öröm ! Evoé !

Künn az utcán felsikoltott egy autó szirénája segitséget hívón, fájdalmasan.

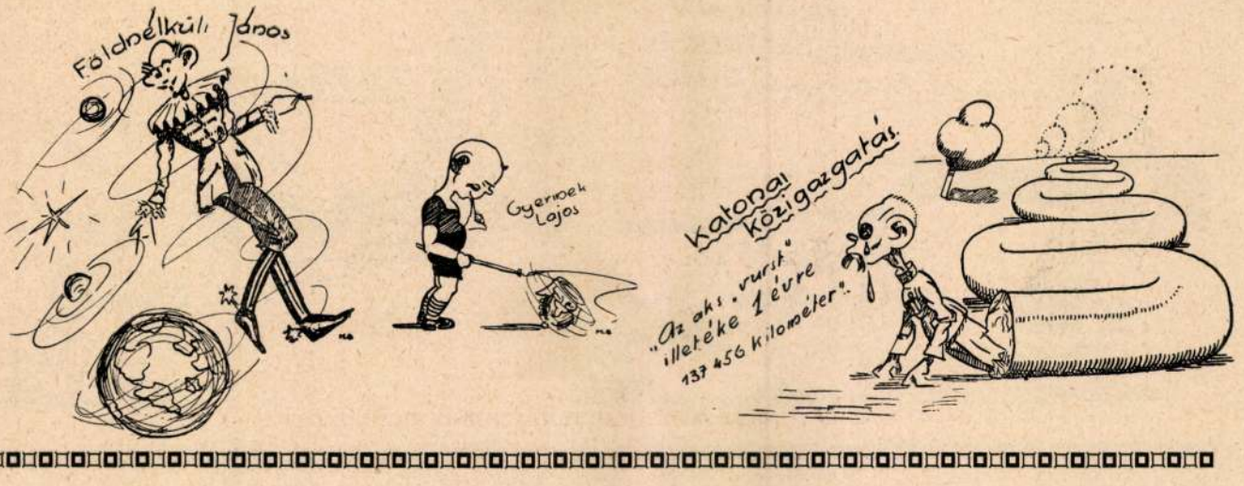

Árgyirus királyfi szemei tágra nyíltak. Valami furcsa mese jutott az eszébe, amit titkon mesélt neki valamelyik őszi estén egy parasztasszony.

Az ablakhoz sietett, hogy jobban lássa az Anyát. Árgyirus királyfiban néven nem nevezhető, magakitalálta ritka szavak fonódtak rímes sorba, belülről valami névtelen kívánság, el nem sóhajtható sóhaj kívánkozott teljesedéssé. Árgyirus királyfi üresnek és kitöltetlennek érezte egyszerre az életet.

Megtudta, hogy becsapták, hogy hazudtak neki, hogy van valami, ami hiányzik az életéből.

Csönd volt a trónteremben, mint egy hüvös és komor templomban.

A papok, vének és honatyák aggódva figyelték az ifjú trónörököst. Kihajoltak az ablakon, de nem láttak semmi különöset a kertben.

Mikor az asszony az életéből fakadt életnek oda tartotta a mellét és a gyerek minden szeretetben áldozatot követelő önzéssel odacsúcsorította a száját, a papok kínosan felszisszentek és szuronyos őrökkel vezettették ki a kertből, mert megbotránkoztatta az ifjú trónörököst.

Árgyirus királyfi megkérdezte, hogy mi volt az a furcsa kifejezés, ami az asszony arcán egyetlenegy teljes, szemmel, szájjal, bőrrel, ideggel mosolygott mosoly volt.

A papok, vének és honatyák összenéztek.

Hogy mi volt ?

A zavar mint feszengő, kényelmetlen kérdés lopva ugrált át egyik szemből a másikba.

A fő-főbölcsek bölcse megrázta a fejét.

— Hm, Fenséged úgy látom egy kissé azokkal a dolgokkal is terhelni kegyeskedik szellemét, amelyek éppen a kicsinyességük miatt Fenséged magasztos hivatásától teljesen távol állnak.

Mert amit Fenséged látott, csupán a gyengék és proletárok sajátossága, kerékkötője azonban a haladásnak, a hatalomnak és a tudásnak. Az a sár, amiben a legtöbb szépen nekilendülő életszekér megragad.

Értéktelen dolog a gyakorlati élet szempontjából, csupán a művészek kendőzik vele a telehazudott életüket és csinálnak belőle a maguk szétmálló életének maskarát. De hát a művészet célja csupán az, hogy szellemi ovomaltinja legyen a komoly munkában kifáradt embernek. Szórakoztatni pedig mesékkel szokás, mert nem igényel semmi gondolkodást. Különben is komoly dologgal szórakoztatni a hasznos munkában kifáradt lelket, — bűn. Ha Fenséged kegyes volna rám hallgatni, akkor kitörölné az emlékezetéből ezt a képet. Mert tartok tőle, hogy zavarná Fenségedet.

Árgyirus királyfira széles mosolygású szemek tolakodtak és már halálosan unta az egész dolgot.

Miután megállapították, hogy a harmadik kérdésre nem sikerült válaszolnia, de ennek természetesen csupán az az oka, hogy az előző kettő valószínüleg nagyon kifárasztotta az ifjú fenséget, — Őfenségét az udvari legfőbb tudományos-szék egyhangulag érettnek nyilvánította.

Az egész udvartartás örömünnepet ült a nagy napon.

A három fő-fővénség arany műfogakat és ezüstparókát kapott ajándékba. Zászlók lobogtak — zene zengett — táncos lányok, mint évek óta a nagy napnak őrzött fehér szirom-ajándékok táncoltak az ebéd alatt — kürtök sikoltottak — katonák sorfalaztak — egy vidéki kántor elfelejtette pofonütni a gyermekét, egy alanyi költő bárgyún maga elé mosolyogva kifizette az adóságait, — az ifjú Fenség az ebéd közepén elszökött a mesétmondó parasztasszonyhoz.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Elmúlt egy-két év.

Árgyirus királyfi már nem volt húsz éves és néha ideges gondok ráncolták meg fiatal homlokát. Csempészek útján különös és messze földön iródott könyveket kapott.

Verseket, amiket különös flórenci éjszakákan írt egy már halott költő; könyveket, amikbe évszázadok súlyos, kisiratlan sirásai voltak eltemetve.

Árgyirus királyfi már nem tudott annyira örülni az örömnek. Rejtelmes virágok bimbóztak a szivére és két fiatal karja kinyúlt a palotán és a határon által, hogy magához öleljen mindent, ami az ő életéből hiányzott és amiről már tudta, hogy van.

A szépséget, ami minden idők, minden kis atómjában ott alszik elátkozva, mint mesebeli Csipkerózsa és várja a maga ritka, lobogószemű, ifjú lovagjait.

A jóságot, ami a közönynek minden bűnös abroncsa mögött csendes és komoly szavakkal pántozza össze a bukottakat, a gyávákat és a megbántottakat. Árgyirus királyfi sokat gondolkozott öreg, megkopott fenyők társaságában, egyedül a maga életre táruló huszonkétéves szivével — és egy végnélküli, zür-zavaros, álmatlan éjszaka után megtudta, hogy az életét elvesztegeti.

Egyedül érezte magát — és jaj annak, aki egyedül van. Már tudta azt is, hogy néha kigondolatlan gondolatban és kivallatlan vágyak titkai mögött az anyjára gondol. Az anyjára és valami életmentő csodálatra, amihez ki lehet

Ludovikás Levente
1927. VI. évf. 1. sz.

Martinovics Béla

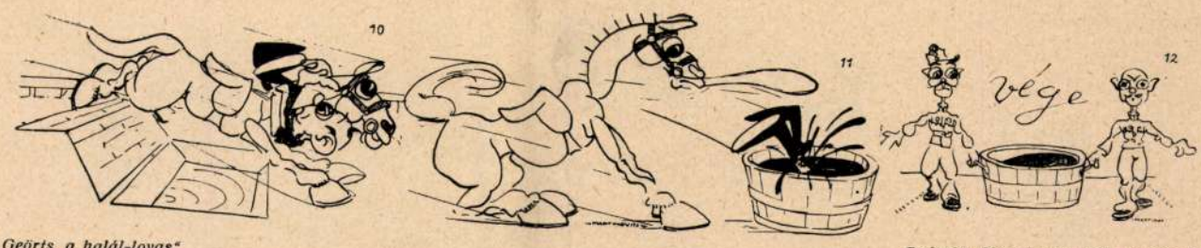

„Geörts, a halál-lovas"

Rajzolta Martinovics Béla akadémikus

— Indulj utadra, pusztító sugár! Nehéz szívvel küldünk, mert ölsz és égetsz, mint a könyörtelen végzet. De életről van szó, az ország életéről. Menj és legyen meg az Ur akarata!

Benyomta a kapcsolót. A gépek búgása hatalmas lett, a kék tömeg a magasba szökkent s a levegő izzani kezdett. Szélroham hajlította földig a fákat és tompa dörej rázta meg az épületet. A dróthálóra és a tóra valóságos lövedékzápor hullt és robbant iszonyú erővel.

— Ugy látszik, az ellenség is döntő csapásra készül: erősíteni az ellenáramot, hogy legalább egy óráig kitartsunk!

Egy tiszt valami telefonféléhez lépett és intézkedett. Lennt az árkádok alól egész sereg kis kocsi rohant ki. Egyet-kettőt szétvágtak a gránátok, de a többi elérte a tavat és a túlsó oldalon pillanatok alatt felszökkelltek a fényívek.

A tiszt ezalatt a rádió kapcsolóit forgatta. Az arcokra megdöbbenés ült... Nem felel a hadseregparancsnokság! A fővezér idegesen fordult a háta mögött álló úrhoz:

— Százados úr, azonnal induljon repülővel a harctérre!

A százados körülnézett. Fiatal vezérkari tiszt volt. Szeme megakadt az egyik akadémikuson.

— Hogy is hivják önt? Ugy-e, Beleznay! Jó! Ön fogja vezetni a gépet és hozzon magával még egy akadémikust. S már indultak is mind a hárman. Beleznay karonragadta az akadémikusnak gondolt bajtársát és vitte magával. A vándor szeretett volna tiltakozni, de nem mert. Félig öntudatlan volt, mikor fejébe nyomták a sisakot s a helikopteres elektromos gép egyenes vonalban fúródott bele a levegőbe.

Szürke, barna, zöld színfoltok suhantak alul. A gép legalább 400 km-es sebességgel rohant. Az eltévedt akadémikus nem birta az őrült iramot. Fejébe vadul tódult a vér, gyomra kevergett, szíve majd kiszakadt a melléből. Nem látott semmit, görcsösen markolászta a széket. Aztán... egy pillanat, rémes recsegés, a gép megingott és ő érezte, hogy egész teste megrázkódik. Azután iszonyú zuhanás következett, mintha minden vére a torkába tódulna, lába önkéntelenül rugódott és zuhant, zuhant bele a semmibe...

Felnyitotta a szemét. Erősen rázták a vállát és fülébe rivallt a napos szava:

— Barátom, már *ébresztő van!*

Bágyadtan felült az ágyán, néma undorral gondolt vissza a tegnap este elfogyasztott sok és gyomorrontó borra, — azután megindult a felüdítő, *álomkergető* vízcsap alá...

AZ IFJUSÁGI ELNÖK JELENTÉSE A LEVENTEKÖR 1926—27. ÉVI MUNKÁSSÁGÁRÓL

A Leventekör ez évi *alakuló közgyülését* 1926. évi október 12-én tartotta. Az akadémiaparancsnokság tanárelnökké vitéz *Marschalkó Kornél* vksz. ezredest, tanártitkárrá *Mikes László* előadót; vezetőtanárokká: az irodalmi osztályhoz vitéz *Rózsás József* főelőadót, a hadtudományi osztályhoz gróf *Stomm Marcell* vksz. őrnagyot, a képzőművészeti osztályhoz *Glock Tivadar* ny. tábornokot, a technikai osztályhoz *Janicsek József* századost nevezte ki.

Választás útján ifjúsági elnök lett *Oroszlányi István*, ifj. jegyző técsői *Móricz Béla*, ifj. pénztáros *Padányi Jenő* akadémikus.

A Leventekör a tanfolyamán két *ünnepélyt* rendezett. Az irodalmi osztály 1926 december hó 5-én délelőtt MIKLÓS ÜNNEPET, amelynek következő műsora volt:

1. Pikéthy Tibor: Magyarok imája. — Előadta az akadémikusi énekkar. 2. Balázs Győző: Miklós vezérhez. — Szavalta Lakatos József akadémikus. 3. Ünnepi beszéd. Mondta Oroszlányi István aks., ifj. elnök. 4. Vecsey Ferenc: Valse triste. — Előadta az akadémikusi zenekar. 5. Irredenta (regős) dalok. — Énekelték: Mártonffy, Brokes, Egyed és Éltes akadémikusok, Kisfaludy P. Elemér akadémikusi gitár kiséretével. 6. Himnusz. — Előadta az akadémikusi énekkar.

A hadtudományi osztály 1927 MÁRCIUS 15-ÉN hazafias ünnepélyt rendezett. Műsora a következő volt:

1. Magyar hiszekegy. Énekelte az akadémikusi énekkar. 2. Ünnepi beszéd. Mondta Oroszlányi István akadémikusi ifj. elnök. 3. Talpra magyar! Előadta az akadémikusi énekkar. 4. Az 1848—49. délmagyarországi hadműveletek. Előadta Kolling György akadémikus. 5. Rákóczi nyitány. Előadta az akadémikusi zenekar. 6. Nem, nem, soha! Énekelte az akadémikusi énekkar.

A megtartott ünnepélyek, amelyeken nemcsak tisztek, tanárok és akadémikusok, hanem nagyszámú közönség is résztvett, mint tükörkép adták vissza az akadémia ifjúságának erkölcsi és szellemi jellegét. Tanubizonyságát tette az akadémia ifjúsága annak, hogy katonai szakképzése mellett meglátja azokat a forrásokat, amelyekből élete megnemesítő italát szívhatja magába, s azokat megbecsülve tudja szeretni is. Az ünnepélyek tartalma pedig a Leventekör tagjainak erkölcsi és hazafiúi emelkedettségét bizonyította.

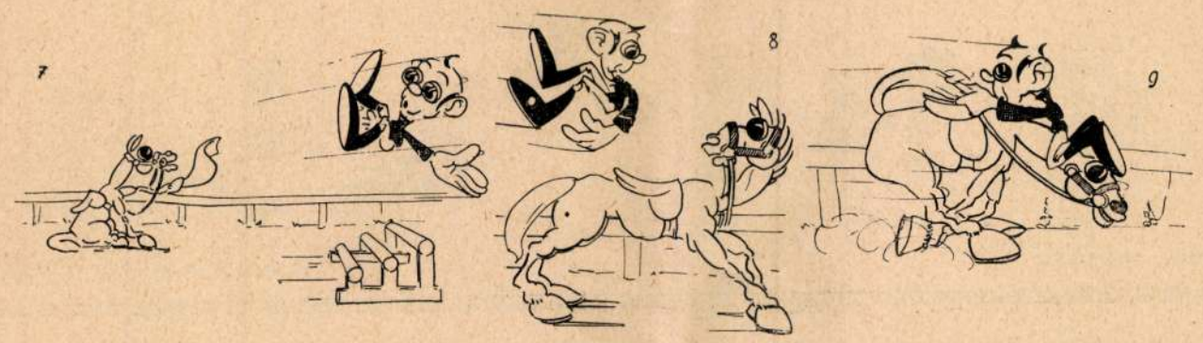

„Geörts, a halál-lova" Rajzolta Martinovics Béla akadémikus

Megriadt. Micsoda ruha? Végignézett magán. *Saját* zubbony, nadrág, talán ez nem tetszik nekik — és hirtelen rájuk nézett. Mindkettő fényes lemezekből összerakott ruhában volt, selyem cipőben, de teljesen egyformán. Valami egyenruhaféle lesz. És hirtelen átfutott az agyán a beszélgetés.

— Ez a ruha . . . az édesapámé volt, akadémikus vagyok.

— Akadémikus? — nézett össze a két furcsa legény. Valószínűleg a chémiai osztályon vagy, mert nem ismerünk. De miért jársz ilyen maskarában? Nem félsz, hogy kapsz kilenc óra magasfeszültséget?

Éles csengetés.

— Hohó ! Hívnak a gépterembe. Hát csak maradj, itt, vesd le ezt a ruhát, ott a szoba végén találsz egyet. Most úgy sem mehetsz haza, mert erősen lő Prága, majd segítesz nekünk, ha ugyan értesz valamit a mi dolgunkhoz. Igaz, mikor volt az édesapád akadémikus?

— 1927-ben ? — felelte gyönge hangon.

— No, az régen volt, az enyém 32-ben.

Elmentek, ő pedig végleg a félelem hatalmába esett. Hát mi történt vele? Hisz nem is volt az édesapja akadémikus, hisz ő volt 1927-ben az akadémián. Hát akkor most milyen év lehet?

Körüljárt a teremben, de előbb felvette a ruhát. Végre az egyik asztalon talált egy papirt. Furcsa, gyorsírásszerű, csak egy szám volt kiírva, de az is belemarkolt az agyába : 1955.

— Uristen, ez nem lehetséges ! Hát hová lett a többi év? Hisz akkor — tört fel belőle nevetséges logikával — a Lilike már 45 éves !

De nem ért rá gondolkozni, mert visszajöttek az előbbiek.

— Gyere velünk az elektromos ágyúkhoz, küldünk mi is egy-két üzenetet.

Csinos liftbe léptek s nesztelenül szálltak felfelé. Óriási terembe értek, mit sziszegés, sértő susogás töltött be. A falak mentén, valamint a középen két sorban dinamószerű gépek tömkelege, át- meg áthálózva fehér sodronyokkal.

— Itt 10 millió Volt fejlődik, — szólt az egyik akadémikus, mig a másik jobbra-balra köszöngetett a többieknek. Mert voltak bent vagy százan szerteszéjjel a gépeknél, kapcsolótábláknál. Az ablakhoz mentek. Itt húsz akadémikus állt, kik mereven fogtak egy-egy üvegvégű kapcsolót. Időnként kirántották a rézfalak körül, ugyanakkor a kertben levő gépekből villanás tört fel.

— Össztüzet adunk Prágára, — mondta a kalauzoló akadémikus. — Öt percenként egy lövés. Azalatt rádión bemondják, hogy helyes-e.

Csakugyan megszólalt egy hang : »Ezer Volttal több, 300 vonás balra !«

— Mi az, hogy ezer Volttal több? — csodálkozott az idő vándora.

— Na, ugyan keveset tudhatsz te is, — nevetett a másik. Ezek *elektromos ágyúk !* Nagy, huzagolt csövekben erős robbanó töltésű lövedék ; a cső vastag tekerccsel körülvéve. Ebbe bocsátunk áramot, mely igen nagy mértékben feltranszformálódik, természetesen igen nagy lesz a mágneses tere is. Hirtelen megszakítjuk az áramot. Önindukció révén ugyancsak áram keletkezik, mely ellentétes értelmű és ez a lövedéket igen nagy kezdősebességgel kilöki. A lőtávolság kb. 4—500 km. Szabályozható a bebocsátott áramerősséggel. Ezért 1000 Volttal több.

Ujabb össztűz. »Fed !« mondta a hang.

— Ki beszél itt? — kérdezte.

— Valahonnan a Fehér-hegység, esetleg a Jablunka hágó felett lebegő gépek, melyek . . .

Szavai belefúltak az egymást követő robbanások zajába. A dróthálókon kint valóságos északi fény támadt, s körülöttük, mint lepkeraj szálltak és robbantak a lövedékek. De nem mindegyik akadt meg. Kettő-három az ágyúk közé esett és az egyik alaktalan tömeggé zúzódott. A kezelő akadémikus elsápadt. Felvett egy kagylót.

— Őrnagy úr, az ellenség lemérte a feszültséget, az elektromos ívek már nem taszítanak eléggé, az ágyúmat kilőtték !

Ezalatt a tótól toronymagasságra emelkedett a kék láng. Borzalmasan szép tűzijáték volt. A tetejét ide-oda fújta a szél.

— Légörvények, — mutatta az akadémikus — ég a levegő vízgőze, vele együtt az oxigén.

— De hiszen ott borzalmas a hőség, hogyan maradnak ott épségben a fák, ágyúk?

— A gáztömeget nagy frekvenciájú elektromos fal veszi körül, mellyel irányítható és egyúttal szigeteli is. Magyar találmány, még nem ismeri az ellenség. Már nem is fogja ismerni — csak a hatását. Most kilenc óra, tízkor indítják és 13 órára vége a háborúnak. Ideje is, mert már két hónapja tart.

A rádió újból megszólalt : »Budweiss felől erős repülőtömegek jönnek ! Motorjaink akadoznak, demagnetizáló hullámokkal dolgoznak. Az arcvonalból semmit sem látni, igen erős tűz, furcsa lilaszínű gázfelhők ellen . . .« A hang zűrzavarba fúlt. Recsegés-ropogás, egy pillanatnyi csend . . . és hirtelen Morse-jelek : *S. O. S.* A teremben mindenki felállt. Hátul megszólalt egy díszes öltözetű úr, ki most érkezett nagyobb kisérettel :

— Nyugodjanak békével, hősök voltak !

A következő idő, mint vizió pergett le a vándor előtt. A fővezér egy asztalhoz lépett s megragadott egy kapcsolót. Körül fürge szemek szaladtak végig különböző mérőkön, kapcsolókon, hogy helyesek-e. Jelentették, hogy minden rendben. Tíz óra. A csöndbe belebúgott a kemény katonahang :

LAKATOS JÓZSEF AKADÉMIKUS VERSEIBŐL

KARÁCSONYI ÉNEK

Bibliás hitem a csúcsra hágott,
Zsolozsmás ajkam égig énekel;
Hajlékod, Uram, de szép, be' áldott...
Angyal csengetyűz énnekem.

Elküldött kincsek, igék színezüstjét
Most Eléd hozom...
Hozzád táguló szent kereséssel
Beléd csodálkozom.

JÓKEDVŰ KIS VERS

Ma kiszakadt lelkemből egy nóta,
(Pajkos lélek-darab.)
Olyan, mint áprilisi égen
Ha felhő szétszakad.

Künn szél fütyül a réten,
Kiséri csavargó dalom...
Be' szép így élni mostan:
Erősen és fiatalon!

ÉNEK A NAPHOZ

Napom, a szemedbe nézek,
dacos arcom a szemedben lángol.
Két szem tüzel a tükrödben Isten,
láng a tűzben elhamvad-e, mondd?
Napom! Szent égi fáklya!
Ki e világnak meleget ád,
teremts a magyar rónákon
tűzimádó új ármádiát.

Ősi hitem Te adtad nékem.
— Mikor portyázó üköm pihenni tért,
ősanyám sátrában várva
csókra vitte elébe gyermekét. —
Ez a csók a tűztől szakadt,
a fajtám homlokán ragyog,
ez óvta meg halálos vészben
a tűzimádó magyar magot.
Ezzel a csókkal indult a gyermek
apjával csatázni rég,

ezért a csókért áldalak Téged
Égi Láng, Tűzistenség!
Ettől a csóktól részeg a vérem,
ettől a csóktól sújt a karom,
ezt a csókot ápolom, őrzöm,
s egyszer — majd örökűl hagyom...

HÁRFA

Halk húrú csendes jószág,
Jó szívnek, szépnek való.
A hangja, mint messzi üzenet,
A messzeségből ide halló.
— Szél járt erre, csavargó szellő,
Mint lepke-szárny, ha ágat érint,
Mint lebegő, átlátszó fátyol,
A hárfa testén suhant végig.
És hangok kéltek, lágyak, szépek...
Zsongása ez a melegségnek.
Mint a leány szent, első csókja;
Vérhullámok: a néma szóra.
(S ki a szivét félti, óvja...
Hárfa lesz a hangadója.)
— Az élet-pöröly munkába áll...
Ma engem, holnap téged talál.

Van egy hangszer, szívnek hívják.
Hangja: fájó, friss vagy éget...
— Piros szív: ezerhangú hárfa
Húrjait pengeti az élet.

ÖRÖM A TÉLBEN

Nem tudom, milyen bortól
részeg a vérem.
A jó Istent csak arra kérem
adjon a mámorból sokat.
A hegyoldal vakító fehér,
fehér lányok suhannak felém
szikrázó szánakon.
Kibuggyan szájukból nevetés, öröm:
a boldogság vidáman felém köszön.
(Talán a Jóság fehér kezével
simogatta éjjel
fehérre a fekete világot.
Ablakra csókolt jégvirágot.
Szivekbe megnyugvást, békét:
jobb sorsok megérkezését.)

Különös, furcsa dolog,
az élet vidáman lobog.
— Fehérnek látni mindent,
fehérnek látni a világot,
fehérnek szőni álmot,
hitet, boldogságot.

Különös, furcsa dolog
az élet vidáman lobog.
Izmos élet, üde, örül...
szédül, forog maga körül.

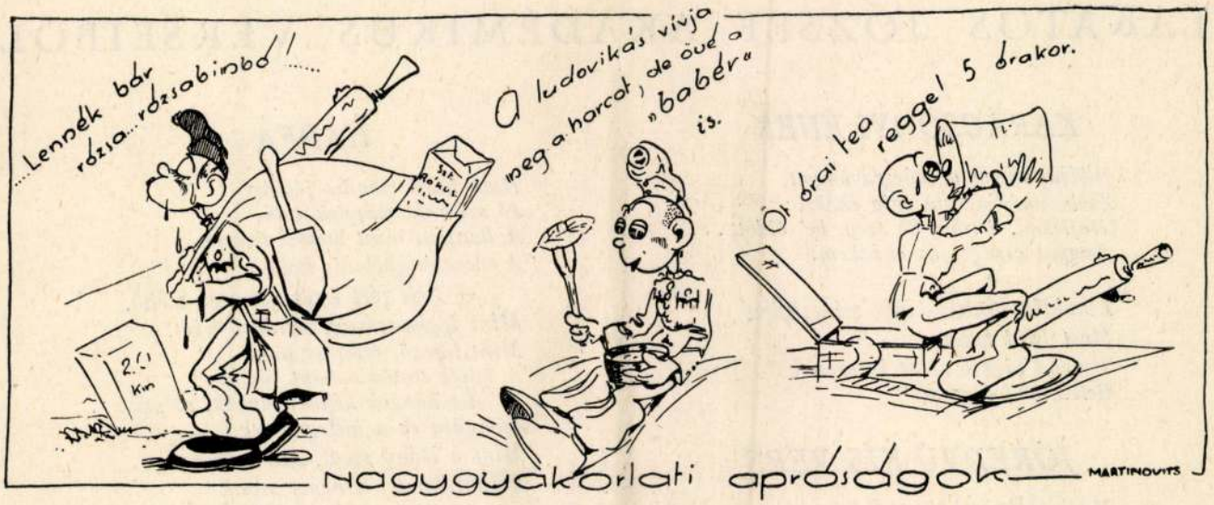

Azután le a hegyről. A szél dühös ordítással feszült neki, szemét tele szórta hóval, lábai összevissza botlottak. De futott.

Szemei előtt vörös karikák cikkáztak, már az utat sem tudta, árkokon esett keresztül, bokroknak szaladt neki. Tüdeje zihált, forró párája megsűrűsödött s jaj, már alig bir járni. Oly nehéz ez az ember, minden csepp vére kiált, hogy tegye le. Nem. Nyelvét véresre harapta tétova foga, amint végső erőfeszítéssel összeszorította. De már érezte, hogy nem birja tovább. A hátán lévő ember is halkan nyögdécselt.

— Tegyél le testvér, hisz nem birsz hazavinni.

Szóra se méltatta, csak tántorgott tovább. Csak tudná, hogy merre jár, de nem látott semmit. A szél dühösen tépte az erdők fehér szőnyegét s elvakította a szemét. De különben sem igen látott már. Mintha vasabroncs nyomná belülről a fejét, jaj, rögtön szétpattan — minden oly sötét — piros lángok lobognak itt-ott — a szíve kiugrik a melléből . . .

Még egy-két lépés s elbukott. A favágó melléje esett és halkan imádkozni kezdett. Érezte, hogy itt a vég.

Valahonnan elindult a szél kocsija és hótornyot kavart az égig, mely vándorolt a szörnyű éjszakában. Mint fehér kisértet, éjféli álom magasodott fel. És a favágó csodálkozva nézte, hogy a legény feléje rohan és térdre esik. És mintha világítana ez a hóoszlop. — Miatyánk, ki a mennyekben vagy . . .

És a legény csak térdel és szófoszlányokat hoz a szél. — »Jézusom, hát eljöttél . . . megbocsátasz? Ugy-e jót tettem? Életet életért.«

A favágó úgy érzi, mintha valami melegség áradna körülötte — valami megnyugtató érzés — ajkai mozognak.

— Jöjjön el a Te országod . . . És a csendben, mely pillanatra beállt, felhangzott a harang szava . . .

A legény felállt. Megvagyunk mentve, itt a falu, most harangoznak éjféli misére. Gyengéden átfogta a favágót, hátára vette s megindult a harangszó irányába.

Mikor a kertek alá értek, a favágó már nem birta tovább a kiváncsiságát fékezni.

— Mondd csak, mért térdeltél a forgószél előtt?

— Nem forgószél volt az — csendült fel valami sajnálkozás a hangjában — hanem a ma született Krisztus, aki megbocsátotta a vétkemet. Most már könnyen állok az emberi ítélet elé.

A faluban emberek igyekeztek a templom felé, nagy suhában, pirosas fényű lámpákkal. A templomból áradt az ének, áhitatos torkok, megtárult szivek zengték a szent éneket: »*Mennyből az angyal.*«

A legény levette fejéről a kalapot s halkan maga is kezdte énekelni a mindent átfogó szeretet gyönyörű énekét. A fáradtságot már nem is érezte, ment, mint a hősök mennek a dicsőség felé, szívében felvirágzott a legszentebb emberi érzés: a szeretet fehérbimbós mesebokra.

Bezörgetett a favágóék ablakán: »Mártonné asszony, itt hozom az urát, ápolja szeretettel, ez a kis pénz pedig az orvosi költségekre. Dicsérjük a Jézust.«

Azután megindult a csendőrlaktanya felé, hogy eleget tegyen a törvénynek. A levegőben áradt az ének, diadalmas zengőn s körülötte selymesfehéren, mint a jóság, ereszkedett a hó . . .

MÁR NEM TUDOM . . .

Irta: Konja Ferenc akadémikus

Már nem tudom, mi, de úgy érzem,
Fáj és megtépett keservesen.
S ha lábam göröngyre tapos néha,
Lehajtom fáradt, szomorú fejem.
A napsugár táncol a fák közt,
Én kis szobámban üldögélek,
És álmodom közbe' csendesen.
De néha mégis bekopogtat
Egy régi emlékem fáradt árnya
S ilyenkor kezembe hajtom fejem.
A tűz pattog a kályhában
S úgy érzem: sokan vagyunk a szobában.

belenézhessek a határtalannak határaiba, az öröklét kezdetébe, hogy kilépve alacsony emberi létem realitásának börtönéből, valami mindent átfogó transcendens szellemiségbe átlényegűlve, megérthessem a megérthetetlent.

Zuhantam felfelé, a szédítő gondolat magasságának ragyogó eszmei ködébe. Érzékeim felmondták az engedelmességet, nem hallottam a csendet, szemeim nem tudták felfogni még a sötétség érzetét sem. Ajkam nem nyílott hangra, amikor nagyszerű elragadtatásomban sikoltani akartam — és nem éreztem, hogy vagyok. Kijutottam naprendszer-hazámból... túl voltam az emberen... Csak az agyam élt, lüktető, lázas, túlcsigázott akarással létezett egész valóm helyett s minden testiségtől elszakadva, tisztán közeledett az Eszme felé. Lassan pattantak szét a titkok kapcsai és diadallal rohantam előre a megismerés felé... Azután elértem az utolsó egyenlethez. — Ragyogva égett bennem a tétel, leegyszerűsített józan számok kérlelhetetlen igazságának tőrébe szorítva a Nagy Ismeretlen... most már az enyém marad! Csak kifejtem még az egyszerű számvetést — és megfogom a megfoghatatlant!

Agyamba sajgott már a ferde kereszt az utolsó jellel: X egyenlő... — és akkor életösztönöm utolsó vergődése fülembe ordította, — hogy meg kell halnom!

Kevés egy ember idegrendszere a Mindenhez... Egy pillanatra tétovázva lebegtem a lét és nemlét között... Egy lépés már csak és enyém a titok... De ha tovább merészkedem érte és befogadom szétfeszült agyamba: — megöl! Megöl, — mint embert, mert *az* nem bírja el a titok halálos nagyságát, — de örök életet ad, mint a felsőbb szellemiség körébe átlendűlt lénynek, ha *megértem* — s valóm éteri köddé foszolva, talán örök pályát talál a magamévá tett végtelen határai között...

És ekkor állati vadsággal támadt fel bennem a maradni akaró ember és utolsó erőmmel ráfordítottam a nehézkedés szabályzó karját — a Földre.

Még órákig zuhantam tovább előre gépem tömegének vak tehetetlenségével, de éreztem már, amint egyre lassul őrjítő futásom... Aztán egy pillanatra megálltam az űrben — minden ízében megreszketett vashajóm szűk kis világa... és utána megindultam hátra, le — a Föld felé... a Földre, haza, haza embernek lenni csak és semmi másnak, élni és uralkodni nyomorult porszemnyi létem királyi én-birodalmán — élni, élni, ölelni és szeretni!

És körülöttem, távol az időtlen messzeségben fájdalmas, vágysirató sikolyba fúlva tombolta tovább örök táncát a világok szerelme...

GRÓF HALLER ALFRÉD AKADÉMIKUS VERSEIBŐL

JEGENYÉK ALATT

Nézd ezt a képet!
Be különös, be szép:
Aranyruhában síró jegenyék.

Nézd azt a csodát ott az ég alatt:
Rózsaszin tűzben haldoklik a nap.
Susog a szél,
S arany hajadra hullt egy aranylevél.

Föllángol minden.
— Őszi sugarak, bíbor sugarak, —
Járunk csendben, szerelmesen
A jegenyék alatt.

Mesélsz... hallgatom.
Csudaszép mese:
Fekete varjú, arany jegenye...

Nézd ezt a képet!
Be különös, be szép:
Aranyruhában síró jegenyék.

FUTUNK A FÉNYHEZ

A temetők a Napisten leányai.
Fényről álmodik minden holt,
Mikor jön ezüstveretes szellemkocsiján
A teli hold.

Tokaj, a Tisza mind temetők:
Ott hantoltak el száz mithoszt, évet.
Házai felett köd borong,
S int a város, panaszol, izen
A télnek.

Bámul, rámered a Kopasz,
Ma csendvitéz, valaha kráter.
Lent tél felé zajlik a Tisza vize
Zengő füzek között
És harsonázik a gond-Bábel.

Ma még elönt a sápadás,
De jövőbe nézünk, ragyogásba,
A holt vulkán feltörhet a napra!
Mert fényről álmodik minden holt,
Ha jön ezüstveretes szellemszekerén
A teli hold.

Ludovikai Levente
1928. VII. évf. 1-7.

E fejlécek Martinovics Béla akadémikus rajzai

NAPLÓTÖREDÉK

Gróf Haller Alfréd akadémikustól

Szeretem a magányt, a csendet. Mikor a holdvilág ezüstre festi a lombokat és felsír a bagoly korhadozó odupalotájában, akkor vállamra vetem puskámat és bekalandozom az erdőt. Nálam a puska szimbólum, engem nem a vadászvágy visz a csalitba, az égbetörő fenyő-titánok alá, hanem a szerelem. Szerelmes vagyok az erdőbe.

Holdvilágnál járom az utamat, halkan suhanok fától-fához, mint a sötét árnyak, melyeket felidéz, eltüntet az összetorlódott, sötét felhők között bujdosó hold. A fatörzsek szürke, rejtelmes világa tele van titokzatossággal. Ott vagyok a vadon mélyén, hallgatom a szíve dobogását, feltárúlnak előttem rejtett szépségei; mesél az erdő. Gyüjtöm a holdvilágos, ködös éjszakák csodáit, csokorba kötözöm és odaborítom őket Diana oltárára.

Elfog a szédülés, amikor belépek az óriás-fenyők birodalmába. Körülölel a mulandóság, a hervadás, a lüktető, lázas élet a legtarkább összevisszaságban. Rámborúl a magány varázsa és én rohanok a sötét utakon, a zúgó patak fehértajtékos, fekete szikladarabjain keresztül, a fakoloszusok lombjai alatt, ahova már nem hallatszik be a tarka csorda kolompolása, a málnaszedő lányok éneke, s ahol lopva suhan tova a rengeteg elfojtott lehellete, a riadozó kósza szél.

Rendezgetem emlékeimet, sorra elém állnak, mint a csattos imakönyvek lepréselt ibolyái. Kezembe veszek egy megfakult virágot és kiváncsi visszatekintéssel nézem, hogy mit írt rá a multam?

... Esteledett. Sárgás-vörös fényt szórt rám a nap a vándorfelhők szakadozott foszlányai közül. Végig csókolt a tavaszi szél, az erdő üzenete. Megindultam. Keményen szórítottam magamhoz kis fegyveremet, a szemem fénylett, dobogó szívemben ezer ismeretlen, új érzés kelt életre. Ébredezett bennem az ősember és ellenállhatatlan erővel húzott valami a vadon felé, a magányba.

Beléptem az erdőbe. A fák alatt szellő futott végig, megremegtek a levelek és susogtak-meséltek halkan. Gyengéd mozdulatokkal hárítottam félre az utamba boruló galyakat, tétova, lágy lépteimet felölelte a süppedező mohaszőnyeg. Bent voltam a százados, mohos oldalú tölgyek alatt. Körülvett a titokzatosság és megjelent előttem a tisztás képe misztikus homályba burkoltan. Álomittasan folytattam útamat, dobogó szívvel siettem a találkára. Képzeletben már hallottam a szép, barnaruhás madarak jelzéseit, fülembe csengett suttogó szavuk, amint lágyan, suhogó szárnycsapásokkal úsznak a szerelemtől mámoros, langyos tavaszi levegőben.

Kiértem a tisztásra. Körülnéztem és egyszerre kedves kép állt elém: az esti szellő csókjaitól hajladozó fűben fehérruhás leány térdelt. Virágok dőltek rá minden oldalról és szeliden simogatták körül karcsu alakját.

Az első csók varázsa támadt fel lelkemben. Együtt szedtük a virágot, az alkonyat a feje felett lebegett és mint királynői koszorú rásimúlt aranyszőke hajára a haldokló nap egy vörös-véres, révedező sugara. A szerelmes szalonkák nesztelen suhantak tova felettünk, néha utánuk néztem, míg belevesztek a barna alkonyatba.

A kakukfüves pázsiton a vadvirágokat kötöztük tarka bokrétába. Pillantásom a puskára esett. Acélcsöve kékesen, szemrehányóan csillogott... Hanem azért a leány mellett maradtam és csendesen ölébe hajtottam a fejemet. Árnyék lebbent el felettünk, egy pilanatra felfigyeltem, felemelkedtem. Csak egy elkésett szalonka szállt a rigófészkes Runek felé szép találkozóra...

A poéta legyőzte a vadászt. A leány nagy fehérsége betakart keblemben minden embervágyat. Azóta fehéren szeretem s ezért szeretem az erdőt, vér nélkül. Csak ritkán dördül bele a csendbe fegyverem és dörren rá vissza fájó riadással a visszhang.

Járom a vadont, mert szeretem a reggelek fátyolas ködében úszó lombokat, a millió falevél susogását, a völgybelátó messzeségeket s a viharokat, melyek az erdő felett zúgnak el. Az én otthonom a rengeteg elrejtett mélye, ahol nincs por, zaj, lárma, csak mérhetetlen, jóleső csend...

„MENNYBŐL AZ ANGYAL...“

Irta: Bocsor Elemér akadémikus

A szoba árnyai összesűrűsödtek s fekete kendőjükkel betakarták a síró öregasszonyt. Kint zúgott a decemberi szél, nagy hótömegeket görgetett gyors kocsijában s közben pajkosan sivított be a kéményeken.

— Uram Isten, — sóhajtotta halkan — micsoda ítéletidő! Szegény fiam, szegény te, milyen sorsra is kerültél, erdők vadja lettél... Aszott szeméből két könnycsepp gördült alá, oda a rózsafüzérre, mit fáradt két keze morzsolgatott. — Uram Jézus bocsáss meg neki, ma Karácsony este lesz.

Két koppanás az ajtón, az öregasszony neszel, megint kettő, a csendőrök jönnek! Óh, Szűz Máriám — s lassan csoszogott az ajtóhoz.

— Ki az? — reszketett bele a hangja a széljárta estbe.

— Nyissa ki anyám, én vagyok. — Villám járta át az öreg tagokat, keze gyors mozdulattal rántotta le a reteszt, azután ráomlott a fia hólepte vállára s csókolta a hidegtől mart, szélszaggatta arcát.

— Fiam, édes fiam, hazajöttél, éhes vagy, fáradt vagy? Szegény gyermekem, ülj le, egyél, nesze — s tolta eléje az ételt, kenyeret, sonkát.

A legény arcán végigvonult egy ideges rándulás. Szemében lassan kialudt az űzött vad félelme, hogy helyet adjon valami nagy megnyugvásnak.

— Anyám, csak egy pár percre kerültem haza, talán nem is eszem, majd csak a tarisznyába rakom.

— Édes egy fiam, — hát nem jobb volna, ha jelentkeznél, hiszen te nem lehetsz olyan nagyon bűnös; igaz, hogy megölted azt az erdészlegényt, de mégis... hisz az én fiam vagy, nem lehetsz rossz...

— Nem is akartam édesanyám, de a törvény mégis azt mondja: gyilkos, vadorzó, megölte az erdőkerülőt. Pedig ő lesett rám, hisz tudja kend, hogy ő is járt a Varga Julis után. Rámlőtt, visszalőttem, az én golyóm jobban talált, jobban vagy talán szerencsétlenebbül. Édes anyám gyilkos lett a fia — hajtotta le fejét nehéz bánattal az anyja kezére. Ráncos, bütykös keze oly sima lett, mint a bársony, hisz a fiát simogatta, egyetlen fiát...

Egy pillanatra megszünt a szélzúgás s a csendbe belekondult valami távoli harangszó...

— Hét óra van anyám, mennem kell. Kilenc órakor az Őrdögoromnál vár a Péter Gergely, majd az átvezet a határon. Valahová elbujdosom, valamelyik idegen országba... Nem akarok csendőrkézre jutni. Istenem, csak magát sajnálom, — csuklott el a hangja...

Az öregasszony szeme megint vizes lett. — Jó az Isten fiam s az Ur Jézus, aki ma születik. Neked is megbocsát, engem is megsegít.

A szél megint belevágott a vad muzsikába. Sipító hangon ordította a vezetőszólamot, mély dübörgés vitte a basszust s nagy tömeg havat dobott az ablakra. Az asszony összerezzent.

— Fiam, ne menj el, hisz elpusztulsz ebben az időben.

— Ez a jó, anyám, űzött vadnak való, legalább nem találják a nyomomat a csendőrök. Isten áldja meg.

Megcsókolta az anyját. Nehéz férfi szívében, mit az évek robotja már kezdett megfásítani, régi érzések ébredtek. Kis gyerek korában szerette a fejét az anyja ölébe hajtani, míg előtte térdelt a földön. Most visszatértek ezek az érzések. Lenyomta anyját a székre, odahajtotta fejét az ölébe és ott maradt sokáig. Az anya keze áldva simította a hótól, verítéktől még mindig nedves fejét és a percek rokkáján halkan szövődtek a szálak.

Egyszer csak felrezzent, a perc varázsa megszűnt s beledobbant lelkébe a menekülés vágya.

Még egyszer megölelte az anyját, tarisznyáját a nyakába akasztotta s az ajtó felé tartott.

Az öregasszony torkából hangos buggyanással tört fel a sírás forrása s eláradt a szobában. Minden sötét szögletben sírtak az árnyak, sírt a legényfiú ágya, tulipános ládája, minden sírt az elárvuló házban, hol nem maradt más, csak egy öregasszony, akit ma a bánat magához fogadott.

A legény szemén is kicsordult a könny és jéggé fagyott, mihelyt kilépett. A szél velőthasogató hideget hozott s táncoltatta nagy duhajkedvében a szürke felhők fehér leányait.

Nekifeszült a szélnek, csizmája alatt megcsikordult a hó s nagy nekibuzdulással vágott neki a hegyeknek. A szeme lassankint megszokta a hó derengését s mindig biztosabbá lettek a léptei. Ment a karácsonyi estén, egyenes céllal, nagy akarással, előtte az élet, az egész ifjúsága, mögötte a törvény és... egy jó öregasszony. Majd kihozatja, ha új életet kezd, vagy pénzt küld neki, majd ha sok pénze lesz, küld azoknak a szegény Szűcséknek is, akinek a fiát lelőtte. Ilyenformán mindent elintéz, de most csak előre, mert az éjszaka után hajnal következik.

Már jócskán megtette az útat, most le kell térni az útról az Ördögorom felé. Ott, ahol az erdő lenyúlik az útra, állt egy kereszt, valami régi kegyes ember állíttatta. A hold, mely egy pillanatra kibukkant, beezüstözte a mohos keresztet és az Ur viharfakította képét.

A menekülő felkapta a fejét. Az ismerős kereszt mintha ma más lenne: nagyobb, fehérebb, Karácsony estén talán a keresztek is újra születnek. És ebben az ámult csodálkozásban beledöbbent a lelkébe egy hang: »Mindennel leszámoltál? Hát az Isten? Aki megtiltotta az ölést, az élet elvevését, mert azt ember nem adhatja vissza.«

— Uram Jézus, — mormogta zavarodottan — rólad elfeledkeztem és most figyelmeztetsz. Bocsáss meg Uram, bocsáss meg, nézd, nem akartam.

Az eget újból elkárpitozták a fellegek és elsötétült a kereszt. Hát akkor tovább megyek.

De nehezen léptek a lábai — egyet-kettőt lépett, megint visszanézett — megint lépett, megint visszanézett, szívében nehéz keserűség gyülekezett... Most valami oktalan büszkeség fogta el. Elfordult s nagy lépésekkel vágott neki az erdőnek.

De nem ment tíz lépést sem, megbotlott valamiben. Lehajolt, — hát egy ember! Nézi jobban... A Márton István. Ismeri. Szegény favágó, hét gyermeke van. Már dermedt.

Elővette a pálinkás üveget, szájába töltött, dörgölte a kezeit, testét, dühös, nagy munkával, míg végre kezdett bele az élet visszatérni. Fáradtan nyitotta fel a szemeit s csodálkozva nézte a megmentőjét. Tudsz-e járni — kérdezte a legény. — Nem, alighanem eltörött a lábam.

A legény elővette a tarisznyájából az ennivalót és felültette. Egyél. Maga is melléje ült. Gondolkozott. Mit csináljon ezzel az emberrel? Itt hagyja? Megfagy! Levigye a faluba? Ebben az időben lehetetlen, meg ha lehetséges is, elfogják a csendőrök. Oly vadúl vágott bele szívébe a szabadság vágya, hogy majdnem felugrott, hogy belefusson az éjszakába. Legyűrte a vágyat. Nézte az embert. Mohón ette a sonkát.

— Mit kerestél az erdőn?

— Karácsonyfát akartam vágni a gyerekeknek, de egy árokba estem s eltörött a lábam.

A másik összerázkódott. A szerencsétlen majdnem az életét adta a gyerekeiért. Hát mi az ő élte ezéhez képest? Neki csak magának vannak céljai, kötelességei. Az anyja meg tud élni a nyugdíjából... Van-e neki joga, hogy most tovább folytassa a menekülést, azért, hogy bűnéért ne kelljen lakolni... Nem... ezt az embert nem hagyhatja itt, mert ez megfagy tehetetlenül s ez volna az igazi gyilkosság. Míg ha leviszi, egy életet ment meg, egy életet ad vissza azért az életért, amit elvett.

És már vitte az embert. Szegény csodálkozva nézte a legény dult arcát, kezéből kihullott az étel. Az pedig rohant lefelé, nagy, csodálatos akarással. A keresztre is ránézett egy pillanatra. — Jól teszem-e, Uram Jézus?

LAKATOS JÓZSEF AKADÉMIKUS VERSEIBŐL

KARÁCSONYI ÉNEK

Bibliás hitem a csúcsra hágott,
Zsolozsmás ajkam égig énekel;
Hajlékod, Uram, de szép, be' áldott...
Angyal csengetyűz énnekem.

Elküldött kincsek, igék színezüstjét
Most Eléd hozom...
Hozzád táguló szent kereséssel
Beléd csodálkozom.

JÓKEDVŰ KIS VERS

Ma kiszakadt lelkemből egy nóta,
(Pajkos lélek-darab.)
Olyan, mint áprilisi égen
Ha felhő szétszakad.

Künn szél fütyül a réten,
Kiséri csavargó dalom...
Be' szép így élni mostan:
Erősen és fiatalon!

ÉNEK A NAPHOZ

Napom, a szemedbe nézek,
dacos arcom a szemedben lángol.
Két szem tüzel a tükrödben Isten,
láng a tűzben elhamvad-e, mondd?
Napom! Szent égi fáklya!
Ki e világnak meleget ád,
teremts a magyar rónákon
tűzimádó új ármádiát.

Ősi hitem Te adtad nékem.
— Mikor portyázó üköm pihenni tért,
ősanyám sátrában várva
csókra vitte elébe gyermekét. —
Ez a csók a tűztől szakadt,
a fajtám homlokán ragyog,
ez óvta meg halálos vészben
a tűzimádó magyar magot.
Ezzel a csókkal indult a gyermek
apjával csatázni rég,

ezért a csókért áldalak Téged
Égi Láng, Tűzistenség!
Ettől a csóktól részeg a vérem,
ettől a csóktól sújt a karom,
ezt a csókot ápolom, őrzöm,
s egyszer — majd örökül hagyom...

HÁRFA

Halk húrú csendes jószág,
Jó szívnek, szépnek való.
A hangja, mint messzi üzenet,
A messzeségből ide halló.
— Szél járt erre, csavargó szellő,
Mint lepke-szárny, ha ágat érint,
Mint lebegő, átlátszó fátyol,
A hárfa testén suhant végig.
És hangok kéltek, lágyak, szépek...
Zsongása ez a melegségnek.
Mint a leány szent, első csókja;
Vérhullámok: a néma szóra.
(S ki a szivét félti, óvja...
Hárfa lesz a hangadója.)
— Az élet-pöröly munkába áll...
Ma engem, holnap téged talál.

Van egy hangszer, szívnek hívják.
Hangja: fájó, friss vagy éget...
— Piros szív: ezerhangú hárfa
Húrjait pengeti az élet.

ÖRÖM A TÉLBEN

Nem tudom, milyen bortól
részeg a vérem.
A jó Istent csak arra kérem
adjon a mámorból sokat.
A hegyoldal vakító fehér,
fehér lányok suhannak felém
szikrázó szánakon.
Kibuggyan szájukból nevetés, öröm:
a boldogság vidáman felém köszön.
(Talán a Jóság fehér kezével
simogatta éjjel
fehérre a fekete világot.
Ablakra csókolt jégvirágot.
Szivekbe megnyugvást, békét:
jobb sorsok megérkezését.)

Különös, furcsa dolog,
az élet vidáman lobog.
— Fehérnek látni mindent,
fehérnek látni a világot,
fehérnek szőni álmot,
hitet, boldogságot.

Különös, furcsa dolog
az élet vidáman lobog.
Izmos élet, üde, örül...
szédül, forog maga körül.

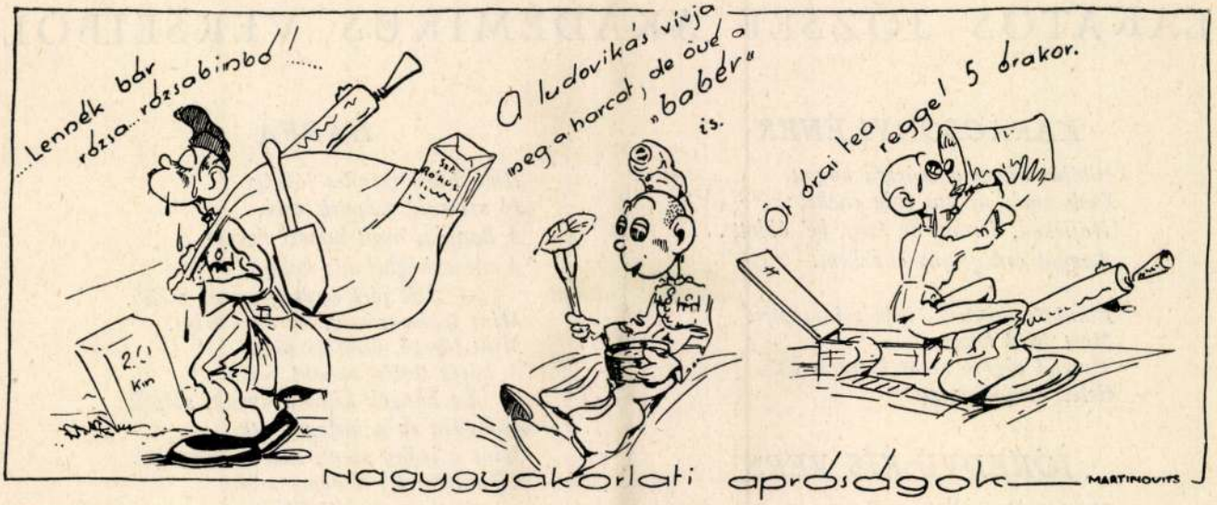

Azután le a hegyről. A szél dühös ordítással feszült neki, szemét tele szórta hóval, lábai összevissza botlottak. De futott.

Szemei előtt vörös karikák cikkáztak, már az utat sem tudta, árkokon esett keresztül, bokroknak szaladt neki. Tüdeje zihált, forró párája megsűrűsödött s jaj, már alig bir járni. Oly nehéz ez az ember, minden csepp vére kiált, hogy tegye le. Nem. Nyelvét véresre harapta tétova foga, amint végső erőfeszítéssel összeszorította. De már érezte, hogy nem birja tovább. A hátán lévő ember is halkan nyögdécselt.

— Tegyél le testvér, hisz nem birsz hazavinni.

Szóra se méltatta, csak tántorgott tovább. Csak tudná, hogy merre jár, de nem látott semmit. A szél dühösen tépte az erdők fehér szőnyegét s elvakította a szemét. De különben sem igen látott már. Mintha vasabroncs nyomná belülről a fejét, jaj, rögtön szétpattan — minden oly sötét — piros lángok lobognak itt-ott — a szíve kiugrik a melléből...

Még egy-két lépés s elbukott. A favágó melléje esett és halkan imádkozni kezdett. Érezte, hogy itt a vég.

Valahonnan elindult a szél kocsija és hótornyot kavart az égig, mely vándorolt a szörnyű éjszakában. Mint fehér kisértet, éjféli álom magasodott fel. És a favágó csodálkozva nézte, hogy a legény feléje rohan és térdre esik. És mintha világítana ez a hóoszlop. — Miatyánk, ki a mennyekben vagy...

És a legény csak térdel és szófoszlányokat hoz a szél. — »Jézusom, hát eljöttél... megbocsátasz? Ugy-e jót tettem? Életet életért.«

A favágó úgy érzi, mintha valami melegség áradna körülötte — valami megnyugtató érzés — ajkai mozognak.

— Jöjjön el a Te országod... És a csendben, mely pillanatra beállt, felhangzott a harang szava...

A legény felállt. Megvagyunk mentve, itt a falu, most harangoznak éjféli misére. Gyengéden átfogta a favágót, hátára vette s megindult a harangszó irányába.

Mikor a kertek alá értek, a favágó már nem birta tovább a kiváncsiságát fékezni.

— Mondd csak, mért térdeltél a forgószél előtt?

— Nem forgószél volt az — csendült fel valami sajnálkozás a hangjában — hanem a ma született Krisztus, aki megbocsátotta a vétkemet. Most már könnyen állok az emberi ítélet elé.

A faluban emberek igyekeztek a templom felé, nagy subában, pirosas fényű lámpákkal. A templomból áradt az ének, áhitatos torkok, megtárult szivek zengték a szent éneket: »*Mennyből az angyal.*«

A legény levette fejéről a kalapot s halkan maga is kezdte énekelni a mindent átfogó szeretet gyönyörű énekét. A fáradtságot már nem is érezte, ment, mint a hősök mennek a dicsőség felé, szívében felvirágzott a legszentebb emberi érzés: a szeretet fehérbimbós mesebokra.

Bezörgetett a favágóék ablakán: »Mártonné asszony, itt hozom az urát, ápolja szeretettel, ez a kis pénz pedig az orvosi költségekre. Dicsérjük a Jézust.«

Azután megindult a csendőrlaktanya felé, hogy eleget tegyen a törvénynek. A levegőben áradt az ének, diadalmas zengőn s körülötte selymesfehéren, mint a jóság, ereszkedett a hó...

MÁR NEM TUDOM...

Irta: Konja Ferenc akadémikus

Már nem tudom, mi, de úgy érzem,
Fáj és megtépett keservesen.
S ha lábam göröngyre tapos néha,
Lehajtom fáradt, szomorú fejem.
A napsugár táncol a fák közt,
Én kis szobámban üldögélek,
És álmodom közbe' csendesen.
De néha mégis bekopogtat
Egy régi emlékem fáradt árnya
S ilyenkor kezembe hajtom fejem.
A tűz pattog a kályhában
S úgy érzem: sokan vagyunk a szobában.

Martinovics Béla

Az osztály tagjai által benyújtott 15 verses munka közül 11-et megdícsértek, 4-et egyszerűen elfogadtak; 8 prózai munka közül 5-öt megdícsértek, 4-et egyszerűen elfogadtak; 20 szavalat közül 15-öt előadásra alkalmasnak minősítettek, 5-öt részeiben sikerültnek; 6 előadás közül 5-öt megdícsértek 1-et egyszerűen elfogadtak.

Az osztály ezidén különösen a magyar nagyságokkal foglalkozott, így *Széchenyi István* gróffal, fellépésének 100-ik évfordulója alkalmából.

Munkásságukkal különösen kitüntek: *Birnbauer Ferenc, Hanzély Pál, Szőke Endre, Csiha Antal, Oroszlányi István, Bocsor Elemér, Lakatos József, Hartyánszki Pál* akadémikusok.

A tagok száma 64 volt.

Hadtudományi osztály.

Vezető tanár: *Stomm Marcell* gróf vksz. őrnagy, osztályvezető: *Zugi Aladár*, jegyző; *Kolling György*, könyvtáros: *Pápay Ferenc* akadémikusok. Az osztály létszáma 26 aks. volt.

Beérkezett munkák: Zugi Aladár: Harcászati kérdések; Zugi Aladár: Abszolutizmus—köztársaság; Jorcsik M.: A hadsereg, mint nemzetnevelő intézmény; Dárday Elemér: Gépkocsi és gépkocsi szállítások a világháborúban; Wiesner Ernő: A limanowai csata; Fritz Pál: A földrajzi tényezők befolyása a hadseregre; Bessenyei Lajos: A marnei csata; Kárpáthy Tibor: Az orosz-japán háború; Gajzágó Elemér: Széchenyi István gróf; Kásás Andor: A hadiszerencse.

Képzőművészeti osztály.

Vezető tanár: *Glock Tivadar* főtanácsnok, osztályvezető: *Dékány Sándor* jegyző: *Czelnay Rezső* könyvtáros: *Martinovics Béla*. Az osztálynak 49 tagja volt.

Az ülések folyamán a vezetőtanár szemléltető előadásokat tartott. A tagok különösen az olaj- és pasztell-, táj- és arcképfestéssel és ceruzarajzokkal foglalkoztak. A téli időszakban a munkásság lényegesen csökkent.

Technikai osztály.

Vezető tanár: *Janicsek József* főhadnagy, osztályvezető: *Böhm Julián*, jegyző: *Dóczy Lajos*, könyvtáros: *Rácz László* aks.

Az osztály négy csoportra tagozódott. Az 1. csoport elektromos mérésekkel foglalkozott, célja az elektrotechnikában használatos műszerek ismertetése, ezek hitelesítése stb. volt. A 2. csoport mechanikai-technologiai gyakorlatokat végzett, főleg a IV. é. tűzérakadémikusok elméleti tudásának gyakorlati kibővítése céljából. A 3. csoport az általános és katonai rádióismeretek terjesztésével s végül a 4. csoport a benzinmotorok és gépjárművek kezelésével és ismertetésével foglalkozott.

A tanév folyamán az osztály 6 ülést tartott, melyen hat előadás és két beadott dolgozat ismertetése hangzott el. Ezek közül egy dolgozatot és három előadást megdicsérték, két előadást egyszerűen elfogadtak.

*

A Leventekör azt a célját, hogy az akadémikusokat mind szakképzettség, mind általános műveltség tekintetében, minél magasabb fokra emelje, valamint, hogy a különleges irodalmi és művészi hajlamokat fejlessze, mostan sem tévesztette szem elől. Az akadémikusok pedig a velük szemben támasztott követelményeknek — bár ez önként vállalt munkára alig volt idejük — ezen a téren is jól megfeleltek.

Erdélyi Tibor aks.
ifj. elnök.

Harcszerű viselkedés („jó fedezés") a terepen.
Rajzolta: Martinovics Béla akadémikus.

Ludovikás Levelek
1926. V. évf. 1. sz.

AKADÉMIAI ÉLET

Az ifjusági elnök jelentése a Leventekör 1925—26. évi munkásságáról.

A Leventekör ez évi alakuló közgyülését 1925. évi november hó 3-án tartotta. Az akadémiaparancsnokság tanárelnökké *vitéz Marschalkó Jenő* vksz. ezredest, tanártitkárrá *Mikes László* előadót; vezetőtanárokká az irodalmi szakosztálynál: *Rózsás József* előadót, a hadtudományi osztálynál *gróf Stomm Marcell* vksz. őrnagyot, a szépművészeti osztálynál *Glock Tivadar* főtanácsnokot, a technikai osztályhoz *Janicsek József* főhadnagyot nevezte ki.

Választás útján ifjusági elnök lett: *Erdélyi Tibor* aks., helyettese: Böhm Julián aks., ifj. jegyző: *Bakos Antal* aks., helyettese: Kárpáthy Tibor aks., ifj. pénztáros: *Kásás Andor* aks., helyettese: Vásárhelyi János aks.

A Leventekör ez év folyamán három ünnepélyt rendezett:

1925 dec. hó 5-én **Miklós ünnepet,** melynek első része a Legfelsőbb Hadúr névnapi ünnepe, a második pedig bajtársias vacsorával egybekötött **Mikulás-est** volt. — A névünnep műsora volt:

1. Ammer: „Nem, nem soha!" Előadta az *aksi énekkar.*
2. Sajó Sándor: „Vagyunk még magyarok!" Szavalta *Bakos Antal* aks.
3. Papp: Magyar rapszódia: Előadta az *aks-zenekar.*
4. Ünnepi beszéd. Tartotta *Erdélyi Tibor* aks.
5. Himnusz. Énekelte az *aks. énekkar.*

A második rész műsora tréfás darabokból, versekből, magánjelenetekből és a Mikulás felvonúlásból állott.

A hadtudományi osztály 1926 **március 15-én** hazafias ünnepélyt rendezett. Műsora volt:

1. Talpra magyar! Előadta az *aks. énekkar.*
2. Ünnepi beszéd. Mondta *Erdélyi Tibor* aks. ifj. elnök.
3. Petőfi S.: „Élet vagy halál". Szavalta *Bakos Antal* aks, az irodalmi osztály tagja.
4. Liszt: IX. Rapszódia. Előadta az *aks. zenekar.*
5. Az 1848—49-iki erdélyi hadműveletek. Ismertette: *Zugi Aladár* aks.
6. Huber Károly: Hangulatok. Hegedü duett. Előadták *Kemény István* és *Recsák Géza* aksok, zongorán kisérte *Barkász Zoltán* aks.
7. Farkas J.: A vén cigány. Melodráma. Szavalta *Lakatos József* aks, az irodalmi osztály tagja, zongorán kisérte *Vlaszaty Béla* aks.
8. Ammer J.: Nem, nem soha! Előadta az *aks. énekkar.*

Április hó 24-én az irodalmi osztály **Rákóczi emlékünnepet** rendezett a nagy fejedelem születésének 250 évfordulója alkalmából az alábbi műsorral:

1. Szervánszky: Ludovikás induló. Előadta az *aks zenekar.*
2. Lampérth G.: Rákóczi népe. Szavalta *Vietorisz Rezső* aks.
3. Emlékbeszéd. Tartotta *Birnbauer Ferenc* aks, az irodalmi oszt elnöke.
4. Szendi Árpád: Tárogató hallszik... Tárogatón játszotta *Pavlasz Gyula* aks, kisérte az *aks zenekar.*
5. Rákóczi hadserege és hadműveletei. Előadta: *Bessenyei Lajos* aks.
6. Kuruc tábori jelenet. Összeállitotta: *Csiha Antal* aks.

Szereplők:

Balogh Ádám . . . *Daróczy János* aks
Kobzos . . . . . *Szabó Mátyás* aks
Kuruc vitézek: *Pataki László, Csiha Antal, Varga Andor, Tiefenthaler Ödön, Rubis Elemér, Mártonffy P. László* aksok.
Cigányok: *Szabó Z.* és *Kemény J.* aksok.
Öreg gazda . . . . *Magda Pál* aks
Fia . . . . . *Otterhallik E.* aks
Hírhordozó . . . . *Hollósy Gy.* aks
Labancok.

7. Rákóczi búcsúja. Kuruc ballada élőképpel. előadta: *Lakatos József* aks.
8. Novák Sándor: Nagymajtényi síkon. Előadta az *aks. énekkar.*
9. Rákóczi feltámad! Irredenta jelenet prológussal. Irta: *Rózsás József* előadó, az irodalmi osztály vezető tanára.

Szereplők:

Szekeres Bálint, felvidéki magyar . . . *Oroszlányi István* aks.

Öccse, kassai diák . . . *Bakos Antal* aks.
Magyar és cseh katonák, polgárok, munkások.

10. Ammer: Nem, nem, soha! Énekelte az *aks. énekkar.*

Ezek az ünnepségek, amelyeken a tiszti és tanári karon, valamint az összes akadémikusokon kívül igen szép számú közönség is résztvett, tanújelét adták annak, hogy a tiszti sarjadék szakképzésén kívül felismeri a nagy nemzeti értékeket, szereti őket és foglalkozik velük. Az ünnepségek szinvonala és tartalmassága pedig bebizonyította, hogy a Leventekör hűen kifejezi az akadémia szellemét és nagyméretekben hozzájárúl annak erkölcsi és hazafias értelemben való emeléséhez.

Az egyes osztályok munkássága:

Irodalmi osztály.

Vezető tanár: *Rózsás József* előadó, osztályelnök: *Birnbauer Ferenc,* jegyző: *Csiha Antal,* könyvtáros: *Magda Pál* aks.

Az ülések folyamán a vezető tanár előadásokat tartott a *modern magyar líráról,* többek közt Aprily Lajos, Kozma Andor, Reményik Sándor, Gyóni Géza, Ady Endréről, születési évfordulóján: Vajda Jánosról.

AZ ÉN HŐSÖM

Irta: Bihacsy György főhadnagy, a Leventekör örökös tagja

Hányszor ültem az ölében, keménycsontú térdein, gyerek-csikóvérem meg-megnyugvásakor! Estéken át hallgattam a meséjét, a mindennapos mesét, amelyben gyermeklelkem még meg nem rendített hitével hittem . . .

És a meséken át mindig elmentem vele a csudavilágba. Mentem és botorkáltam vele a mesemezőkön, felmentünk az álomhegyekre, megmásztuk a vágyás meredő csúcsait, ameddig a napsütés csábított. Mentünk: nagyapa és unokája, gondtalan nevetésű bizalmaskodásban, mert mi voltunk az élet, mi voltunk a hit. Mi voltunk azok, akiket jó öreg nagyanyám zsörtölődése nem tudott leszállítani a megmászott ormokról, ha egyszer bevettük magunkat a szeretet nagy fotőjébe, abba a várba, ahonnan semmiféle paprikás vacsoraillat nem tudott kicsalni kettőnket . . .

Hogy szerettem én ezt a pirosarcú, fehérhajú öreg magyart!

Az ujjam titkos borzongással mélyedt bele a térdén egy sejtelmes lyukba és kértem az ajándékom: annak a lyuknak a meséjét, amit csak akkor kaptam meg, ha hízelegve cirógattam a jóságos öreg urat. És mentünk — a sebkaput kitárva — boldogan vissza az emlékvilágba . . .

Történt, hogy a megrettent szívekbe belemasírozott a hatalom. Kint dúlt egy világégés nagy szimfóniája, ágyúdörgés, csatazaj. Forgó, kócsagos föveg volt hetykén a fején és úgy indult el negyvennyolcban dallal, virágosan és a nagyanyám imádságával.

A fövege alól szétbomló haja bizonyára repült a vad, harcos szélben . . . A szél kellett legyen az ő barátja is, mint ahogy az én edző pajtásom és csókos szerelmesem. Sokszor összeborzongtam, mert szinte éreztem, mint csapdosta arcát és vagdosta szemébe, szelíd szép szemébe a hideg esőt. De kigyúlt az arcom, mikor mint a tűz lobogását, úgy hajtotta mellének a csaták rettentő hevét. Aztán mint az én kis kezem, úgy simogatta meg csöndes alkonyatokon. Irigyeltem, mikor sasszárnyként suhintott arcába, ha szemközt vágtázott az ellenséggel és ő sem irigyelt mást, mint a viharral szálló sast, éppúgy, mint az ajkán csüngő, áhitatos unoka . . .

És jött a másik hatalom. Nyers uborkát ettek zöld tökkel, kint a kolozsvári Békásban. Ojnehodihricut énekeltek és azután nem kíméltek senkit és semmit. A hosszú pikásokkal szállottak harcba. Otthon imádkoztak és tépést csináltak. Eljártak a templomba léleknyugtatásra és telt az idő. De sohasem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna. Egyszercsak az öreg is megtorpant az idők iramán és megkapta egy bolond golyótól azt a lyukat oda a térdére, hogy legyen nekem egy pontom, amivel az öreget mesére bírom, hogy legyen azon a lyukon az életnek, a meseéletnek egy friss rügye, a mesetarlók legszebb hajtása, a hősi hajtás és hogy legendák legyenek aratásra a kíváncsi unokák számára. Legenda, a legszebb és legédesebb cukor, a hősi kaland, amin lehet csüngeni, ami hódolásra bírja az ősz haj tekintélyét tisztelő, megfékezett makrancos csikót: a gyermeklelket.

És ilyenkor ő volt az én hősöm. Ő volt az, aki úgy állt előttem, mint a héroszok idejének nagy márványalakja. Ő volt az, akiről gyermekpajtásaimmal végigverekedett harcos délutánokon megmintáztam magamnak a bátorságot, a harcos félisteneknek megrendíthetetlen alakját, és ő volt az, akiről suttogva, de büszkén dobogó szívvel meséltem, amikor titkos összeesküvésekre gyűltünk össze az öreg torony harangjai alatt az első tiltott gyümölcsre: az első cigarettára. És a cigaretták meseszövő, kék füstjében mindannyiunk előtt az én nagyapám volt a negyvennyolcas idők fennmaradt ős szála, glóriás, de szerény hőse, aki csak nekem mesélt . . .

A glóriás hős, a mi képzeletünkben nagyranőtt dalia pedig élt csendesen, szerényen és boldogan; hordozta magán a letünt nagy idők behegedt emlékét és nyomát annak, amit lázas, álmodozó fejjel, csapongó gyermeklelkemmel úgy megkívántam soksok átábrándozott éjszakán. Az anyám csak forró homlokom megsimogatásával tudott elaltatni. Másnap már korán felvettem a paszulykaró-dárdámat és mint egykor a véres karddal a nagyapámhoz hasonló, de sokkal kisebb hősök az országot, úgy hívtam én harcba az utca hadseregét, a nagyapám példáján felbuzdult, hősi sebre vágyó, rongyos, szaggatott nadrágú, de hangos és bátor kölyökregimentet.

Esténkint, a békekötések után, mikor elült a napi zaj, ismét a csillogó szemű, de csendes gyermek lettem és ismét ott ültem a kis kerti padon az öreg mellett és hittem. Hittem rendületlenül, amíg — bár ne tettem volna — egyszer csak elkezdtem gondolkozni.

Egy kérdés támadt bennem; egy kérdés felkívánkozása kopogtatta belülről dacos énemet, mikor meg-megtörte az öreg arcát egy gyönge kis mosoly, mint a fecske szárnya, ha néha cikázva a vizet éri. Sokszor szeget ütött a fejembe, hogy miért csak nekem és miért nem mindenkinek regél a jó öreg? Hogy van az, hogy ő, a megsebesült hős, ő, a nagy idők tanuja, ő, akinek modellnek kellett volna lennie a budavári hős-szobor megépítésénél, — miért hallgat el akkor, ha akár a kispadon, akár vacsorakor, a nagyanyám ott trónol és a magának mindig megkövetelt főhelyről szétnéz a világban?

Nem tudtam megérteni, hogy mikor olyan szépen átcsikódzott a pipafüst bodra az elnyugodott vasárnapi délutánokon és mikor olyan jó illata volt annak a szép kék füstnek attól a sárga virágtól, amit a kettesben való csavargásaink alatt szedtünk

Ludovikás Levente

1929. VIII. évf. 1. sz.

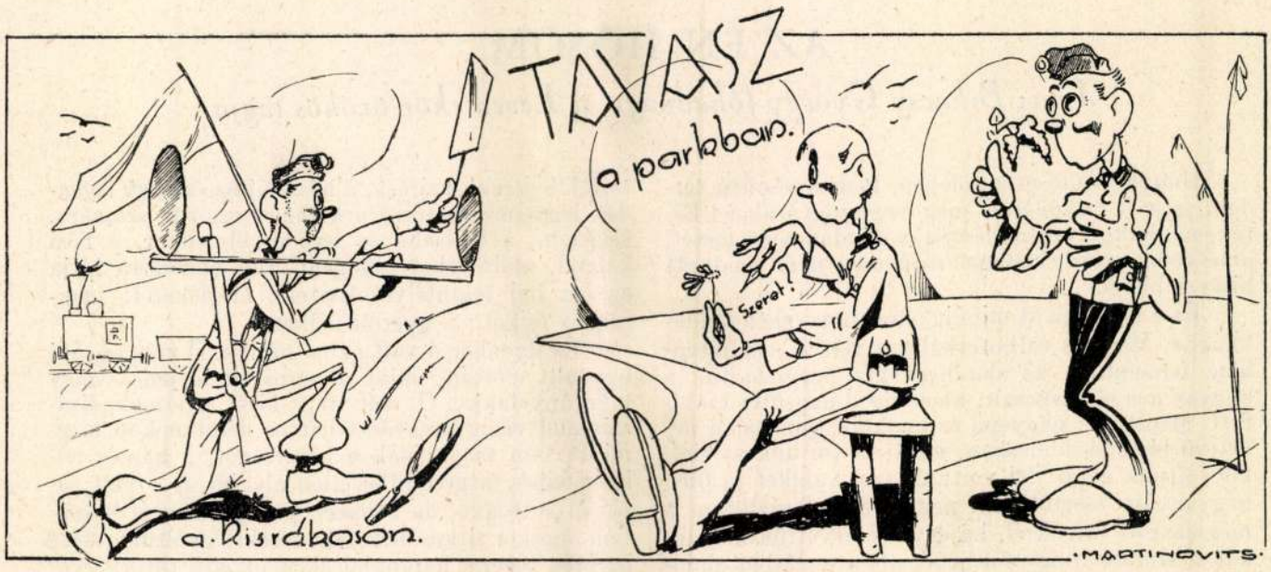

A fejléc-karikaturákat Martinovits Béla fhdgy., a Leventekör örökös tagja rajzolta

a Békás dombjain a hétköznapok csendes barangolásában, — hogy tűrheti, hogy az örök ellenzék, a nagyanyám azt a meghitt hangulatot bagómámornak mondhassa . . . Nem tudtam elképzelni, hogy ő, akit a multjáért mindenkinek és legfőképpen a nagyanyámnak kellett volna dédelgetnie, sohasem szól, ha a leves véletlenül sósra sikerült.

Amikor a legkedvesebb nagy, búbos galambját — a hősi seben felbuzdult harci kedvemben — lenyilaztam a veranda ereszéről, nem ő, hanem a nagyanyám dűlt reá éktelen megbántódással és uszította rám, hogy ne tűrje, hogy a drágalátos unoka még a tetők repülőit is elriasztja . . .

A legkedvesebb valamije volt — rajtam kívül — az az őszibarackfa, amit a hugommal együtt lakott kis kerti házunk ablaka elé ültetett az én tiszteletemre. Életének talán az volt az egyetlen egy erélyes gesztusa, amellyel kényszerítette a családi tanácsot, hogy az általa ajánlott nevet a fa ünnepélyes megkeresztelésekor elfogadja. Amikor a »Gyurica-fa« kora tavasz óta lesett első hajtását, első barackját félig zölden leloptuk, ennél a szentségtörő, bűnös vételnél is csak olyan félénken csillogó, jól elrejtett könnyféle csordult ki jóságos szemeiből és csak én láttam lekonyult hófehér bajuszán a bánatot . . .

Sehogy sem tudtam megérteni sokszor, amikor éreztem, hogy bántja valami és tűri ; ámulva csudálkoztam, hogy a hősöm, a szobrom, a bálványom : az én nagyapám minden bántalmat csak úgy szó nélkül eltűr. Az én nyakam, az öreg református templom magas ívei alatt megkeményedett nyakam és koponyám nem tudta ezt és ezt a sok hasonló, semmiképen sem hőshöz illő jelenséget megérteni. S ha akarva vagy akaratlanul, ha én vagy mások fájdalmat okoztunk az öreg úrnak, nagyon fájt ez nekem akkor, amikor esténkint magamra maradtam és elővettem párnáimba fúrt fejemet kihallgatásra . . .

A nagyapám, az én hősöm, akinek kellett örököljem a hősi lelkét, a sebet viselő bátorságát, a nagy harcok öklödző zajában acéllá edzett jellemét, a nagyapám hogy lehet ilyen csöndesen tűrő, amikor neki mások, az unoka és az unokák, az öreganyám mindig és mindenkor csak borsot törnek az orra alá, a helyett, hogy a szeretet virághintajában élvezné életének estéjén az időt eljáró cserebogár halk zümmögését . . .

Sokszor elbujtam a kertben a Gyurica-fa alá. Akkor jöttek meg az én behúnytszemű estéim ott a kis kert rezedaillatán, a csatás emlékek nagy iramában elfáradt esti szél málnás hamvú cirógatásában. Talán akkor dugta el a fejét szárnya alá a szívem, mert már kezdtem érezni az élet sántítását, kezdtem érezni, hogy vannak titkok, amikre nem kell magyarázat, s vannak dolgok, amiket szeretnék, de nem az enyémek, vannak vágyak . . . És már akkor, ott a kis kuckóban jólesett, ha a kisfiús hugom odajött, hogy ketten titokban, jóleső szorongással remegve húzódjunk egymáshoz, mert hogyha megtalál az álomrontó vacsorahívás, vége mindennek, vége van arra a napra a sejtelmes este minden varázsának. Már akkor éreztem, hogy estéről estére nem lesz más nagy kincsünk, mint várni, várni valami szépre, valami nagyra, csudálatos tarka tündérmesére ; várni és remélni, hogy majd jön, mert éreztük, hogy kell jönni valaminek, ami majd megoldja gondolkozó gyermekkoponyánk nagy misztériumát, a nagy vágyás titkát ; lesz majd szebb este, amikor nemcsak vágyódás, hanem aratás is lesz azon a meseugaron, ahol a bevetett rózsaszínű álmok megérnek majd az aratásra . . .

És megjött az aratás ! Vártuk és mégis féltünk tőle. Hívtuk, de remegtünk, hogy megjön. És megjött . . .

Fekete nap az ilyen aratás akkor, mikor először kell megismerni, hogy mit jelent az a hang és dübörgés nélkül való összeomlása az álomváraknak ;

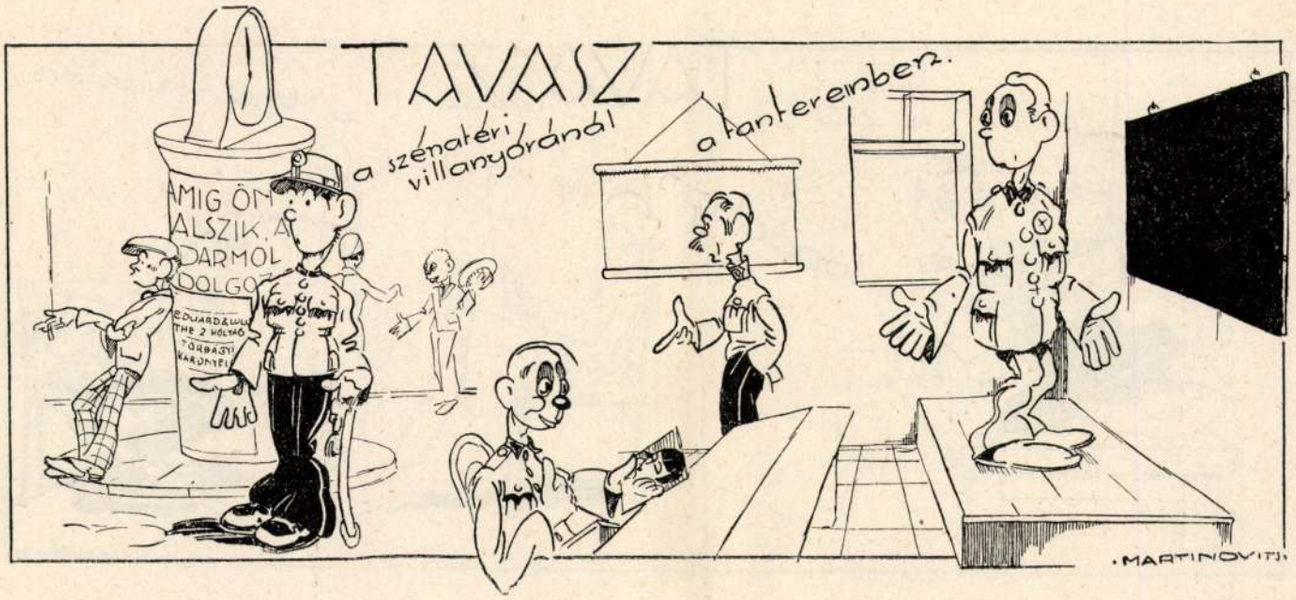

fekete nap az, amikor megjön a gyermekálmok nagypéntekje és a sírástól kiduzzadt gyermekszemek ragyogásán kiül a reménykedő kétkedés, hogy talán még sincs úgy? Talán az egész tragédia csak olyanféle tréfája az életnek, amilyenről az öregek mesélnek néha borongós időkön. Talán ez az, amit az életnek kell elhoznia? Szomorú, fekete aratás az, amikor nem szabad róla beszélni, de annál jobban éget belülről az első csalódás, mindent, minden reményt, minden hitet, minden bizalmat egy szalmaszálra teszünk fel, mert talán az egész csak mese, csak fekete mese.

Megjött az első csalódás, a komoly élet első kopogtatása a friss hajtású gyermekszíveken. Megjött az első kék foltja, az első véraláfutása az élet nagy ütésének és kibujtunk ismét, ketten a kis hugommal a Gyurica-fa alá, hogy elsírjuk egymásnak a nagy sebet, a nagy fájdalmat, ami kivette a kezemből a paszulykarót, ami belémfojtotta a rongyos gárda harcrahívását. Érezni tudó szívünkkel vigasztaljuk egymást ebben a nagy puffanásban, ebben a nagy esésben, hogy szomorúak legyünk, mert akkor már tudtuk, hogy ilyenkor, ha a gyermekálmok fellegvárai romokban hevernek, nem szabad másnak lenni és nem szabad másnak látszani, csak szomorúnak.

A nagyapám nem harcban sebesült meg.

A nagyapám nem is lehetett katona, mert negyvennyolcban még olyan kis gyermek volt, mint én akkor, a karja bár vitézül tudta forgatni a karót, de nem bírta volna az ambitusról szobába vinni a nehéz kardot. A nagyapám akkor, amikor zöld uborkát ettek a muszkák ott a kis szőlőnkben, talán a legbelső szobában, valamelyik ágy alatt papircsákóban harcolta végig azt, amit nekem annyiszor elmesélt, valahányszor abba a vadászaton szerzett sebbe bedugtam az ujjam.

Mert vadászaton sebesült meg, valamilyen vadászpajtása lőtt bele a térdébe és ott kapta azt a hősi mithoszon előttem annyira felszeretett legendás lyukat, amibe ha belekerült az ujjam a rajongásom minden szeretetével, akkor megindítottam a mesék meséjét, az álmok és az altató mesék szines niagaráját, amiből éltem én, az utca réme sok-sok csatán és kék folton, sok keservesen megbűnhődött nadrágszaggatáson át.

Felsírt bennem a csalódás.

Megcsalt engem, a hivőt, az én fehérhajú nagyapám. Megcsalt az, akinek úgy hittem minden szavát, akinek minden gondolatán úgy csüngtem, mint a szerelmes leány az első csókján, akinek elhittem még a lélekzetvételét is, hisz azért olyan szaggatott az is, mert megviselte a nagy zűrzavar, ott ahol héroszok mérték össze a harci tudományukat. Nem tudtam, nem bírtam sokáig ránézni a jó öregre, mert összetörve éreztem minden hitemet. Meggyűlöltem az álomrontó szót, ami az én térdenlovaglós gyermeklelkemet ennyire becsapta.

És nem hittem el. Később nem akartam megbocsátani. Még akkor sem, amikor megtudtam, hogy csak azért mesélt, hogy ezzel odakössön magához, hogy ott tudjak maradni mellette, ne menjek csavarogni és madártojásokat szedni a Bükk fáiról, hogy ezzel a mesével az ő, az ölében ülő unokája tudjak maradni.

S amikor meg tudtam bocsátani nagysokára, még jobban szerettem az öreget. Szerettem bolond, ábrándos fejemmel, szerettem az unoka megértő szívével ; szerettem, hiszen csak jót akart, magának akart jót, magánál akart érezni, mert . . . ő is csak szeretett. Semmi mást, rosszat nem tett. Csak — szeretett.

De azért a csalódás első nagy zuhanyának a hidege, úgy titokban, sokáig nem engedte egészen felmelegedni a lelkem. Sokáig ültem néha magamban, gubbasztottam megmarva a nagy fájdalomtól

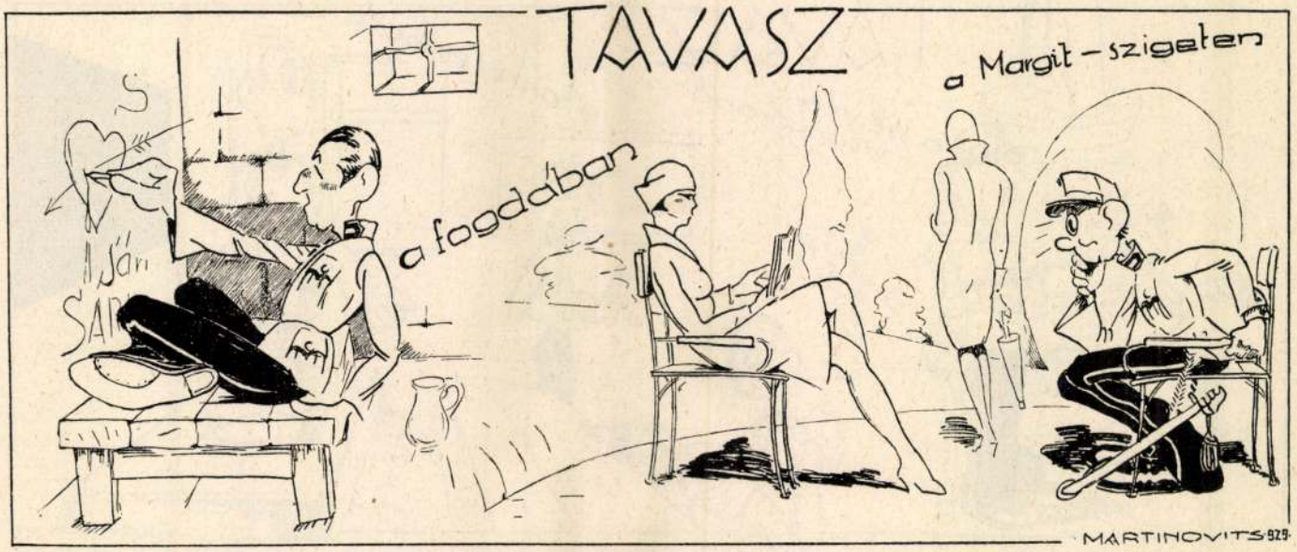

és — gubbasztok ma is, ha az emlékezés, a csalódás kíméletlen karmaival öntudatra karmol, ha fel kell ébredni, nemcsak a gyermekálmok, hanem az élet egynéhány szép pillanatának elborulásán is . . .

*

A heggedt sebből pedig ki-kibuggyan a vér, a szeretet meleg, örökké égető nektárja.

. . . Valahol messze, a mesemult ősi fái alatt, az elhagyatott kolozsvári temető csendjében rég elporladtak már a nagyon szerető szívek. A vén szomorúfüzek dédelgetőn ölelik magukhoz a multat, az emléket, meg azt a fagyott szótlanságában betyárosan félrehorpadt sírt — a nekem mindig hős nagyapám sírját.

A JÁRVÁNY CSODÁI

Irta: Vass Ferenc akadémikus

Hát valami rettenetesen nem voltam rosszul. Kicsit rázott ugyan a hideg s a torkom is karcolt, no meg a zárlat előtt voltunk! Valami jóféle spanyolnátha kószált a vidéken s így divat volt megbetegedni. Magamra húztam a köpenyem és kellő módon szenvedő arcot vágva bejelentettem az osztálynak kórházba való távozásomat. Éppen bikaviadalokat megszégyenítő szenvedéllyel ökölvívással egybekötött birkózóverseny folyt a padok tetején, mikor hirtelen elhatározásomról értesültek.

. . . Ő bátyám, a kórházunk időtlen-időktől való intendánsa nem valami jóindulatú morgással fogadott és mindenáron rá akart vezetni arra az épületes belátásra: aki beteg, haljon meg! Hála nem csekély szónoki képességeimnek, rövid órák leforgása alatt sikerült meggyőznöm gondolkodásmódjának nemzet- és hazaellenes voltáról, minekutána is »általa az udvari szobába utaltattam«.

Sok Scilla és Caribdis közt végre egy ágy lágy öle várt rám, ám végzetem ismét megkeserítette az édes perceket. Az egyébként barátságos kis szoba három ágyából csak egy volt elfoglalva, az enyém. Mily szörnyű szerencsétlenség! Tehát, míg a kórházból való távozásra intő erélyes figyelmeztetés, nem szivesen bár, de e kedves lakot elhagyni nem kényszerít, egyedül fogom hallgatni — a kint csörömpölő villamosok idétlen zakatolását. Vagy míg a csalfa sors kénye egy másik szenvedőt nem sodor mellém.

Így esett!

De nem egyet, hanem két lakótársat adott a végzetem. Az egyik bajtársnak súlyos nézeteltérése volt kedves gyomrával, minek fogcsikorgatva adott kifejezést. A másik — ó sötét hatalmak, mely bosszútok viharzotta őt mellém — a másik 38·9 fokos lázban vívódott a torokgyulladás szörnyű rémével.

Megrettentem! Egyfelől fülemig csattogó fogak zenéje áradt, másfelől szinte látni véltem a kaján bacillusok mérhetetlen légióit felém özönleni. Védtelen, árva egészségemre acsarkodtak és megbetegedtem.

Lassan, de biztosan, mint másfélmázsás rúdmászó-

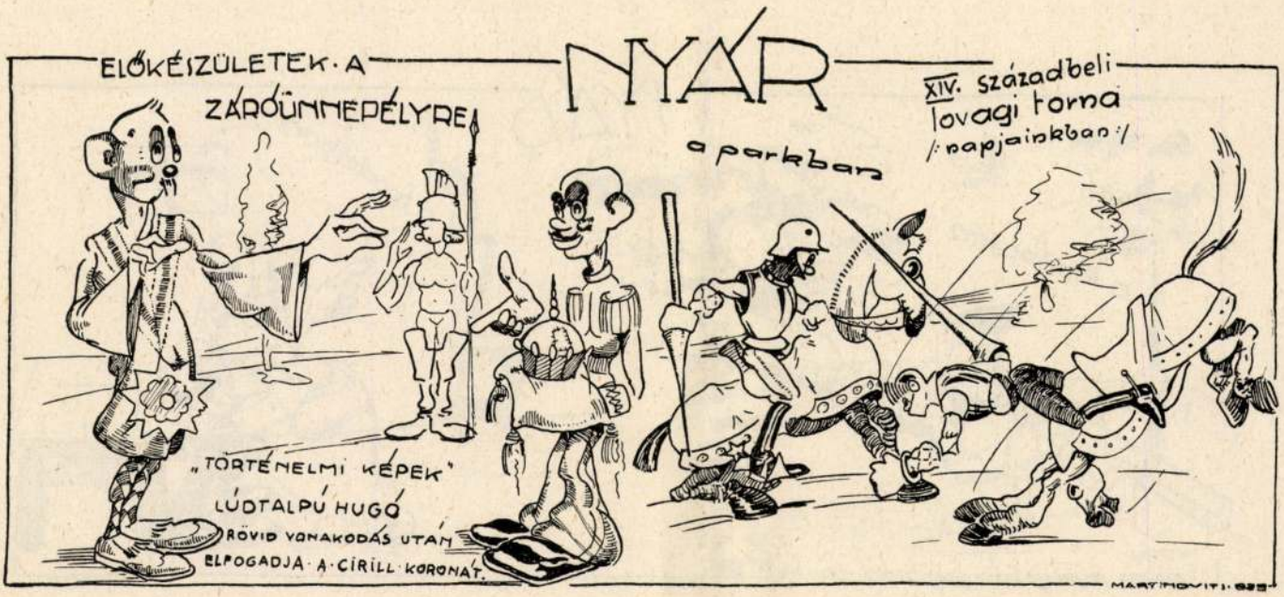

bajnok, kúszott fel a lázam 37·1-re . . . 38·5-re . . . 39-re . . . 40-re ! És így tovább, még rágondolni is rémes. Eleinte pedig még tetszett is a dolog. Nem kellett aggodalmasan lázat fabrikálni, jött egy kis jótékony hő magától is . . . De később ! Utóvégre is nem csoda, hogy megrémültem : egy ép ember, aki a biztos betegségbe rohan, még gondolatnak is szörnyű.

Kicsinyke barátaim, kikkel együtt szoktam átkártyázni a harcászat- és átaludni a nyelvórákat, gyakorta meglátogattak. Mint vérbeli úriember nem fogadhattam őket ágyban. Mert hova vész a nimbusz, ha megtudják, hogy nem »potyázok«, — egy valóban betegnek a kórházban maradni nem »kunszt«. Eme átöltözések okozták, hogy a sok alvástól egyébként is megrokkant szervezetem nem tudott ellenállni az ostromnak és torokgyulladással kombinált spanyolnáthába estem . . .

Egyik késő délután szörnyen-szörnyű melegem kezdett lenni. Zsörtölődtem, követelődztem, hogy nyissanak ablakot, ám a Sveszti erőteljesen leintett : egy ilyen érett úrnak, mint jómagam, nem illik nyafogni. Az úri gondolkodásmódra való hivatkozás mindig gyengém volt, így most is érzékenyen találva, bár a helyzetbe bele nem nyugodva, elhallgattam.

A vacsora utáni nagy szünetben drága kis barátom, Tibi behozta vérző szívem kacagó démonjának frissen jött levelezőlapját. A nagy hőségben felviharzó rettenetes szerelmi láng türhetetlenné tette számomra a szoba hőmérsékletét. Ugyan nyisd ki az ablakot, — szólok a postillon d'amournak. S mivel Tibi nem Sveszti, hát ki is nyitotta. És míg lágyan lengett be a —15 fokos alkonyi szellő, boldogságtól »csillogó« szemmel olvastam az »édes« levelét.

De a tejet már nem tudtam meginni. Rázott a hideg mint kutya a patkányt. A torkom rossz zárként csikorgott, ha nyeltem s a fejem kóválygni kezdett, mint valami elszabadult léggömb az angol parkban. Lassan valami halk bágyadtság ejtett uralmába. Nem volt a dolgokról tiszta képem és szempilláim mind nehezebbé lettek. Mondhatnám általában olyan volt a hangulatom, mint itt-ott fegyverismeret órán, ha tizenötödször magyarázták el a puska bőrcsatlékának lélektanát . . .

A szobában volt egy vízcsap is. Helyes, kedves kis sárgarézcső, csak egy hibája volt, állandóan szörpögött, korgott-morgott, akárcsak Ő bátyánk, de míg az nappal, a kis csapocska az éjszaka homályát kedvelte galád játékához.

Most azonban, isten tudja hányadszor fordulva át egyik oldalamról a másikra, szórakoztatott a haszontalan fecsegő. És amint hallgatom, figyelem a végtelen csendben, — abban a pillanatban borzasztó volt, azt hittem, hogy megolvadt az eszem és »meg vagyok bolondulva«, — mondom úgy véltem, hogy a csap morzét ad le. Értelmes, általam joggal utált híradó hieroglifákat kiabál felém a szuszogó némaságban.

. . . e-i-e-n . . . fogtam egymásután a betűket. Pár másodpercig még nyugtatgatott a konzervativ kétség, hogy ez valami érthetetlen zagyvaság. De az úgyis túl hevített képzeletem rebelis kedve megfejtette a rejtélyt. A betűk értelme : Éljen ! A csap örömét fejezte ki, hogy megértettem, miszerint beszélni akar velem. Hogy nem egészen pontosan alkalmazkodott a magyar nyelv szabályaihoz, Istenem, meg kell neki bocsátanunk. Utóvégre egy érettségizett távirász is úgy írja öröm : eoreom, mit várjon hát az ember iskolázatlan vizvezetéki csőtől? !

Tovább fecsegett. . . . E-j-ö-n . . . a . . . b-a-b-á-d . . . Hát ezt elég szemtelenül fejezte ki, de felháborodásomat legyőzte a csodálkozásom. Honnan tudja ez a kis piszok fém, hogy nekem egyáltalában babám van? . . . Már megint szólt a pokolbeli távíró . . . A-k-i . . . i-r-t . . . a-z . . . I-l-la . . . Jaj nekem ! Leesett az állam. Ha már ezt is tudja, akkor olvasta a levelem, amit most kaptam. A sárgaréz rudacska kajánul csillogott. Valami zizegett az asztalon — a lap ! Persze-persze a levél kotyogta ki a drága titkot. Mert ugy-e, miért ne tudna beszélni egy ilyen

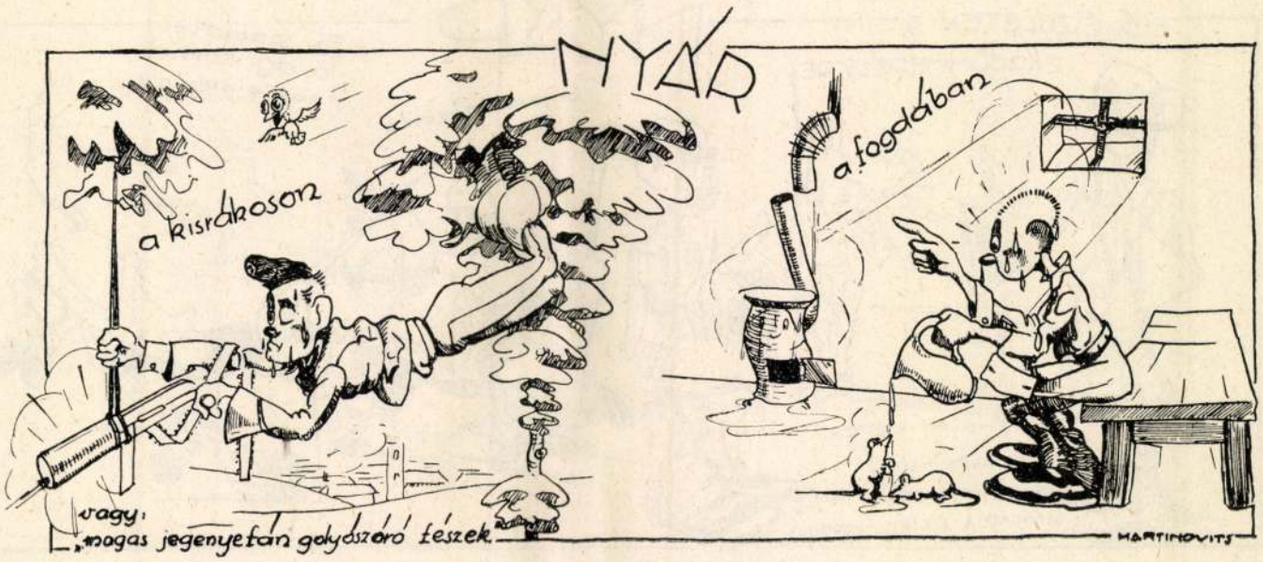

aranyos írás, ha egy értelmetlen csővég morzézik? Fel is akartam ugrani, hogy elkapjam az áruló papírt és a további pletyka elkerülése végett a párnám alá dugjam. De alig mozdulok meg . . . majd sóbálvánnyá meredtem . . . nyílik az ajtó és bemosolyog Ila arca. Agyam kavargott, mint repülőgéptől elszabadult légcsavar az űrben. Ő minden további nélkül leül az ágyam szélére. Nem, senki se higyje, hogy őrült vagyok, olyan biztosan emlékszem a dolgokra, mint tudom, hogy most például Önök olvassák e sorokat; minden így esett meg, ahogy itt leírom . . . az emlékezés édes borzongásával . . .

Ami legfurcsább volt, annak az Ila pompázó kéményseprő öltözékét lehetne nevezni. Meg sem ismertem volna tán, ha szöszke, etonfrizurás fejéről le nem szedi a fekete sapkát. A szoknyája fodros, lába karcsú, szeme nevet, nyilván ő az, de mit keres itt? Akaratlanul eszembe ötlött, jó volna, ha ez csak álom volna! Micsoda szerencsét jelentene álomban kéményseprőt látni — pláne őt! — E gondolatok foglalkoztattak, míg eldadogtam a kérdést:

— Miért van itt?

Blúza festői redőiből furcsa, hosszú írást vett elő és szó nélkül átnyujtotta . . .

Olvasom, böngészem és látom, hogy valami engedély . . . Honvédelmi minisztérium . . . 2252/Eln. T. sz. ü. . . . Engedély! . . . de itt már nem merem állítani, hogy egészen birtokában voltam önmagamnak, mert tovább ez volt benne írva: A Kormányzóság X. sz. rendelete alapján megengedem, hogy a Ludovika Akadémiát végző aks-ok megnősüljenek! Megszorítások, kaució, rang, kor s miegymás még a végén . . . de ott van az elején, hogy: Engedély . . . Mint egy bárgyú, de kedves háziállat arra a sokat emlegetett új épületrészre, úgy meredtem álmaim királynőjére Ő rám mosolygott és ajkai pajkosan csicseregték:

— Mi az, talán sajnálja?!

— Önök tudják, hogy mennyire beteg vagyok súlyos torokgyulladással kombinált spanyoljárványomban. De gondolják meg, hogy a gentlementlike mindig érzékeny oldalam volt. Eme ifjú hölgy 200 km-es messzeségből szörnyű hóhegyek és egyéb utazási zavarok közepette repült hozzám, míg én, valljuk be, egyszerűen ágyban feküdtem. Nem, minden más lovagiatlan cselekedet lett volna, kiugrottam hát a meleg paplan alól. Jaj! bocsánat, még idejekorán meggondoltam a dolgot és időt kértem a felöltözésre . . . Pontosan emlékszem, hogy a kórházba szerény jóvoltomból lyukasra nyűtt háziruhában jöttem be, a széken mégis a frissen vasalt kamgarn hevert. De ki törődött akkor ilyen potomsággal? Egyéb nagy csodák is estek meg akkor velem.

. . . Egymásba karolva — nevetve — mint karneváli vidám vándorok ugráltunk le a lépcsőn. Lábam valahogy abnormisan könnyűnek tetszett és nem kérdeztem, hogy hová megyünk . . . A folyosók üvegablakairól fehér, ragyogó kristályba kövült, kacagó virágképek integettek felénk . . . Zúzmara — fény — könnyű mosoly ömlött szerte mindenütt. És boldogan suhantunk tova . . . Minduntalan párokkal találkoztunk, akik mint mi, ide-oda szálltak. A partnernők rám kacsintottak és már-már örült a szívem, mikor eszembejutott, hogy az én párom is így kacsingathat a szembejövőkre. Kínzott a kétség! . . . Ila pénzt kért egy hóboára . . . minden fának van, neki is kell! . . . Nem veszek, mert a fának van, de nekem nincs . . . se havam, se pénzem! . . . Hol is fogunk lakni? A tó mellett van egy filagória, úgy hívják, hogy Szerelem vára! Az jó volna, de nincs benne se pad, se szék, se asztal. Még ablak sincs, igaz, hogy fala sincs, mert csak teteje van, no meg öt oszlop, ami tartja . . . De miből vegyek én jövőre ruhákat, mikor az idén is csak adósságom van! — És kimenők előtt hova tegyem a nejem? És alattuk, utánuk hova tegyem? . . . Annyi aks. van, köztük találhat, — nem, nálam kedvéreválóbbat nem talál sehol, de mégis . . . ugye . . . tudja

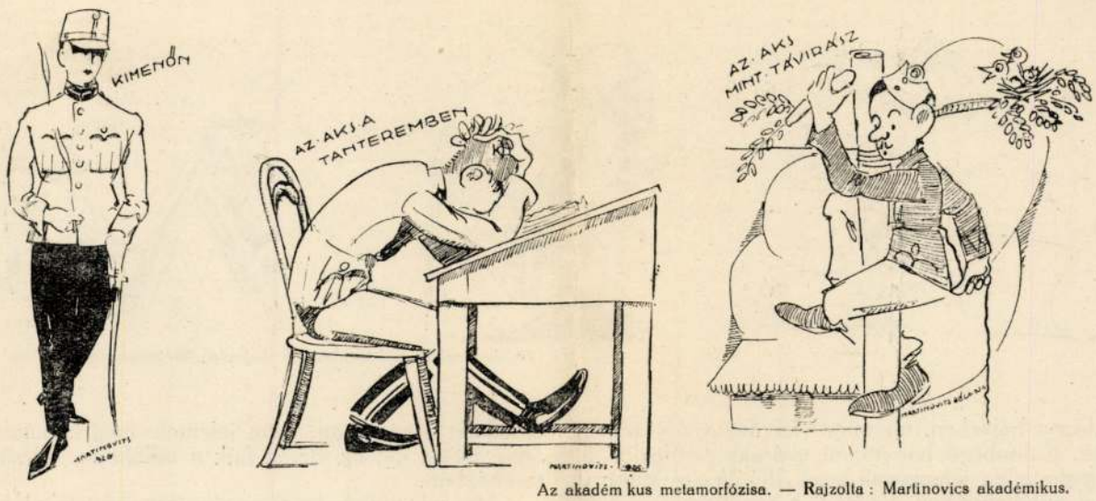

Az akadém kus metamorfózisa. — Rajzolta: Martinovics akadémikus.

VILÁGFELFORDULÁS.

Irta: BOCSOR ELEMÉR akadémikus.

1929. május 13-án negyedik hete ülésezett a harmadik locarnói konferencia. Sehogysem tudtak dülőre jutni, sőt a konferencia színvonalához nem méltó veszekedések folytak. Május 13-án már annyira fajult a dolog, hogy botokkal és egyéb érvekkel fegyverkeztek fel, hogy bizonyítsák békeszeretetüket és mindegyik állam leszerelésre bírja a másikat, úgy hogy ő nem szerel le.

Illatos szellő suhant be a forró levegőjű terembe, de a kedélyek nem csillapodtak. Éppen Scheider báró, a német delegátus beszélt, aki oly hatalmas beszédet mondott, hogy a nagy és kis entente már nem tudott nyugodtan üln, botokkal hadonásztak, könyveket dobáltak, sőt egyik-másik balkáni államférfi már revolvert huzott elő, hogy azzal argumentáljon.

Egyedül Lord Breakfast, a konferencia elnöke őrizte meg látszólag nyugalmát, bár ő is izgatottan olvasott egy rádiósürgönyt, amit ép most kapott a rádió állomásáról. Szólt pedig a következőképen:

„A locarnói konferenciának! Én, mr. Brown, chémikus és békebarát, mély megvetéssel szemlélem a békekonferenciák eredménytelenségét és nem akarom, hogy még egyszer megismétlődhessék a világháború a maga borzalmaival, Ép ezért én feltaláltam egy oly anyagot, mely igen kicsiny mennyiségben (kmg 500,000^3 levegőben) képes hatni oly tulajdonsággal, hogy az összes robbanó és lövő készítményeket és ezek készítésére szolgáló, földben avagy raktárban lévő anyagokat elemeikre bontja. Ezt a szert a tegnapelőtti napon oly mennyiségben bocsátottam a levegőbe, hogy elég a föld egész légkörének. Igy az emberiség soha sem fog előállítani ily öldöklő dolgokat"... Az elnök agyán átcikkázott a gondolat: hisz ez őrült, és felpillantott az irásból.

A teremben a feszültség elérte a tetőpontját. Már nemcsak a német ellen voltak felháborodva, hanem maguk is összevesztek. Ki-ki a saját nyelvén ordított és a bábeli zűrzavarban jól érvényesültek a trombiták, amit a csehek fujtak, hogy lehetetlenné tegyék a szónoklást. Ekkor egy délszláv kiküldött, ki már tajtékzott a dühtől, a kezében tartott revolverrel a csehek felé célzott és lőni akart. A csehek is hamarosan előkapták a fegyvert és egyszerre öten is rálőttek. Csodálatosképen a lövés egyik részről sem sikerült.

Lord Breakfast hátrahanyatlott székén, sáppadt lett és csak annyit tudott mondani „Brown". A zaj odalennt is pillanat alatt elült és bámúlva néztek egymásra. Lord Breakfast megszólalt: „Uraim a konferenciát befejezhetjük, a leszerelést egy, nálunk hatalmasabb erő véghezvitte. Hallgassák meg ezt a sürgönyt. Felolvasta — és hozzátette: Az eredményt láthatják az urak.

A delegátusok halálsáppadtan néztek egymásra hangtalanúl és a lélekölő csendbe belenyöszörgött a francia hadügyminiszter hangja: „Oh, mon Dieu, mi lesz a mi 12,000 ágyunkkal?" Még abban az órában leadták rádión a hirt, hogy a locarnói konferencia kényszerítő okok miatt feloszlott.

*

Május 14-én egyre-másra csengettek a telefonok a szerkesztőségekben, rendőrségen, műegyetemen és

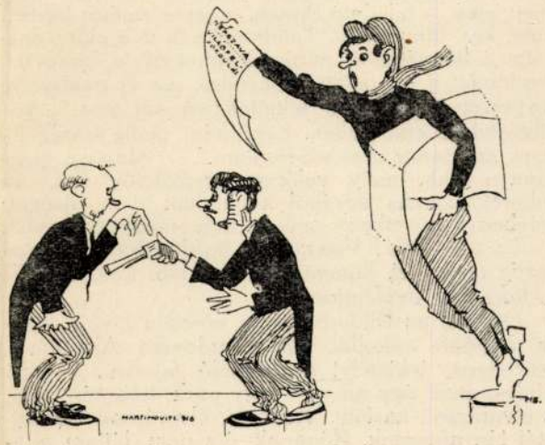

Ludovikás Levente
1926. évf. V. 1. 7.

Az akadémikus metamorfózisa. — Rajzolta: Martinovics akadémikus.

mindazon helyeken, ahonnan felvilágosítást remélhettek. Különböző bányákból, gyárakból érdeklődtek megfoghatatlan jelenségek iránt. Ifjú Weiss Manfréd reggel autóhalálában hajtatott a rendőrségre és bejelentette, hogy ismeretlen tettesek az éjjel kb 100 q, különböző robbanó anyagot és lőport elloptak a gyárból. A Gellért hegyen, hol akkoriban robbantották a gr. Bánffy által tervezett „Névtelen hősök" emlékének alakjait a sziklákba az összes dinamit töltények üresek voltak. Sok apróbb eset is történt, amit az ujságok külön kiadásban közöltek. Ehhez járult a locarnói konferencia hirtelen feloszlása. Az emberek megdöbbenve, tanácstalanúl álltak. De 19h-kor már rikkancsok ezrei lepték el az utcákat, a szerkesztőségek előtt bömböltek a megafonok.

Szenzáció! — Világfelfordulás! — Vége a háborúknak. Örülnek a nyulak stb. hangzatos cimek alatt ott huzódott meg mr. Brown pár soros sürgönye. A másnapi ujságok már vezércikkekben és egyéb közleményekben méltatták az eset jelentőségét. A Nemzeti Hiradó szerkesztője kapta magát, rohant a honvédelmi miniszterhez és hivatkozva a világrendítő eseményre, arra kérte, hogy az ország első katonai főiskolája tanárainak engedje meg, hogy az ő interview-jára felelhessenek. A honv. miniszter úr készséggel engedélyezte.

A Nemzeti Hiradó kitünő riportere Havas Henrik, ki a háborúban is szolgált, mint ho. sütődeparnok, vállalta a cikket. Belevágta magát az autóba s míg végig suhant az Üllői-uton, egyre a hangzatos cimeken törte a fejét. A főkapus beeresztette és felkalauzoltatta az akadémia parsághoz. Itt a következő felvilágosítást kapta: „Minket az eset nem lepett meg. A feltaláló Brown, magyar ember. Bárdos szolg. kiv. főhadnagy. Találmányáról már előre értesítette a honvédelmi minisztériumot és a Ludovika Akadémiát s így előkészülhettünk az új módszerre fegyverzet és kiképzés tekintetében, sőt már a szabályzatok is elkészültek. Egyébként pedig tessék az egyes szaktanár urakhoz fordulni." — Másnap megjelent a cikk, mely valóban szenzációs volt. Az emberek egymás kezéből kapkodták ki az ujságot, melyben a következő szakszerüen megirt cikk volt.

Uj világ felé! Visszatér a hajdan kor! Magyarország nem volt, hanem lesz! stb. stb. Látogatásom a Ludovika Akadémián.

Ott, hol az Üllői-út már a városon kivüli sugaras mezőkre torkollik, áll a Ludovika Akadémia. Méltóságos, tekintélyt parancsoló falaival, hosszú ablaksoraival úgy áll egy nagy park közepén, mint az elvarázsolt kastély. Valóban elvarázsolt kastély, lakói tán alusznak. Hónapok óta nem láttam akadémikust a városban, nem jelentek meg a fiatalos arcú, mégis délceg, derék fiúk a bálokban, korzón, szinházban.

Ma már tudom, hogy az elvarázsolt kastély lakói nem aludtak, hanem dolgoztak keményen, mint magyar katonához illik. Ugyanis a lőpor megszüntetése magyar tiszt találmánya és így a honvédség előre tudott róla és felkészültek az új harcra.

Amint beléptem a nagy kapu alá, megkapó látvány tárult szemem elé. Az udvaron páncélinges sisakos csapat menetelt egyenes vonalban, kezükben lándzsa, vállukon ijj. Kérdem, kik ezek? Kisérőm azt mondta: Az 1. szd. Keménynézésü, széles vállú őrnagy volt velük, sisakján hatalmas sastoll. Bemutatkoztam és felvilágosítást kértem. Késszséggel válaszolt: „Kérem a diszmenetnek igen nagy szerepe lesz a jövő háborújában. Ugyanis a rohamot ezután zárkozott tömegben hajtjuk végre és a félelmet nem ismerő lépteknek nagy erkölcsi hatása van az ellenségre. A menetet úgyszólván tökélyre emeltem." Csakugyan az ablakok remegtek, páncélok, pajzsok zörögtek; lélekemelő látvány volt.

Innen a zlj. parsághoz mentem, ahol a zlj. parnok úr következőket mondta: „Az egész találmány célja az volt, hogy kiegyenlítse a szomszéd államok fegvertechnikai fölényét velünk szemben. Most következik az emberek harca, a gépek elavúltak és ilyenkor legénynek kell lenni a gáton. Érvényesítenünk kell a magyar ember verekedésre való rátermettségét, mely több ellenféllel is le tud számolni!"

Miután a gyalogsággal végeztem, megkerestem a többi fegyvernemet is. A lovasság parnokát a lovardában találtam, hol épen lovardát tartott nehéz vasba öltözött aksokkal. Szükszavúan válaszolt: „Mi nem szavakkal, hanem kardokkal beszélünk. Annyit azonban ki kell jelentenem, hogy a lovasság lesz a főfegyvernem!" Megmutatta az emelőgépeket, melyekkel a páncélos lovagokat emelik lóra. Mondhatom, nagyszerű találmány.

Innen egy árnyékos úton, hol gyönyörű orgonák nyiltak, a kisérő altiszt elkalauzolt a tüzér udvarba, ott találtam az anyagtiszt urat. Nagyon kedves volt. Bevezettek a lövegszinbe, hol ágyuk, tarackok, akna-

Az akadémikus metamorfózisa. — Rajzolta: Martinovics akadémikus.

vetők, gp.-k álltak egymás mellett. „Berendeztük múzeumnak — mondta a fhdgy úr —, hogy az újabb nemzedék lássa, minő fegyverekkel harcoltak elődei." Az udvaron hatalmas, ponyvával letakart alkotmányok álltak. A főhadnagy úr elmagyarázta, hogy ezek római rendszerű 29. M. katapulták, ballisták és fa-

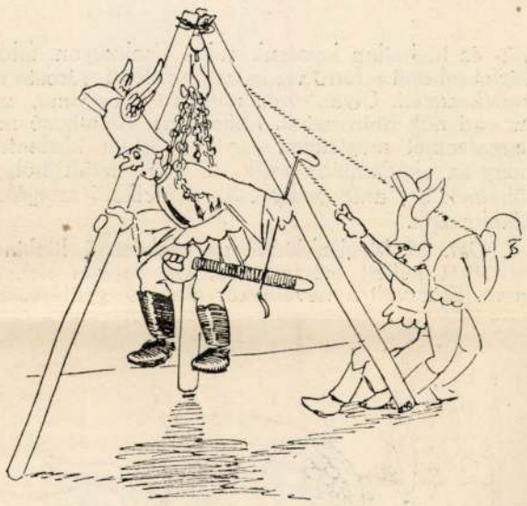

törő kosok. Megjegyezte, hogy az ezekről szóló fegyvertani segédlete napokban meg fog jelenni.

Amint visszafelé haladtunk, a tó mellett találkoztam két őrnagy urral. Kérdeztem a tiszthelyettest, hogy mit tanítanak az urak. „A vezérkari őrnagy úr harcászatot, a másik pedig lövéstant." Kaptam az alkalmon s odamentem.

A vezérkari őrnagy úr sokat magyarázott. Elmondta, hogy a Harcászati Szabályzatot el kellett vetni, mert lőfegyverekkel dolgozik. Az új Harc. Szab. a görögök és rómaiak harcászatát dolgozza át, kiegészítve repülőkkel és tankokkal. Elmondta, hogy minden raj i jas és roham félrajra oszlik és mivel a gyalogságnak egyik főkövetelménye a furfang, zlj.-anként 1 drb. Odisseus-féle K. e. $^{1100}/_{20}$ M. falovat rendszeresítettek várostromra.

A lövéstan tanárát nem hozta ki sodrából a változás. „Nézze Havas úr, — mondta — a lövés mindig lövés marad. A nyilnak ép úgy megvan a röppályája, szórása, pásztázási tere, precessziója, derivációja. Különösen az utóbbi érdekes, mindjárt elmagyarázom." En azonban, tekintve, hogy még sok dolgom volt, nem hallgathattam végig.

A szárnyépületben megkerestem a különleges harceszköz szd.-parságot. Itt rendkívül sajnálják a gp.-t és aknavetőt, de tevékenységüket más téren érvényesítik. A közelharc század ma 4 szksz.-ból áll. I. szksz. forró viz-, II. szuroköntő. Ezek védők. III. nyilszóró szksz., ez új találmány. IV. büdös fazék hajítók, (kinai módszer).

Ugyancsak ott volt a vívóterem és a ruharaktár. A vívóteremben páncélban-sisakban vívtak lovassági kardokkal, nemkülönben a csatabárd és buzogány vívást is tanulták.

(Innentől kezdve a riporter az akadémiai beléletet, ruházatot, harcot írja le, ahol azonban már nagyon elragadja a fantáziája. Én, eme nagy idők egyszerű iródeákja, inkább egy akadémikus naplójával világítom meg.)

* * *

Jámbor Elek I. aks. naplója. *1930 aug. 15.* Régi vágyam beteljesedett, felvettek az akadémiára. Felvételi vizsgát nem kell tennem, de a testi erőt és ügyességet megvizsgá'ják. Hála Istennek, elég szálas, erős fiu vagyok. Csak egy baj van. A Tájékoztató előírja, hogy minden aks. egy éven belül köteles bajuszt növeszteni. Megkezdem már most a növesztési traininget. Mariska, az ideálom, örömében nyakamba borult: Lexi, tényleg katona lesz? Ugy-e akkor is szeretni fog? Mire én megesküdtem leendő pajzsomra.

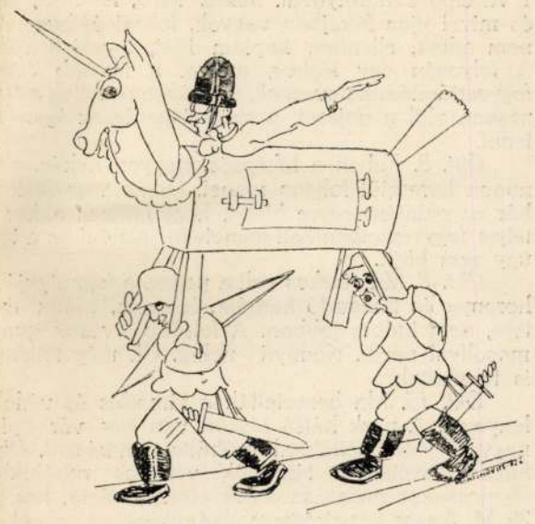

Az akadémikus metamorfózisa. — Rajzolta: Martinovics akadémikus.

Okt. 1. Sikerült a felvételi vizsga. El kellett hajítanom egy 10 kilós követ, dárdát vetni, árkot ugrani. Meg is dicsértek, olyan jól sikerült. Még ma beöltöztettek. Egyelőre házi ruhát kaptam: erős bőrből, mellén 2 vaslap és házi sisak, 2 pár csizma bőrből,

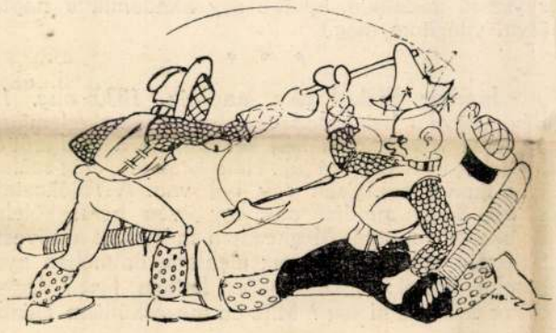

1 vascipő sarkantyuval, nehéz kard, lándzsa, pajzs és mivel ijjas félrajban vagyok, fokost és buzogányt nem adtak, ellenben kaptam ijjat, tegezt 6 nyillal. A folyosón egy léchez, melyet a felsőbb évesek fegyvertámlának neveznek, hozzátámasztottuk a lándzsákat, alul a pajzsot, a sisakot pedig az ágyra kell tenni.

Okt. 5. Folyik a kiképzés, nagyon nehéz, egész napon keresztül folyton menet. Össze vegyok törve, bár az oktatóm egyre biztat, hogy mi lesz akkor, ha teljes fegyverzetben kell menetelni. Különben a többi úgy sem birja.

Okt. 8. Ma piszkos volt a pajzsom fogantyujának horonya és támasztó kamója. Istenem, hiába tisztítom, nem tudom jobban. A felsőbb évesek gunyos mosollyal nézik. Könnyű nekik. Ők még tőliényűrt is tisztítottak.

Okt. 15. Ma bemutatták a támadás és védelem lényegét. A park hátsó részén van egy vár építve, nagy és erős. Létrákkal próbáltak rámászni. Olyan furcsák voltak a támadók vérpiros ruhájukban. Ujoncszakaszparancsnokunk elmagyarázta, hogy az 29 M. 3-szor vérvörösre vulkánfiberezett, rugalmas, víz- és tűzhatlan kaucsuk ruha. Csakugyan, felül a várfokról dőlt a forró víz és szurok. Régi várostromra emlékeztetett. Olyan volt, mint Eger ostroma, csak az egri nők hiányoztak. Mikor erre vonatkozó megjegyzésemet megtettem, egyik oktatóm kijelentette, hogy az akadémiába csak 42 éven felüli hölgyek jöhetnek be, akik pedig csak népfelkelő szolgálatra alkalmasak.

Okt. 18. Megkezdődött az előkészítő lőoktatás, egy ijjat kellett megfeszíteni, de nagyon nehezen ment. Este volt a Leventekör alakuló gyülése. Egy

ÉVVA ERNŐ AKADÉMIKUS KARIKATURÁJA AZ „AKS-I HÁZIMOZGÓ"-RÓL

I.

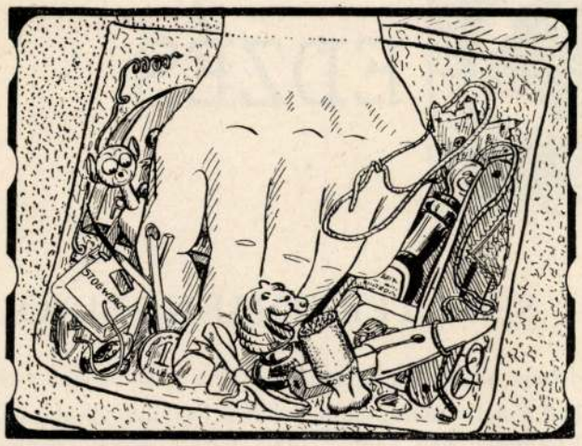

Egy aks-i zseb keresztmetszete a jegyváltáskor

II.

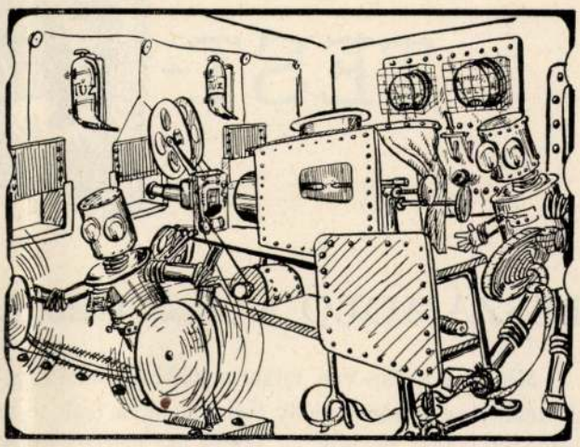

Tűzbiztonsági rendszabályok a gépházban

III.

Izgalmas jelenet a vásznon

IV.

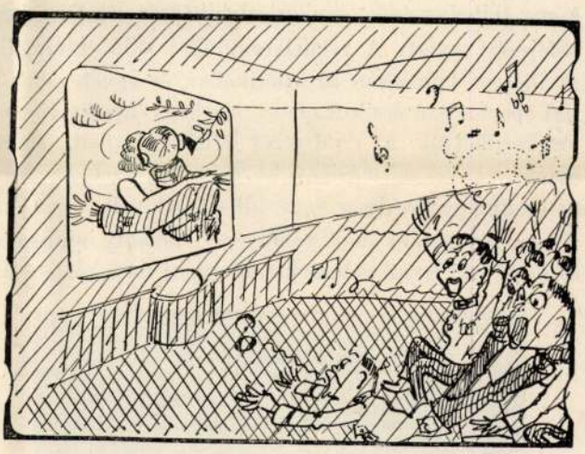

Szerelmi jelenet hatása

Martinovics Béla akadémikus rajza

Ludovikás Levente
1928. VII. évf. 1-2.

Martinovics Béla

TEST-EDZÉS

BESZÁMOLÓ A „*Lase*“ 1928. ÉVI SPORTEREDMÉNYEIRŐL

Még csak június van, mikor a többi főiskolai egyesületeknél az igazán komoly tréningmunka csak most kezdődik, addig nekünk — sajnos — máris be kell számolnunk az évi munkánk eredményéről.

A főiskolai bajnokságok lezajlásával (május 26.) a mi sportolásunk az akadémia sajátos viszonyainál fogva (kihelyezések, gyakorlati kiképzés stb.) ez évre befejezést nyert. A rendelkezésünkre álló tréningidő rövidségét különösen az atlétikában és egyéb szabadtéri sportokban érezzük, mert alighogy április 15-ével megkezdhettük a rendszeres tréningmunkát, máris egyik verseny a másikat követte. Ez természetesen az eredményekre igen nagy kihatással volt, mert ma, mikor egy atléta csak rendszeres, komoly munkával és megfelelő tréningalkalommal veheti fel a reális küzdelmet, addig a mi akadémikusaink 3, de legjobb esetben 4 heti tréning után, tehát a legminimálisabb előkészülettel kell, hogy a többi főiskolásokkal szemben a versenyt felvegyék.

A »Hősök stafétája«-n a katonai csoportban győztes ludovikás csapat

Másként áll ez a többi sportágazatokban, mint vívás, úszás, evezés, torna és céllövészet. Bár ezek is befejezést nyertek a főiskolai bajnokságokkal, azonban a téli idő alatt a többi egyesületekkel egyenlő mértékben alkalmunk volt a tréningre. Ezt az alább közölt eredmények méltán igazolják is, mert míg a vívás, úszás, céllövészet, torna és evezésben eredményeink évről évre emelkedő tendenciát mutatnak, sőt a többi egyesületekkel szemben a hegemóniát is a kezünkben tartjuk, addig az atlétikában — dacára a kiváló anyagnak — a már említett, rajtunk kívül álló okoknál fogva képtelenek vagyunk a kellő tréningalkalom hiányában azt az eredményt felmutatni, amit a többi sportágazatokban.

A *házi*, illetve főiskolai bajnokságok eredményeikről a következőkben számolunk be:

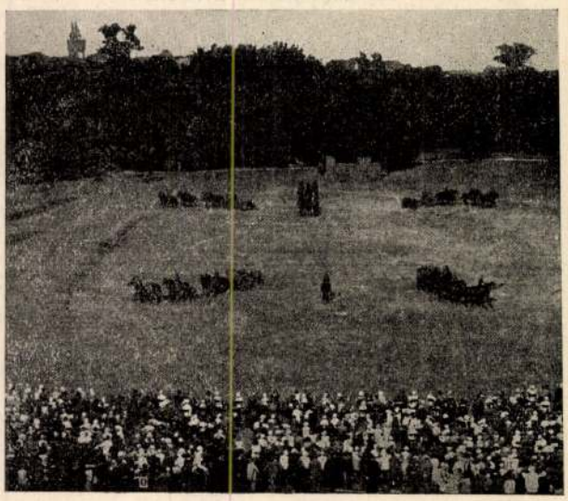

Tüzér hajtógyakorlat az 1927. évi sportünnepélyen

MARTINOVICH FÜLÖP

budai ötvös mester a XVIII. sz második felében

Budapest régiségei XIX. évf. 1959 230. l

Martinovics Fülöp

ötvös

1758 Buda

Magyarországon ötvösök 93 l.

Cserey Jánosné - alap X. 139

M. Martinovics Gabriella MDK

Csendélet

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

M. Martinovics Gabriella

Műcsarnok téli kiállításán festménye szerepelt.

Mo. 929. XII. 22.

M. MARTINOVICS GABRIELLA

495/a. Csendélet.

K M Társ. 1929/3o. téli kiáll.kat. 22.oldal.

Martinovics (Martinowisch) Fülöp

Szül.: Buda. 1758. V. 28. mester. 1758. V. 29. polgár. Buda. Ar.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 84. p.; Illyefalvy—Pallós.

Pest - Buda 1977

Martinovics Jakab

ötvös

1741 Buda

Kapnagyarországi ötvösök 24 l.

Cserépből készült halotti maszk, római

X 148.

Martinovics Jakab

Ötvös, Buda 1732-1760

Karosgyertyatartó, Óbudai Isidó Múzeum.

lásd

Lay Bpestiparmúvkiáll

20. l.

Martinovics Jakab

ötvös Buda

Kőmagyötvj 57. l.

336

Nr. 326

Jacobus Martinovics, e. 1732—1760.

Kétágú karosgyertyatartó. — *Zweiarmiger Leuchter.*

Zsidó Múzeum, Óbuda — *Jüd. Museum, Alt-Ofen.* Expos. 1935 : 52.

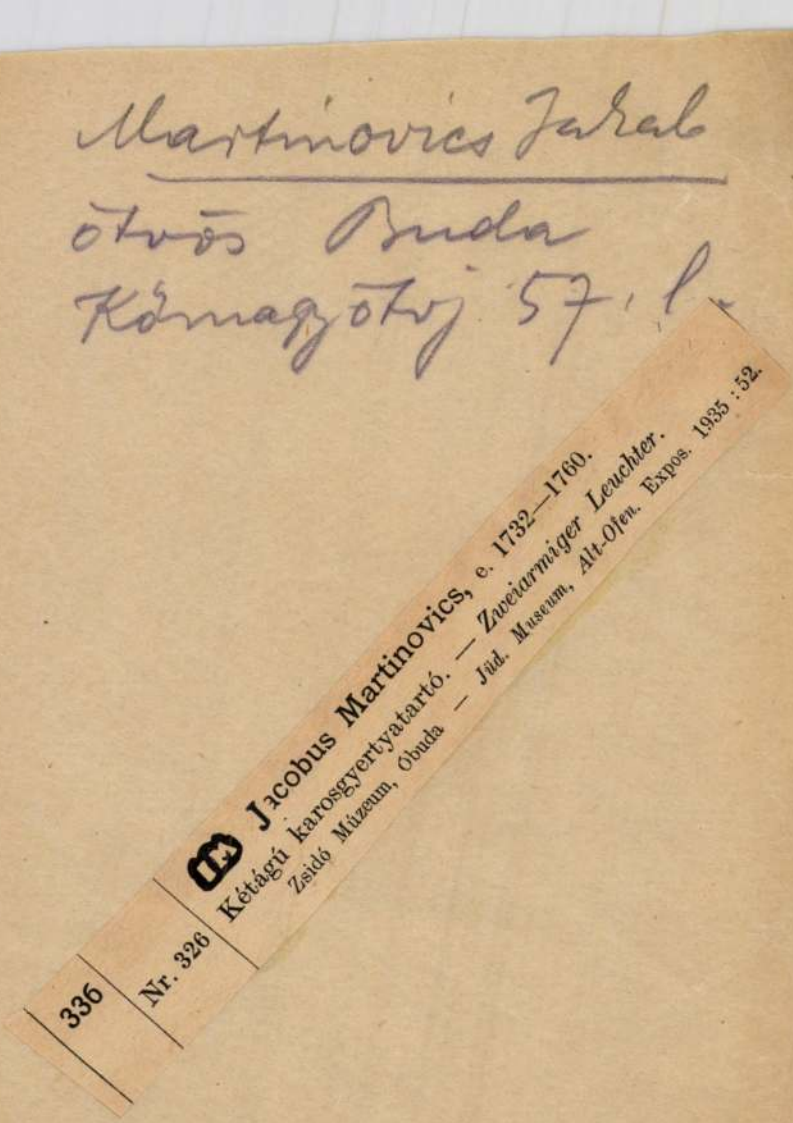

Martinovich Jakab

ötvös

Kolozsvár 336. sz.

Tartozik	Követel	X	Egyenleg

H.

Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	8 75	8 75		
	17·50	17·50		

Martinovics Jakab — Buda

1726. VI. 20; Marionovics Antalnál tanul, nála legény 1731. II. 5-ig. 1741-ben kapott budai polgárjogot, mint aranyműves. *Inasai:* 1741. IX. 24. Pucher János Mihály; 1744. IV. 24. Schestel (Steysel) Pál; 1743. I.—1745. XII. 8. Berkicz Antal.

Művei:

IM 73 — 13 40

Kétágú gyertyatartó
1750 körül
Orsz. Zsidó M.

Kiskanál
Iparm. M.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1726. VI. 20., 1741. IX. 24., 1744. IV. 24., 1743. I.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1731. II. 5.; Kapossy 1934;. Illyefalvy—Pallós; Kőszeghy; Expos: 1935:52.; Iparm. M.; Mihalik hagyaték: 61. p. Dombi.

Pest - Buda 1977

Martinovics (Martinovitz) József — Buda

1695-ben kimutatható. *Inasa:* 1695. VII. 20. Steta Mátyás.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch 1695. VII. 20.; Dombi.

197

Pest-Buda 1977

MARTINOVICH JAKAB

aranymüves mester Budán, 1741-ben

Budapestrégiségei XIX. évf. 1959. 223. 1

Martinovitz György Buda

Említve 1698. *Inasa:* Stipanovic Iván 1698. X. 18. 5 évre.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 20. p.

Pest - Buda 1977.

Buda

Martinowitz Joco

Említik 1695.

Művei:
Nem ismertek.

Irod.:
Mihalik hagyaték 10. p.

Pest - Buda 1977

M.D.K.

MARTINOVITS Gizella festő

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya.. Bp., 1954. 330.

MDK

Martinovits Gizella,

1911-ben iskolán kivül dolgozott

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 88, l

M.D.K.

MARTINOVICS Gizella festő

1911-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

Martinovits Gizella

Nagybánya k. k. 1912.

88

Urnasir, somlyói hallstatti

VI. 107

Martinovits Vince

ötvös

1828 Temesvár

Kapnaggaron ötvösök 40 l.

⊥ és a tifztásokon

yes vidék előterét [redacted] tó foglalja
[redacted] tetején várromok látsza-
fák tövében, [redacted] a mélyedésekben ⊥ hó
Jelzése alól balra: H. [redacted] URBAN.
1.I.98. H. URBAN és 523. H. URBAN

cm.
8-iki 26802. sz. leirattal 1200 K-án.

Martinszky [ ], [ ]

L.: Kelle Sándor

Tüskés T.: Képzőművének ..... 341–349.

JELENKOR, Pécs, 1976. április XIX/4.

Martinszky [ ] : [ ]

A pécsi Társaság első „vidéki" kiállításáról
Mohácson (1943) vett részt.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (8)
861-864.

JELENKOR, Pécs, 1971. szeptember XIV/9.

MD K

Martinszky Anna, festö.
szül. 1904

126. sz. Sokácz "kvinnor" Karc.
127. " Sokáczok. Vizf. karc.

Stockholmi grafikai kiáll. 1948. April.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/. Katal. 21.1.

MDK

Martinszky Anna, festöm.

Cseplész. Vizf.

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csopertja 10.-ik csopertkiáll.-a.és Melveczky enö gyüjt.kiáll.-a. 1946.máj. 19. -Vigyázó Szem.1946.máj.18-23. Kat. a lapban. 7.1.

MDK

Martinszky Anna, festöm.

Betlehemesek. Tollrajz szinezve.

Hidépitök. " "

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja. 6o.-ik k
áll. 1949.jan.9.-febr.9. Kat./kézzel irott./

Martinszky Anna

l.

Pécs K. hab. herv

1946. máj

X. osp. kiall

~~Marit~~ MDK

Martinovszky János

tudósitás a festőmüvész

haláláról.

Dunántuli Napló,1949. szept. 7.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni
müvészeti életre vonatkozó adatok.
Müvészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.
241.l.

Martinszky János

részletek az absztrakt művészetnek Budapesten, 1946. V. 26 - VI. 10-ig a Magyar Képzőművészek Szabad Szakszervezetének helyiségében megtartott tárlatáról.

Hárs Éva: Ferenc Martyn. Acta Historiae Artium Acad. Scient. Hung. Budapest. 1968 3-4 füz. 305f

Martinuzzi János

neve említése

– Németh Lajos: „Modern magyar művészet" c. könyvnek ismertetése

Képzőművészet

Vigília 1963 február
132. old

Martinszky János, festő

1956-ben a Pécsi Modern Magyar Képtárnak adományozta Martinszky feleségének, Rohacsek Anninak 44.drb-ból álló gyüjeményét, rézkarcok, pasztellek a művésznő édesanyja. A művé z házaspár tragikus körülmények között fiatalon halt meg. 222.old.29.jegyz

ROMVÁRY FERNC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219 old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.1967, Pécs, 1968

Martinsky János
Jesto

Molnárson elt. 1949-ben hunyt el
Az Európai Iskola elnevezésű modern
kiszőrűnűvésektől álló testőcsoport tagja volt.

Demmintéli Napló: 1968. márc. 17.
DN Kvónitz

Martinszky

MDK

Nové nejemlétvé

Nikelszky: „Képzőművészeink 50. tárlata a Városi Múzeumban"
Dunántúl, Napló 1949. VI. rof. jan. 9 6

Martinszki János

Az Európai Iskola csoportból 1946. elején Kállai Ernő vezetésével kivált művészek hozták létre az Elvont Művészek Csoportját. Közülük néhányan, – mint a művész is, – a képi forma asszociatív erejére építi lírai kompozicióit.

Lánczi Gándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1973. szept. 19.

MARTINSZKY JÁNOS, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményeinek jegyzékéből.
A közölt képek jegyzéke:
12,/.-MARTINSZKY JÁNOS,-Busók.-vászon,olaj.-80+60 cm.
Ltsz.68.750.- Fekete repr. 304.old.

KONVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története,
Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968,
Pécs, 1971.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1991 MÁR 17.

Martinszky János 85 rajza

1991

Martinszky János, a Mohácson élt kiváló festő 85 rajza került a Janus Pannonius Múzeum birtokába. Az 1949-ben elhunyt festő az Európai Iskola elnevezésű, modern képzőművészekből álló festőcsoport tagja volt. Az Európai Iskola retrospektív kiállítását hamarosan megrendezik a fővárosban, s erre a kiállításra már küld Martinszky-rajzokat a múzeum is. A művész grafikáinak értékes gyűjteményét Martinszky Stefánia, az elhunyt nővére ajándékozta a pécsi múzeumnak.

szívműködés megállása jelen
ti a halál pillanatát. Az áran
ütött egyén jogilag halot
volt, amikor behozták, s jogi
lag élt, mikor megindítottul
a szívműködését. Valójában
azonban egy vegetatív lénnye
álltunk szemben, amelyne

„GALÉRIA A 4 VILÁGTÁJHOZ"

SEMMELWEIS-UTCA 1. BEJÁRAT A „MISZTÓTFALUSI" KÖNYVESBOLTBÓL • TELEFON: 184—188

MEGHÍVÓ

MARTINSZKY JÁNOS

FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁS NYITVA 1947 MÁJUS HÓ 25-TŐL JÚNIUS HÓ 9-IG
VASÁRNAP 11-TŐL 2 ÓRÁIG, SZOMBATON 10-TŐL 2 ÓRÁIG
ÉS HÉTKÖZNAP 10-TŐL 5 ÓRÁIG

BELÉPÉS DÍJTALAN

Mihalik Sándor és M. Dutka Mária

Budapest

Vilma királynő út 12

2820.47. Független-nyomda, Budapest.

MDK

Martinszky János, festöm.

Csendélet. Olf.
Gyümölcs. "
Halász. Szövött gobelin.

A Baranya vm.-i Muz.-bqn. Pécs. - Magy.Képzöm.-k Szabad Szervezete I.csop.kiáll.-a. 1945.szept.23.-okt.7. Kat 6

Martinszky János

d.

Kállai 1948

56, 57, 60, 61. sz.

Martinszky János

l.

Budiparnaplók.

1933-34. 38-l.

Martinszky János

Marton Béla

tovább
2

l.

Pécsi képröm. na-
badsverzete
XVIII. kiáll.
1946. nov.

A FESTŐMŰVÉSZ MESTERSÉGE
címen.

1943 MOHÁCS

PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS
MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA 1926.

M.D.K.

Martinszky János, festőművész

Vezetése alatt Mohácson több kiállitást, előadást szerveztek. 299.0.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

Martinszky János (Ópécska, 1909. aug. 8. — Mohács, 1949. szept. 1.): festő. Szőnyi István szabadisk.-jában és a Képzőművészeti Főisk.-n Bosznay István és Rudnay Gyula növendékeként tanult. 1936-ban rajztanárként Mohácsra került és ettől kezdve képzőművészeti előadásokkal és kiállitások rendezésével gazdagitotta a város kulturális életét. 1947 és 1949 között művészettörténetet tanitott a mohácsi gimn.-ban. Gobelintervezéssel és rézkarccal is foglalkozott. Müveit mohácsi (1942) és pécsi tárlatokon, valamint az "Elvont művészet" első m. csoportkiállitásán (1946) mutatta be. Tifusz ragadta el fiatalon.

Magyar Életrajzi Lexikon

M.D.K.

Martinszky

Az Ernst muzeumban rendezett kiállitáson szerepel müveivel.
Berend Ilona ir a tárlatról, "Vidéki müvészek monstre kiállitása" cimmel.

"Szinház, Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juli. 8-14. III. évf.
28. sz.

Martinszky János

festő

Mohácson élt, n.o meghalt 1949. szept. 2-án 40 éves Eorá-ban. Rajztanári diplomája volt. Az utóbbi időben a mohácsi muzeumot is vezette. Abstrakt festő volt.

Bosznay István novendéke.

Felesége Rohacsek Anna festő nő

Szabad Művészet 1949. 431. l. és Tombor Ilitészlére

58 10/27 I.

Nagyméltó.

Vallás- és közokt. Miniszteriumnak

Budapest

A Műemlékek Orsz. Bizottságának 1937/38. évi költségvetésébe, mely a 13.772/1937. III. sz. rendelettel hagyatott jóvá, az egri várbeli ásatások során feltárt rommaradványok biztositására és védelmére szükséges terep és kertrendezésre 2000 P állittatott be.

Kérem a Nagyméltóságú Miniszteriumot, hogy ezt az összeget elszámolás kötelezettsége mellett dr. Pálosi Ervin tanár (lakik Eger) kezeihez kiutalványozni kegyeskedjék.

Budapest, 1938 ápr. 22

Gt

MDK

Martinszky János

"Compositio", olajfestm.
"Compositio", "

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm. Kiall. 1947.Jan. v.Ernst Múzeum.Kat. 7.1.

MDK

Martinszky János

Képzőművészeti kiáll. Mohácson. Magyarság 1943. márc. 19. 9.l.

MDK

Martinszky János, festőm.

Csendélet. olx.

M.Képzőm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja. 60.-ik k
áll. 1949.jan.9.-febr.9. Kat./Részel irott./

MDK

Martinszky János, festöm.

Csendélet. I.	Olf.
Csendélet II.	"
Csendélet. III.	"

Baranya vm. Muzeum. Pécs.- A M. Képzöm.-M Szab. Szervezete XX. tav. csop. kiáll. 1947. márc. 11.-19. Kat.

Martinszky János, festőm.

feleségével együtt /M.né Romacsek Anna/

gobelint, szövésmintákat és rézkarcokat állított ki

"Pécsi Képzőművészek és Műbarátoj Társasága" XXVI.kiállítása. Grafikai és iparművészeti kiáll. nov.24.-dec.1
MIP 1940. 143.l.

MDK

Martinszky János, festőm.-ip.müv.

Csendélet.I.	Olf.
Csendélet II.	"
Halász.	Szövött gobelin.

Pécs. - A M. Képzőm.-k Szabad szervezete pécsi csoportja. XVIII.kiáll. IV. őszi csop.kiáll. Kat. 1946 nov.le-24.

MDK

Martinszky János, festöm.

Csendélet. I.	olf.
Csendélet II.	"
Csendélet. III.	"

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja le.-ik csoportkiáll.-a.és Medveczky enö gyüjt.kiáll.-a. 1946.máj. 19. -Vigyázó Szem.1946.máj.18-23. Kat. a lapban. 7.l.

Martinszky János

1948-ápr. 4. Előadása
Egry József művének pécsi
kiállítása alkalmából a
pécsi Vármegyeháza díszter-
mében: Egry József stílus-
történeti szerepe címmel.

Nikelszky Géza
Mözlése -

an 1937
607

IDA ÉS KÖNYVKIADÓ
ÁN-TÁRSULAT
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
OSZTÁLYA
ZENTKIRÁLYI-UTCA 28. SZÁM

Telefon: 46-5-69.

Budapest, 1935. október 26.

OTTSÁGA tek. Elnökségének,

MARTINSZKY JÁNOS

Konferencia a Szombathyi Képtárban
Ölbe 2.
Az első ötven év elfeledett felfedezett élet-
műveiből

VAS Népe 1995 szept 25. 7

MDK

Martinszky János

1932/33. középiskolai ~~tanár~~ rajztanári oklevelet kapott.

Képzőműv. főisk. Évk. 1932/33. 57 l.

MDK

Martinszky János

Ablakban, of.

Magyar csendélet, of.

Virágcsendélet, of.

Pécsi Képzőmüv. . . . Társ. 2. mohácsi kiáll. 1944. jan. 7 l.

MDK

Martinszky János

Virágcsendélet, of.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. 2. Társ.
Mohács, 1944. 7 l.

MDK

Martinszky János

Ablakban, of.

Magyar csendélet, of.

Pécsi Képzőmüv. és Mübartáok Társ. 2. Társ. Mohács, 1944. 7 l.

Martinsky Jánosfestő MDk.

Nere megcsúlítve.

Művészet

Ug Dunántúl 1946. III. évf. jún 8-6.

Martinszky János festő. MDk.

Neve szerepel a Kiállítók között.

„Képrőmművészet"

Dunántúli Népszava. 1947 - III. évf. nov. 30. 4. l.

Martinszky János festő

MDk.

Neve nagemlítve

Béky: „Két Kiállítás"

Mg Dunántúl. 1947. IV. dof. szept. 4. 3. l.

Martinszky János festő. MDK

Neve szerepel a Kiállítók Között

„A modern képtár téli tárlata a Városi Múzeumban"
Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. dec. 2. 2. l.

Martinszky János festő MDK.

Czendéleteit dicséri.

„Tavaszi csoportkiállítás Pécsett".

Ny Dunántúl. 1947. IV. évf. márc. 13-31.

Martinszky János festő - MDK

Új Képszemléletről szóló tanulmányt olvas fel.

„Egry József 65 éves"

Dunántúli Népszava 1948. IV. évf. jan. 30.4.

Martinszky János festő MDr.

„Egry József stílustörténeti szerepe" címmel előadást tartott.

„Kiállítás Egry József művéből".
Dunántúli Népszava. 1948. IV. évf. okt. 2. 4. l.

Martinszky János festő MDK

Neve szerepel a Kiállítók Könyvt.

„Pécsi Notesz"

Pécsi Hétfő. 1949. III évf. márc. 14. 2. l.

Martinszky János festő. MDK

Neve ungemlitve

„Pécsi Nótesz"

Pécsi Hétfő 1948 II évf. marc. 29.4.p.

Martinszky János festő MDk.

Megemlítve.

„Ötsi csop. Kiállítás a Baranyamegyei Múzeumban"

Új Dunánkul 1946. III. évf. nov. 9. 2. l.

Martinszky János festő MDK.

Csendéletével vett részt a kiállításon.

Nikelszky Géza: „Képzőművészeink Ötzi tárlata"

Dunántúli Népszava. 1946 II. évf. nov. 10. 6. l.

Martinszky János festő MDK.

„Szendélet" c. művével szerepel a Kép-
tárban.

Nikelszky Géza: „Pécs állandó képtára a
városi Múzeumban".
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. szept. 15.
6. l.

MOK

Martinszky János, gobelin szőő

Tanulmányfej, szőv. gobelin

Neuv. Szal. Műv. E. - Szinyei Társ. X. Lav. kiáll. - 1935 V. 8-19.

Kat.

Martinszky János festő. MDK.

Neve szerepel a többi felsorolt képzőművész kö-
zött.

„Képzőművészeink jövő munkássága".
Dunántúli Képszava. 1946. II. évf. jan. 10 4. l.

MDK.

Martinszky János festő

Neve megcsúkkve a budapesti kiállítással kapcsolatban.

„Az elvont művészet első magyar csoportkiállítása."
Dunántúli Népszava 1946 II. évf. jún. 18. 5. l.

MDR.

Martinszky János festő

Neve megemlítve a többi kiállító között.

Nikolaky Géza: „A pécsi képzőművészek nagy tárlata".
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. máj. 19. 6. l.

MDK.

Martinszky János festő

A város tulajdonába Került egyik alkotása.

„Modern pécsi Képtár Pécs-Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."

Dunántúli Népszava 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

Martinszky János festő MDK

Neve szerepel a tölbi kiállító között

Nikelszky Géza: „Az idei első pűjteményes tárlat a baranyavármegyei műszerűmben"

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. márc. 11. 5. l.

Martinszky János festő. MDK.

Neve szerepel a Kiállításon.

Nikelszky Géza – „Bpesti és pécsi képzőművészek gyűtes csop. Kiállítása"

Dunantúli Népszava. 1946. II. évf. dec. 8.8

Martinszky János festő

M. Ork.

Előadást tartott a Batsányi Társaságban.

„Képzőművészeti előadások"

Irodalmi Képes Újság. 1947. III. évf. jan. 25. 4. l.

MDK

Martinszky János

a Pécsi Csop. tagja

M. Képzőmüv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

MDK

Martinszky János

Kállai Ernő: Az elvont művészet 1.magy. csop.kiáll.
Bp. 1946, máj.

Tata

Kossuth-tér 10. Griff-szálló, földs
Épült a XVIII.században. Teljesen á

(Dornyay Béla: Tata és Tatavára 1848-

Martinszky János

női fej, szövött gobelin

Dunapart, olajfestmény

Virágcsendélet, olaj

Csendélet, olaj

Mánfai táj, olaj

Korsó és gyümölcs, olaj

Vizparton, olaj

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok társasága első mohácsi kiállítása, Mohács, 1943. katalogusa, 1sp

XVIII. Magyar Grafikusok kiállitása, Budapest
1923. december . katalogusa

MDK

Martinszky János

Elvont müvészet 1.csop.kiáll. M.Képzőm.Szab. Szerv. 1946. máj. képekkel.

MDK

Martinszky János

Elvont művészet II.csop.kiáll. Képzőm.Szabadszerv.
1947, jul.

Paks (Tolna)

Dózsa György-ut 83. Szt.Vende
lokzatán 1869-es évszám. Épit
1869-ben.

(Paks Vér MV. Bp. 1954, 25-26 l)

Martinszky János, Pécs

Compositio, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I.kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 7 1.

MDK

Martinszky János

Pécsi Képzőm. Szabadszervezete XXV. kiáll. 1947. szept.

UDK

Martinszky János
festm. repr.

Kállai Ernő: Elvont művészet I.m.csop.kiáll. M.Képzm. Szabx Szab. Szerv. 1946. máj. 7 l.

MDK

Martinszky János

Absztrakció
Absztrakció

Pécsi képzőművészek Szab. Szerv. kiáll. 1948. máj.

Martinszky János

d.

Pécsi kiáll. 1941. ősz

IGLAUER KÁROLY dr.
bel- és idegorvos
v. belklinikai tanársegéd
XI., Budafoki út 41/b. I. 7.
Telefon: 259-383. Rendel: 1/2 3—1/2 5-ig.

Rp. 1938. III. 16.

.....szám.
193

Tabl. Glandiposan
Bechonis

DS. 3x2 tabletit
étkezés utan

Iglauer

< Martinszky János >

festő
mohácsi rajztanár

Esti Szabad Szó

1947. jul. 3.

(< > kiállítása.)

Koll. kiad. a Galéria

a négy világtájhoz

c. szalonban

Martinszky János

1928/29 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

111.1

Martinszky János

Tanulmányok,
három gobelin

X. Tavaszi Salon
1935.

Budapest, 1936. _ _ —

Méltóságos

Szinnyey József Urnak

a M.T. Akadémia főkönyvtárnoka

Budapest

Martinszky János

rajztanár

1932/33. tanárban oklevelet
nyert. Értekezése:

Ferenczy Károly 4° füzve

Ferkèpzomfoiskevk 58.1.

Anonym, a XVII sz.

Abdu basa.

Egész alakban, kissé jobbra
s baljával botra támaszkodv
szelt hegyes vidék ostromlott
Ware Bildnus de
Rézmetszet, méretei

Ltn. 14286
Szakl. 214-
510-914-15

Martinszky János

festő, rajztanár

Koll. kiáll. Mistót-
falusi kiáll. helyiségi
ben

cród

Világosság

1947. jun. 8.

(Kiállitások.)

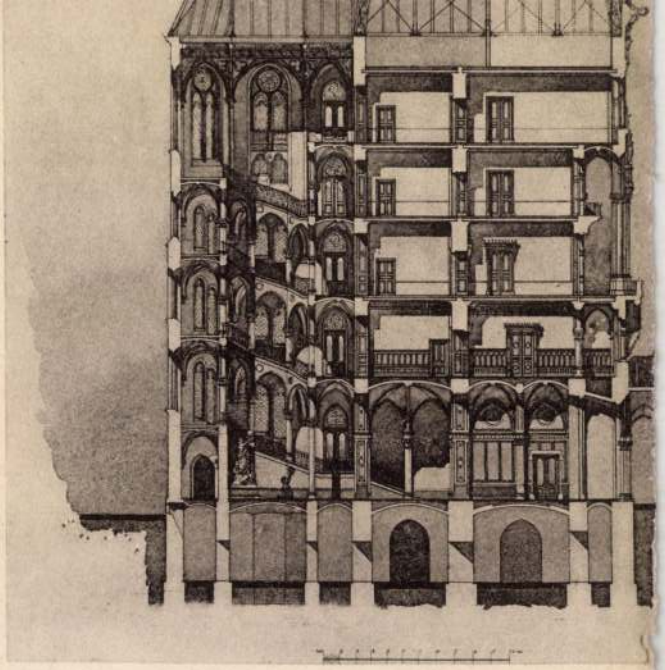

lenki megértette szavukat, sokak szívét
e bűnbánattal az Ige bizonyságtétele;
bírt háromezret; Krisztusba oltotta az Őt
; új közösséget alapított, hitben és szeretet-
; s végül azt olvassuk, hogy az Úr napon-
ritja vala a gyülekezetet az idvezülőkkel.
yházi életünket, főleg igehirdetésünket e mér-
nérjük — fájdalom — csak ítéletet látunk,
al, az Ige előtt ítéletet elfogadó lélekkel
;... *Idvezülőkkel* gyarapodék az első gyüle-
l van a mi gyülekezeteinkben az idvezülők

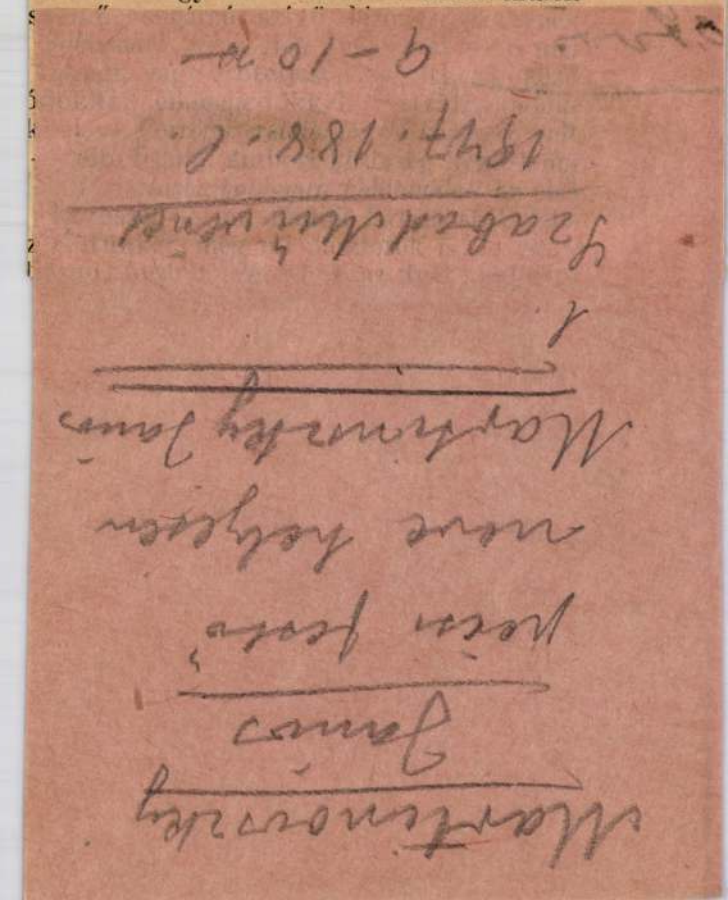

KIADÓHIVATAL: Debrecen, Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ

LÉLEK,

A keresztyén egyház a Szentlélek teremtés a híveknek a közössége, akik vallásos életük nek köszönhetik, aki nélkül keresztyén anya: nem létezhetik. Tagsága csak lelki újjászül a miénk. A láthatatlan egyház anyakönyvét ben tartják és a Bárány könyve sokszor ner földi egyház anyakönyvével. A Lélek nélkül lehet kultúrára, erényre, vagy szolgálatra ép ség, amelynek külső kereteit sokszor nem a l össze. Nem kell ahhoz a Lélek ereje, hogy eg tartsunk fenn és sokszor az egyház nem lesz

Martinovszky
János
festő Pécs
l.
Szabad Művészet
1947. 154. l.
8. sz.

polg. isk. igazg.,
. . . . . 20·— P
egyetemi tanár,
részlet . . . 100·— P
áz 1941-re . . 30·— P
áz . . . . . 30·— P
ny. főigazgató,
részlet . . . . 50·— P (150·— P)
ny. postafőigaz-
cen . . . . . 20·— P
. főjegyző, Deb-
észlet . . . . . 5·— P (10·— P)
Debrecen III. r. 5·— P (15·— P)

Pálfi József lelkész, Hódmezővás
levelében ezt írja: „Én, aki immár 9
drága jó anyámat és most legutóbb szeretett
elmondhatom az öreg jó Kollégiumról: Í
és az én testvéreim!" Küldött 25 P-t, s n
deni.

Gacsály egyház évi 20 P-t, Borbás Ká
20 P-t.

Tóth János lelkész, Kunmadaras,
„Tizenkét évig voltam a Kollégium taníť
s ez egész idő alatt mindenkor éreztem, élv
ban is az anyai szeretet kedvezését. Eddig
ban hálám kimutatása." Jövő évben meg
mek-taníttatás költségeitől, s akkor fizet é

Mezőladány egyház évi 50 P-t, bár
szegény a 400 lelket számláló egyház. Na
30 P-t, Járay Sándor tanító 20 P-t.

Kiss Aladár ny. főjegyző, v. szék
ígéri összes alapítványainak visszafizetésé

Dr. Fráter László alispán, Berettyó
tábornok-alapból kapott 80 P-t, havi 5 P

Sárrétudvari egyház évi 50 P, Nagy F
20 P.

Nagy Imre lelkész, Hajdúnánás, 100
Leveléből közlünk egy részletet: „Hat évig
gium növendéke, miután Hajdúnánáson a

Martinovszky Sándor (1909 - 1949)

„Formák" o. v. 46 x 55 cm

J. 1. 6 : M. S. 947.

Irodalmi ár : 4000 Ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Martinszky János

és

Martinszky Jánosné

festők Mohácson,

részt vettek az alábbi

kiállításon.

Magyarság

1943. márc. 19.

(Képzőművészeti kiállítás

Mohácson.)

Martinszky János
festő
Koll. Kiáll. 1947.
Négy Világtáj Galéria
Eretlog lásd
Szegi Pál. Kiállítások naplója.
Tér és Forma
1947. 13 g. l.

em, hogy ha új és ízlés tekintetében javított
be, hogy Palissy műveiben csak a technikát
ból készítményeinek jó része nem elégíthet
se természetesnek Palissy edényeit, melye-
mind az fel van tálalva, a mitől az emberek-
túlhalmozottság a lissaboni gyár készítmé-
imul egy virág vagy futónövény, de anélkül,
, mintha a vázának mesterséges díszét vagy
a vázán vagy a virágon felkapaszkodik egy
nazva, ezek az állatok egészen oda valók.

*

és kereskedelem fejlesztésére már évek óta
ült az orosz iparnak csaknem minden ága.
miként hogy lehetetlen észre nem venni az
z orosz kerámika ma már európai színvona-
árak, melyek Párisban megjelentek. A hasz-
észi kerámikát sem hanyagolják el és e téren
A nép által használt sajátos edényalakok és a
ző motivumok képezik az alapot, melyen az

Martinszky János

festő

Mohács, Kossuth

Lajos u. 101.

MKSz 1947

Martinszky János festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Dunántúl (Pécs)
1943 FEBR 24
Megjelent: .....

A művészeti előadások utolsó száma:

Művészet az életünkben

Martinszky János festőművész febr. 24-iki előadása

Pécs, febr. 23. — Célszerű volna, magától adódik, hogy a pécsi képzőművészek előadássorozatáról most mérleget, kritikát írjunk, vagy legalább is adatokkal szolgáljunk. Illő lenne, hogy megkérdezzük továbbá a hallgatók véleményét, igényét a jövőt illetően. Ha a látogatók számát, kivoltát vesszük, úgy száraz pontossággal megállapíthatjuk, hogy erre az előadássorozatra, mely egyébiránt páratlan kezdeményezés az országban, szükség volt és az sok emberen segített, lelki, szellemi alapot vetett meg, sőt építeni kezdett rajta. Hallgatóink továbbá, tele voltak bizalommal, jóindulattal, — elfogadták jó hittel a felkínált műsort. A társaság hálás ezért és megígéri, hogy folytatja ezt a munkásságát is, megüzeni, hogy szívesen hallja meg óhajaikat, — csak mondják meg.

És most, a szezonban utoljára, újból meghívják a társaság barátait Martinszky János előadására. Új név, új ember Pécsett. A festő egy képe a városi Múzeumban található, kiállítója a társaságnak és azontúl, hogy kiválóan képzett művész, rajztanár Mohácson. Meglehetősen egyedül magányosan él ott, de otthona, műhelye valóban valóságos miliő. Mohácsi folklort gyűjt, magyar és francia művészektől óriz szép könyveket, szabad idejében olajképeket fest, meg finom, átszellemült gobleneket sző. Mindez, a tanítással bőven elegendő, hogy kitöltse egy ember életét. Csütörtökön hallani fogják az előadót.

Megkérdeztük *Martinszky* Jánost, miképp fogta fel előadását.

— Úgy gondolom, mondta, a részletkereső előadások után mintegy összefoglalást kell adnom. És vajjon mi más a művészet megvalósulása életünkben, ha nem az, hogy lényegét képező, korszerű feladatot bízunk rá és annak megoldását várjuk, kapjuk tőle. Az élet, továbbá, mindenkor valamilyen kultúrkeretben nyilvánul meg, amely kultúrának formaviszonyait ábrázolja a művészet. Az ábrázolás eszközei oly mélyen gyökereznek a létben, az ember és a világ élettörvényeiben, mint amilyen ősi maga ez az ábrázoló ösztön. A gyermek és a nagy művészek alkotó ösztöne azonos, ugyanakkor azonban formaterületünk determinált.

— A művészet, végül, érzékeny, pontos értékmérő; a művészeti élet hanyatlása mögött mindenkor megtalálható, mint háttér a kultúra, az emberi lélek válsága.

Martinszky kitér előadásában a művészet iparosaira, a dilettantizmusra, szembe helyezve velük az elhivatottakat. Beszélni fog az otthon berendezéséről, a városépítésről, persze mondanivalóit képekkel kíséri, bizonyítja. Főképen a francia művészet nagy alkotásait fogjuk látni.

Az új varázsa, az újatvárás előzi meg az előadót A Pécsi Képzőművészek Társasága nem ok nélkül fordult Martinszky János felé, nem pusztán bizalomból, hanem annak bizonyságául, hogy környezetünk új erőket, új embereket terem és akárhova fordulunk, mindenkor találunk — sajnos — elszigetelten élő, magányos elméket. De a mai napok az összefogásé, értékeink latbavetése közös céljainkért — előadásaink ezt szolgálják.

Kérjük barátainkat, csütörtökön délután 6 órára jöjjenek el a városház közgyülési termébe, hallgassák meg Martinszky Jánost — jó élményben lesz részük.

Martyn Ferenc

s belső ritmusába. Lendületét nem tartja vissza semmi. Egyfelől Széchenyi István gróf indítja meg a gazdasági és kulturális megerősödés mozgalmát minden téren, olyan sokoldalúsággal, amely Szent István és Mátyás király szellemi örökösévé avatja. Másfelől az ősi magyar alkotmányt, amelynek gyakorlati érvényesülését a bécsi kormány oly sokszor eltorzította, alakítják át korszerűvé a huszas évektől 1848-ig tartott ú. n. »reformországgyülések« s végül — az Európa-szerte megindult szabadságmozgalmak idején — az első felelős minisztérium és a parlamenti rendszer.

A világháború után nem egy magyar történetíró kifogásolta a Kossuth Lajos vezetése alatt álló reformerek áttérését a — szerintük gyökértelen — parlamentarizmusba a francia-európai

vagy ajánlót díjazok. Ajánlatokat „Sürgős 3989" jeligére a kiadóba kérek.

FELELŐS SZERKESZTŐ: LINDER ERNŐ
HELYETTES SZERKESZTŐK:
SZABÓ GÉZA ÉS KOCSIS BÉLA
A DUNÁNTÚL PÉCSI EGYETEMI KÖNYVKIADÓ ÉS NYOMDA RT. KIADÁSA ÉS NYOMÁSA PÉCS, PERCZEL-U. 2.
A KIADÁSÉRT ÉS NYOMDÁÉRT FELELŐS: MÉSZÁROS JÓZSEF IGAZGATÓ

Közvetítőt díjazok
Iparisk lát végzett, ügyes megbízható
nőt keresek
irodai teendők elvégzésére és kézimunkák készítésére havi fizetéssel. Ajánlatokat kézírással, az eddigi alkalmazás megjelölésével „Iparvállalat 110 sz." jeligére a kiadóba kérek.

Egy és féltonnás Chevrolet
teherautó
6 drb gumival, továbbá egy tonnás Magosi teherautó 5 drb. gumival eladó Megtekinthető Egyesült Hengermalom, Szederkény.

Kifutófiu

MDK

Martinszky János

Kép III. of.
Kép I. "

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948.jan.
12 l.

Martinszky Janos

l.

Pecsi K. Szab. szerv.

1946. maj

X. csop. kiall

Jelezve lent jobbra: Ludwig Mayer, 1872.
Simor vásárolta a művésztől.
Az 1873-as bécsi világkiállításon szerepelt.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Maszlaghy II., 238. szám. — Lepold—Lippay 58. l.

MEVIUS, HERMANN (német festő, 1820--1864)

Viharzó tenger

Vászon, olaj, 46×69 cm.
Jelezve lent jobbra: H. Mevius 1853.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 35. l. — Maszlaghy II., 234. szám.

MÜLLER, LEOPOLD KARL (német festő, 1834—1892)

Szolnoki menyecske

Vászon, olaj, 65×50 cm.
Jelezve lent balra: Leopold Carl Müller.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111—112. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 269. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) —

Martinovszky János Pestő

Szabad Nép

1946.5.30.–6.1.

MDK

Martinszky János

Kép IV.
" V.

Magy. Képzőműv. újabb irányai. N.Szal. 1948. jan. 12 l.

MDK

Martinovszky János

Részt vett a vidéki művészek I. kiállításán.

Rubinovszky Mariusz: Vidéki művészeink.

Szabad Művészet, 1947. 8.sz. 154.lap

MDK

Martinszky János

A Képzőm.Szab.Szaksz. ... Magyar Nemzet 1947.jul 22.

MDK

Martinszky János

Szent Erzsébet, szövött gobelin

Csendélet, of.

Virágcsendélet, of.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

Martinszky János MDK

Kompozició I-II. olf.

Magy. Képzőm. Szabadszervezete Pécsi Csop.
XXV. kiáll. 1947. szept.

MDK

Martinszky János

Angyali üdvözlet, szövött gobelin

Tanulmányfej, Halász, gobelin

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o.november

MDA.

Martinszky János

Adatok Pécs művészi életéhez

Jelenkor 1965 ápr. 378 lap.

Martinovszky János

mohánci festő. Fia talon

meghalt.

Jelenko, 1965, 4m., 378 old.

MDK

Martinszky János

repr.:

Csendélet

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

Martinszky János

olaj:

Emlék

Pihenő

Beszélgetők

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

Martinszky János

olaj:

Csendélet

Csendélet

Csendélet

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

Martinszky János

olaj:

Kompozició

Csendélet

Csendélet

Csendélet

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

Martinszky János

Szerepel a mohácsi galéria
kiállításán
mohácsi festő volt, 1947-ben meghalt.

Hárs Éva: A mai magyar festészet
galériája mohácson

1968
Jelenkor 7-8 n. 703 old.

Martinszky János

Rajzok (4 szepró)

Jelenkor 1968 V. bar. Tólapon

bb. 29. martinszky jános 85 rajzával gyarapodott a pécsi modern képtár

1021 vid-fm/gk/ká/gy/cz

1968. március 19.

a több mint kétezer képzőművészeti alkotást őrző pécsi modern képtár martinszky jánosnak, a mohácson élt kiváló festőművésznek 85 rajzával gazdagodott. az 1949-ben elhunyt mester, az ,,európai iskola,, elnevezésü, modern irányzatot követő képzőművész-csoporthoz tartozott. az értékes grafikai gyüjteményt martinszky stefánia, a müvész nővére ajándékozta a janus pannonius muzeumnak./mti/

.-.

Martinszky János

11.35/gy - 20 -

szakmákra várnak még sok jelentkezőt a szakmunkás-

a rendszeresitett felnőttképzés eredményeként jelenleg kereken 70 000 szakmunkás és 100 000 betanitott munkás dolgozik a mezőgazdasági nagyüzemekben. megállapitható, hogy ez a 170 000 szakmailag képzett dolgozó nagyban hozzájárult a mezőgazdasági nagyüzemek termelési rendjének kialakitásához, megszilárditásához és a gazdaságos termelés megszervezéséhez.

/folyt. köv./

10.55/gy 4e 1120

Martinszky János

Teljes életműve

a pévs. Képtárban van

A „Európai iskolában" tevékenykedett, korán meghalt.

Jelenkor 1968 IV. 383 old.

Martinszky János

Pécsi kiáll. 1942. nov.
Ősi kiáll

Csendélet, I–II.
olajfestmények

amelyek közül helyet foglalhat említett dol-

mértékben való esetleges részesítésük sére

(Befejezése következik.)

állapíttatik meg.

90. czikkely.

ügyelő, vagy az általa megbizott tiszt-
endes jegyzéket vezet az ásatás köz-
edezett dolgokról.

ek tulajdonosának joga van személye-
y megbizottja által az ásatásnál jelen
a fölfedezett dolgokról ellenjegyzé-
tni.

ügyelőségtől vezetett jegyzék, vagy
nlített ellenjegyzék teljes bizonyításra
.

A dolog értékének megállapítása után a felügyelő fölterjesztést tesz a minisztériumnak a felosztásra vonatkozólag a következő arányban: 3/4 rész az állam és 1/4 rész a telek tulajdonosa részére. A felügyelő megjelöli, hogy fentemlített felosztás az áron eszközlendő vagy a dolgokon, vagy részben az áron és részben a dolgokon. Amidőn a dolgok felosztása nyilvánítatott czélszerűnek, de ez anya-

1 Lásd a 15. §. szövegét a 86. czikkelyre vonatkozó jegyzetben.

2 Corte d'appello.

Martinovszky János
festő
Mohács

Szabad Művészet
1947. 48. l.

Tételszám	Tárgy	egyen

Méretek			Összeg korona-értékben			
nt	négyszög és köb	összesen	egyenként		összesen	
méterekben			kor.	fill.	kor.	fill.

MDK

Martinszky János

olaj

Figurák

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

Martinszky János

"Compositio", olajfestm.
"Compositio", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v. Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 7.o.

Martinszky János

ipartmuvész

l.

Pécsi kiáll. 1940

ősz

EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER–NOV.

31 nap 44. hét

29 sárnap	
30 Hétfő	
31 Kedd	
1 zerda	Mindszent
2 ütörtök	
3 éntek	
4 ombat	

MARTINSZKY JÁNOS, festő

1968-ban került a pécsi múzeumba Martinszkynak 84 darabból álló anyaga. A művész nővérének, Martinszky Stefániának adománya. 301.old.4.jegyz.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

MARTINSZKY JÁNOS, festő

Mohácson élt. Talán ennek köszönhető, hogy festészetének elvontsága közvetlen és igen eleven természeti élményen alapszik, olyannyira, hogy itt-ott a táji ábrázolás némi távoli, halvány emléke is földereng. /12 és 71. sz. kép/. 301. old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301. old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

MARTINSZKY JÁNOS, festő

1936-ban telepedett le Mohácson. Korábban természeti témák érdekelték, halászat, dunai motivumok. Majd a Párizsból hazaérkezett Martyn Ferenc példáját követve a képszerkesztés irányában fejlődött, felhasználva a kubisztikus tanulságokat, az egyszerre több nézőpont adta újszerű lehetőségeket. 301.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

Martinszky János

Mahácsan 1868-ban nyílt meg a magyar művészet galériája, ahol művei szerepelnek.

Jelenkor, Pécs, 1942. 3. 286. old.

MARTINSZKY JÁNOS, festő

A világháború után bontakozott ki meglepő érettségben festészetének sajátos arculata. Tagja és kiállitója volt az Európai Iskolának, bár nem vehetett részt a fővárosi élet pezsgésében, mert mindvégig Mohácson maradt. 301.old

Szül. Opécska, 1909. 5. jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XIII. 1968. Pécs. 1971.

MARTINSZKY JÁNOS FESTŐ
óéé----

Az 1940-es években Mohácson pezsgő művészi élet folyt Itt élt és dolgozott a tragikus hirtelenséggel elhunyt művészházaspár Martinszky és felesége M.RohacsekAnni 301.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Martinszky János

Martinszky teljes életműve
a múzeum birtokában van.

Romváry Ferenc: Pécs - a muzeumok városa.
Művészet, 1973.szeptember - 33.oldal

Martinszky János

A svájzi Luzern városban hamarosan bezár az a kiállítás – úme Művészet Magyarországon 1900–1950 – amely bizonyára bekerül majd a Pécsi Modern Magyar Képtár előtörténetébe. A Képtár gondolata alig 18 éves. Elsőként került a művész néhány műve a múzeum tulajdonába.

Hallama Erzsébet: A Pécsi Modern Magyar Képtár nemzetközi hírneve.

Dunántúli Napló, 1975. szept. 14.

Martinszky János, [ ]

L.: Martyn Ferenc

Szabó Julia: Monografia ..... 162–164.

Jelenkor, Pécs, 1976 – Jelenkor XIX/2

Martinszky János, festő

Kolbe Miklós barátja volt. Pestről került Mohácsra rajztanárnak. Korán meghalt, lépfenében.

Tüskés Tibor: Képzőművének műhelyében
61–70.

JELENKOR, Pécs, 1975. január

XVIII
1.

Madarassy János

1948-februárjában kiállítást rendezett a Nemzeti Szalonban "A magyar képzőművészet újabb iránya" címmel. Erről a tárlatról írt a művész.

Szabó Julia: Kállai Ernő szellemi hagyatéka.
Művészet, 1975. augusztus - 43. oldal

Martinszki János

Az Európai Iskolából kivált Elvont Művészek csoportjához tartozott Losonci Ilolya, Marthy Ferenc, Martinszki János és Vajda Julia.

Magyar Hirlap 1973/257/6
Láncz: Az egykori Európai Iskola a székesfehérvári képtárban

Martinszky János, [ ]

A mohácsi állandó tárlaton szerepel.

– : A pécsi képzőmű vészet kistükre (14.)

285–288.

JELENKOR, Pécs, 1972. március XV/3.

Martinszky

Neve emlitve, szerepel a Kállai Ernő rendezte Elvont müvészet első magyar csoport-kiállitásán 1946-ban

Kritika 1971 január 17.old.

Martinszky János

A székesfehérvári Csák István képtárban rendezik meg az „Európai iskola" c. kiállítást, melyen műve szerepel.

Láttuk, hallottuk

1973. dec. 10. Petőfi 12.43/11/M.

Martinszky János

Vonalrajz repr.

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Martinszky János

1. Vonalrajz p. toll, tus 275×192
2. Guggoló nőalak p. — " — 305×214

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Martinszky János.

Kimaradt a Kiszömüvészeti Kislexikonból.

Dévényi Iván cikke.

Vigilia 75/11 783.0.

Martinszky János

neve emlitve

Dévényi Iván: Martyn F. 75éves

Nagyvilág 73/6 955. a

MARTINSZKY JÁNOS, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményeinek anyagából.
A közölt képek jegyzéke:
71./.-MARTINSZKY JÁNOS,- Figura,-papír,tus,-29+19 cm.-Ltsz.68.807.-Fekete repr. 305.old.

KOMÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Új szerzemények, I-, 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

Martinszky János, festőművész

Amikor Kelle Sándor végzett a Képzőművészeti Főiskolán, első állomáshelye Mohács volt, ott már egy érdekes kis kolóniát talált, amely az ott maradt Kalbe Mihályból, Martinszky János és Martinszkyné Rohácsek Anna társaságából állott. A pécsi képzőművészek és műbarátok társasága működött akkor ott, nagy hatást tettek rájuk a kis kolónia munkálkodása, úgy, hogy bevették mindannyiokat tiszteletbeli tagként a pécsi képzőművészek társaságába, amyira, hogy 40-vagy 42-ben a fő kiállítás ~~volt~~ Mohácson volt. — A művész 1945 ben halt meg.

Festőiskolak nyomában.

1980. X. 25. Kossuth 13.30 (Áné).

Martinszky János

Az Európai Iskola tárlata

Magyar Nemzet 1984. XI. 4.

Martinszky János, [festő]

L: Kéri Ádám

Láncz S. Képzőmův krónika. 715-718

Jelentor, Pécs, 1982. júl-aug. XXV/7-8

Martinszky János

grafikái
Kállai Kiállítás 1982
Óbada Gy.

-> Anna Margit

MŰVÉSZET 1985/1/64

Martinszky

festőművész

→ Lossonczy Tamás fm

[Művészet 1985/7.]

Martinszky János fm

"nonfigurativitás"

→ Berda Ernő fm

MŰVÉSZET 1985/10/28

Martinszky János fm

emlétés

→ Bartha László f

MŰVÉSZET 1985/5/32

Martinszki János

festőművész

Kiállítás „Európai iránya" címmel a
Budapesti Kiállítóteremben

Stúdió '84
1984 X. 9.

MARTINSZKY János

PERNECZKY Géza: Kisérlet egy legenda racionalizálására : György Péter - Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Müvészek Csoportja, Bp. 1990 [rec.] - Buksz. III.évf. 2.sz. 1991 194. p. ill.

MARTINSZKY János

György – Patalki 1990

28-29, 31-33, 90, 98, 99,
103, 134, 136, 190, 191, 208
+ill.

success in designing effective presentations depends largely on your ıgness to work with this fundamental relationship. Because you can't

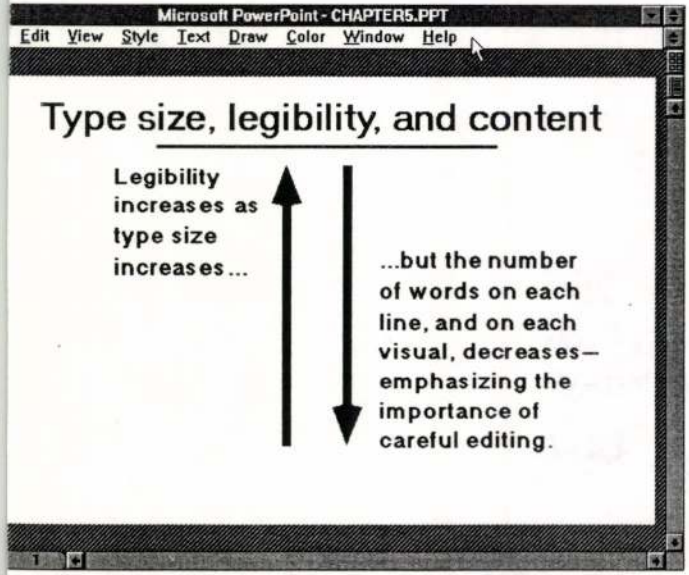

e 5-15. *An intimate relationship exists between type size, lity, and the number of words you can fit in each visual.*

MARTINSZKY János fertő

Várkonyi György: Az ismeretlen Martinszky János (1909-1949.)
In: Felfedett és felfedezése váró életművek. Szombathely, 1998 97 - 103 ill

MARTINSZKY János

Várkonyi György: Martinszky János.
Pécs, 1997 114 p. ill

MARTINSZKYNÉ ROHACSEK ANI, festő

1957-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár birtokába került Martinszkyné Rohacsek Ami 45 darabból álló hagyatéka anyaga. A művésznő férjével együtt Mohacson élt, ott tört derékba sokat igérő palyajuk. 37.old

Hallama erre: Modern Magyar Képtár Pécsett 37.old

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz. Bpest.

Martinszky Jánosné Rohácsek Anna, festő- és grafikusművész

Amikor Kelle Sándor végzett a Képzőművészeti Főiskolán, első állomáshelye Mohács volt, ott már egy erdélyes kis kolóniát talált, amely az ott maradt Kalbe Mihályból, Martinszky Jánosból és Martinszkyné Rohácsek Annából, társaságából állott. A pécsi képzőművészek és műbarátok társasága működött akkor itt, nagy hatást tettek rájuk a kis kolónia munkálkodása, úgy, hogy bevették mindannyiukat tiszteletbeli tagjaik közé a pécsi képzőművészek társaságába, amiért, hogy 40-valagy 42-ben a 48 kiállítás volt Mohácson.

Festőiskolák nyomában.

1980. X. 25. - Kossuth 13,30 /Ané/.

Martinszkyné, Rohacsek Anni, festő

1957-Ben a Pécsi Modern Magyar Képtárba került 45 darabot felölelő hagyatéka. Népi motivumos kis rézkarcok, Alföldi és Apesi tájak expresszíven megörökített pasztellek, Férje is művész volt. 222.old. A Művész édesanyjának adománya. 29.jegyz

ROMVÁRY FERNC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219 old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. 1967, Pécs, 1968

MDG

Martinszkyné

Neve magenkitve

Nikolsky: „Képzőművészeink 50 tárlata a Vasvi Múzeumban."

Martinszkyné festő MDK

Grafikával tünt Ks.

„A Kultuszminisztes az Új Szinek tárlatán"

Dunántúli Népszava. 1947. III. ef. máj. 13. 6 l.

MDK

Martinszky Jánosné

62-65. Rézkarc

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Köre. 2. Köre.
Mohács, 1944. 7 l.

Martinszky J.-né MDK

Illusztráció, rézkarc

Magy. Szabadszervezet Pécsi Csop.
XXV. kiáll. 1947. szept.

Martinszkyné Rohacsek Anna

Halászok, Tavagók, Konyargó patak c. művekkel (ekl.) szerepel a mohácsi Galéria kiállításán

Hárs Éva: A mai magyar festészet galériája Mohácsan

Jelenkor 1968 7-8 n. 703 old.

MDK

Martinszkyné Rohacsek Anna

Svájci táj, paszt.
Zöld madár, szövött gobelin
Kolozsvár, rézkarc
Erdély magyar föld! rézkarc

Vöcai Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940.november

Martinszkyné Roha-
csek Anna
festő és iparm.

l.

Pécsi kiáll. 1940
rőz

EGYETEMI NYOMDA

SZEPTEMBER

30 nap

38. hét

17 sárnap	
18 Hétfő	
19 Kedd	
20 zerda	
21 ltörtök	
22 éntek	
23 mbat	

TARTALOM.

A) Önálló czikkek.

Oldal

ALAPI GYULA dr.: A Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége 3. archaeológiai tanfolyama ... 239

Oldal

Egy ismeretlen magyar rézmetsző (2 képpel) ... 22

Háromszáz év a pozsonyi ötvösség tör-

	Oldal
Gróf Dessewffy Miklós barbár pénzei	58
Törvényjavaslat az ingó műemlékek védelméről	46
A Pestvármegyei Régészeti Bizottság megalakulása	196
A Szent György-Czéh közgyűlése	197
A Fejérvármegyei és Székesfehérvári Múzeum megnyitása	199

Hivatalos közlemények.

Az Orsz. Tanács 1910. decz. 10-iki ülése	61
Az Orsz. Tanács könyvtárkezelőinek megjutalmazása 1910-ben	61
A Marosvásárhelyen létesítendő Közmivelődési Ház	62
A Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeumegyesület	62
Állami felügyelet alá helyezett újabb intézetek	299
A múzeumok és könyvtárak portómentességének ügye	299
Az Orsz. Tanács hatáskörébe tartozó intézmények állami segélyezése 1911-ben	

Martinszkyné

Rohacsek Anna

festő

l.

Pécs Kiáll. 1941. ősz

ugamis, de, mivel [illegible]
nem igen dolgoshatnak Romá-
niában, sénte rejtegetik a
residenciában s épp erét nem
kerülhetett szóba, hogy Fötitkár
úr kedves fiát lehívja; ő meg a
is bármelyik nap tárgyhat.
Eddig még nincs kellemetlen-

MDK

Martinszky Jánosné Rohacsek Anna, festőm.

férjével M.J.-al együtt gobelineket, Szövésmintákat és rezkarcokat állitott ki.

"Pécsi Képzőművészek és műbarátok Társasága" XXVI. kiállitása. Grafikai és iparművészeti kiáll. nov.24.-dec.1.
MIP 1940. 143.l.

MDK

Martinszky Jánosné, festöm.

60. Tájkép. Pasztell.
61. Tájkép. "

A Baranya vm.-i Muz.-bqn. Pécs. - Nagy.Képzön.-k Szabad Szervezete I.cerp.kiáll.-a. 1945.szept.23.-okt.7. Kat. 6.

MDK

Martinszky Jánosné,/festöm./graf.

Illusztráció. Rajz.

Baranyai ~~XXX~~ népmese. "

Baranya vm. Muzeum.Pécs.- A M. Képzöm.-J Szab.Szerveze XX.tav. csop.kiáll. 1947.márc.11.-19. Kat.

MDK

Martinszky Jánosné

Képzőművészeti kiáll. Mohácson. Magyarság 1943. márc. 19. 9.l.

Madzinszky Jenő

1943. febr. 25. Előadása a városi nőkar közgyűlési termében: Művészet az életünkben.

Nikepkiadó

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **SZEPTEMBER** 40. hét

26 sárnap		Cipr. és J. *Jusztinia*
27 Hétfő		Kozma és D. *Adalbert*
28 Kedd		Vencel *Vencel*
29 zerda		Mihály főa. *Mihály*
30 sütörtök		Jeromos *Jeromos*
1 Péntek	**OKTÓBER**	Remig *Malvin*
2 zombat		Őrangyalok *Petra*

MDK

Martinszky Jánosné

62-65. Rézkarc

Pécsi Képzőmüv. . . . Társ. 2. mohácsi kiáll. 1944. jan. 7 l.

Martinszky Jánosné festő. MDK

Szerepel a Kiállításon.

„A modern Képtár téli tárlata a Városi Múzeumban"

Dunántúli Népszava. 1927. III. évf. dec. 22. l.

Martinszky Jánosné. festő. MDK.

Neve szerepel a Kiállítók között.

„Képzőművészet –"

Dunántúli Népszava, 1947. III. évf. nov 30. 4. l.

Martinszky Jánosné festő MDL

Neve megcsúlítva.

„Tavassi csoporthiállítás Pécsett"

Uj Dunántúl. 1947. IV évf. márc. 13. 3. l.

Martinszky Jánosné festő. MDK.

Dr. Gáspár Andor magángyűjteménnyének kiállításán szerepel.

Dunántúli Népszava 1945. I. évf. nov. 25.
Gy. r.: „A nagyvilág kis képekben" 4. l.

Martinszky Jánosné

Magyar madonna, szövött gobelin
Mosónők, rézkarc
Szőttes vásár, rézkarc
Sokacok, rézkarc
Dályokiak, rézkarc
Réglagyár, olaj

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok társasága első mohácsi kiállítása, Mohács, 1943. katalogusa, 13 lap

XVIII. Magyar Grafikusok kiállitása, Budapest
1923. december . katalogusa

Martinszky Jánosné

Szövő nő, olaj
Cséplés, vizf.
Szüret, szövött gobelin

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok társasága első mohácsi kiállítása, Mohács, 1943. katalogusa, 14 lap

XVIII. Magyar Grafikusok kiállitása, Budapest
1923. december . katalogusa

Martinszky Jánosné festő. MDK.

Dimántuli Népszava. 1945. I. évf. szept. 23.

Gyenes. Pécsi művészek csoportkiállítása. 2. l.

Martinszkyné festő MDK

Neve megemlítve

„A Kultusminiszter képet vásárolt három pécsi festőtől"

Pécsi Hétfő. 1947. I. évf. máj. 12. 2. (

MDK

Martinszky Józsefné

Pécsi Képzőművészek Szab.Szerv. csop.kiáll.
Pécsbányatelep, 1945. dec.

Martinszky Jánosné

Rohacsek Anna

festő

Mohács, Kossuth

Lajos u. 101.

MKSz 1947

Martinszkyné K. Anna festő. MDk.

Neve szerepel a tobli kiállító körött.

Nikelszky Géza: „Az első idei gyűjteményes tárlat a baranyavármegyei múzeumban".

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. máre 11. 5. l.

Martinszky-né Kolarek Anni festő. MDK.

A város tulajdonába került a festő egyik alkotása.

„Modern pécsi képtár Pécs Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."
Dunántúli Napsugár. 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

MDK.

Martinszky R. Ami festő.

Megemlítve.

Nikelszky Géza: „A pécsi képzőművészek nagy tárlata".
Dunántúli Népszava 1946. II. évf. máj. 19. 6. l.

Martinszkyné Rohaczek Ami festő. MDR.

Neve szerepel férjével együtt a többi felsorolt képzőművész között.

„Képzőművészeink jövő munkássága."
Dunántúl, Képszava. 1946 II. cf. jan. 10. 4. l.

Martinszkyné R. Anni

„Cséplés" c. művével szerepel a Kőpbárban.

Nikelszky Géza: „Pécs állandó képtára a Városi Múzeumban".
Dunántúli Népszava. 1946. II évf. szept. 15. 6. l.

MNK

Martinszkyné Rohacsek Anni

festőművész

emlékkiállitása a Janus Pannonius Muzeumban.

müv.tört.

Janus Pannonius Muzeum irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti adatok. Bp.1960.221-250.l.

248.l.

Martinszky József festő.

MDK.

Dunántúli Néptanár. 1945. I. évf. dec. 18.
„Kiállítás Pécsbányatelepen" 4. l.

Martinszky Józsefné festő.

MDR.

Dunántúli Népszava. 1945 I. évf. dec. 18.
„Kiállítás Pécsbányatelepen" 4. l.

MDK

Martinszky József festő

„Egry József stílustörténeti szerepe" címmel mond beszédet.

„Kiállítás Egry József műveiből"

Dunántúli Népszava 1948. IV. évf. ápr. 2. 4. l.

MDK

Martinszky József

Pécsi képzőművészek Szab.szerv. csop.kiáll. Pécs-bányatelep, 1945. dec.

Martinus Antonius

Kodex másoló

sendelet.

Lásd

Zolnai-Fitz

19.l.

Martinus Antonius

presbiter, kodexmásoló

Mátyás király rendelésére készítette a Laurentiana Könyvtár Ambrosius-codexét (1489) és a vaticánii Breviariumot (1487)

Gulyás Pál: Mátyás király könyvtára. Bp. 1916. Olcsó Könyvtár 551-552. sz. 22. l.

rappresentativa d'arte italiana che ha esercitato una così forte influenza sulla vita artistica d'Ungheria. Abbiamo sempre sentito con gioia il fascino di Roma sulla nostra arte: tale fascino si è intensificato particolarmente nel dopoguerra. Non solo la situazione politica ha contribuito a porre degli ostacoli tra noi e Parigi. Proprio allora sorse giovane e in pieno possesso delle tradizioni storiche la nuova arte italiana, arte del popolo e della terra d'Italia, di fronte all'arte dell'«École de Paris» costituita in massima dall'arte degli stranieri viventi a Parigi. Dobbiamo riprendere come migliore esempio dei contatti tra la vita spirituale d'Italia e quelle d'Ungheria l'arte, perchè l'arte, accanto alla politica ha trovato la strada che le due Nazioni devono seguire per incontrarsi. Vorremmo, ripetiamo, che tali contatti si estendessero anche agli altri campi della vita spirituale allo scopo di conoscerci sempre più profondamente e più sinceramente come con-

1759. BELUDZSISZTÁN-SZŐNYE

1760. SIRÁSZ-SZŐNYEG. XIX. sz

1761. AFGÁN-SZŐNYEG. XIX. sz

1762. SIRÁSZ-SZŐNYEG, fekete
207—155 cm.

1763. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG
XX. Jh. 150—113 cm.

1764. SIRÁSZ-SZŐNYEG, kék tük

1765. IMASZŐNYEG, Középázsia,

1766. SIRVÁN-SZŐNYEG, XIX. s

1767. BOCKARA RAJZU SZŐNYE
Jahrhundert. 120×93 cm.

1768. CSOMÓZOTT SZŐNYEG, vir

1769. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG
144—81 cm.

1770. MOSZUL-SZŐNYEG, XIX—

kerettel. XVIII. sz. — Ladikteppich, mit roter

X—XX. sz. — Tier-Gebetteppich. XIX—XX. Jh.

ék medaillon. XIX—XX. sz. — Tierteppich.

XIX. sz. e. — Samarkandteppich. A. XIX. Jh.

XIX. sz. — Teheran Gebetteppich, mit Vögel.

körrel. XIX. sz. — Beludshistanteppich. XIX. Jh.

nedaillonokkal. XIX. sz. — Beludshistanteppich.

I. sz. — Kulateppich. XVIII. Jh. 172×115 cm.

sávos kerettel. XIX. sz. e. f. — Anatolischer
m.

XIX. sz. — Anatolischer Teppich. XIX. Jh.

Martinus Antonius Presbyter

mârolé

vrąd

Hevesy Matthias

71. l.

Vegyes

g. 23

1 köt. 8 r

Scheiber

S. H.

Észrevételek Lenhossék tanár úr
„A Koponyaisme" című könyvére.

(Különlenyomat az „Orvosi Hetilap" 1876.

Martinus Aurifeber de Rinlo Dominarum

1470-ben mint „Rather in der Newenstat emliftetik, siljen minőségben Kassáu házat vásárol, való szinű tehát, hogy itt mint ötvös telepszik meg, de később tagjává levén a Cromerbruderschaftnak, mesterségével felhagy. 1476-ban felvett testamentumából kitünik, hogy neje Hedvig asszony volt, kitől egy gyermeke, Julianna, 1476-ban egy tetszik férjezett „Sumerin" származott. 1476-ban felvett hagyatokából felemlitendő egy ház, mely Cromer Ambrus és Bestalan gyógyszerész házai között feküdt

Mihalik József Kassaváros ötvösségének története Bpest 1900. 122-23 l.

továbbá 6 db finom ezüströg, melyekből az egyiknél sulya

volt

László

festő

XVI. szárad

43 marka a 40 pizet[illegible]
értéke tehát 236 frtot tett ki;
a másik darab sulya 29 márka
a 9 pizetum = 146 frt; a két
darab 382 frtot ért. Hogy az adót
kifizethessék mind a két da-
rabot eladták a tanács bele-
egyezésével a végrendelet végre
tajtói, s a megmaradt pénzt
Juliannának adták.
Maradt ezenfelül utána egy
csomó arany és ezüst tárgy és
egyéb ingóság.

Végrendelete értelmében
100 magyar forintot hagyott
a Szent Erzsébet templom
vezése és javitására, 100 frtot
pedig a szükséges városi épit.

Kezésekre. I mintán a város-
ban egy kereskedő üzlete és egy
posztóraktára is volt, ezek
örökség képen Julianna leá-
nyára szállottak.

Lober

festo.

Lovas L

Klockgengesser Martinus

R

100, 121,
125, 127 l.

M á r t o n mester, orgonista/1521/

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
360-361.
"Weisz János képfaragó"

Martinus de Prussia

nobrán

II. Ulászló idejében

csod

Ormvárb

58. l.

MARTON MESTER, kőmüves

Csak az 1552-es elszámolás emlit Marton nevü mestert-kettőt is. De valószinüleg egyazon személyről van szó.- Szept.17-én "MARTON KOMYES"t és okt 28-an MARTINUS THOT" pallért, akik egy-egy forintot kapnakA kis összeg nem utal jelentős szerepükre, s igy a Palladio levélben emli tett Martino marraroval nem azonosithatjuk. Nevük többé nem fordul elő. 239.old. 208.jegy

ROTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 19 .old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

MÁRTON, kőműves

A Palladio levélben a loggiával kapcsolatban szerepel bizonyos MÁRTON kőműves, akinek a személye a levélrész let végső megoldásához elengedhetetlenül fontos. Ilyen nevü mesterről -és ezt a nagyszámu forrás alapján bizonyoasan állithatjuk- Sárvárott ebben az időben nincs szó szó. 239.old. 208.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvari vár épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Festészet – Táblakép (?)

Mária templomba menetele,
Mária oltalmába fogad 40 pápát – XVII. sz.
Márton képíró – Bp., Szépműv. Múz.

Magyar Művészet, 1938 XIV. 389-392.

Csánky Miklós: Márton képíró.

Alkalmazott táblakép (?)

Mária templombamenetele; – Mária oltalmába fogad egy pápát – XVI. sz.

Márton képíró – Bp., Szépmüv. Múz.

Magyar Müvészet, 1937 XIV. 389-392

Csánky Miklós: Márton képíró.

Festészet – Alkalmazott táblakép (?)

Madonna Sz. Katalinnal és Sz. Ferenccel –
1491. – Márton képíró; – Pozsony, Múzeum.

Magyar Művészet, 1937 XIII. 389-392.

Csánky Miklós: Márton képíró.

Festészet – Táblakép (?)

Madonna Sz. Katalinnal és Sz. Erzsébettel,
1491. – Márton Képíró; – Possony, Museum.

Magyar Művészet, 1937 XIII.

389.–392.o.
Csánky Miklós: Márton képíró.

__Martinus__ pictor. XV.sz.és XVI.sz

M.Művészet.1937.XIII.389.l. 392.l.

M.D.K.

Martinus, pictor strigoniensis.
esztergomi festő

neve 1492-ben Beatrix királynő kiutalásai körök fordul elő; 1495. márc. 22-én, és ápr. 12-én Ippolito d'Este esztergomi számadás könyveiben. Szerző szerint magyar lehetett, mert az olaszornál mindig megjelöltér a származás helyet.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad.2.köt.

1.köt. 526.old.

Martinus Pictor

MDK

Lásd Márton festő-t.

Radocsay Dénes: A középkori magyarország táblaképei. Bp. 1955. 127.l.

~~Müv. Tört. Dok~~

~~Asszódi Weil Erzsébet/beszélgetés a művész-~~
~~nővel/~~

~~Szövarch. 113.~~

Márton Képíró XV. k. v.

Magyar Művészet, 1937 XIII. 389-392

Csánky Miklós: Márton képíró.

Martinus pictor Strigoniensis

Ed infatti nell'ultimo decennio del secolo XV. conosciamo un artista locale che lavorò contemporaneamente al Maestro Alberto ad Esztergom: Martinus pictor Strigoniensis, il quale, nel 1492, dovette far qualche lavoro notevole per la regina Beatrice, poiché incassò 100 ducati, mentre nel 1495, per incarico di Ippolito d'Este, dipinse qualche affresco sopra una porta della cattedrale (" a dipinger sopra la porta dela chiesa").

Monumenta Hungariae Historica. Classis I. Vol. XXXIV. Pp. 1914. 303. l.

Márton entergonn festő Albertus firenzei piktorral egyidőben dolgozott Esztergomban.

~~ktatásügyi Miniszterium.~~-

Balogh, Jolán - Magister Albertus pictor florentinus. Istituto Ungherese di Storia dell'Arte Firenze. Annuario 1947. Firenze, 1947. 79. l -

elő további eljárás végett értesitem
szerint jelen kelet és ügyszám alatt
hogy Saláth Ferencz a Müemlékek Orsz.
ek eddigi havi 52 aranykorona fizeté-
ével állandóan szüntesse meg s részére
24.évi december és 1925.évi január hó-
ykoronát, 1925.évi február hó 1-től
désig fizetés fejében havi Ötvennégy

Márton rovás XVI.

Noch werden erwähnt der Preussische Martin (Martinus de Prussia), welcher König Wladislaus II. Grabstatue in Erz goss.

Kat. Ung. 106. l.

Erdélyi Múzeum Könyvtára

VII. 141.

argento I 1/2 scoto fecit
etc. ⚓ Végül:
Pro istis omnibus et pro
argento et pro auro et a
labore, secundum, quod
ipsius cedulam dominus
princeps, dedi XXXIII
flor et VII. gr.

⚓ Itt számos reparáció
felsorolva, körte egy a
magyar királytól kapott ötvös
mű is.

Diveky Adorján dr. Zsigmond
lengyel hercog budai szá-
madásai. Bpest 1914. 214

Ez úgy látszik, nem fog kelleni-

Mártonötvös

1502. marc. 17.

Item eodem di Martino aurifabro, qui veniente domino principe ad Cracoviam ‡ laboravit et in auro et in argento reformando et mandando, que necessaria erant in thezauro domini principis, primo reformavit magnum brothpas, quod fuit fractum in via et apposuit de suo argento IX. scotos et suo auro deauravit et frenum cui hak de suo fordios

Ingmond lengyel hercez szolgalatátban: Ugy ejtem dengyel és Kraków ban mint ö dött.

‡ t. i. virna terve Magyarországot.

Márton ötvös

A herceg (Zsigmond lengyel hg) Budán sok numhát ad az ottani ötvösöknek, s Krakóba költözve, magával viszi Budáról Márton ötvöst és ott nagyban foglalkoztatja öt.

Dvéky Adorján dr:
Zsigmond lengyel herceg
II. Ulászló udvárában
Századok 1914. 576. l.

Márton Otvös. 1501.
Zsigmond lengyel hg Budárol Krakkóba vizi

Divéky A., Zsigmond lengyel hg. II. Ulászló udvarában.
Szabadok, 1914.
576. l.

M.D.K.

Martinus Ewthwes, budai ötvös

neve egy 1495. jun. 21. én Budán Zápolya István nádor előtt történt egyességi okmányban szerepel, ahol az aranyműveseket céréneket két másik társával együtt mint tanú szerepel. Nyilván már előbb is dolgozott.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 568.old.

Márton budai ötvös.

Zsigmond lengyel herczeg, a kiskki I Zsigmond lengyel király 1502 ben magával vitte Krakóba. Ez év márczius izén kelt elszámolás szerint ott a következő munkákat végezte: kijavitott egy ezüst pohárszéket, megaranyozott egy féket, két kanalat, három kis villát, egy késeczkét, egy ővet, egy dobozt, egy csattot, kijavitottan egy missalé kapcsát, javitott egy nagy kannát, melynek szájána sárkány fejet csinált. Karikát csinált egy gyémántos arany keresztre, csinált egy nagy fő kanalat, egy kannát, egy öntő evényt egy masdó mérczezét mind ezüstből és végül tiz uj tálacskát készitett II Ulászló magyar király részére. Mindezen munkákért 33 ft és 7 lengyel garast kapott.

* Divéky Adorján. Zsigmond lengyel herczeg budai számadásai 1500–1505. Magyar Történelmi Tár XXVI. k. 1914. 214 l.

12
12
82.
22
42.
42
42

194

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1904 JUN. 16
5682

II

Östöndi szfv. 48 lapján
elöszatott. —

1904 III/8 [illegible]

[illegible]

Rézem vrma

24090 Községi nyomda Budapest.

Márton mester, metszö, egyike II. Lajos király udvari művészeinek. (Arch. Közl. X. 3 füzet. 54. 55. lap) 1)

Szilágyi Szrán. Adalék. Tört. Tár 1880. 163. l.

Márton mester

II. Lajos Kráf szobrán

wod

Fos 632

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... .

.....

tanu.

.....

tanu.

Márton szobran

XVI. sz. II. Lajos

mod

Frlaj 55. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Márton

Hobrán

Buda 1525

Szód

Fos 589 l

Ez Poroszországi

Márton

lázd. esetleg ezt

a forrást.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
alái

8. sorsz. Mühelyi minta. –

Márton

II. Lajos udvari zob-
zasja.

Csod

FV 396.

_____ *műhely.*

yfőnökség!

év _____ hó _____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

tam.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

MDK

Márton mester, fametszö

II.Lajos király udvarában élt./Arch.Közl.X.3.54-55./

Tóth Ervin: A régi magyar fametszö müvészet története. Debreceni Szemle. 1940. 247-324.old.

Márton
fametsző

II. Lajos udvarában

l.

Tóth Ervin
Európai grafika
Bp. 1943. 75. l

Dinos VII.39

Lapszám:

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes Müemlékek Orsz. Biz

Katholikus theológia, szépirodalom, remekírók és díszművek. Mindennemű iskolakönyvek, szótárak stb. □ □ Imakönyvek minden nyel-

STEPHANEUM NYOM

A SZENT ISTV

EGYESÍTETT ÜZEMEI

FOLYÓSZÁMI

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

2 FILLÉR 1934

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881 má kelt és a budapesti m. kir. pénzügyigazgatósághoz 20. érkezett rendelete értelmében.

1 Goyau: Authétz d. christl. K

1. Wielpert: Fractio Paris

1. 14 Stationen d. hl. Kreuzw

1. Krücke: Der Nimbus

Marton nobrân

(Magister Martinus sculptor Regie Maiestatis)

1525

l.

Arch. Köl.

1876. X. K III. f.

55. l.

Ár	Összes ír		Tiszta ár	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.

GASPARD POUSSIN: ABRAHAM

ABRAHAM UND DER ENGEL.

A „BIBLIA KÉPEKBEN" ci

Márton királyi szobrász

XVI. sz.

l.

Horváth budaiköf.

44. l.

MDK

Márton

királyi szobrász

II. Lajos a Mátyás-féle nagy palota kapuját diszitteti vele állatszobrokkal

~~az állati és egy~~ az "elefánt és egyéb állati szörnyek " kifaragásáért 1525-ben 20 arany frt-ot fizettek ki.

80-81.o.

F.Mihály-Lócsy-Holl: A középkori Buda és Pest.

Bp. 1955.

M.D.K.

Márton, szobrász

neve a Jagellók egyik királyi számadáskönyvében szerepel 1525. január 12-től julius 16-ig teljesített személyi kiadások között.

Divald K.: A régi Buda és Pest művészete

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1901. 35. kiot. 379. old.

Magister Martinus sculptor Regie Maiestatis

Szobrász

II. Lajos Kincstárnokának, Thurzó Elek-
nek 1525. jan 11. jul. 15. szerzédi szá-
madási könyvében fordul elő.
M. N. Muzeum.

Fraknói Vilmos. A számadási könyvek mintörténelmi jelentősége. Arch Ért. 1876. X. 107. l.

Márton szobrán

XVI szárad.

II. Lajos Erdő szolgálatában.

Erdő

Dv. 379. l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen elömenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

mre Szeged.

Márton

Hobrán

II Lajos Holgálatában

erőd

Fraknói Vilmos:

Műtörténelmi adalékok

II. Lajos királynak

1525-ik évi udvari

számadásaiból. Arch.

Közl. 1876. X. k. 3. f.

55. l.

A csillaggal (*) me

Les oeuvres (*) précedé

K

YEK, PASZTELEK, RAJZOK,
RÉZKARCOK

AUX

Márton

Hobrán
1525. Kiráj ya
madár –

med

Délk 154

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél ....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ...., 191....

.....
tanu.

.....
tanu.

Márton

udvari szobrász

1526

János udvari festő

ven

Csontosi jegyt.

Márton nobrász

XVI/1 n.

l.

Fógel József dr.

II. Lajos udvartartása
1516 - 1526. Bp.
1917.
83 l.

laid Porosz Márton
alatt is

Márton

Királyi szobrász

Buda 1525.

Lárd

Tanulmányok Bp

multjából. III.

120. l.

züst talppal és foglalatban. Kerek tagozott talppal, onyos pántja apró liliomsorral szegett. A száj peremén sz. v. — Kokuspokal mit vergoldetem Silberfuss und mt. Am Lippenrad Inschrift. Siebenbürgen, E. XVI.

st, hajlott talpát trébelt domboru kagylók és maszkok formáju gerezdes kelyhe hólyagos diszü, boltozatos, t lovagalak áll. J. K. mesterjeggyel. Nürnberg, Silber, vergoldet, am Fuss getriebene reliefirte rmig, der Kelch gerippt, gebuckelt, am gewölbtem ürnberg, XVII. Jh. M.: 27 cm.

gos inda, közepén domboru gránátalmás és virágos it getriebenem und reliefirtem Dekor. Wien, 1700.

züst, két csigás füllel, peremén trébelt körvonalu ümölcsköteg. Peremére négy lengyel érem van for- Schmuckschale, Silber, vergoldet, mit zwei Volutenbstbüschel in Relief. Ungarisch. M.: 12·5 cm.

arélyos, két csigás füllel, peremén trébelt akantusz- Ovale Schmuckschale, Silber, achtpassig, mit zwei thusblätter, im Mittel grosse Blüte. Deutsch.

es diszü, részben aranyozott, ezüst verettel, gazdag

Martinus Burciensis de Szeidino, nyomdász

= Barcasági Feketehalmi Márton

– az egyik nyomdásza az 1484-ben, Velencében megjelent Breviarium Olomucensének.

Fitz József: A magyar~~országi~~ nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

147.l

Martinus Burcielusis, nyomdája

= a breviárium megjelenése után eltűnik Velencéből.

Fitz József: A magyar[illegible]i nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

148. l.

Martinus Burcianus de Szeidino, nyomdász

külföldön élő magyar könyvnyomdász

Fitz József: A magyar~~országi~~ nyomdá szat, könyvkiadá s és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

141.l.

M

MDK

4. Martinus Opifex,
Zsigmond miniatora.

Radó Polikárp: A. Borkovits.
Magyar Könyvszemle 1941. 405. l.

Martinus Opifex MDK

Müvei: miniátor

Breviárum Zsigmond számára.
Historia Trojána.
Jacobus de Voragina Legenda Aureája. /részben/
Martinus közvetlen hatása alatt készült á
Pálóczy György esztergomi érsek nevét viselő
kodex is.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 202.o.

Repr. Zsigmond udvarával. A király imádságos
könyvének cimlapja. XV.sz. első fele.
Bécs Nationalbibliothek.

U.o. 201.o. 141. kép.

Mari

Martinus Opifex

Zsigmond kir breviariumanak dissitője és Borbála királyne részére Emilt Guido da Columna Trója történetének illustratora

Diumüvnemz

408.l

Divald Kornél: Művészeink nemzetisége és társadalmi helyzete a középkorban.

Társadalomtudomány

~~[illegible]~~ 1923.

Márton oppfex

Zsigmond király
udvari festője

l. Divald 1927
91. l.
92. l.
képek.

Divald Kornél: Magyar
művészettörténet. Bp.
1927.

asoltárok.

) k.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

rnyképek nagyobb része Schongauer
faragómestere:Krisztus imádása cso-
lária,hátterében a pásztorokkal.
részletesebb formaérzékkel./Schürer-W./

Opifex Martinus

miniator

l.

Berk Miniatori

9. l.

Berkovits, Elena:

Miniatori ungheresi nel „Dictionnaire des Miniaturistes. Bp. 1941. Kny. a Corvinából.

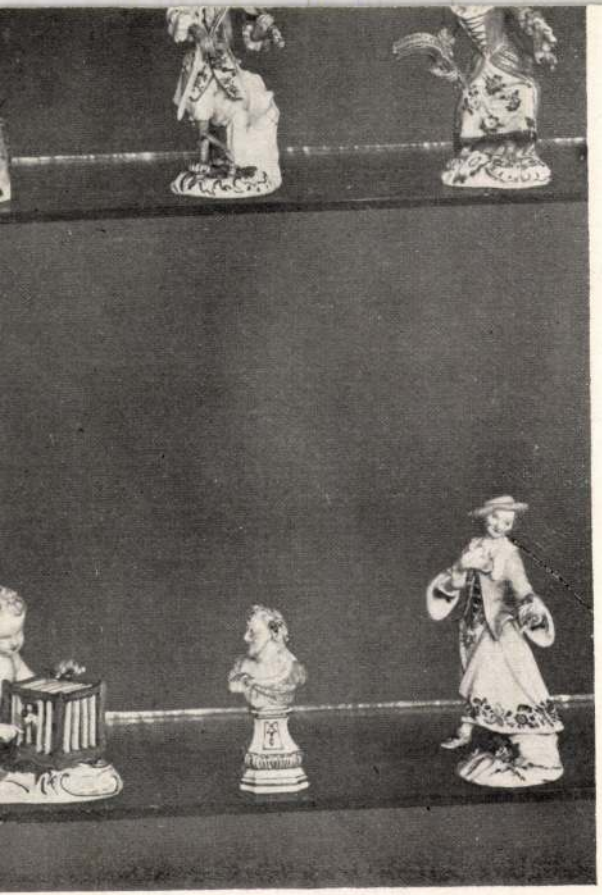

21 22

24 25

47 33

Martinus Opifex

miniátor XV. sz.

l.

Hoffmann Edith:

A Széchényi-könyvtár illuminált kéziratai.

Magyar Könyvszemle

1927. 21, 23. l.

Márton

Zsigmond király udvari festője

lásd okv.

Divald Magyarművenel

245. l.

Divald Kornél: Magyarország művészeti emlékei – Bp. 1927

volt a kiadás.

ntetében utalunk az előbb

zat Zárószámadás szerint		1938.évi zárószámadás szerint
6.- P 13o.882.43 P		119.227.93 P
o.-	3.566.85	977.48
o.-		3.993.51
o.-		3.195.8o
3.-	5.651.73	1.756.23
o.-		343.26
o.-	92.62	1oo.8o
o.-		2.o2
o.-	1.948.89	93.27
o.-	8o.99	4.341.79
o.-	437.93	4o7.97
8.-	2.116.58	3.946.87

Márton

Zsigmond király udvari festője

Hevesy Andor foglalkozott vele tüzetesebben. Zsigmond 300 lapos és 52 x 35 cm nagyságú breviariumának legtöbb képét ő festette stb. lásd okv

Divald Magyarmüveml

127, 128. l 130. l.

képpel.

Divald Kornél: Magyarország művészeti emlékei. Bp. 1927

Sajtóhiba, hogy a zágrábi egyházmegyében fekvő Topuszkó azonos a keszthely közelében lévő Tapolcával

Martinus Opifex

ivód

Gerevich Tibor:

L'arte antica ungherese. Róma, 1929
14. l.

il Prof. Dott. Alessandro Eckhardt, preside della Facoltà di Lettere e Filosofia, il Gr. Uff. Prof. Tiberio Gerevich, presidente della Società Italo-Ungherese «Mattia Corvino», il Prof. Comm. Luigi Zambra, della R. Università di Budapest, il Conte Eugenio Zichy, direttore del Museo Nazionale Ungherese, il Gr. Uff. Aladár Haász, capo della sezione d'arte nel Ministero della Pubblica Istruzione, S. E. Guido Romanelli, presidente della Banca Ungaro-Italiana, il dott. Gaspare Quarti di Trevano, Segretario del Fascio di Budapest, il dott. Eugenio Pasteiner, direttore della Biblioteca Universitaria, la Principessa Lichtenstein, la Signora ved. Klebelsberg, la Signora ved. Berzeviczy, ecc.

Con poche parole, lasciando che parlassero da soli i fatti e le cifre, il Direttore prof. Calabrò rese conto dell'attività svolta dall'Istituto nell'anno 1937/38—XVI ; quindi S. E. Balbino Giuliano, nella sua qualità di Presidente, pronunciò il discorso inaugurale. Nella speranza di poterne dare l'intero testo nel prossimo Bollettino, ci dispensa dal riferire ora sommariamente tutto

1208. TŐRKARD, többszörösen áttö
broc
al és
ézbő
ing,
CHI
saras
kolat
smar
'II.
géve
is de
nodo
, dis
ff. A

sirozással. Csontmarkolata tausirozott vas, bársony
Utóbbiban orosz bélyeg 1872. évszámmal. — Kind-
ltausia. Beingriff mit tauschierten Eisenbeschlägen,
ren eine russische Punze mit dem Jahreszahl 1872.

örhüvelyben és övvel. Afrika. — Sensensäbel mit
Gürtel. Afrika.

en végződik. — Dolchmesser, militärisch. Der Griff
eingeschlagen: CALISTRO VALENCIA. Um 1800.

. Készitette J. Peterlongo, Innsbruckban. — Schei-
Peterlongo in Innsbruck.

ató a csőnyilás tisztitására szolgáló hegyes acélrud.
eingeschraubten Schliesslochreiniger. Orientalisch.

– Kolben im Stiele des XVI. Jh.

K. sz. — Armbrust mit Stahlbogen zum Scheiben-

A pengében mindkét lapján bevésett ábrázolások
mit halbmondförmiger Klinge und eisernem Stiel.
ellungen. Mit eingeschlagener Goldtausia. Persien.

0 —

Márton mester (Opifex)

MAGYAR MŰVÉSZET
1930 298. l.

Rózsaffy Dezső:
Louis Réau a magyar
művészetről.

Réau francia
művészek sarja
Márton mester.

...rmék értékei.

...ték
...opénz.)

Árfolyam.ért.

az érmék nemzetközi piaci ára.

Egyenérték.

Különféle államok érmével való egyen értéke.

(pl hány Sch 1 $
ha 70.000 K. 10.000 K
1 Sch.
6000 70.000
1 $ = 7 Sch.

Martinus Opifex

Zsigmond magyar király és feleségének Borbálának három miniatúrája. A képek Trója történetét illusztrálják vel. A granadai egyetemi könyvtár Albertus Magnusnak egy kodexét vette Historia Naturalis címmel, melynek miniatúráit festi festette.

Gerevich István Budai emlékek szerte a Világban Budapest 1946. 259. l.

Martinus Opifex

XV. sz.

l. (Márton mester)

Horv Zsigmond

41. l 139. l

144. l. 145. l

Horváth Henrik:

Zsigmond király és kora.

Martinus Opfiex

képei repr-

láid

Horv Zsigmond

26. 14. kép

27. 14 kép

Horváth Henrik

Zsigmond király és

kora.

Hevesy, André de: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg.

Bulletin de la Société Française de Reproductions de manuscrits
2°, K. L, Paris, 1911.

Martinus Opifex

4rd
2

Swida, Wilhelm:

Beiträge zur
österreichischen
Kunst der Spät-
gotik. Belvedere
Band. 11.. Heft 57.
72. Lutain, 74. l.

vegjes

h. 39

1 kön. 8:

Montelius,

M. Oscar

Sur les tombeaux et la topographie
de la Suède
pendant l'âge de la pierre.

Különnyomat.

Martinus Opifex

Prod
2

Suida, Wilhelm:

Österreichs Malerei z. Zeit Ernst des Eisernen u. König Albrechts II. Wien, 1926. 39, 60. l.

811.

III

779 (3621)

810 (44).

1905.

...ja
...
...alója

...onál, a mely ~~mellett~~ nél két gyertya
...zvegyasszony térdel kis leányá-
...ákat tart és tekintetét a hát-
...önyörög ~~[illegible]~~, obbról egy másik
~~...ott~~ ~~asszony~~ nő zokog, a ki nagykendőjébe burkolózott.
~~...~~ cm. 152 156
20578 sz. leirattal ~~1000~~ 150 K-án.

301

1833 december 16-án.
...tober 13-án.
Boldogasszony ~~[illegible]~~ templom ~~[illegible]~~.

Hoffmann Edith dr:

Jegyzetek a régi magyar táblaképfestészethez.

Johann Melich.

Martinus Opifex

l. Arch. Ért. 1937. 12. l. jegyzet.

hichte.
bei Ver-
r gleichen
ngen ne-

r aufrich-
ich den
aler Vor-

vich wegen
n, in den
st» für in
l és a ma-
K. Magyar-
—Warszawa

orum, et omnium Benefactorum suorum in conspectu Domini nostri Ihesu Christi amen. A. D. 1427.» Laut klarer Wortfolge des Textes, müssen wir der Ipolyischen Deutung folgen,[2] und auf den Tafeln nach denselben Darstellungen suchen, auf die die Predelle hinweist: also der Heiligen und Untrennlichen Dreifaltigkeit, der Jungfrau Maria, dem Heiligen Egidius und den Allerheiligen, zu dessen Lob der Altar errichtet wurde, in der Hoffnung, sie würden für das

[1] *Gerevich T.* Kolozsvári Tamás. Op. cit.

[2] *Ipolyi A.* A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Budapest. 1878. 78. l.

kommen wären, obwohl sie sonst gewissenhaft jeden Kunstgegenstand aufzählen, der ursprünglich hier aufbewahrt wurde.[4]

[3] Setzten wir auch voraus, die verlorene Tafel hätte eine oder die andere fehlende Darstellung enthalten, wo blieben aber die Anderen? und was soll man mit den Nichterwähnten und doch Existierenden anfangen?

[4] *Maszlaghy F.* Az esztergomi Hercegprimási Képtárban levő művek jegyzéke. Esztergom, 1878, neue Ausgabe 1891. Nr. 27, 28, 29, 34, 35 und 44. «In der Art des Gentile da Fabriano. Stammt aus der alten Venezianischen Schule». — *Knauz N.* A Garan-melletti Szent Benedeki apátság. Budapest, 1890. I. — *Dr. Haiczl K.* A Garamszentbenedeki apátság története. Budapest, 1913.

Martinus oppifex

Loisd

Österr. Nationalbibliothek

XXIII. K. 352. I.

105

405,70
28350

Martinus Opifex

Lázd

Péter I. 166. l.
167. l. képpel –
168. l. – 170. l.

A magyar műnézet
tört.

és adósvédelem. Elméleti vonatkozások és nemzetközi összehasonlítás" című nagyobb munkájának utolsó fejezetét, úgyhogy a munka közvetlenül megjelenés előtt áll.

Dr. Putnoky Gyula (1901, Körmöcbánya, ref.), egyetemi magántanár, a budapesti egyetemi kórbonctani és kísérleti rákkutató intézet (prof. Balogh) adjunktusa, a tanév második felében a londoni Imperial Cancer Research Fund laboratóriumaiban dolgozott. Elsajátította a modern rákkutatásnak az intézetben használatos módszereit, tanulmányozta az intézet nagy átoltható daganatanyagát, résztvett a tumortörzsek életbentartásában. Immunitástani kísérleteinek eredményét összefoglaló dolgozatát még kinttartózkodása alatt befejezte. A dolgozatot az intézet igazgatója, W. E. Gye, angol szakfolyóiratban való közlésre elfogadta. Kísérleteinek második részét — complementkötés Shope-tumoros anyaggal — még hazatérése után is folytatja. Ezirányú munkájáról, szintén angol nyelven, a londoni Imperial Cancer Research és a budapesti egyetemi kórbonctani és kísérleti rákkutató intézet közös közleményeként kíván beszámolni W. E. Gye igazgatóval való megbeszélés alapján. Egyébként is sikerült a két intézet között eddig is fennállott tudományos kapcsolatokat még szorosabbra fűznie. Így a londoni intézet nagy átoltható tumoranyaga ezentúl a budapestinek teljes mértékben rendelkezésére fog állni, a Londonban elsajátított módszereknek bevezetésével pedig a hazai rákkutatás új eljárásokkal

Márton
miniátor
Zsigmond Ernst

idejében
azonos Martinus
Opifex-el
lárd ott
Péter I. 166. l.

A magyar művészet
tört.

sán, neurohistologiai technikai problémákról tartott demonstrációs előadást. Angliai tartózkodása alatt az Angol Anatómiai Társaság gyűléseit állandóan látogatta és résztvett a tudományos vitákban. 1935 novemberében a társaság tagjául választotta. Tanulmányi kirándulásai során meglátogatta Aberdeent, Glasgowot, Liverpoolt és Readinget és az ottani egyetemeket tanulmányozta.

VIII. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Harriseion-alap kamataiból, az Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók és görögkeleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Dr. Genthon István (1903, Budapest, róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi könyvtárnok 1200 pengős ösztöndíjjal művészettörténeti tanulmányokat folytatott Görögországban az 1936. év tavaszán.

Márton Festő

Zsigmond Eiréh udvarában

Michel 998-l

Michel, André:

Histoire de l'Art.
VIII/3. Paris 1929

~~Kassa III. 74, 76, 77.~~

Opifex Martinus
(Marton mester)
miniatürfestő
Zsigmond király
breviáriuma – ♀
Bécs Nemzeti Könyvtár
Cod. Lat. 1767.
Egy lapja repr. –

Magyarművelődtört
II – 20. l. 647 l.

♀ a codex miniálásán
több művész dolgozott;
a legszebb képek készi-
tője fenti, aki a király
udvari miniatora
~~volt~~ tehetett és több kézirat lá-
tott el képekkel és kezdő
betűkkel.

Európa
lapt. váll.

Budapest.

V. Visegrádi utca 36

Martinus Opifex

vred

2

Leporini, H.: Simon 18

von Niederaltaich u.

Martin v. Senging. Zur

Geschichte d. öst. Minia-

turmalerei. Festschrift

der Nat. Bibl. in Wien.

Wien, 1926. 2-10. f.

III

777 (36(7)

817 (44)

695.

1905.

ábrázolt nő,

en F)

l lábát (felig összehúzta) (és ~~jobba dűlten ül~~, balra ~~fordultan~~

k, ~~és~~ baljában (felig lefelé forditott bőség-

viseli, fejdiszének fátyolja vállai-

ruhaja fölött kék lepelt hord. A háttér

9: 169 cm.

20578 sz. leirattal 100 K-án.

294

Martinus Opifex

Zsigmond Király Eora.

irodl

Hekler Ung

85.1

Hekler, Anton:

Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937

...ioe. Jobb kezében iratok vannak, mig bal-
... karfájára könyököl, a „Tabella Geographi-
... Jaurinens ac suffraganearii Ecclesia-
...m van; hosszú göndör haját, kis bajuszt s
...tuma felett kendőjé látható s karinge csip-
...tzt, az iratokon csengő s kalamáris lát-
... lóg. Felirata a kép alatt három sorban:
...dissimo. Principi. Ac. Domino. Domino.
...ae. Ecclesiae. Cardinali à Koloniz.
...m. Colocensis. Et Bachiensis. Canonice
...s. Jaurinensis. Administratori Eiusdemq
...mo. Ac Perpetuo. Comiti. S. Joannis
...t. Commendatori. Aegrae. Ac. Maylper...
...estatis Consiliario Intimo etc.

...Princeps" megszólitással hosszabb szöveg kö-
...n hac tabella" s befejezése: „L. Deus potest
..."

...i a hátternek 39.2 : 36.3 s a réslapnak 46.5 :

2558.

Martinus opifex

miniatűr festő

László Ottó

Hekler Antal

105. l.

Hekler Antal: A magyar művészet története. Bp. 1934.

Ganz-féle villamossági részvénytársaság

VIII. 169.

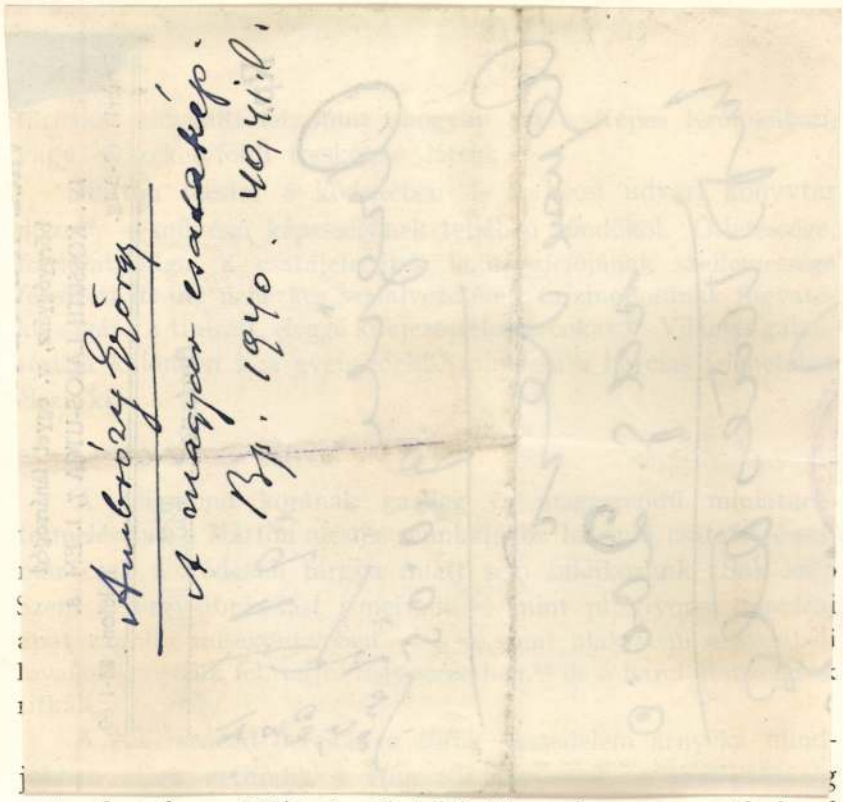

Márton festő

Ambrózy György
A magyar csatakép.
Bp. 1940. 40,41 l.

rettenthetetlen védőjének diadalai bizonyára nem múltak el nyomtalanul a korai festészetben sem. Sajnos, ezirányú művészeti emlékeink legnagyobbrészt csak írott forrásból ismeretesek: a korabeli fényes Budavárnak már csak kevés nyoma van. Irott forrásból tudjuk, hogy Ulászló király 1444-ben a török hadjáratból visszatérve, Hunyadi János hőstetteit megfesttette a budai Nagyboldogasszony-templomban.[99] Lodovico Carbo pedig írja, hogy Mátyás király a budai várban 1464-ben Daróczi János, a moldvabányai csatában elesett hős halálát örökíttette meg egyik festője falképén.[100] Ki tudja, hány ilyen történeti falképünk készült még a XV. században, amelyeknek mintájául talán szintén a könyvfestmények szolgálhattak. A falfestés és a miniatura még a késő hazai gótikában is ikertestvérek voltak.

* * *

A táblaképfestés emlékei közül igen fontos számunkra a stájerországi St. Lambrecht templomának nevezetes fogadalmi táblája: a kép tárgya és szerzője a művészettörténet egyik sokat

francia miniatűrfestéshez, Limburg, Beauneveu, Jacquemart de Hesdin köréhez kapcsolódik.[93] Márton mester három, Zsigmond, illetve Borbála királyné rendeletére készített műveinek egyike,

10. A cserhalmi ütközet. Részlet a bögözi templom falképéből (XV. sz. első fele). Huszka József vízfestménymásolata után (Műemlékek Országos Bizottsága).
La battaglia di Cserhalom. Particolare dell' affresco della Chiesa di Bögöz (1. metà del sec. XV). Riproduzione in acquerello di Giuseppe Huszka (Commissione Nazionale per i Monumenti d'Arte).

amelyet teljesen egyedül festett ki, Guido da Columna Historia Trojana-ja. Ennek a Magyarországon különben is népszerű műnek[94] képsorozata a trójai háború eseményeit a lovagkor gondolatvilágába ülteti át s csatajeleneteiben éppúgy a lovagi

Martinus opifex

l.

Diviparmtört

152. l.

Divald: A magyar ipar-
művészet tört.

BUDAPEST
42 V 12-1
Ta 62

Martinus Opifex

(Márton mester)

Zsigmond udvari festője

1 -

Gent Bpest univ.

28 - 1 -

Genthon István

Budapest univerzite

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Martinus Opifex

.14. 8

Hermann, H. J. Die illuminierten Handschriften von Tirol. Leipzig, 1905.

III

780 (3622).
810 (44).

812.

1905.

e.

zött harczos ~~bossátkezett~~ ereszkedett jobb
etét a háttérbeli oltáron ~~lát~~ lévő
segitségét ~~a~~ kéri keresztény ~~[illegible]~~ seregek
kezeiben tartja. Balról két vi-
obbrol áll és kardját kereszt-

~~165~~ cm. 153 x 167
20578 sz. leirattal ~~1000~~ 150 K-án.

pedig egy

29 dol

572

302

Részletek a bécsi Képes-Krónikából.

igen sok értékes mű tartozik. Így Kálmáncsehi Domokos székesfehérvári prépost breviáriuma és Kinizsiné Magyar Benigna imádságos könyve.

Mátyás király halála után a miniatűrfestészet emlékei lassan elsorvadnak. Ennek csak részben oka a nagy király halála és az, hogy utána erőtlen kormányok váltották fel egymást, főbb oka ennél az, hogy maga a műfaj, a könyvnyomtatás felfedezése óta, halálra volt ítélve.

A miniatűrfestészet lassú sorvadásával szemben a *képtábla*-piktúra aránylag későn, a XIV. század végén jelentkezik, de hamarosan kivirágzik. Az első emlék Nagy Lajos festett Madonnája, amelyet a máriacelli kincstár őriz. Fontos, mert a legelső magyar képtábla s fontos, mert kétségtelenül a nagy Anjou-király tulajdonából származik, tehát fényt vethet a magyar király udvarának kultúrájára. A kisméretű kép a Madonnát ábrázolja a gyermek Jézussal.

Ősrégi monda szerint ez a kép Nagy Lajos hordozható házioltárának képe lenne. 1377-ben a király bolgár túlerővel állott szemben. A csata reggelén arra ébredt, hogy a képet mellén találta. Megnyerte a csatát, hálából seregével Máriacellbe zarándokolt s a képet a templomnak adta.

tetett s amelyet jelenleg az admonti bencés könyvtár őriz. Úgynevezett óriás-biblia, telve szebbnél-szebb illusztrációkkal.

A XIV. században épúgy olasz hatás jelentkezik miniatúrfestészetünkben, mint művészetünk más műfajaiban. A kódexek ezidőben már gyakoribbak. Legszebb közöttük egyik legnagyobb nemzeti kincsünk, a bécsi képes-krónika, amely Nagy Lajos király rendeletéből készült. Művésze valószínűleg a Fertőmedgyesről származó *Miklós mester* volt. A kódex miniatúrjei sienai és nápolyi hatás alatt készültek, művészi kvalitásuk magasfokú.

Zsigmond korának legnagyobb miniátortehetsége a rejtélyes *Márton mester*, mint magát megnevezi: *Martinus Opifex*. Egyaránt tartották burgundinak, osztráknak és magyarnak. Eddig három kódexe ismeretes: Zsigmond király breviáriuma, az érzékies képecskékkel ellátott Trója története, amely Zsigmond feleségének, Cillei Borbálának készült, s a granadai könyvtár egyik páratlan fényű kézirata. Martinus Opifex a gótika után következő új realizmus jellegzetes képviselője. Kedvvel és szeretettel mélyed el az apróbb részletekben, szívesen ábrázol virágokat és állatokat éppúgy mint két nagy kortársa, Van Eyck vagy Pisanello.

A XV. század utolsó évtizedei Mátyás uralkodásának idejére esnek s ez a kor Mátyás világhírű könyvtárának, a Corvinának fényében fürdik. Tudott dolog, hogy Mátyás könyveinek nagy részét készen vásárolta Itáliában. Egy másik kisebb csoportot kétségtelenül budai műhelyében dolgozó miniátorok díszítettek. A legújabb kutatások alapján e budai műhely főbb alkotásai közé

Allegórikus erény-alak.
Esztergom, egykori kir. palota.

Nagy Lajos király Madonna-képe

Martinus - opifex

A XV. sz. elejének egyik legnagyobb miniátora, esetleges budai munkájára v. tartózkodására semmiféle adat nincs

Gerevich L:Budapest müvészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.Bp.Főv.Tanács 1973

282.old

Martinus lapicida

és Leonardus lapicida

wod

Gerecze A. muzeum.
959 l

Tud. Gyüjt. 1829 I. 122.
Századok

Nagy Iván
1874-95 és 100 l

Martinus
magister pixidarius

155, 583.

R

Martinus magister
Bombardarius

129, 142,
144, 147, 150,
177-79, 181,
182, 235, 241, 244, 245, 289,
317, 331, 384, 434, 436,
437, 496, 498, 499, 501,
502, 640, 643, 653, 699
703.

Martinus Bombardi-
nus

703

Martinus murato

92, 93, 97,
123, 654.

Martinus kőfaragó

1519-ben a Léka-i uáron dolgozott.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970.

210l

Martinus aurifaber

1502 Krakó

lásd Budavól megj

Szaradok

1910. 428. 1

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Martinus faventinus
presbyter

Könyvmáidó

XV. század

Leíd

Attavantest

Martinus

aurif.

1557 Bistritz

cod

Kramer 79 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

vezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Martinus, H.

915. H. Martinus.

Működött a XIX. század derekán.

Haynald Lajos érsek.

Mellig látható, kissé jobbrafordult, de szembe néz. Pápaszemet hord, haja őszbevegyült, szemöldöke és szeme barna, bajusza és szakálla leberetvált. Cimádája felett nyaklánczon érdemrendet és feszületet visel. Jelzése a bal váll fölött: »*Hans Martinus 1876.*«.

Vászon, méretei 55 : 44·6 cm. — Lelt. sz. 915. — Vétetett 1901 deczember 14-én Kovács Alberttől 30 K-án. — Kifizettetett és elszámoltatott 1901 deczember 31-én (690–901). — Az elszámolást jóváhagyta az 1902 deczember 30-iki 6831 szvsz. határozat (908–902).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907: VII. 82. *Hans Martinus:* Haynald Lajos, kalocsai biboros érsek.

Martinus H

festō

Perálltörtkipes

146, 502. l.

evételével végezték. A páratlan sikernek
pság buzgósága és a hivek áldozata mel-
uggesztiv erő, mely Nagyméltóságod főpász-
zik s amely áthatotta mindazokat, akik a

s S á n d o r
ispök Urnak,

SZOMBATHELY.

MARTINUS LAPICIDA falképfestő 1462

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
255.

Nagyszeben

M.D.K.

Martinus Melichar, ötvösmester

1786-ban született a cseh országi Karlsteinben, Prágában tanult, ahol 1819-ben céhmesteri igazolást állitottak ki számára. 1820 körül Bécsbe ment, majd 1825-ben Kassán tartózkodott és valószínűleg meg ugyanez évben telepedett le Esztergomban. Neve sokszor szerepel a városi jegzőkönyvekben 1827-1847 közöff. Ő maga 1841-ben, meghalt, de hagyatéka körüli per még évekig húzodott.

Somogyi Árpád: Esztergom régi ötvösmüvészetéről

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

144-148., 150.old.

M.D.K.

Martinus Melichár, ötvösmester

művei közül nemrég került
a Budapesti Iparművészeti Mu-
zeumban őrzött cserkyatartójá-
nak fényképét, valamint két
bélyeg-jegyét a XIX. sz. elejéről

Somogyi Árpád: Esztergom régiötvösművészetéről

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

144-145 old.

Martinus Ravasz

Kalocsai Kőfaragó

XII. 7.

Lásd

Rovó Márton

alatt.

A KALOCSAI FŐSZÉKESEGYHÁZ

Martinus Ravesu

kőfaragó

Kalocsai szikövé

l.

Gerevich románkoriemel

71, 72. l

gkeleti festő.

:adból.

ézzel és baljában kereszt-
tjuk az Atyát. Balról trónol
s palást csak félig fedi és
bal tenyerén pedig a világ-
ıtlélek lebeg galamb képé-
b képez különféle csoportot
;y an-
felhők ἡλίᾳ τριᾶς

δδημησαν, ἐποίει

Lelt. sz. 1270. — Vétetett
:ól 300 lirán (269·10 K). —
-én (246–95). — Az elszá-
és az 1895 november 28-iki
– Az elszámolást elfogadta az
–900) és az 1901 augusztus
)1).

17. l. — Verzeichniss N° 220.

III

72 (1270).
614 (188).

72

Martin de Ravége

laïsd

Ravegûs, Martinûs

A „Trencsén Vár

Bevétel ... ...
Kiadás ... ...

Dr. Cselkó Elek ellenőr.

A „Trencsén Vá

Folyó szám	Bevétel
1	Igazgatósági tagok díjrészletei ... ...
2	Alapító tagok díjrészletei ... ...
3	Pártfogóktól élvezett javadalom és adomá
4	Rendes tagok (327) díjai ... ...
5	Pártoló tagok (141) díjai ... ...
6	Igazgatósági és alapító tagok eddigi d kamatja (3500 K) ... ...
7	Alapítványok és mulatságok jövedelmének ka
8	Államsegély ... ...
9	Báró Mednyánszky Dénes alapítványa ...
10	Rendes tagok hátralékai ... ...
11	Pártoló tagok hátralékai ... ...
12	Felhasználható régi tagdíj ... ...
13	Gyűjemények látogatási díja ... ...
14	Könyvtár használati díj ... ...
15	Belépődíj mellett rendezett előadások jöved
16	Különleges időszaki kiállítások jövedelme
	Ebből tőkésítendő az 1., 2. és 9. t. a. össz
	Ebből ismét tőkésítendő 1/4 rész ... ...
	Tényleg fel

Martinus Ravegus

Laid

Ravegus, Martinus

VI. Martinus Ravesu

a kalocsai székesegyház
építője
XIII. sz.

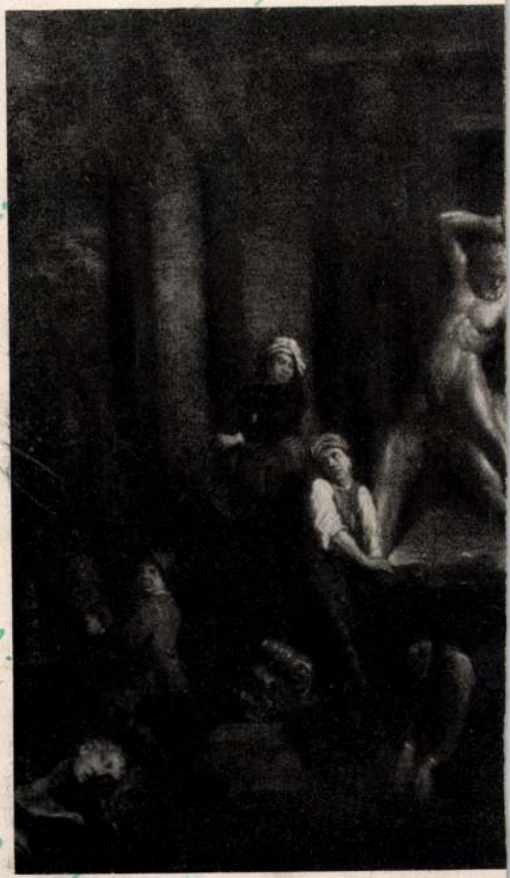

Winkler Pál:
A kalocsai
érseki főszé-
kesegyház
1010-től
napjainkig.
Kalocsa
1929, 38. l.
40, 41, 42. l.
Fentit fran-
cia eredetű-
nek tartja;
Raves város
van a Vogesekben, Francia-
országban.

198

Martinus Ravesu

köfarag- XIII.sz. MDK

lásd:
Rovó Márton

Martinus ötvös.Beszterce.XVI.sz.

Arch.Sieb.1887.21.köt.79.l.

Martinus Regis aranymüves.XVIII.sz.

Nagyszeben.

Arch.Sieb.1913.39.köt.602.l.

Martinus Ausifaber

de Rivulo Domi-
narum
1470-1476.

Mihalik Kassa
v. ötr. 108.

Sorban 40. ir

M. EGYETEMI NYOMDA
ÖNYVESBOLTJA
UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE
UNGARIAN UNIVERSITY PRESS

tek Országos Bizottsága

udapest

Martinus

Antonius Presbyter

Florentinus, ~~Marti-~~

~~nus~~

Codexmásoló

lásd Bibliotheca Corvina

68, 73, 96. l.

Martinus Antonius

firenzei presbyter

M. Kir. Honvédkórház
– KOMÁDI –

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Martinus Antonius
~~Antonius Martinus~~

Codex unicus

laisd

Bibliotheca Corvina

68, 73, 96 d.

VÉRTESS ISTVÁN
m. kir. Dohánynagyárda
MEZŐTÚR

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

MDK

Martinus vásárhelyi ötvös

Remekbe készült vörösréz-plakett, vésett virágos diszitéssel, 2 db. Készitették Martinus vásárhelyi és Michael Szabó ötvösök 1775-,illetve 1825-ben, melyeket az Iparmüv.Muz.tav.tárlatából a Vall.-és közokt.minister altal külön kiutalványozott összegből vásároltattak.

Magyar Iparművészet, 1899. 37.l.

Martinus kőmüves M.D.K.

1553-ban az ostrom alatt megfongálódott vár helyreállitásán dolgozik

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitékezésein 1493 és 1596 között 177.l.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M

MDK

Martinus Ravesu Lapicida

sirköve a kalocsai székesegyház szentélyének zőrófalában van befalalzva.

Henszlmann szerint Burundiából származott hozzánk. Foerk Ernö a mestert a Gömör megyei Ravazd községből származtatja és benne az elsö ismert magyar köfaragót vélte felismerni.
Valószinübb Henszlmann feltevése/francia eredet/.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp.1935. 96.l.

M.D.K.

Martinus Opifex, miniátor

Zsigmond király második felesége számára másolt és Bécsben őrzött kézirat: Guido da Columna Trójai háboru c. müve német forditásának egyik oldala: Antenor érkezése Nestorhoz, /fototipia/.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris, 1911. XXVI. t.

M.D.K.

Martinus Opifex, minátor

Zsigmond király második felesége számára másolt és Bécsben őrzött kézirat: Guido da Columna Trójai háboru c. müve német forditásának egyik oldala. Jáson menyegzője Medeával, /fototipia/.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris, 1911. XXV.t.

M.D.K.

Martinus Opifex, miniátor

Zsigmond király második felesége számára másolt és Bécsben őrzött kézirat: Guido da Columna Trójai háboru c. müve német forditásának egyik oldala. Oetis király fogadja Jásont és Herkulest. /fototipia/.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris. 1911. XXIV. t.

M.D.K.

Martinus opifex, miniator

XXIII

Zsigmond király második felesége számára másolt és Bécsben őrzött kézirat: Guido da Columna Trójai háborúja c. műve német fordításának egyik oldala (fototipia)

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris, 1911. XXIII. t.

M.D.K.

7

Martinus Opifex, miniátor

Zsigmond király udvarában, akinek második felesége; az 1408-ban nőül vett Barbe de Cilly számára illuminálja Guido da Columna, messinai polgármester könyvét: a trójai háborúnak a XII. ir században irt apokrif történetét. Ezek szerint ez a Márton mester 1408 és 1437 (Zsigmond halála)./.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Páris, 1911. 7.old.

M.D.K.

7

Martinus Opifex, miniator

.... pontosabb hovatartozását a ké-
sőbbi kutatás hivatott megállapitani.
A XV. sz. első felében a magyar könyv-
diszitő művészet egyaránt áll délolasz-,
cseh-, és keleti hatások alatt, melyek
az, vrahodóházi családi kapcsolatok-
ból adódnak. Mégis Márton mester
(egyetlen szignált), műve, Guido da Co-
lumna Trójai háborúja, főleg annak./.

Hevesy, André: Le Breviaire de Sigismond de
Luxembourg. Paris. 1911. 7.old.

M.D.K.

Martinus Opifex, miniátor

... címlapja erős rokonságot árul el Zsigmond királynak Bécsben őrzött, lüres, nagyméretü Breviáriumával, melynek szerzőjét nem ismerjük.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris, 1911. 4.old.

M.D.K.

Martinus Opifex, miniator

8

körött működhetett, s mint ilyen kortársa volt Berry herceg híres minaturistáinak. Ábrázolásaiban nag szerepet játszanak a különböző, kalandos utarások rázletei, melyekel – da cára az előadásmód bírovyos mereoségének – drámai erővel tud érzéheltetni. Ennek alapján feltekető, hog, elhisérte Zsigmond királyt különböző útjaira, de ...

./.

Hevesy, André: Le Bréviaire de Sigismond de Luxembourg. Paris, 1911. 8.old.

Martinus Opifex

másolta Zsigmond király brevidriuma és Guido da Columna műve a bécsi Nationalbibliothek őrzi.

Genthon S.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

MDK

Martinus Opifex miniátor 15.sz

A zsigmondi udvar ismeretlen,de legtehetségesebb mestere,hatása még a Corvinákban is látható.
Müvei:Breviárium,Historia Troiana,részben a Legenda aurea.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II kiadás.216.l.

Martiny Emerich

ötvös 1829
1833

lásd.

Mik. Pars. 146

(Mardiny)

Martiny Emerich, pozsonyi ötvös-

legény V. 146.

MDK

Martiny Ferenc

a Műcsarnokban Tavaszi Tárlatot rendez.

Esti Hirlap 91 sz. 1957. ápr.19 2 old.

MARTINY, Ignatz, pozsonyi üvegcsiszoló

I. M., bürgerl. Glasermeister, 4 hónapos lánya meghalt. (1809, 997 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Martiny Henrik

l

Közlezrkiall

625. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t., Budapest — 185418

Martiny Henrik

pipa mesto

a XVI. osp. juryjenek

kinev. tagja

Közlezrkiall

1181 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Martiny Henrik

tajtékpipa készítő

l.

Közlezrkiáll

198. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Martiny Henrik

bresti tajtékpipa
faragó

l.

Kel 1885

III. k. 3. f. 422. l.

81

239

Török József gyógyszerésznél Budapesten, király-utcza 12. szám alatt

létezik az egyedüli főraktár helyisége az alább felsorolt czikkeknek, ugymint:

Curaçao français

de J. P. Laroze, chimiste à Paris.

A legkellemesb izü, s a legegészségesebb franczia liqueur az ebéd befejezésére. Minden ilynemü italnál tökéletesb, meg van benne a keserü narancshéj kellemes ize, annak erősitő tulajdonaival. — Egy sem versenyezhet vele az ebéd előtt élvezni szokott étvágyébresztő s az ebéd utáni emésztést elősegitő italok közül. Ajánlására felhozhatjuk még azt a tényt, hogy Párisban nincs közhely, hol ezt, mint az inyenczek legkedveltebb italát, ne tartanák, s talán egész Franciaországban alig van uri-ház, a melyben az asztal élvei közül a franczia Curaçao élvezete hiányoznék. Ára egy eredeti korsónak 4 frt.

Angol és franczia illatszerek

Bayley & Comp.

Maison Violet-től: Champaka royal Parfüm 2 frt 50 kr.; Clochette de Mai 2 frt 50 kr.; Geutte de Violettes d'Italie 2 frt 50 kr.; Extrait Pompadour 2 frt 50 kr.; Parfum Suave aux Brises de Violettes 4 frt 50 kr.; Savon Champaka 1 frt 50 kr.; Savon Rafraichisant (selyem boritéк) 2 frt; Savon aux fleurs de Lys (selyem boritéк) 2 frt; Savon Pompadour 1 frt 50 kr.; Savon Taidace 1 frt; Ess-Bouquet: kisebb üveg 2 frt, nagyobb 4 frt; Springflovers 2 frt; Jokey-Club 2 frt; Eau Athenienne 1 frt 50 kr.; Eau de Cologne valódi J. M. Farina 1 frt, kisebb üveg 50 kr.; Vinaigre de Bully 1 frt 50 kr.; illatos szájgyöngyök (cachou aromatisé) 60 kr.; Eau dentifrice du Dr. Henoque 1 frt 50 kr., 2 frt; Füstölő-papir 42 kr.; Chardin Pâte d'Amande à la fleur de Riz (kézmosó por) 1 frt; Roger Cold Creame Glycerine 1 frt 20 kr.; Fay Pomade Satin 2 frt; Pate d'Amandes liquide au Miel (kézmosó) 1 frt.

Fogpor és fogelixir

Berthollet-sóból (Kali-chloricum).

Illatuk, kellemetes szaguk, zsongitó és felüditő tulajgonságuk becsessé teszik e szereket az öltöző-asztalnál, s a száj épentartására nézve nélkülözhetlenekké. A gyuladásokat eloszlatják, a szájat felüditik, s a nyálelválasztást mérsékeltté s rendessé teszik. A fogpor **ára 1 frt,** fogelixir **ára 1 frt 20.** Kaphatók: Párisban *Dethan* gyógyszertárában, St. Denis külváros 90. szám.

Párisi pecsét-tisztitó.

Kitünő jóságu szer, melylyel néhány percz alatt mindennemü zsir-, olaj-, szurok-, fagygyu-, vaj-, viaszkocsikenőcs-, olajos festék-, hajkenő- és izzadság által *bármily kelmében*, a ruhában, selyem-szalagban, bársonyban, kesztyükben, butorokban, szobakárpitokban, aczélmetszetekben okozott pecsétet ki lehet tisztitani. Ára egy üvegnek 1 frt.

Gróf Beleznay Árpád fagyás elleni tinkturája,

mely az ekkorig ismert szerek közt a legjobbnak és leghatásosabbnak bizonyult be, s biztos hatása több bizonyitvány által meg van próbálva. **Ára 1 frt.**

PEPSIN-BOR

eladásával Magyarország és az osztrák tartományokra nézve egyedül csak

Török József gyógyszerész ur

Budapesten, király-utcza 12. sz. bizatott meg.

A fogadtatás, melynek készitményem nemcsak a párisi, hanem az egész európai orvosi világban örvend, eleget bizonyitja azon különös figyelmet, melylyel ezen az emésztésre nézve nagyhatásu gyógyszert készitettem.

Mi egyébiránt e gyógyszer tulajdonait illeti, az egész európai sajtóban közlöttekre utalok, melyben a legnagyobb tekintélyü orvosok a Pepsin sikerét bizonyitják. Azon gyógyszerész urak, kik e szert hozatni óhajtják, sziveskedjenek *Török József gyógyszerész ur főraktárához* fordulni, hol is mindenkor ugyanazon jó minőségben és ugyanazon árért mint nálam, saját pecsétemmel ellátott edényekben kapható. **Ára 2 frt 50.**

HOTTOT, BOUDAULT, gyógyszerészek Párisban.

Limousin Chloral-gyöngye.

(Chloral Perle de Limousin.)

CHLORAL VIZEGY

(Chloralhydrat)

tokocskákban, ára 1 frt 50 kr.

Kellemesen idézi elő az álmot, különösen oly esetekben, hol a mákony adagolása mellett nem érhető el, gyermekeknél minden utóbaj nélkül alkalmazható.

Legbántalmaknál mint fájdalomcsillapitó jótékonyan hat, görcsöknél pedig kitünő hatása mellett az emésztést legkevésbbé sem zavarja.

FOGFÁJÁSOK

bármily nemüek, egy pillanat alatt és biztosan eltávolittatnak az **indiai fogkivonat** használata által, mely gyors és biztos hatása által nagy hirnevet vivott ki magának, egyszersmind a legjobb **fog- és szájtisztitó szer.** Egy nagy üveg 1 frt, kisebb 50 kr.

Folyékony glycerin crême

u n g!
HK
SCHUTZ-MARKE

több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsütés, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesitése a legártatlanabb szereknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá s finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frisseségét fön tartják. A folyékony glycerin-crême eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerin-en kivül semminemü hatályos részeket nem tartalmaznak. **Egy üveg ára 1 frt 20 kr.**

Legfin. glycerin-szappan

glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztit és élénkiti a bőrt, és egy finom pipereszappan minden kivánt előnyeivel bir. **Ára 35 kr.**

Párisi hölgy-por (legfin. poudre de riz) a bőrnek a leggyöngédebb fehér szint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. **Ára 50 kr. vagy 1 frt.**

Benzoe glycerin-szappan

ára 25 kr.

Gyökönke-szappan (Speik Seife) **ára 35 kr.**

Kézmosó por mandulaszappan és sparmacetből készitve a legártatlanabb arcz- és kézbőr tisztitó szer. **Ára 50 kr.**

Ruge végétal pirositó ára 50 kr.

Amerikai kautsuk gyukszemgyürük és essentia.

Ára 60 kr.

Nincs többé szeplő, napsütés, sárga arczfolt, redő.

A szépséget és ifjuságot csak a világhirü

EAU DE LYS DE LOSE

szepitő liliomtej adhatja vissza. Ezt a porosz kir. orvosi hatóság megvizsgálta, valamennyi kitünő orvos és orvos-egylet, számos nő és férfi egyedül ezt ismerte el hibátlan szépitőszernek. Ára egy nagy üvegnek 2 frt, 50 kr., kisebb 1 frt 30 kr., egy előnyös nagy üvegnek 5 forint.

Lose Poudre Veloutin-je

Jól rátapad a bőrre, állandó és nem tünik szembe, finomabb és bársonyszerűbb a rizspornál s a bőrnek ragyogó fehérséget kölcsönöz. Fehér vagy rózsaszin — szőkék számára. Sárga (Rachel) barnák számára. Ára egy doboznak 1 frt 80 kr., Gyöngyvirág illatszer 1 frt 20 és 2 frt; Heliatrap 1 frt 20 kr.; Carmen 1 frt 20 kr.; Éj királyné 1 frt 20 kr. és Havasi gyopár (Edelweiss) 1 frt 20 kr., 2 frt.

Lohse egészség-szépség liliomtej-szappana, ára 50 kr. és 1 frt.

Lohse Eau balsamique dentifrice, ára 1 frt 20 kr.

Lohse Poudre-Pompadourja három szinben, fehér, rózsa és sárga, ára dobozonkint 1 frt 80 kr.

Vitaline (hajviz) ára egy üvegnek 1 frt 20 kr.

Liliom-creme, előnyösebb a Colt Creamnél a bőr finomitására, kis tégely 1 frt 30 kr.; nagy 1 frt 80 kr.

Dr. Romershausen

SZEM-ESSENTIÁJA

a láterő fentartása, helyreállitása és erősitésére.

Főraktár: Török József gyógyszertára

Budapesten, király-utcza 12. sz. alatt.

Egy nagy palaczk ára 2 frt 20 kr., kisebb 1 frt 50 kr.

Elbe melletti Aken **Dr. Romershausen szem-essentiájának egyedüli készitője dr. Geisz F.** gyógyszerész.

Medaille de la Société des sciences industrielle de Paris.

Semmi ősz haj többé!

MELANOGÉNE

Dicquemare-aine-töl Rouenből.

Gyár: Rouenban, rue St. Nicolas 39

A haj- és szakállnak pillanatnyi gyors, bármely árnyazatu, a bőrre nézve minden kártékony hatás nélküli festésére.

Ezen festőszer legjobb valamennyi eddig használtak közt.

Ára 3 frt 50 kr.

Salicylsav-készitmények,

pipere-czikkek.

Kielhauser H. okl. gyógysz. és illatszergyárostól Gráczban.

A Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegytani laboratoriumából, azon felette kedvező eredmények után, melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb. tanár urak kisérletei előidéztek, már világhirt vivott ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó anyag, és nemcsak fényesen érvényesül mindennemü belső bajok ellen, hanem czélirányos összetételben még fölülmulhatlan óvószer a bőrre, hajra és fogakra nézve. Antiseptikus hatása különösen rendkivüli; megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel együtt eltünik az azzal járó kellemetlen szag is.

	darbjá ár
Salicyl-toilette-szappan	ára 35 kr.
Salicyl-toilette-viz	„ 70 „
Salicyl-fogpor	„ 60 „
Salicyl-fogpép	„ 60 „
Salicyl-szájviz	„ 60 „
Salicyl-hajkenőcs	„ 50 „
Salicyl-hintőpor (lábak izzadása ellen)	„ 50 „

Minden régi köhögés ellen

mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, s a tüdő nyálkásodása ellen a több orvos által megpróbált

fehér mellszörp

oly gyógyszer, mely még soha sem használtatott a legkielégitőbb eredmény előidézése nélkül. Ezen szörp már az első használatnál feltünőleg jótékonyan hat, sőt a **görcsös** és **höghurutnál** elősegiti a nyulós és megrekedő nyálka kikohögését, azonnal enyhiti a gége ingerlékenységét és rövid idő alatt eltávolit minden, ha még oly heves, sőt magát a legveszélyesb **szárazbetegségi köhögést, és vérhányást is.**

MAYER G. A. W., Bresslauban.

Ára 1 egész üvegnek 3.60, egy fél üvegnek 1.80, egy negyed üvegnek 90 kr.

Cs. kir. szabadalmazott

egyetemes emésztő-por

dr. Göllistől.

Eddig még utól nem éretett hatására nézve az emésztés és vértisztitás terén, s a test táplálása és erősitésére nézve. Ez által naponkint két-szeri és sokáig folytatott használat mellett valódi gyógyszerré válik számos, még makacs betegségekben is, mint p. o. emésztési gyengeség, mell-égés, a gyomor tulterhelése, a belek petyhüdtsége, ideggyengeség, mindennemü aranyeres bajok, görvély, guga, sápadtság, sárgaságban, valamennyi idült bőrbaj, rák, időszakos főfájások, férges és köves betegségek, tulnyálkásodásban stb. Ez az egyetlen és gyökeres szer a megrögzött köszvény és mellbajban (Tuberculose). Ásványvizgyógymódnál ugy az előtti, mint annak használata alatt, valamint utólagosan gyógyszerül és kitünő szolgálatot tesz.

Egy nagy doboz ára: 1.26. Egy kis doboz 84 kr.

Főraktár Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál.

A hamisitástóli megóvatás czéljából figyelmeztetek mindenkit, hogy a valódi egyetemes emésztőpor dr. Göllis pecsétjével van ellátva, s minden doboz a védbélyeggel s kivülről ily czimmel van ellátva:

K. k. concess. Univ.-Speisen-Pulver des dr. Göllis in Wien.

Főszállitóhely Bécsben, Stefansplatz 6, Zweihof.

PILULES DEHAUT

Ezen növényi hashajtó szer az, mely Franczia-országban legátalánosabban használtatik. Ellentétben más **hashajtó szerekkel, ez csak akkor működik jól, ha igen jó tápláló ételekkel és erősitő italokkal, u. m. bor, kávé, thea jó huslevessel** stb. vetetik be és emésztetik meg. Hogy az embernek ezen pilulák által hastisztulása legyen, választhatja azon órát és evési időt, mely étvágya vagy foglalkozásával leginkább megegyez. (Lásd a kézikönyv utasitását.) — **Egy doboz ára 1 forint 50 kr.**

Főraktár Magyarországra nézve:

Budapesten **Török József** gyógyszertárában

király-utcza 12. szám.

Figyelemreméltó

Számtalan szenvedő bizonyithat a a köszvényvászon gyógyerejét (Török József ur gyógysz. király-utcza 12.) és megerösitheti miszerint ennek használata által évek során át tartottk öszvényes fájdalmak eltávolittattak. — Sőt bebizonyult, miszerint esetekben a legmakacsabb köszvény-daganatok és a leghevesebb főfájás ezen köszvényvászon használata által mindenkorra megszünt Ily bajban szenvedők, és hogy ha a baj még oly sulyosnak tünik is, reményét a baj megszünését illetőleg fel ne adja, ha ezen gyógyszert utasitás szerint használja. mely annyival inkább előnyt érdemel, mivel külsőleg használtatik, és igy a más belgyógyszerek káros utókövetkezményeitől tartani nem kell.

A Franklin-Tarsulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Nemzeti nagy képes naptár

1883. évre.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, számos képpel s egy szinyom. czímképpel.

Szerkeszti

ÁLDOR IMRE.

TIZENÖTÖDIK ÉVFOLYAM.

Ara füzve 1 frt.

TARTALMA: A felséges uralkodóház. — Csillagászati és kortani jellegzése az 1883-ik évnek. — Katholikus, protestáns, görög, orosz és izraelita naptár-rész jegyzéklapokkal. — Bélyeg-illetékek. — **Irodalmi rész:** Czimképünkhöz. — Az igazi. Elbeszélés. Irta Szíklay János. — Három királyné (három képpel). — Bucsu a házamtól. Irta: Jókai Mór. — A krassovánok között. Néprajzi vázlat. Czirbus Gézától. — Az uj külügyminiszter (egy képpel). — Hegyen át, viz alatt (három képpel). — Egy magyar művészről három képpel). — Krisztus Pilátus előtt. Munkácsy képe. Szász Károlytól. — A szomszédból (két képpel). — Vázlatok egy év történetéből (tizenkét képpel). — Vegyesek. — Magyarország tiszti czim- és névtára (hivatalos adatok alapján). — Országos vásárok a magyar szt.-korona birtokain. — Kamatszámitás. — Cselédbért, árendát mutató tábla. — Hirdetések.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS.

1883. január hó 1-jével uj előfizetést nyitunk a

MAGYAR MERCUR

hiteles sorsolási tudósitóra,

mely az osztrák-magyar és külföldi sorsjegyekre, sorsolás alá kerülő állami és magánkötelezvényekre stb. kiterjedve, **magyar** és **német** szöveggel havonként 3—4-szer, szükséghez képest többször is, mindenesetre azonban közvetlen minden jelentékenyebb sorshuzás után fog megjelenni.

A «**Magyar Mercur**» a hiteles sorsolási jegyzékeket, valamint a **hátralékokat**, t. i. a kisorsolt de fel nem vett nyereményeket is könnyen érthető rövidséggel és czélszerü átnézetet engedő táblázatokban összeállitva hozván, az értékpapirokkal biró közönségre nézve **nélkülözhetlen szaklapot** képez.

E szakszerüen és pontos lelkiismeretességgel szerkesztett szaklap folytonos éber figyelemmel kisérendi a **bank-, pénz-, közlekedési és biztositási ügyek terén** felmerülő összes fontosabb jelenségeket, hogy megrendelői jogos igényeit eredeti szakczikkekkel s egyébb közleményekkel mindig kielégithesse.

Előfizetési ár bérmentesen a házhoz hordva vagy postán küldve egész évre **2 frt.**

Ujonnan belépő előfizetők a f. é. deczember 31-ig megjelent számokat ingyen kapják. **A „MAGYAR MERCUR" kiadóhivatala.**

A megrendelés legczélszerübben postautalványnyal eszközölhető e czim alatt:

„Magyar Mercur" sorsolási tudósító kiadóhivatala

LŐRY J. BANK- és VÁLTÓÜZLETE, Budapesten, hatvani-utcza 17.

A legczélszerübb karácsonyi ajándék:

a Schöberl-féle egyetemes szék

30 változatos állásba könnyen helyezhető, ugymint salon-, olvasó-, dohányzó, rokkant és betegszék, Chaiselonge-ágy, gyermek-bölcsö, kandalló, támlány- és tolókocsi stb. mind egybe kenyelmes párnákkal, 30 frttól feljebb. Mintarajzok, szövet és árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve. ORVOSOKNAK: különlegességek mütét- és vizsgáló-székekben, mindennemü betegkocsik. 750

Schöberl Róbert, BUDAPESTEN, Harisch bazárja, 15. szám.

Kalap **Titsch Gyula** Nyakkendő

5488 ezelőtt

BALITZKY

Budapest, váczi-utcza 20. sz.

Gyári raktár a hires **Crèpe de Santé** alsó ujjasokból mindennemü **alsó ujjasok és nadrágok** pamut, gyapju és selyemből 1.—, 1.50, 2.—, 3.—, 4.—, 10 frtig.

Kocsizó és uti-takarók, plaidek és női Himalaja-kendők, nyári és téli harisnyák és téli keztyük, férfi- és női nyakkendők temérdek választékban; kitünö szabásu férfiingek

Keztyü 2.50, 3.—, és 3.50 kr. Esernyő

Azorvosok s a nagy közönség figyelmébe.

HUSOS BOR,

speciális angol készitmény

tüdöbetegek számára.

Kiváló jó hatásu továbbá a **sápkórnál, vérszegénységnél, gyomor- és idegbajoknál.** (Franczia és angol orvosok mint a tüdövész-tüdögümökór specificus szerét nagyban rendelik.)

Egy palaczk ára 4 forint.

Legfinomabb s legjobb minöségü, közvetlen Krisztiánából nyert

különleges csuka-máj-olaj

mellbetegek, görvélykórosok számára.

Egy palaczk ára 3 forint.

Vidéki megrendeléseknél ezen két czikből 4 palaczknál kevesebb nem küldetik.

Valódi, orvos-vegyészi felügyelet alatt álló hamisittatlan borok.

Tokaji (18 éves)	kis üveg	3 frt.
»	nagy üveg	5 frt.
Villányi (21 éves)	kis üveg	1 frt.
»	nagy üveg	2 frt.
Egri, válogatott (10 éves)	kis üveg	1 frt.
»	nagy üveg	1 frt. 80 kr.
Szegszárdi (1868. évből)	kis üveg	1 frt. 20 kr.
»	nagy üveg	2 frt.

Tisztelettel

JAHNSON JOSEFIN

Budapest, Buda, városmajor 11.

T. Jahnson Josefin urnőnek Budapesten.

A **husos bort,** valamint a **csukamáj-olajt** tüdö- és szív-gyógyintézetemben, ugy szintén egyebeknek is rendelvén, arról győződtem meg, hogy mig a **husos bor** a lázas tüdöbetegek egyik legkitünőbb, ugyszólva specificus gyógyszere, addig az Önnek raktárában nyerhető **csukamáj-olaj** finomság és hatás tekintetében az összes csukamáj-olajnemek felett áll.

Budapest, 1882. nov. 1.

Dr. Lőrinczi Ferencz

tüdö- és szivgyógyász (Váczi utcza 9. sz.)

Martiny F. H. és Fia

Budapest, IV., váczi utcza 19. szám.

Ajánlja a t. cz. uraságoknak jól fölszerelt raktárát: saját készitményü

tajt-dohány- s szivarpipáit

valamint 770

baadeni és török meggy-fa

csibukszárait

a legolcsóbb árak mellett.

Szó- vagy levélbeli megrendelések bármily **czimer, monogramm** vagy más **jelvényekhez** az elismert jó készitési modorban eszközöltetnek.

Kivánatra árjegyzékek franco szállittatnak.

Gyógyjelentés

magas helyről.

Fényes bizonyitvány a Hoff János-féle maláta tápszerek gyógyerejéről, egy fogyasztótól 10 évi tapasztalatok után. Ez igy szól:

Hoff János urnak, Európa legtöbb uralkodói cs. k. udvari szállitójának, cs. k. bizotts. tanácsos, az arany koronás érdemkereszt, porosz és német rendek tulajdonosának, és a Hoff János-féle malátakivonat egyedüli gyártmányosának Bécsben, — gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. szám, iroda és gyári rakhely: Graben, Bräunerstrasse 8. sz. Zehden, régebbi kelet.

Igen tisztelt uram! Miután az ön gyártmányai, különösen a malátakivonatok hatását évek óta szemléltem, őszinte köszönetem kifejezését nyilvánitom; ha netalán késön jö is, azért nem egy mulékony percz nyilvánulása, hanem biztos, beható tapasztalat gyümölcse; **a malátakivonat nehéz betegségek után a leghatásosabb üdülési szer, s mint ilyen semmi más által nem helyettesithető, javitja az emésztés teendöit, élénkiti az étvágyat és a romlot étvágyat ismét helyreállitja. Ennek folytán rendezi az ürülést, és mily értékü már csak ez is, miután itt egy életrendi szer által az lesz elérve, amit alig nyujt egy gyógyszer is. — Végre meg kell jegyezni, hogy e kivonat enyhén hat légzési szerekre, mint például nálam többször makacs köhögést eltávolitott.** Bizonyos körülmények között némely betegeskedésben még nagyobb szolgálatott is tesz mint ez a gyógyszereknél is történik. Én itt csak oly esetekről szólok, melyek minden körülmények között mutatkoznak, és **amit én itt bizonyitok** 9—10 évi, rajtam s másokon tett tapasztalatok eredménye stb.

Gontzel, rektor és lelkész.

Hivatalos gyógyjelentés.

23. számú őrségi kóroda Zágrábban, 1878. november 23-án.

Hoff János mindkét gyártmánya: a **malátakivonat-egészségi sör** és a **maláta-egészségi csokoládé,** üdülőknél, továbbá a **légzési** és **emésztési szervek hurutos** és **izgatottságánál** kitünő **erősitő szerül** bizonyult. — A **maláta-csokoládé** mint hasznos pótléka a kávénak ajánlható, s betegeknek és üdülőknek kedvelt reggelire szolgál.

Dr. Ischitz, hadi főorvos. **Dr. Kaiser,** hadi fő és oszt. vezérorvos.

Főüzlet Magyarország részére:

Budapest, zsibárus-utcza 7-ik szám alatt

a főposta átellenében.

Cs. kir. kizáról. szab.

czipő-gyár.

Több kiállitáson érdem éremmel kitüntetve.

SCHULZ ÉS TÁRSA.

Budapesten, Buda, I. várkert-rakpart várbazár 5. sz.

Kimerítő árjegyzékek bérmentve küldetnek.

HÖLGYEKNEK:

Lasting czúgos topán, szivszabásu 2.90
Lasting czúgos topán, szivszabásu, legelegánsabb fajta 3.20
Czúgos topán chagrin-bőrből 3.20
Czúgos topán, zerge v. chagrinbőr, szív-szabásu szögezett kettős talppal 3.50
Bőr czúgos topán, préselt lakk-előrésszel . . . 3.80
kettős talppal vizmentes 9.50
Térdcsizma oroszlakk-bagariából vagy valódi orosz bagariából, hátvarrással és srófolt kettős talppal, vizmentes . . . . 12.—

TUCZATÁR:

1 tczt. házi czipö, lasting vagy bőrből, czúggal és csokrokkal . . . . 20.—
1 tczt czúgos topán bőrből, Bismarck-alak . . 32.—
1 tczt czúgos topán chagrin vagy zergebőrből, Bismarck-alak, első min. 36.—
1 tczt czúgos topán lastingból, szívforma, félrámás vagy szögelt . . . 34.—
1 tczt czúgos topán lastingból, félrámás vagy szögelt lakk-orral . . . 33.—
1 tczt chagrin czúgos topán, préselt lakk-előrésszel, szögelt . . . . . 38.—

URAKNAK:

Topán vixos vagy bagariabőrből, erősen srófolt kettös talppal 4.20
Topán orosz lakkbőrből srófolt kettős talppal 4.80
Topán, mainzi salon-lakkból bőrtoldással . . 4.80
Topán vixos bőrből chagrin-toldással 4.50
Térdcsizma duppla bagariából, hátvarrással és srófolt

Gyermek-lábbelik minden alakban és nagyságban nagy választékban a legolcsóbb árakon. — Megrendelések utánvét vagy az összeg beküldése mellett legjobban teljesittetnek.

elismerszorágos kiállitáson érdeméremmel és Székeshéfervári ő oklevéllel kitüntettetett

FÁCZÁNYI-féle

GYÓGYHATÁSU MAGYAR ÉDES

„MUSTÁR."

Ezen mustár nemcsak a legkellemesebb és legjobb tápszerek egyike, hanem egyszersmind legkitünőbb és legbiztosabb **óvgyógyszer is**, és mint olyannak, nemcsak az osztrák-magyar birodalomban de külföldön is, ugy a legelőbbkelő orvosi tekintélyek, valamint már több ezerre menő különféle nemü, koru és osztályu szenvedők részéről is, a kik azt alább felsorolt bajaik ellen legjobb sikerrel használták, elismertetett és bebizonyult; — nevezetesen a **gyomor,** máj. — **szív-** és **aranyér** bántalmaknál, valamint az idült **gyomor, bél. tüdő** és **gége hurutnál, rekedtség, nehéz lélekzés gyomor és a mell elnyálkásodásánál, étvágyhiány, szorulás, puffadás, gyomorégés** és **görcsnél** stb.

Kapható naponta legfrisebb minőségben valamint a feltaláló s készitő **Fáczányi Ármin** gyógyszerésznél **Budapest-Kőbányán,** ugyszinte számos budapesti és vidéki gyógyszerész és nevezetesebb füszerkereskedő uraknál. — Ára: egy nagy üveg 1 frt — kis üveg 50 kr. csomagolás külön és aránylag a mennyiséghez mérsékelt áron szamittatik; póstán **két nagy avagy négy kis** üvegnél kevesebb nem szállittatik. — Hamisitás kikerülése végett minden üveghez használati utasitás, a mely számos elismervénynyel és Fáczányi sajátkezü aláirással van ellátva mellékeltetik. — Ismételadók kedvező engedményben részesülnek. 5445

Martinszky Jánosné festő MDL

Neve megcsúlítva.

„Tavassi csoporthiállítás Pécsett"

Új Dunántúl. 1947. IV. évf. márc. 13. 3. l.

Martinszky Jánosné festő. MDK.

Dr. Gáspár Andor magángyűjteménnyének kiállításán szerepel.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. nov. 25.
Gy. r.: „A nagyvilág kis képekben" 4. l.

Martinszky Jánosné

Magyar madonna, szövött gobelin
Mosónők, rézkarc
Szőttes vásár, rézkarc
Sokacok, rézkarc
Dályokiak, rézkarc
Réglagyár, olaj

Pécsi Képzőművészek és Művarátok társasága első mohácsi kiállítása, Mohács, 1943. katalogusa, 13 lap

XVIII. Magyar Grafikusok kiállitása, Budapest
1923. december . katalogusa

Martinszky Jánosné

Szövő nő, olaj
Cséplés, vizf.
Szüret, szövött gobelin

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok társasága első mohácsi kiállítása, Mohács, 1943. katalogusa, 14 lap

XVIII. Magyar Grafikusok kiállitása, Budapest
1923. december . katalogusa

Martinszky János festő. MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. szept. 23.

Szines Pécsi művészek csoportkiállítása. 2. l.

Martinszkyné festő MDK

Neve megemlítve

„A Kultuszminiszter képet vásárolt három pécsi festőtől"

Pécsi Hétfő. 1947. I. évf. máj. 12. 2. 1

MDK

Martonszky Józsefné

Pécsi Képzőművészek Szab.Szerv. csop.kiáll.
Pécsbányatelep, 1945. dec.

Martinszky Jánosné

Rohacsek Anna

fotó

Mohács, Kossuth

Lajos u. 101.

MKSz 1947

Martinszkyné R. Anna festő. MDk.

Neve szerepel a tobli kiállító körött.

Nikelszky Géza: „Az első idei gyűjteménjes tárlat a baranyavármegyei múzeumban."

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. márc 11. 5. l.

Martinszkyné Kolarek Anni festő. MDK.

A város tulajdonába került a festő egyik alkotása.

„Modern pécsi képtár Pécs Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."
Dunántúli Napszava. 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

MDK.

Martinszky R. Ami festő.

Megemlítve.

Nikelszky Géza: „A pécsi képzőművészek nagy tárlata".
Dunántúli Népszava 1946. II. évf. máj. 19. 6. l.

Martinszkyné Rohaczek Amifestő. MDR.

Neve szerepel férjével együtt a többi felsorolt képzőművész között.

„Képzőművészeink jövő munkássága."
Dunántúl, Nagyszava. 1946 II. évf. jan. 10. 4. l.

Martinszkyné R. Anni

„Cséplés" c. művével szerepel a Képbárban.

Nikelszky Géza: „Pécs állandó képtára a Városi Múzeumban".

Dunántúli Népszava. 1946. II évf. szept. 15. 6. l.

MNK

Martinszkyné Rohacsek Anni

festőművész

emlékkiállitása a Janus Pannonius Muzeumban.

müv.tört.

Janus Pannonius Muzeum irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti adatok. IV Bp.1960.221-250.l.

248.l.

Martinszky József festő.

MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. dec. 18.
„Kiállítás Pécsbányatelepen". 4. l.

Martinszky Józsefné festő.

MDK.

Dunántúli Néplap. 1945 I. évf. dec. 18.
„Kiállítás Pécsbányatelepen" 4. l.

MDK.

Martinszky József festő

„Egry József stílustörténeti szerepe" címmel mond beszédet.

„Kiállítás Egry József műveiből"

Dunántúli Népszava 1948. IV. évf. ápr. 2. 4. l.

MDK

Martinszky József

Pécsi képzőművészek Szab.szerv. csop.kiáll. Pécs-bányatelep, 1945. dec.

Martinus Antonius

kodexmásoló

sendélet.

Csöd

Zolnai-Fitz

19. l.

Martinus Antonius

presbiter, kodexmásoló

Mátyás király rendelésére készítette a Laurenziana könyvtár Ambrosius-codexét (1489) és a vaticánii Breviariumot (1487)

Gulyás Pál: Mátyás király könyvtára. Bp. 1916. Olcsó Könyvtár 551-552. sz. 22. l.

rappresentativa d'arte italiana che ha esercitato una così forte influenza sulla vita artistica d'Ungheria. Abbiamo sempre sentito con gioia il fascino di Roma sulla nostra arte: tale fascino si è intensificato particolarmente nel dopoguerra. Non solo la situazione politica ha contribuito a porre degli ostacoli tra noi e Parigi. Proprio allora sorse giovane e in pieno possesso delle tradizioni storiche la nuova arte italiana, arte del popolo e della terra d'Italia, di fronte all'arte dell'«École de Paris» costituita in massima dall'arte degli stranieri viventi a Parigi. Dobbiamo riprendere come migliore esempio dei contatti tra la vita spirituale d'Italia e quelle d'Ungheria l'arte, perchè l'arte, accanto alla politica ha trovato la strada che le due Nazioni devono seguire per incontrarsi. Vorremmo, ripetiamo, che tali contatti si estendessero anche agli altri campi della vita spirituale allo scopo di conoscerci sempre più profondamente e più sinceramente come con-

SAMUEL MARTINY, textilfestomester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben Bergstadtisen Lade einverleibten Schwarz und schön-Färbemeister,aus dem Meister-Buche ausgezogen/1823/:

7.-Samuel Martiny. in Bergstädten: Neusohl.
111.old. 31.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcsheк I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Martius de Sancto
Geminiano, Jo. Franc
Modex más oló

Lásd

Zolnai-Fritz
19. l.

ák Vilmos : Duttyán sátor.

168. Bernáth Aurél: G

Martius de Sancto Geminiano, Jo. Franc

(S. Geminiano J. F. de)*

kodex másoló

1685. KÉTOSZLOPOS JORDESZ IMA
sz. v. — Ghiordes Gebetteppich

1686. ANATOL-IMASZŐNYEG, zöld
XVIII. sz. — Anatolischer Geb

1687. JORDESZ IMASZŐNYEG, sárga
XIX. Jh. 112×168 cm.

1688. PERZSARAJZU SELYEMSZŐN
persischem Muster. XIX. Jh. 1

1689. KÉTOSZLOPOS JORDESZ IM
boltmezővel és kék friezzel. He
Säulen, weisse Nische, braunes

1690. KAZAK-SZŐNYEG, fehér tükr
XIX. Jh. 150×272 cm.

1691. KAZAK-SZŐNYEG, téglavörös
A. XIX. Jh. 165×156 cm.

1692. BOCCHARA-SZŐNYEG, vörös
teppich, XIX. Jh. 177×270 cm

* Hoffmann Edit! idézete!

lásd Hoffmann Bibl 98. l. 99. l. 100. l.

488. Bekés János: Szent.

XVIII. Jh. 190×108 cm.

lkével, kétoszlopos barokk boltivvel. Vörös kerettel.
barocker, weisser Nische. XVIII. Jh. 165×115 cm.

boltmezőjében vörös szegfücsokor, fehér alapu indás
ttteppich, lichtgrünes Bogenfeld, darin roter Nelken-

egfücsokor, indás keretében kampós disz. XVIII. sz.
XVIII. Jh. 176×110 cm.

lecsüngő virágos sáv, négysávos kerettel. XVIII. sz.
lische herabhängende Blumengirlande. XVIII. Jh.

örös imafülkével, rozettás kerettel. XVIII. sz. e. —
roter Nische. A. XVIII. Jh. 105×136 cm.

MDK

Martlich László

Pécsi Képzőm. Szabadszervezete XXV. kiáll. 1947. szept.

H.R. Martola
Sétáló, gipsz
Ülő nő, gipsz
Fej, ~~gipsz~~ vörösbronz

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius,
9 l.

34a; 35a (2, medve); *35b; 37b; 38a; 40b,*
42b; 43b; 46a; 47a; 47b; 49a; 49b; 50b; 53b,
54a; 54b; 55a; 55b; 56a; 57a; 58a; 58b; 60a,
60b; 61a; 62b (2); 63b; 64b; 65a; 66a; 66b,
67a; 68a (2); 68b; 69a; 69b; 70b; 71a; 72b;
73a; 74a; 75a; 76a; 76b (2); 77b; 78a; 79b
(2); 80a; 80b; 81a; 82a; 82b (angyal); *83b;*
85a; 85b; 86a (oroszlán); *86b; 87a; 87b; 88a;*
88b (2); 89b (2); 90a; 90b; 91b; 92b; 93a;
93b; 94b; 95a; 95b; 96b; 97a; 97b; 98a; 9
99b; 100a; 101b (halálfej); *103b* (három éne
figura); *104a; 106a; 109a; 110a (2); 11*
115a (2); 115b; 116a (2); 117a; 117b; 119a,
119b; 120a; 123b; 127a; 130a; 130b; 131a
134a; 135b; 136a; 137b; 138a; 138b; 139
140a; 140b; 141b; 142a; 142b; 143a; 144a

MDK

H.R.Martola

r.sz.i: A N.Szal. kiáll. Uj Magyarság, 1941. jul.4.
6 l.

Martola, H. R

zobrázz

Sětálo, gipsz

Ülőnő "

Fej, bronz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1941.

6972
T. 8536. –

olt földmives pipázik és jobb kezével

h

14.3 : 9.9 cm.

Antonius, Martinus

másoló

Lásd: Martinus Antonius Florentinus

Martinus Antonius Presbiter Florentinus

MDK

a flórenci Ambrosiust másolta.

96.o. 173. jegy

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172. l.

Martinus Antonius Florentinus

presbiter
másoló

A corvina egy Ambrosius kodexét / Florenz. Laurenziana-könyvtár. plut 14. Cod. 22/ saját kezével írta és szignálta III. Id. okt. MCCCCLXXXIX

68.o. 78. szám.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 l. 30 kép.

Martinus Antonius Florentinus
presbyter
másoló

A Corvinának római Breviáriumát másolta és szignálta prid. Kal Nov. XCCCCLXXXVII napján. /Vatikáni könyvtár Codd.Lat. Urb. 112/

73.o. 127. szám.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás Király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 lap. 30 kép.

Martiny Miklós 3)

belső architekturájának müvészi kiépitése és számos más munka bizonyitja egy vén magyar katona törhetetlen erejét."

Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 76.p.

Martiny Miklós M.D.K.

"Müvészi és katonai körökből származom; édesatyám vezérezredes volt és én mint tengerésztiszt kezdtem el pályámat. Mivel az első világháboru után tengerünket és a flottát elvesztettük, én is a müvészi pályára léptem. A megkezdett szép kis kerámiai üzememet azonban Kun Béláék vették el... Kimenekültünk Ausztriába, ott kezdtem ismét egy kerámiai üzemet. Pár év mulva már államdijat és két ezüstérmet nyertünk; a barcelonai világkiállitáson és később Londonban és Toulouseban három aranyérmet és Grand Prix-t.

De ismét borus felhők tüntek fel! Negyedszer vesztettem el mindenemet. 1939-ben visszatértünk hazánkba még mielőtt német koncentrációs lágerbe raktak volna. Sajnos, ismét csöbörből-vödörbe es-

tem, mert Magyarországot is "felszabaditották" a nácik és az élelmes németek a hasznavehető tiszteket beosztották hadseregükbe. Különösen az U-boatoknál óriási veszteségük miatt volt nagy a hiány. Igy kerültem ismét tengeralattjáróra. Az U-boat élet kemény nehéz harc, hogy csak röviden emlitsem a veszteség tulhaladta a 82 %-ot. Jómagam is kétszer voltam ugyszólván már Szent Péter előtt, de ő visszazavart a Földre: még nem járt le a kálváriám!
Atéltem a második világháborut és a svájci Vöröskereszt hozott ki a kórházból Zürichbe. Itt kezdtem ötödször uj életet, elképzelhetetlen nehézségekkel. Ismét van kis mühelyem, ismét dolgozom: müvészi kerámiát állitok elő. A luzerni templom egyik oltára; a fribourgi kollégium és templom

Martiny S.

Martiny S., 19. század (Jahrhundert).
353. FÉRFI ARCKÉP 1817-ből (Männliches Bildnis aus 1817).
Fa (Holz). 16×14 cm.

Ernst Múzeum aukció
38. sz. Budapest, 1928.

MDK

Martiny S. 19. sz.

Férfi arckép

Ernst Muz. 39. aukc. 29. 1.

M.D.K.

Martiny Sámuel,keramikus

A hollóházai kerámiagyár újrakeltője ésa regéci porcelánt gyártó telkibányai gyár igazgatója. 229. o.

Mihalik Sándor: Dunántúli keramikus családok. 221.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965. Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.Veszprém.1965

Martiny Sámuel

1852-től a Telkibányán működő regéczi porcelánt gyártó üzem művezetője.

Sikota Györö: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.

34. s.

Martiny Sámuel

ügyvéd, 1846-ben a hollóházi kőedénygyár bérlője. Jó kerámiaszakember.
Mellette működött Gerlicze Rafael.
Később Felkibányán működött.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.

33.

(المرجع نفسه: الموقف البيئي لإفريقيا، ص 191

Martiny Sámuel:

a hollóházi kerámiacserépüzem bérlője.
Gerlicze Rafaellel vezeti.

P. Brestyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története
Bp. 1966
107.o.

M.D.K.

Marxty Martiny Sámuel, keramikus

A XIX.sz. közepének egyik legképzettebb keramikusa. Bécsben tanult. Kassai származású. Telkibányán, Hollóházán dolgozott. 259.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó Bp. 1957

M.D.K.

Martiny Sámuel, keramikus

Kassai származású. A hollóházai kerámiagyár igazgatója volt, majd 1855. aug. 1.én a Breczenheim Ferdinánd he herceg halálával elárvult Telkibányán müködő regéczi porcellánt gyártó üzem müvezetője. 267.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Martiny Sámuel, keramiku

Sem a Károlyiak, Holló házán, sema a Breczenheimek Telkibányán nem nyújtottak számára többé lehetőségez, hogy a többi felvidéki gyár versenyében részt vehessen. 271.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Martiny Sámuel, keramikus

Kassai, Holló házán, Telkibányán kerámiagyár vezető. Levelet irt Sárkány bakonybéli apátnak, hogy hajlandó a bakonybéli kőedénygyár ~~xxxx~~ vezetését átvenni. 1855 dec. 16. 267.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Martiny Sámuel, keramikus

Sárkány Béla bakonybéli apáttal nem sikrült egy nevezőre jutnia, annak szűklátókörűsége és szükmarkusága miatt és igy a bakonybéli kőedénygyár fejlődése megakadt. 271.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Martiny Sámuel

A hollóháza kemény cserép gyár
második bérlője, ati Gerlicze
Rafaellel, neves magyar kera-
mikussel növekterve átvenette
a gyárat a rendet nehézségein.
kb. 1830–40 között.
P. Brestyánszky Ilona,
Ismerd meg a Zemplint, Bp. 1966,
107 l.

M.D.K.

Martirevics György

"Fiatalok" c. cikk-sorozat során Hajós Alfréd müépitész emliti nevét mint a magyar müépitész-generáció egyik legtehetségesebb tagját, aki a modern épitészeti irányt képviseli.

Szinházi Élet. Bp. 1931. juni 14-2o. XXI. évf. 25. sz. 39-41. lap.

MARTINYI Mihály rimaszombati kőművesmester.
A mádi káptalani ház három darab tervrajzát
készit el 1819-ben. /Egri érs.lltár.Tervj.
79./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Martinyi Mihály, rimaszombati kőművesmester

1818-ban 3 db. terorajzot készít a miadi káptalanházhoz

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. kadémiai Kiadó, 365 old.

M.D.K.

MARTINYI Michael

mathematicum magister

Rimaszombat

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.l.

MARTINYI, Mihály

BAGIN, Anton – ŠAŠKY, Ladislav:

Umelecký vývoj barokového

kostola vo Višňovom ⊗

ARS I. 1967, 1. sr. 38-52

⊗ (Felsővisnyó, v. Trencsén vm.)

titkárai /főbi

- a megválasztásra bizottság elnöke

A bizalmiakat, főbizalmia csoport taggyülésen, az a tek titkárait összevont t bizottság elnökét, titkár testület alakuló ülésén k ságok vezetőit és tagjait választani.

• c/ A középszervek s bizottságok tagjait /3-5 illetve a bizalmi testület választani titkosan.

St. 454/234.

MARTON József szobrán

Tarczy-mellszobra, 1968

PRGy 70.

Martius

Geminiano (Sancto de) Kodex-másoló

lásd

Martius.

Geminiano (Sto)
Joh. Franciscus

Cod
Bibliotheca Corvina
64.67.C.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

S. Geminiano, Joannes

Franciscus

Corvin-kodex-másoló
Olaszországban
rod 3 kötet

Gulyás Pál:

Mátyás ki-
rály könyvtára.
Bp. 1916. Olcsó Könyv-
tár. 551-552. sz.

23. C.

ANTONIO NÉMETH

moderna, che scende lungo le pendici. Dall'alto si schiude agli occhi il meraviglioso panorama della campagna umbra, con le sue pianure, le sue vallate e le sue colline di ammaliante bellezza che seppe incantare e l'umile frate d'Assisi e il poeta rievocatore dell'antichità pagana, Giosuè Carducci.

Fra i doni di cui la natura ha dotato Perugia uno dei più preziosi è certo il suo clima gradevole e salubre in tutte le stagioni. Non ha da temere nulla chi non può sopportare il caldo eccessivo e nemmeno chi fugge i rigori dell'inverno. Nella capitale umbra il suo soggiorno non sarà mai disturbato dalle intemperie. Si troverà bene in luglio come in dicembre, nei mesi caldi e in quelli della neve.

La Regia Università Italiana per Stranieri è veramente unica al mondo. Non è da confondersi con i numerosi corsi estivi che ai nostri tempi si organizzano presso diverse università di molti paesi. A Perugia esistono due università e quella per gli stranieri, essendo completamente separata dall'altra ha una sua vita propria non servendo che ad uno scopo solo: quello di in-

Geminianus,

Johannes Franciscus Martius

másoló

rád

Hevesy Matthias

68, 70. l.

Copenhague
Thiele
1875

MARTNSSON, Hjördis

kiáll. Kaposvári Galéria, 1985. június 17. – július 29.

ism. Vámai Ágnes: „A természetben rejtőzkedő emben." = Múzeum tájékoztató, 1985. 7. 3–4.

Martinsson, Hjördis

svéd Zeramitusnuvén Zicht. Kaposvári Galéria,
1985. június 17. – július 29.
Sonnyp m-Mús lg. [8] p. ill.

MDK

F. Mártol Piroska

M. Müvészeti mühely... Kis Ujs. 1949.febr.6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HIREK

1958 AUG 18

610

Egy „kőbevésett" tévedés

Szondy György — mint Bocskai
(Foto: Tóth Zsuzsa)

Körülbelül egy hónappal ezelőtt arra figyeltek fel a Körönd lakói, hogy Pálffy János labancvezér és Bocskay szobrát kicserélik. Pálffy helyére Kis-Kovács Gyula szobrászművész Vak Bottyánról készült szobra, Bocskay helyére Marton szobrászművész Szondy Györgyről alkotott műve került. Múltak a napok, hetek, de a talapzaton az aláírás maradt a régi. Időnként autóbuszok álltak meg a Körröndön, csehszlovák, szovjet, német vendégekkel és a tolmácsok magyaráztak. Nyilván arról is beszéltek, hogy „ez a szobor már nem az a szobor", amelyiknek a neve ott áll a talapzaton és a messzi idegenből érkezett vendégek talán meg is értették. A harmadik szobron, a Bethlen Gábor helyébe kerülő Balassi Bálint emlékművön szorgalmasan dolgozik Pátzay Pál szobrászművész. Talán mire ez is kikerül a Körröndre — a Szondy és a Vak Bottyán szobor is „megkapja" a valódi nevét.

A meleg idő tovább tart

A Meteorológiai Intézet jelenti vasárnap: Közép-Európa felett kialakult anticiklon hatására a kontinens nagy részén száraz, meleg az idő. Ezzel szemben Kelet- és Észak-Európában továbbra is hűvös, csapadékos az időjárás.

Budapesten vasárnap 12 órakor a hőmérséklet 27 fok. A tengerszintre átszámított légnyomás 761 milliméter, alig változik. Várható időjárás hétfőn délig: nappali felhőképződés, ma még egy-két helyen záporeső, zivatar, holnap eső nélkül. Mérsékelt szél, a hőmérséklet kissé emelkedik. Várható legalacsonyabb hőmérséklet ma éjjel 18—21 fok. Legmagasabb nappali hőmérséklet hétfőn 29—32, helyenként 32 fok felett.

Fejlődő ne

elejét vessz

3800 kilométern

Magyarország mély katlanba — különösen tavasszal — több nyező országokból. Hazánk 16 ból 4,3 millió jekszik a vizszín 3800 kilométer hosszú töltés véd fele. A környező országokból f dően védekeznünk kell. Csupán pusztítása 645 millió forint kár szélyt jelentenek a belvizek is fenyegeti belvizveszély, ebből lis holdat öntött el az ár, ami 39

— Magyarországnak tehát különösen fontos a környező országokkal való vízügyi együttműködés — mondotta *Vajda* József vízügyi főigazgatóhelyettes, a H. H. munkatársa kérdéseire.

— Vízügyi kapcsolataink az utóbbi négy-öt évben erőtel-

A nagy baba bemutatja a kis babát

Vasárnap a Városligetben vidám zenés baba ver-

Marton és fia lakatos cég

Iparművészet 1896-ban 197

MDK

Marton

Párisi m. müvészek a Tamás Gal. Esti Ujs. 1938. jan. 30.

Márton.

Műre szerepel a lűcsarnok téli tárlatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Mistrz.

Mnie przepisał a Ujęciowski
tłi tłumaczem.

Pertl, Napoleó, 1927. dec. 16.

Márton

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szobrával szerepel.

A Siklódyval közösen tervezett KatonaJózsef emlék Petur bán alakja a szobrászati rész egyik legérdekesebb,magyar temperamentumu darabja.

Magyarság
1930.XII.21.

Marton

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő abban az időben Párisban élő magyar müvész.

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Márton, kistállyáról

1558 nyarán, mint kőmives dolgozik Joannes mellett.
1553-54-ben is dolgozik. 181ax.o.

Détshy Mihály: Munkások és mesterekaz egri vár
épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 178.o.
181.o.
Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

Márton

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban. - Képével szerepel.

8 órai Ujság 1931.VII.20.

Marton

MDK

Gyárunk képzőművész studiójának /melyet Luzsicza Lajos festőművész vezet/ tagja. Kiállitásukon Pogány Ö. Gábor szerint müveik elérik azt a szinvonalat, amelyet a régóta működő nagyüzemi képzőművészek elértek.

—:Ecsettel és szerszámmal.

Hajóépitő. 1960. jun. 4.

MDK

Marton kőfaragó

Vállalk. Közl. 1909. okt. 13. 6. l.

M.D.K.

Márton mester köfaragó

valószínüleg a löcsei származásu , Patakon megtelepedett Medvés / Bärn/ Márton elöször 1619-ben dolgozik Patakon , 1648-ban telepedik le itt. Olasz mester vlsz. Agostino Serena által tervezett bástya kivitelezöje

Détchy: Sárospatak...

Magyar Müemlékvédelem 1961 -1962. Bp. 1964. 82, 87.1.

nája. 16. Vízfogó ciszterna. 17. Későbbi török

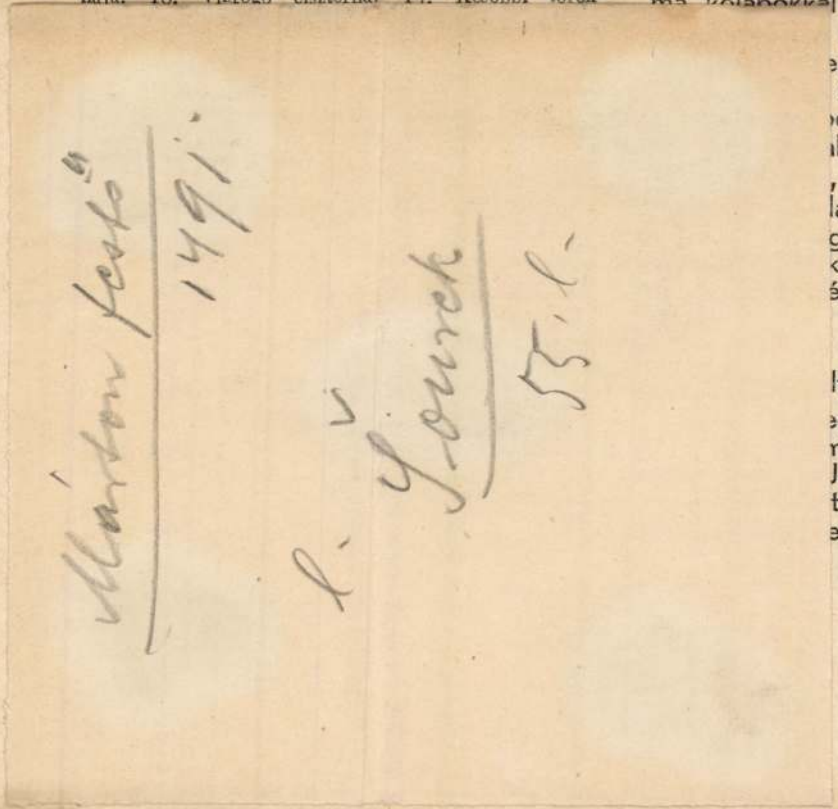

vány oszlopai kitöredeztek. Sí-
ma kőlapokkal kirakott pado-
se maradt. Szí-
epekkel diszített
ablakai, — mint
er szája — üre-
ık. Eltüntek a
, italtól egykor
lagok. A vörös-
gyósan füstölgő
képei. A karcsú
ékek. Minden...

lt tanúja egykor!
eg s falai ilyen-
n dalától. Cilley
János, barátaival
t. Mátyás halála
ellenségei, hogy

Márton festő
1491.

l. v. Gourek
55. l.

a vár és környékének egyes pontjait.

A hajóállomás közvetlen közelében, Görgey Arthur egykori villája mellett széles, kényelmes lépcső a Salamontorony utcához, ez pedig a már csak nyomaiban meglevő főkapun át, a vár legépebb, legmegragadóbb részéhez, a XIII. században épített hatszögletü toronyhoz vezet, melyet tévesen Salamon-toronynak neveznek.

Érdemes ezt az 1872 óta restaurálgatott tornyot közelebbről is megtekinteni, mert hozzá hasonlatos szépségű és épségű nem akad még a történelmi Magyarország több száz várromjai között sem. Hatalmas, faragott kövekből épült alapja 28×17 méter. Falai 7—8 méter vastagok. Magassága 25 méter. Hat emeletére csigalépcső vezet. Vaskorlátos, betonlapokkal kirakott tetejéről feledhetetlen kilátás nyílik a Duna szorosára és a távolság ködébe vesző Börzsönyi hegyekre.

A torony megtekintése után a várőr lakását képező kisebb torony kongós kapuboltján menjünk át, hogy a meredeken aláeső kúphegy árnyékos erdővel borított kényelmes szerpentinjein jussunk föl a felső várba.

Hosszas kapaszkodás után végre ritkul az erdő. Végeszakad a murvás útnak. Terméskőbe vésett, széles, századok használatától kopott lépcsők vezetnek a magasba, hogy pár pillanattal később, előttünk álljon a sok dicsőséget, pompát, ragyogást látott fellegvár szétporló, de pusztulásában is fenséges faltömege.

M.D.K.

Marton

Divatrajzát hozza a lap a III. évf. 1.sz. példányának belső cimlapján.

Rajzai III. évf. 2. sz. péld. cimlap belső old.

" " " 3. " " " " "

Szinház és Divat, Bp. 1918. III. évf. 1.sz.
" " " " " 2. "
" " " " " 3. "

Márton ijjgyártó

(Martinus arcupar)
1477. háza volt a kö-
zgikori Szombat-piac
déli oldalán a budai
várban.

Patbudvár

265, 293. l. 9. t.

620. szám. 1

56818 szám.

A Müemlékek Orzs. Bizottságának véleményének sürgös közlése végett megküldöm.

Budapest, 1902 decz. hó 15.

A minister meghagyásából:

Lippich

Márton festő

a nepesvázaljai festők stílusának követője. Művei: aznótfalvi oltár /1485/, és az egyik iglói oltár.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

74. l.

Márton. posztónyíró
-- ----

Sopronban az 1379.évi telekkönyv szerintm a belváros 6.kerületében egy egész házban lakik, mig majorja a külváros 1.körzetében félház nagyságu. 114.old

Házi Jenő: Az 1379.évi soproni telekkönyv. 105.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirátat. XII. 1958. Sopron

Márton, paizsgyártó mester

1588-ból ismerjük nevét. Pozsonyban müködött. 208.o.

Kalmár János: A magyar huszártárcsapaizs. 195.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Márton | királyi puskacsináló

1515-ben háza volt a budavári Szent György utcában: E ház rövid-del utóbb Perényi Imre nádor tulajdonába ment át. Patbudvár. 277 l.

Márton, királyi

bombardariusnak

1~~515~~. budavári há-
zát Perényi Imre
vette meg 1515-ben
1200 frtért.

Patbudvár 298. l.

26. szám. 1

91981. Szám

902.

3 drb.

A műemlékek
orsz. bizottságához véleménye
nek körlése végett leküldöm –
Budapest, 1903. január 1
A minister meghagyásából:

~~Ádám és~~

~~[illegible]~~ Márton stuttgarti

lakos,

puskaművesek

1418-ban Zsigmond

király szerződtette őket

s kötelesek voltak ez

év okt. 16-tól kezdve

Budán két-ki segéddel neki

dolgozni évi 200-200

magyar forintért.

Ádám származási

helye nem ismeretes.

~~alighanem magyar~~

~~volt~~

Áldásy Antal: Adalékok az ipar és kereskedelem történetéhez Zsigmond király idejében. Történeti Szemle 1928. 139. l.

Vegyes

1 köt, 8r

Fraknói

Vilmos:

a Hunyadiak és Jagellók kora.

*

(A „Magyar Nemzet Története" IV. kötete.)

Márton nebrán
conversus (laikus)
frater a pécsi domon-
kos rendházban
1487-ben.

Levélt. Közl.
1929. 20. l.

Márton

pusztamüves

budai kártu-

lajdonos

Horváth Henrik dr

Buda a közép-

korban. Bp 1932

99.1

914/179

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

E

ARCHITE
BUCHHAN

Bank-Konto:
Direktion der Disconto Gesellschaft
Depositenkasse C 24
Berlin

Bank-Conto:
Deutsche Bank (Conto-Centrale in Berlin)

Postscheckconto: Berlin Nr. 573

ZAHLSTELLEN FÜR:

Oesterreich: Wien k. k. Postsparkasse. Clearing-Conto 804582
Ungarn: Budapest: K. ung. Postsparkasse, Clearing-Conto 3437

Fernsprecher:
Amt Zentrum, Nr. 2177. Buchhandlung
Amt Zentrum, Nr. 950. Direktion und Verlag

Landescommission zur Erhalt
Budap

Zur Fortsetzung

Márton Ákos, építész

Művészet, II., 1903. 280.

Kitüntetések.

Márton mühimző

1380-94. ~~Bernát~~ és Márton

Hódi István ferko és mühimző segédei Franciá országban

majd Turaine hercegnő nek dolgozott

Divmühnemz

407. l.

a burgundi udvarban mürödött mint Berry hgnek és az orleánsi hgnek P udvari hímzőnestere.

1380-94 közt szerepel Hódi István Párizsban és Dijonban

M.D.K.

Márton, kőfaragó

Eperjesről, 1561-ben Kassán házat épit.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye. Bp. 1904. 38.köt. 80.old.

MDK

xMarcsnx Marton, pozsonyi ipm.

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparmüvészet
1901 207-13. l.

MDK

Márton, eperjesi kőfaragó

1561-ben Kassán házat épit.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMÉE Közl. 1904 évf. 80.l. 28-kötet, 3. füz.

MDK

Márton, kömives

1610-ben nyert polgárjogot.

Márton 1617. és 1622. céhmester.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMKE Közl. 1904 évf. 80.l. 28. kötet, 3. füz.

Marton

1938-ban a magyar absztrakt festők
párlatán vesz részt, a Tamás Galéri-
ában.

Hárs Éva Martyn 10.
Corvina 1940.

Martin

Brassai, a neves fotografus és Marton fényképész örizte Tihanyi hagyatékát és a négy barát közös ajándékaként Magyarországra jutott 197o-ben.

Bálint Lajos: Ecset és Véső Szépirodalmi Könyvk. Budapest 1973 147.old.

Márton (Hungarus) ötvös

1404-ben felmerült budai ötvös

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.kp.Fővárosi Tanács 1973

285.old.

M.D.K.

Márton és György

Hires szobrászmüvészek az 1300-as években mintázták a hires szt.György szobrot amely Prágában van. Másolata a Halászbástya tövében

Városok Lapja 1940. XXXIV.évf. 18.szám. 216.oldal
Kincses Kolozsvár.

MDK

Márton és György kolozsvári szobrászok

Balog Jolán müve:M.és Gy. kolozsvári szobrászok. /Cluj-Kolozsvár,1934./

A magyarországi müvészet története I. Bpest,1961.II.kiadás. 261.l.

MDK

Márton

Oláh Gy: Uj művésztelep Sárospatakon. Magyarság, 1924. okt. 19. 9.l.

MDK

Márton

A főv. kiáll. a Mücsarnokban. Magyarság, 1924. febr. ~~18~~ lo. 14. l.

MDK

Márton, grafikus

kitünö munkával szerepel.

Pipics Zoltán dr.: A Képzőművészek egyesületének jubileumi kiállítása.-Műcsarnok.-U.H.1934 dec.8. 21.l.

Márton mester

Gpifex Martinus

Zsigmond király miniatore

Baselből hozta

1.) Breviarium (német választófejedelmeknek 1429.-i pozsonyi ülésének képével)

2.) J. de Voragine „Legenda aurea" -ja

3. Guido da Columna „Historia Trojana" -ja

144
145. } l
146.

Horváth H: Zsigmond király és kora. Bp (33)

Lyka K.: M.müvészéle
---^----
Meller S.: Szinyei M
----
1. - Müvészeti lexi
----
zőmüvészet története

1321,1428.l. - PerTK
-----
rajzai a Szépmüv.Mu

L.: M.festőmüvészet.
--
/A mücsarnok kiálli

Márton

Brassai könyvkötő

1579. szept. 8-án kelt feljegyzés mostoha gyermekei közli osztály-ról.

Ivanyi Könyvek

75. l.

Ugyláttsik 1579-ben halt meg.

Muv.

C. 72

1 Kät. 8:

Bruzelius,

Nils G.

Antiquarisk Beskrifning öfver
Walleberga socken
(Wallebergh 1374, Vallebierg 1600) i Ingel-
stads Härad, Christianstads Län, Skåne

(Kulömyomet)

Márton mester
festő

l.

Schürer-Wiese

71, 97-100, 225-
228, 232, 234. l.

599 számhoz.
1903

803 számhoz.
1902

Utó-felülvizsgá

A vellósalap hegyurasa
templomnak a ~~klm. szakaszá~~
által engedélyezett ronoválás
vári lakós ajtómester vállalkozó által
a szerződésileg kikötött és 1903
jótállási határidő letelte után megvizsgál
litett munkálatok úg
szilárd állapotban levőnek találta~~tott~~tak.

MDK

Márton és György, kolozsvári szobrászok.

A Szent György szobor pajzsán lévő szoros szereplő és szerencsére a XVII.sz. folyamán többször lemásolt felirat szerint a szobrot fenti szobrászok készitették 1373-ban.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 119.l.

1/. MDK

Márton és György kolozsvári szobrászok.

A Szent György szobor pajzsán lévö azaz szereplö és szerencsére a XVII.sz. folyamán többször lemásolt felirat szerint a szobrot fenti szobrászok készitették 1373-ban.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 119.l.

MDK

Márton és György, kolozsvári szobrászok.

A felirat másolói /Szent György -szobor / a szobrászok származási helyét a nehezen olvasható gót betük miatt legkülönbözöbb módon jegyezték le: Clusenberch, Clusenbach, Clusen berg szerepelnek az eredeti Clausenburg, Kolozsvár nevének német fordítása helyett.

Részlet a Szent György -szoborról. Repr. 122.1.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 119.1. 122.1.

M.D.Y.

Marton
Mohács

Részt vett a tárlaton.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőmű vészeti Kiállítás.
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 - 7 lap

M.D.K.

Márton, ötvösmester

1388-ban vette meg az ugyancsak magyar származásu Mihály ötvös budavári sarokházát: egyébként Sasadon volt szőlője.

Czagány István: Budavára középkori társadalma

BUDAPEST, Bp. 1967. V.évf. 11. sz. 9. old.

Kárton Árpád (Románia

Hortobágyi Alkotótábor

Feritegyi Galéria
1995 sept 13- okt 4

Márton Árpád (Csikszereda)

kiáll. Kárpáti madonna (repr.)
Csendélet
A hegy

P. Nemzetközi Plein Air
Kárpátalján 1991

MÁRTON Árpád festő

9. 56.

Új Művészet 1992

...yi K: Az ipaminvészet 1896-ben
...mi emlékkönyv. Bp. 1897. 151.o
]

...k azt a díszes gótstílű szekrényt,
...loglalta a magyar művészet (sic)
...melyekkel jóhai, Mánt ötven éves
...a alkalmából megtiszteltik. A szek-
...ustrával díszített sötét bőrt fedi és
...ut bőrtetőszerű aranzaba Vent vassal
...ccője Schichedanz Albert, kiek
...rt Fischhof Jenő készítette."

MÁRTON Árpád festő

Ricill. Gyergyószentmiklós, Szakszervezetek Műv. Háza, 1985

Burján-Gál Emil: Látvány, két szólamban.
= A hét, 1985 július 4. 6.

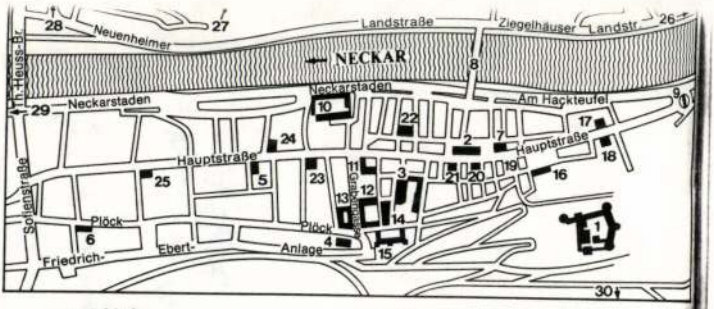

1 Schloß
2 Heiliggeistkirche
3 Jesuitenkirche, ehem. Jesuitenkolleg
4 Ev. Peterskirche
5 Ev. Providenzkirche
6 St.-Anna-Kirche und Hospital
7 Rathaus
8 Alte Brücke
9 Karlstor
10 »Marstall«, Zeughaus, Mensa, Antikenmuseum der Universität
11 Alte Universität
12 Neue Universität, Hexenturm
13 Universitätsbibliothek
14 Ehem. Jesuitengymnasium, Seminarienhaus der Universität
15 Ehem. Seminarium Carolinum
16 Akademie der Wissenschaften
17 Ehem. Palais Weimar, Freudenbergsches Haus, Völkerkunde-Museum
18 Haus Buhl, Gesellschaftshaus der Universität
19 Kornmarkt, Marienbild
20 Ehem. Kurfürstliche Hofapotheke
21 Haus Ritter (»Zum Ritter St. Georgen«)
22 Palais Rischer
23 Ehem. Wormser Hof
24 Ehem. Palais Morass, Kurpfälzisches Museum
25 Haus zum Riesen
26 Ziegelhausen: Stift Neuburg
27 Heiligenberg: St.-Michaels-Basilika, Ehem. Stephanskloster
28 Handschuhsheim: Kath. Pfarrkirche St. Vitus und St. Georg, »Tiefburg«
29 Wieblingen: Alte Kirchen-Reste, Kath. Pfarrkirche St. Bartholomäus
30 Königstuhl: Max-Planck-Institut für Astronomie

Heidelberg. Altstadt-Lageplan

haben. Die Römer verehrten in einer Höhle am Bergfuß ihren neuesten Gott, Mithras. Das von ihnen bald nach Mitte des 1. Jh. angelegte Kastell lag am rechten Ufer des Flusses, westl. vom (heute eingemeindeten) Neuenheim. Doch wurde auch die linke (Bergheimer) Talseite durch Brückenschlag in die dem Kastell zuwachsende, offenbar bedeutende Siedlung einbezogen. Der Platz der künftigen Stadt, flußaufwärts, in der Enge, blieb wohl noch lange offen. Es war die Burg auf dem Jettenbühl des Königstuhles, die zur bürgerlichen Siedlung Heidelberg führte. 1196 tritt diese damals wohl noch junge Siedlung erstmals namentlich ans Licht. Die Burg, vielleicht um die Wende des 11. Jh. von den

MÁRTON Árpád

Váli József: Márton Árpád. Bukarest: Kriterion, 1985 10 p. 12 t ill

rec: Bauer Zoltán: Kármán inge = Utunk, 1985 okt. 11. 3. ill

1945 →

Leistung Annibales, der trotz dieser Disposition zu einem additiven manieristischen Dekorationsschema von der Tradition, vom Programm und von der Architektur her, ein zentralisiertes System und einen Einheitsraum schuf. Es mag der Eindruck entstehen, daß hier das Programm als ein für den Künstler gegebenes Fixum angenommen wird, das ist jedoch, wie die vorbereitenden Skizzen beweisen, keineswegs der Fall. In den ersten Entwürfen für das System, Louvre 7422 und 8048, hatte eine derart umfangreiche Bilderfolge nicht Platz gefunden und sogar in der letzten Skizze, Louvre 7416, waren noch in den Eckzwickeln an Stelle der kämpfenden Amoretten wappenhaltende Putti vorgesehen. Wie die Blätter im Louvre Inv.8048 und 7185 verso [2] und in Windsor Castle, Royal Library Inv.2155, Cat.287, [3] zeigen, sollte der Triumph des Bachus ursprünglich in der Attikazone dargestellt werden. Es hat also den Anschein, als hätte anfangs gar kein Programm existiert und als wäre zuerst das formale Gerüst geschaffen worden, um es

1) Bauer, loc.Cit. S.126
2) Martin, loc.cit. Abb. 158, Kat.Nr. 53, S.252.
3) Martin, loc.cit. Abb. 152, Kat.Nr. 47, S.250.

MÁRTON Árpád

Varga István: Klastrom [beszélgetés Márton Árpáddal].
[Népszabadásg, 5o.évf. 8o.sz.1992. ápr.3. 9.

VÁRADY J

.

ű, részben aktualitásokhoz kötődő bibliog-
kulnak ki, ezért az ezekről szóló tájékoz-
vek óta gondot jelent a valóban megjelent
lentő könyvtárakat, hogy megjelent kiad-
vagy a kiadvány 1 példányának elküldésé-

(ív, tételszám, oldal)
műfajának rövid ismertetése, megnevezése
je
tó ideje

MÁRTON A. ANDRÁS

kiállítására

az Óbudai Pincegalériába,
Bp. III., Fő tér 1. Zichy-kastély.

Megnyitja: 1986. október 13-án 18 órakor
KOCH SÁNDOR, a biológiai tudomány doktora.

Megtekinthető 1986. október 13.-november 2.-ig.
hétfő kivételével 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
A
VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ
GALÉRIÁJÁBA

MÁRTON A. ANDRÁS

KIÁLLÍTÁSÁRA,

MELYET 1996. FEBRUÁR 1-JÉN,
18 ÓRAKOR

ANDRÁSI GÁBOR

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
NYIT MEG

A KIÁLLÍTÁS 1996. FEBRUÁR 25-IG
TEKINTHETŐ MEG,
ELŐADÁSNAPOKON

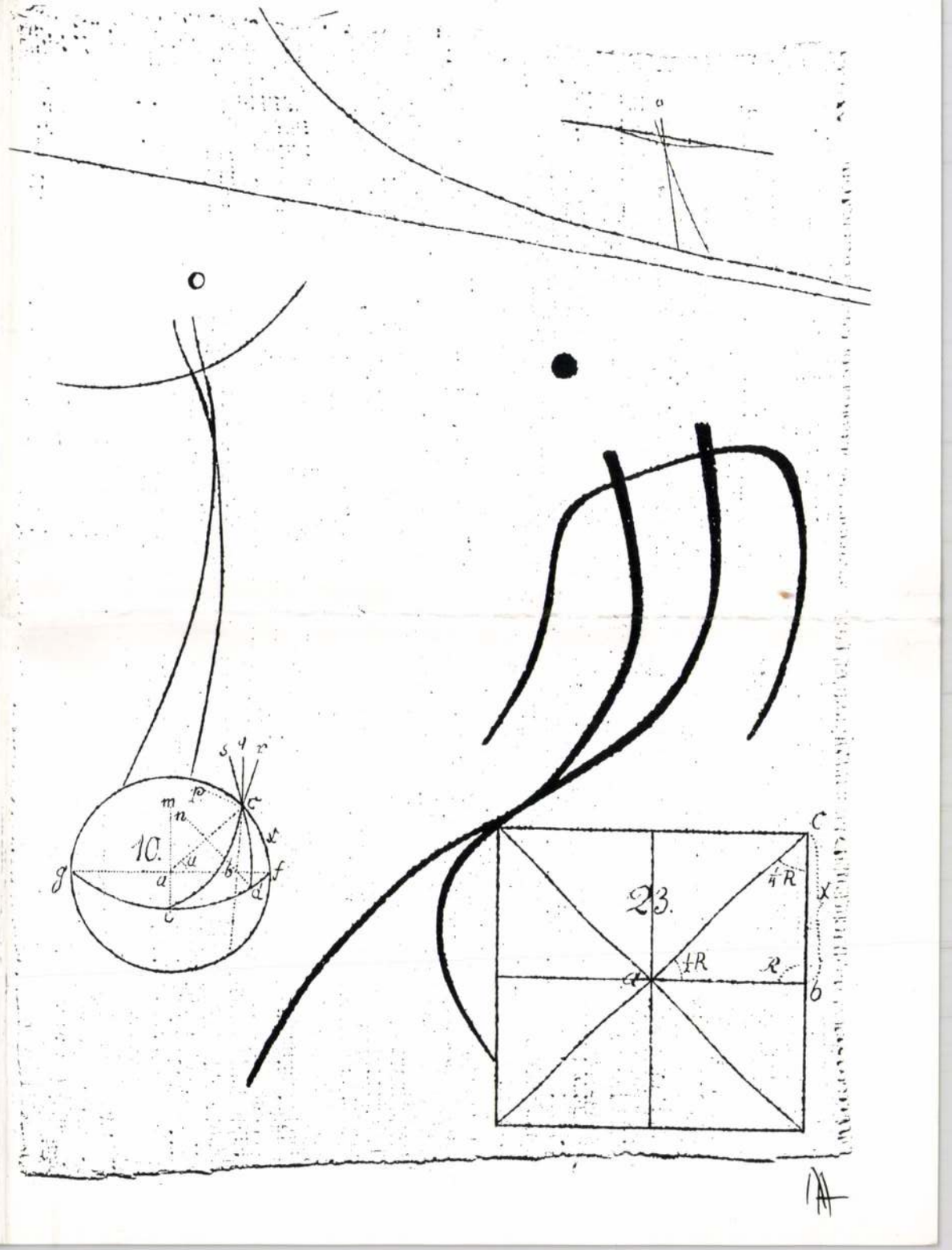

MÁRTON A. András

VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ

SZÉKESFEHÉRVÁR

MEGHÍVÓ

1641389 – Vörösmarty Rt.

2/. MDK

Márton és György, kolozsvári szobrászok.

A felirat másolói /Szent György -szobor / a szobrászok származási helyét a nehezen olvasható gót betűk miatt legkülönbözőbb módon jegyezték le: Clusenberch, Clusenbach, Clusen berg szerepelnek az eredeti Clausenburg, Kolozsvár nevének német fordítása helyett.

Részlet a Szent György-szoborról. Repr. 122.1.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 119 l. 122.1.

3/. MDK

Márton és György, kolozsvári szobrászok.

A prágai Szent György szobor nem az első és egyetlen alkotásuk volt. Többi bronz szobrukról csak irott forrásaink beszélnek. Három a nagyváradi székesegyház előtt állott, és Szent Istvánt, Szent Lászlót és Szent Imrét ábrázolja. Houfnagel metszetéből tudjuk, hogy a gyalogszobrok a székesegyház észak-nyugati sarkán állottak.
Miskolczy István pedig 1609-ben leirta a pajzson lévő szöveget, e szerint Demeter váradi püspök megrendelésére készitették.
Dercsényi: Nagy Lajos kora. 12o.1.

3/. MDK

Márton és György kolozsvári szobrászok.

A prágai Szent György szobor nem az első és egyetlen alkotásuk volt. Többi bronz szobrukról csak irott forrásaink beszélnek. Három a nagyváradi székesegyház előtt állott, és Szent Istvánt Szent Lászlót és Szent Imrét ábrázolja. Neufnagel metszetéből tudjuk, hogy a gyalogszobrok a székesegyház észak-nyugati sarkán állottak.
Miskolczy István pedig 1609-ben leirta a pajzson lévő szöveget, e szerint Demeter váradi püspök megrendelésére készitették.
Dercsényi: Nagy Lajos kora. 120.1.

Márton és György kolozsvári szobrászok.

A négy nagyváradi szobor sorsa tragikus. 1660-b mikor a török elfoglalta a várost, a négy szobrot Belgrádba szállittatta. /l. Czobor Béla kutatása. Sok vita merült fel a Szwnt György szoborral kapcsolatban. /Monájár, h. a szobor annyira fejlett részleteket tartalmaz, h. létrejötte a XVI.sz. előtt elképzelhetetlen.
Édesapjuk Miklós festőm. Két fiai büszkén első ismert művükön büszkén nevezték meg, a Szent László -szobor pajzsán.

Dercsényi: Nagy Lajos kora. 12o 1.

Márton és Gyöngy, Kolozsvári

KLUSCH, Horst: Martin und Georg „de Clussenberch". = Forschungen zur Volks- und Landeskunde, Bd. 32. 1989 42-54. p. ill

MÁRTON képíró (Kolozsvár)

1647-ben dolgozott Patakon, a mennyezet gerendáit aranyozták.

Détshy 1996 68.

MÁRTON rovnoúvos, fundok

Patakon lakott, 1657-ben részt
vett itt egy hár beszlésében

Détshy 1996 90.

MÁRTON Rönnüves (Lőcsei Márton)
Medvés Márton

1619-ben Patakon dolgozik
(Martinus-Bern)

Détshy 1996 6, 21, 76

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 MAR 2 0

MÁRTON ANDRÁS

/1021

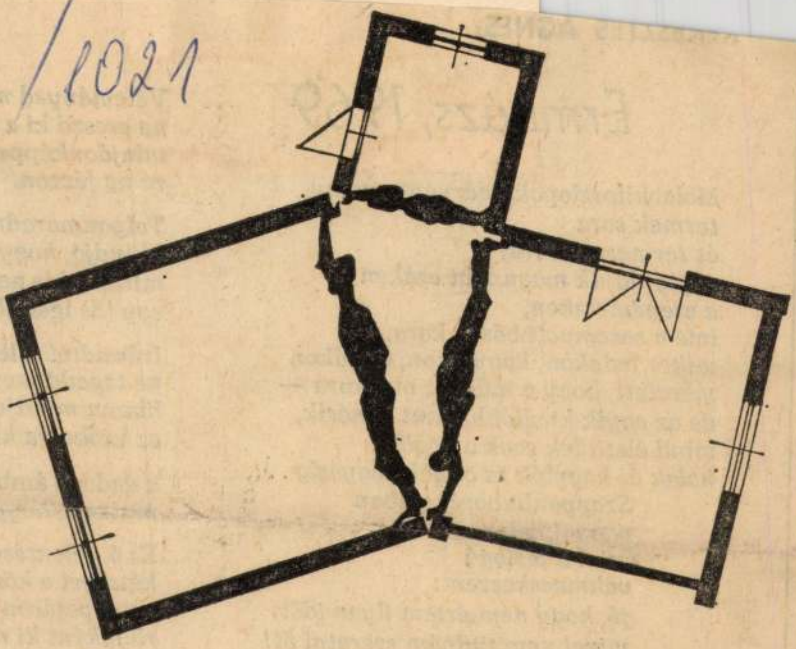

Márton András rajza

KERESZTES AG

Erm

Malachitoszlopok, márvány, arany
termek sora
és termeszek sora;
végigrágjuk magunkat ezeken
a csendéleteken,
íme a sosemvolt bőség kora,
mikor halakon, kagylókon, csigákon
méretett, hogy a művész mekkora —
de az egyik kiválóbb, mint a másik,
mind élethűek ezek a dögök,
halak és kagylók és csigák rogyásig . . :
Szappanbuborékomban
vagyok jelen,
ámul a pislogó
vakmacskaszem:
jó, hogy nem értem ilyen időt,
mivel nem tudnám szeretni őt!

ra ne jazzon.

Talponmaradni
ki tudja, hogy
minden kis nen
egy kis igen *ik*

Irásaidtól főleg
ne tagadd meg
hiszen mindje
az utókorra ka

a dadogó ámbá
mutatja, hogy

És ó, jelentésel
kétségei a közr
sima papiron r
rügyként ki ne

MDK

Márton és Siklódy, szobrászn.-k.

Egyszerü, cikornyamentes formában oldották meg a feeadatot. Dijazták közös pályamüvüket.

A bizálóbizottság ezuttal ésdi izléssel nyilatkozott mikor felszólitótta fentnevezettet, h. bemutatott tervét [illegible]: Az [illegible] pályázat
Müvészet. 1936. 2.sz. 42,43.1. ra.

MDK

Márton és Siklódy, szobrászm.-k.

Egyszerü, cikornyamentes formában oldották meg a feladatot. Díjazták közös pályamüvüket.

A bíráló bizottság ezuttal ódi ízléssel nyilatkozott, mikor felszólította fentnevezettet, h. bemutatott tervét javítva, ismét jelentkezzék egy negyedik pályázatra.

Művészet. 1936. 2.sz. 42,43.l.

Márton kőmüves M.D.K.

Egerben dolgozó magyar kőmüves , Kistállya, 1558

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. Eger- 1964. 181.l.

.

Kassa

Budai ötvös Márton 1547

Arch.Közl.1899. XXI. 159

M.D.K.

Márton, harangöntő

budai mester, akire az egri várszékesegyház 1506 évi tűzvész idején megolvadt három kisebb harang újraöntését bízzák. Fel is utazik Egerbe, de úgy döntenek, hogy az öntést jobban lehet Budán elvégezni. Tehát a mentheto rézanyagot, sok nehézséggel Budára szállítják. Márton mester a 3 harangért részletekben 30 Ft-ot kap, saját anyagáért külön 10 Ft-ot.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörténetének okleveles adatai.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1964.XIII.évf.

/7 szöv.á./ 1. sz. 5. old.

M.D.K.

Márton, üveges mester
(Martinus de Bodon)

neve az egri vársiéresegyház 1506 évi tűzvész utáni helyreállitásával kapcsolatos számadásokban szerepel, akitől még a tűzvész évében vesznek 20·50 Ft-ára üveget. Nyilván a Parád melletti Bodony körszeből való, ami az ottani üveghutás korai működéséről tanuskodik.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörténetének okleveles adatai.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1964.XIII.évf.

/7 szöv.á./ 1. sz. 6. old.

K. D. K.

MÁRTON kőparagó

1601. Dobóruszka, templommegují-
tásnál szerepelt egy ajtó fölötti fel-
iratból következtetve

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 237. l.

Márton orgonakészítő M.D.K.

körmöcbányai. 1716 ban egy Erdély számára készítendő orgonáról is.

Entz Géza: A gyulafehérvári kézesegyház. Bp 1958 137

~~Klobusiczky~~

M. D. K.

ifj Marton....

Lajos fia pozsonyi vasműves apjával együtt készítette el az 1 m átmerőjű gázcsillárt.

Sárádi Kálmán: Műcézi kovácsolás, Budapest, 1970. 2391

51 l.

Márton

ács

l.

48, 158, 238, 289,
485, 545, 661. l.

T. 4503.

kal ékesitett bazilikát szem-
gy, mint balra a város utczáit
en Párkány látszik, hová hajó-

36.6 cm.

Marton

acs

l.

545.l.

Ludwig

4540. Munthe ~~Lajos~~:

Sz. Aarenben 1841 már

Tél.

Egy ~~[illegible]~~ patak
menten baltól ~~[illegible]~~ vén fürj
~~a vízben~~ vissza és a hol a
juk leptek el, a melyeknek
A vidék borult egyboltja fe

L hatráhurodó

Vászon, mér. 63:115
500 K.-- Grof Andrássy Dén
/621-913/.-- A Magyar Nemz
-- ~~Átvétetett 1913 április~~
tetett 1914 márczius 30-ár

Márton

ácsm.

l.

Hási. Sopronból -

II. r. 4. k.

1488. 395. 404. l.

1489. 409. 416. l.

Márton

ácsm.

l.

Házi Sopron tört
II. r. 5. k.

1490 29, 30 l.

1495. 43. l.

1505. 171. l.

— „Studio" 81
— kockaoszlopfő 90, 149, CIV 4
— oszlopfő (volutás) 90, 150, CIV 3
— oszlopfő (akantuszos) 91, 93, 96, CIV 1–2
— oszlopfő (bárányos) 149, CV, CVI 2
— falfestmények 79, 95
— timpanon-freskó 229

Királyi Kápolna 75, 82—, 95, 98, 99, 179
— alaprajz 80*
— homlokzat 84*, XVII
— kapu 115, 152, 153, 82*, XV–XVIII, XIX 2
— rózsablak, 35, 90, 152, 159 165, 84*, CIII 1–2, CXLVI 1–2
— apszis kivülről 85*
— külső támpillérek 97*
— belsője XX–XXII
— boltozat 35, XXII

635. 48 TÁNYÉR, porcellán, áttört
zellan, der Rand durchbrochen,

636. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, po
Bécs, 1822. — Bechèrschale mit
dekor, auf der Stirnseite Henne

637. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék-
Porzellan, mit Rankendekor. Elb

638. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék a
tasse, Porzellan, blauer Fond, an

639. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, négy
rakkal. Meissen, XIX. sz. — S
chinesische Blumen und Vögel. M

640. FEKVŐ TEHÉNIDOMU EDÉN
liegenden Kuh, farbiges Porzellan

641. KÉT NAGY DISZEDÉNY, fajáns
és nyakán vörös medaillonokban e
— Zwei grosse Prunkvasen, Fayen
XVIII. Jh. M. 125 cm.

642. KEREK DISZTÁL, porcellán, ko
schüssel, Porzellan, mit kobaltblau

, oldalán szinesen páros jelenet. Meissen. — Flakon, , mit Szene. Meissen.

ő nőalak. Kina. — Kvanin, Porzellan, Frauenfigur auf

csoport. Kina, XIX. sz. — Chinese und Chinesin, far-

inai. — Zwei Fo Hunde, farbiges Porzellan. China.

puttóval. Anton Lenz bécsi festménye után Claudius 1821. — Porzellanbild, Jupiter und Juno mit zwei Herr 1821. In schwarzem Holzrahmen. Wien, 1821.

ülsején famille verte diszités fenyőfákkal. Herend. — der Wandung Famille verte Dekor mit Tannenzweige.

doru virágos diszitéssel. Herend, 1915. — Gedeckeltes umendekor. Herend, 1915.

za virágcsokorral. Japán, XIX. sz. — Grosse Prunk- kett. Japan, XIX. Jh.

esen japán harci jelenet. Japán, XIX. sz. — Grosse sche Kriegszene. Japan, XIX. Jh.

Márton

ágyúöntő

l. 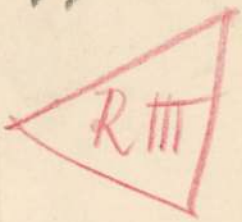

928. l.

2957

II P. Weber:

Juhnyáj az esőben.

A dombos vidék
fűzfacsoport köti le figyel
fák koronái látszanak
birkányáját és a reájok
néhány a patak vizéb
a vizben. A pásztoroknál
Öltözetök: kalap, batna
látjuk két tehén közt s a
Az égbolt be van bomlva

Vászon, méretei
~~Vétetett 1872-ben~~
~~M. képtár 304.~~
~~Uj. sz. 201.~~
~~V: 11.~~

↓ melyek közül a legutolsó vísnanéz

⊥ és a mederből kiálló galy előtt

V: 244.

Márton

ágyúöntő

1533-37.

Brassó

l.

Hadtört. Közl

1928. 423-l.

~~...~~ (T. da Rabisino) után.
...ban Moven ában.

Gyarapodás.

Ⅰ hordanak, ~~Köntöt~~ ..., egy mást átölelőes Nagy Lajos korabeli

...s szent Orsolya martyriumát ábrázoló fres-
...el kirakott szobában, balról két magyar öl-
~~...olva,~~ jobbról ~~pedig~~ még két püspököt ábrázol ~~...~~
~~...kön~~ infulát ~~...~~ az egyik jobbját áldásra
a másik jobbkezét előre tartja beszél~~ni~~.
~~...ik föl~~ a két ~~ifjunak~~ aprónak pedig felemás ruhája ca-
~~...léron hímzett vagy egyszerű csikokkal~~
~~...~~ könyökig gombolvák be. Ⅰ Fölül balról ab-

...134 koronán (210/97).
...31-én (475/97).
...ette 1898: V. 30-án a 2448 sz. leirat (216/98)
...olta A. Carlini.

Ⅰ A háttérben még két alak tűnik fel

1200

Márton

ágyuöntő

l.

Batthyaneum

102. l.

jegyzet

Szentistván h. n. V. 180.

Márton
ágyűöntő
1532. Eperjes

l.
Hadtört. Közl.
1928. 423. l.

dena (T. da Rabisino) után.

v. században Modenában.

an lévő és szent Orsolya
kó részlete, a mely egy vörös-
bában, balról két, egymást
beli magyar öltözetet viselő
pököt ábrázol. Közülök az
· és sötétbarna palástot és
k jobbját áldásra emeli és
a másik jobb kezét előre
ódnak pedig felemás ruhája
míg kabátjuk végig és azok
: be. A háttérben még két
l ablaknyilás van.

m. — Lelt. sz. 849. — Vétetett
— Kifizettetett 1897 augusztus
deczember 31-én (475–897). —
1898 május 30-iki 2448 sz. hatá-

ó adatok. 1907: I. 16. *Tommaso*
[Egyházi méltóságok és apródok
éretéből (?)].
ról másolta A. Carlini, dr. Takács

Márton

arcufex

l.

234,488.l

T.318.

vár tornyán lobogó leng, a
i és jobbra Hamski látszik,
kisérétől körülvéve áll

let

LLECK, WIE DIE VOM DEM CHRISTEN
NO 1593 Mensae Novembris.

A. Die Statt Villeck és befe-

cm.

Márton
arcúfex

l.

234, 488. l.

Nº 97

Isaacksz van

4278. Jacob Ruijsdael:
Sz. Haarlemben 1628-ban v. 162
czius 14-én.

Amsterdam látképe.

~~[illegible]~~

Kissé hullámzó és balra
~~[illegible]~~ emeletes épületeinek
templom felszökő négyszögletű os
~~[illegible]~~ a czölöpökön nyugvó karfás h
kötött ki. Az utóbbiak ~~[illegible]~~
sek állnak. Az előtérben, balról
pütt egy halász csáklyával löki
rösen áthidalt út vezet, melyet
fi és ott, a hol a bódéhoz csatl
gozik, egy gyermek és egy felnőt
barette, vörös-barna kabát, térdi
távozónak: nemez kalap ~~[illegible]~~ ka

1 széles

Vászon, méretei ~~52.3:43.3~~ 52.5:43.
~~Gróf Pálffy János hagyomá~~

Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra:

Jegyzet. Száma a törzslel

Clichée

R

leltár szerint
ijsdael: Städch
~~[illegible]~~ gekauft
Demidoff 1879.-- 50 hoch

67 (8)

Márton

arcufex

l.

RIII

512,559. l.

Háromrászü ianáni színes fametszet 42 75 cm THEATERSZENE Dreiteiliger

283. **Anya virágot hordó gyermekekkel.**

Akvarell. 82—41 cm. Kina. XVIII. század. (Wegener-gyüjteményből.) — MUTTER MIT BLUMEN TRAGENDEN KINDERN. Aquarell. China, XVIII. Jahrh. (Aus der Sammlung Wegener.) *(Illusztrálva a XII. táblán.)*

283/a. **Szelence,**

fa, kerek, aranylakkborítással. Fedelén vadkacsák. Japán. — DOSE, Holz, rund, mit Lack überzogen. Am Deckel Wildenten. Japan.

284. **Anya gyermekével.**

Akvarell. 130—65 cm. Kina, Ming-korszak. (A Wegener-gyüjteményből.) — MUTTER UND KIND. Aquarell. China, Ming-Periode. (Aus der Sammlung Wegener.) *(Illusztrálva a XII. táblán.)*

284/a. **Jardiniere,**

bronz, nagy karélyos ovális alak, domború díszítéssel: hullámok fölött röpködő madarak. Japán. — JARDINIERE, Bronze, oval in Vierpassform, mit Reliefdekor. Japan.

285. **Tánc.**

Kakemono. 32—50 cm. Japán, Ukiyoye-isk. — TANZ. Kakemono. Japan, Ukiyoye-Schule.

285/a. **Váza,**

cloisonné, tojásdad testén kék alapon ákácfürtök. Japán. Keveset javított. — VASE, Cloisonné. Körper eiförmig, mit Akazienblüten. Japan.

Márton, magyar
aranyműves Buda
1404

Lásd
Sós Márton
alatt.

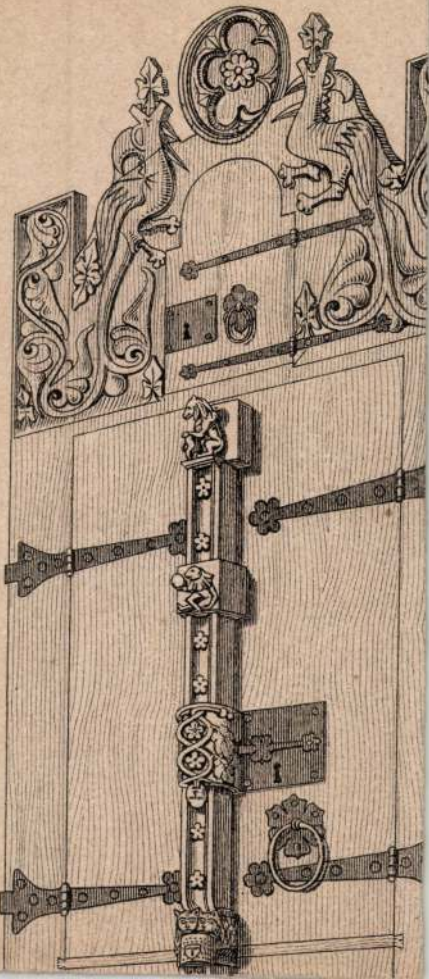

Márton, asztalos

(Martinus Asztalos)

Kolozsvár 1453.

Balogh Kolozsvár

14.1.

Teljes tengelyállás - 8710

10675

11399

cca. 15'75 tonna.

cca. 15'75 tonna.

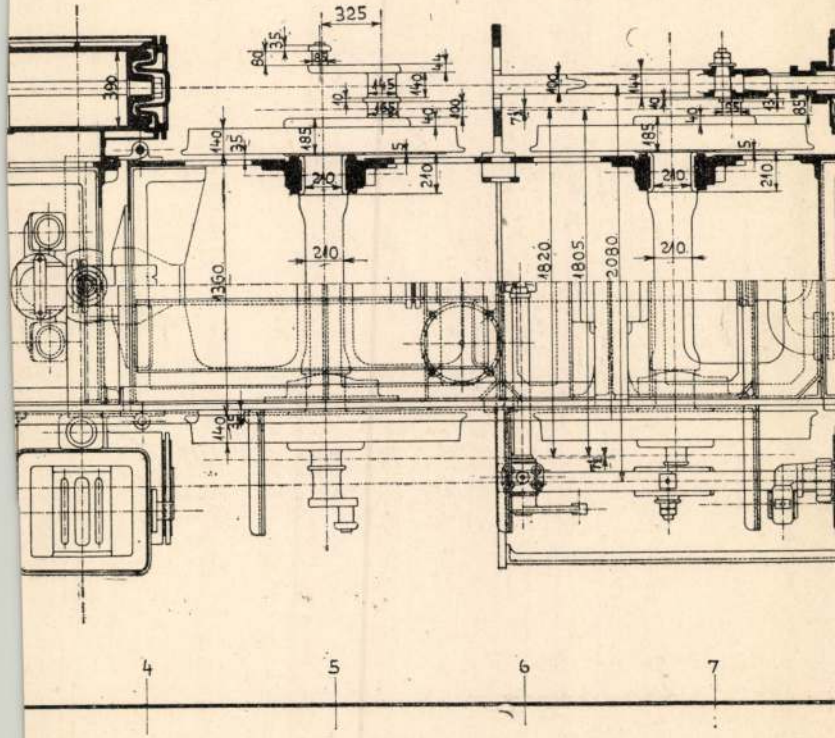

Márton antalos

Bártfa 1466.

l.

Arch. Ert. 1915

322. l.

CATALOGUE

DE

L'EXPOSITION DES ARTISTES FRANÇAIS D'AVANT-GARDE

BUDAPEST, 1929 MÁRCIUS

Márton.

prékenmeister

Brassó

128.-

Márton

magister Pixidarius

Brassó

l.

155. 583. l.

T. 321.

y tetején van a vár, tövében
s köti le figyelmünket. Az
a fölül középütt:

Stadt és befejezése 3. Euse-

l: 11.2 cm.

Márton Kassai üveges

1618

l.

Ságüvegesnál

123. l.

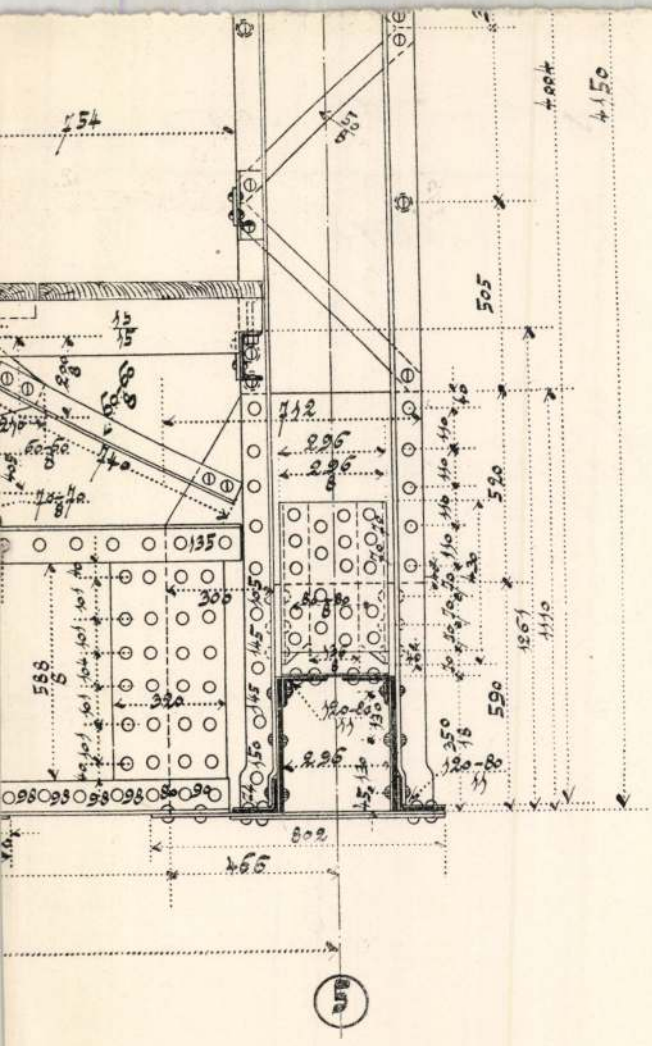

754
4004
4150
505
712
296
296
8
520
135
300
588
8
320
590
1261
1110
296
802
466

Marton

pozsonyi lakatos
mester 1760

l.

Thirfelsödmaintul

188. l.

2061-909-36

669. Keretek.

1 darab völgyelt sima aranyozású keret, belül keskeny léczczel.
Méretei 37.5:29.5 cm.
Becsértéke.....2.00 K

Jegyzet. 1127-906-71

Márton Áron

(Martinus)

1551. Benterce

1.

Kramer

Archiv f. s. Landsk.

21. k. 79. p.

Márton ötvös

Beszterce 1557

l. Arch. Ért. 1887

383. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márton

lőcsei orgonakészítő

1503

lásd

Muz Kot - Ert

1918. 125-l.

Márton könyvkötő

Kassa XVI. 4

l.

Gulyáskönyv

252 l.

HELYSÉG

KASSA.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Dombo

KOR

143

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Dombormü./Kálváriacsoport./

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Homokkő.- Mária a kereszt ala

Középen Mária,körülötte öt s

FÉNYKÉP, RAJZ

Márton

brassói könyvkötő

XVI. sz.

l. Magyar Könyvszemle

1932/34, 28. l.

Márton

(Merten Kugelschmi-

de ausz dem

Neudorf (Igló)

iglói puskamüves

1556. kezi tüzi-

tegyvert vett tőle Kassa

város

ired

o Kem o

271. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márton

(Martinus Rotgisser)

1436.

l.

Arch. Es.

1916. 150. l

CATALOGO

Márton

cperjesi kőfarago

1465–1486

l.

Muz. Kot. Ert

1917. 240. l. 241. l.

u. o. 1918. 36. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Márton, kőfaragó
(Martinus Ravesu vagy
Ravegu lapicida)
Kalocsa XIII. r.

Szerintem ez a helyes in-
dikálás és nem Ravegu M.
sem
Rövó
Márton.
Az utóbbi
nagyon
önkényes
elkeresztelés. A II.
nekeresztház
alaprajza
egyébkait
francia ere
detű s mérlere

Márton, kőmüves

1423. ~~[illegible]~~ Sopron

lásd

Házi Jenő dr. vitéz

Sopron sz. kir. város
története. I. r. II. k.
Sopron 1923.
242, 246. l.

Márton Kőfaragó
(Martinus staynmecz
de Stropka)

Kassa
1468

l.

Arch. Ért
1893.
67. l.

750. SELYEMHIMZÉSŰ KÉP, Orfeus
751. FUTÓSZŐNYEG, szines gyapju, i
XIX. sz.
H. 395 cm.
752. IMASZŐNYEG, gyapjuból csomóz
H. 168 cm.
753. PÁRNA, bochara táskából, piros,
H. 95 cm.
754. SELYEMRE NYOMOTT OKLEVÉ
retben. Német, XVIII. sz.
Méret 80—84 cm.
755. HIMZETT FALISZŐNYEG, gros-
H. 225 cm.
756. SELYEMSZŐNYEG, csomózott, 1
szöges medaillonok.
H. 444 cm.
757. YORDESZ-SZŐNYEG, piros alap
ázsia, XVIII. sz.
H. 235 cm.
758. KÉT BOCKARA TÁSKA, gyapju
— kék, mértani rajza fehér alapon
Oldalhossz 106 cm.
759. FALISZŐNYEG, szövetaplikáció,
nagy szines virágcsokor, felette bar
Török. XVIII. sz.

z.

BRA, bronzozott cinköntvény, fatalapzaton. Modern.

ntött bronz, márványlapon. Jelezve: RÓNA JÓZSEF.

rványlapon. Jelezve: „Carl Gelles. 1916". Német.

re, szines tamburirozott virágos diszités. Biedermeier.

lap, szines diszités. XIX. sz. e. f.

szines diszitéssel. XIX. sz. e. f.

nboru diszü fémcsipkével. Francia, XVIII. sz.

llegü rajz, keresztekkel. XIX. sz.

Ő, szkunksz-gereznákból.

es gyapjuból csomózott, tükrében piros alapon herati

ák. XIX. sz. e. f.

szövéssel. Török v. Perzsa.

Márton

kőműves (artifex)
XIII-14.

Laid

Mihály, tihanyi
kőműves.

Endrihanyi apáts

132. l.
503. l.

felolvasó ülés.

Előadnak: *dr. Mozsolics Amália*: A Velemszentvisi aranylelet, *dr. Bónisné dr. Wallon Emma*: Adalék Bebó Károly művészetéhez.

II.

Május 11-én, szombaton *délután 5 órakor* a Magyar Nemzeti Múzeum tanácstermében (VIII., Múzeum-körút 14—16. szám, földszint)

felolvasó ülés.

Előadó: *dr. Kalmár János*: Magyar kultúrhistóriai emlékek a XVI—XVII. századból. (Eredeti tárgyak bemutatásával.)

III.

Június 1-én, szombaton *délután 5 órakor* az O. M. Természettudományi Múzeumban (VIII., Baross-utca 13.)

felolvasó ülés.

Előadó: *dr. Nemeskéri János*: Az Embertani Intézet bemutatása.

Márton
soproni könnyves
1427

l.

Házi: Sopron város
tört. II. r. 2. k.
376, 391-5. l.

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

STÜHMER

Márton

könnvesm.

l.

Házi: Sopron tört

II. r. 3. k.

1436. 54. l.

1442. 349. l.

Márton

Kőmives

l.

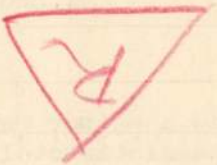

92, 93, 97, 123,
654. l

T. 3552.

d kigyózva halad a háttér felé
innen a lovas zászlótartótól
. Felirata:

ey ESSECK

cm.

-4619.

Márton

könnyes

l

93, 97, 123. l.

T. 4565.

átjuk a menekülő törökök
alra Párkány van, a háttérbe-
ton és a szent Tamás hegy vá-
a a lóháton ülő lothringeni
Felirata a lebegő mondatszalagon:

tung Gran.

cm.

nkfurt u. Leipzig 1684.

Márton

könnves

l.

RIII

736. l.

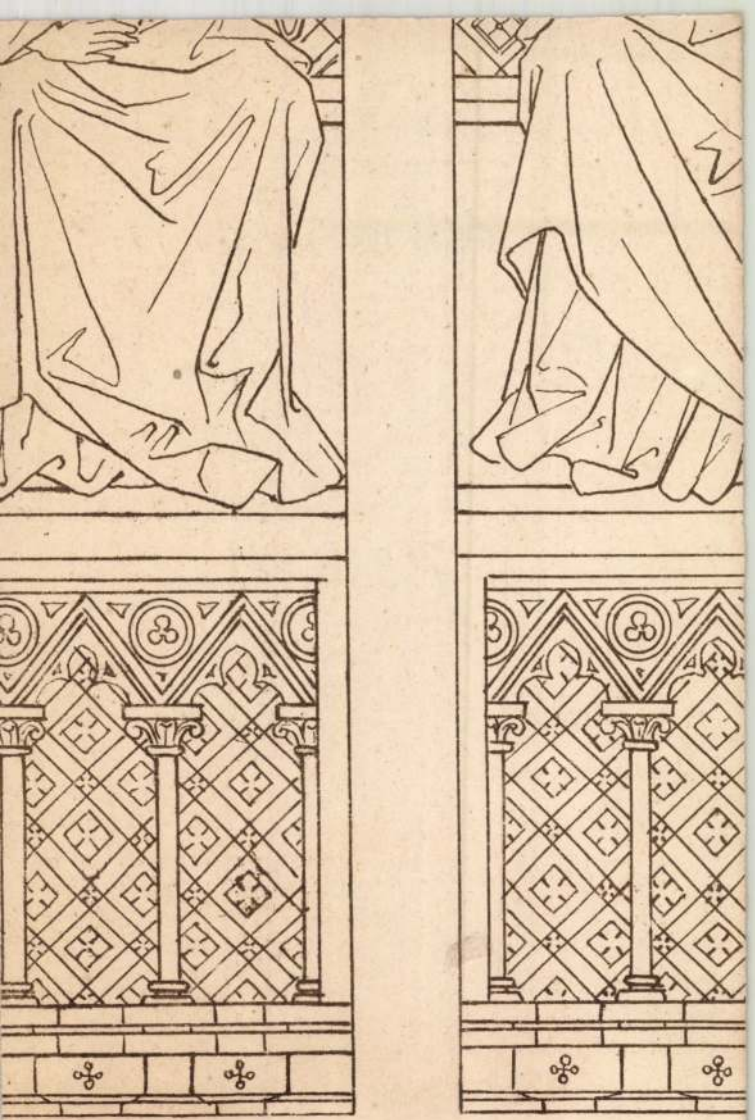

Márton kőmüves
(Martinus murator)
Vagyszeben
1495-ben Henrik kő-
müvessel együtt dolgozott
a Erzi templomon.

Teutsch Herm
211-1.

Márton

rézöntő

Kassa 1520

l.

Arch. Ért.

1903. 217. l.

t./ Tanfolyamok költségei.....

u./ Munkabérkifizetés költsége 1

v./ Parkfenntartás:
Munkabér..... 2
Anyag.....
v./ÖSSZESEN: 3

z./ Különfélék:
Gyárgondozónő dija.....
Irói tiszteletdijak.....
Gépirás, gyorsirás.....
Racionalizálási munkálatok
Munkavédelmi költségek.....
Választmányi ülések költségei.....
"Budapest vizellátása" c. film felvételi költségei...
Egészségügyi kiállitás költségei.....
Koszoruk költségei.....
Hangverseny-, sorsjegyek és kiállitások jegyei.....
Segitőalapi ellenőrzés.....
Tanulmányi tanfolyam.....
Sajtótámogatás /közvetlen/

ÁTVITEL:

Márton

puskaművés

A budai várban az
Uri utcában lévő
hercegprimási palota
1515 ben fenstié volt

Les Pbreg.

82. P.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ÓRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Marton

pulsamiuoes
master

l.

R III

928 · 1.

Paris, Boulevard de Clichy 71.

260

ó tenger partjára kijutott csolnakot szekér-
k. Elébe három ló volt fogva, de az egyik,
elszakadt, a ~~[illegible]~~ vizbe fordult lovasával együtt.
lovak egyiket a ~~[illegible]~~ vizben szamogó s ~~[illegible]~~ mási-
ilő hajtja ostorral, miálatt a köteleket ki-
ák. A csónakban már többen vannak s az
ö lobogóval ~~[illegible]~~ ad jelt a sik tengeren hánya-
ónak. Oldalt és elől a lovaknál, egy-egy fi-
k szemünkbe s az utóbbi vállán rudat visz.
kuél ~~egy~~ férfi bajlódik három kétségbeesett
s kánykával, a ki anyjának szoknyájába ka-
t öt vizi madár röpköd s az égbolt beborult.
Th. Weber.

éretei 92: 151. Cm.
79. Ára 1600 frt.
370.

157

Márton

királyi puskamüves

1518-ban Perényi Imre nádor ispán (újbudavári fentnek) házát 1200 rénes forintért megvette.

Rupp Jakab

Buda-Pest és környékének helyrajzi tört. - Pest 1868. 143, 150. l.

Berkovits Iloma

Mátyás király „állítólagos" miniátorai —

— Válasz Gulyás Pálnak —

Bp 1942, 8° pp. 12. francia kivonattal

Klny. Magyar Könyvszemle 1942. 2 füz.

Márton

puskamüves
(pixidarius)
Brassó

l. RIII

128.415-l.

Elefántcsontminiatür. Ovális, 6.5—5.5 cm. XVIII. század vége. — PORTRÄT EINES JUNGEN OFFIZIERS. Miniatür auf Elfenbein. Ende XVIII. Jahrhundert.

175. **Női arckép.**

Elefántcsontminiatür. Ovális, 5.5—4.5 cm. XIX. század eleje. — FRAUEN-PORTRÄT. Miniatür auf Elfenbein. Anfang XIX. Jahrhundert.

176. **Rajzoló arcképe,**

sapkáján cseh címerrel. Elefántcsontminiatür. Ovális, 9.5—7.5 cm. XIX. század első fele. Gazdagon faragott rokokó fakeretben. — PORTRÄT EINES ZEICHNERS, an der Mütze das tschechische Wappen. Miniatür auf Elfenbein. Oval. Erste Hälfte XIX. Jahrhundert. In reichgeschnitztem Rokokorahmen.

177. **Hertford gróf arcképe.**

Zománcminiatür, rézlap. 9.7—7.7 cm. A hátlapon levő felirat szerint Francis Charles Hertford grófjának arcképe Sir Thomas Lawrence eredeti festménye után. London, 1824. — PORTRÄT DES GRAFEN HERTFORD. Emailminiatür auf Kupfer. Nach der Inschrift an der Rückseite Porträt von Francis Charles Grafen von Hertford, nach dem Original von Sir Thomas Lawrence. London, 1824.

(Illusztrálva a VIII. táblán.)

178. **Férfiarckép.**

Olajminiatür, ezüst. Ovális, 4.2—3.2 cm. Flamand, XVII. század első fele. Gazdag ezüstfiligrán keretben. — MÄNNLICHES PORTRÄT. Ölminiatür auf Silber. Vlämisch, erste Hälfte XVII. Jahrh. In reichverziertem Silberfiligranrahmen.

(Illusztrálva a XIII. táblán.)

Márton

paizsmives

(Schiltmacher)

l. RIII

619, 631. l.

Márton

pairsmiles

l. RIII.

619,631. l.

MAGYAR–OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Márton

nyilvántó

l.

Házi. Sopron tört

II. r. 5. k.

1489. 5. l.

1490. 28. l.

1495. 42. l.

1505. 169. l.

1521. 273. l.

Zsubrikolás szine

Fél nagyságú részletek a

an des Kunstgewerbes. Képek a szövegen kívül : *Glasvase mit Bronzemontirung* von J. Storch. *Salonschrank* von A. Trötscher, *Schmuckschale* von S. Lischka. *Monstranz in Silber*, gothisch, XVI. Jahrh. *Schutzdecke und Besatzspitze.* Klöppelarbeit. — 2-ik füzet. Szöveg : Ed. Leisching, *Die deutsch-nationale Kunstgewerbeausstellung in München 1888.* Fortsetzung.) Képek a szövegen kívül : *Adresseneinband* von A. Helmésseu. *Jardinière in vergoldeter Bronze* von Gross. *Cigarrenschrank* von Salb. *Abendmahlskanne in Zinn.* XVI. Jahrhundert. *Kragen und Manchette*, genäthe Spitzenarbeit. — 3. füzet. Szöveg : Ed. Leisching. *Die deutschnationale Kunstgewerbeausstellung in München 1888.* (Fortsetzung.) Képek a szövegen kívül : *Umrahmung für einen Lehrbrief* von W. Schulmeister. *Zinnschüssel* von a Trötscher. *Communiongitter* von F. Rumpelmayer. *Armlehnstuhl* von R. Bakalowits. *Pastorale*, II. Jahrhundert.

Márton

ijjgjártó

l.

Házi Sopron tört

II. r. 6 k.

1525. 378. l.

A la bonne heure (fr. a la bon ör), épen jókor.

A la carte (fr. a la kart), étlap szerinti étkezés.

Alacoque (-kok), *Margit, szent* (1645—1690). Apáca paray-le-moniali zárdában. Jézus szent Szíve tiszteletének apostola. Ünnepe okt. 17.

Alacsony-Tátra, 2045 m magas hg. a *Vág* és a *Garam* között. Legmagasabb csúcsa a *Gyömbér*, fontos vízválasztója a *Király-hegy*.

Aladár, Attila és Krimhilda fia. *A.* és Csaba mondai harcában valószínűleg az avarok és frankok küzdelmének emlékét kell keresnünk. *A.* neve az Attila fiai ellen feltámadt *Ardarich* gepida király nevét őrizte meg.

Aladin (arab, eredetileg Alá-ed-din). Az Ezeregy-éjszaka hőse, kinek mindent megvilágító, csodálatos fényű lámpása volt.

Alag, Nk., P.-P.-S.-K. m., L. 2265 M. Modern lóversenypálya 1890 óta.

Alagesövezés = talajesövezés. (L. o.)

Alagút. Közlekedésre szolgáló mélyépítmény, mely utaknak, vasutaknak, csatornáknak a föld felszíne alatti vezetésére szolgál. Már az ókorban is létesítettek A.-akat, melyeket azonban vésővel és kalapáccsal, tehát óriási emberi energiával készítettek. A puskapor felfedezése és annak sziklarepesztésre való felhasználása nagyot lendített az A.-ak építése terén. Az első vasuti A.-at *Stephenson Róbert* építette 1826—30. között a *liverpool—manchesteri* vonalon. A dinamit és a fúrógépek bevezetése idő és költség szempontjá-

Az előrehajtás sebessége mindig a helyi viszonyoktól s főképp a kőzet keménységétől függ. A falazat méretéit a hegynyomások szabják meg, sokszor a kőzet önmagában is megáll s ilyenkor a vékony falazat inkább az atmoszférillák káros befolyása ellen véd. A ventiláció hosszú A.-aknál mesterséges úton történik (pl. Gotthard-alagút); újabban a gőzüzemű vasutak elektrifikálása a mesterséges szellőztetés kérdését hátterbe szorítja. Vízalatti A.-ak létesítésére a *pajzs-zsal* való építési módszert alkalmazzák, melyet nagy nyomással hajtanak előre; ahol vízbeömlésről kell tartani, sűrített levegő nyomásával nyomták vissza a betörő vizet, úgy hogy a falazás és a kiemelés teljesen szárazon történt.

Alai. Azsiai lánchegys. (6000 m), Pamirtól É.-ra.

Alajos, *szent* (1568—1591). A Gonzaga grófok családjának ivadéka. 11. Fülöp spanyol király udvarában apród volt. Majd belépett a jezsuitarendbe, hol mint növendék halt meg. Ünnepe jún. 21.

Alaki jog, máskép *eljárási jog.* Azoknak a szabályoknak összessége, melyek útján az állam a maganjogrend megvalósításánál közreműködik. E közreműködés közvetlen célja az érdekeltek nézőpontjából a jogok érvényesítése, biztosítása, a jogállapot megváltoztatása lehet. Az e célokat megvalósító eljárási szabályok a polgári törvénykezési jog; kereten belül perenkívüli, peres meghagyásos és végrehajtásos eljárást különböztetnek meg. (L. *Polg. törvénykezési jog.*) Az eljárás tárgyát képező

Márton

ijjgjártó

l.

R III

670 · l

Garai Adolf VII. 162

Márton mester

Zsigmond király miniátora

Lásd még

Opifex Martinus

alatt is.

Márton

hirszömester

XTV.ra

l.

Divald 1927

93. l.

HELYSÉG

Lőcse.

VÁRMEGYE

Szepes m.

ŐRZÉSI HELYISÉG

Szt.Jakab templ.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

174 x

TÁRGY

Képek a Miklós oltárról./szárny

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Nyitott szárnyak esetén,balró
feltámadó szent feloldja a bünbe
Lipót megtalálja felesége fátylá
totta. Külső feleken:Krisztus az
Veronika jelenettel/részben Düre
alul a keresztrefeszitás.- Főmot
valamint a Magyarországon élt Já
/Scürer-Wiese./

FÉNYKÉP, RAJZ

Márton

pozsonyi patrióta

1568

l.

Arch. Ért

1906. 189. l.

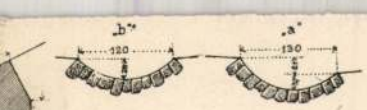

8. A szivárgó keresztmetszetei

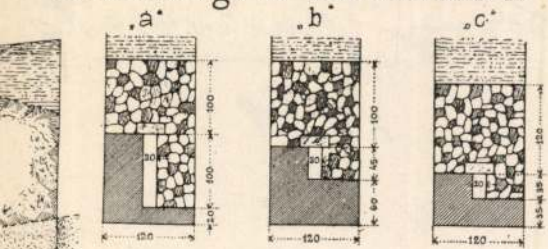

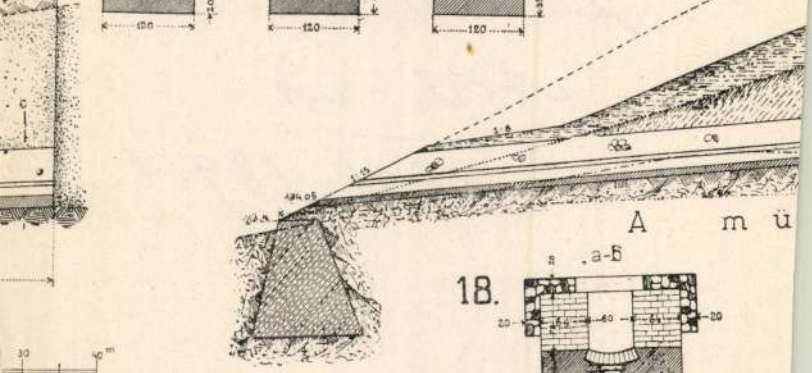

18.

A barcs—pakráczi vasút 89·5—

Márton képíró

Szepesség XV. sz. (1491.)

lásd

Forum (magyar rész) 1937. 74. l. 75. l.

Az egész cikk idézet a Magyar Művészet 1937. évi decemberi számából.

Csánky Miklós írta

Márton-képíró

lásd okv. XV. 4.

Csanky Miklós

Márton képíró.

MAGYAR MUVESZET

1937. 389. l —

guralis rajzok, valamint a mintázó tan-
m munkái igen kiválóak voltak; de min-
k fölött kitünőek voltak a növények után
ített tanulmányok és e formáknak alkal-
isára tett kísérletek. A lakberendezés tan-
mában Gennys tanár vezetése mellett
két óra alatt készült könnyed vázlatok
k ugyan itt kiállítva. A versenymunkák,
eket négy-négy tanítvány zárt helyen hat
alatt készített, legtalálóbb bizonyítékai
k annak, hogy a haladottabb növendékek
önállóan és mennyi ízléssel tudnak dol-
i, különösen a síkdíszítmények tüntek
redeti föltalálás és finom színezés által.
pásak voltak a cours d'applications déco-
növendékeinek munkálatain az alkal-
ott növényi formák.

ásodik helyen említendő a lyoni École
onale des Beaux-Arts. Szép eredmény-
dicsekedhetnek az építészeti és a szobrá-
tanfolyamok, azonban tekintettel Lyon
s iparára ez intézetben különös odaadással
lmányozzák a természeti formákat és
nak a szövőiparra való alkalmazását mű-

Márton képíró

Kassa. + 1605.

Kemény Sajos =

Adatok művészetünk-
történetéhez.

Művészet

1903. 341. l.

Márton

festő 1485-1510

3 nárnyas oltara

lásd

Iml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszermében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Márton

Kassai festő

XVI. sz

l.

Szabómagyfest

79. l.

Márton, rézöntő Bártfa

1435-ben Bártfa város szerződést köt vele. 10 arany fot és 20 köből gabonáért tartozik a városi puskákat javítani, szükség esetén ujakat önteni.

1438-ban puskák javításáért 1500 dénárt és 20 köből gabonát

Kap.

1439-ben 2 mázsa rézből önt puskákat, megjavítja az ágyukat, azonkívül 2 mázsa puskapost készít 1500 dénár és 20 köből gabona évi fizetésért.

Fejérpataky László dr.

Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Bp. 357. 434, 460 477. l.

Groszmann Malvina:

Bártfa város 1418-1444-iki számadáskönyvei művelődéstörténeti szempontból. Bp. 1911. 50. l. 52. l.

1435-ben egy ágyú öntéséért 19 1/2 arany forintot kapott.

statue won the „Grand Prix“ at the
1903 at the age of 45.

[1]) Pozsony (Pressburg, named Bratislava
seat of Hungarian Parliament (Art. LXXIX of 1
Slovak Republic.

Márton

cinòntō

1. (Kannengiesser)

Kramer

Archiv f. s.

Landesk.

21.k.52.l.

61.l.

határozatot, hogy a Műemlékek
/előadója/ és osztályvezetői
rint a VI., illetve VII. fizetés
since tudomásom, hogyxaz ilyen

Márton

bombardarius

l. Brassó

R III

423. l.

Ebenfa. Magassága 20 cm. Polinézia. — GÖTZENFIGUR. Ebenholz. Polynesien.

NEHME ÜBERRASCHUNG. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

299. **Kigyótól megtámadott paraszt.**

Elefántcsontszobrocska. Magassága 11 cm. Japán, XIX. század. — BAUER UND SCHLANGE. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

300. **Muzsikáló gyermekek majommal.**

Elefántcsontfaragvány. Magassága 3 cm. Japán, XIX. század. — MUSIZIERENDE KINDER MIT EINEM AFFEN. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

301. **Gyermek madárral.**

Elefántcsontfaragvány. Magassága 3 cm. Japán, XIX. század. — KIND MIT VOGEL. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

302. **Guggoló alak álarccal.**

Elefántcsontfaragvány. Magassága 3 cm. Japán, XIX. század. — KAUCHENDE FIGUR MIT MASKE. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

303. **Guggoló alak.**

Elefántcsont faragvány. Magassága 4 cm. Japán, XIX. század. — KAUCHENDE FIGUR. Elfenbein. Japan, XIX. Jahrh.

304. **Térdelő japán nő.**

Bronzszobrocska. Magassága 19 cm. Japán, XIX. század. — KNIEENDE JAPANERIN. Bronzfigurchen. Japan, XIX. Jahrh.

Márton

bombardarius

Brassó

l

703. l.

...is 20-án.

L ~~[illegible]~~, melynek

...t.

...folyása körüli tájékot ábrázolja,
... ~~előre tőrő~~ széles patak L vize
... ~~fák~~ üde lombozatu~~t~~. A környék
...e alól balra: „L. Gebhardt".

...-- Lelt.sz.4549.-- Értéke
...s hagyománya 1912 márczius
... Nemz. Muzeum örökletéte/1381
~~...április 23-án /2046-913/.--~~
... 30-án /245-914/.

142

Márton
Buxemeyster Merten

R

89. l.

Márton
Merten Mercator

55, 78, 94,
97, 115, 117,
120, 121, 262
269 l.

Márton
Marten murator

R

252,
316
487
655

Márton
Martin Steynmecz

Kassa. 1476.

Város. jegyzők.

Ke 55 l.

Márton
Merten Meister

1556. ÖTVÖS

IROD.

Te

MÁRTON sipos (mest.) † 1405 előtt. IV. Albert osztrák herceg sípása, tehát udvari muzsikusa volt. Testvére, Ulrik Sorsonyban volt lakatos, így hát magyar származása valószínű.

Jahrbuch der Kunsthist. Sammlungen des a.h. Kaiserhauses, XII. k. 13091 reg.

Márton

Márton

rotgisser

Máté rotgisser fia, Mar-
tinus rotgisser 1520-ban
polgárjogot nyert Kassán.

K 217 l

Márton

Tamás Galéria
1938 január

Marton: Látható zene

Mult héten bemutattunk egy képet a párizsi szürrealista kiállításról. Itt a pesti absztraktok most megnyílt, Tamás galériabeli kiállításáról közöljük ezeket a képeket

Pesti Napló képes
mell. 1938. január 30.

VKERESKEDÉSE

SÉBET KÖRUT 18-20
145-559

és ipari könyvek

at (75%-100% erősségü szeszke-	1.--
szitès	1.--
stés. Árszámitások	1.--
tok és hasznos fanemek	-.80
és) 71 ábrával, 10 mintalappal	-.80
fényvasalás, égetés 60 ábrával	.80
ámos ábrával	-.60
ezelese. 400 kérdés és felelet	-.60
okkal való ellátása	1.40
ök, gözgépkezelök számára	-.60
ujabb módjai, 331 ábrával	2.40
ept közszükségleti cikkek házi lására	1:--
statikája) 161 ábrával	1:--
e (Kemény közuti kőanyagokról)	3.--
	-.60
zelök könyve. 609 ábrával	2.--
atív elemzésekhez	-.40

Márton

agrumonto

lásd

Ctáradok. 1902.

91-92. l.

Farete Tonet

A magyar festők
mütermeiben

Bpest,

Attes 2004

Márton ágyúöntő

1466.

láid

Arch. Ert.

1912. 444.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Márton

Mertin

ágyuöntö

Bártfa 1435.

Fehérpataki: 357-l.

B 176.

Márton ágyriontó

1543 Brassó

lásd

Batthyaneum I. 102. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Márton mester

ágyuöntő –

Bártfán 1435-ben Márton mesternek egy ágyu öntéséért 19 1/2 arany torinstot fizetett a város. Ekkor még az ágyu kezelés ében is felhasználták az ágyuöntőket. 1438 ban is emlittetik –

Dr. Demkó Kálmán. A felső magyarországi városok életéről a XV – XVII. században. Apert 1890. 82. l.

Márton

épitm.

1610-ben polgárjogot

nyt Kassán.

1617 és 1622. célmester

+ K + 80. l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen elömenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

Márton

epitész

1601. re vonatkozólag lásd

Lator Lenard csomagjában

Nagy Iván. Magyarország kép zőművészek a legrégibb időktől 1850 ig.
Szárádok, 1874 évf 95. l. és 100. l.

Márton mester

Zsigmond Eirás Hainam

festett miniaturas

codexe Beis udvari

Krystal.

Márton cizlerpomi fejső.

Beatrix királyné 1493 okt. 24 én kelt rendeletével Scheyder Péter körmöczi kamara gróf utján „~~[illegible]~~ száz aranyat rendel kifizettetni.

Berzeviczy Albert. Arapoinai Beatrix magyar királyné életére vonatkozó okiratok. 303. l.

Budapest 1914.

Márton kassai üveges

Czobor Erzsébet 1618-ban a tokaji Rostély számára 1400 üvegszemet rendel Márton Kassai üvegesnél s 28 forinttot fizet érte.

Magyary-Kossa Gyula dr.

Magyar orvosi emlékek.

III. k. Bpest, 1931. 119. l.

VASÁRNAP
4
Kat. Fars. vas.
Prot. Ráhel
Ó-g. 22. Timót

N. k. 7 ó. 24 p. N. ny. 17 ó. 4 p.

HÉTFŐ
5
Kat. Ágota sz.
Prot. Ágota
Ó-g. 23. Kelem.

KEDD
6
Kat. Dorottya
Prot. Dorottya
Ó-g. 24. Xene

SZERDA
7
Kat. Hamv. sz.
Prot. Tódor
Ó-g. 25. Gergely

CSÜTÖRTÖK
8
Kat. M. János
Prot. Aranka
Ó-g. 26. Xenoph.

Izr. 29. Sobebim bőjt

PÉNTEK
9
Kat. Alex. Cirill
Prot. Abigail
Ó-g. 27. Krizost

Izr. 30. Ros Khodes

SZOMBAT
10
Kat. Skolasztika
Prot. Elvira
Ó-g. 28. Efrém

Izr. 1. Adar R, Kh.

Márton képíró

1603-tól, 1605-ben bekövet-
kezett haláláig tagja a
városi Körgyűlésnek.

Kemény Lajos: Kassai
képírók a XVI, XVII és XVIII
században. Értekezések
1903. 341. l.

Marton Comm

1486. Bartfa

Leid

Arch. Gist

1912. 444

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

(Kassai) Márton festő

megh. 1605.

1603-1605-ben bekövetkezett haláláig kolozsvári közgyűléseken.

Kemény Lajos: Kassai festők.

Művészet, 1903. 341

1904 okt 22

II/6

Vallás-alap

a bizonyt. elengyt. kiáll. is ad
1904 X/26
[illegible]

Vf. 786
II 904.

24090 Községi nyomda Budapest

Márton
Merten moler

előfordul a Kassavárosi adó-
lajstromban 1480-ban.

Ff. Kemény Lajos: A Kassai sz.
Erzsébet egyház történetéhez. Arch
Ert. XIII. k. lyf. 1893. 67 l.

Márton
kőfaragó

Márton[48] (Mert Unger) kőfaragó mindössze egy hétig dolgozott a műhelyben. 1416 november 7. és 14. között. Napszámba fizették; négy quaderkő kifaragásán kívül munkásságának írott emléke nem ismeretes.

+ a bécsi dóm

Szentmagyarmonostor

13. l.

ÉBET

LITÁSA

-ig

Márton

kassai kőművesmester

1476-ban Diósgyőrött Mátyás

király részére dolgozik István

kassai mester s az általa

vállalt épület kőmüves-

munkájához a kassai Márton

mestert szerződteti s mun-

kája biztosítékául leköti

ennek ~~i~~ őrzes javait.

Dio kassaidóm 47. l.

8

Kath. Cirjék vt.
Prot. László

CSÜTÖRT.

9

Kath. Vianney Ján.
Prot. Emőd

PÉNTEK

10

Kath. Lőrinc vt.
Prot. Lőrinc

SZOMBAT

11

Kath. Zsuzsanna vt.
Prot. Tibor

Izr. 30. S. Reëh 5. P. R. Kh.

Marton Kőfarajó

~~1470-es évek.~~
1465 — 1486.

Iv Eperjés Zió l.

Márton

Kőfaragó XV. sz. Bártfa.

irodalmához

a bártfai templom épitésze.

Ipolyi Arnold: A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállitása. Budapest, 1878. ——→ 79. l.

és Myskovszky: Mitheil. 1871. 110. l

Márton

eperjesi kőfaragó

1561 ben Kassán

házat épít Bolint

eperjesi kőfaragóval

+ K + 80 · l

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbo*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Márton, Kövésö (Martinus staynmecz de Stropka)

1468-ba vétetett kassa polgárai közé.[1]

1) ifj. Kemény Lajos: A kassai sz. Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. XIII. köt. Ujf. 1893. 67. l.

Márton lapicida

1534. Ramirsa

4 1

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 168 l.

Márton

ötvös

1551. Bessercze.

a Az erdélyi ötvösség.
Arch. Erf. 1887. 383. l.

és lásd ennek forrását

Erdélyi honismertető egyesület Archív c. folyó-irata XXI. kötet Kramer cikkét

Márton Tótvös

1460 ban Finnieben
ett, hova
Zengből jött

T (de Segna)

cod

Ft 493

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Márton

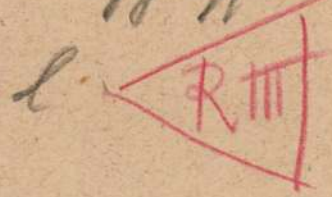

670.l.

Márton

Kardeviczai

1495 Kassa

L.

Arch. Erd.

1911. 383. l.

oe a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
na eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
rályért, Hazáért"

Goldner Márton

268.1

Márton ötvös

Kolozsvár

1550-ben a város megerősítésével kapcsolatban az ötvösök tornyán a szakállas ágyuk mintajat fenti készítette s ezért a céhtől 20 denárt kapott.

Nokolótvcéh 38. l.

és jóformán minden népmese állandóan
i napkultuszra vezethető vissza.
még ma is, arra jellemző a Békés-me-

Márton

Martin Maurer

(Caronos lett M./Steynmetzel)

Kassa. 1476.

Városi jegyzők.

Ke 55 l.

Goldschmid Morten

III, 126, 263,
576. L

Márton és György

Kolozsvári testvérek

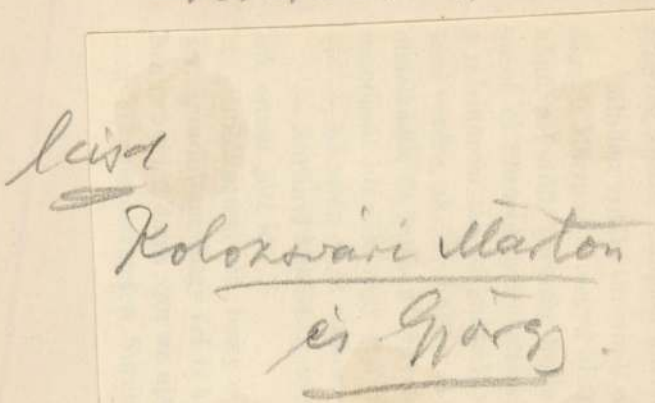

Hegedüs Gyula reális szelleme és okossága akkor találta meg a maga számára az igazi feladatot, amikor a Pesti Napló szerkesztőségében Surányi József bizalmasa lett és amikor Surányi bizalmas terveit, ötleteit és elgondolásait Hegedüs Gyulával közölte leginkább. Surányiban különös érzék volt minden iránt, ami reális és noha nagyon müvelt ember volt és szerette a müvészetet és irodalmat, sokszor megdöbbenve gondolt arra, hogy igazán nagy tehetségek mennyire meddő küzdelmet folytatnak a sikerért és az érvényesülésért, holott tehetségüket talán jobban tudnák érvényesiteni.

Amikor a Ritz megnyilott és amikor a Ritz délutáni uzsonnái igazán társadalmi összejövetelek voltak, egy délutánon Braun Sándorral ültem, amikor társaságunkhoz csatlakozott Surányi is. Braun közben eltávozott, miután egy ismerősét akarta meglátogatni a másik asztalnál és miután Braun Sándornak mindenki ismerőse volt Pesten. Láttam, hogy Surányi valamin gondolkozik és kis ideig hallgatagon ült, maga elé nézve, mignem megszólalt és hozzám fordult:

Márton Kőfarago

Művinet 1903. 341

Kanizsa
1534. l.

Magyar Művinet
1927. 168. jegyzet

Herzog József:
Andrea Palladio-
levél az Országos
Levéltárban

Márton, Nobrátt

(frater Martinus
sculptor lapidum)
a pécsi domonkos
rendházban dolgozott
1467 ben

Bal XV–XVI. univ

II. 549. l.

Márton

sculptor lapidum

Pécs XVI. n.

Lásd

Harsányi András

A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt

Debrecen 1938

301. l.

MOB kot. 2249

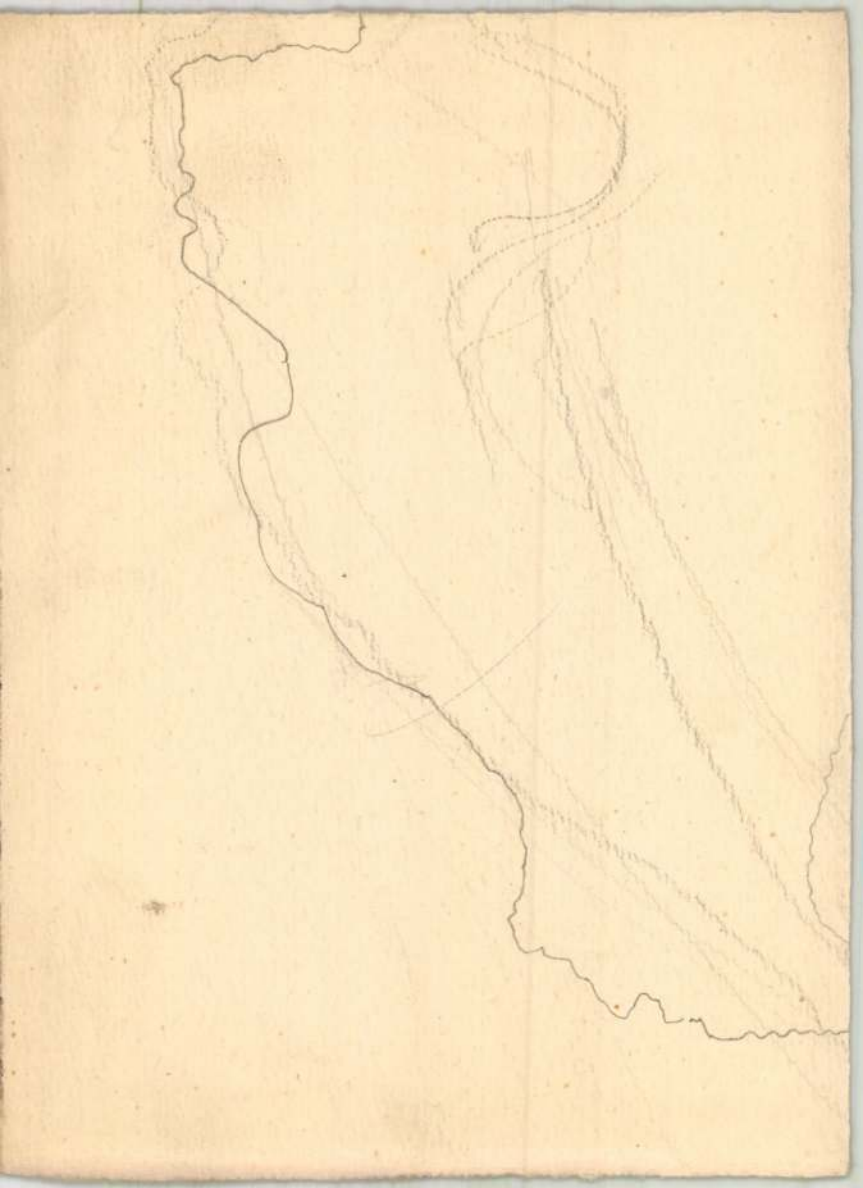

Márton, kőfaragó

Kalocsa XII. 2

László

Ravegus Martinus*

alatt.

* Pontosan megállapítandó, milyen címző alatt vették fel.

SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI IPARRAJZISKOLA
Budapest, IX., Török Pál-utca 1.

Elismervény

---

mely szerint elismerem, hogy dr. Szentiványi Gyula urtól visszavettem a Szfőv. Iparrajziskola értesitőjének két példányát 1880-1901 és 1901-1911.

Budapest, 1944. május 10.

SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI IPARRAJZISKOLA Budapest IX. Török Pál-utca 1. 1778.

Márton , ötvös MDK

1471-ben felesége (Katalin) végrendelkezik és bőségesen hagyakozik a kolozsvári templomok számára.

257.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

Kelemen Múz. 249-264.o.

M. D. K.

Márton (Köthnös) ötvös

1620. Sárospatak.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. Században 179. l.

Művért. 1953. 1–2. sz.

M. D. L.

Márton (kötvös) ötvös

1617 Galgóc

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösség történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1–2. 17.

M. D. K.

Márton (kötvös) ötvös

Beregszász 1704.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 177. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

M. D. K.

Márton (kötvös) ötvös

Beregszász 1704.

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVII–XVIII. száz adban 177. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Oc. D. K.

Márton (kötvös) ötvös

Beregszász 1704.

Horváth Tibor Antal. Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI.–XVII. században 177. l.

Művért 1953. 1-2. 7.

M. D. K.

Márton (Kötvös) ötvös

1688. Beregszász

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI.–XVII. században 177. l.

Műtört. 1953. 1–2. sz.

Márton MDK

kolozsvári szobrász

már bronz-szobrászattal is foglalkozott.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna. 42.o. és 56.o.166jegyz.

V.Ö.Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrászok. Cluj-Kolozsvár 1934. Erdélyi Tudományos Füzetek 71.sz.

Márton aranyművesek

Erdélyi származású, a krakkói céhek vezetői közt szerepel 1550-ben, mint az aranyművesek céhének egyik „senior"-ja.

Muvert. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban A XIV-XVIII. században 55. 1.

M. D. K.

Márton esztergomi festő

1495-ben az esztergomi székesegyház kapuját festi

vincs kizárva, hogy ő festette az erényeket (érzelie dolgozónoba

Dercsényi Dezső - Lohnay Lánló: Esztergom
Bp. 1956. 70. l.

MDK

Márton kőfaragó

Iványi Béla dr: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai. Múz. és Könyvt. Ért. 1917. 4.füzet.

240 l.

Márton /Mert Unger/ bécsi kőfaragó 1416

Gentnagymívausztr xxxxxx 13 l.

Márton /Mert/ sipos 14o5

Gentmagyndivanusstr ~~84 l.~~ ~~xxxxxx~~ 18 l.

Márton lőcsei orgonakészitő

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Mönyvt.Ért. 1918.

125 l.

Márton képiró 148o-ban emlitve

Kemény Lajos: A kassai képirőcéh. Müvészet, 19o9, 254 l.

Martini

Stab I. 25

Castriota György

Mellig, jobbra, arczélben
keretben. Fején sapka van és bő
kép felett két sorban:

Georgius Castr
DERBECHVS EPIR

A lap hátán latin nyomtatás olvas

Fm., mér. a keretnek 16 :

Szn. 82-900.
332-900-35.

VI. Kamera Hungária Televíziós Műsorfesztivál
2006. március 31– április 2.

BALOGH ROBERT

Public relations

„Aranyeső a kis házra..."
Bódi Guszti és a Fekete Szemek

A fesztivál szervezői rekordokat emlegettek, 437 pályamű érkezett, 12 210 perc műsoridőben a kiírt 13 kategóriára. Az ORTT, Pécs városa és cégek sora támogatta a 60 millió Ft-os költségvetésű rendezvényt, amely a POSZT-hoz hasonlóan a város színfoltja lehet. Majd valamikor. Egyszer talán. Jelenleg egy szociológiai elemzés tárgyának alkalmas, amely a műsorkészítőket és a műsorkészítők rajongóit osztályozhatná tág merítésből: szoláriumbarna, ötvenes nőnemű műsorvezető, megfáradt, melegítős, ötvenes hímnemű rajongóval, vagy laza, slampos hatvanas műsorvezető, jól ápolt ötvenes nőnemű aláírásgyűjtővel...

A tavalyi fesztiválhoz képest a programok még tágabb merítésben mutatták be a jelenkori magyar televíziózást, a szakmát és a szakma által prezentált színvonalat. A versenyprogram vetítésén gyakorta csak a technikus ült benn (ezért nem írhatom le, hogy üres volt a terem). Nagyobb érdeklődés mutatkozott a szakmai beszélgetéseken, még nagyobb a „Riporter kerestetik" vetélkedőn (felkészültebb versenyzőkkel, mint az előző évben), és szabályos tömeg gyűlt össze a közönségtalálkozókon.

A szakma komolytalanságát illusztrálja a „Kultúrház" példája. A jelenkori közszolgálati televíziózás vetélytárs nélküli vezető kulturális műsorának egyetlen nevezését sem fogadták el, mivel a dokumentumfilm szekcióba adta be pályázati anyagait.

A dokumentumfilmekről folytatott vitából kvázi azt szűrhetjük le, hogy az nem dokumentumfilm, amit nem annak nevezünk, mivel a dokumentumfilm csupán gumifogalom.

A fesztiválon zavaróan sok technikai baki fordult elő. Mintha nem is szakemberek dolgoznának a médiamunkások keze alá, s mintha ők még egy CD lemezt sem tudnának elindítani — ez a „Riporter kerestetik" címszó alatt futó vetélkedőn csúcsosodott ki az élvezhetetlenségig, ott is hagytam.

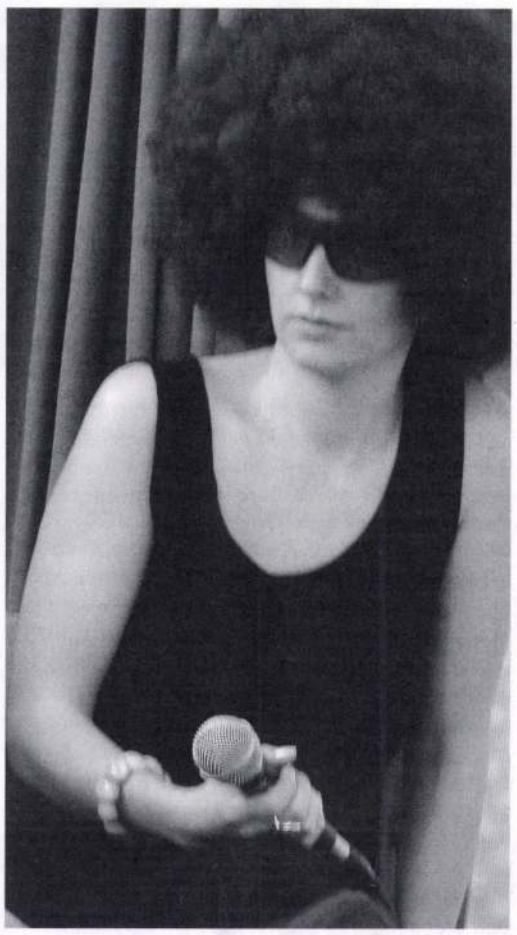

Karafiáth Orsolya mint Demjén Rózsi
FOTÓ: BALOGH ROBERT

Fábry Sándor

Hajós András mint Hajós András

Érdekes volt szemlélni a közönségtalálkozókat. Az élő műsor nagyfokú magabiztosságot és haknigyakorlatot is igényel. Ezt a „Dob+Basszus. Két dal egykor" (legendássá lett dalszövegek elemzése) című műsornak, és a „Krém. Édes mindenkinek!" (mai énekes sztárok egymás dalait éneklik és csacsognak) esetében egyaránt érdemes vizsgálni. Mindkét műsor dalok egymásutánjára és az azokról folytatott pörgő beszélgetésre épül. De amíg Lévai Balázs egyedi megközelítésekből indító produkciója csak megvágva élvezhető (élőben észre sem veszi, hogy unalomba fullad a színpadi beszélgetés), addig a kirívóan felszínes „Krém" műsorvezetői (Nagy Tünde, Rákóczi Ferenc) és szereplői (Bódi Guszti, Baby Gabi, Bartók Krisztián) egyaránt magasfokú haknigyakorlatról tesznek tanúbizonyságot, s közönségükkel olymód összeformnak, melyet mint kritikus, író, magánember stb. csak tátott szájjal bámulni tudtam. Kevés értelme van a televíziózás esetében mély- és magaskultúráról beszélni, a minőség választásának már rég nem a hordozott üzenet a kritériuma, amelyet e két kiragadott műsor egyaránt igazol. Amíg a „Dob+Basszus" szereplői a kultikussá vált szövegeket, mint a blődliből nemes aszúvá érlelt minőséget kezelik (melyet a maradandóság igazol), addig a „Krém" a közönség és a sztárok jelenidejűségének egymásra hatását aknázta ki (a közönség és a „művész" egy nyelvet beszél, azonos szellemi nívót képvisel). A Művészetek Háza színpadán playbackről „énekelt" Baby Gabi, aki április hónapban épp egy erotikus magazin címoldalán pózolt nagyjából meztelenül (mint a női szépség etalonja). Mindkét műsort az ízléstelenségig fokozott magamutogatás jellemezte (példa erre a „Dob+Basszus"-ban a Demjén Rózsit parókával imitáló Karafiáth Orsolya — eme műsor Baby Gabija, vagy a „Krém" Bódi Gusztija, aki előre bejelentette: nem tudja a dal szövegét, és egy idő után fel is adta a tátogási kísérletét, leengedett mikrofonnal, némán „playback"-kelt — a közönség nagy örömére). Mindkét műsor valahonnan az ízlésen túlról tudósít, uniformizál, csak a kultúra más rétegzettségéből szólítja meg a közönségét.

A Kamera Hungária fesztivál rejtélye, hogy mi célt szolgál? Nem igazán szól semmiről, többnyire egyszer használatos tévéműsorokat szemléz mindenféle megragadható tematika nélkül. Nincs egy mögöttes koncepció, nincs egy tematikus szempont, amely a létrejöttét legalább kvázi igazolhatná, épp olyan, mint a mai média, felszínes, igénytelen és a pénzről szól. Amely előadás számomra értékesnek tűnt (pl.: Kovács András Bálint: Hogy működik az on-line tévé és filmarchívum) egynehány fős közönség előtt zajlott le, vagy akár úgy járt, mint Cserhalmi György portréfilmjének vetítése, a térről dübörgő — szintén Kamera Hungária rendezvény — koncert zaja nyomta el.

A fesztivál talán legfelhőtlenebb élményét a Sztornó című Pécsett forgatott film díszbemutatója

FOTÓK: TÓTH LÁSZLÓ

adta. Nem a film minősége miatt (mert az egy jó közepes, kicsit elművészkedett, zavaros forgatókönyvvel, de remek operatőri munkával és jó érzékű vágásokkal megoldott mű), hanem a pécsisége okán, mert ez a film Lovasi András főszereplésén túl tényleg Pécs díszletében készült. Aki látja, meggyőződhet, mennyire hazug „jósság" a kamera. Ezt a magyar viszonylatban is csak közepes nagyságú várost oly szellősnek, tágnak tüntette fel, mintha Lengyel-, vagy Oroszországban forgatták volna. Mindezek ellenére a Sztornó díszbemutatója jó fel-, vagy levezetés lett volna a díjkiosztó gálaesten. Azért csak lett volna, mert azt már Budapesten rendezték meg, ezzel is villanásszerűen ráerősítve az ébredező kulturálisfőváros tudat valódi súlyára. ■

Mátis Rita: Djibouti, 2005
55 x 85 cm

Mátis Rita: Festő és modellje, 2005
150 x 100 cm

A film inkább, a költészet, a színház és a zene. Ezek a területek egyébként valamelyest minden nemzedéktársamat foglalkoztatták, némelyikük letérése életre szólónak látszik ma már. Megváltozott ez a helyzet valamelyest a mesteriskolás évek alatt, amikor István-aknán dolgozhattunk.

— Többször, többek elmondták, hogy a mostantól visszatekintő csaknem százéves korszak művészete kifejezett, rögzített és variált mindent, ami ismeret és élménykörében csak felvetődhetett. Az önmagába harapó kígyóként jellemzett száz év azonban másképpen is láttatható, sugallják a munkái.

— Talán valóban van kiút. Mindenekelőtt az, amit mindig is a művészet egyik erkölcsi garanciájaként emlegettünk. Az őszinteség. Igen nehéz ennek a követelménynek a teljesülését teljes világossággal egyes alkotásokban bizonyítani, mert az eszközök mesteri birtoklása önmagában akár megtévesztő is lehet. Magam azonban sohasem lepleztem, hogy a művészettörténet egyes alkotásai előtt megrendülten állok, miközben a festő számára az inspirációk kimeríthetetlen kútjaként jelenik meg mindaz, amit ezek a művek tartalmaznak. Aki a képeimet „olvassa", az bizonyára nem tudja elhallgatni, hogy bennük alkalomadtán megszólalnak ezek az inspirációk. Alkalmasint még tematikai azonosulásokról is beszélhetünk, ami azt jelenti, hogy akár Rodin, akár Manet, akár Jordaens, akár Giorgione vagy Courbet képek is lehetnek felszólító erejűek, amint arra késztetnek, hogy én is készítsem el a magam változatát ezekhez. Az efféle interpretációk egyébként korántsem voltak ismeretlenek a művészettörténetben, a zenetörténetben pedig pláne nem. Mindez azonban csak metodikai kérdés. Sokkal alapvetőbb, hogy az ábrázolás során az ember el tudja fogadni az archetipikus emberi helyzeteket, hogy vonzódásait vagy ellenszenvét ezekkel kapcsolatban megnyilváníthassa. Lényegesnek tűnik az is, hogy mennyire vagyunk képesek belehelyezkedni ezekbe a szituációkba és az is, hogy ez a szerepjáték milyen feszültségekkel jár, milyen interferenciák jönnek létre az archaikus, vagy megszentelt történeti jelentés és a jelen, esetleg költészetmentes formája, figurája között.

— Kritikákban hangzott el, hogy színvilága professzionálisan hatásvadász.

— Mint említettem, viszonylag tartósan zavart, hogy a főiskolán nem tanultunk meg rendesen festeni, majd amikor a festészet tényleges művelésére sort keríthettem, bizonyos szertelenséggel csaptam le mindenre, ami az erős kifejezés szempontjából felhasználhatónak látszott. Ebbe a körbe kétségtelenül bele kell érteni mindazokat a megnyilvánulásokat is, amelyeket a reklám nyelve közvetít. Tehát, hogy a folyamat végét is felidézzem, egyáltalán nem volt idegen számomra a játékautomaták, vagy autókarosszériák díszítése, amelyeken az ábrázolás maga tényleg rendelkezik valami fáradt professzionalitással és tényleg bizonyos, hogy gyorsan használódó ornamensekként lehet leginkább érteni ezeket, de színeik, az anyagi minőségek érzékeltetésére alkalmas festésmód a reflexekkel, a csillogásokkal, csúcsfényekkel stb., mindenképpen érdekelt. A közvetlenül megtanult képektől kezdve végigpróbáltam az alkalmazás közvetettebb módszereit is, és ezeknek eredményei ténylegesen ott vannak a teljességgel eltérő tematikával rendelkező képeken. A hatásvadászat kissé megbélyegző jelzőjéért sem haragszom annyira, mert bizonyosra veszem, hogy egyetlen képem sem agresszív, miközben valóban figyelmet követel. De talán nemcsak követelnek, hanem adnak is ezek a képek valamit. Mégpedig az érzékeket gazdagon tápláló, ha lehet eredeti összeállítású színkombinációkat és izgató, a természetes emberi életben szépséggel és gyönyörrel nem véletlenül összefonódó jeleneteket.

— Ugyanilyen kritikákban olvassuk, hogy témái triviálisak és szinte vádként fogalmazódik meg, hogy mitologizálása lapos.

— A válasz összefügg avval, amit a színek intenzitásáról mondtam. Csak annyit tennék mindehhez hozzá, hogy ember, művész legyen a talpán, aki a máig megismert és felhasznált, közléserejű jel-, és jelentésrendszerek felszíni megnyilvánulásaihoz csak úgy hozzá tud illeszteni olyant, amiről még az égadta világon senki nem tett valamilyen módon említést. Meghatározó minőségi változások érlelődhetnek, jöhetnek azonban létre a mikroösszefüggések keretei között, amik aztán a „nagy egészre" is hatással vannak. Ezeknek az észrevételéhez viszont igen fejlett elsajátító apparátussal kell rendelkezni. Másrészt folyamatosan változnak a nagy összefüggések rendjei is, és egészen egyszerűen a kontextusok változása miatt sem lehet igaz, amit a mindörökre stabilizált jelentésről mondanak egyesek. A mitológiainak mondott képekben szerintem rejtőzik némi irónia is. De nem hiszem azt sem, hogy teljesen eltűnt az emberből a tiszta ellentmondásmentesség vágya, ezért a kiegyensúlyozottság, a boldogság, a szellemi és érzéki megnyugvás ritka pillanatait el tudom képzelni azokban a képi keretekben, amelyeket a művészettörténet különböző korszakokban ezeknek megteremtett. Ezek a keretek mára a természet, az érzékekkel birtokba vehető valóság részévé lettek. És nem tiltakozom nagyon a „lapos" jelző ellen sem. Kockázatos kísérlet, de nagyon is érvényesnek és ezért valóságosnak érzem a nagy és szép gondolatok kifejezése körüli giccses kifejleteket. Ezeket éppúgy forrásértékűnek tekintem, mint bármi mást, aminek festői ereje van. Ez a giccses erő, mint afféle klasszikus ready made képes az átlényegülésre. Ezt rajtam kívül is igen sokan bizonyították már. Mindezen túl csendesen megjegyzem, hogy elég sok olyan képet és szobrot, díszletet és egyebet készítettem, amelyre sem a színek intenzitásával, sem a tematikákkal kapcsolatban mondottak nem állnak, mert teljesen más természetű tárgyak. Talán ebből is kitetszik a véleményem. Nemcsak tudni szükséges, hogy minden mindennel összefügg, hanem érzékeltetni is szükséges ezt. Az én szemem a harmóniára és univerzális rendre nyílt ki. Az intimitás testi megjelenítése sem szolgál más célt, mint annak az érzékeltetését, elfogadtatását, hogy a művészet az életről és önmagáról is szól, hogy a testi, valamint transzcendentális minőségek a művészetben is úgy tartoznak össze, mint egy ölelésben. ■

---

* Mátis Rita 1967-ben született Pécsett. 1981–1985: Művészeti Szakközépiskola, Pécs, grafikus szak. 1987–1992: a Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Karán végzett Keserü Ilona tanítványaként. 1992–1995: JPTE Képzőművészeti Mesteriskola, mestere a Munkácsy-díjas Konkoly Gyula. 1995: Tanulmányút Párizsba. 1996-ban a Kulturkontakt ösztöndíját nyerte el Bécsben. Egyéni kiállítások: 1994: Művészetek Háza, Pécs. 1995: Képzőművészeti Főiskola, Barcsay Terem, Budapest. 1996: Stúdió kiállítás (Horváth Judittal), Bécs; Dominikánus kápolna, Donau Festival, Krems; Újraélesztés, Stúdió Galéria, Budapest; Édes húsom, avagy az átélés romlékonysága, Pécsi Kisgalléria. 2001: Stúdió kiállítás, Kulturkontakt, Oslip. 2006: Start Galéria, Budapest. Csoportos kiállítások: Art Expo, Budapest, Ex-Centrum, Pécs; Haus Ungarn, Berlin; Helyzetkép, Mai Magyar Szobrászat, Műcsarnok, Budapest; Pécsi Szépítők, Újpest Galéria, Budapest; Új Stúdiósok kiállítása, Duna Galéria, Budapest; Cherchez la femme, Szombathelyi Képtár; Olaj/vászon, Mai Magyar Festészet, Műcsarnok – Budapest; Műélvezés, Erotika a magyar képzőművészetben, Bartók 32 Galéria, Budapest; Mesterek és tanítványok, Pryzmat galéria, Krakkó; 1999: A bűn méze, Szombathelyi Képtár; Palme Ház, Budapest; A tárlat, Pécsi Galéria; Art Expo Friss, Művészet Malom, Szentendre; A második nem, Nőművészet Magyarországon 1960–2000. Ernst Múzeum, Budapest. 2002: Galéria, Pécs; Art Expo Friss II., Művészet Malom, Szentendre; Jubileumi tárlat, Pécsi Galéria. 2003: Klimó gyűjtemény, Linz, Ausztria; Fiatal festők Keserü Ilona közelében Pécsett; 1983–2003, Pécsi Galéria. 2004: Mecseki Anzix, Hattyúház, Pécs. 2005: Egyhetes, Műcsarnok; Energia és ellenérték, Művészet Malom, Szentendre; Gulashsuppe, Dachgalerie, München; Pécs-Baranya Művészeinek Társasága, Városi Galéria, Kalocsa.

Mátis Rita: A vágy örök tárgya, 2003
150 x 200 cm

— Minden bizonnyal alkati sajátosság magyarázza. A vizuális művészetek mellett mindig is közel állt hozzám a költészet, a filozófia nyelve és a zene is. Talán ezért hallgatok olyan szívesen Wagnert. Zenéjének ereje, világosan felismerhető szándéka és az ennek ellenére benne lévő árnyalatok gazdagsága pontosan kifejezi azt az igényt és érdeklődést is, ami bennem a jelenre vonatkozóan megvan. Készítettem valóban könyvet, amelynek színes és domború kötése, kézzel írt szövegei, verseim, és az illusztrációk megint csak azt az igényemet érzékeltették, hogy a szigorúan vett kép mellett — ha lehet — más formában és anyaggal is vizuális jelentést hozzak létre. A szövegben, a versekben az állandó változásban lévő érzelmi és tapasztalati világ követésének éppúgy eszközeit láttam, mint a képi jelekben, miközben érzékeltem, hogy a könyv egy nagyhatású tárgy, amely elég összetetten plasztika, intellektuális üzenet, intim terű látvány, képek sorozata és minden ízében egyéni megoldás.

— A nehezebbnél is nehezebb feladat úgy bejárni egy veszedelmesen sokértelmű határterületet, mint amilyen egy művész életműve, hogy menet közben és a feldolgozás során ne váljon a különböző tartalmakból valamelyik is egyoldalúan túlértékeltté.

— Talán elfogadható, hogy többnyire a jelen és az aktuális feladatok kötik le az embert jobban. Ez nem jelenti azonban, hogy ne kellene tetszőleges ütemben felidézni a már megjárt szakaszok emlékeit, hogy ne szolgálna jóleső segítségként egy korábban megtanult, megismert fogás vagy forma. Visszatekintve az elmúlt húsz évre, elmondható, hogy meglehetősen sokféle eszközt használtam, több kifejezésmóddal és funkcióval kerültem közelebbi kapcsolatba, amelyek között a zenei és színpadi, színpadszerű megnyilvánulásoknak éppoly szerepe volt, mint a plasztikai és térberendezési programoknak. 1992-ben az Utazás című játékban vettem részt a Pécsi Nemzeti Színház Kamaraszínházában, a Petőfi Csarnokban élő klipmixet, egy sor performanszot, videoanimációkat csináltam, Karol Woytila darabjához díszletet készítettem. Ezeknek a számbavételéhez valóban a szenvtelen felsorolás és dokumentáció a legalkalmasabb módszer. Ezek az adatok a katalógusokban és almanachokban hiánytalanul megtalálhatók.

— Nem mondhatjuk egyes művei előtt sem nagy magabiztossággal, hogy erről meg arról van bennük szó, hiszen érezhetően sokkal több mindenről kell megemlékeznünk egy műalkotás láttán, mint amiről közkeletű, többnyire sietősen megfogalmazott összefoglalások, a képaláírások értelmezései szólnak. Ez valamelyest csüggesztő, hiszen jogosan érzi ilyenkor úgy az ember, hogy semmit és soha nem fog megérteni.

— Az úgy van, hogy bár a festő maga egy-egy kedvére megfogalmazott és megragadott kérdést kezd el boncolgatni, az számára a teljes egészet jelenti. A szemlélő és közvetítő pedig igen gyakran csupán részkérdést lát az előtte álló jelenségben. A művész számára a megcsinálás pillanataiban nincs is részkérdés, teljes mivoltában, minden eszközét, figyelmét, emlékezetét és érzelmeit igénybe véve kívánja többnyire megfogalmazni — maradékok és ellentmondások nélkül — a vállalt programot. Aki minderre kívülről tekint, annak vagy sejtelmes, vagy gyűlöletes titok marad a program teljessége, kicsiny, vagy óriási kiterjedésű mivolta ellenére is. A képnek tehát segítséget és bátorítást kell adnia a titok és gátlás felszabadulásához, feloldozást kell jelentenie a leselkedés okozta bűntudat alól.

— A nyolcvanas évek végén, amikor a képzőművészet fő hangzatai a posztmodern medrében csendesedtek le, Mátis Rita korai munkáit készítette. Ezek a KoBrA előadásmódjának jegyében születtek, illetve a lírai absztrakció normái jellemzőek rájuk. Két princípium látszik érvényesülni itt az érdeklődésében. Az egyik a színek sokaságának és fokozásuk mértékének felmérése, a másik pedig a konvencióktól mentes jelalkotás eredetiségének a keresése, biztosítása.

— Ez igaz, és van egy viszonylag nagyszámú sorozatom, amely első ránézésre tényleg melodikus természetűnek, hagyományosan absztrakt előadásúnak látszik. Ilyenek, mint a Z-Űr (1988), a Lélekhajó (1988) talán valóban indulatosak, ugyanakkor talán jellemző is rájuk, hogy fel szerettem volna venni a felületeikre mindent, ami a festői kifejezés szempontjából hatással bír, tehát a gesztust, a pasztózusan előadott színpásztákat, ornamentális rendszereket, kalligráfiát és foltfestést. És ha valóban alaposan elemzi valaki ezeket a képeket, részint arra jön rá, hogy tele vannak leíró részletekkel, mindenféle alakokkal, részint pedig arra, hogy egy festői gazdagságában gyarapodó folyamat játszódik le ezeken. Az Égnyelő (1989) már azt mutatja viszont, hogy az alakulás valamiféle egyszerűsödés irányában is érvényes volt. Egyszersmind a hagyományos „alak" rehabilitációjával is együtt járt. A Vénus sorozat is alapvetően figurális volt, azonban az is lényeges összetevője volt ennek az időszaknak, amit legegyszerűbben hiánypótlásnak nevezhetnék. Egyszerűen: meg akartam tanulni festeni és ehhez a lehetséges eszközöket, mintákat felhasználtam. És azt sem hagyhatjuk említés nélkül, hogy mestereim Keserü Ilona, később Konkoly Gyula voltak, aki magukkal ragadó eleganciával foglaltak össze egymástól látszólag igen nagy távolságban lévő jelentéseket és jeleket.

— De hát a főiskola művészképző specializációját végezte, ahol senki nem lehetett ellenérdekelt abban, hogy valóban megtanuljanak festeni...

— Igen. Sok mindennel megismerkedtünk a főiskolás évek alatt, képzésünk azonban minden látszat ellenére sem volt a kreatív tevékenység gyakorlatára irányuló. Az is magyarázza persze ezt, hogy nem volt pénz festékre, modellre, és az érdeklődésünk középpontjában sem egyértelműen a festés állt ekkoriban.

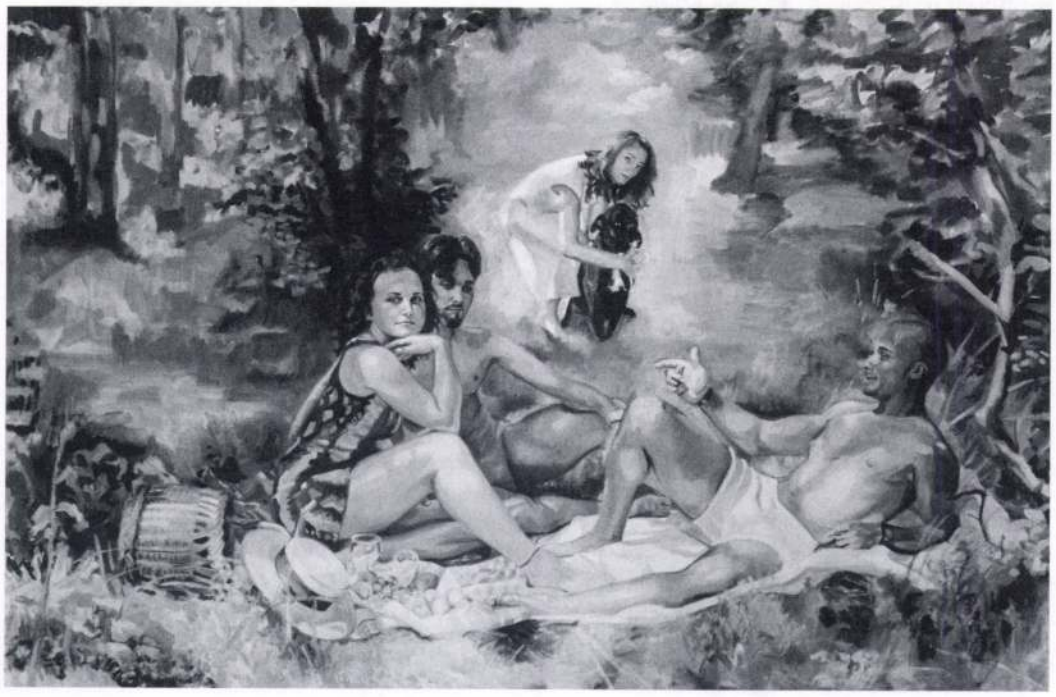

Mátis Rita: Brunyi, én és reggeli a szabadban, 2005. 100 x 150 cm

AKNAI TAMÁS

Nincs is részkérdés, nincs részfeladat ...

Mátis Rita festő*

Kimondottan izgalmas, amikor a nagyméretű nyomaton Varga Rita Terror-baby című munkájának szereplőjeként egész alakos portréját kacéran kivágott, színesen hímzett ruhában, övén dinamitpatronokkal látjuk. Egyszerre közönségesen mindennapi, és egyszerre kibogozhatatlanul exkluzív. Nem egyszerű fogást találni rajta. Pedig *„A vágy örök tárgya"* (2005), vagy az *„Álom-Lustálkodás"* (2002) láttán az első pillanatban hajlamos az ember félrekapni a szemét. Tökéletesen úgy, mint Manet *Olympiá*jának képből kinéző, ridegen vesébe látó tekintetére, amely mögött tökéletesen elkülönült jelentésként él a dús test, a vágynak célt nyilvánosan garantáló tökéletes tárgy. Pedig a szemérem korántsem a XIX. századi nyilvánosság szabályai szerint irányítja pillantásainkat. Mátis Rita, — miközben nem hökkent meg jelentéstani talányokkal — mégiscsak, mint valami mitológiai délsziget bűbájosa, mágikus erővel vonz egyszerre elementárisan érzéki és ugyanakkor nagyonis kimódolt, intellektuális logikájú világába. Az odüsszeuszi kísértés-modell szerint javasolt árboc holléte felől kár is kérdezősködni. Ez Mátis Rita festői világának a varázslata: ellenállhatatlan erővel késztet elkezdeni belső utazásokat, amelyek során végül csupán az őszinte önismeret adhat magyarázatot a befogadás igenlésére vagy ellenzésére.

A *„Bacchus"* (2004), vagy *„Bruny, én és reggeli a szabadban"* (2005) szólítanak fel arra, hogy az igen sűrű módszertani bevezető nem lenne teljesen felesleges ennek a képzettársításokkal és valóságos érzéki élményekkel teli festészetnek az elemzése előtt. Talán sikerül azonban megtakarítani, átlépni ezt valamiként úgy, hogy veleje mégiscsak megjelenjen, és mégse rontsunk rá a gyanútlan olvasóra minden előkészítés nélkül. A kérlelhetetlenül érzéki feldolgozások nyomán majdhogynem az „előjáték" szóra csusszan a nyelvünk. De ne csüggedjünk. Láttuk, voltak-vannak helyzetek, amelyekben a művek magukért önmagukban nem képesek helytállni. Manifesztumokért, interpretátorokért, didaktikus konceptekért kiáltanak. Van idő, amikor olyan összefüggések kerülnek feldolgozás céljából egy-egy művész műhelyébe, amelyek a köznyelv és közismeret, előítéletek, tapasztalás stb. számára már feldolgozottnak tekinthetők. Ilyenkor eltűnik az egyebekben nem kellemes feszengés, amit nagyjából abban lehet megragadni, hogy nem tudjuk eldönteni mennyire megoldottnak, feldolgozottnak, közönségesnek, izgatónak tekintjük éppen az ábrát, mennyiben tudjuk ízléskonvencióinkhoz kapcsolni, illetve abban, hogy ezekből mennyit vagyunk hajlandóak felfogni, közel engedni magunkhoz. Ekkor az ízlés, a nevelés rögzült sarokpontjai is komoly terhelési próba elé kerülhetnek. De Mátis Rita olyan képeinek esetében sem

Varga Rita: Mátis Rita

érzünk ki hamisságot és hanyagságot a művészet emelkedett regisztereire nézve, mint amilyenek a *„Csertői liget"* (2000), vagy a *„Bethsabe"* (2002), esetleg a *„Nana a kanapén"* (2004). Ennek egyik oka az, hogy a művészettörténettől kölcsönzött, átírt formatartalom, mint az egyik hatékony inspiráció, minden frivol, nyílegyenesen érzéki utalás ellenére tekintélyt ad Mátis feldolgozásainak. A másik ok pedig alighanem a tévedhetetlen szem rátalálásaiban van, az érzéki szépség eredeti és újszerű megjelenítése közben sem rejti véka alá, hogy a látás képességében és örömében, mint egy örök állandóban alapvetően nagy bizalma van.

Sokak számára látszólagos a jelenléte. Hónapok múlnak el anélkül, hogy hallhatnánk róla és a munkáiról. Csak akkor mutatkozik, amikor — Csontváry mondta ezt így magával ragadóan — „soron van". Akkor azonban többnyire maradandó nyomokat hagy maga után. Tevékenysége folyamatos és lankadatlan műhelymunkáról tanúskodik, amelynek összetétele felől csak igen kevesek rendelkeznek tájékozottsággal. Otthona egy puritán eleganciájú Bauhaus-házban van, sarokablakait és tornácát ma is tanítani kell építészhallgatóknak. Élete édesanyjával, bútorai, könyvespolca, zongorája, Brúnó kutya — némely munkájának szereplője — kiegyensúlyozott, Pécs művészetének korábbi aranykorára tökéletesen emlékeztető szellemi-anyagi klímát jelent. Nagyszámú kép jön létre a sarokszobában, ahol — némi rálátással a Kálvária-dombra és a város tornyaira — dolgozik. Zárkózott, magáról keveset elárulóó személyiség, akiről nagy biztonsággal fogalmazhatjuk meg, hogy a „képeiben él". A műteremsarok csendjében a feljegyzéseket olvasva, a vázlatokat és elkészült munkákat nézve azonban a harmadik évezred elejének problematikái sűrű gomolyagként valószínűsíthetőek. Miközben a „mestert" az egyszerűség, célszerűen visszafogott kijelentések, tartózkodás, a nem értékes megfogalmazásoktól való félelem sokkal inkább jellemzik, mint az élethabzsoló és divatos robbanékonyság. Történik ez akkor, amikor még a szisszenéseknek is hírértéke lehet. Közben pedig szinte nincs is képe, amelyben, mint lehetséges jelentésréteg, fel ne vetődne a kommersz fogyasztási médiakultúra jelrendszere, illetve előadásmódja. Munkájának végzéséhez az ellenőrzés alatt tartott személyes indulatok adják a legfontosabb alapanyagot, a képek által szándékoltan felidéződő művészettörténetben pedig izgalmasan modelleződik a párbeszéd lehetősége az idővel, az érzékekkel és a társadalmi nyilvánossággal. Mátis Rita munkáival 2005 folyamán igen jelentős magyar kiállítási intézményekben fordult meg, 2006 januárjában a budapesti Start Galériában rendezte egyéni kiállítását és elkezdett tanítani a Kaposvári Egyetem újonnan alakult Művészeti Főiskolai Karán.

Sietek eloszlatni a hevenyészve beállított képet Mátis Rita művészetéről. Mindenekelőtt hamisnak tűnik az állítás, amely szerint a keze ügyébe kerülő kulturális és civilizációs kérdéseket mintha a naiva modorában adná elő. Pontatlan az a vélekedés is, hogy gyanútlan és ártatlan elszólások a munkái. A valóság az, hogy teljes tudatossággal, komoly rákészüléssel megvalósított programot követ. Ebben a rögtönzéseknek nyoma sincs. Nincs itt helye extravaganciának, kerülőutaknak, a kaland és az erotika keresett dokumentumainak. A képekben egyetemesen megragadhatóvá tett jelenségeknek — amely nyilvánvalóan erős érzelmi és érzéki adottságokat követel annak feldolgozójától — hátterében az érzékek kopása és zűrzavara, a szépség szenzuális garanciáinak veszélyeztetettsége áll.

Az értelmezések adott pillanatában aztán rájön az ember arra, hogy a leghatározottabb eligazítást mégiscsak a művész saját szavai adják. Néhány lényegesnek ítélt összefüggésben feltétlenül fel kell idéznünk magának a festőnek a szavait. Itt van például az első könyv, itt vannak az illusztrációk, versek. Hogyan függenek ezek össze avval az érzelmektől és érzékektől túlfűtött képvilággal, ami ma tevékenységét jellemzi?

Mardini

l

LykaMagyműI800-50

20. l

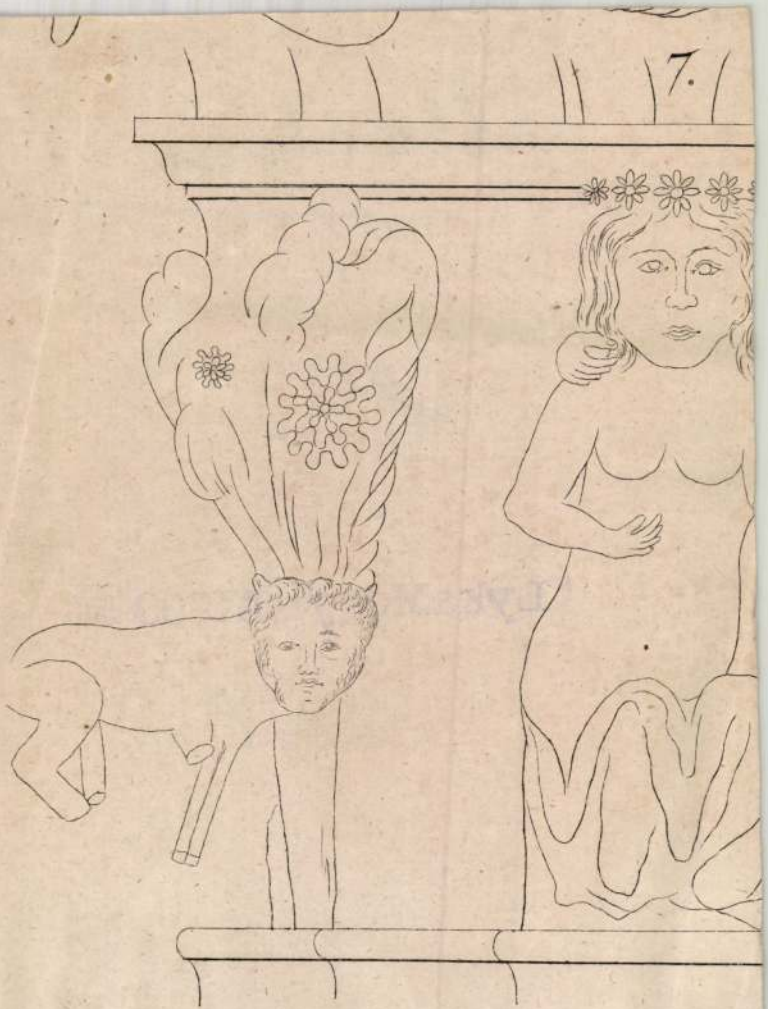

Márton Ákos

épitész.

A brassai iparkamara székházának terveire kiírt pályázaton 16 pályamű vett részt. A zsűri az I-ső díjat nem adta ki. A II-ik 400 koronás díj nyertese Márton Ákos és Károlyi Emil terve.

Művészet 1903. 280. l.

Márton Ákos

Művészet. 1902 225, 354
– 1903. 65, 206, 280
– 1904. 57, 209, 350, 405
– 1905. 126, 212
– 1906 71

Marton Ákos

Műfeltett

cród

Liber Bpestrosbrai

282. l. 287 l

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

M a r t o s Ákos építész

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
354.
"Pályázatok"

M a r t o n ? építész

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Pályázatok"

MDK.

Márton Ákos

A pozsonyi posta- és táviró-épület tervpályázatán 6 oo koronás III. dijban részesült.

Müvészet, 19o2. 354.l.

MDK.

Márton Ákos épitész

A pozsonyi m.kir. posta- és távirdaigazgatóság épülettervének pályázatán a 800 koronás III. dijat nyerte.

Müvészet, 1903. 65. l.

MDK

A torontál-megyei takarék- és hitelbank tervpályázata.

Marton Ákos III.dij

Épitő Ipar, 1902. 17.sz.

M.D.K.

Marton Ákos, építész

3

Károlyi Emillel és Havas Sándorral közös terve harmadik díjat nyert a Nagybecskereken felépítendő Torontálmegyei takarék- és hitelbank pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII évf.

ápr. 9. sz. 8. old.

Marton Ákos, építész M.D.K.

Károlyi Emillel és Riemer Márkussal hőrösen harmadik díjat nyert a porsonyi postapalota pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1902. XXIII évf.
Sept. 24. sz. 9. old. és okt. 1. n. 3. o

M.D.L.

Marton Ákos, Lipesti építész

Károlyi Emillel és Riemer Márkussal közösen első díjat nyert a kaposvári törvényszéki palota terapályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

máj. 13. sz. 10 old.

M.D.K.

Márton Ákos, bpesti építén

Károlyi Emillel közös terve második díjat (400 K.) nyert a brassói iparkamarai sierház terepályázatán. (Az első díjat nem adták ki)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jun. 17. sz. 7. old.

M a r t o n · Ákos építész

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
65.
"Kitüntetések"

Marton Ákos, épitész

Müvészet, 1903.II.,206.

Kitüntetések.

Marton Ákos

A nagyszebeni román irodalmi és közművelődési egyesület házának és muzeumának tervére kiírt pályazaton 25 pályázó közül az első díjat és a kivitelt Baranyai József, a második díjat Marton Ákos, a harmadikat Reiss Zoltán és Faludy Ferenc nyerte el.

Művészet 1903. 206 l.

[illegible]

MDK

Marton Ákos és Károlyi Emil

a brassói iparkamara székháza

Kitüntetések. Müvészet II, 1903, 28o.

Marton, Karolyi, Riemer

budapesti épitesek

Irod

Magyar Pályázatok

1903. 1 oz. (2-13 l)

(Pozsonyi posta és 32 l

távir da épület)

III Dij.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

8. sorsz. Műhelyi minta. — F

Márton Alos é

Karoli Emil

K

Szód

Magyar Pásázatok

1903. 11 sz. 24–25 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Marton Ákos

Károlyi Emil

Operti ajszterich

Ivad

Magyar Pálházatok

1903. 10 sz. 23 l.

.... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Marton Ákos és Károlyi Emil

Magyar Pályázatok 1903. 11. sz. 24-25.l.

MDK

Marton Ákos és Károlyi Emil bpesti épitészek

Magyar Pályázatok 1903. 1o. sz. 23.1.

M.D.K.

Marton Ákos, budapesti építész

második díjat nyerte a magyarországi román irodalmi és közművelődési egyesület házának és múzeumának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.
ápr. 15. sz. 8. old.

MDK

Marton, Károlyi, Riemer budapesti épitészek

az alábbi pályázaton III. dijat nyertek

Pozsonyi posta és távirda épület. Magyar Pályázatok 1903. 1. sz. 12,13,32.l.

Marton Ákos, építész

Művészet, III., 1904. 55.

Kitüntetések.

Marton Ákos, építész M.D.K.

harmadik díjat nyert a gyulafehérvári törvényhatósi palota és fogház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

ort. 26. sz. 3. old.

Marton, Károlyi, Riemer

bjerk epitesjek

ind

M. Pályázatok

1904/5. 4. 7. (A kapos-
vári törvénykező épület
és pgház pályatervei)

I. Díj.

..... *mühely.*

...őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

...

...i ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

MDK

Marton, Károlyi, Riemer bpesti épitészek

az alábbi pályázaton I. dijat nyertek.

A kaposvári törvénykező épület és fogház pályatervei. M. Pályázatok 1904/5. 4. sz.

Marton Alois

ep.

ired

M. Pafairatok

1904/5. 12 A. 11-13

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Marton Ákos és Riemer Márkus

A nagybecskereki törvénykezési épület és fogház tervpályázatára 24 pályamű érkezett. A 2000 koronás első díjat Aigner Sándor, az 1400 koronás második díjat Marton Ákos és Riemer Márkus, a 800 koronás harmadik díjat Jablonszky Ferenc kapta. 400 koronáért megvették Töry Emil pályatervét.

Művészet 1905, 126 l.

mies ced.

ke.Mit 60 Abbildungenin
/:P 39.-:/ P 17.20

land.Mit 141 Abbildungen
/:P 48.-:/ P 17.20
ext von Friedländer.Mit
Lichtdruck.Leinen/P 36.-/ P 17.20

UBIER,DER BUCHEINBAND.
n bis z.Ende d.18.Jahr-
bbildungen.Leinen/:P 24.-:/ P 10.60

ÖBEL DER VERGANGENHEIT.
n.Leinen /:P 12.-:/ P 4.80

ER EMPIRE UND BIEDERMEIER
afeln und 322 Textabbildun-
/:P 27.-:/ P 11.40
SER DER GEGENWART.Mit
bbildungen.Leinen/ P 21.-/ P 10.40

NEUZEIT.Mit 16 mehrfar-
rkentafeln und 330 Text-
inen /:P 21.-:/ P 10.40

UCUEL.Mit 89,teils mehr-
en.Gebunden /:P 25.-:/ P 6.80

ÜNGERE.Mit 60 Bildtafeln
bildungen.Leinen/:P 11.25:/ P 4.-

bildungen und farbigen
d /:P 12.-:/ P 4.20
it 59 Schwarzbildern
eln. /:P 18.-:/ P 6.60

Művészi díj: Marton Ákos

Gyulafehérvári törvény-
kezési épület terv-
pályázata.

Művészet. III. évf 1905. 405. l

M.D.K.

Merton Ákos, építén

és Riemer hárrus körös terve 1400 koronás második díjat nyert a nagbecskereki törvényrezési épület - és fogház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

márc. 8. sz. 10 old.

Marton Ákos

építén

irod

Magyar Pályázatok

1905–6 · 2. sz. 25. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása.

Marton Alos

épitén

irod

Magyar Pályázatok

1905-6-4. 27. 27 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Marlon Aros

épitén

irod

Magyar Pályázatok

1905-6. 9 n. 13-15.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ɣezem:

.....

gy helyettesének
ása.

— Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Márton Akos és Riemer Márkus, építészek.

A nólyomi ág.ev. templom és nagybecskereki törvényszéki palota pályaterveit készítette ill készítették. Magyar pályázatok. III.9. 1905.

Művészet. 1906. 71.l.

MDK

Márton Akos és Riemer Márkus, épitészek.

A zólyomi ág.ev. templom és nagybocskereki törvényszéki palota pályaterveit készitette ill. készitették. Magyar pályázatok. III.9. 1905.

Müvészet. 1906. 71.1.

Marton Ákos

épitész

vód
2

Magyar Pályázatok
1906. 10. n. (Eötvös-
utcai bérház, képek
rel.)

Szecenziós!

Bacon ~~III~~. 188.

MDK

Körösy Albert és Márton Ákos mü ép.-ket

kérte föl a bizottság , h. a Vörösmarty-szobron eddig végzett munkálatokat szakértőileg megvizsgálják.

A Vörösmarty-szobor és a Gizella-tér rendezése. Vállalkozók Közlönye. 19[illegible]
19c7.dec.4. 7.1.

MNK

Marton Ákos

különböző épitkezések tervpályázatának zsüritagja

Magy. Épitőművész Szövetség közgyülése
Vállalkozók Közl. 1908. jun. 3. 23.sz.

4 l.

MÁRTON építész

Országos lakáspályázat I. Épület-kategória (Megvétel) III. (II. díj)

Társtervező: Pásztor

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Morton Ákos

cikke: Gondolatok a fiatal építészek helyzetéről

Magy.ép. műv. 1972. 4. sz. 57.l.
/Fiatal építészek Kiro-szám/

Martos Flóra

tervezte a Bp. VI. Eötvös u. 38. sz.

lakóházat 1905-ben

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Marton Aikos, építész

L. Maróti Géza

Gerle János: Maróti Géza építészete és... 50-51

Magyar
Építőművészet Bp. 1983 83/6

Marton Ákos, építész

Maróti Géza növényi ornamentikája, gyermek és női alak jai mindig az ő sajátos szimbolizmusától áthatott formában jelennek meg, mégis igazodva a különböző felfogású építészek formavilágához, akikkel együtt dolgozott: Alpár Ignác, Fischer József, Balázs Ernő, Marton Ákos, Quittner Zsigmond, Orth és Samló, stb.

Gerle János: Maróti Géza építészet és szobrászat határán. Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún. 50-51-old.

M.D.K.

Márton Aladár

A kecskeméti Katona József Szinházban bemutatott -Gyárfás Miklós-: "Kényszerleszállás" c.bohózatához tervezett jelmezeket.

"Krónika" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 26.
IX. évf. 48. sz. 22. lap

M.D.K.

Márton Aladár

A Kecskeméti Katona József Szinházban bemutatásra kerülő Lope de Vega: "A hős falu" c. szinművének előadásához tervezett jelmezeket.

"Krónika" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. okt. 8.
IX. évf. 41. sz. 22. lap

.A.G.

Márton Aladár M.D.K.

Az előadás diszletei

Mátr ai-Betégh Béla: Saroküzlet Reményik Z sigmond sza tirájának bemutatója a kecskeméti Katona József Szinházban

Magyar N emzet 1965. január 17. 11.1.

M.D.K.

Márton Aladár

B.A.: "Tizenkilencen" cimmel ir kritikát Fagyejev regényének nyomán irt "szinpadi krónika" kecskeméti előadásáról.
A "Tizenkilencen" c. darab kosztümjeit tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 8.
XI. évf. 49. sz. 7. lap

MDK

Márton Aladár, jelmeztervező

Móres, a szabadító előadásához

Taxner-Tóth Ernő: Pap Károly drámája Kecskeméten 7

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 31.

177.
+ 11

Márton Oladák

Pap Károly: Mózes a szabadító c. darabjának jelmezeit tervezte a kecskeméti minházban (ekl.)

Nyomva 1968 feb. 9 2old.

MDK

Márton Aladár, jelmeztervező

Raffai Sarolta koreográfiáján bemutatott drámajátékhoz a jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: Egynapi menyasszony

8

Népszabadság, Bp., 1967. dec. 21.

M.D.K.

Márton Aladár

Csik István: "Mózes a szabaditó" cimmel ir Pap Károly drámájának kecskeméti előadásáról, amelyhez a jelmezeket tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. jan. 27. 4. sz lo. lap

M.D.K.

Márton Aladár

Romain Rolland: "A szerelem és a halál játéka" c. darabjának bemutatásához-a kecskeméti Katona József Szinházban- tervezett jelmezeit a szereplőkkel bemutatja a lap.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. szept. 23.
X. évf. 38. sz. 4. lap

M.D.K.

Márton Aladár

Demeter Imre: "Élektra" c. kritikájában kiemeli a müvésznek az előadáshoz készitett jelmezterveit.
A kecskeméti Katona József Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1966. nov. 4.
X. évf. 44. sz.lo. lap

M.D.K.

Márton Aladár

Illés Jenő:"Boszorkány" cimmel ir kritikát Móricz Zsigmond regényéből átirt szindarabról, a kecskeméti Katona József Szinház előadásáról. A darabhoz a müvész készitette a jelmezeket, amelyek egy részét-a szereplőkkel-hozza a lap. Fényképfelv.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 9.
X. évf. 49. sz. 8. lap

M.D.K.

Márton Aladár

A "Cornevillei harangok"c. Planquette-operetthez tervezett kosztümjeiről a kritika dicsérettel nyilatkozik.
A kecskeméti szinház előadása.

Vécsey György: A Cornevillei harangok c. kritikája Film Szinház Muzsika Bp. 1962. febr. 23. VI. évf. 8. sz. 14. lap.

M.D.K.

Márton Aladár

A kritika által megdicsért jelmezeket tervezett Németh Amadé-Perényi Kálmán: „Simonyi óbester" c. nagyoperettjéhez.
A kecskeméti Katona József Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. január 5. VI. évf. 1. sz. 39. lap.

M.D.K.

Márton Aladár

Radzinszkij szovjet iró "1o4 lap a szerelemről" c. drámájához tervezett jelmezeket. Kecskeméti Katona József Szinház előadása.

"Krónika" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. febr. 11.
X. évf. 6. sz. 2o. lap

M.D.K.

Márton Aladár

Arthur Miller "A salemi boszorkányok" c. drá÷
májának a Kecskeméti Katona József Szinházban
bemutatott előadásához tervezett jelmezeket.

"Aktuális" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. ápr. 3o. IX.
évf. 18. sz. 21. lap

M.D.K.

Márton Aladár

A kecskeméti Katona József Szinházban bemutatott, Jerzy Broszkievicz: "Botrány Hellbergben" c. bünügyi drámájához tervezett kosztümöket.

"Aktuális" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. febr. 19. IX. évf. 8. sz. 2o. lap

Márton Mihály, jelmeztervező MTK

A Kecskeméti Katona József Színházban bemutatott Szimonov színműve előadásának a jelmezeket tervezte.

J. J.: A negyedik 9. p.

NÉPSZABADSÁG, Szp. 1961. dec. 20.

~~106~~
111

MÁRTON Aladár

M.D.K.

Az előadás felmerei

Demeter Imre: A Bánk bán – Ketona József városában

Magyar Nemzet, 1961. november 12. 8. l.

M.D.K.

Marton Aladár

A Bánk bán előadásához tervezett jelmezeit a kritika kiemeli.
Az előadást a kecskeméti Katona József Szinház Mutatta be.

Illés Jenő: A Bánk bán Kecskeméten c. kritikája Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. nov. 10. V. évf. 45. sz. 20-21. l.

M.D.K.

Márton Aladár

Millöcker: Koldusdiák-jának kecskeméti előadásához készitett -a kritika által elismert- stilusos kosztümöket.

/I.J./: A Koldusdiák Kecskeméten c. kritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. ápr. 24. III. évf. 17. sz. 27. l.

DOK

Márton Aladár: „Jelmeztervező"

A kaposvári Katona József Színházban bemutatott Capek darab előadásához készített jelmeztervekről.

Molnár G. Péter: Fehér kór

8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. márc. 9.

M.D.K.

Márton Aladár

A kecskeméti Katona József Szinházban Schiller: Ármány és szerelem c. müvének előadásához tervezett jelmezeit a kritika kiemeli.

Vécsey György: Schiller és Brecht Kecskeméten c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1963. május 17. VII. évf. 20. sz. 16-17. lap.

MDK

Marton Alajos

A magyar Iparmüvészet a párisi kiállitáson.
Magyar Iparmüvészet 1897/98. 82-83.l.

Márton Alajos

grafikus

1912

Éimisk 1930. 86. l

MDK

Marton Alajos
1896. Közreműködési érem

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁR 2 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Márton András

/ 1021

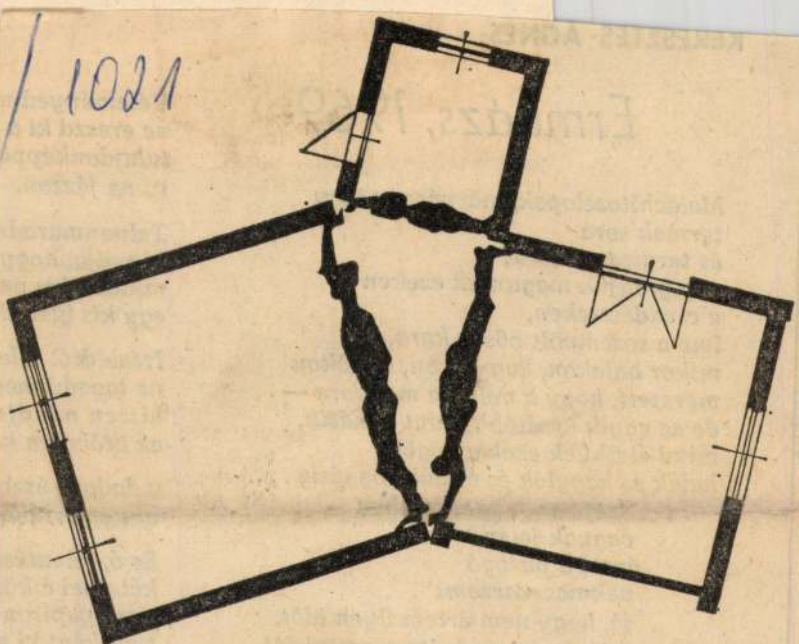

Márton András rajza

KERESZTES A

Err

Malachitoszlopok, márvány, arany
termek sora
és termeszek sora;
végigrágjuk magunkat ezeken
a csendéleteken,
íme a sosemvolt bőség kora,
mikor halakon, kagylókon, csigákon
méretett, hogy a művész mekkora —
de az egyik kiválóbb, mint a másik,
mind élethűek ezek a dögök,
halak és kagylók és csigák rogyásig . . .:
Szappanbuborékomban
vagyok jelen,
ámul a pislogó
vakmacskaszem:
jó, hogy nem értem ilyen időt,
mivel nem tudnám szeretni őt!

rá ne fázzon.

Talponmaradn
ki tudja, hogy
minden kis ne
egy kis igen ik

Irásaidtól főle
ne tagadd meg
hiszen mindje
az utókorra ka

a dadogó ámb
mutatja, hogy

És ó, jelentése
kétségei a köz
sima papiron
rügyként ki n

Marton Alajos

diszmüves

Álló óra, bronz
mávány talapzaton

Arv. Kizl

75. n. 1935. Oct.

MDK

Marton Alajos (Bpest)

1896-ban közreműködési érmet nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Művészet, 1903. 154.l.

Iparművészet,

MDK

Marton Alajos,

nékány lakkos börből csinált asztalkája és kis ládája figyelmesen készitett munka.

A Magyar Iparmüvészet Karácsony.
Magyar Iparmüvészet 1897/18. 157-160.l. ?

M.D.K.

Márton Aladár

Demeter Imre: "Vihar" c. kritikájában kiemeli a művész által tervezett jelmezeket a kecskeméti Katona József Szinház előadásához.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 21.
XI. évf. 16. sz. 4.,6. lap

.E.D.K.

Márton Aladár

Márton M. Alfréd MIK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Márton M. Alfréd

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar müvészet. Bpest. 1916. 2o.l.

Márton András

A stúdió lakja

A budapesti pedagógusképzőművészi stúdiója 1953-1963
Bev. Vajtai Aurél Bp. 1963.
38 p.

Márton András M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: Móricz bemutató Kecskeméten
Boszorkány

Magyar Nemzet 1966. dec. 15. 4.1.

Márton András, grafikusművész

Köszegen Márton András a kiállítása látható a Tábornok-házban.

Néhány szó zene közben.

1980. ápr. 28. Petőfi 10.15 |M.|

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE

1980 MÁR 22

Márton András, grafikusművész

1021

Különös, sajátos, teremtett világ

Márton András fotografikái Kőszegen

„Elgondolkodtat, megmosolyogtat, sok fricskát is kapunk. Egynémely szuggesztív erejű plakáttal szívesen találkoznánk az utcákon..." — olvashatjuk a kőszegi Tábornokházban, Márton András grafikusművész kiállításán, a vendégkönyv első bejegyzéseként. S valóban nem mindennapi ez a tárlat, amelyet a Vas megyei Múzeumok Igazgatósága rendezett a budapesti művész munkáiból.

Meghökkentő, elgondolkodtató két emeletnyi látvány: fotó is, grafika is, de leginkább egy, különös, sajátos teremtett világ.

ből az embert — Ádámot — vette ki, hogy az ismert, közismert figurával mondjon el sokmindent tértudatunkról, az emberi mozgás dimenzióiról, törvényszerűségeiről. Az ember békevágyát sugallja, ugyanakkor háborúzó kedvének folyamatosságát is hirdeti a görög váza harci jelenete kővel komponálva: ennyit „fejlődtünk" csupán? — kérdezi tőlünk ez a kép. S milyen szomorú a sivár lakótelepi ház elfüggönyzött ablaksora, amelyben egy nyitott ablakából egy magányos férfi, Goethe néz ki. Meghökkentő a Laocoon: az ABC körül

Márton András

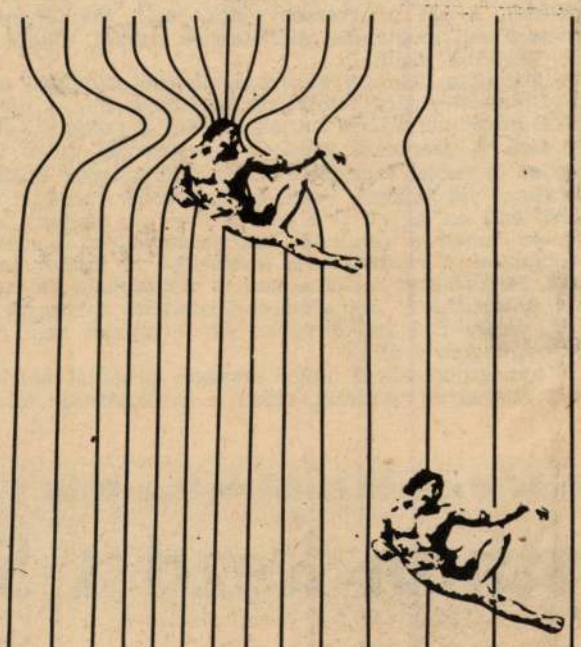

A Michelangeló témájára készült tizenöt vázlatból egy.

Parkolás. A golyóbist átölelő hervadt virágszál — A Föld ma 5 millió éves — a jövőféltés képe, az antennára feszített alak — Az adás pillanata — viszont mindennapjainké.

Nem fotók és nem grafikák ezek a képek, hanem géppel írt és üzent gondolatok. Viszonylataink alternatívái. Sajátos, teremtett világ, amely a lényeget ragadja meg különös látványosságával. Valami nagyon lényegeset mond el rólunk, világunkról, a meglévőről és a lehetségesről. A látvány mellett a gondolkodó és gondolkodtató művészt köszönthetjük Márton Andrásban, aki a Tudományos Akadémián aratott első nagysikerű kiállítása után másodízben Kőszegen mutatkozik be ezzel a tárlattal. Ő készítette a népszerűsítő szép plakátot a sárvári várról, s ő

Pályázatot szerint közzétenek a három döntőbe jutásért: Kőrmendi Dózsa MTE—LATEX Panyász—Sárvári Vasas mérkőzés nyolcadik, egy mérkőzés egyöntetű.

Kalap összeállításban vesz fel a küzdelmet. A szűkös utáni ismét edzésbe állt **Netzpáne** (Szandi Kati) is készenlétben áll. A Sabaria több éve minden a kiesés ellen küzd, de mindig sikerült is ellenállnia. Ha az ide' bajnokságban sem akarnak kiesni, akkor a közértesek ellen nyernünk kellene.

ezik

ékidézés

OSZSZK, Bulgária főiskolás válogatottja. — *1977:* Kuba, Magyarország, KNDK, OSZSZK, Jugoszlávia, Bulgária. — *1978:* Kuba, KNDK, Bulgária, NDK, Magyarország, Alma-Ata. — *1979:* Kuba, KNDK, Szovjetunió, Magyarország, Románia, Bulgária, Kanada, Jugoszlávia.

Kuba női röplabda válogatottja tavaly világbajnokként nyerte meg a Savaria Kupát.

Mercedes Perez, a Savaria Kupák egyik legnagyobb sztárja, a világ egyik legjobb röplabdázója. Kuba jön, reméljük „Mamita" is.

S hogy mi lesz április 4. és 8. között? Az idei tornáról következő számunkban tájékoztatjuk olvasóinkat.

— b

Kézilabda

Vasárnap egy férfi és három női mérkőzést rendeztek az MNK megyei selejtezőjében.

Férfi: Ják—H. Lőrinc SE 12:28 (5:13). A Lőrinc SE a hármas döntőbe jutott.

Női: Szombathelyi LATEX—Csepreg 7:9 (3:6), Gyöngyösfalu—LATEX Pamut 3:31 (1:17), Körmendi Dózsa MTE—Egyházasrádóc 16:4 (12:2). A győztesek továbbjutottak és az alábbi

Új országos csúcs félne

Antalovits második Rehus Uz

A Pannónia '80 nemzetközi súlyemelő verseny és a magyar bajnokság utolsó előtti napján, pénteken változatlan nagy érdeklődés kísérte a félnehézsúly (90 kg) és a kisnehézsúly (100 kg) küzdelmeit. Először a félnehézsúlyúak csatájára került sor, s akárcsak középsúlyban, itt is három magyar lépett színre, mint olimpiai részvételre pályázó, éspedig Baczakó, Antalovits és Rehus Uzor. Emlékezetes, rendkívül nagy küzdelmet vívtak a végső

A Velencei tónál...

Az utolsó futópróba

A KISZ és az Expressz vasárnap az „Aranyjelvényesek az olimpiára" sportakció 4., egyben utolsó országos futópróbáját rendezi a bevált helyszín, a Velencei tó körül.

Komoly erőpróba várja a közel 500 résztvevőt, s különösen akkor, ha az időjárás még március 23-án is a télre emlékeztet. A 126 női versenyzőnek 14, a 359 férfinak 28 kilométert kell megtennie, előbbieknek másfél, utóbbiaknak 3 órás szintidőn belül.

A férfiak a velencei Expressz táborból indulnak és Pákozd—Dinnyés—Agárd útvonalon haladnak, míg a nők Pákozd—Dinnyés vonalában futnak, a célul is szolgáló velencei tábor felé. A szervezők kérik a résztvevőket, hogy a nők és férfiak is reggel 7 órától a KISZ Fejér megyei Bizottsága vezetőképző iskolájánál Velencén (a vasúti megállótól 400 méterre esik az Agárd felé vezető 70-es út mellett) jelentkezzenek. Innen a rendezők különautóbuszokkal szállítják a próbázókat a rajthelyekre, s délelőtt 10 órakor lesz az indítás. Nevezéseket a helyszínen is elfogadnak, de csak az alábbi feltételekkel: aki sikerrel teljesítette a megyei futópróbát, valamint igazolványában egy hónapnál nem régebbi orvosi engedély áll.

A tömegsport akció utolsó országos próbáját április 13-án hat színhelyen rendezik, ekkor a kerékpárosok találkoznak.

Rajt az asztalitenisz NB I-be

Itthon kezd a Sal

A hét végén indul a bajnokság az asztalitenisz Nemzeti Bajnokságban. Az NB I-ben szereplő **Sabaria** női együttese szombaton este 19 órai kezdettel a Safrankó utcai csarnokban a budapesti VM KÖZÉRT csapatát, az osztály újoncát fogadja. A közértesek hosszú éveken keresztül tagjai voltak az I. osztálynak, kiesésük után az idén ismét a legjobbak közé küzdötték magukat. A hazai csapat minden valószínűség szerint **Körmendyné, Kulcsárné, Beke, Nagy és**

Márton A. András, grafikus

Márton A. András: Szögperec

Márton A. András: Szögperec 7.

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 13. XXX/24

Márton A. András grafikus

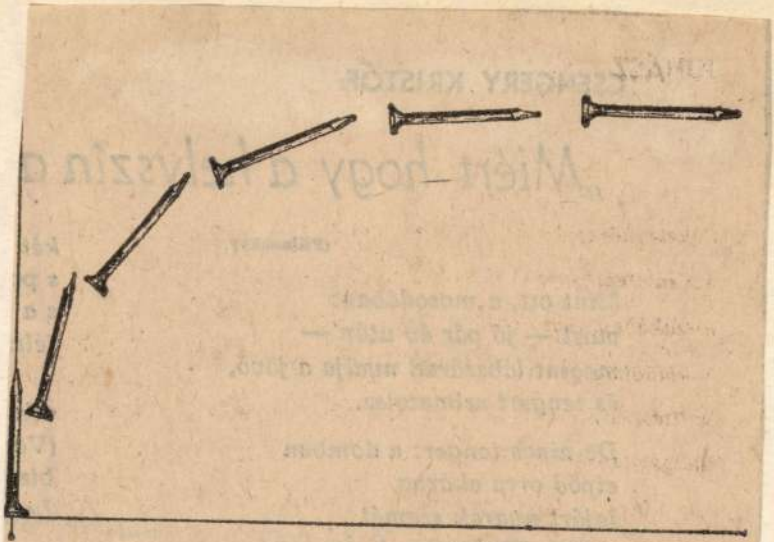

Márton A. András: Szögfüggvény

Márton 11.

Élet és Irodalom [illegible] xxx/33

Mórton András, gyopiklus

Mórton András: Kollázs

Élet és Tradalom

Br. 1985 máj. 8 XXIX/10

11.

A KISZ fölvállalta az ügyet. Születtek rendelkezések. Egy kaap alá véve — uramatyám az új tudományos-technikai forradalom közepén! — a félkarú rablót, a videopénznyerőt és az árkádvideót. Az utóbbiak *is* be vannak már tiltva. Az ünnepi riportban *meg lett mutatva* a népnek, hogy elérte, amit akartak, hogy akarjon: a videók ott állnak a szórakozóhelyeken, kikapcsolva, a tavalyi lopós fiúk pedig most békésen játszadoznak a személyi számítógéppel, és még mondják is, hogy de jó, de jó. Így is van ez

A katalógus átlapozása során felfigyeltem egy *Dantis amor* című *Vita nuova*-kiadásra. Mindkét mű hamarosan előttem volt, s a második rejtette számomra az érdekes tanulságot. Ebben az 1911-ben napvilágot látott kiadványban bukkan fel a szalagdíszes tükörkeret, s innen valók Ferenczi fordításának összes Dante Gabriele Rossettitől származó képei, kettőt azonban a magyar kiadvány elhagyott.

Minthogy célom itt csak a figyelem felhívása és nem a filológiai pontosság, magyar ös-

Márton András, grafikus

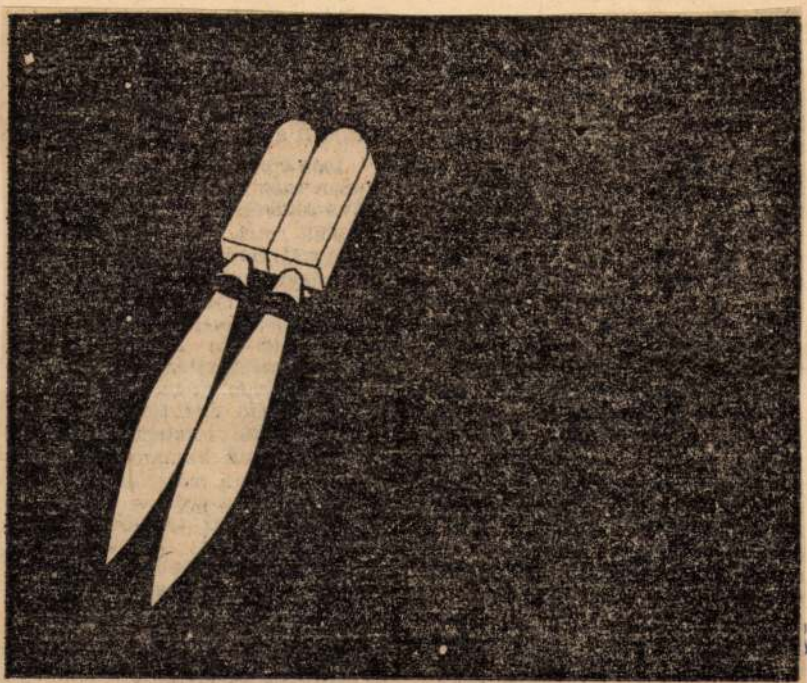

Márton András kollázsa

Márton

Élet

11.

XXIX/10

sen játszadoznak a személyi számítógéppel, és még mondják is,

Minthogy célom itt csak a figyelem felhívása és nem a fi-

dcsörtetéssel
mlás. MN
kat féltették,
gyonkájukért,
olgált jogai-
kusok hatal-
at óhajtották
tani.
ttak, kizsák-
ottak szabad-
ről álmodoz-

nger, olyan a
olta magában
jeges-havas
gő batár ab-
niközben ké-
hátradőlve
, számolgat-
at, mikor lesz
ent megújító

— érzékletes
mozdulatlan,

. január.
kú emberek,
politikusok,
cinikus ha-
hitvalláso-

münk bekötve, / Hová megyünk? meglássátok, gödörbe.

Márton A. András

Magyarország, 1848. február.

A hivatalnokok mentegetik, a polgárok szidják a kormányt.

A hatalom sem tétlen. Ha nagyon sarokba szorítják: enged;

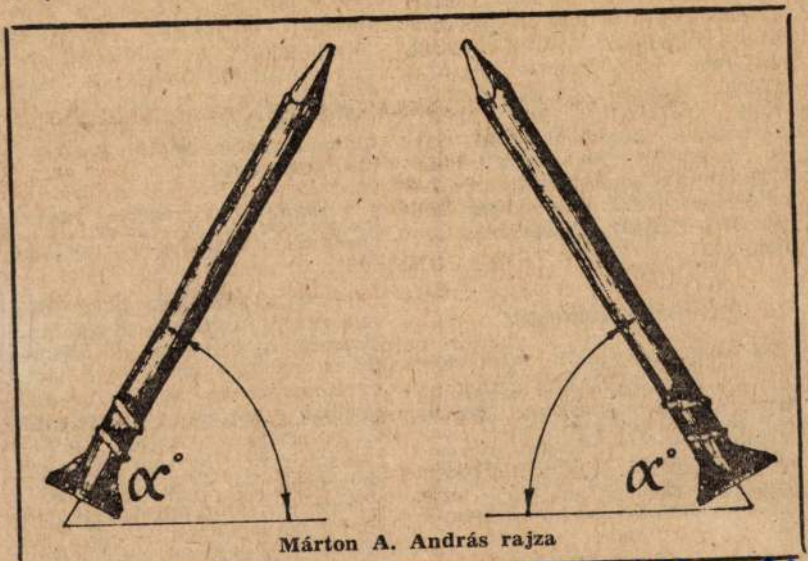

Márton A. András rajza

MN. 1988. XII. 31.

Még kér a nép, most adjatok neki!

ahol módja van, megszigorítja az ellenőrzést. Egy falat lebont, má-

felé.
Ebbe
forrada
tőfi S
alatt h
tő, a
lampol
Fölt
Pető
gyűröt
fénylő
lad a
erős:
tenger
A
dóan
jogre
rafus
ellenz
szaba
nekte
hatal
Vo
mozd
det.
s b
éktel
mégi
lyon
Az
Úg
tenn
az ú

kell
évti-
a tu-
elől a
jelen-
öznapi
ényem
l kell
nek a
maga
tősen
llami
nálló-
Fel
és tu-
tását.
tható
jogon
lépés
tt te-
va-
sszes
cióba

lehetőségét. Felújította tevékenységét a Kisgazdapárt. Ezeknek az úgynevezett alternatív mozgalmaknak a megítélése ambivalens: egyesek a politikai megújulást látják bennük, mások éppen a restaurációs törekvésektől tartanak. Mindenesetre könnyű addig hangulatot kelteni ellenük vagy mellettük, amíg valós, autentikus program nem jut el az emberekhez. Az általunk legjelentősebbnek tartott szervezetek képviselőitől arra kértünk választ, milyen alternatívát kínálnak:

Fele királyságát

Az eddig megalakult szervezetek legerősebbike a több mint tízezer tagot számláló, erős vidéki bázissal is bíró Magyar Demokrata Fórum, amelynek megnyilatkozásaiból egy járhatónak ítélt, úgynevezett „harmadik utas" politika szándéka olvasható ki. Csurka István író a szervezet számára követhető irányvonal kapcsán az alábbiakat írta lapunk számára:

1987. szeptember 27-én a Lakitelken összegyűltek közös látomása ez volt: még lehetséges az egész magyarsághoz szólni, mo-

ellenőrizhesse azok végrehajtását. Harcolunk a gazdasági kiszolgáltatottság elleni védekezés jogáért, éppen úgy, mint a közösségek önrendelkezéséért. Ez utóbbiba beleértjük a területi közösségek autonómiáját, a vallási közösségek szabad működését. Az állami függetlenségért, a nemzetek közötti demokratikus viszonyáért, a katonai tömbök nélküli Európáért szállunk síkra.

— Politikai programjuk jelentős, meghatározó eleme — amelyért sokan támadják is önöket — 1956 megítélése.

— Az a nézetünk, hogy 1956-ban megnyilvánult a magyar nép akarata, a politikai pluralizmus teljes mértékű formája: a többpártrendszer és az önigazgatás, továbbá a kisállami függetlenség teljes értékű formája: a semlegesség iránt. Így egy pillanatig sem titkoljuk, hogy mi ezeket a követeléseket kívánjuk megvalósítani, amelyeknek — úgy látjuk — az a realitása, hogy a szovjet fejlődés már majdnem eljutott 1956 tisztázásáig.

Ezért a mi
zetvédelmi
se.

— Vagyis mi

— Az alte
kának, az e
sának, a ny
dolgozásának
ti eredetű bi
sának. Azt
jük, hogy a
növekedés e
a dinamikus
tartható vilá

— Mit jelent
fogalma?

— Olyan t
amely a kör
sok minima
teszi az emb
élést.

— Az altern
nimális pol
egyetértenek.
zöld alternatív
bereknek?

— A polit
hodásán túl
hibázott na

Márton András

"Egy tér szinguláris helye" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.

Fenti rajzot lásd: Nagy László önarcképének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 9.
XXIV. évf. 6. sz. 6. lap.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUN 20

1021

Márton András:

Márton András

Picassó-változatok

■ *Simai Mihály: A v*
legszebb lovai (M
401 old.)

A kötet impresszumából n
tudjuk, hogy az idei Jó
Attila-díjas szerző „tíz éven
lulieknek" szánta könyvét.
hát: legalább tizenegy éve
nek, de esetleg tizenkilenc
tendőseknek. Ez egyébként
nyegtelen. Lewis Carroll, Mi
Saint-Exupéry ifjúsági m
nem kötődnek életkorhoz.
folytassuk a sort. Túlságo
magasra emelnők a mércé
maga a szerző is visszariadn
reménytelen versenyfutástól.

A klasszikusok mégsem h
példaképek. Utánozhatatla
ugyan, de sugalló erejüknek
vényesülnie kellene legalább
olyanfajta ifjúsági regények
mint a *Simai Mihályé*, amely
a fantasztikum, az abszurd
nagy szerepet játszik. Termé
tesen már dédapai kort me
s rengeteg irodalmi forradal
és divatot átszenvedett ol
zavartan lapozza a könyvet:
tudja, nem tudhatja; mit sze
nek a mai gyermekek. Márp
az ő szavuk a döntő. De a
rekek általában nem írnak
cenziót.

A téma ragyogó. Egy levág
szánt vemhes kanca megszö
s a kisváros gyerekserege
néhány felnőtt összefog az á
megmentésére. A lovat elnev
Futó Felhőnek, kiscsikaját E
ördögnek. Pompás kis kala
regény kerekedhetnék a tö
netből, ha a szerző — érthe
len ambíciótól sarkallva — n
gyömöszölné agyon oda nem
tozó alakokkal és motívumok
tökéletesen félreértve művé
műfaji törvényeit. Ha már ni

ÚJ TÜKÖR, XXII. évf. 48. sz. 4. o. 1981.

MÁRTON ANDRÁS GRAFIKÁI
Celldömölk, Kemenesaljai Művelődési Központ

Márton András grafikus szokatlan és elgondolkoztató munkáival ismerkedhet meg itt az érdeklődő. Még nem „nagynevű" művész: mérnöki pályáját 1978-tól cserélte el végérvényesen a grafikusi hivatásra. A műbarátok most kiállításra kerülő munkáinak egy részét 1980-ban az MTA Számítástechnikai Kutatóintézetében láthatták.

Nem véletlenül említem ezeket az életrajzi adatokat. A mérnökmúlt meghatározó fontosságú Márton grafikájában. Einsteinről készített portréja gépi vonalrajzra emlékeztet. „Játék" ez térben és időben, akár a Michelangelo egy férfialakjából komponált sorozat, az *Adaptációk*.

A ritmus is alapvető összetevője Márton művészetének. De nemcsak a formák foglalkoztatják, hanem a tartalom kérdései is: Rodin — Márton András által megsokszorozott — *Gondolkodója* grafikaként korunk emberének bonyolultabbá vált problémáit tükrözi.

A kiállított anyag igazolja a művész hitvallását: „A kapcsolatok megítélésének nagy a bizonytalansága. Létrejövetelük pillanatában legbiztosabb elem a remény."

Ilon Gábor

MÁRTON András

.....

.....ig.

ai alapján irandó munkáinak
vtára részére megküldeni szi-